NOAH GORDON

ȘAMAN

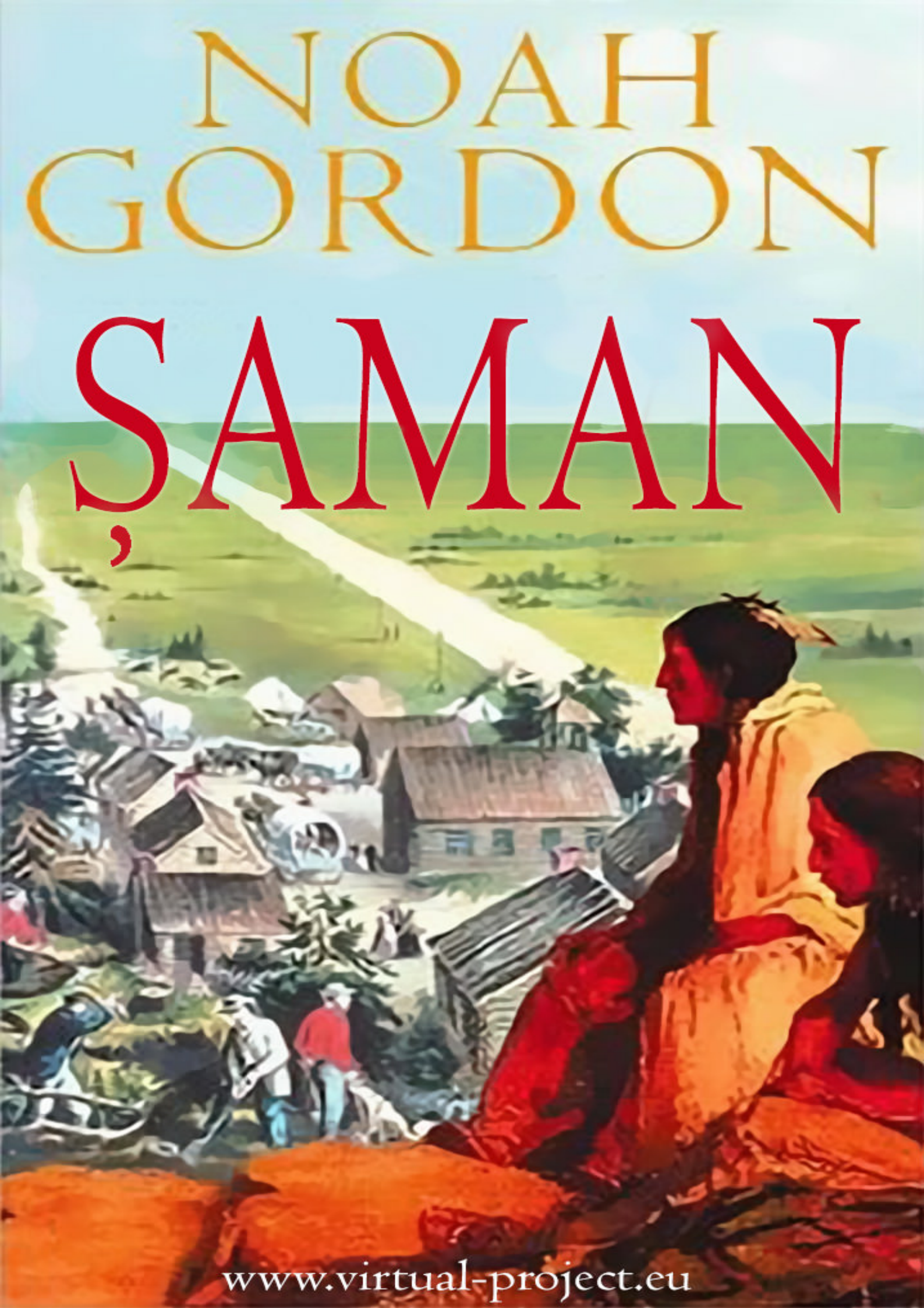

www.virtual-project.eu

Noah Gordon

ȘAMAN

(Trilogia familiei Cole)

Cartea a doua

www.virtual-project.eu

Traducere de Ana-Gabriela Fruntelată

SHAMAN (1992)

Editura Vivaldi (2003)

Noah Gordon (n. 11 noiembrie 1926 în Worcester-Massachusetts) este un scriitor american. Gordon a absolvit în 1950 jurnalistica și engleza la Boston University. A fost corespondent mai mulți ani la publicația Boston Herald. Primul lui roman de succes a fost Rabinul. Au urmat o serie de succese literare cu romanele Doctorul, Șamanul, Matters of Choice . Unul dintre personajele din romanul Doctorul este Avicenna. Cele mai recente romane ale sale se ocupă de teme ca inchiziția și istoria culturii iudaice.

Opere:

- Rabinul (1965)
- Clinica: comitetul morții (1969)
- Diamantul Ierusalimului (1979)
- Doctorul (1986) (trilogia familiei Cole)
- Șaman (1992) (trilogia familiei Cole)
- Matters of Choice (1996) (trilogia familiei Cole)
- Ultimul evreu (2000)
- Sam and Other Animal Stories (2002) (povești pentru copii)
- Catalanul (2007)

Văzuse multe alte lucruri pe care i-ar fi plăcut să le deseneze dacă medicina i-ar mai fi lăsat ceva timp și energie. Începuse ca student la arte plastice în Edinburgh, o răzvrătire împotriva tradiției medicale a familiei Cole, visând numai să devină pictor, mai ales că ai lui îl credeau talentat. În al treilea an la Universitatea din Edinburgh i s-a spus că are talent artistic, dar nu suficient. Era prea prozaic. Îi lipsea imaginația vitală, viziunea metaforică. „Ai flacăra, dar îți lipsește căldura", îi spusese profesorul de portretistică, nu brutal, dar destul de limpede. Fusese distrus până ce se petrecură două lucruri. În arhivele prăfuite ale bibliotecii universitare dădu peste un desen anatomic. Era foarte vechi, poate de dinainte de Leonardo, un mascul gol ce părea tăiat pentru a releva organele și vasele de sânge. Se intitula „Al Doilea Om Transparent" și văzu, șocat, dar și încântat, că fusese desenat de unul din strămoșii săi, a cărui semnătură era vizibilă, „Robert Jeffrey Cole, după un model de Robert Jeremy Cole". Era o dovadă că mai mulți dintre înaintașii săi fuseseră atât artiști, cât și medici. Iar două zile mai târziu se aventură într-o sală de operație și îl văzu pe William Fergusson, un geniu care opera cu siguranță absolută și viteză pentru a minimaliza șocul provocat pacientului de durerea înfiorătoare.

Pentru prima oară, Rob J. înțelese lungul șir al doctorilor din familia Cole în clipa în care căpătă certitudinea că cea mai formidabilă pânză nu poate prețui cât o singură viață umană, în acea clipă, medicina îl acapară.

Această carte este dedicată cu dragoste
lui Lorraine Gordon, lui Irving Cooper,
lui Cis și lui Ed Plotkin, lui Charlie Ritz
și memoriei dragi a Isei Ritz.

I

ÎNTOARCEREA ACASĂ

22 aprilie 1864

1

Pe drum de fier

Spirit of Des Moines semnalizează ascuțit în timp ce se apropia de gara Cincinnati în răcoarea zorilor și a fost detectat de Șaman mai întâi ca un tremur ușor în platforma de lemn a stației, apoi ca o zdruncinătură mai pronunțată, pe care o simți clar, terminată într-o cutremurare. Dintr-o dată monstrul era acolo, cu parfumul său de metal unsuros încins și de abur, apropiindu-se amenințător de el prin semiîntunericul cenușiu, încețoșat al zorilor, cu încheieturile de oțel strălucind pe trupul de dragon negru, cu pistoanele puternice în mișcare, cu fumul palid ridicându-se în urmă-i ca o coadă de balenă, ce se diluă și se topi în dâre subțiri când locomotiva se opri.

În al treilea vagon, doar câteva dintre scaunele tari de lemn erau libere, iar el se așeză pe unul dintre ele chiar când trenul își reluă cursul zdruncinat. Trenurile erau încă o noutate, dar ele te obligau să călătorești în compania prea multor oameni. Lui îi plăcea să călătorească singur, pierdut în gânduri. Vagonul lung era plin cu soldați, tobosari, fermieri și femei de toate categoriile, cu și fără copii mici. Bineînțeles că plânsul copiilor nu îl deranja câtuși de puțin; dar aerul era respingător, o combinație de ciorapi nespălați, țoale murdare, digestii proaste, sudoare și fum de țigară și pipă. Fereastra părea proiectată pentru a te pune la încercare, dar el era mare și puternic și într-un final reuși să o ridice, un act ce se dovedi imediat a fi o greșeală. Cu trei vagoane mai în față, coșul înalt al locomotivei vărsa, în afară de fum, un amestec de funingine, zgură

stinsă sau arzând încă, cenușă, aruncate în urmă de viteza trenului, o parte făcându-și loc prin fereastra deschisă. În curând, haina cea nouă a lui Șaman era plină de cenușă. Tușind și bombănind exasperat, el închise fereastra și își scutură haina.

De pe locul de vizavi, o femeie îl privi și zâmbi. Era probabil cu vreo zece ani mai în vârstă ca el, îmbrăcată elegant, dar suficient de comod pentru călătorie, într-o rochie cenușie de lână, cu fustă fără schelet de sârmă, brodată cu pânză albastră, ce îi scotea în evidență părul blond. Ochii li se întâlniseră o clipă înainte ca ai ei să se întoarcă în poală, la dantela pe care o împletea. Șaman a fost ușurat să-și întoarcă privirea; doliul nu era o perioadă potrivită pentru jocuri între bărbați și femei.

Își luase o carte nouă și importantă de citit, dar, de fiecare dată când încerca să se concentreze, gândurile i se întorceau la Pa.

Controlorul își croise drum prin vagon până în spatele lui și Șaman nu realiză prezența acestuia, până când nu a fost atins pe umăr. Tresărind, se întoarse și văzu o față roșie, înfloritoare. Mustața controlorului se termina în două vârfuri întoarse date cu ceară și avea și o barbă ce începuse să încărunțească, dar care îi plăcu lui Șaman, fiindcă îi lăsa gura clar vizibilă.

— Trebuie să fiți surd! spuse omul jovial. V-am cerut biletul de trei ori, domnule.

Șaman îi zâmbi ușurat, fiindcă era o situație pe care o întâlnea mereu și mereu în viața sa.

— Da. Sunt surd, răspunse el și îi întinse omului biletul.

Privi preria ce se desfășura în fața ochilor săi dincolo de fereastră, dar nu era ceva care să merite atenție. Peisajul era monoton, iar trenul mergea mult prea repede ca să poată observa ceva. Cea mai bună modalitate de a călători era tot pe jos sau în șaua calului; dacă ajungeai undeva și-ți era foame sau vroiai să te ușurezi, n-aveai decât să te

oprești și să-ți faci treaba. Când trenul trecea de locuri potrivite pentru popas, ele se topeau în zare înainte să apuci să le observi. Cartea pe care o adusese cu el era „Schițe din spital”, de o femeie din Massachusetts, pe nume Alcott, care fusese soră medicală pe front încă de la începutul războiului și ale cărei schițe despre agonia și condițiile îngrozitoare din spitalele armatei creaseră rumoare în cercurile medicale. Citind despre toate acestea se simțea și mai rău, imaginându-și suferințele pe care le-ar putea încerca fratele său, Bigger, care fusese dat dispărut în luptă ca cercetaș al Confederației. Asta, se gândi el, dacă nu cumva Bigger era printre nenumărații morți anonimi. Gândul morții îl aduse din nou la Pa și, simțind cum urcă în el durerea, aruncă o privire disperată în jur.

În partea din față a vagonului, un băiețel numai piele și os începu să vomite, iar mama sa, albă la față, așezată între mormane de boccele cu încă alți trei copii mici, se aplecă și-i susținu fruntea ca să nu verse peste bagaje. Când Șaman ajunse lângă ea, deja începuse să-l curețe.

— Pot să-l ajut? Sunt doctor.

— N-am bani să te plătesc.

El dădu din mână a refuz. Băiatul transpirase după criza de vomă, dar avea fruntea rece când îl atinse. Ganglionii nu erau umflați, iar ochii păreau suficient de strălucitori.

Ea era doamna Jonathan Sperber, după cum îi spuse când a fost întrebată. Din Lima, Ohio. Mergea să se alăture soțului ei, care plecase să găsească o nouă casă pentru el și familia sa, împreună cu alți quakeri, în Springdale, la o sută de kilometri vest de Davenport. Pacientul se numea Lester și avea opt ani. Era epuizat, dar culoarea începuse să-i revină în obraji și nu părea a fi grav bolnav.

— Ce a mâncat?

Dintr-un sac unsuros, mâinile ei șovăitoare scoaseră la iveală un cârnat făcut în casă. Era verzui și nările îi confirmară ce ochii îi spuseseră deja. Iisuse!

— Uh… i-ai hrănit pe toți din chestia asta?

Ea încuviință din cap, iar el îi privi pe ceilalți copii plin de respect pentru stomacurile lor.

— Ei, bine, nu poți să le mai dai și în continuare așa ceva. E stricat cam de multă vreme.

Gura ei deveni o linie subțire.

— Nu chiar așa de demult. E bine sărat. Am mâncat și altele mai rele. Dacă ar fi așa de rău, ar fi și ceilalți copii bolnavi, și eu la fel.

El știa destule despre cei ce plecau pentru concesionarea unui lot de pământ, de orice religie ar fi fost ei, ca să înțeleagă ce îi spunea de fapt femeia: cârnatul acela era tot ce aveau; îl mâncau stricat sau nu mâncau nimic. Dădu din cap și se întoarse la locul său. Mâncarea lui era într-un cornet răsucit dintr-o foaie din *Cincinnati Comercial,* trei sandvișuri groase cu friptură de vacă și pâine neagră nemțească, o tartă cu gem de zmeură și două mere cu care jonglă câteva clipe ca să-i facă pe copii să râdă. Când îi dădu mâncarea doamnei Sperber, ea deschise gura să protesteze, dar o închise imediat la loc. Soția unui concesionar avea nevoie de o doză sănătoasă de realism.

— Îți rămânem datori, prietene, spuse ea. De pe locul de vizavi, femeia blondă privise totul, dar Șaman se cufundase din nou în cartea sa când sosi a doua oară controlorul.

— Ia spune, te cunosc, tocmai mi-am dat seama. Ești băiatul doctorului Cole, din Holden Crossing. Nu-i așa?

— Așa e. Șaman își dădu seama că îl identificase fiindcă era surd.

— Nu-ți mai amintești de mine, Frank Fletcher? Pe vremuri cultivam porumb pe dealul Hooppole. Tatăl tău a avut grijă de noi șapte, mai mult de șase ani, până am vândut totul și m-am angajat la calea

ferată și ne-am mutat în East Moline. Mi-aduc aminte că uneori, când erai doar un puști, veneai, în spatele lui în șa, agățat strâns cu mâinile de el, să nu cazi.

Vizitele acasă la bolnavi erau singurul mod în care tatăl său își putea petrece ceva timp cu băieții lui și ei abia așteptau să i se alăture.

— Acum mi-amintesc, îi spuse lui Fletcher. Și casa ta. Cu lemnărie albă și un grajd roșu, cu acoperiș de tablă. Pe cel propriu-zis îl foloseați drept magazie.

— Așa e. Uneori veneai tu cu doctorul, alteori fratele tău, cum îl cheamă? Bigger[1]?

— Alex, îl cheamă Alex.

— Mda. Unde e acum?

— În armată. Nu spuse care.

— Bineînțeles. Studiezi ca să devii preot? îl întrebă controlorul, cu ochii la costumul negru care, cu douăzeci și patru de ore mai devreme, atârna încă în magazinul Seligman's din Cincinnati.

— Nu. Sunt doctor, ca și tatăl meu.

— Doamne! Nu pari destul de vârstnic pentru așa ceva!

El strânse din buze, fiindcă vârsta lui era o piedică și mai mare decât surzenia.

— Sunt destul de bătrân. Am lucrat într-un spital din Ohio. Domnule Fletcher… tatăl meu a murit marțea trecută.

Zâmbetul i se topi atât de total, încât nu lăsă nicio îndoială în privința tristeții ce îl copleși.

— O! Îi pierdem pe cei mai buni, nu-i așa? Războiul?

— Se întorsese deja acasă. Telegrama pomenea de febră tifoidă.

Controlorul clătină din cap.

— Vrei, te rog, să-i spui mamei dumitale că rugăciunile multor oameni vor fi alături de ea?

Șaman îi mulțumi și îi spuse că mama sa le va fi recunoscătoare.

— Se urcă vânzători în tren la vreuna din stațiile care urmează?

— Nu. Toată lumea își aduce de mâncare. Omul îl privi îngrijorat. Nu poți cumpăra nimic până la Kankakee, unde schimbi trenul. Pentru numele Domnului, nu ți-au spus când ai cumpărat biletul?

— O, ba da. Eram doar curios.

Controlorul duse mâna la cozoroc în semn de salut și se îndepărtă. Femeia de vizavi se ridică și luă din plasa de bagaje un coș mare din coajă de stejar, acoperit cu un șervet frumos brodat, iar Șaman se ridică și el s-o ajute.

Ea îi zâmbi.

— Trebuie să împărți cu mine, îi spuse ferm. După cum vezi, am destulă mâncare să hrănesc o armată.

El nu a fost de acord, dar admise că poate avea destul pentru un pluton. În curând, mânca pui fript, plăcintă cu dovleac și cartofi. Domnul Fletcher, care se întoarse cu un sandviș cu șuncă, pe care îl ceruse de undeva pentru Șaman, zâmbi larg și declară că dr. Cole era mai priceput la cuceriri decât armata din Potomac, apoi plecă din nou, cu intenția nedeclarată de a mânca sandvișul el însuși.

Șaman mâncă mai departe și vorbi, rușinat și uimit de foamea pe care o simțea, cu toată durerea în urma morții tatălui său. Ea mai mult vorbi decât mâncă. Numele ei era Martha McDonald. Soțul ei, Lyman, era agent comercial în Rock Island pentru compania American Farm Implements. Își exprimă regretul pentru pierderea suferită de Șaman. Când îl servi, genunchii li se atinseră, creând un sentiment plăcut de intimitate. El aflase de multă vreme că femeile reacționau la faptul că era surd, fie simțind repulsie, fie excitare. Poate că cele din ultima categorie erau stimulate de contactul vizual prelungit; ochii lui nu părăseau fața persoanei care îi vorbea, o necesitate ce provenea din faptul că trebuia să citească pe buze.

Nu-și făcea iluzii în privința înfățișării sale. Dar, dacă nu era frumos, era voinic, fără să pară stângaci și exulta de energia bărbatului tânăr, cu o sănătate excelentă, iar trăsăturile regulate și ochii albaștri scrutători, pe care îi moștenea de la tatăl său, îl făceau cel puțin atrăgător.

Oricum, nimic din toate astea nu conta în ceea ce o privea pe doamna McDonald. Își impusese o regulă – inviolabilă, ca și necesitatea de a se spăla pe mâini înainte de a face o operație, de a nu se încurca niciodată cu o femeie măritată. De îndată ce socoti că a sosit momentul să o respingă fără a o insulta, îi mulțumi pentru prânzul excelent și se mută la locul lui.

Își petrecu majoritatea după-amiezii cu ochii în carte. Louise Alcott scria despre operații fără medicamente, care să ușureze durerea provocată de tăieturi, despre bărbați murind din răni infectate, în spitale în care domneau mizeria și corupția.

Moartea și suferința îl făceau întotdeauna să se întristeze, dar durerea inutilă și moartea ce ar fi putut fi evitată îl scoteau din sărite. Târziu, spre sfârșitul după-amiezii, domnul Fletcher își făcu apariția și anunță că trenul călătorea cu 75 km pe oră, de trei ori mai mult față de viteza unui cal în galop, și asta fără să obosească!

Un mesaj telegrafic îl anunțase pe Șaman despre moartea tatălui său cu o dimineață mai târziu decât aceasta avusese loc. Se gândi cu uimire că lumea se îndrepta grăbită spre o eră a transporturilor și comunicațiilor rapide, a unor spitale noi și a unor metode noi de tratament, în care chirurgia nu va mai însemna o tortură. Obosit de gânduri mari, o dezbrăcă pe furiș din priviri pe Martha McDonald și petrecu o plăcută, dar lașă, jumătate de oră imaginându-și un examen medical ce se transforma în seducție, cea mai sigură și mai nevinovată violare a jurământului hipocratic pe care îl depusese.

Diversiunea nu dură mult. Pa! Cu cât se apropia de casă, cu atât mai greu îi era să accepte realitatea. Lacrimi își făcură loc îndărătul pleoapelor. Medicii de douăzeci și unu de ani n-ar trebui să plângă în public. Pa… Noaptea căzu, neagră, cu mult înainte să ajungă la Kankakee, unde trebuia să schimbe trenul. Într-un final, dar prea curând parcă, la mai puțin de unsprezece ore de la plecarea din Cincinnati, domnul Fletcher anunță stația: „Ro-o-ock I-i-i-sla-a-and!”

Peronul era o oază de lumină. Cum coborî din tren, Șaman îl zări pe Alden așteptându-l sub una din lămpile cu gaz. Angajatul îl bătu pe braț, cu un zâmbet trist și o întâmpinare familiară.

— Din nou acasă, din nou acasă, plimbărețule.

— Bună, Alden. Rămaseră o clipă în lumină ca să poată vorbi. Ce face ea? întrebă Șaman.

— Ei, știi tu. La naiba. Încă nu realizează ce s-a întâmplat. N-a avut prea mari șanse să fie singură, cu toată comunitatea pe capul ei și cu reverendul Blackmer la ea în casă toată ziua.

Șaman dădu din cap. Pietatea inflexibilă a mamei sale era o piatră de încercare pentru ei toți, dar dacă Prima Biserică Baptistă îi putea ajuta să treacă de momentul ăsta, atunci nu-i putea fi decât recunoscător.

Alden ghicise corect că Șaman va aduce doar un bagaj și își permisese să ia cabrioleta, în loc de trăsură, prima având hățuri mai bune. Calul era Boss, un armăsar cenușiu, castrat, la care tatăl lui ținuse mult; Șaman îi mângâie botul înainte să se urce în cabrioletă. După ce porniră, conversația deveni imposibilă, fiindcă nu putea vedea fața lui Alden pe întuneric. Alden mirosea la fel ca întotdeauna, a fân și a tutun, și a lână netoarsă și a whisky. Traversară Rocky River pe podul de lemn și apoi urmară drumul spre nord-est în pas de trap.

Nu putea vedea pe unde treceau din cauza întunericului, dar cunoștea fiecare copac și fiecare piatră. În unele locuri drumul era prost, fiindcă

zăpada se topise și lăsase în urmă numai noroi. După o oră, Alden trase de hățuri, să lase calul să se odihnească, iar el și Șaman coborâră și urinară la marginea terenului din vale al lui Hans Buckman și făcură apoi câțiva pași, să-și dezmorțească încheieturile. În curând, traversau podul îngust de peste propriul lor râu și partea de care se temuse Șaman cel mai tare veni când casa și magazia apărură în față. Până acum nu fusese nimic neobișnuit, Alden venise să-l ia de la Rock Island și îl adusese acasă, dar, când sosiră, Pa nu avea să mai fie acolo, să-l întâmpine. Niciodată.

Șaman nu se duse direct în casă, îl ajută pe Alden să deshame și îl urmă în grajd, unde aprinse lampa de petrol, ca să poată vorbi. Alden căută în fân și scoase o sticlă de whisky încă plină cam o treime, dar Șaman clătină din cap.

— Ai devenit abstinent acolo, în Ohio?

— Nu. Era greu de explicat. Era un băutor slab, ca toți bărbații din familia Cole, dar, mai important, cu mult timp în urmă, tatăl său îi atrăsese atenția că alcoolul îndepărta Darul. Doar că nu prea mai beau așa de mult, se justifică el.

— Ei, ești ca el. Dar în noaptea asta, ar trebui s-o faci.

— Nu vreau ca ea să simtă că miros a alcool. Sunt destul de îngrijorat din pricina ei ca să mai avem discuții și pentru asta. Dar lasă-l aici. O să vin să iau sticla când mă duc la priveghi, după ce ea o să se culce.

Alden încuviință din cap.

— Să fii răbdător cu ea, spuse după o ezitare. Știu că uneori e cam dificilă, dar… îngheță de uimire când Șaman se apropie și îl strânse în brațe. Asta nu făcea parte din relația dintre ei; bărbații nu obișnuiau să se poarte așa. Angajatul îl bătu pe Șaman pe umăr, înțelegător. După o clipă, spre ușurarea sa, Șaman stinse lampa și ieși afară, în întuneric, luând-o spre bucătărie, unde, după ce toți ceilalți plecaseră, mama lui aștepta.

2

Moștenirea

Dimineața următoare, deși nivelul lichidului din sticla lui Alden scăzuse doar cu vreo doi centimetri, capul lui Șaman zvâcnea. Dormise prost; salteaua veche nu mai fusese umplută și recondiționată de ani de zile. Își tăie bărbia în timp ce se rădea. La jumătatea dimineții, nimic din toate acestea nu mai conta. Tatăl său fusese îngropat repede fiindcă murise de febră tifoidă, dar slujba religioasă fusese amânată până la venirea lui Șaman. Micuța Primă Biserică Baptistă gemea de trei generații de pacienți aduși pe lume de tatăl său, tratați de el pentru diverse boli, răni de glonț sau cuțit, oase rupte, erupții pe piele și atâtea altele. Reverendul Lucian Blackmer rosti elogiul – destul de călduros pentru a potoli animozitatea celor de față, totuși nu atât de călduros ca cineva să-și facă iluzia că era bine și drept să mori ca dr. Robert Judson Cole, fără a avea bunul simț să te alături singurei biserici adevărate. Mama lui Șaman își exprimase de mai multe ori recunoștința că, din respect pentru ea, domnul Blackmer permisese ca soțul ei să fie îngropat în pământul bisericii.

Toată după-amiaza casa Cole a fost plină de oameni, cei mai mulți dintre ei venind cu farfurii cu fripturi, budinci, plăcinte și musacale, atât de multă mâncare, încât ocazia aproape căpătă aspect festiv. Chiar Șaman se trezi ciugulind bucăți de inimă friptă, rece, felul lui preferat de carne. Makwa-ikwa fusese cea care îl învățase s-o prețuiască; își închipuise că e o delicatesă indiană, la fel ca veverița sau câinele fierte și umplute și fusese plăcut surprins să descopere că mulți dintre

vecinii săi albi găteau și ei inima după tăierea unei vaci sau vânarea unui cerb. Tocmai mai lua o bucată când o văzu pe Lillian Geiger traversând camera spre mama lui. Era mai bătrână și mai muncită, dar încă atrăgătoare totuși; de la mama ei moștenise Rachel frumusețea. Lillian purta cea mai bună rochie de satin negru cu față din dantelă neagră deasupra și un șal alb îndoit pe umeri, iar mica Stea a lui David de argint îi atârna de un lănțișor pe decolteul frumos. El observă cât era de atentă salutându-i pe unii dintre oaspeți; pentru că unii dintre ei ar fi putut saluta – cu reținere – o evreică, dar niciodată pe o partizană a sudiștilor. Lillian era verișoară cu Judah Benjamin, secretarul de stat confederat, iar soțul ei, Jay, plecase la începutul războiului în Carolina de Sud, locul său de baștină, pentru a se alătura Armatei Confederației, cu doi dintre cei trei frați ai săi.

Până să ajungă în dreptul lui Șaman, zâmbetul ei era deja forțat.

— Mătușă Lillian, o întâmpină el.

Nu îi era mătușă, dar familiile Geiger și Cole fuseseră ca și rude de când ținea el minte și întotdeauna i se adresase așa. Ochii ei se îmblânziră.

— Bună ziua, Rob J., îi spuse cu tonul ei tandru atât de cunoscut lui; nimeni nu îi spunea așa – toată lumea îl numea astfel pe tatăl său – dar Lillian rar i se adresase cu Șaman. Îl sărută pe obraz și nu se mai obosi să-i transmită condoleanțe.

Din ce aflase de la Jason, spuse apoi, ceea ce se întâmpla rar, fiindcă scrisorile lui trebuia să străbată liniile inamice, soțul ei era sănătos și nu părea a fi în pericol. Farmacist de meserie, fusese numit administrator al unui mic spital militar din Georgia când se înrolase, iar acum era comandant al unui spital mai mare pe malurile lui James River în Virginia.

În ultima lui scrisoare, mai spuse ea, scria că fratele lui, Joseph Reuben Geiger, farmacist ca și ceilalți bărbați din familia lor, dar care se înrolase la cavalerie, fusese ucis în bătălie sub comanda lui Stuart.

Șaman dădu din cap sobru, și el fără să dea glas regretelor pe care oamenii și le exprimă în asemenea ocazii.

— Și ce mai fac copiii?

— Ei sunt bine. Băieții au crescut atât că Jay n-o să-i recunoască! Mănâncă mai dihai ca tigrii.

— Și Rachel?

— Și-a pierdut soțul, pe Joe Regensberg, în iunie. A murit de febră tifoidă, ca tatăl tău.

— O, spuse el cu un oftat. Am auzit că febra tifoidă a făcut victime la Chicago vara trecută. Ea e bine?

— O, da. Rachel e foarte bine, la fel și copiii. Are un fiu și o fiică. Lillian ezită. Se întâlnește cu un bărbat, un văr de-al lui Joe. Logodna lor va fi anunțată când se termină anul ei de doliu.

Ah! Surprinzător că încă mai conta atât pentru el, că îl lovea atât de adânc.

— Și cum te simți ca bunică?

— Sunt încântată, spuse ea și, depărtându-se de el, începu să discute încet cu doamna Pratt, al cărei pământ se învecina cu al familiei Geiger.

Spre seară, Șaman umplu o farfurie cu mâncare și porni spre micuța cabană a lui Alden Kimball, care mirosea totdeauna a fum. Angajatul stătea numai în izmene pe o bancă și sorbea dintr-o cană. Picioarele îi erau curate, se spălase în cinstea serviciului funerar. Cealaltă pereche de izmene, din bumbac, pe care o mai avea, mai mult cenușie decât albă, era atârnată la uscat în mijlocul camerei, pe o funie.

Șaman refuză din cap cana ce îi era întinsă. Se așeză pe unicul scaun de lemn și îl privi pe Alden cum mânca.

— Dac-ar fi fost după mine, l-aș fi îngropat pe Pa pe pământul nostru, cu fața spre râu.

Alden clătină din cap.

— Ea nici n-ar fi vrut să audă. Ar fi fost prea aproape de mormântul indiencei. Înainte ca ea să fie… ucisă, spuse el cu șovăire, oamenii vorbeau cam mult despre ei doi. Mama ta era grozav de geloasă.

Șaman era curios să pună întrebări despre Makwa și despre mama și tatăl său, dar nu i se păru corect să-și bârfească părinții cu Alden. Așa că își luă rămas bun și ieși. Se lăsase seara când coborî spre râu, către ruinele fostului *hedonoso-te* al Makwei-ikwa.

Un capăt al casei lungi era intact, dar celălalt se prăbușise, iar bârnele și crengile se încovoiaseră, alcătuind un culcuș prielnic pentru șerpi și rozătoare.

— M-am întors, spuse.

Simți prezența Makwei. Era moartă de multă vreme; ce simțea față de ea acum era un regret ce pălea în fața durerii pentru tatăl său. Ar fi vrut să afle alinare, dar nu simți decât mânia ei teribilă, atât de acut că i se zbârli părul pe ceafă. Nu departe se afla mormântul ei, fără vreun semn, dar bine îngrijit, cu iarba tăiată și marginile plantate cu crini galbeni sălbatici, aduși de pe poteca de pe malul râului. Frunzulițele verzi răsăreau deja din pământul ud. Știa că tatăl său a fost cel care îngrijea mormântul și îngenunche să smulgă câteva buruieni dintre flori.

Se întunecase aproape de tot. Avu impresia că simte cum Makwa încearcă să-i spună ceva. I se mai întâmplase asta și aproape crezuse întotdeauna că de aceea simțea furia ei, fiindcă ea nu-i putea spune cine o omorâse. Ar fi vrut s-o întrebe ce să facă mai departe, acum că Pa nu mai era. Vântul încreți suprafața apei. Văzu primele stele palide și se cutremură de un fior. Frigul iernii încă mai

zăbovește, se gândi în timp ce se îndrepta spre casă.

În ziua următoare știa că ar trebui să stea acasă, în caz că mai venea cineva să-și exprime regretele, dar descoperi că nu era în stare. Se îmbrăcă în haine de lucru și își petrecu dimineața scăldând oile cu Alden, pentru deparazitare. Apăruseră miei noi și îi castră pe masculi, iar Alden îi ceru fuduliile să le prăjească pentru cină, cu ouă.

După-amiaza se îmbăie și îmbrăcă din nou costumul negru, apoi se așeză în salon cu mama lui.

— Mai bine aruncă o privire la lucrurile tatălui tău și vezi ce trebuie dat din ele și cui, îi spuse ea.

Chiar și cu părul blond încărunțit aproape de tot, mama sa era una dintre cele mai interesante femei pe care le văzuse vreodată, cu nasul ei frumos, lung și gura senzuală, între ei doi fusese totdeauna o rezervă și încă mai era acolo și ea îi simți totuși reținerea.

— Tot va trebui s-o faci, mai devreme sau mai târziu, Robert, îi spuse.

Se pregătea să meargă la biserică, să ducă farfuriile și platourile goale, pentru ca cei care aduseseră mâncare la înmormântare să și le poată recupera, iar el se oferi să le care în locul ei. Dar ea dorea să treacă și pe la reverendul Blackmer.

— Vino și tu, îi spuse, dar el clătină din cap, știind că asta presupunea o nouă și lungă predică despre cum ar trebui el să accepte să primească Duhul Sfânt.

Puterea și prozaismul cu care mama sa credea în rai și în iad îl uimeau continuu. Amintindu-și certurile ei cu tatăl său, știu cât trebuia ea să sufere acum și cât de neliniștită trebuia să fie, fiindcă totdeauna o torturase gândul că soțul ei, refuzând botezul, nu o va aștepta în paradis.

Ea ridică mâna și arătă pe fereastra deschisă.

— Vine cineva călare.

Aşteptă o clipă şi îi zâmbi larg.

— O femeie l-a întrebat pe Alden dacă doctorul e aici, spune că soţul ei s-a rănit la ei acasă. Alden i-a spus că doctorul a murit. „Şi doctorul tânăr?” întreabă femeia. Alden îi spune: „O, el nu, el e aici”.

Şi lui Şaman i se păru caraghioasă situaţia. Ea deja se îndreptă spre locul unde aştepta trusa medicală a lui Rob J., lângă uşă, şi i-o întinse fiului său.

— Ia trăsura, e gata pregătită. Eu o să merg mai târziu la biserică.

Femeia era Liddy Geacher. Ea şi soţul ei, Henry, cumpăraseră pământul lui Buchanan când Şaman fusese plecat. El ştia drumul, era la numai câţiva kilometri. Geacher căzuse de pe o căpiţă de fân. Îl găsiseră întins în locul unde căzuse, respirând greu, dureros. Gemu când încercară să-l dezbrace, aşa că Şaman trebui să-i taie hainele, cu grijă să respecte cusăturile, ca doamna Geacher să le poată coase la loc. Nu era sânge, doar o vânătaie urâtă şi glezna stângă umflată. Din geantă-Şaman scoase stetoscopul tatălui său.

— Vino aici, te rog. Vreau să-mi spui ce auzi, îi ceru femeii şi îi puse aparatul la urechi. Ochii doamnei Geacher se măriră când plasă receptorul pe pieptul bărbatului ei. O lăsă să asculte mult, în timp ce palpa pulsul bărbatului cu mâna liberă.

— Bum-bum-bum-bum-bum! şopti ea.

Şaman zâmbi. Pulsul lui Henry Geacher era rapid şi cine ar fi putut să-l învinuiască pentru asta?

— Ce altceva mai auzi? Nu te grăbi.

Ea ascultă un timp.

— Nicio pârâitură, ca şi cum cineva ar călca pe paie uscate?

Ea clătină din cap.

— Bum-bum-bum.

Bine, niciuna dintre coastele rupte nu atinsese plămânul. Îi scoase femeii stetoscopul de la urechi și apoi palpă cu grijă, cu amândouă mâinile, fiecare centimetru din corpul lui Geacher. Lipsit de auz, era obligat să fie mai atent și mai perspicace cu toate celelalte simțuri decât mulți alți doctori. Când prinse mâinile bărbatului, dădu din cap a satisfacție la ceea ce îi comunica Darul.

Geacher avusese noroc, aterizase pe destul fân ca să scape ușor. Își rupsese coastele, dar Șaman nu găsi niciun semn de fracturi mai grave. Își spuse că erau fisurate coastele de la a cincea la a opta, și posibil și a noua. După ce le legă, Geacher începu să respire mai ușor. Șaman îi bandajă și glezna și apoi scoase o sticlă cu analgezicul tatălui său din geantă, mai mult alcool cu puțină morfină și câteva ierburi.

— O să aibă dureri. Două linguri la fiecare oră.

Un dolar pentru vizita acasă, cincizeci de cenți pentru bandaj, cincizeci pentru doctorie. Dar nu rezolvase totul. Cei mai apropiați vecini ai lui Geacher erau familia Reisman, la zece minute călare. Șaman se duse până acolo și vorbi cu Tod Reisman și cu fiul său Dave, care au fost de acord să treacă și să se ocupe de ferma Geacher, până ce Henry se va putea ridica.

Îl mână pe Boss încet până acasă, savurând primăvara. Pământul negru era încă prea umed pentru arat. În dimineața aceea, pe pajiștea lor, văzuse răsărind primele flori: brânduțele violete, brebeneii, floxul roz de prerie, iar în câteva săptămâni câmpurile vor fi smălțuite în cele mai vii culori. Respiră încântat parfumul dulce, greu, atât de familiar, al pământului umed.

Când ajunse acasă, nu găsi pe nimeni și coșul de ouă lipsea din cuiul lui, ceea ce însemna că mama sa era la cotețe. Nu se duse s-o caute. Examină geanta medicală înainte de a o pune la locul ei de lângă ușă, de parcă ar fi văzut-o pentru prima oară. Pielea era uzată, dar era o piele de vacă bună și

avea să mai reziste încă multă vreme. Înăuntru, instrumentele, bandajele și doctoriile erau așa cum le aranjase tatăl lui cu propriile mâini, în ordine, la îndemână pentru orice situație.

Șaman intră în birou și începu o inspecție metodică a lucrurilor tatălui său, căutând prin sertare, deschizând scrinul încrustat, separând totul în trei categorii: pentru mama lui, mai întâi, toate obiectele mici care ar fi putut avea valoare sentimentală; pentru Bigger, cele circa zece pulovere împletite de Sarah Cole din propria lor lână ca să-i țină de cald doctorului la vizitele din timpul nopții, echipamentul de pescuit și vânătoare al tatălui său și o comoară suficient de nouă, pe care Șaman o văzu pentru prima oară, un revolver Colt de calibrul 44 al Marinei Texane, cu mâner de lemn negru și țeavă de 11 centimetri. Pistolul a fost un șoc și o surpriză. Deși tatăl său, pacifist convins, fusese de acord în cele din urmă să trateze trupele unioniste, o făcuse întotdeauna cu pretenția clară că el era non combatant și nu va purta arme; de ce, atunci, achiziționase un pistol atât de scump?

Cărțile de medicină, microscopul, trusa medicală și ierburile și drogurile din farmacie îi vor aparține lui Șaman. În dulapul de sub microscop era o colecție de cărți, câteva volume legate, din hârtie bună. Când Șaman se uită prin ele, văzu că era jurnalul de o viață al tatălui său.

Volumul pe care îl alese la întâmplare fusese scris în 1842. Răsfoindu-l, Șaman găsi o colecție bogată, pe jumătate haotică, de note medicale, farmacologie și gânduri intime. Jurnalul era plin de schițe – figuri, desene anatomice, portretul în întregime al unei femei goale; era, realiză el, mama sa. Studie fața tânără și se holbă fascinat la carnea interzisă, conștient că în pântecul evident gravid fusese un fetus ce avea să devină el însuși. Deschise un alt volum, scris mai devreme, când Robert Judson Cole era tânăr, în Boston, abia

coborât de pe vasul ce-l adusese din Scoția. Și aici era un nud de femeie, de data asta o față necunoscută lui Șaman, cu trăsăturile estompate, dar cu vulva desenată cu detalii clinice și se trezi citind despre aventura pe care tatăl său o avusese cu o femeie în hotelul în care locuise.

Citind întreaga poveste, se simți mai tânăr, mai mic. Anii o luară înapoi. Pământul și-a inversat rotirea și misterele fragile și tulburările tinereții au fost regăsite. Era din nou copil, citind cărți interzise chiar în această bibliotecă, căutând cuvinte și poze care să-i dezvăluie fiecare secret al lucrurilor, poate uluitor de minunate, pe care bărbații le făceau cu femeile. Stătu acolo tremurând, așteptând parcă să intre tatăl său și să-l prindă asupra faptului.

Apoi simți vibrația ușii din spate, închisă ferm de mama lui, care se întorcea cu ouăle și se forță să închidă jurnalul și să-l pună la loc în dulap.

La cină îi spuse mamei că începuse să trieze lucrurile tatălui său și că va aduce o ladă goală din pod să pună ce urma să-i revină fratelui său.

Între ei rămase suspendată întrebarea nerostită, dacă Alex mai era sau nu în viață pentru a se întoarce să folosească lucrurile acelea, dar apoi Sarah își reveni și înclină din cap.

— Bine, spuse vizibil ușurată că se ocupa el de asta.

În noaptea aceea, neputând să doarmă, își spuse că a citi jurnalele ar însemna să devină un intrus în viețile părinților săi, poate chiar în dormitorul lor și că trebuie să le ardă, mai bine. Dar logica îi șopti că tatăl său le-a scris ca să înregistreze ceea ce fusese important în viața lui, iar acum Șaman, întins pe patul incomod, se întrebă care era adevărul despre viața și moartea Makwei-ikwa și își spuse îngrijorat că acest adevăr ascuns ar putea conține pericole neștiute.

Într-un târziu se sculă și aprinse lampa, pe care o luă cu el jos, mergând încet, să nu-și trezească

mama.

Potrivi fitilul și înălță flacăra la maximum. Lumina abia dacă era suficientă pentru citit. Biroul era friguros, în acel moment al nopții. Dar Șaman luă primul volum și începu să citească și curând uită de lumină și de temperatură, căci începu să afle mai multe decât ar fi vrut vreodată să știe despre tatăl său și despre el însuși.

II

O PÂNZĂ NOUĂ O PICTURĂ NOUĂ

11 martie 1839

3

Imigrantul

Rob J. Cole văzu pentru prima oară Lumea Nouă într-o zi cețoasă, de primăvară, când pachebotul *Cormorant* – o corabie greoaie cu trei punți pătrate și o navigație proastă, dar cu mândria unei Black Ball Line – a fost absorbit într-un port spațios de marea care creștea și a lăsat ancora în valurile agitate. Bostonul de est nu era cine știe ce, vreo două străduțe cu case de lemn prost construite, dar de pe chei, pentru trei pence, luă un feribot cu aburi care își croi drum printr-o aglomerare impresionantă de vase, de-a lungul portului, până la cheiul principal, o lăbărțare de locuințe muncitorești și magazine mirosind familiar a pește stricat, cală de corabie și funie gudronată, ca orice port scoțian.

Era înalt și solid, mai mare decât majoritatea bărbaților. Când coborî pe străduțele pietruite ce se depărtau de apă, mersul îi era greoi, fiindcă voiajul lung îi înmuiase oasele. Pe umărul stâng purta cufărul greu, iar sub brațul drept, ca și cum ar fi ținut o femeie de talie, ducea un instrument mare cu coarde. Absorbi America prin toți porii.

Străzi înguste, abia lăsând loc trăsurilor și căruțelor. Majoritatea clădirilor erau din lemn sau cărămidă foarte roșie. Magazine bine aprovizionate, cu firme colorate, scrise cu litere aurite. Încercă să nu se uite după femeile care intrau și ieșeau din magazine, deși simțea o nevoie aproape imperioasă să miroasă o femeie.

Pătrunse într-un hotel, The American House, dar a fost intimidat de candelabre și de covoarele turcești, realizând că prețurile erau prea mari. Într-

o cantină pe Union Street mâncă o supă de pește și întrebă doi chelneri unde poate găsi o cameră curată și ieftină.

— Hotărăște-te, omule, va fi sau una, sau cealaltă, îi spuse unul dintre ei. Dar celălalt chelner clătină din cap și-l trimise la pensiunea doamnei Burton pe Spring Lane.

Singura cameră liberă fusese construită pentru servitori și împărțea podul cu camerele angajaților și a subretei. Era mică, la capătul a trei etaje de scări, sub streașină, cu siguranță fierbinte vara și friguroasă iarna. Înăuntru erau un pat îngust, o masă micuță cu un lighean ciobit și o oală de noapte albă acoperită cu un șervet de pânză brodat cu flori albastre. Micul dejun – porridge, biscuiți și un ou de găină – era inclus în prețul de un dolar și jumătate pe săptămână, îi spuse Louise Burton. Era o văduvă gălbejită, de vreo 60 de ani, cu o privire directă.

— Ce e obiectul ăsta?

— Se numește viola da gamba.

— Îți câștigi existența ca muzician?

— Nu, cânt de plăcere. Îmi câștig existența ca doctor.

Ea dădu din cap a îndoială. Ceru plata înainte și îi recomandă un local pe Beacon Street, unde putea lua cina pentru un dolar pe săptămână.

Căzu în pat imediat ce ea plecă. Dormi toată după-amiaza și seara și noaptea, fără vise, simțind totuși clătinatul și țiuitul vaporului, dar dimineața se trezi din nou tânăr. Când coborî pentru micul dejun se așeză lângă un alt chiriaș, Stanley Finch, care lucra în atelierul unui pălărier, pe Summer Street. De la Finch află două lucruri de maxim interes: apa putea fi încălzită și turnată printr-o țeavă de metal de către portar, Lem Raskin, pentru 25 de cenți, iar Bostonul avea trei spitale, Massachusetts General, Lying-in și Infirmeria de Ochi și Urechi. După-masă moțăi satisfăcut în baie, frecându-se numai când se răci apa, apoi se

strădui să-și facă hainele să arate cât mai prezentabil posibil. Când coborî scările, fata în casă ședea în genunchi, frecând podeaua. Brațele goale îi erau pline de pistrui, iar fesele rotunde tremurau de vigoarea cu care freca. O față de cumătră ursuză privi după el când trecu și el văzu că sub bonetă părul ei avea culoarea care-i plăcea cel mai puțin, o nuanță de morcovi curățați.

La spitalul Massachusetts General așteptă jumătate de dimineață până a fost intervievat de dr. Walter Channing, care, fără să piardă vremea, îi spuse că spitalul nu avea nevoie de doctori noi. Experiența se repetă întocmai și la celelalte două spitale. La Lying-in, un doctor tânăr, David Humphreys Storer, clătină din cap înțelegător:

— Școala medicală Harvard ne dă în fiecare an doctori care trebuie să stea la coadă pentru slujbe, dr. Cole. Adevărul e că un nou venit n-are prea multe șanse.

Rob J. știa și ceea ce nu spusese dr. Storer: unii dintre absolvenții locali erau ajutați de prestigiul familiei și de relații, la fel cum în Edinburgh el se bucurase de avantajul de a face parte din seria doctorilor Cole.

— Eu aș încerca în alt oraș, poate Providence, sau New Haven, îi mai spuse dr. Storer, iar Rob J. mormăi niște mulțumiri și plecă.

Dar un moment mai târziu, Storer veni alergând după el.

— Există o mică posibilitate, spuse el. Trebuie să vorbești cu dr. Walter Aldrich.

Cabinetul doctorului era chiar la el acasă. Într-o căsuță bine întreținută cu rame albe la ferestre, în partea de sud a pajiștii verzi pe care aici o numeau Common. Erau orele de vizită și Rob J. avu mult de așteptat. Dr. Aldrich era un om corpolent, cu o barbă mare, căruntă, ce nu reușea să-i ascundă gura subțire ca o crestătură de cuțit. Ascultă ce avea Rob J. de spus, întrerupând din când în când cu o întrebare.

— Spitalul Universitar din Edinburgh? Ai lucrat direct cu chirurgul William Fergusson? De ce ai părăsit un loc ca ăsta?

— Dacă nu plecam, aș fi fost deportat în Australia. Era conștient că singura lui șansă era să spună adevărul. Am scris un pamflet care a condus la o revoltă industrială împotriva coroanei Angliei, care de ani însângerează Scoția. Au fost lupte și au fost uciși oameni.

— Ai fost sincer, clătină din cap dr. Aldrich. Un bărbat trebuie să lupte pentru binele țării sale. Și tatăl și bunicul meu s-au luptat cu englezii. Îl privi pe Rob J. cu un aer critic. Ar fi o șansă. Cu un fond de caritate care trimite doctori să consulte sărăcimea orașului.

Suna ca o slujbă murdară, fără perspective; dr. Aldrich spuse că cei mai mulți doctori erau plătiți cu cincizeci de dolari pe an și se bucurau că pot căpăta experiență, iar Rob J. se întrebă ce ar putea învăța un doctor din Edinburgh într-o mahala provincială.

— Dacă te alături Dispensarului Boston, pot aranja pentru tine să lucrezi serile ca docent în laboratorul de anatomie al Școlii Medicale Tremont. Asta o să-ți aducă încă două sute cincizeci de dolari pe an.

— Mă îndoiesc că mă voi putea descurca numai cu trei sute de dolari pe an, domnule. Practic, nu am niciun fel de fonduri.

— N-am altceva să-ți ofer. De fapt, venitul tău va fi de trei sute cincizeci de dolari. Vei lucra în Districtul Opt, pentru care consiliul de conducere al Dispensarului tocmai a votat o plată de o sută de dolari în loc de cincizeci, pentru medicul consultant.

— Ce e cu Districtul Opt de merită o plată dublă față de alte zone?

Acum era rândul dr. Aldrich să mimeze candoarea:

— Acolo locuiesc irlandezii, spuse pe un ton subțire și livid ca și buzele sale.

În dimineața următoare, Rob J. urcă scările șubrede din Washington Street 109 și intră în farmacia strâmtă care constituia unicul birou al Dispensarului Boston. Era deja aglomerat cu doctori ce își așteptau programările pentru consultațiile zilnice. Directorul, Charles K. Wilson, a fost brusc mai eficient când veni rândul lui Rob J.:

— Așa. Un nou doctor pentru Districtul Opt, este? Ei bine, zona asta n-a fost acoperită de nimeni în ultima vreme. Astea te așteaptă pe tine, spuse întinzându-i un teanc de bilete, fiecare purtând un număr și o adresă.

Wilson îi explică regulile și îi descrise Districtul Opt. Broad Street se întindea între docuri și aglomerarea confuză de locuințe din Fort Hill. Pe vremea când orașul era nou, locuitorii erau mici negustori care își construiseră case încăpătoare, ca să fie aproape de magazine și de afacerile ce se derulau pe malul oceanului. Cu timpul, se mutaseră pe străzi mai luxoase, iar casele fuseseră ocupate de muncitori yankei, iar apoi de alții cu origini mai modeste, pe măsură ce locuințele se subdivizau; și, în final, de imigranții irlandezi care nu încetau să curgă din calele vapoarelor. În vremea asta, casele enorme se dărăpănaseră și se degradaseră, fiind subdivizate și subînchiriate la prețuri nejustificat de mari. Magazinele fuseseră convertite în aglomerări de cămăruțe fără nicio sursă de aer sau lumină, iar spațiul era insuficient într-o asemenea măsură, încât lângă sau în spatele oricărei structuri existente se ridicaseră barăci șubrede și urâte. Rezultatul era o mahala viciată în care, într-o singură cameră, ajungeau uneori să trăiască până la doisprezece oameni – copii, neveste, bărbați, frați, surori – uneori dormind toți în același pat.

Urmând instrucțiunile lui Wilson, găsi Districtul Opt. Duhoarea din Broad Street, miasma prea puținelor toalete folosite de prea mulți oameni erau mirosul sărăciei, comun în toate orașele lumii. Ceva dinlăuntrul lui, obosit să tot fie străin, întâmpină cu bucurie figurile irlandeze, cu care avea în comun originea celtică. Primul său bilet era pentru Patrick Geoghegan din Half Moon Place; adresa ar fi putut la fel de bine să fie pe Soare, fiindcă imediat se rătăci în puzderia de alei și intrări fără nume ce porneau din Broad Street. În final, îi dădu unui băiețel murdar un penny și acesta îl conduse într-o curte mică și aglomerată. Tot întrebând, ajunse la un etaj de sus al casei vecine, unde își făcu loc prin camere locuite de alte două familii pentru a găsi locuința mică a familiei Geoghegan. O femeie așezată în lumina lămpii căuta un copil în cap.

— Patrick Geoghegan?

Rob J. trebui să repete numele până primi drept răspuns o șoaptă răgușită:

— Tatăl meu… a murit în ultimele cinci zile, de febră la cap.

Așa numeau și oamenii din Scoția orice febră mare ce preceda moartea.

— Îmi pare rău de necazul dumneavoastră, doamnă, spuse el încet, dar ea nici măcar nu-l privi a doua oară.

Ajuns în stradă, stătu și privi în jur cu ochii mari. Știa că fiecare țară are străzi, ca aceea, rezervate pentru existența unei nedreptăți atât de zdrobitoare, încât își creează propriile imagini și sunete și mirosuri: un copil cu fața străvezie așezat pe un buștean și rozând o bucată de os ca un câine; trei pantofi desperecheați, atât de purtați că nimeni nu s-ar mai fi ostenit să-i repare, aruncați în mijlocul unei alei murdare, blocate de pubele de gunoi; o voce de bărbat beat intonând ca pe un imn un cântec de cârciumă despre dealurile verzi dintr-o țară îndepărtată; înjurături vociferate cu aceeași

pasiune ca și rugăciunile; mirosul de varză fiartă, amestecat cu duhoarea omniprezentă de ape de canal și tot felul de alte murdării. Împrejurimile sărace ale orașelor ca Edinburgh și Paisley îi erau familiare, cum îi erau și casele de cărămidă roșie din altă duzină de orașe, unde copiii și adulții plecau de acasă înainte de răsăritul soarelui, îndreptându-se spre fabricile de bumbac sau de lână, pentru a se întoarce după căderea nopții, călătorind astfel numai pe întuneric. Ironia situației îl izbi: fugise din Scoția fiindcă se împotrivise forțelor care generau o astfel de mizerie și acum, în țara asta nouă, era vârât cu nasul tot în ea.

Următorul bilet era pentru Martin O'Hara din Humphrey Place, o mahala de cocioabe tăiată în coasta lui Fort Hill, unde se ajungea urcând niște trepte de lemn atât de abrupte că erau practic verticale. De-a lungul scării era un jgheab de lemn pe care gunoaiele din Humphrey Place alunecau și se adăugau mormanelor deja existente în Half Moon Place. În ciuda mizeriei din jurul său, urcă repede, obișnuindu-se deja cu noua sa muncă.

Era o slujbă epuizantă, iar la sfârșitul după-amiezii nu îl așteptau decât o cină prăpădită și o seară la cea de-a doua slujbă. Niciuna dintre ele nu îi asigura însă banii necesari pentru o lună, iar economiile pe care le mai avea n-aveau să-i ajungă pentru prea multe cine.

Laboratorul de disecții și sala de clasă ale Școlii Medicale Tremont erau o singură cameră largă deasupra farmaciei lui Thomas Metcalfe de la numărul 35, Tremont Place. Acolo preda un grup de profesori ce absolviseră la Harvard și care, impulsionați de educația medicală pe care o primiseră acolo, întocmiseră un program controlat de cursuri cu durata de trei ani, menit, în credința lor, să scoată doctori mai buni.

Profesorul de patologie sub conducerea căruia urma să lucreze ca ajutor la disecții se dovedi a fi un bărbat scund, cu picioare crăcănate, cam cu

zece ani mai în vârstă decât el. Îi răspunse la salut cu un gest neglijent din cap.

— Eu sunt Holmes. Ai experiență ca docent, dr. Cole?

— Nu. N-am fost niciodată docent. Dar am experiență în chirurgie și disecții.

Profesorul Holmes făcu un gest rece din cap: vedem noi. Îi înșiră scurt preparatele care ar trebui să fie gata înainte de cursul său; cu excepția câtorva detalii, era rutină, lucruri cu care Rob J. era familiarizat. El și Fergusson făceau autopsii în fiecare dimineață înainte de a merge la vizită, pentru cercetări și pentru a-și menține viteza în vederea operațiilor pe cei vii. Acum trase cearșaful de pe cadavrul slăbănog al unui tânăr, apoi își luă un șorț de disecție lung, cenușiu și își aranjă instrumentele în timp ce clasa începea să sosească.

Erau doar șapte studenți. Dr. Holmes se așeză la un pupitru de curs, la un capăt al mesei de disecție.

— Când am studiat anatomia la Paris, începu el, orice student putea cumpăra un cadavru întreg pentru doar cincizeci de bănuți, dintr-un loc care le vindea ziua în amiaza mare. Dar astăzi, cadavrele pentru studiu sunt din ce în ce mai puține. Acesta, un băiat de șaisprezece ani, care a murit în dimineața asta de congestie pulmonară, ne-a sosit de la Comitetul Statal de Binefaceri. Nu-l veți diseca în seara aceasta. La următoarea oră, corpul va fi împărțit între dumneavoastră, doi veți primi câte un braț, pentru studiu, doi un picior, iar restul trunchiul.

În timp ce dr. Holmes descria ceea ce face docentul, Rob J. deschise toracele băiatului și începu să scoată organele și să le cântărească, anunțând fiecare măsurătoare cu voce clară, pentru ca profesorul să o poată înregistra. După aceasta, datoria sa era să arate diverse zone ale corpului, în scopul de a ilustra ce spunea profesorul. Holmes vorbea ascuțit și sacadat, dar Rob J. realiză repede că studenții considerau cursurile sale ca pe o

favoare. Nu se temea de expresii picante. Ilustrând cum se mișcă brațul, descrise un upercut feroce prin aer. Explicând mecanica piciorului, schiță un șut și, ajungând la coapsă, un dans din buric. Studenții îi sorbeau cuvintele. La sfârșitul cursului îl asaltară cu întrebări. În timp ce le răspundea, profesorul privi cum noul său docent punea cadavrul și preparatele anatomice în cuva cu lichid, spăla masa, apoi curăța și ștergea instrumentele și le așeza la loc. Rob J. tocmai se spăla pe mâini când ieși ultimul student.

— Te-ai descurcat destul de bine.

De ce nu, ar fi vrut el să răspundă, de vreme ce e o muncă pe care ar putea-o face și un student bun? În loc de asta, se trezi întrebând cu jumătate de gură dacă era posibil să primească ceva bani în avans.

— Mi s-a spus că lucrezi pentru dispensar. Și eu am lucrat cândva pentru el. Al dracului de grea muncă și sărăcie garantată, dar e instructiv. Holmes scoase din buzunar două bancnote de cinci dolari. Ajunge salariul pe prima jumătate de lună?

Rob J. încercă să-și mascheze ușurarea din voce când îl asigură pe dr. Holmes că era suficient. Stinseră luminile împreună, își spuseră noapte bună în capul scărilor și se despărțiră. Era ușor amețit de senzația bancnotelor din buzunar. Când trecu pe lângă brutăria lui Allen, un bărbat tocmai scotea prăjiturile din vitrină și închidea magazinul, iar Rob J. intră și cumpără două tarte cu afine, ca să sărbătorească.

Intenționa să le mănânce în camera lui, dar în pensiunea de pe Spring Street fata în casă era încă trează, terminând cu spălatul vaselor, așa că el intră în bucătărie și îi arătă tartele.

— Una e a ta, dacă mă ajuți să fur niște lapte. Ea zâmbi.

— Nu-i nevoie să vorbești în șoaptă. Ea doarme. Arătă spre dormitorul doamnei Burton, de la etajul

al doilea. Nimic n-o mai trezește o dată ce-a adormit.

Își șterse mâinile și aduse vasul cu lapte și două căni curate. Se simțiră apropiați de complicitatea furtului. O chema Margaret Holland, îi zise: toată lumea îi spunea Meg. Când terminară de mâncat, o dâră de lapte rămase în colțul gurii ei pline, iar el se întinse peste masă și, cu un deget sigur de chirurg, înlătură evidența.

4

Lecția de anatomie

Aproape imediat își dădu seama de eroarea imensă în sistemul folosit de dispensar. Numele de pe biletele pe care le primea în fiecare dimineață nu aparțineau celor mai bolnavi locuitori din Fort Hill. Planul de sănătate preventivă era incorect și nedemocratic; biletele de tratament erau împărțite între bogătașii care făceau donații și care le dădeau cui doreau ei, drept recompense, de cele mai multe ori propriilor servitori. Adesea Rob J. trebuia să scotocească un etaj întreg pentru a acorda o consultație într-o suferință minoră, în timp ce jos, în holul aceleiași clădiri, un șomer lefter murea din lipsă de doctor. Jurământul pe care îl depusese devenind medic îi interzicea să refuze tratamentul celor în situații disperate, dar, dacă dorea să-și păstreze slujba, trebuia să înapoieze un număr mare de bilete și să raporteze că i-a tratat pe cei ale căror nume erau înscrise pe ele.

Într-o seară, la Școala Medicală, discută problema cu dr. Holmes.

— Când lucram la dispensar, colectam bilete de tratament de la prieteni de familie care donau bani, îi spuse profesorul. O s-o fac și acum și o să ți le dau ție.

Rob J. i-a fost recunoscător, dar nu se entuziasmă prea tare. Știa că nu va putea strânge atâtea bilete cât să trateze toți pacienții din Districtul Opt care aveau nevoie de el. Pentru asta ar fi fost nevoie de o armată de doctori.

Cea mai bună parte a zilei era adesea pentru el seara, când se întorcea târziu în Spring Street și petrecea câteva minute mâncând rămășițe de la

bucătărie, șterpelite împreună cu Meg Holland. Căpătă obiceiul de a o mitui cu mici cadouri, câte un buzunar de alune prăjite, o bucată de marțipan, mere galbene. Irlandeza îi împărtășea bârfele casei: cum domnul Stanley Finch, la etajul al doilea în față, se fandosea – era un lăudăros! — că ar avea o fată cu care fusese căsătorit în Gardner și a părăsit-o; cum doamna Burton putea fi uneori surprinzător de amabilă și alteori o scorpie afurisită; cum angajatul casei, Lemuel Raskin, care ocupa camera vecină cu a lui Robert, avea o sete de nepotolit.

Când trecuse cam o săptămână de la venirea lui Rob, ea menționă, ca în treacăt, că Lem, dacă primea un sfert de coniac, îl înghițea pe dată și după aceea nu mai putea fi trezit, orice s-ar fi întâmplat.

Rob J. îi dădu lui Lemuel o sticlă de coniac în seara următoare.

Era greu să aștepți, și își spuse nu o dată că era un prost și că probabil fata doar flecărise. Casa veche era plină de tot felul de zgomote în timpul nopții, podele scârțâind, sforăitul gutural al lui Lem, bocăneli misterioase în fațada de lemn. Într-un târziu, se auzi un zgomot slab la ușă, doar sugestia unui ciocănit și, când deschise, Margaret Holland intră în cămăruța lui, purtând mirosul feminității ei și al apei de spălat vasele și șopti că va fi o noapte rece, oferindu-i drept scuză o pătură în plus.

La nici trei săptămâni după disecția corpului băiatului, Școala Medicală Tremont primi un alt cadou. Cadavrul unei femei tinere care murise în închisoare de febră puerperală, după ce dăduse naștere unui copil. În seara aceea, dr. Holmes fusese reținut la spitalul Massachusetts General, așa că dr. David Storer, de la Lying-in, îi ținu locul, înainte de disecție, dr. Storer insistă să examineze mâinile docentului.

— Fără răni sau unghii încarnate?

— Fără, domnule, răspunse Rob J. resemnat, fără să priceapă motivul acestui interes pentru mâinile sale.

Când lecția de anatomie se sfârși, dr. Storer le spuse studenților să treacă în celălalt capăt al sălii, unde va demonstra cum se examinează pacientele însărcinate sau cu boli femeiești.

— Veți descoperi că femeia modestă din Noua Anglie se va intimida în fața unei astfel de examinări sau chiar nu o va permite, spuse el. Totuși, va fi responsabilitatea dumneavoastră să-i câștigați încrederea pentru a o putea ajuta.

Dr. Storer venise însoțit de o femeie greoaie, cu o sarcină avansată, probabil o prostituată angajată pentru demonstrație. Profesorul Holmes sosi când Rob J. tocmai curăța masa de disecție și punea totul la loc. Când termină porni să se alăture studenților care examinau femeia, dar un dr. Holmes agitat îi blocă subit drumul.

— Nu, nu! spuse profesorul. Trebuie să te speli bine pe mâini și să pleci. Chiar acum, dr. Cole! Du-te la taverna Essex și așteaptă-mă acolo până îmi adun câteva cursuri și hârtii.

Rob făcu ce i se spusese, uimit și încurcat. Taverna era aproape, după colț. Comandă bere englezească fiindcă era nervos, deși îi trecu prin minte că poate urma să fie concediat din slujba de docent și n-ar trebui să cheltuiască banii. Abia băuse jumătate de pahar, când apăru un student din anul doi, Harry Loomis, cu două carnete de notițe și mai multe copii după articole medicale.

— Poetul ți-a trimis astea.

— Cine?

— Nu știai? E laureatul din Boston. Când Dickens a vizitat America, lui Oliver Wendell Holmes i s-a cerut să scrie rândurile de bun venit. Dar nu-ți face probleme, e mai bun ca doctor decât ca poet. Și un profesor formidabil, nu-i așa? Loomis făcu un semn voios să i se aducă și lui un pahar cu bere. Totuși, cam prea pedant uneori în

ceea ce privește spălatul mâinilor. Crede că murdăria provoacă infecția rănilor.

Loomis îi mai adusese un bilet mâzgălit pe dosul unei rețete expirate de laudanum de la farmacia Weeks & Potter:

„Dr. *Cole, citește acestea înainte să te întorci la Școala Medicală Tremont mâine seară. Fără să sari peste nimic, te rog.*

Al dumitale sincer, Holmes”.

Începu să citească aproape de cum sosi în camera sa de la dna Burton, la început cu ranchiună, apoi cu interes crescând. Faptele fuseseră expuse de Holmes într-un articol publicat în *New England Quarterly Journal of Medicină*[2] și rezumate în *American Journal of the Medical Sciences*[3]. La început i-au fost familiare lui Rob J., deoarece erau identice celor ce se întâmplau în Scoția – un procent ridicat de femei gravide se îmbolnăveau, cu temperatură foarte mare, ce ducea în curând la infecție generală și moarte.

Dar articolul doctorului Holmes relata că un medic din Newton, Massachusetts, pe nume Whitney, asistat de doi studenți, examinase post-mortem o femeie decedată de febră puerperală. Dr. Whitney avea o unghie încarnată la un deget, iar unul dintre studenți o mică cicatrice superficială de la o arsură pe mână. Niciunul dintre ei nu considerase rana sa ca fiind importantă dar, în câteva zile, mâna doctorului începuse să ardă. La jumătatea brațului apăruse o pată roșie de dimensiunea unui bob de fasole, de la care o linie roșie pornea către unghia bolnavă. Brațul se umflase repede, la de două ori dimensiunea normală, iar doctorul făcuse febră foarte ridicată și vomita necontrolabil. În același timp, studentul cu mâna arsă făcuse și el febră, iar starea sa se deteriorase rapid în câteva zile. Se înroșise tot, i se umflase abdomenul și, în final, decedase. Dr. Whitney zăcuse și el gata să moară, dar își

revenise încet și în cele din urmă se însănătoșise. Cel de-al doilea student, care nu avusese tăieturi sau răni pe mâini în momentul autopsiei, nu dezvoltase niciun simptom.

Cazul fusese raportat, iar doctorii din Boston discutaseră despre corelația aparentă dintre rănile deschise și infecția cu febră puerperală, dar nu ajunseseră la niște concluzii clare.

Totuși, cu câteva luni mai târziu, un medic din orașul Lynn examinase un caz de febră puerperală în timp ce avea răni deschise pe mâini și în câteva zile era mort cu o infecție masivă. La o întâlnire a Societății din Boston pentru dezvoltare medicală, a fost ridicată o întrebare interesantă. Dar dacă medicul decedat nu ar fi avut răni pe mâini? Chiar dacă nu s-ar fi infectat el însuși, ar fi purtat cu el materialul infecțios, răspândind dezastrul ori de câte ori ar fi atins rănile sau plăgile vreunui alt pacient sau uterul unei noi mame?

Lui Oliver Wendell Holmes nu-i mai ieșise din minte această întrebare. Săptămâni întregi cercetase subiectul, colindând bibliotecile, revizuindu-și propriile însemnări și cerșind cazuri de la alți doctori cu activități în obstetrică. Ca un om care dezleagă un puzzle complicat, reușise să adune o colecție însemnată de dovezi ce acopereau un secol de practică medicală pe două continente: cazurile care apăruseră sporadic și trecuseră neobservate în literatura medicală. Numai când au fost puse toate laolaltă și gândite din nou, au alcătuit un argument uimitor și îngrozitor totodată: febra puerperală era cauzată de doctori, surori, moașe și alți angajați ai spitalelor care, după ce atingeau un pacient contagios, mergeau să examineze o femeie necontaminată, condamnând-o astfel la moarte prin febră.

Febra puerperală este o maladie cauzată de profesia medicală, scrisese Holmes. O dată ce un doctor realizează asta, trebuie considerat o crimă ca acesta să infecteze o femeie.

Rob citi articolele de două ori și apoi rămase întins pe pat, zguduit.

Ar fi vrut să găsească contraargumente, dar statisticile lui Holmes nu erau vulnerabile pentru cei cu o minte deschisă. Cum se face că doctorul ăsta mărunt din Lumea Nouă știe mai multe decât Sir William Fergusson? Fuseseră ocazii în care Rob îl ajutase pe Sir William la autopsii pe paciente moarte de febră puerperală. După aceea examinaseră femei însărcinate. Iar acum se chinuia să-și amintească dacă acestea muriseră după examinare.

La urma urmei, se părea ca provincialii ăștia aveau câte ceva să-l învețe despre arta și știința medicinei.

Se sculă și aprinse lampa, ca să poată citi materialul încă o dată, dar auzi un râcâit la ușă și Margaret Holland se strecură în cameră. Era timidă când trebuia să se dezbrace, dar în cămăruța minusculă nu era loc pentru intimitate și, oricum, el deja începuse să se dezbrace. Își împături și ea hainele și își scoase crucifixul de la gât. Corpul îi era plin, dar musculos. Rob își plimbă degetul pe urmele pe care balenele corsetului le lăsaseră în carnea ei și era gata să meargă mai departe cu mângâierile, când se opri brusc, lovit de un gând terifiant.

Lăsând-o în pat, se sculă și turnă apă în lighean. În timp ce fata îl privea de parcă și-ar fi pierdut mințile, se săpuni și se frecă pe mâini. Din nou și din nou. Apoi se șterse, se întoarse în pat și reîncepu jocul dragostei. În curând, nemaiputându-se abține, Margaret Holland începu să chicotească.

— Ești cel mai ciudat tânăr gentleman pe care l-am cunoscut vreodată, îi șopti ea la ureche.

5

Districtul blestemat

Noaptea se întorcea în camera sa atât de obosit, încât doar rareori mai apuca să cânte la viola da gamba. Arcușul îi cam scârțâia, dar muzica era o binecuvântare, din nefericire rapid refuzată lui când Lem Raskin începu să bată în perete, strigându-i să facă liniște. Nu-și putea permite să-l aprovizioneze pe Lem cu whisky și pentru muzică, și pentru sex, așa că muzica avu de suferit. Un jurnal din biblioteca școlii medicale recomanda ca o femeie care nu dorește să devină mamă să se spele după contactul sexual cu o infuzie de scoarță de stejar alb și alaun, dar el era sigur că Meggy nu s-ar lăsa convinsă să se spele regulat. Harry Loomis îl luă foarte în serios când Rob J. îi ceru sfatul, trimițându-l la o casă cenușie în partea de sud a Cronhill-ului. Doamna Cynthia Worth era o matroană cu părul alb. Zâmbi și dădu din cap la auzul numelui lui Harry.

— Am un preț avantajos pentru doctori.

Produsul pe care îl vindea era făcut din cecum de oaie, o cavitate naturală a intestinului, deschisă la un capăt și extrem de potrivită scopurilor doamnei Worth. Era atât de mândră să-și arate marfa de parcă se afla la piața de pește și expunea cele mai arătoase mărfuri.

Rob J. oftă adânc când auzi prețul, dar doamna Worth a fost netulburată.

— Munca e considerabilă, spuse ea.

Îi descrise cum cecumul trebuia ținut ore întregi în apă; întors pe dos; macerat apoi într-o soluție alcalină slabă, care era schimbată la douăsprezece ore; râcâit până se curăța complet de mucoasă,

lăsând tunicile musculară și peritoneală, ce erau expuse apoi la abur de sulf; spălat cu apă și săpun; umflat și uscat; tăiat la capetele deschise până la o lungime de doisprezece centimetri; și livrat cu o fundă roșie sau albastră, astfel încât să poată fi bine strâns, oferind protecție. Cei mai mulți domni cumpărau trei, spuse ea, fiindcă astfel prețul era mai ieftin.

Rob J. cumpără unul. Nu-și exprimă preferința pentru o culoare anume, dar funda era albastră.

— Dacă aveți grijă, unul vă e de ajuns.

Îi explică apoi că putea fi refolosit de mai multe ori dacă era spălat după fiecare utilizare, umflat și pudrat. Când Rob J. dădu să plece cu noua sa achiziție, ea îi ură zâmbitoare bună ziua și îl rugă s-o recomande la colegi și pacienți.

Meggy ura prezervativul. În schimb aprecie mult mai mult un cadou pe care Harry Loomis i-l dădu lui Rob, urându-i distracție plăcută. Era o sticluță conținând un lichid incolor, oxid de azot, numit gaz hilariant de către studenții la medicină și tinerii doctori care se obișnuiseră să-l folosească regulat ca să se amuze. Rob turnă puțin pe o cârpă și el și Meggy traseră pe nas înainte de a face dragoste. Experiența a fost un succes de necontestat, niciodată trupurile lor nu li se păruseră mai caraghioase sau actul sexual mai comic de absurd.

În afară de plăcerile patului nu era nimic între ei. Când actul sexual era lent, exista prea puțină tandrețe, iar când era furios, era mai multă disperare decât pasiune. Când vorbeau, ea avea tendința să bârfească în legătură cu pensiunea, ceea ce îl plictisea, sau să-și amintească de Scoția, ceea ce el evita, fiindcă amintirile îl îndurerau. Nu exista niciun contact între mințile și sufletele lor. Hilaritatea chimică pe care o împărtășiră o singură dată prin mijlocirea oxidului de azot nu a mai fost încercată, fiindcă veselia lor sexuală se dovedi zgomotoasă; deși bețivanul de Lem nu se

amestecă, știau că avuseseră noroc să scape nedescoperiți. Mai râseră împreună doar o dată, când Meggy, arțăgoasă, îi spuse că prezervativul trebuie să fi provenit de la un berbec și îl boteză Old Horny[4]. Pe el îl necăjea gândul că se folosea de ea. Observând că furoul ei era zdrențuit, îi cumpără unul nou, o ofrandă vinovată. Ea a fost mai mult decât încântată, iar el o schiță în jurnalul său culcată pe patul îngust, o fată dolofană cu un zâmbet de pisică.

***

Văzuse multe lucruri pe care i-ar fi plăcut să le deseneze dacă medicina i-ar mai fi lăsat ceva timp și energie, începuse ca student la arte plastice în Edinburgh, o răzvrătire împotriva tradiției medicale a familiei Cole, visând numai să devină pictor, mai ales că ai lui îl credeau talentat. În al treilea an la universitatea din Edinburgh i s-a spus că are talent artistic, dar nu suficient. Era prea prozaic, îi lipsea imaginația vitală, viziunea metaforică; „Ai flacăra, dar îți lipsește căldura” îi spusese profesorul de portretistică, nu brutal, dar destul de limpede. Fusese distrus, până ce se petrecură două lucruri. În arhivele prăfuite ale bibliotecii universitare dădu peste un desen anatomic. Era foarte vechi, poate de dinainte de Leonardo, un mascul gol, ce părea tăiat pentru a releva organele și vasele de sânge. Se intitula „Al Doilea Om Transparent” și văzu, șocat, dar și încântat, că fusese desenat de unul din strămoșii săi, a cărui semnătură era vizibilă, „Robert Jeffrey Cole, după un model de Robert Jeremy Cole”. Era o dovadă că mai mulți dintre înaintașii săi fuseseră atât artiști, cât și medici, iar două zile mai târziu se aventură într-o sală de operație și îl văzu pe William Fergusson, un geniu care opera cu siguranță absolută și viteză pentru a minimaliza șocul provocat pacientului de durerea înfiorătoare. Pentru prima oară, Rob înțelese lungul șir al doctorilor din familia Cole, în clipa în care căpătă

certitudinea că cea mai formidabilă pânză nu poate prețui cât o singură viață umană. În acea clipă, medicina îl acapară.

Încă de la începutul pregătirii sale avu ceea ce unchiul său Ranald, care era medic lângă Glasgow, numea „Darul Cole" – abilitatea de a ști, ținând mâinile pacientului, dacă acesta va trăi ori va muri. Era un al șaselea simț diagnostic, în parte instinct, intuiție, în parte răspunsul unor senzori ereditari pe care nimeni nu-i putea identifica sau înțelege; dar funcționa atâta timp cât nu era inhibat de consumul excesiv de alcool. Pentru un medic era un adevărat har, dar acum, transpus în această țară îndepărtată, era un dar ce deprima permanent spiritul lui Rob J., căci Districtul Opt avea mai mult decât partea cuvenită de pacienți care mureau.

Districtul Blestemat, cum ajunsese să-l numească în gândul său, îi domina existența. Irlandezii veniseră aici cu cele mai mari speranțe. Acasă la ei, ziua de muncă se plătea cu șase pence, când aveai ce să lucrezi. În Boston existau mai puțini șomeri și se câștiga mai mult, dar erau munciți cincisprezece ore pe zi, șapte zile pe săptămână. Plăteau chirii mai mari pentru cocioabele în care locuiau, plăteau mai mult pe mâncare și nu exista mica grădiniță, cu peticul de livadă pe care să crească meri, nu existau vaca cu lapte și porcul pentru șuncă. Districtul îl obseda cu sărăcia, mizeria și nevoile lui, care ar fi trebuit să-l paralizeze, dar în loc de asta îl stimulau să muncească asemenea unui gândac ce vrea să mute un morman de gunoi.

Duminicile ar fi trebuit să fie un scurt timp de răgaz după săptămâna de muncă îngrozitoare. Dar fiecare duminică îl găsea pe Rob J. înapoi în cartier, eliberat de necesitatea de a se conforma programului de pe bilete, capabil să dăruiască ore ce îi aparțineau și pe care nu trebuia să le fure. Nu-i luă prea mult timp să-și transforme duminica în zi de consultație, practic neplătită, fiindcă oriunde

întorcea capul erau boală, durere, răni. Vestea se răspândi repede despre doctorul care putea discuta în *erse,* vechea limbă gotică împărtășită de scoțieni și irlandezi. Când îl auzeau bombănind cuvintele vechii lor patrii, chiar și cei mai aprigi și mai dușmănoși dintre ei se luminau și se închinau. *Beannacht De ort, dochtuir oig* – Fii binecuvântat, tinere doctor! — îi strigau pe stradă. Își povesteau unii altora despre doctorul cel tânăr care „știa limba", așa că în curând vorbea *erse* în fiecare zi. Dar, dacă era adorat în Fort Hill, era mai puțin popular în biroul Dispensarului Boston, fiindcă tot soiul de pacienți neașteptați începuseră să apară cu rețete de la dr. Robert J. Cole pentru medicamente și cârje sau chiar pentru hrană, prescrisă ca tratament pentru malnutriție.

— Ce se întâmplă? Ce? Nu sunt pe lista celor propuși de donatori pentru tratament, se plângea domnul Wilson.

— Sunt aceia din Districtul Opt care au cea mai mare nevoie de noi.

— Nu contează. Căruța nu trebuie pusă înaintea calului. Dacă vrei să rămâi la Dispensar, dr. Cole, trebuie să respecți regulile, îi replică sever domnul Wilson.

Unul din pacienții de duminică era Peter Finn din Half Moon Place, care avea gamba dreaptă zdrobită de o ladă ce căzuse dintr-un vagon când își încasa banii după jumătate de zi de muncă pe chei. Lacerația, legată cu o cârpă murdară, era umflată și dureroasă când se prezentă la doctor. Rob spălă și cusu buzele rănii, dar infecția se instală imediat și, în ziua următoare, a fost obligat să scoată firele și să pună un drenaj. Infecția avansă cu o viteză terifiantă și, după câteva zile, Darul îi spuse că piciorul trebuia tăiat dacă voia să salveze viața lui Peter Finn.

Era într-o marți și operația nu putea fi amânată pentru duminică, așa că trebui să fure din nou din

timpul dispensarului. Nu numai că a fost obligat să folosească unul din biletele necompletate de tratament pe care i le dăduse Holmes, dar îi mai și dădu Rosei Finn din banii lui puțini și greu câștigați ca să cumpere de la cârciumă o cană de whisky irlandez, la fel de necesară operației ca și bisturiul.

Joseph Finn, fratele lui Peter și Michael Bodie, cumnatul său, se lăsară cu greu convinși să asiste. Rob J. așteptă până Peter deveni inconștient, după whisky-ul cu morfină, zăcând pe masa din bucătărie ca un animal de sacrificiu. Dar, la prima tăietură, ochii docherului se holbară uriași, gâtul i se încordă și geamătul lui de durere sună ca o acuzație, la care Joseph Finn se albi la față, iar Bodie se dădu deoparte, tremurând. Rob legase piciorul bolnav de masă, dar Peter se zbătea și zbiera ca o fiară în agonie și a fost nevoit să strige la cei doi bărbați:

— Țineți-l! Țineți-l jos, acum!

Tăie cum îl învățase Fergusson, curat și rapid. Țipetele încetară în timp ce își croia drum prin carne și mușchi, dar clănțănitul dinților lui Peter era mai înfiorător ca gemetele, când tăie artera femurală, sângele țâșni cu forță și încercă să-i ia mâna lui Bodie și să-i arate cum să stăvilească fântâna arterială. Dar cumnatul se dădu înapoi.

— Vino aici! Of, nemernicule!

Dar Bodie alerga în jos pe scări, plângând. Rob încercă să lucreze de parcă ar fi avut șase mâini. Statura și forța lui îi permiteau să-l ajute pe Joseph, să-l țintuiască de masă pe Peter care tremura tot, reușind în același timp să prindă capătul lunecos al arterei, oprind sângerarea. Dar când îi dădu drumul să-și ia ferăstrăul, hemoragia porni din nou.

— Arată-mi ce să fac.

Rose Finn se strecurase lângă el. Fața ei era de culoarea făinii, dar reuși să apuce capătul arterei și să oprească sângele. Rob tăie osul cu ferăstrăul,

ajustă tăieturile din mușchi și piciorul se desprinse de corp. În clipa aceea, ochii lui Peter Finn erau încețoșați de șoc și singurul sunet pe care-l mai scotea era respirația aspră, sacadată.

Rob dădu de-o parte piciorul învelit într-un șervet zdrențuit, pentru a fi studiat mai târziu în sala de disecții. Era amorțit de oboseală, mai mult din cauză că fusese tot timpul conștient de martiriul lui Peter Finn, decât din cauza operației în sine. Nu avea ce să facă în privința hainelor pline de sânge, dar se opri la o fântână publică pe Broad Street și se spălă pe mâini înainte de a se duce la următorul pacient, o femeie de douăzeci și doi de ani, despre care știa că va muri de tuberculoză.

Când se aflau acasă, în cartierele lor, irlandezii trăiau mizerabil. În afara acestora, erau calomniați. Rob J. vedea afișe pe străzi: „Toți catolicii și toate persoanele care simpatizează cu Biserica Catolică sunt impostori, mincinoși, ticăloși și criminali, lași. UN AMERICAN ADEVĂRAT".

O dată pe săptămână asista la un curs medical în amfiteatrul de la etajul doi al Athenaeum-ului, o clădire strălucitoare obținută prin unirea a două case mari de pe Pearl Street. Uneori, după curs, stătea în bibliotecă și citea ziarul de seară din Boston, *Evening Transcript,* care oglindea ura ce măcina societatea. Prelați distinși, ca reverendul Lyman Beecher, reprezentant al Bisericii Congregaționale Hanover Street, scriau articol după articol despre „desfrâul din Babylon" și „fiara sălbatică a catolicismului roman". Partidele politice îi ridicau în slăvi pe cei născuți în America și scriau despre „imigranții irlandezi și germani murdari și ignoranți".

Când citi știrile naționale ca să învețe câte ceva despre America, descoperi că aceasta era o țară acaparantă, care aduna pământuri cu amândouă mâinile. Anexase recent Texasul, obținuse

teritoriul Oregonului în urma unui tratat cu Marea Britanie și începuse un război cu Mexicul pentru California și porțiunile de sud-vest ale continentului american. Frontiera era râul Mississippi, separând civilizația de sălbăticia spre care fuseseră împinși nativii indieni. Rob J. era fascinat de indieni, căci își petrecuse adolescența devorând romanele lui James Fenimore Cooper. Citi tot ce exista în Athenaeum despre aceștia, apoi ajunse la poezia lui Oliver Wendell Holmes. Îi plăcu mai ales portretul bătrânului supraviețuitor neînduplecat din „Ultima Frunză”, dar Harry Loomis avea dreptate, Holmes era mai bun ca doctor decât ca poet. Era un doctor la superlativ.

Harry și Rob se obișnuiseră să-și petreacă serile în fața unui pahar de bere englezească la Essex și, de multe ori, li se alătura și Holmes. Era evident că Harry era studentul preferat al profesorului și lui Rob i-a fost greu să nu-l invidieze. Familia Loomis avea multe relații; când avea să vină timpul, Harry va primi de lucru într-un spital corespunzător și își va asigura o carieră medicală satisfăcătoare în Boston. Într-o seară, în fața paharelor, Holmes le spuse că, lucrând în bibliotecă, dăduse peste referințe despre „gușa lui Cole” și „holera malignă a lui Cole”. Curiozitatea îl mânase să caute în literatură și găsise dovezi ample privind contribuția familiei Cole la dezvoltarea medicinei, inclusiv despre „guta lui Cole” și „sindromul Cole și Palmer”, o maladie cu edem, transpirații abundente și respirație gâfâită.

— Și mai mult, le spuse el, am descoperit că peste o duzină de Cole au fost profesori de medicină la Edinburgh sau Glasgow. Sunt rude cu tine?

Rob J. dădu din cap, stânjenit, dar încântat.

— Toți. Dar cei mai mulți Cole au fost timp de secole doar simpli doctori de țară în dealurile țărilor de jos, ca tatăl meu. Nu spuse nimic despre

Darul Cole; nu era ceva ce putea fi discutat cu alți doctori, care l-ar putea crede nebun sau mincinos.

— Tatăl tău e încă acolo?

— Nu, nu. A fost ucis de niște cai sălbatici când aveam doișpe ani.

— Ah.

Acela a fost momentul în care Holmes, în ciuda diferenței relativ mici de vârstă dintre ei, se hotărî să umple golul lăsat de tată în existența lui Rob, obținându-i acestuia primirea în cercurile bogate ale familiilor din Boston, printr-un mariaj avantajos.

Curând după aceea, Rob acceptă de două ori invitații în casa lui Holmes de pe Montgomery Street, unde gustă o clipă din stilul de viață pe care și-l închipuise cândva posibil și pentru el în Edinburgh. Cu prima ocazie, Amelia, soția vivace a profesorului, care era expertă în aranjamente matrimoniale, îl prezentă pe Rob Paulei Storrow, a cărei familie era veche și bogată, dar care era o femeie șleampătă și cumplit de proastă. La a doua cină, partenera lui a fost Lydia Parkman. Era prea slabă și n-avea sâni deloc, dar în spatele părului ei mătăsos de culoarea castanei și a ochilor radia un umor misterios, ștrengăresc și petrecură seara într-o conversație ironică, dar elevată. Ea știa câte ceva despre indieni, dar vorbiră mai mult despre muzică, fiindcă ea cânta la harpă.

În noaptea aceea, când Rob se întoarse la pensiunea de pe Spring Street, stătu pe pat sub cearșaf și contemplă în minte cum ar fi să-și petreacă viața în Boston, coleg și prieten cu Harry Loomis și Oliver Wendell Holmes, însurat cu o gazdă ce prezida fermecătoare o masă întinsă.

Apoi se auzi micul ciocănit cunoscut.

Meg Holland se strecură în cameră. Ea nu era prea slabă, observă el și îi zâmbi, începând să-și desfacă nasturii de la cămașă. Dar, pentru prima

oară, Meggy se așeză pe marginea patului și rămase nemișcată.

Când vorbi, era doar o șoaptă răgușită, iar tonul ei, mai mult decât cuvintele, îi pătrunse până în adâncul sufletului. Vocea ei avea un sunet ca de moarte, ca de frunze uscate târâte de vânt pe un pământ tare, rece.

— S-a întâmplat, îi spuse.

6

Vise

În mod cert și așa cum trebuie, îi spuse ea. El nu găsi niciun cuvânt de răspuns. Ea fusese experimentată când venise prima oară la el, își aminti prudent. De unde știa că era copilul lui? Totdeauna port prezervativul, protestă în sinea lui. Dar de fapt știa că nu se protejase cu nimic la început, și nici în noaptea când încercaseră gazul hilariant.

Educația lui medicală îl obliga să fie împotriva avortului și a fost suficient de sensibil acum să reziste să nu-i sugereze un avort, conștient că religia era lucrul cel mai puternic în cugetul ei.

Într-un târziu îi spuse că va rămâne cu ea. El nu era Stanley Finch.

Ea nu păru prea tulburată de declarație. Încercă să o ia în brațe și să o strângă la piept. Ar fi dorit să fie tandru și grijuliu. Era cel mai potrivit moment pentru a percepe că fața ei felină va deveni, în câțiva ani, cu desăvârșire bovină. Departe de imaginea din visele lui.

— Ești protestant. Nu a fost o întrebare, fiindcă ea știa răspunsul.

— Așa am fost crescut.

Era o femeie sensibilă. Ochii i se umplură de lacrimi pentru prima oară când el îi spuse că nu era sigur de existența lui Dumnezeu.

— Vrăjitorule, seducătorule! Lydia Parkman a fost favorabil impresionată de tine, îi spuse Holmes în seara următoare, la Școala Medicală, și se înclină când Rob J. îi răspunse că i se păruse o femeie extrem de plăcută.

Holmes menționă în treacăt că Stephen Parkman, tatăl ei, era judecător al Curții Supreme și totodată supraveghetor al Colegiului Harvard. Familia ei începuse cu negoțul de pește uscat, apoi deveniseră negustori de făină și în prezent aveau controlul asupra comerțului larg răspândit cu produse coloniale.

— Când intenționezi s-o vezi din nou? îl întrebă Holmes.

— Curând, poți fii sigur, răspunse Rob, cu un sentiment de vinovăție, incapabil să se gândească la asta.

Ideile lui Holmes despre igiena în medicină revoluționaseră practica medicală pentru Rob. Holmes îi povesti două întâmplări care îi confirmau teoriile. Una se referea la scrofuloză, tuberculoza ganglionilor limfatici și a articulațiilor; în Europa medievală, se credea că scrofuloza poate fi vindecată de atingerea mâinilor regale. Cealaltă poveste era despre practica superstițioasă de a spăla și bandaja rănile soldaților și de a aplica apoi unsori – unguente teribile conținând ingrediente ca sânge uman, carne putrezită și mușchi de pe scalpul unui om executat – pe arma ce provocase rana. Ambele metode erau faimoase și încununate de succes, spuse Holmes, pentru că amândouă presupuneau curățenia pacientului. În primul caz, pacienții cu scrofuloză erau spălați complet și cu multă grijă, pentru ca „vindecătorii” de sânge regal să nu fie ofensați când trebuiau să-i atingă. În al doilea caz, era mânjită cu porcării, dar rănile soldatului, spălate și lăsate în pace, aveau o șansă de a se vindeca fără infecție. Magicul „ingredient secret” era igiena.

Era dificil să menții curățenia în Districtul Opt. Rob J. se obișnui să care prosoape și săpun cafeniu în geantă și să-și spele mâinile și instrumentele de mai multe ori pe zi, dar condițiile de sărăcie se combinau pentru a face din cartier un loc în care era ușor să te îmbolnăvești și să mori.

Încercă să-și umple viața și mintea cu activitatea medicală zilnică, dar, în timp ce muncea îndelung și din greu în scopul acesta, se întreba dacă nu cumva destinul îi hărăzise să se distrugă cu mâna lui. Își pierduse cariera și rădăcinile în Scoția amestecându-se în politică, iar acum, în America, se îndrepta spre propria ruină lăsându-se prins de o sarcină dezastruoasă. Margaret Holland înfrunta situația în mod practic; îl întrebase ce venituri avea. Departe de a o îngrijora, venitul lui anual de 350 de dolari îi păru satisfăcător. Îl întrebă despre rudele lui.

— Tatăl meu a murit. Mama era foarte rău când am părăsit Scoția și sunt sigur că până acum… Am un singur frate, Herbert. Se ocupă de averea familiei în Kilmamock, crește oi. El e proprietarul.

Ea dădu din cap.

— Eu am un frate, Timothy, care locuiește în Belfast. E membru în Tânăra Irlandă și tot timpul intră în încurcătură din cauza asta; mai erau un tată și patru frați în Irlanda, dar al cincilea frate, Samuel, locuia în Boston, în împrejurimile lui Fort Hill. Îl întrebă timid dacă n-ar trebui să-i spună fratelui ei despre Rob și să-l roage pe Samuel să se intereseze de o locuință pentru ei, poate chiar în vecinătatea apartamentului său.

— Nu încă. E prea devreme, spuse el și o mângâie pe obraz, ca s-o încurajeze.

Ideea de a locui în District îl îngrozea. Totuși, știa că dacă va rămâne medicul săracilor imigranți, numai acolo ar putea să-și permită să trăiască pentru a-și întreține soția și copilul. În dimineața următoare privi Districtul cu teamă și cu furie, iar disperarea îi cuprinse sufletul, integrându-se în mizeria și lipsa de speranță pe care le vedea peste tot, pe străduțele și aleile murdare.

Începu să doarmă prost noaptea, bântuit de coșmaruri. Două vise se repetau mereu. Într-o noapte rea, le avu pe amândouă. Când nu putea dormi, zăcea întins pe pat în întuneric și își derula

în minte imaginile la infinit, încât până la urmă nu mai era sigur dacă fusese adormit sau treaz.

Dimineața devreme. Vreme cenușie, dar cu un soare promițător. Stă printre mai multe mii de oameni în față la Canon Iron Works, unde se fabrică tunurile de calibru mare pentru navele marinei britanice. Începe bine. Un bărbat urcat pe o movilă citește manifestul pe care Rob J. l-a scris anonim pentru a aduna oamenii la demonstrație: „Prieteni și tovarăși! Ridicați din starea în care am fost ținuți atâția ani, suntem obligați de gravitatea poziției noastre și de atitudinea cu care au fost respinse petițiile noastre să ne câștigăm drepturile cu riscul vieții!" Vocea bărbatului e ascuțită și tremură din când în când de teamă. E bucuros când termină de citit. Trei cimpoieri cântă și mulțimea li se alătură cu avânt, la început cu imnuri, apoi cu melodii mai înflăcărate, sfârșind cu „Scots wha hall wi allace Bled". Autoritățile știu de manifestul lui Rob și sunt pregătite. Se află aici polițiști înarmați, miliția, primul batalion al brigăzii de pușcași și soldați de cavalerie bine instruiți de la regimentele șapte și zece de husari, veterani ai războaielor europene. Soldații poartă uniforme strălucitoare. Cizmele lustruite ale husarilor lucesc ca niște oglinzi întunecate. Trupele sunt mai tinere decât polițiștii, dar pe fețele lor se citește aceeași încântare dură. Harababura începe când Andrew Gerould din Lanark, prietenul lui Rob, începe să vorbească despre distrugerea fermelor și despre incapacitatea muncitorilor de a trăi din munca ce le era oferită, menită să îmbogățească Anglia și să sărăcească Scoția și mai mult. Pe măsură ce vocea lui Andrew se încălzește, oamenii încep să se frământe și să-și manifeste mânia, strigând „Libertate sau moarte!" Dragonii își mână caii înainte, împingând demonstranții de lângă poarta fabricii. Cineva aruncă o piatră. Lovește un husar,

care cade din șa. Imediat ceilalți călăreți trag săbiile din teacă, urlând, și un val de pietre se abate asupra lor, împrăștiind sânge pe uniformele albastre, roșii și aurii. Miliția începe să tragă în mulțime. Cavaleriștii taie în dreapta și-n stânga. Oamenii țipă și plâng. Rob e prins la mijloc. Nu poate fugi. Nu poate decât să se lase târât în fața răzbunării soldaților, luptându-se să se mențină în picioare, fiindcă știe că, dacă se împiedică și cade, va fi călcat în picioare de mulțimea ce fuge terorizată.

Al doilea vis era și mai rău.

Din nou în mijlocul unei mulțimi.

Tot atâția câți și la fabrica de tunuri, dar de data asta bărbații și femeile stau în fața a opt spânzurători ridicate la Castelul Stirling, iar gloata e încadrată de miliție, care a umplut toată piața. Un însărcinat, dr. Edward Bruce din Renfrew, citește calm. În fața lui stă un bărbat îmbrăcat în negru. Rob J. îl recunoaște înainte să apuce să-și acopere fața cu masca neagră; e Bruce Nu-Știu-Cum, un student la medicină sărac, care câștigă cincisprezece lire făcând pe călăul. Dr. Bruce citește împreună cu mulțimea Psalmul 130: „Din adâncuri am strigat către Tine, Doamne.” Fiecăruia dintre condamnați i se dă obișnuitul pahar de vin, apoi sunt conduși spre platformă, unde așteaptă opt sicrie. Șase prizonieri nu au nimic de spus. Un bărbat pe nume Hardie privește peste marea de fețe și spune cu voce înăbușită: „Mor ca martir pentru cauza dreptății”. *Andrew Gerould vorbește clar. Pare slăbit și mai bătrân decât cei douăzeci și trei de ani ai săi. „Prieteni, sper că niciunul dintre voi nu a fost rănit. După ce se va termina totul, vă rog să vă duceți liniștiți la casele voastre și să citiți din Biblie.” Li se pun saci pe cap. Doi dintre ei își iau rămas bun cu un gest din mână. Andrew nu mai*

spune nimic. La un semnal totul e săvârșit și cinci dintre ei mor fără luptă. Trei se mai zbat încă. Noul Testament cade dintre degetele lui Andrew, acum lipsite de viață, și se rostogolește în mulțimea tăcută.

După ce sunt dați jos, călăul le taie capetele cu o toporișcă, unul câte unul, și ridică fiecare obiect terifiant în aer, strigând de fiecare dată, cum prevede legea: „Acesta e capul unui trădător!”

Uneori, când visul se termina, Rob J. zăcea pe patul îngust, sub cearșafuri, și își atingea membrele tremurând, ușurat să descopere că e încă în viață. Cu ochii larg deschiși în întuneric, se întreba câți oameni muriseră, fiindcă el scrisese manifestul acela. Câte destine se schimbaseră, câte vieți se sfârșiseră din cauză că el își proiectase credințele asupra atâtor oameni?

Moralitatea unanim acceptată spune că pentru principii merită să te lupți și să mori. Totuși, când luai în considerare toate aspectele, nu era oare viața cel mai prețios dar al omului? Și, ca medic, nu era el obligat s-o protejeze și s-o păstreze mai presus de orice? Își jură lui însuși și lui Aesculapius, tatăl medicinei, că nu va mai provoca niciodată moartea unei ființe umane din cauza unor diferențe în principii, că niciodată nu va mai lovi o altă persoană la mânie și pentru a mia oară se minună de cât de greu trebuie să-i fi fost acelui Bruce Nu-știu-cum să câștige cincisprezece lire.

7

Culoarea picturii

— **Nu** cheltuiești banii tăi! îi spuse acru domnul Wilson într-o dimineață, în timp ce îi înmâna lista de consultații. Sunt banii donați dispensarului de cetățeni de frunte ai orașului. Fondurile de caritate nu sunt pentru a fi risipite după bunul plac de orice doctor pe care îl angajăm.

— N-am risipit niciodată banii din fondul de caritate. N-am tratat și n-am prescris rețete niciodată vreunui pacient care nu era cu adevărat bolnav și care nu avea neapărată nevoie de ajutorul nostru. Sistemul vostru e prost. Uneori mă obligă să tratez o întindere de mușchi când alți pacienți mor din lipsă de tratament.

— Te întinzi mai mult decât îți e plapuma, domnule! Vocea și privirea domnului Wilson erau calme, dar mâna în care ținea hârtiile îi tremura. Înțelegi că în viitor trebuie să-ți limitezi consultațiile la numele pe care ți le dau pe bilete în fiecare dimineață?

Rob își dori cu disperare să-i poată spune domnului Wilson ce înțelegea el și ce ar fi mai bine să facă acesta cu biletele respective. Dar, având în vedere complicațiile din viața sa, nu îndrăzni. În loc de asta, se forță să dea din cap și îi întoarse spatele, mototolind biletele în buzunar, își croi drum spre District.

În seara aceea, totul se schimbă. Margaret Holland veni în camera lui și se așeză pe marginea patului, locul ei pentru anunțuri.

— Sângerez.

El se forță să gândească mai întâi ca doctor.

— Ai o hemoragie, pierzi sânge mult?

Ea clătină din cap.

— La început mai mult ca de obicei. Apoi, sângerarea mea obișnuită. Aproape a trecut acum.

— Când a început?

— Acum patru zile.

— Patru zile! De ce așteptase patru zile ca să-i spună? Ea nu-l privi. Stătu perfect nemișcată, oțelindu-se parcă în fața furiei lui și el realiză ce luptă se dăduse în ea în ultimele patru zile. Aproape că nu vroiai să-mi spui deloc, nu-i așa?

Ea nu răspunse, dar el înțelesese. În ciuda faptului că era străin, că era un protestant care se spăla pe mâini, fusese pentru ea o ocazie să scape din închisoarea sărăciei. Cum fusese forțat de împrejurări să privească de aproape închisoarea asta, era o minune pentru el că ea se decisese totuși să-i spună adevărul. Așa că, în loc de mânie în fața șovăielii ei, simți doar admirație și o copleșitoare recunoștință. Se apropie de ea, o ridică în picioare și îi sărută ochii înroșiți.

Apoi o strânse în brațe și o ținu așa, bătând-o ușor cu palma pe spate din când în când, alinând-o ca pe un copil speriat.

În dimineața următoare plecă pe străzi, ametit, simțindu-și din timp în timp genunchii cum se înmoaie de ușurare. Bărbați și femei zâmbeau în întâmpinarea lui. Era o lume nouă, cu soare mai strălucitor și chiar și aerul era mai bun de respirat.

Își îngriji pacienții cu atenția obișnuită, dar între consultații mintea îi lucra febrilă. Într-un târziu se așeză pe un butuc de lemn pe Broad Street și își contemplă trecutul, prezentul și viitorul.

Pentru a doua oară scăpase de o soartă teribilă. Simțea că parcă a primit un avertisment că trebuie să-și folosească existența cu mai multă grijă și mai mult respect.

Se gândi la viața lui ca la o mare pictură neterminată. Orice i s-ar întâmpla, pictura va arăta în final medicina, dar simțea că, dacă rămâne în Boston, nuanțele dominante vor fi cenușii.

Amelia Holmes ar putea aranja ceea ce ea numea o partidă strălucită pentru el, dar tocmai scăpase de o căsătorie lipsită de dragoste, în sărăcie, și nu avea nicio dorință să se arunce cu sânge rece în brațele unei bogătașe pe care n-o iubea sau să se lase scos la mezat pe piața de tineri eligibili din Boston, carne vie cu nu știu câți dolari pe kilogram.

Dorea ca viața lui să fie pictată cu cele mai puternice culori pe care le-ar putea găsi.

Când își termină munca în după-amiaza aceea, merse la Athenaeum și răsfoi din nou cărțile care îi captaseră atât atenția. Cu mult înainte de a termina de citit, știu unde voia să meargă și ce dorea să facă.

În noaptea aceea, stând în pat, Rob auzi semnalul familiar la ușă. Deschise ochii în întuneric și nu se mișcă. Râcâitul se mai auzi o dată, apoi a treia oară.

Pentru mai multe motive își dori să se scoale să deschidă ușa. Dar zăcu pe pat fără să se miște, înțepenit într-un moment la fel de rău ca cele din coșmarurile sale și, în cele din urmă, Margaret Holland plecă.

Îi luă mai mult de o lună să facă toate pregătirile și să-și dea demisia de la Dispensarul Boston. În loc de petrecere de rămas bun, într-o seară cumplit de geroasă de decembrie, el, Holmes și Harry Loomis disecară corpul unei sclave negrese numită Della. Muncise toată viața ei și avea o musculatură remarcabilă. Harry demonstrase un interes special și talent în anatomie și avea să-l înlocuiască pe Rob J. ca docent la Școala Medicală. Holmes le vorbea în timp ce tăiau, arătându-le capătul fimbriat al trompei uterine, care era „ca marginea zdrențuită a șalului unei femei sărace”. Fiecare organ și mușchi le amintea de o poveste, o poezie, un desen anatomic sau o glumă scăbroasă. Era o muncă științifică serioasă și erau atenți la fiecare

detaliu și totuși, în timp ce lucrau, râdeau în hohote și se simțeau bine. După disecție se regăsiră la Taverna Essex și băură vin fiert până la închidere. Rob promise să țină legătura atât cu Holmes, cât și cu Harry când va ajunge la o adresă permanentă și să-i consulte pe amândoi în privința problemelor de care se va lovi. Se despărțiră atât de buni prieteni, încât Robert simți un regret pentru decizia sa.

Dimineața următoare merse până în Washington Street și cumpără alune prăjite, pe care le aduse la casa din Spring Street într-un cornet răsucit din *Boston Transcript.* Se furișă în camera lui Meggy Holland și i le strecură sub pernă.

Curând după prânz se urcă în tren, care ieși imediat din gară tras de o locomotivă cu abur. Controlorul care îi verifică biletul se uită suspicios la bagajul său, fiindcă refuzase să-și dea atât lada, cât și viola da gamba, la vagonul de bagaje. În afară de instrumentele medicale și de haine, lada conținea o jumătate de duzină de bucăți de săpun cafeniu, din cel folosit de Holmes și pe Old Horny. Așa că, deși avea puțini bani, părăsea Boston-ul mult mai bogat decât sosise acolo.

Mai erau patru zile până la Crăciun. Trenul trecea pe lângă case cu uși decorate și în care se puteau zări brazi împodobiți. Curând, orașul rămase în urmă. Deși ningea ușor, în mai puțin de trei ore ajunseră lai Worcester, punctul terminus al căii ferate a Bostonului. Pasagerii se transferară pe linia de vest și, în trenul cel nou, Rob se așeză lângă un bărbat corpolent, care îi oferi prompt sticla sa.

— Nu, mulțumesc frumos, răspunse Rob, dar acceptă conversația, ca să îmblânzească refuzul băuturii. Omul era negustor și fabricant de cuie netede – filetate, cu cap dublu, diamant, cu floare decorativă – și îi arătă lui Rob mostrele sale, de la dimensiunea unui ac de gămălie, până la piroane

de corăbii; un bun mod de a trece timpul în goana trenului.

— Merg spre vest! Merg spre vest! spuse negustorul. Și dumneata?

Rob J. înclină din cap.

— Cât de departe mergi?

— Până la granița statului! Pittsfield. Dumneata, domnule?

Simți o satisfacție imensă să răspundă; o asemenea plăcere, încât zâmbi cu gura până la urechi și abia se reținu să nu strige tare, să audă toți cei din vagon, de parcă vorbele sale ar fi avut o muzică proprie și ar fi răspândit o lumină romantică în toate colțurile trenului.

— Țara indienilor, spuse.

8

Muzică

Trecu prin Massachusetts și New York, unde ajunse urmând mai multe căi ferate scurte, legate prin curse de diligență. Era greu de călătorit iarna. Uneori, diligența trebuia să se oprească până ce doisprezece boi trăgeau pluguri ca să deszăpezească drumul sau târau trunchiuri mari de copac ca să bătătorească zăpada. Hanurile și cârciumile erau scumpe. Ajunsese în pădurea de pe Platoul Allegheny din Pennsylvania când i se terminară banii și avu norocul să găsească de lucru la exploatarea forestieră a lui Jacob Starr, doftoricind tăietorii de lemne. Când avea loc vreun accident, deseori acesta era grav, dar în majoritatea timpului n-avea mare lucru de făcut, așa că își găsi de lucru alăturându-se echipelor care tăiau cu ferăstrăul pini albi și mesteceni mai bătrâni de două sute cincizeci de ani. Trupul i se întări și i se modelă. Cele mai multe exploatări nu aveau doctor și tăietorii știau cât de prețios era el pentru ei, așa că îl protejau când făcea munca lor primejdioasă. Îl învățară să-și înmoaie palmele însângerate în saramură până se întăriră.

Seara făcea jonglerii în baracă, pentru a-și păstra agilitatea necesară chirurgiei și cânta la viola da gamba pentru oameni, acompaniind cântecele country pe care le îndrăgeau și alternând cu J. S. Bach și Marais, pe care îi ascultau vrăjiți.

Toată iarna înălțară grămezi de bușteni uriași pe malurile râului. Pe dosul capului fiecărui ferăstrău din tabără era imprimată în oțel, în relief, o stea mare cu cinci colțuri. De fiecare dată când era doborât un copac, oamenii întorceau ferăstrăul și

imprimau steaua pe lemnul proaspăt tăiat, marcând astfel bușteanul ca provenind din exploatarea Starr. Când sosi dezghețul de primăvară, râul crescu, ducând bușteni către Clarion River. Au fost construite plute imense, iar pe ele barăci, bucătării, magazii de provizii.

Rob călători cu pluta ca un prinț în josul râului, o călătorie lentă, de vis, întreruptă doar când bușteni se înțepeneau și erau imediat eliberați de navigatori îndemânatici, răbdători. Văzu toate soiurile de păsări și animale, plutind de-a lungul serpentinelor lui Clarion până la vărsarea în Allegheny, apoi coborând cu bușteni pe Allegheny până la Pittsburgh.

În Pittsburgh își luă la revedere de la Starr și oamenii lui. Într-un *saloon* a fost angajat ca doctor al unei echipe de măsurători a companiei feroviare Washington & Ohio Railroad, ce stabilea traseul pentru o linie de cale ferată ce avea să concureze cu cele două linii foarte aglomerate deja existente în stat. A călătorit cu echipa până la Ohio, la granița unei câmpii imense intersectate de două linii strălucitoare de cale ferată. Lui Rob i se oferi spațiu de locuit împreună cu șefii, în patru vagoane. Primăvara pe câmpie era minunată, dar lumea companiei W & ORR era urâtă. Muncitorii erau imigranți irlandezi și germani, ale căror vieți erau privite ca ceva de care te puteai dispensa fără prea mari pierderi. Sarcina lui Rob era să asigure ca și ultima fărâmiță din puterea lor să poată fi exploatată pentru munca la calea ferată. Avea nevoie de bani, dar slujba a fost proscrisă pentru el de la început, căci superintendentul, un bărbat cu fața întunecată, pe nume Cotting, era un suflet de câine care nu arunca banii pe mâncare. Compania angajase vânători care ucideau destul ca să fie carne la masă și servea și un fel de cicoare care trecea drept cafea. Dar, în afară de masa la care stăteau Cotting, Rob și managerii, nu existau verdețuri, varză, morcovi, cartofi, nimic care să

suplinească nevoia de acid ascorbic, cu excepția, foarte rară, a unei porții de fasole verde. Oamenii se îmbolnăviră de scorbut. Deși anemici, n-aveau poftă de mâncare. Articulațiile îi dureau, gingiile le sângerau, dinții le căzdeau și rănile nu se vindecau. Erau practic uciși prin malnutriție și muncă grea. În cele din urmă, Rob forță ușa vagonului de provizii cu o rangă și împărți oamenilor lăzi de varză și cartofi până când stocurile șefilor se epuizară. Din fericire, Cotting nu știa că tânărul medic pe care îl angajase făcuse jurământ de nonviolență. Statura și condiția fizică a lui Rob și furia rece din ochii lui îl hotărâră pe intendent că era mai înțelept să-l plătească pe doctor și să renunțe la serviciile sale decât să se bată cu el.

Banii pe care îi câștigase de la compania feroviară abia îi ajunseră să cumpere o iapă bătrână și înceată, o pușcă de calibrul doisprezece, la mâna a doua, un pistol mic și ușor cu care să vâneze animale mici, ace și ață, o undiță și cârlige, o tigaie ruginită și un cuțit de vânătoare. Își botează iapa Monica Grenville, în cinstea unei frumoase doamne mai în vârstă, prietenă a mamei sale, pe care visase ani în șir că o călărește în fanteziile febrile ale adolescentei lui. Calul Monica Grenville îi permise să-și croiască drum spre vest pe cont propriu. Reuși să vâneze ușor după ce descoperi că pușca bătea spre dreapta și pescui de câte ori avea ocazia și câștigă bani sau bunuri ori de câte ori dădea peste cineva care avea nevoie de doctor.

Dimensiunile ținutului îl uimeau, munte și vale și câmpie. După câteva săptămâni a fost convins că ar fi putut-o ține așa întreaga sa viață, călărind pe Monica Grenville la infinit, în direcția Soarelui-Apune.

I se terminară medicamentele.

Era și așa destul de greu să opereze fără ajutorul celor câteva paleative inadecvate care erau în uz, dar nu mai avea nici laudanum, nici morfină și nici

alt drog și trebui să se bazeze pe viteza lui de a opera și pe orice fel de whisky de fabricație dubioasă pe care putea să-l cumpere în drum. Fergusson îl învățase câteva șmecherii care să-l ajute și pe care și le amintea. Lipsindu-i tinctura de nicotină, care se dădea pe gură pentru a relaxa sfincterul anal în timpul operațiilor de fistulă, cumpără cele mai tari trabucuri pe care le găsi și inseră câte unul în rectul pacientului, până ce nicotină era absorbită din tutun și se obținea relaxarea. Odată, în Titusville, Ohio, un orășean mai în vârstă dădu peste el când îngrijea un pacient care stătea îndoit peste arborele căruței, cu trabucul proeminând din anus.

— Aveți un chibrit, domnule? îl întrebase Rob J.

Mai târziu, la magazinul general, îl auzi pe bătrân spunându-le prietenilor solemn:

— Nu vă puteți închipui cum le fumau…

Într-o tavernă din Zanesville văzu primul indian, care îl dezamăgi crunt. În contrast cu superbii sălbatici ai lui James Fenimore Cooper, acesta avea un trup fleșcăit, o față umflată de băutură – o creatură demnă de milă, care cerșea un pahar de alcool.

— Cred că e un Delaware, spuse barmanul când Rob îl întrebă cărui trib aparținea indianul. Miami, poate sau Shawnee. Ridică din umeri a nepăsare. Cui îi pasă? Nenorociții ăștia mizerabili sunt totuna pentru mine.

Câteva zile mai târziu, în Columbus, Rob descoperi un tânăr evreu corpolent, cu barbă neagră, pe nume Jason Maxwell Geiger, un farmacist bine aprovizionat.

— Aveți laudanum? Tinctură de nicotină? Iodură de potasiu? Indiferent ce ar fi cerut, Geiger răspundea cu un zâmbet și o înclinare din cap. Iar Rob se învârti fericit printre vase și retorte. Prețurile erau mai mici decât se temuse, pentru că tatăl și frații lui Geiger erau fabricanți de medicamente în Charleston și el îi explică lui Rob

că putea comanda la prețuri convenabile familiei sale tot ce nu putea prepara singur. Așa că Rob J. își alcătui o rezervă serioasă. Când farmacistul îl ajută să care pachetele până la cal, văzu cutia cu instrumentul muzical și se întoarse imediat spre vizitatorul său.

— E cu siguranță o violă?

— Viola da gamba, răspunse Rob și văzu imediat o sclipire nouă în ochii celuilalt, nu lăcomie, ci o dorință atât de puternică, încât nu putea trece neobservată. Vrei să o vezi?

— Trebuie neapărat s-o aduci în casă, s-o vadă și soția mea, spuse nerăbdător Geiger. Îl conduse către clădirea din spatele farmaciei. Înăuntru, Lillian Geiger își acoperi bustul cu un șervet când îi văzu intrând, dar nu înainte ca Rob J. să apuce să vadă urmele de lapte de pe sânii ei.

Într-un leagăn dormea fetița lor de două luni, Rachel. Casa mirosea a lapte și a *hallah* proaspăt copt. Salonul întunecat conținea o sofa din păr de cal, un scaun și un pian pătrat. Femeia se strecură în dormitor și își schimbă rochia în timp ce Rob J. despacheta viola; apoi ea și soțul ei examinară instrumentul, plimbându-și degetele pe coarde și pe cele zece chei de parcă alintau un neprețuit obiect de familie, proaspăt recuperat. Ea îi arătă pianul din lemn de nuc negru lăcuit cu grijă.

— Făcut de Alphens Babcock din Philadelphia, îi spuse.

Jason Geiger scoase la lumină un alt instrument din spatele pianului.

— A fost fabricat de un negustor de bere pe nume Isaac Schwartz, care trăiește în Richmond, Virginia. E doar o scripcă, nu destul de bună ca să poată fi numită vioară. Într-o bună zi sper să am o vioară adevărată.

Dar după câteva clipe în care își acordară instrumentele, Geiger produse cu scripca lui sunete dulci.

Se priviră unul pe altul îngrijorați că ar putea descoperi că sunt incompatibili muzical.

— Ce cântăm? întrebă Geiger, acordându-i musafirului onoarea de a alege.

— Bach? Știți preludiul ăsta din „Clavecinul bine temperat?" E din partea a II-a, am uitat numărul.

Le cântă primele acorduri și deodată i se alăturară și Lillian Geiger și, în curând, și soțul ei.

— Doisprezece, murmură Lillian.

Lui Rob J. nu-i ardea însă să identifice piesa, fiindcă ce cânta acum nu mai era pentru distracția tăietorilor de lemne. A devenit imediat evident că cei doi erau obișnuiți să cânte împreună și a fost sigur că se va face de râs. Pe măsură ce muzica lor progresa, a lui urma prea târziu și prea jalnic. Degetele lui, în loc să alunece în ritmul muzicii, păreau să se zbată neputincioase, ca niște pești înotând în josul unei cascade. Dar spre jumătatea preludiului uită de complexe, căci reflexele dobândite în atâția ani în care cântase biruiră neîndemânarea cauzată de lipsa de exercițiu.

În curând observă că Geiger cânta cu ochii închiși, în timp ce soția lui purta pe față o expresie de plăcere intensă, ce era în același timp și împărtășită, și personală.

Satisfacția aproape îl durea. Nu realizase cât de mult îi lipsea muzica. Când terminară, rămaseră pe loc, zâmbindu-și unul altuia. Geiger alergă apoi să pună plăcuța cu „închis" pe ușa magazinului. Lillian se duse să vadă ce face copilul și să pună o friptură în cuptor, iar Rob o deșeuă și o hrăni pe biata Monica. Când se regăsiră, se dovedi că Geiger-ii nu știau nimic de Marin Marais, în timp ce Rob J. nu memorase niciuna din lucrările polonezului acela, Chopin. Dar toți trei știau sonatele lui Beethoven. Toată după-amiaza își construiră între ei o lume specială, strălucitoare. Când copilul gemând le întrerupse cântecul cu

plânsul său, erau ameţiţi de frumuseţea propriilor sunete.

Farmacistul nu a vrut să audă de plecarea lui Rob. Cina a fost alcătuită din miel fraged cu o uşoară aromă de rozmarin şi usturoi, prăjit cu morcovi mici şi cartofi noi, şi din compot de afine.

— Ai să dormi în camera de oaspeţi, spuse Geiger.

Atras de ei, Rob îl întrebă ce şanse avea un doctor în împrejurimi.

— Sunt mulţi locuitori aici, căci Columbus e capitală de stat şi există deja destui doctori care să-i îngrijească. E un loc bun pentru o farmacie, dar şi noi vom părăsi oraşul când copilul va fi suficient de mare că să reziste călătoriei. Vreau să fiu şi fermier şi farmacist şi vreau să am pământ pe care să-l las copiilor mei. Pământul de ferme din Ohio e prea scump. Am studiat locurile unde aş putea cumpăra pământ fertil după buzunarul meu.

Avea hărţi pe care le întinse pe masă.

— Illinois, spuse şi îi arătă lui Rob J. zona pe care investigaţiile sale i-o indicaseră ca fiind cea mai bună, între Rocky River şi Mississippi. Sursă bună de apă. Păduri frumoase de-a lungul râurilor. Şi restul e prerie, pământ negru care n-a cunoscut niciodată plugul.

Rob J. studie hărţile.

— Poate ar trebui să mă duc şi eu acolo, spuse în cele din urmă. Să văd dacă-mi place.

Geiger înclină din cap. Petrecură mult timp aplecaţi peste hărţi, marcând cel mai bun drum, ciondănindu-se constructiv, fără supărare.

După ce Rob se duse la culcare, Jay Geiger rămase treaz până târziu şi copie la lumina lumânării notele unei mazurci de Chopin. O cântară dimineaţa următoare, după micul dejun. Apoi cei doi bărbaţi consultară harta marcată, pentru ultima oară. Rob J. accepta ca, dacă Illinois se dovedea atât de bună pe cât credea Geiger, să se stabilească acolo şi să scrie imediat noului lui

prieten, spunându-i să-și aducă familia către granița de vest.

9

Două parcele

Illinois se dovedi interesant chiar de la început. Rob trecu granița statului la sfârșitul verii, când iarba verde a preriei era deja uscată și îngălbenită de prea multe zile însorite.

La Danville văzu cum oamenii fierbeau apa de la izvoarele sărate în uriașe ceainice negre, iar când plecă de acolo, ducea cu el un pachet de sare pură. Preria era întinsă și, pe alocuri, presărată cu dealuri joase. Statul era binecuvântat cu apă dulce. Rob nu întâlni decât puține lacuri, dar văzu o mulțime de pârâuri și izvoare ce se întâlneau în râuri mari. Află că, atunci când cei din Illinois vorbeau de pământul dintre râuri, se refereau cel mai probabil la partea de sud a statului, dintre Mississippi și Ohio. Aici erau soluri aluvionare bogate, aduse din ambele râuri mari. Unii obișnuiau să numească regiunea Egipt, fiindcă se spunea că era la fel de fertilă ca celebrul pământ al deltei Nilului. Pe harta lui Jay Geiger, Rob J. văzu că erau mai multe „mici Egipturi” între râurile din Illinois. În timpul scurtei sale întâlniri cu Geiger, acesta reușise să-i câștige respectul și își continuă astfel călătoria către regiunea despre care Jay îi spusese că era cea mai potrivită pentru a se stabili acolo.

Îi luă două săptămâni să-și croiască drum de-a lungul statului Illinois. În cea de-a paisprezecea zi, drumul pe care mergea pătrunse într-o zonă de pădure, oferindu-i răcoarea mult așteptată și mirosul umed al mușchiului. Urmând cărarea îngustă, auzi zgomotul unei ape și ajunse curând

pe malul de răsărit al unui râu destul de mare, pe care îl identifică drept Rocky.

Era în sezonul uscat, dar curentul era puternic și stâncile mari care dăduseră numele râului[5] făceau apa să se ridice în spume. Călărind pe Monica de-a lungul malului, încerca să găsească un loc prielnic traversării, când ajunse la o porțiune a râului mai adâncă și mai lentă. Între trei trunchiuri uriașe de pe malul celălalt era suspendat un cablu gros de frânghie. Un triunghi de fier și o bucată de oțel erau suspendate de o creangă lângă un indicator pe care scria:

HOLDEN'S CROSSING[6]
Sunați pentru feribot.

Lovi triunghiul viguros și, după un timp ce îi păru lung, văzu un bărbat ce-și făcea drum fără grabă de-a lungul malului opus, unde era ancorat bacul. Doi stâlpi de lemn verticali se găseau pe plută, terminați cu inele mari de fier prin care trecea cablul suspendat, permițând astfel plutei să alunece între cele două maluri. Când ajunse pe la mijlocul râului, curentul trăsese funia în josul apei, așa că omul parcurse o traiectorie în arc, în loc să traverseze râul în linie dreaptă. Apele întunecate și uleioase erau prea adânci în mijlocul râului ca să permită vâslei să ajungă la fund, așa că bărbatul trase bacul încet, smucind cablul de frânghie. Plutașul cânta, iar vocea de bariton purta cu claritate cuvintele până la Rob J.:

„Într-o zi mă plimbam și-aud cum se plângea
femeie bătrână – pe toți întristând
Ea privea noroiul din prag (afară ploua)
Și astfel cânta măturând:

O, viața-i o trudă, dragostea o povară.
Frumusețea trecu, averea s-a risipit
Plăcerile scăzură, prețurile se dublară
Și nimic nu e cum mi-aș fi dorit…"

Erau multe versuri și, cu mult înainte de a le sfârși, plutașul putea din nou să atingă fundul râului cu vâsla. Pe măsură ce bacul se apropia, Rob văzu un bărbat musculos, de vreo treizeci de ani. Era cu un cap mai scund decât Rob și părea de prin partea locului, cu bocanci grei în picioare, pantaloni cafenii de lână prea groși pentru vremea de afară, o cămașă de bumbac albastră cu guler maro și o pălărie de piele pătată de sudoare, cu panglica albă. Avea o claie de păr negru, pe care îl purta în plete și o barbă bogată pe pomeții proeminenți, ce încadrau un nas subțire, curbat, ce ar fi dat cruzime feței sale dacă n-ar fi fost ochii albaștri, care erau veseli și prietenoși. Pe măsură ce distanța dintre ei se micșora, Rob simți un avertisment, în așteptarea acelei afectări pe care n-o poți evita la o femeie de o frumusețe perfectă sau la un bărbat prea chipeș. Dar plutașul nu părea din cale afară de afectat.

— Salve, strigă el. Cu un ultim efort, împinse bacul pe malul de nisip. Îi întinse mâna. Nicholas Holden, la dispoziția dumitale.

Rob îi strânse mâna și se prezentă.

Holden scoase din buzunarul cămășii o rădăcină umedă, neagră și își tăie cu cuțitul o bucată pe care începu s-o mestece. I-o oferi apoi și lui Rob J., care însă clătină din cap a refuz.

— Cât mă costă să trec dincolo?

— Trei cenți pentru tine. Zece cenți pentru cal.

Rob plăti în avans cei treisprezece cenți. O legă pe Monica de niște inele de fier bătute în plută special în acest scop. Holden îi dădu o a doua vâslă și amândoi se opintiră să împingă bacul înapoi în apă.

— Vrei să te stabilești prin părțile astea?

— S-ar putea, răspunse Rob prudent.

— Nu cumva ești fierar? Holden avea cei mai albaștri ochi pe care îi văzuse Rob vreodată la un bărbat, salvați de feminitate de o uitătură piezișă, ce îl făcea să pară amuzat de ceva secret. La naiba,

spuse, dar nu păru surprins când Rob clătină din cap a negație. Mi-ar fi plăcut să-mi găsesc un potcovar bun. Ești fermier, nu-i așa?

Tresări vizibil când Rob îi spuse că e doctor.

— De trei ori bun venit, și încă o dată! Avem nevoie de un doctor în orașul Holden's Crossing. Oricare doctor poate trece cu bacul pe gratis, spuse și se opri din vâslit ca să-i înapoieze solemn trei cenți lui Rob J.

Rob privi monedele.

— Și cum rămâne cu ceilalți zece cenți?

— Rahat, doar nu vrei să cred că și calul e doctor, nu? Când zâmbi cu toată gura, era destul de plăcut să-ți închipui că, de fapt, era urât.

Avea o cabană mititică din bușteni dați la rindea și vopsiți în alb, lângă o grădină și un izvor, așezată pe un dâmb, cu vedere spre râu.

— Chiar la timp pentru cină, spuse și în curând mâncau o tocăniță în care Rob identifică napi și varză și ceapă, dar a fost pus în încurcătură de carne.

— Am prins un pui de prerie și un iepure bătrân și sunt amândoi în tigaia asta, spuse Holden.

În fața cănilor de lemn reumplute, își spuseră unul altuia destule despre fiecare ca să înceapă să se simtă în voie. Holden era avocat, din Connecticut. Avea planuri mari.

— Cum se face că au dat orașului numele tău?

— Nu i l-au dat ei. Eu am făcut-o, spuse afabil. Am venit aici primul și am construit feribotul. De câte ori vine cineva să se stabilească aici, le spun numele orașului. Până acum nimeni n-a avut nimic împotrivă.

În opinia lui Rob, casa de lemn a lui Holden nu era la înălțimea cabanelor scoțiene. Era întunecoasă și înghesuită. Patul, prea apropiat de foc, era acoperit cu funingine. Holden îi mărturisi bine dispus că singurul lucru bun în legătură cu casa lui era locul pe care era așezată; într-un an de

zile, cabana va fi dărâmată, spuse el, și se va ridica o casă bună în locul ei.

— Da, domnule, am planuri mari.

Îi spuse lui Rob despre progresele care se vor face în curând: un han, un magazin general, eventual o bancă. A fost cinstit în privința dorinței lui de a-l corupe pe Rob să se stabilească în Holden's Crossing.

— Câte familii locuiesc acum aici? întrebă Rob J., și zâmbi cu milă când auzi răspunsul. Un doctor nu-și poate câștiga existența îngrijind doar șaisprezece familii.

— Nu, sigur că nu. Dar căutătorii de pământ vor veni în curând aici cu limba scoasă. Iar cele șaișpe familii locuiesc în orașul propriu-zis. Dincolo de limitele acestuia, nu e niciun doctor de aici până în Rock Island și sunt o groază de ferme răspândite peste tot. N-ai decât să-ți găsești un cal mai bun și să nu te dai în lături să călătorești puțin ca să faci o vizită la domiciliu.

Rob își aminti ce frustrat se simțise că nu putuse practica o medicină ca lumea în înghesuiala din Districtul Opt. Dar ăsta era reversul monedei. Îi spuse lui Nick Holden că se mai gândește.

Noaptea aceea, dormi în cabană, pe podea, înfășurat într-o pătură în timp ce Nick Holden sforăia în pat. Dar asta nu era ceva ieșit din comun pentru cineva care petrecuse iarna într-o baracă împreună cu nouăsprezece tăietori de lemne. Dimineața următoare, Holden pregăti micul dejun, dar îl lăsă pe Rob să spele vasele și tigaia, pretinzând că are o treabă și că se întoarce repede.

Era o zi senină, proaspătă. Soarele ardea deja și Rob scoase viola și se așeză pe o piatră la umbră, în luminișul dintre cabană și liziera pădurii. Își întinse în față copia muzicii lui Chopin pe care i-o dăduse Jay Geiger și începu să cânte, cu eforturi mari.

Cam jumătate de oră lucră la temă și la melodie până începu să sune a muzică. Ridicând ochii de

pe note, privi spre pădure și văzu doi indieni călare uitându-se la el din marginea luminișului.

Se sperie o clipă, fiindcă aceștia îi readuceau încrederea în James Fenimore Cooper, fiind bărbați cu obraji scobiți și piepturile dezgolite, părând slabi și vânjoși, cu pielea strălucind ca unsă cu ulei. Cel mai apropiat de Rob purta pantaloni din piele de cerb și avea un nas mare, acvilin. Era ras în cap, cu excepția unui smoc de păr aspru, bățos. Era înarmat cu o pușcă. Tovarășul său era un bărbat mare, la fel de înalt ca Rob J., dar mai solid. Avea păr negru, lung, legat la spate cu o fâșie de piele și purta un șorț de piele în jurul șoldurilor și apărătoare tot de piele pe gambe. Pe umăr avea un arc și Rob văzu clar tolba de săgeți agățată de gâtul calului, ca într-unul din desenele acelea cu indieni de la Athenaeum-ul din Boston.

Nu știa dacă mai erau și alții în pădure în spatele lor. Dacă aveau intenții ostile, era pierdut, fiindcă viola da gamba nu era o armă prea grozavă. Îi veni ideea să continue să cânte și puse din nou arcușul pe strune, dar nu cu Chopin; nu a vrut să mai ridice privirea spre ei să vadă rezultatul. Fără să se gândească anume, cântă o bucată din secolul al șaptesprezecelea, pe care o știa bine, *Cara la vita mia,* de Oratio Bassani. O cântă până la sfârșit, apoi o luă de la capăt și mai cântă o dată, până la jumătate. În cele din urmă se opri, fiindcă nu putea să stea și să cânte la infinit.

Auzi ceva în spate și se întoarse rapid, ca să vadă o veveriță roșie pierzându-se în frunziș. Când se îndreptă, a fost în același timp ușurat și trist să observe că cei doi indieni dispăruseră. Pentru câteva clipe le mai auzi caii depărtându-se; apoi, singurul sunet a fost șuierul vântului printre crengile înfrunzite.

Nick Holden încercă să-și ascundă supărarea când se întoarse și i se povesti ce se întâmplase.

Făcu un tur rapid de inspecție, dar spuse că nu părea să lipsească nimic.

Indienii din împrejurimi erau Sauki. Fuseseră mânați peste Mississippi în Iowa cu nouă sau zece ani în urmă, în timpul luptelor pe care oamenii le numiseră apoi Războiul Șoimului-Negru. Cu câțiva ani în urmă, toți Saukii ce supraviețuiseră fuseseră mutați într-o rezervație în Kanssas. Luna trecută se aflase că vreo patruzeci de bărbați cu femeile și copiii lor scăpaseră din rezervație. Erau zvonuri că se îndreaptă spre Illinois.

— Mă îndoiesc că sunt atât de proști să ne facă probleme, când sunt în număr atât de mic. Cred că speră pur și simplu că-i vom lăsa în pace, spuse Nick.

Rob dădu din cap a încuviințare.

— Dacă ar fi vrut să-mi facă ceva, le-ar fi fost destul de ușor.

Nick a fost bucuros să schimbe subiectul care ar fi putut să umbrească imaginea lui Holden's Crossing în ochii oaspetelui său. Își petrecuse dimineața uitându-se la patru parcele de pământ, îi spuse lui Rob. Vroia să i le arate și, îmboldit de el, Rob își înșeuă iapa.

Pământurile erau proprietatea guvernului. În timp ce călăreau, Nick îi explică lui Rob că pământul fusese împărțit de agenți federali în parcele de optzeci de acri. Proprietățile particulare se vindeau la opt dolari acrul sau chiar mai mult, în timp ce pământul guvernului era prețuit la 1,25 dolari acrul, o secțiune de optzeci de acri pentru o sută de dolari. A douăzecea parte din prețul de vânzare trebuia plătită imediat pentru a căpăta pământul și douăzeci și cinci la sută trebuia livrat în patruzeci de zile, restul fiind achitat în trei rate egale la sfârșitul a doi, trei și patru ani de la intrarea în proprietate. Nick îi spuse că era pământul cel mai bun pe care l-ar putea găsi și, când ajunseră acolo, Rob văzu că era adevărat. Parcelele se aliniau de-a lungul râului pe o distanță

de aproape o milă, oferind o bucată bună de pădure pe mal, cu mai multe izvoare pure și lemn pentru construcție. În spatele pădurii se întindea, ca o promisiune, fertilitatea câmpiei ce nu cunoscuse plugul.

— Uite ce te sfătuiesc, zise Holden. N-aș privi pământul ăsta ca pe patru parcele de optzeci de acri, ci ca pe două, de o sută șaizeci. Acum, guvernul permite celor ce vor să se stabilească aici să cumpere două secțiuni cel mult, și asta aș face dacă aș fi în locul tău.

Rob J. zâmbi strâmb și clătină din cap.

— E pământ frumos. Dar n-am cei cincizeci de dolari necesari.

Nick Holden îl privi gânditor.

— Viitorul meu e legat de orașul ăsta în devenire. Dacă pot atrage oamenii să se stabilească aici, eu o să fiu proprietarul magazinului general, al morii, al hanului. Oamenii se adună într-un loc în care există un doctor. Pentru mine, e o investiție să te am în Holden’s Crossing. Băncile împrumută bani cu o dobândă de 2,5 la sută pe an. Eu îți împrumut cei cincizeci de dolari cu 1,5 la sută și mi-i dai înapoi în opt ani.

Rob J. privi în jur și trase aer în piept. Era pământ frumos. Locul îi plăcea atât de mult, încât se luptă să-și controleze vocea când acceptă oferta. Nick îi strânse mâna cu căldură și nu acceptă mulțumiri.

— E doar o afacere bună.

Călăriră încet de-a lungul proprietății. Parcela dublă de la sud era o vale, practic plană. Cea de la nord era deluroasă.

— Eu aș lua-o pe cea din sud, spuse Holden. Solul e mai bun și e mai ușor de arat.

Dar Rob J. se hotărâse deja să cumpere parcela din nord.

— O să păstrez cea mai mare parte pentru pășune și o să cresc oi, asta e agricultura pe care o înțeleg eu. Dar știu pe cineva care e dornic să

lucreze pământul și poate că el o să vrea să cumpere bucățile de la sud.

Când îi povesti lui Holden despre Jason Geiger, avocatul rânji de plăcere.

— O farmacie la Holden's Crossing? Nu e asta ca sarea în bucate? Ei bine, o să depun suma pentru secțiunea de sud în numele lui Geiger. Dacă n-o să vrea, nu-mi va fi greu să vând un pământ atât de bun.

În dimineața următoare, cei doi călăriră până în Rock Island, iar când părăsiră Biroul Funciar al Statelor Unite, Rob J. era proprietar de pământ și datornic.

După-amiază, se întoarse singur călare, la proprietatea sa. Legă iapa și exploră pădurea și preria pe jos, studiind și făcând planuri. Ca în vis, se plimbă de-a lungul râului, azvârlind pietre în apă, nevenindu-i să creadă că toate astea îi aparțineau. În Scoția, era îngrozitor de dificil să cumperi pământ. Ferma de oi a familiei sale din Kilmarnock fusese agonisită în multe secole, generație după generație.

În seara aceea îi scrise o scrisoare lui Jason Geiger, descriindu-i cei o sută șaizeci de acri care îi fuseseră rezervați lângă propria sa parcelă și îl rugă pe Geiger să-i dea de știre cât de curând dacă dorește să intre în posesia pământului. De asemenea, îl rugă pe Jason să-i trimită o provizie zdravănă de sulf, fiindcă Nick îi mărturisise după multe șovăieli că primăvara apăreau mici epidemii de ceea ce oamenii numeau „râia de Illinois", iar administrarea de cantități mari de sulf era singura ce părea să aibă efect.

10

Înălțarea

Vestea despre venirea doctorului se răspândi imediat. La trei zile după sosirea sa în Holden's Crossing, Rob J. era chemat la șaisprezece mile să vadă primul său pacient, iar după aceea avea să muncească fără oprire. Spre deosebire de cei care se stabiliseră în partea centrală și de sud a statului Illinois, care proveneau majoritatea din statele din sud, cei din nordul Illinoisului veneau din New York și New England, din ce în ce mai mulți în fiecare lună, pe jos, pe cai sau în căruțe cu coviltir, uneori mânând o vacă, niște oi, câteva capre. Pacienții ce îi cădeau în sarcină acopereau un teritoriu imens – preria desfășurându-se între râurile mari, străbătută de mici pâraie ce se întretăiau, întreruptă de petice de pădure, cu mlaștini adânci și bălți. Dacă pacienții veneau la el, lua șaptezeci și cinci de cenți pe consultație. Dacă se ducea el acasă la ei, prețul era de un dolar și de un dolar cincizeci dacă era noapte. Ziua lui de lucru consta mai ales în călărit, pentru că fermele erau atât de depărtate în ținutul acesta ciudat. Uneori, la căderea nopții, era atât de obosit de stat în șa, că nu putea decât să cadă pe podea adormind adânc.

Îi spuse lui Holden că îi va putea înapoia o parte din datorie la sfârșitul lunii, dar Nick zâmbi și clătină din cap.

— Nu te grăbi. De fapt, mă gândeam că ar fi bine să-ți mai împrumut niște bani. Iernile sunt grele și o să-ți trebuiască un animal mai puternic decât iapa pe care o călărești. Și, cu munca ta de doctor, n-ai timp să-ți ridici singur o cabană înainte

de căderea zăpezii. Mai bine lasă-mă să mă interesez de cineva care ți-ar putea ridica una, pentru plată.

Nick găsi un constructor de barăci, pe nume Alden Kimball, un bărbat neobosit, slab ca o scobitoare, cu dinții galbeni fiindcă fuma în permanență o pipă puturoasă. Crescuse într-o fermă din Hubbardton, Vermont și, mai recent, era mormon excomunicat din orașul Nauvoo, Illinois, unde se spunea că locuitorii sunt Sfinți ai Zilei de Apoi, iar bărbații puteau avea câte neveste doreau. Când Rob J. a făcut cunoștință cu el, Kimball îi spuse că se certase cu bătrânii comunității și plecase de acolo pur și simplu. Rob J. nu-i mai puse și alte întrebări.

Pentru el era suficient că Alden Kimball folosea toporul și ferăstrăul de parcă ar fi făcut parte din corpul lui. Doborî și ciopârți trunchiuri și le netezi pe două părți chiar în locul unde căzuseră și într-o zi Rob împrumută un bou de la un fermier pe nume Grueber. Rob știa că Grueber nu i-ar fi încredințat prețiosul său animal dacă n-ar fi fost Kimball acolo.

Sfântul decăzut insistă ca boul să îngenuncheze la dorința sa și, împreună, cei doi bărbați și animalul cărară trunchiurile la locul pe care îl alesese Rob pe malul râului. Când Kimball uni stâlpii de fundație cu scânduri de lemn, Rob văzu că cel mai mare stâlp, care susținea singur peretele de nord, avea o cocoașă urâtă în el în treimea mijlocie și îi atrase atenția lui Kimball asupra ei.

— O să fie în regulă, spuse acesta și Rob plecă și îl lăsă să-și vadă de lucru.

Vizitând construcția două zile mai târziu, Rob constată că pereții barăcii se ridicaseră. Alden lipise bușteniii cu lut din albia râului și vopsea în alb dungile de pământ dintre lemne. Pe peretele de nord, toți bușteniii erau strâmbi astfel că se potriveau perfect cocoașei din stâlpul de fundație și întreg zidul era ușor înclinat. Probabil că-i luase

o grămadă de timp lui Alden să găsească bușteni cu defectul potrivit și, într-adevăr, doi dintre ei trebuiseră să fie ciopliți cu rindeaua ca să se încadreze.

Tot Alden a fost acela care îi spuse despre un cal de povară, pe care Grueber vroia să-l vândă. Când Rob J. îi mărturisi că nu prea se pricepea la cai, Kimball ridică din umeri.

— Are patru ani, încă mai e în creștere. Nu cred să fie vreo problemă cu ea.

Așa că Rob cumpără iapa de povară. Era de o culoare pe care Grueber o numi sângerie, mai mult roșie decât cafenie, cu picioare negre, coamă și coadă la fel și cu pete negre ca pistruii pe frunte, înaltă și ușor de călărit, cu o privire inteligentă.

Fiindcă pistruii îi aminteau de fata pe care o cunoscuse în Boston, o numi Margaret Holland. Pe scurt, Meg.

Își dădu seama că Alden avea ochi pentru animale și, într-o dimineață, îl întrebă dacă vrea să rămână în serviciul lui după ce cabana va fi înălțată, să lucreze la fermă.

— Ei bine… ce fel de fermă?

— De oi.

Alden se strâmbă.

— Nu știu nimic despre oi. Am muncit totdeauna cu vaci de lapte.

— Eu am crescut în mijlocul oilor, spuse Rob. Nu e mare lucru să le păzești. Oile se țin toate împreună, pot fi mânate ușor prin prerie de un singur om și un câine, cât despre celelalte treburi, castrarea și tunsul și altele, aș putea să-ți arăt.

Alden păru să reflecteze, dar numai cât să nu pară nepoliticos.

— Să-ți spun drept, nu prea îmi plac oile. Nu, spuse în cele din urmă. Mulțumesc frumos, dar nu cred că vreau să fac asta.

Poate ca să schimbe subiectul, îl întrebă pe Rob ce avea de gând să facă în legătură cu bătrâna sa

iapă. Monica Grenville îl cărase până în vest, dar era prea obosită.

— N-o să iei prea mult pe ea dacă n-o pui întâi pe picioare. E iarbă destulă în prerie, dar trebuie să cumperi fân pentru iarnă.

Problema se rezolvă câteva zile mai târziu, când un fermier care n-avea bani gheață plăti pentru o naștere o căruță de fân.

După consultări, Alden a fost de acord să extindă peretele barăcii dincolo de peretele de sud și să-i pună stâlpi în colțuri, creând astfel un grajd deschis pentru cei doi cai. La câteva zile după ce construcția a fost terminată, Nick trecu pe acolo și se opri să inspecteze. Zâmbi cu toată gura văzând grajdul alăturat și ocoli ochii lui Alden Kimball.

— Baraca arată cam ciudat așa, trebuie să recunoști. Ridică sprâncenele spre zidul de nord. Peretele ăsta blestemat e strâmb.

Rob J. își plimbă degetele admirativ peste îndoitura bușteni lor.

— Nu, a fost construit așa special, așa ne place. Asta o face diferită de alte barăci asemănătoare.

Alden lucră în liniște aproape o oră după plecarea lui Nick; apoi se opri din bătut cuie și se îndreptă spre locul unde Rob o țesăla pe Meg. Își scutură pipa de călcâiul bocancului.

— Cred c-o să învăț cum să mă ocup de oi, spuse.

11

Singuratica

Pentru prima sa turmă, Rob J. alese oi merinos spaniole, fiindcă lâna lor fină avea să fie vândută bine și fiindcă vroia să le încrucișeze cu rasa englezească cu lână lungă, cum făcuse familia sa în Scoția. Îi spuse lui Alden că nu va cumpăra animale până la primăvară, ca să economisească efortul și cheltuielile de a le întreține în timpul iernii. În timpul acesta, Alden munci să construiască țarcuri și adăposturi pentru oi și să-și încropească și el o baracă în pădure. Din fericire, angajatul era capabil să lucreze nesupravegheat, fiindcă Rob J. era ocupat. Locuitorii din împrejurimi trăiseră timp îndelungat fără doctor și își petrecu primele luni încercând să corecteze efectele neglijenței și ale remediilor băbești.

Văzu pacienți cu gută și cancer și dropică și scrofuloză și prea mulți copii cu viermi intestinali și oameni de toate vârstele cu tuberculoză. Obosi scoțând dinți stricați. A scoate dinți era pentru el la fel cu a amputa o mână sau un picior, căci detesta să îndepărteze ceva ce nu mai putea pune la loc.

— Așteaptă până la primăvară, atunci toată lumea cade la pat cu un soi de febră. O să te îmbogățești, îi spuse vesel Nick Holden.

Chemările pacienților îl purtau pe drumuri retrase, adeseori inexistente. Nick se oferi să-i împrumute un revolver până avea să-și cumpere unul. E periculos să călătorești așa. Există bandiți ca un fel de pirați de uscat și acum mai sunt și blestemații ăia de ostili.

— Ostili?

— Indieni.

— I-a mai văzut cineva?

Nick se încruntă. Fuseseră zăriți de mai multe ori, spuse el, dar trebui să admită, împotriva voinței sale, că nu făcuseră rău nimănui până acum.

— Până acum, adăugă întunecat.

Rob J. nu cumpără niciun pistol, nici nu-l purtă pe al lui Nick. Se simțea în siguranță pe calul său cel nou. Iapa era foarte rezistentă și lui îi plăcea felul ei sigur de a se cățăra pe maluri și de a traversa pârâurile repezi. O învățâ să se lase încălecată din amândouă părțile și să vină spre el când o fluiera. Caii de felul ei erau folosiți pentru mânatul turmelor și deja fusese obișnuită de Grueber să se oprească, să pornească și să se întoarcă brusc, răspunzând la cea mai mică schimbare în greutatea lui Rob și la cel mai mic imbold din călcâie.

Într-o zi de octombrie a fost chemat la ferma lui Gustav Schroeder, care își zdrobise două degete de la mâna stângă între stânci.

Pe drum, Rob se rătăci și se opri să ceară lămuriri în fața unui bordei prăpădit, așezat în marginea unor câmpuri bine îngrijite. Ușa se deschise doar câțiva centimetri, dar a fost izbit de mirosul cel mai rău cu putință, duhoare de resturi umane, aer închis, putrefacție. O față se ivi în crăpătură și văzu niște ochi roșii umflați și un păr de vrăjitoare, încleiat de murdărie.

— Pleacă! îi comandă o voce răgușită de femeie.

Ceva de dimensiunea unui câine mic se mișcă în cameră, în spatele ușii. Nu cumva era un copil acolo? Ușa se trânti cu zgomot.

Câmpurile îngrijite se dovediră a fi ale lui Schroeder. Când Rob ajunse la fermă, trebui să-i amputeze fermierului degetul mic și vârful degetului al treilea, o nenorocire pentru pacient. Când termină, o întrebă pe nevasta lui Schroeder

despre femeia din colibă, iar Alma Schroeder păru puțin rușinată.

— Aceea e doar biata Sarah, îi spuse ea.

12

Indianul cel mare

Nopțile deveniră reci și limpezi, cu stele enorme, apoi timp de mai multe săptămâni cerul coborî greu și întunecat. Veniră zăpezile, frumoase și înfricoșătoare, înainte de sfârșitul lui noiembrie, apoi se porni vântul, sculptând mantaua albă a pământului în dune ce puneau la încercare iapa lui Rob. Dar nu reușeau s-o oprească. Abia când văzu cum ținea cabana sa de lemn piept zăpezii, Rob J. ajunse s-o îndrăgească pe de-a-ntregul.

Gerul mușcător dură toată luna decembrie și cea mai mare parte a lui ianuarie. Făcându-și drum spre casă într-o dimineață devreme, după o noapte petrecută într-o cocioabă afumată, cu cinci copii, din care trei sufereau de crup, întâlni doi indieni într-o situație mizerabilă. Îi recunoscu imediat pe cei doi care îl ascultaseră cântând la violă în fața casei lui Nick Holden. Carcasele a trei iepuri de prerie dovedeau că aceștia fuseseră la vânătoare. Unul dintre poneii lor se împiedicase și își frânsese piciorul, iar în cădere îl prinsese sub el pe călăreț, Saukul cu nas mare, acvilin. Tovarășul său, indianul cel uriaș, omorâse calul imediat și reușise să elibereze rănitul și să-l vâre în burta tăiată aburindă a animalului, ca să nu înghețe.

— Sunt doctor, te-aș putea ajuta.

Nu înțelegeau engleza, dar indianul cel mare nu încercă să-l oprească să examineze rănitul.

Imediat ce își făcu drum prin hainele groase de blană, văzu că vânătorul suferise o luxație posterioară a șoldului drept și era în agonie.

Nervul sciatic era atins, fiindcă piciorul atârna inert, iar când Rob îi scoase mocasinul de piele și

îl înțepă cu vârful cuțitului, nu mișcă degetele. Mușchii erau contractați, tari ca lemnul din cauza durerii și a gerului cumplit și nu era nici locul, nici momentul să încerce să pună articulația la loc.

Spre îngrijorarea lui Rob J., indianul cel mare încălecă și îi abandonă acolo, călărind peste prerie către liziera pădurii, poate ca să aducă ajutoare. Rob purta un cojoc de oaie mâncat de molii, pe care îl câștigase la poker de la un tăietor de lemne iarna trecută, iar acum îl scoase și înveli pacientul; apoi își deschise trusa și luă fâșii de bandaj cu care imobiliză șoldul luxat, legându-i indianului picioarele între ele. În curând se întoarse indianul cel mare, trăgând după el două trunchiuri flexibile de copac. Le legă de-o parte și de alta a calului și le uni cu fâșii de piele care îi împodobeau veșmintele, întocmind astfel o targă mobilă. Pe aceasta îl întinseră pe rănit, care probabil că suferea îngrozitor fiind târât așa, deși zăpada moale era de preferat pământului gol.

O lapoviță ușoară începu să cadă în timp ce Rob J. îl urma călare pe indianul cel mare, cu targa. Merseră de-a lungul pădurii pe malul râului. În cele din urmă, indianul își întoarse calul într-un luminiș printre copaci și pătrunseră în tabăra Saukilor.

Corturi conice de piele – *tipi* – care se dovediră a fi șaptesprezece când Rob J. găsi răgazul să le numere – fuseseră ridicate printre copaci, la adăpost de vânt. Saukii erau îmbrăcați călduros. Peste tot erau dovezi ale vieții în rezervație, pentru că purtau atât haine de-ale albilor, cât și piei și blănuri de animale, iar lăzi vechi de muniție ale armatei puteau fi zărite în mai multe corturi. Aveau destul lemn uscat pentru foc și dâre de fum cenușiu se înălțau din găurile speciale ale *tipi*-urilor. Dar precipitarea cu care mâinile se întinseră după cei trei iepuri jigăriți nu-i scăpă lui Rob J., cum nu-i scăpă nici privirea hămesită a fețelor pe

care le văzu, căci mai trăise și înainte printre oameni înfometați.

Rănitul a fost dus într-unul dintre *tipi*-uri, iar Rob îl urmă.

— Vorbește cineva engleza?

— Eu am limba ta. Vârsta era greu de determinat, fiindcă vorbitorul purta aceleași haine de blană fără formă, ca toți ceilalți, cu capul acoperit de o glugă din blănuri de veveriță, dar vocea era a unei femei.

— Pot să-l ajut pe omul ăsta, știu cum s-o fac. Sunt doctor. Știi ce e un doctor?

— Știu. Ochii ei căprui îl priviră calm printre blănuri. Spuse ceva repede în limba lor și ceilalți din cort se opriră, privindu-l. Rob J. luă câteva crengi din grămadă și înteți focul. Când reuși să dezbrace rănitul, văzu că avea coapsa rotată intern. Ridică genunchii indianului până fură complet flectați și apoi, vorbindu-i femeii, se asigură că mâini puternice îl țintuiau pe pacient la pământ.

Aplecându-se, își băgă umărul drept sub genunchiul piciorului luxat. Apoi trase cu toată puterea și trosnitul cu care capul femural intră la locul lui a fost auzit de toți.

Indianul zăcea ca mort, în tot timpul acesta abia gemuse, iar Rob J. își spuse că o gură de whisky și niște laudanum erau exact ce-i trebuia. Dar amândouă erau în geanta agățată de șaua lui și, înainte să se întoarcă cu ele, femeia turnase apă într-un vas și o amesteca cu o pulbere dintr-o pungă din piele de cerb, apoi o dădu rănitului, care bău lacom. Ea își puse mâinile pe șoldurile acestuia și îl privi în ochi și intonă ceva în limba lor.

Privind-o și ascultând-o, Rob J. simți că i se ridică părul pe ceafă. Realiză că ea era doctorul lor. Sau poate un fel de preot.

În clipa aceea noaptea de nesomn și lupta cu nămeții din ultimele douăzeci și patru de ore îl ajunseră în sfârșit și, amețit de oboseală, ieși din

tipi în mulțimea ninsă a Saukilor care așteptau afară. Un bătrân cu ochi apoși îl atinse minunându-se:

— *Cawso wabeskiou!* spuse, iar ceilalți îi preluară vorbele.

— *Cawso wabeskiou, Cawso wabeskiou.*

Doctorița-preot ieși din *tipi.* Cum nu mai avea gluga pe cap, el văzu că nu era bătrână.

— Ce spun?

— Te numesc șaman alb, îi răspunse ea.

Femeia-doctor îi spuse că, din motive care lui îi păreau evidente, numele rănitului era Waucauche, Nas-de-Vultur. Indianul cel mare se numea Pyawanegawa, Cel-Ce-Vine-Cântând. În timp ce Rob J. se întorcea la cabana lui, îi întâlni pe Cel-Ce-Vine-Cântând și pe alți doi Sauki, care probabil călăriseră înapoi la carcasa calului ucis de îndată ce Nas-de-Vultur fusese adus în tabără, ca să recupereze carnea înaintea lupilor. Tăiaseră în bucăți poneiul mort și îl încărcaseră pe doi cai. Trecură pe lângă el fără să-i arunce măcar o singură privire, de parcă ar fi trecut pe lângă un copac.

După ce ajunse acasă, Rob J. scrise în jurnalul său și încercă să deseneze figura femeii din memorie, dar, oricât se căzni, nu reuși decât o față generică de indian, asexuată și trasă de foame. Îi era somn, dar salteaua de paie nu-l tentă. Știa că Gus Schroeder avea de vânzare spice uscate, iar Alden îi menționase că Paul Grueber pusese deoparte niște boabe pentru recolta viitoare. Încălecă pe Meg și o trase pe Monica după el, iar în după-amiaza aceea se întoarse la tabăra Saukilor și lăsă să cadă de pe cal doi saci de porumb, unul de mazăre și altul de grâu.

Femeia-doctor nu-i mulțumi. Privi doar sacii cu mâncare și strigă câteva ordine, la care mâini lacome răspunseră târând sacii în corturi. Vântul îi luase gluga de pe cap. Era chiar o față roșie: pielea îi era de un roșu închis, maroniu, ca ardezia. Nasul

avea o cocoașă proeminentă și nările îi erau aproape negroide. Ochii căprui, imenși, aveau o privire directă. Când o întrebă cum o cheamă, îi spuse că Makwa-ikwa.

— Ce înseamnă în engleză?

— Femeia-Urs, răspunse ea.

13

Anotimpul rece

Cioturile degetelor amputate ale lui Gus Schroeder se vindecară fără să se infecteze. Rob J. îl vizita pe fermier cam prea des, poate fiindcă era intrigat de femeia din baraca de pe pământul lui Schroeder. Alma Schroeder era foarte secretoasă la început, dar curând se convinse că Rob J. vroia s-o ajute și deveni de o volubilitate maternă în ceea ce o privea pe tânăra femeie. La douăzeci și doi de ani, Sarah era văduvă și sosise acolo din Virginia, în urmă cu cinci ani, cu tânărul ei soț, Alexander Bledsoe.

Timp de două primăveri, Bledsoe se luptase cu pământul arid, plin de rădăcini, cu un plug și o pereche de boi, ca să-și lărgească proprietatea înainte ca iarba preriei să se înalțe mai sus de capul său, în miezul verii. În luna mai a celui de-al doilea an se îmbolnăvise de râie de Illinois, urmată de o febră care îl omorâse.

— Primăvara următoare ea a încercat să are și să semene singură, spuse Alma. A obținut o recoltă *kleine*[7]. a mai desțelenit ceva pământ, dar n-a reușit să continue. Nu e bună de fermieră. În vara aceea am venit din Ohio, Gus și cu mine. Am făcut, cum îi zice! Un aranjament? Ea ne dă pământul ei, noi îi dăm porumb și loc de grădină. Și lemn de foc.

— Câți ani are copilul?

— Doi ani, spuse Alma șovăind. Nu ne-a spus niciodată, dar credem că Will Mosby e tatăl. Will și Frank Mosby, frați, au locuit mai în josul râului. Când am sosit noi, Will Mosby își petrecea mult timp cu ea. Noi ne-am bucurat. Aici o femeie are

nevoie de un bărbat. Alma oftă mulțumită de sine. Frații ăștia. Nu buni, nu buni. Frank Mosby fuge de lege. Will omorât într-o bătaie la *saloon,* chiar înainte să se nască băiatul. Două luni după, Sarah s-a îmbolnăvit.

— Nu e prea norocoasă.

— Deloc. E bolnavă rău, spune că moare de cancer. O doare burta așa tare că nu poate… știi dumneata… să țină urina.

— A pierdut și controlul intestinului?

Alma Schroeder se coloră la față.

Să vorbești despre un copil născut din flori era ceva obișnuit între problemele vieții, dar ea nu era obișnuită să discute despre ale trupului cu alt bărbat în afara lui Gus, fie el și doctor.

— Nu. Doar urina… Vrea să iau eu băiatul când o să se prăpădească. Deja cresc cinci… îl privi drept în ochi. Ai doctorii să-i dai pentru dureri?

Cei cu cancer aveau de ales între whisky și opiu. Dar ea nu putea lua niciuna nici alta și să continue să îngrijească de copil. Dar când plecă de la familia Schroeder, el se opri lângă baraca ei, ce părea părăsită și aproape dărâmată.

— Doamnă Bledsoe, strigă. Bătu la ușă. Sunt Rob J. Cole. Sunt doctor. Bătu din nou.

— Pleacă. Pleacă de aici. Pleacă de aici.

Pe la sfârșitul iernii, cabana lui începu să-i dea sentimentul de cămin. De oriunde se ducea cumpăra lucruri pentru casă – o oală de fier, două cești de tablă, o sticlă colorată, un castron de ceramică, linguri de lemn. Pe unele le plăti. Pe altele le primi drept plată, cum erau cele două scoarțe uzate din petice, încă bune însă. Pe una o atârnă pe peretele de nord, ca să-l ferească de curent, iar pe cealaltă o puse pe patul pe care i-l făcuse Alden Kimball. Alden îi mai făcu un scăunel cu trei picioare și o bancă joasă pe care o puse în fața căminului și, chiar înainte să cadă prima zăpadă, rostogoli în cabană o bucată de

trunchi de sicomor, pe care îl așeză în picioare. Bătu pe ea câteva scânduri în cuie și Rob o acoperi cu un ștergar de lână. La această masă, Rob șezu, ca un rege, pe cea mai bună piesă de mobilă din casă, un scaun de lemn lustruit, mâncând sau citindu-și cărțile și ziarele înainte de culcare, la lumina incertă a unei zdrențe aprinse pe post de feștilă, într-o farfurie cu untură topită. Căminul, construit din pietre de râu și pământ galben, păstra căldura în cabană.

Deasupra lui, își agățase în cuier puștile, iar de grinzi atârnau legături de ierburi, funii de ceapă și usturoi, șiraguri de felii uscate de mere, un cârnat uscat și o bucată de șuncă afumată. Într-un colț își îngrămădise uneltele – un clește, un ferăstrău, o greblă, o furcă de lemn, toate făcute de diverși artizani, mai mult sau mai puțin pricepuți.

Din când în când cânta la viola da gamba. Dar mai tot timpul era prea obosit ca să cânte de unul singur. Pe 2 martie sosi o scrisoare de la Jay Geiger și o rezervă de sulf, la stația de poștă din Rock Island.

Geiger îi scria că pământul descris de Rob J. din Holden's Crossing era mai mult decât el și soția lui speraseră vreodată. Îi trimisese lui Nick Holden suma de bani pe care acesta o depusese ca aconto și avea să plătească în continuare ratele către biroul guvernamental. Din nefericire, nu plănuiau să sosească în Illinois încă un timp; Lillian era din nou însărcinată, „un eveniment neașteptat, care, deși ne umple de bucurie, va întârzia plecarea noastră de aici". Aveau de gând să aștepte nașterea copilului și să pornească la drum când acesta va fi destul de mare ca să supraviețuiască asprimii călătoriei peste prerie.

Rob J. citi scrisoarea cu sentimente amestecate. Era încântat că Jay avusese încredere în recomandarea pe care i-o făcuse privind pământul și că îi va deveni într-o zi vecin. Totuși, îl cuprinse disperarea că ziua aceea era încă departe. Ar fi dat

mult să poată sta din nou cu Jason și Lillian și să cânte muzica aceea care-l liniștea și îi încălzea sufletul. Preria era o închisoare imensă, tăcută și, de cele mai multe ori, era singur în ea.

Își spuse că trebuia să înceapă să-și caute un câine.

Pe la mijlocul iernii, Saukii erau din nou slabi și înfometați. Gus Schroeder se întrebă cu voce tare de ce vroia Rob J. să cumpere încă doi saci de porumb, dar nu forță nota când Rob nu-i oferi nicio explicație. Indienii acceptară noul dar în liniște și fără a arăta vreo emoție, ca și prima oară. Îi aduse Makwei-ikwa o livră de cafea și își luă obiceiul să petreacă câtva timp lângă focul ei. Ea amesteca în cafea atâtea rădăcini sălbatice, încât nu mai semăna cu nicio cafea băută de el vreodată. Amândoi o beau fără zahăr; nu era bună, dar era fierbinte și avea, într-un fel, un gust indian. Încet, începură să învețe unul despre altul. Ea făcuse patru ani de școală într-o misiune pentru copii indieni, lângă Fort Crawford. Știa să citească puțin și auzise de Scoția, dar când el o întrebă dacă e creștină, îl puse la punct imediat. Poporul ei îl venera pe Se-wanna – zeul lor suprem – și pe alți *manitou* și ea îi învăța pe ai ei cum s-o facă, după obiceiurile străvechi.

El realiză că era în același timp preoteasa lor, ceea ce o ajuta să fie o bună vindecătoare. Știa totul despre plantele din regiune și legături de ierburi uscate atârnau de tavanul cortului ei. De mai multe ori, el o privi cum îi trata pe Sauki, la început lăsându-se pe vine lângă bolnav și bătând încet într-o tobă alcătuită dintr-un vas de pământ umplut două treimi cu apă și acoperit la gură cu o fâșie subțire de piele. Ea bătea în tobă cu un băț încovoiat. Rezultatul era un zgomot grav, ca de tunet, care probabil că avea efect soporific. După un timp, își punea amândouă mâinile pe locul bolnav și începea să vorbească în limba lor. O

văzuse ușurând astfel spatele înțepenit al unui tânăr și oasele dureroase ale unei bătrâne.

— Cum faci să dispară durerea cu mâinile?

Dar ea clătinase din cap.

— Nu explic.

Rob J. luase mâinile bătrânei în ale sale. În ciuda faptului că nu mai avea dureri, simți cum forțele ei se stingeau. Îi spusese Makwei-ikwa că bătrâna mai avea doar câteva zile de trăit. Când se întoarse în tabăra Saukilor, cinci zile mai târziu, bătrâna murise.

— De unde ai știut? întrebase Makwa-ikwa.

— Moartea care vine… unii oameni din familia mea o pot simți. Un fel de dar. Nu pot să explic.

Așa că fiecare îl crezu pe celălalt fără explicații. El o găsea extrem de interesantă, complet diferită de orice altă persoană pe care o cunoscuse. Chiar de atunci, atracția fizică apăruse între ei. Majoritatea timpului stăteau lângă micul ei foc, în *tipi* și beau cafea sau vorbeau. Într-o zi el încercă să-i povestească despre Scoția, fără să știe cât putea ea să înțeleagă, dar ea îl ascultă și îi puse din când în când întrebări despre animale sălbatice și recolte. La rândul ei, îi explică structura tribală a Saukilor și se dovedi răbdătoare, fiindcă lui i se părea complicat. Națiunea Sauk era împărțită în douăsprezece grupuri, similare clanurilor scoțiene, doar că în loc de McDonald și Bruce și Stewart se numeau: *Namawuck,* Sturionul, *Muc-keisson,* Vulturul-pleșuv, *Pucca-hum-mowiick,* Bibanul-inelat, *Macco-pennyack,* Cartoful-ursului, *Kicke-cumme,* Marele-Lac, *Payshake-issewuck,* Cerbul, *Pesshe-pesheunick,* Pantera, *Waymeco-uck,* Tunetul, *Muck-wuck,* Ursul, *Me-seco,* Bibanul-Negru, *Aha-wuck,* Lebăda, și *Muhwha-wuck,* Lupul. Clanurile trăiau împreună fără vrajbă, dar fiecare bărbat Sauk aparținea uneia dintre cele două jumătăți înalt prețuite și aflate în permanentă întrecere, *Keso-qui,* Plete-Lungi sau *Ohs-cush,* Vitejii. Primul fiu al fiecărei familii era declarat

membru al jumătății tatălui său încă de la naștere; fiecare al doilea fiu devenea membru al celeilalte jumătăți și tot așa, alternând, astfel încât cele două jumătăți erau reprezentate mai mult sau mai puțin egal în fiecare familie și în fiecare clan. Se întreceau în jocuri, la vânătoare, la câți copii făceau, în muncă și în alte aspecte de vrednicie – de fapt, în toate aspectele vieții lor. Competiția acerbă îi păstra pe Sauki puternici și curajoși, dar nu existau vărsări de sânge între jumătăți. Rob J. a fost surprins să descopere că era un sistem mult mai bun decât cel cu care era familiar, mai civilizat, căci unii scoțieni mureau de mâna clanurilor rivale de multe secole în care lupta se menținuse sălbatică.

Din cauza porțiilor reduse și a șovăielii pe care o simțea față de modul indian de a prepara mâncarea, el evită la început să participe la mesele Makwei-ikwa. Mai târziu, cu ocazia unor vânători mai bogate, mâncă ce gătea ea și găsi că era chiar gustos. Observă că mâncau mai mult grătar decât frigărui și că, dacă își permiteau să aleagă, preferau peștelui carnea roșie sau de pasăre. Ea îi povesti despre festinurile cu carne de câine, mese religioase, căci *manitou* păreau să prețuiască această carne. Îi explică apoi că sacrificiul câinelui era cu atât mai valoros, cu cât câinele fusese un animal îndrăgit și doctoriile făcute din carnea sa erau astfel mai puternice. El nu-și putu ascunde repulsia.

— Nu vi se pare ciudat să vă mâncați propriul câine?

— Nu atât de ciudat ca a mânca trupul și sângele lui Cristos.

El era un bărbat tânăr și sănătos și uneori, deși erau înfășurați, de teama frigului, în mai multe straturi de haine și blănuri, simțea cum urcă în el dorința. Dacă degetele li se atingeau când ea îi dădea cafeaua, simțea un șoc în vintre. Odată îi luă în mâinile sale mâinile reci, pătrățoase și a fost

zguduit de vitalitatea pe care o simți în ele. Îi examină degetele scurte, pielea roșie cafenie, aspră, petele roz de pe palme. O întrebă dacă ar vrea să vină uneori în vizită la cabana lui. Ea îl privi în tăcere și își trase mâinile din ale lui. Nu spuse că nu va veni să-i viziteze casa, dar n-o făcu niciodată.

În timpul sezonului ploios, Rob J. călări până în satul indian, evitând bălțile și noroaiele care se lățeau peste tot, căci preria, ca un burete, nu putea absorbi toată apa provenită din ploi și din topirea zăpezii. Îi găsi pe Sauki strângând tabăra de iarnă și îi urmă șase mile până la o poiană unde indienii își construiseră, în loc de *tipi*-urile din timpul ierni, *hedonoso-te*-uri, case lungi, împletite din crengi, printre care brizele răcoroase puteau bate toată vara. Exista un motiv serios de a-și muta tabăra; Saukii n-aveau nicio noțiune despre salubritate, iar tabăra de iarnă putea de excremente. Faptul că supraviețuiseră iernii aspre și se mutau în tabăra de vară însufleția spiritul indienilor și, oriunde întoarse ochii, Rob J. văzu bărbați tineri luându-se la trântă, întrecându-se la fugă sau jucând un joc pe care nu-l mai jucaseră înainte.

Foloseau bețe late de lemn, cu câte un buzunar de piele la un capăt și o minge de lemn îmbrăcată în piele de cerb. Alergând cu viteză maximă, unul dintre jucători arunca mingea din cuibul bățului său, iar altul trebuia s-o prindă în propriul buzunar de la capătul crosei.

Trecându-și mingea unul altuia, se deplasau pe distanțe considerabile. Jocul era rapid și foarte dur. Când un jucător avea mingea, ceilalți se simțeau liberi să încerce să i-o ia, lovind cu bețele lor și, de multe ori, izbind u-se peste picioare sau corp, cu zgomot. Observând fascinația cu care Rob urmărea acțiunea, unul dintre cei patru jucători indieni se opri și îi întinse bățul său.

Ceilalți rânjiră și îl prinseră repede în joc, care i se păru mai mult un meșteșug de mutilare decât un sport. Era mai mare și mai musculos decât majoritatea celorlalți. La prima ocazie, cel cu mingea trimise sfera dură către Rob cu o mișcare îndemânatică a încheieturii. El se întinse în zadar s-o prindă și trebui să alerge s-o recupereze de unde căzuse, trezindu-se în mijlocul unei lupte ca între pisici sălbatice, cu bețe agitându-se în aer și părând să-l lovească numai pe el. I-a fost de ajuns. Apreciind sincer talentele pe care nu le poseda, a înapoiat cât a putut de repede crosa proprietarului ei.

În timp ce mânca iepure fript în casa Makwei-ikwa, femeia-doctor îi spuse calmă că Saukii doreau ca el să le facă un serviciu. În tot timpul iernii prinseseră animale cu blană în capcanele lor. Aveau acum două baloturi de castor, vulpe, vizon, guzgan, de cea mai bună calitate. Vroiau să schimbe blănurile pe semințe pentru prima lor recoltă de vară.

Faptul îl surprinse pe Rob J., care nu-i crezuse pe indieni fermieri.

— Dacă am duce singuri blănurile unui negustor alb, am fi sigur înșelați, îi mai spuse Makwa-ikwa. O spuse fără ranchiună, ca pe un fapt oarecare.

Așa că, într-o dimineață, el și Alden Kimball purtară doi cai încărcați cu baloturi și un altul doar cu șaua până la Rock Island. Rob J. se tocmi îndelung cu proprietarul magazinului și, în schimbul blănurilor, obținu cinci saci de sămânță de porumb – unul cu porumb mic, timpuriu, doi cu un soi mai mare, mai rezistent și doi din soiul moale, dulce, de masă – și încă trei saci de fasole, dovleac și dovlecel. În plus, mai primi trei monede de aur a câte douăzeci de dolari SUA, pentru ca Saukii să-și alcătuiască un fond de urgență, în caz că vor avea nevoie să mai cumpere și altceva de la albi. Alden a fost plin de admirație pentru șiretenia patronului său, fiind convins că Rob J. aranjase

târgul acesta complicat ca să obțină un profit pentru sine.

Noaptea rămaseră în Rock Island. Într-un *saloon,* Rob bău două pahare de bere și ascultă povești despre jalnicele rămășițe de pe urma bătrânilor luptători indieni.

— Toată zona asta aparținea fie tribului Sauk, fie Vulpilor, spuse barmanul cu ochi apoși. Saukii își spuneau Osankie, iar Vulpile – Mesquakies. Împreună stăpâneau tot teritoriul dintre Mississippi la vest, lacul Michigan la est, Wisconsin la nord și râul Illinois la sud – cincizeci de milioane de acri din cel mai bun pământ! Cel mai mare sat al lor era Sauk-e-nuk, un oraș în toată legea, cu străzi și piață. Trăiau acolo unșpe mii de Sauki, care arau și cultivau două mii cinci sute de acri de pământ între Rock River și Mississippi. Ei, bine, nu ne-a luat prea mult timp să-i scoatem pe bastarzii ăia roșii de acolo și să lucrăm, ca lumea, în folosul nostru, pământul ăla bun!

Poveștile erau anecdote despre lupte sângeroase cu Șoimul-Negru și războinicii lui, în care indienii erau totdeauna demonici, iar albii viteji și nobili. Erau povești relatate de veterani ai Marilor Cruciade, majoritatea minciuni transparente, visuri despre ce s-ar fi putut întâmpla dacă cei ce povesteau ar fi fost bărbați mai de ispravă. Rob J. realiză că majoritatea albilor nu vedeau ce vedea el când îi priveau pe indieni. Ceilalți vorbeau de parcă Saukii erau animale sălbatice, ce fuseseră pe drept vânate până dispăruseră prin fugă, lăsând locurile în siguranță pentru oamenii adevărați. Rob fusese toată viața în căutarea acelei libertăți spirituale pe care o găsea acum la Sauki. Asta era ceea ce căutase când scrisese manifestul acela în Scoția, ceea ce gândise că a murit sub ochii lui o dată cu spânzurarea lui Andrew Gerould. Acum descoperea această libertate la o adunătură de exotici în zdrențe, cu piele roșie. Nu era romantic; recunoștea abjecția taberei Sauki, cultura lor

înapoiată față de lumea care îi depășise de mult. Dar, sorbindu-și spuma din paharul cu bere, încercând să pretindă că-l interesează poveștile de beție despre spintecări, scalpări, jafuri și violuri, știu că Makwa-ikwa și Saukii ei erau cel mai bun lucru care i se întâmplase în locul acesta.

14

Mingea-și-bățul

Rob J. nimeri peste Sarah Bledsoe și fiul ei în felul în care sunt surprinse uneori animalele sălbatice în rarele lor momente de relaxare. Văzuse păsări stând așa la soare, cu o încântare mută, după ce-și curățaseră penele de praf. Femeia și copilul stăteau jos, pe pământul din fața barăcii, cu ochii închiși. Ea nu se curățase. Părul ei blond, lung, era murdar și nepieptănat, iar rochia șifonată care îi acoperea trupul numai piele și os era împuțită. Pielea era umflată și fața albă, trasă, îi reflecta suferința. Băiețelul, care dormea, avea păr blond ca și mama sa, la fel de murdar.

Când Sarah deschise ochii albaștri și întâlni privirea lui Rob, totul năvăli pe fața ei – surpriză, teamă, rușine și mânie – și, fără un cuvânt, își luă copilul în brațe și fugi în casă. El se îndreptă spre intrare. Ajunsese să urască aceste încercări periodice de a-i vorbi prin ușa de lemn.

— Doamnă Bledsoe, vă rog, vreau să vă ajut, chemă el, dar singurul ei răspuns a fost un icnet de efort în timp ce împingea bara groasă care zăvora ușa.

***

Indienii nu arau pământul cu plugul, ca albii. În loc de asta, căutau locuri prielnice în covorul de iarbă și făceau găuri în sol cu bețele lor ascuțite, în care lăsau apoi să cadă semințele. Acopereau, cu crengi, zonele cu prea multă iarbă, ca să facă buruienile să dispară cu timpul, astfel încât anul următor să aibă mai mult loc disponibil pentru a-și planta semințele.

Când Rob J. vizită tabăra de vară a Saukilor, plantarea porumbului se terminase și sărbătoarea plutea în aer. Makwa-ikwa îi spuse că după însămânțare urma Dansul Cocorului, cel mai vesel festival al lor. Primul său eveniment era un mare joc mingea-și-bățul, la care participau toți bărbații. Nu era nevoie să se împartă în echipe, căci se înfruntau cele două jumătăți. Plete-Lungi aveau cu zece jucători mai puțin ca Vitejii. Marele indian pe nume Cel-Ce-Vine-Cântând a fost cel care îl implică pe Rob, căci veni să-i vorbească Makwei-ikwa în timp ce Rob J. stătea și discuta cu ea.

— Te invită să alergi la mingea-și-bățul cu Plete-Lungi, spuse ea în engleză, întorcându-se spre Rob.

— A, bine. Le zâmbi prostește. Era ultimul lucru pe care dorea să-l facă, mai ales când își amintea îndemânarea indienilor și propria lui nevrednicie. Cuvintele de refuz îi stăteau pe limbă, dar femeia și bărbatul îl priveau cu un interes special în ochi și simți că invitația avea o semnificație pe care n-o înțelegea pe deplin. Așa că, în loc să refuze, cum ar fi făcut orice om cu scaun la cap, le mulțumi politicos și le spuse că va fi onorat să alerge cu Pletele-Lungi.

În engleza ei precisă, de școlăriță – atât de ciudată urechii – ea îi explică răbdătoare că jocul va începe în satul de vară. Jumătatea câștigătoare va fi cea care va pune mingea într-o mică peșteră de pe malul opus al râului, undeva la șase mile distanță în josul apei.

— Șase mile!

A fost și mai uimit să afle că nu existau culoare paralele pentru fiecare echipă. Makwa-ikwa reuși să-l facă să înțeleagă că cel care va fugi din raza vederii ca să-și evite adversarii nu va fi prea bine prețuit.

Pentru Rob era o competiție străină, un joc ciudat, o manifestare a unei culturi primitive. Atunci de ce făcea asta? Își puse această întrebare

de zeci de ori în noaptea aceea, pe care o petrecu în *hedonoso-te-ul* lui Cel-Ce-Vine-Cântând, fiindcă jocul avea să înceapă devreme în zori. Casa era lungă de aproape cincizeci de picioare și lată de douăzeci, construită din crengi acoperite la exterior cu fâșii din scoarță de ulm. Nu existau ferestre, iar ușile de la fiecare capăt erau acoperite cu piei de bizon, dar spațiile din pereți asigurau aer proaspăt din plin. Înăuntru erau opt despărțituri, patru de fiecare parte a unui coridor central. Cel-Ce-Vine-Cântând și soția lui, Luna, dormeau într-unul din ele, bătrânii părinți ai Lunei în altul, iar un al treilea era ocupat de cei doi copii ai lor. Restul încăperilor erau cămări și depozite, iar în una dintre acestea Rob J. petrecu, o noapte neliniștită, studiind stelele prin gaura de fum din tavan și ascultând oftaturi, vise urâte, bătaia vântului și, de mai multe ori, sunete ce păreau să exprime o copulație viguroasă și entuziastă, deși gazda sa nu cântă nicio notă și nici măcar nu mormăi.

Dimineața, după un mic dejun cu terci de porumb în care simți resturi de cenușă și, din fericire pentru el, nu recunoscu celelalte ingrediente, Rob J. se supuse unui ritual neplăcut.

Nu toate Pletele-Lungi aveau păr lung; cele două echipe aveau să fie deosebite după vopseaua pielii. Plete-Lungi purtau vopsea neagră, o mixtură de grăsime animală și cărbune. Vitejii se mânjiseră cu o pastă albă de lut. Peste tot în tabără, bărbații și-au înmuiat degetele în holurile cu vopsea și și-au decorat pielea. Cel-Ce-Vine-Cântând și-a pictat dungi negre pe față, piept și brațe. Apoi îi oferi vopseaua lui Rob.

De ce nu? se întrebă el amuzat, băgând mâna în vopsea, ca unul care mănâncă terci de fasole fără lingură. Era zgrunțuroasă când și-o aplică pe frunte și pe obraji. Își lăsă cămașa să cadă pe pământ, ca un fluture mascul nervos abandonându-și crisalida, și își pictă și torsul. Cel-Ce-Vine-Cântând privi

bocancii lui scoțieni grei și dispăru, pentru a se întoarce cu o pereche de mocasini ușori din piele de cerb, din cei purtați de Sauki; dar, deși Rob încercă mai multe perechi, avea picioarele prea mari, chiar mai mari decât Cel-Ce-Vine-Cântând. Râseră împreună de picioarele lui și indianul cel mare abandonă încercarea, lăsându-l cu ghetele lui grele.

Cel-Ce-Vine-Cântând îi dădu un băț cu cuib în vârf, al cărui mâner de lemn de hickory era gros ca al unei bâte și îi făcu semn să-l urmeze. Forțele care urmau să se înfrunte se adunară în piața în jurul căreia fuseseră construite colibele. Makwa-ikwa făcu o declamație în limba lor, fără îndoială o binecuvântare, apoi, înainte ca Rob J. să-și dea seama ce se întâmplă, își dădu brațul pe spate și aruncă mingea, care zbură spre luptătorii așezați într-un semicerc, care sfârși într-un vălmășag zgomotos de ciomege, strigăte sălbatice și gemete de durere. Spre dezamăgirea lui Rob J., vitejii câștigară mingea, care a fost purtată în plasa unui tânăr cu picioare lungi, încă un copil, dar cu mușchii unui alergător adult.

El ieși repede din rândul lor, iar hoarda îl urmă ca o ceată de câini de vânătoare în urmărirea prăzii. Era clar momentul pentru sprinteri, fiindcă mingea a fost pasată de mai multe ori în goana turbată și curând era departe de Rob.

Cel-Ce-Vine-Cântând rămase alături de el. De mai multe ori reușiră să-i depășească pe cei mai rapizi în momentele în care se încingea bătaia, care încetinea înaintarea mingii. Cel-Ce-Vine-Cântând mormăi satisfăcut când mingea ateriză în plasa unui Plete-Lungi, dar nu a fost surprins, câteva momente mai târziu, când o recapturară Vitejii. În vreme ce gloata urma linia copacilor de pe mal în josul râului, indianul cel mare îi făcu semn lui Rob să-l urmeze și ieșiră amândoi în afara rutei și porniră de-a latul preriei; tălpile lor grele făceau să sară rouă groasă de pe iarba tânără, de parcă roiuri

de musculițe argintii ar fi vrut să le înghită călcâiele.

Unde era dus oare? Putea avea încredere în indianul ăsta? Era prea târziu să-și mai pună întrebări, fiindcă deja îi acordase încrederea. Își concentră energia în a ține pasul cu Cel-Ce-Vine-Cântând, care se mișca bine pentru cineva atât de solid. În curând înțelese scopul indianului: alergau în linie dreaptă, ceea ce avea să facă posibilă interceptarea celorlalți alergători, de pe ruta mai lungă de-a lungul râului. Când se opriră în cele din urmă, lui Rob J. i se muiaseră picioarele, abia sufla și simțea o înțepătură sub coaste. Dar ajunseseră la vadul de trecere înaintea gloatei.

Într-adevăr, grosul cetei fusese lăsat în urmă de alergătorii mai iuți. Pe când Rob și Cel-Ce-Vine-Cântând așteptau ascunși într-un tufiș, sorbind în plămâni cât mai mult aer posibil, trei alergători pictați în alb apărură în raza vederii. Cel din frunte nu avea mingea; își căra bățul ca pe o lance în timp ce fugea. Avea picioarele goale și, drept îmbrăcăminte, doar o pereche de pantaloni zdrențuiți ce fuseseră pe vremuri izmenele unui alb. Era mai mic decât amândoi dintre bărbații ascunși în tufiș, dar musculos și cu o figură fioroasă, accentuată de faptul că urechea dreaptă îi fusese smulsă cu mulți ani în urmă, lăsând în loc o cicatrice urâtă.

Rob J. se încordă, dar Cel-Ce-Vine-Cântând îl prinse de braț, reținându-l și îl lăsară să treacă. Nu mult în urma lui, mingea apăru purtată în plasa unui Viteaz tânăr, cel care o prinsese când o aruncase Makwa-ikwa. Lângă el alerga un Sauk scund, îndesat, în pantaloni scurți ce aparținuseră cândva cavaleriei Statelor Unite, albaștri, cu vipușcă galbenă murdară.

Cel-Ce-Vine-Cântând arătă spre Rob, apoi spre tânăr, și Rob încuviință din cap: băiatul era responsabilitatea lui. Știa că trebuia să atace

folosindu-se de efectul surpriză, fiindcă dacă tânărul le scăpa, nu l-ar mai fi putut prinde.

Așa că atacară ca tunetul și fulgerul, iar Rob J. înțelese unul din motivele pentru care își legaseră fâșii din piele de brațe, fiindcă, la fel de repede ca un bun păstor care a prins un berbec, Cel-Ce-Vine-Cântând îl doborî pe alergătorul cel scund la pământ și îl legă de mâini și de picioare cu curelele din piele. Și nu destul de repede, căci cercetașul ce alergase primul se întoarse. Rob s-a dovedit mai încet în a-l lega pe tânărul Sauk, așa că Cel-Ce-Vine-Cântând se întoarse să-l înfrunte pe cel cu o singură ureche. Viteazul își folosi bățul ca pe un ciomag, dar Cel-Ce-Vine-Cântând îi pară lovitura aproape disprețuitor. Era o dată și jumătate cât adversarul său și arăta fioros, așa că îl puse la pământ și îl legă înainte ca Rob J. să termine cu propriul său prizonier.

Ce-Ce-Vine-Cântând culese mingea și o puse în plasa lui Rob. Fără o vorbă și fără să mai arunce vreo privire la cei trei Sauki legați, Cel-Ce-Vine-Cântând o luă la fugă. Ținând bățul cu mingea de parcă era o bombă gata să explodeze, Rob J. porni în urma lui.

Înaintară fără piedici până ce indianul se opri și îi arătă că ajunseseră la locul unde trebuia să traverseze râul. O altă utilitate a curelelor de piele a fost demonstrată când le folosiră ca să-și lege bețele în jurul mijlocului, păstrându-și astfel mâinile libere pentru înot. Cel-Ce-Vine-Cântând își abandonă mocasinii, Rob J. se temu că picioarele îi erau prea rănite ca să-i permită să alerge fără bocanci, așa că îi legă de șireturi și îi puse în jurul gâtului. Mingea și-o vârî în pantaloni.

Cel-Ce-Vine-Cântând rânji și ridică în sus trei degete. Deși nu era cine știe ce, gestul spulberă tensiunea lui Rob, care își dădu capul pe spate și râse cu poftă – o greșeală, căci apa care duse mai departe râsul său le întoarse strigătele

urmăritorilor, care le descoperiră astfel poziția, așa că nu mai pierdură timp și intrară în apa rece.

Înotară cot la cot, deși Rob folosea stilul european, luând apa în piept, în timp ce indianul își mișca mâinile în felul de a înota al animalelor. Rob se distra minunat; nu se simțea el chiar ca un nobil sălbatic, dar nu ți-ar fi trebuit mult să-l convingi că era Ciorap-de-Piele[8]. Când atinseră țărmul opus, Cel-Ce-Vine-Cântând mormăi supărat cât pierdu timpul să-și pună bocancii. Capetele urmăritorilor se vedeau săltând la suprafața apei ca niște mere. Când, în cele din urmă, Rob a fost gata și mingea a fost pusă la loc în vârful bățului, cel mai rapid dintre înotători aproape atinsese țărmul.

Imediat ce începură să alerge, Cel-Ce-Vine-Cântând îi arătă cu degetul gaura unei mici peșteri care constituia ținta lor și vederea ei îi dădu un nou elan. Un strigăt de victorie în *erse* îi țâșni de pe buze, dar era prematur. O jumătate de duzină de Sauki apărură între ei și gura peșterii; deși apa le spălase mare parte din vopsea, urmele de lut alb erau clare. Aproape imediat o pereche de Plete-Lungi apăru din pădure și atacă. În secolul al cincisprezecelea, unul din strămoșii lui Rob, Brian Cullen, ținuse piept singur unei întregi cete de război a McLaughlin-ilor, învârtind sabia sa uriașă scoțiană într-un cerc al morții, în două cercuri mai puțin mortale, dar la fel de înfricoșătoare, își roteau acum bâtele cei doi Plete-Lungi, ținându-și în loc adversarii.

Asta lăsă liberi trei viteji pentru a încerca recapturarea mingii. Cel-Ce-Vine-Cântând pară cu ușurință lovitura ce îi era adresată și apoi își doborî adversarul cu o lovitură a piciorului gol.

— Așa, dă-i la fund, lovește-i fundul nenorocit, strigă Rob J., uitând că nimeni nu putea să-l înțeleagă.

Un indian se năpusti spre el, cu o figură turbată. Rob se dădu într-o parte și, în timp ce picioarele atacatorului loviră aerul, îi trase un bocanc greu.

Câțiva pași încă pe lângă victima gemând și a fost suficient de aproape de peșteră, chiar și pentru îndemânarea lui limitată. Cu o mișcare din încheietură, mingea porni pe drumul cel bun. Nu mai conta că, în loc de o lovitură curată, sigură, mingea se bălăngăni până își găsi drumul în interior. Lucrul important era că o văzuseră intrând.

Își aruncă bățul în aer și strigă:

— *Victorieeee! Pentru Clanul Negru!*

Mai mult auzi decât simți cum bățul aruncat de cel din spatele lui îi izbi capul.

A fost un sunet dur, solid, similar cu cel pe care învățase să-l recunoască în tabăra tăietorilor de lemne, când toporul cu două tăișuri izbea în scoarța stejarilor. Spre uimirea lui, pământul păru să se deschidă. Căzu într-o groapă adâncă, apoi veni întunericul și se sfârși totul, oprindu-l ca pe un ceas stricat.

15

Un dar de la Câinele-de-Piatră

Nu-și amintea cum fusese târât înapoi în tabără ca un sac de grăunțe. Când deschise ochii era noapte. Simți miros de iarbă arsă. De carne friptă, probabil veveriță grasă. Fumul focului. Feminitatea Makwei-ikwa, care stătea aplecată deasupra lui și îl privea cu un aer antic în ochii ei tineri. Nu înțelese ce îl întreba, conștient doar de durerea groaznică din cap. Mirosul cărnii îi făcea rău. Ea își dădu probabil seama, fiindcă deja îi ridicase capul deasupra unui vas de lemn, ca să-l ajute să vomite.

Când termină, slăbit și gâfâind, ea îi dădu să bea o poțiune, ceva rece, verde și amar. I se păru că detectează menta, dar era ceva mai tare și cu un gust mai puțin plăcut. Încercă să-și întoarcă fruntea a refuz, dar ea îl ținu ferm și îl forță să înghită ca pe un copil. Se supără pe ea. Dar, în curând, adormi. Din când în când se mai trezea și ea îl hrănea cu lichidul verde, amar. Și în felul ăsta, dormind, semiconștient sau sugând sânul cu gust ciudat al Mamei-Natură, petrecu aproape două zile.

În a treia dimineață, cucuiul din ceafă se micșorase și durerea dispăruse. Ea a fost de acord că îi mergea mai bine, dar îl drogă la fel ca și până atunci și el dormi din nou.

În jurul lui, sărbătoarea Dansul Cocorului continua. Din când în când se auzeau murmurele tobei cu apă și ale vocilor cântând în limba lor ciudată, guturală, și zgomotele apropiate sau depărtate ale jocurilor și curselor, strigătele spectatorilor indieni. Târziu, spre amiază, el

deschise ochii în obscuritatea cabanei și o văzu pe Makwa-ikwa schimbându-și costumul. Rămase cu ochii la sânii ei feminini, care îl uimiră fiindcă era destulă lumină ca să reveleze ceea ce păreau a fi cicatrice și desene formând simboluri ciudate, linii șerpuind de la peretele toracic la sfârcurile ambilor sâni.

Deși nu se mișcă și nu scoase niciun sunet, ea simți că se trezise. Pentru o clipă, cum stătea în fața lui, ochii lor se întâlniră. Apoi ea se întoarse cu spatele la el. Nu ca să ascundă triunghiul întunecat dintre coapse, simți el, ci ca să protejeze de privirea lui simbolurile misterioase de pe pieptul ei de preoteasă. Sâni sfințiți, își spuse el uimit. Nu era însă nimic sfânt în fesele și coapsele ei. Avea oase mari, dar el se întrebă de ce o numeau Femeia-Urs, fiindcă fața și suplețea ei erau mai mult ca ale unei pisici puternice. Nu-i putea ghici vârsta. Brusc, îl străbătu ideea de a o poseda din spate, ținând în mâini câte o șuviță din pletele ei negre, groase, cum ar fi călărit un cal uman senzual. Contemplă cu mirare faptul că plănuia să fie iubitul unei femei sălbatice cu pielea roșie, mai frumoasă decât tot ce-și putuse închipui vreodată James Fenimore Cooper și deveni conștient de un răspuns fizic viguros. Priapismul putea fi un semn în multe afecțiuni, dar el știa că acum era cauzat de femeia din fața lui și nu de vreo injurie și se simți însănătoșit.

Zăcu liniștit și o privi cum își punea o rochie din piele de căprioară cu franjuri. Pe umărul drept își agăță o traistă cu o curea împletită din patru fâșii colorate, pictată cu figuri simbolice și un cerc din pene viu colorate, ale unor păsări pe care Rob nu le cunoștea.

În clipa următoare ea dispăru afară. În curând, cum zăcea înăuntru, el auzi vocea ei ridicându-se și coborând, cu siguranță într-o rugăciune.

— *Heugh! Heugh! Heugh!* îi răspunseră ceilalți în cor și ea cântă mai departe.

El nu avea nici cea mai mică idee despre ce îi spunea ea Dumnezeului lor, dar vocea ei îi dădu fiori și ascultă concentrat, privind în sus prin gaura de fum a casei ei, la stelele ca niște bucăți de gheață cărora ea, cântând, parcă le dăduse foc.

În noaptea aceea el așteptă nerăbdător ca sunetele Dansului Cocorului să se sfârșească. Moțăi, se trezi ca să asculte, se foi, mai așteptă puțin, până ce sunetele încetară, vocile se topiră și sărbătoarea ajunse la final. Într-un târziu a fost alertat de zgomotul făcut când cineva intră în cabană, de sunetul hainelor dezbrăcate și lăsate să cadă. Un trup se trânti lângă el cu un oftat, mâini pipăiră și le găsiră pe ale lui, carnea se lipi de carnea lui. Totul se petrecu în liniște, doar cu câteva gâfâieli, un geamăt amuzat, un șuierat ușor. El avu prea puțin de făcut.

Dacă ar fi dorit să prelungească plăcerea, nu putea s-o facă, fiindcă era după un prea lung celibat. Ea era experimentată și agilă, el grăbit și nestăpânit, iar într-un sfârșit, dezamăgit.

…Ca și cum, mușcând dintr-un fruct minunat, găsise alt gust decât cel așteptat.

Explorând pe întuneric, i se păru acum că sânii cădeau mai mult decât își amintea și, sub degete, pielea lor era netedă, fără cicatrice. Târându-se spre foc, Rob J. luă o așchie și o aprinse la un capăt.

Când se întoarse în așternut și făcu lumină cu torța, oftă.

Fața lată ce îi zâmbi nu era deloc neplăcută, numai că n-o mai văzuse niciodată înainte pe femeia aceea.

Dimineața, când Makwa-ikwa se întoarse în cabană, purta din nou costumul ei fără formă, din pânză de casă decolorată. Era clar că sărbătoarea Dansul Cocorului se sfârșise. În timp ce ea pregătea un terci ca să pună capăt postului lui, el se arătă supărat. Îi spuse să nu-i mai trimită

niciodată o femeie și ea dădu din cap cu acea falsă pocăință pe care o adopta, fără îndoială, când era fetiță și învățătorii ei creștini îi vorbeau sever.

Femeia pe care i-o trimisese se numea Femeia-de-Fum, îi spuse ea. În timp ce gătea, îi spuse fără emoție că ea, personal, nu se putea culca cu niciun bărbat, fiindcă asta ar fi însemnat să-și piardă harul de vindecătoare.

Absurdități nenorocite de primitiv, își spuse el disperat. Dar era evident că ea credea în ele.

Cântări situația în timp ce mâncară, simțind cafeaua ei saukă mai amară pentru el ca niciodată. Ca să fie cinstit cu el însuși, recunoscu în sinea sa cât de repede ar fi respins-o el dacă a-și vârî penisul în ea ar fi însemnat sfârșitul științei sale medicale.

Se simți obligat să admire modul în care ea rezolvase situația, asigurându-se că focul dorinței lui e potolit înainte de a-i spune simplu și onest cum stăteau lucrurile. Era o femeie extrem de neobișnuită, își spuse în sinea sa, nu pentru prima oară.

***

În după-amiaza ce urmă, Saukii se adunară în *hedonoso-te*-ul ei. Cel-Ce-Vine-Cântând spuse câteva cuvinte, adresându-se celorlalți indieni, nu lui Rob, dar Makwa-ikwa îi traduse.

— *I'neni'wa.* El e bărbat, spunea indianul cel mare. Mai spunea că Șamanul-Alb, *Cawso-wabeskiou,* va fi, în plus, de acum înainte, și un Sauk, și un Plete-Lungi. Câte zile vor avea, toți Saukii vor fi frații și surorile lui *Cawso-wabeskiou.*

Viteazul care îl lovise în cap după ce jocul cu mingea-și-bățul fusese câștigat a fost împins în față, zâmbind și șovăind. Era un bărbat numit Câinele-de-Piatră. Saukii nu știau să-și ceară iertare, dar știau să recompenseze o injurie. Câinele-de-Piatră îi dărui o traistă de piele asemănătoare celei purtate uneori de Makwa-ikwa,

doar că era decorată cu smocuri de păr de mistreț în loc de pene.

Makwa-ikwa îi spuse că era pentru instrumentele sale medicale, colecția de articole personale sacre pe care ei o numeau *Mee-skome,* care nu trebuia arătată nimănui și din care fiecare Sauk își trăgea putere și tărie. Traista nu avea mâner, așa că ea îi dărui patru fâșii colorate – maro, portocaliu, albastru și negru – pe care le legă de traistă în chip de curea, ca el să și-o poată agăța de umăr. Aceste fâșii se numeau *izze,* îi spuse ea.

— De câte ori le porți, gloanțele nu te pot atinge, iar prezența ta va ajuta recoltele și îi va vindeca pe cei bolnavi.

El a fost mișcat și stânjenit totodată.

— Sunt fericit să le fiu frate Saukilor.

Nu fusese niciodată prea priceput în a-și exprima aprecierea. Când unchiul său, Ranald, cheltuise cincizeci de lire ca să-i cumpere un post de îmbălsămător la Spitalul Universitar, astfel încât să poată câștiga experiență chirurgicală ca student la medicină, abia reușise să îngaime câteva mulțumiri. Nici acum nu a fost mai grozav. Din fericire, nici Saukii nu erau obișnuiți cu expresii de gratitudine sau cu despărțiri pompoase, așa că nimeni nu se ofensă când el ieși din casă, își înșeuă calul și plecă.

Ajuns înapoi în cabana sa, se jucă alegând obiecte pentru colecția sa sacră medicală. Cu câteva săptămâni în urmă găsise un craniu de animal mic în pădure, alb și curat și misterios. După mărime, părea să fi aparținut unui sconcs. Ei bine, și ce altceva? Degetul unui copil sugrumat la naștere? Ochi de salamandră, labă de broască, păr de liliac, limbă de câine? Dintr-o dată, își dori să alcătuiască serios colecția sa medicală. Care erau obiectele esențiale meșteșugului său, dragi sufletului, acel *Mee-skome* din care Robert Judson Cole își trăgea puterile?

Puse în traistă moștenirea de preț a familiei Cole, bisturiul chirurgical de oțel albastru, pe care cei din familie îl numeau „scalpelul lui Rob J.” și care întotdeauna revenea celui mai vârstnic dintre fii, care devenea medic.

Ce altceva mai avea din viața lui trecută? Nu putea pune aerul rece al ținuturilor de acasă, din Highlands, în traistă. Sau sentimentul cald de securitate pe care i-l oferise familia. Își dori să fi avut o poză a tatălui său, ale cărui trăsături le uitase demult. Mama sa îi dăruise o Biblie când se despărțiseră și, pentru că era de la ea, o păstrase cu drag, dar cartea nu avea să facă parte din *Mee-skome.* Știa că n-o să-și mai revadă mama niciodată; poate că ea murise deja. Îi trecu prin minte să încerce s-o deseneze cât încă și-o mai amintea.

Când încercă s-o facă, trăsăturile ei se dovediră ușor de redat, cu excepția nasului, și îi luă ore întregi de încercări neizbutite până reuși să o deseneze așa cum era, apoi făcu sul hârtia, o legă și o puse în traistă.

Adăugă foaia pe care Jay Geiger îi copiase mazurca lui Chopin, ca s-o poată cânta singur la violă. Urmă o bucată de săpun cafeniu tare, simbol al învățăturii pe care i-o dăduse Oliver Wendell Holmes despre curățenie și chirurgie. Asta îl făcu să gândească lucrurile diferit și, după câteva momente de reflecție, scoase totul din traistă, cu excepția scalpelului și a săpunului. Apoi adăugă cârpe și bandaje, droguri și doctorii selectate și instrumentele chirurgicale de care avea nevoie când făcea consulturi acasă la pacienți.

Când termină, traista era o geantă medicală conținând uneltele și ingredientele meșteșugului său.

Până la urmă, colecția medicală a fost cea din care își va trage puterile și a fost extrem de fericit pentru darul pe care lovitura în capul său tare o

câștigase de la cel pictat în alb, pe nume Câinele-de-Piatră.

16

Vânătorii de ciute

Momentul în care își cumpără oile a fost un eveniment important, fiindcă turma era ultimul element necesar ca să se simtă într-adevăr acasă. La început, îngriji merinoasele, împreună cu Alden, dar se părea că acesta era la fel de capabil cu oile ca și cu celelalte animale și, în curând, Kimball descurca lâna de ciulini, castra berbecuții și îngrijea turma singur, păzind-o de râie, de parcă ar fi fost cioban de ani de zile. Era un noroc că Rob nu mai avea nevoie să muncească și la fermă, căci de îndată ce se răspândi zvonul despre prezența unui doctor bun, pacienții începură să-l cheme de la distanțe tot mai mari. Știa că în curând va trebui să limiteze aria sa de intervenție, fiindcă visul lui Nick Holden se împlinea văzând cu ochii și familii noi veneau să se stabilească la Holden's Crossing. Nick sosi călare într-o dimineață, inspectă turma și o declară „puturoasă" și îl anunță că venise: „să te introduc într-o afacere promițătoare. O moară de grăunțe".

Unul din nou-veniții era un neamț pe nume Pfersick, morar din New Jersey. Pfersick știa de unde să cumpere echipament de morărit, dar n-avea destul capital.

— Nouă sute de dolari îi ajung. Eu pun șase sute pentru jumătate din acțiuni, tu pui trei sute pentru douăzeci și cinci la sută – îți avansez eu un împrumut – și îi dăm lui Pfersick restul de douăzeci și cinci la sută ca să se ocupe de afacere.

Rob îi înapoiase lui Nick mai puțin de jumătate din banii împrumutați și nu suporta să se știe dator.

— De fapt, tu dai toți banii, de ce nu iei pur și simplu șaptezeci și cinci la sută pentru tine?

— Vreau să-ți netezesc cuibul până va fi așa de moale și îmbelșugat, că n-o să mai vrei să-ți iei zborul. Ești la fel de necesar orașului ca apa.

Rob J. știa că acesta e adevărul. Când el și Alden merseseră la Rock Island să cumpere oi, văzuseră o fițuică dată din mână în mână, pe care o tipărise Nick Holden, descriind avantajele stabilirii în Holden's Crossing, printre care prezența dr. Cole ieșea în evidență. Nu i se păru că a intra într-o afacere cu mori de grăunțe ar compromite imaginea sa, ca medic, așa că până la urmă se arătă de acord.

— Batem palma! zise Nick.

Își strânseră mâinile. Rob refuză un trabuc voluminos în cinstea evenimentului – folosirea acestora pentru a administra nicotină pe cale anală îi scăzuse apetitul pentru tutun. Când Nick își aprinse trabucul lui, Rob spuse că arăta exact ca un bancher.

— O să vină și asta, mai curând decât aștepți, iar tu vei fi printre primii care vor afla, suflă Nick fumul satisfăcut. Week-end-ul ăsta vânez ciute în Rock Island. Vrei să vii cu mine?

— Ce e acolo – în Rock Island?

— Poți să-ți încerci persuasiunea pe neamul femeiesc. Ce zici, bătrâne?

— Mă feresc de bordeluri.

— Eu mă refer la marfă de calitate, la alegere.

— Bine. Vin și eu, spuse Rob J. Încercă să vorbească în așa fel ca și când subiectul i-ar fi fost indiferent, dar vocea lui trăda, fără îndoială, că nu obișnuia să ia ușor astfel de lucruri, fiindcă Nick Holden rânji.

Casa Stephenson reflecta pe de-a-ntregul personalitatea unui oraș de pe malul râului Mississippi, unde ancorau anual o mie nouă sute de vase cu abur și pe unde treceau plute de bușteni

lungi de o treime de milă. De câte ori marinarii și tăietorii de lemne aveau bani, hotelul devenea zgomotos și, uneori, chiar violent. Nick Holden făcuse aranjamente care erau pe cât de private, pe atât de scumpe, un apartament cu două dormitoare, separate de o sufragerie. Femeile erau verișoare, pe amândouă le chema Dawber, și se arătară încântate că patronii lor erau oameni cu stare. Pe a lui Nick o chema Lettie, pe a lui Rob, Virginia. Erau micuțe și obraznice, ca vrăbiile, dar aveau o manieră de a ți se băga în suflet care îi puse lui Rob J. nervii la încercare. Lettie era văduvă. Virginia îi spuse că nu fusese niciodată măritată, dar în noaptea aceea, când a făcut cunoștință cu trupul ei, văzu că născuse copii.

Dimineața următoare, când se reîntâlniră toți patru la micul dejun, femeile șușotiră împreună și chicotiră. Probabil că Virginia îi povestise lui Lettie despre teaca pe care Rob o numea Old Horny și Lettie, la rândul ei, îi povestise lui Nick, căci acesta menționă în treacăt subiectul în timp ce călăreau spre casă și râse:

— De ce te încurci cu chestii de-astea?

— Ei, bine, din cauza bolilor, spuse Rob neutru. Și ca să evit o paternitate nedorită.

— Strică plăcerea.

Fusese oare plăcut? Recunoștea că își simțea sufletul și trupul ușurate și, când Nick îi spuse că se simțise bine în compania fetelor și a lui Rob, acesta a fost de acord și se arătă dornic să mai vâneze ciute și altădată.

Când trecu din nou prin fața locuinței lui Schroeder, îl văzu pe Gus pe pajiște mânuind coasa, în ciuda degetelor amputate și schimbară saluturi. A fost tentat să călărească fără oprire prin fața barăcii lui Bledsoe, fiindcă femeia îi dăduse clar de înțeles că era un intrus și gândul la ea nu-i făcea plăcere. Dar, în ultima clipă, se răzgândi,

întoarse calul și descălecă în bătătura din fața casei.

La ușă își retrase mâna tocmai când era gata să ciocăne, fiindcă auzi clar înăuntru plânsul copilului și gemete răgușite de adult. Sunau rău. Când încercă ușa, descoperi că nu era încuiată. Înăuntru, mirosul era abominabil și era semiîntuneric, dar putea s-o zărească pe Sarah Bledsoe pe podea. Lângă ea stătea așezat copilul, cu fața udă, schimonosită de groază la vederea acestui străin uriaș, o ultimă lovitură pentru el, căci nu-i ieși niciun sunet din gura deschisă. Rob J. ar fi vrut să ridice copilul și să-l mângâie, dar, cum femeia gemu din nou, a știut că ei trebuia să-i acorde atenția sa.

Îngenunche și îi atinse obrazul. Sudoare rece.

— Ce s-a întâmplat, doamnă?

— Cancerul. Auuu!

— Unde vă doare, doamnă Bledsoe?

Mâinile ei, cu degetele rășchirate, se lipiră ca niște păianjeni albi de abdomenul inferior, pe ambele părți ale pelvisului.

— O durere surdă sau ascuțită?

— Ca un pumnal! Mă sfâșie! Domnule… e înfiorător!

Se temu ca urina să nu se scurgă din ea printr-o fistulă cauzată de naștere; în cazul ăsta, n-avea cum s-o ajute.

Ea închise ochii, căci dovada incontinenței ei permanente era în nările și plămânii lui cu fiecare respirație.

— Trebuie să vă examinez.

Cu siguranță că ar fi obiectat, dar când deschise gura a fost ca să țipe din nou de durere. Era țeapănă de tensiune, dar se lăsă întoarsă pe partea stângă, cu genunchiul și coapsa dreaptă ridicate. Văzu că nu era nicio fistulă.

Avea în geantă o cutie cu untură albă proaspătă, pe care o folosi ca lubrifiant.

— Nu vă faceți probleme. Sunt doctor, îi spuse, dar ea plânse și mai tare, mai mult din umilință decât din disconfort, în timp ce degetul mijlociu de la mâna lui stângă alunecă în vagin, iar mâna dreaptă palpa abdomenul, încercă să-și folosească vârful degetului ca pe un ochi; la început nu văzu nimic tot palpând și mutându-se, dar când se apropie de osul pubian găsi ceva.

Și apoi încă ceva.

Cu blândețe, își retrase mâna și îi dădu o cârpă să se șteargă, apoi ieși afară la cișmea să se spele pe mâini.

Ca să-i vorbească, o conduse, orbită, în lumina tare a soarelui de afară și o așeză pe un buștean, cu copilul ghemuit în brațele ei ca o păpușă.

— Nu aveți cancer. Își dori să se fi putut opri aici. Aveți pietre în vezică.

— N-o să mor?

Obișnuia să spună adevărul.

— Cu cancer nu prea ați fi avut șanse. Cu pietre în vezică, șansa de a trăi e considerabilă. Îi explică despre dezvoltarea pietrelor din minerale în vezica urinară, cauzată probabil de o dietă monotonă și de diareea prelungită.

— Da, am avut diaree o perioadă lungă de timp după ce am născut. Există un medicament?

— Nu. Niciun medicament nu dizolvă pietrele. Uneori pietrele mici se scurg cu urina și rănesc țesutul cu marginile lor ascuțite. Cred că din cauza asta ați urinat cu sânge. Dar aveți două pietre mari. Prea mari ca să poată trece.

— Atunci trebuie să mă tăiați? Pentru numele Domnului! spuse ea cu voce nesigură.

— Nu. El ezită, cântărind cât trebuia ea să știe. Jurământul lui Hipocrat pe care îl făcuse spunea „nu voi tăia pe acela care suferă de pietre”. Unii măcelari ignorau jurământul și tăiau oricum, deschizând adânc perineul între anus și vulvă sau scrot pentru a elibera pietrele din vezică, lăsând puține victime care își reveneau într-un târziu și

multe altele care mureau de peritonită sau erau condamnate pe viață din cauză că mușchiul vezicii sau al intestinului fusese lezat.

— O să intru în vezică prin uretră, canalul prin care trece urina, cu un instrument chirurgical. Acesta se numește litotritor. Are doi mici clești de oțel, ca niște fălci, cu care se agață sau se sfărâmă pietrele.

— O să mă doară?

— Da, cel mai mult, când introduc și scot litotritorul. Dar durerea va fi mai mică decât ce suferiți acum. Dacă procedura reușește ați putea fi vindecată complet! Era greu să admită că cel mai mare risc era ca îndemânarea lui să fie insuficientă. Dacă, încercând să apuc piatra în cleștii litotritorului, o să ciupesc vezica și o s-o rup sau o să rup peritoneul, probabil că o să muriți din cauza infecției. Studiindu-i fața, văzu urme ale unei femei mai tinere și mai drăguțe. Trebuie să decideți singură dacă vreți să încerc.

În agitația ei, strânse copilul prea tare și acesta începu să plângă din nou. Din cauza asta, Rob J. nu auzi imediat cuvintele pe care le șopti ea.

— Vă rog.

Știa că va avea nevoie de ajutor în timpul litocentezei. Amintindu-și cât de rigid fusese corpul ei în timp ce o examina, simți instinctiv că asistentul său trebuia să fie o femeie. Așa că, plecând de la Sarah Bledsoe, călări direct către ferma apropiată și avu o discuție cu Alma Schroeder.

— O, nu pot, niciodată! se albi la față biata Alma. Consternarea ei era înrăutățită de sentimentul de afecțiune pe care îl nutrea pentru Sarah. *Gott im Himmel!*[9] O, dr. Cole, vă rog, nu pot!

Când văzu așa, o asigură că nu era un păcat. Unii pur și simplu nu suportă să vadă chirurgia.

— E-n regulă, Alma. O să găsesc pe altcineva.

Călărind la fermă spre casă, încercă să se gândească la o femeie din ținut care l-ar fi putut asista, dar respinse cele câteva posibilități, una câte una. Se săturase de plâns; avea nevoie de o femeie inteligentă, cu brațe puternice, o femeie al cărei spirit să-i permită să se țină tare în fața suferinței.

La jumătatea drumului, întoarse calul și porni în direcția satului indian.

17

Fiica lui Mide'wiwin

Când Makwa își permitea să se gândească la trecutul ei, își amintea de o vreme când prea puțini de-ai lor aveau haine de om alb, când o cămașă zdrențuită sau o rochie sfâșiată erau tămăduitoare eficiente, căci toți purtau piei tăbăcite până se înmuiau sau blănuri de animale. Când era copil în Suk-e-nuk, era numită *Nishiori-kekawi,* Două-Ceruri, atunci erau prea puțini oameni albi – *mookamoni* – care să influențeze viețile lor. Exista o garnizoană a armatei pe insulă, stabilită acolo după ce oficialitățile din St. Louis îmbătaseră câțiva Mesquakie și Sauk și îi făcuseră apoi să semneze o hârtie al cărei conținut nu l-ar fi citit oricum nici treji. Tatăl lui Două-Ceruri era *Ashtibug-wa-gupichee,* Bizonul-Verde. El le spusese lui Două-Ceruri și sorei ei mai mari, Meci-ikwawa, Femeia-înaltă, că, în timp ce se reconstruise garnizoana, Cuțitele-Lungi distruseseră cele mai bune tufișuri de mure ale Poporului. Bizonul-Verde aparținea celor din neamul Ursului, o origine demnă de un conducător, dar el nu dorea să devină șef sau vraci. În ciuda numelui său sacru (fusese botezat după *manitou),* el era un om simplu, respectat fiindcă obținea recolte bune de pe pământurile sale. În tinerețe luptase cu cei din Iowa și adunase victime. El nu era ca unii care se grozăveau mereu, dar când murise unchiul ei, *Winnawa,* Corn-Scurt, Două-Ceruri aflase despre isprăvile tatălui său. Corn-Scurt era primul Sauk pe care îl văzuse ea bându-și sufletul până murise, cu otrava pe care *mookamonii* o numeau whisky de Ohio, iar

Poporul apă de piper. Saukii își îngropau morții, spre deosebire de alte triburi, care pur și simplu ridicau trupurile în crengile unui copac. Când îl coborâseră pe Corn-Scurt în pământ, tatăl ei lovise gura mormântului cu a sa *pucca-maw,* agitând sălbatic sulița de luptă.

— Am ucis trei bărbați în război și dăruiesc spiritele lor fratelui meu care zace aici, să-l servească pe lumea cealaltă, spusese el și așa aflase Două-Ceruri că tatăl ei fusese un războinic.

Tatăl ei era blând, muncitor. La început, el și mama sa, *Matapya,* Unirea-Râurilor, îngrijiseră două câmpuri de porumb, dovleac și napi, dar când Consiliul văzuse că erau buni fermieri, le mai dăduse două loturi. Necazurile începuseră în cel de-al zecelea an al vieții lui Două-Ceruri, când un *moockamon* pe nume Hawkins veni și își construi o cabană pe lotul învecinat cu cel pe care tatăl ei semăna porumb. Câmpul pe care se stabili Hawkins fusese abandonat după ce fermierul său, *Wegu-wa,* Dansatorul-Shawnee, murise, iar Consiliul nu apucase să dea pământul altcuiva. Hawkins aduse cai și vite. Cele două terenuri erau separate doar de garduri din tufișuri, iar caii lui Hawkins intrau pe pământul Bizonului-Verde și îi mâncau porumbul. Bizonul-Verde prinse caii și îi înapoie lui Hawkins, dar în dimineața următoare aceștia erau înapoi în porumb. Se plânse, dar Consiliul nu știu ce să facă, fiindcă alte cinci familii de albi veniseră și se stabiliseră la Rock Island, pe pământul care fusese cultivat până atunci de Sauki, de mai bine de o sută de ani.

Bizonul-Verde sfârși prin a sechestra vitele pe pământul său în loc să le înapoieze și a fost imediat vizitat de negustorul din Rock Island, un alb pe nume George Davenport. Davenport fusese printre primii albi care veniseră să trăiască printre ei și Poporul avea încredere în el. El îi spuse Bizonului-Verde să dea caii înapoi lui Hawkins, altfel Cuțitele-Lungi îl vor băga la închisoare, iar

Bizonul-Verde a procedat așa cum îl sfătuise prietenul său, Davenport.

În toamna lui 1831, Saukii se retraseră la tabăra lor de iarnă din Missouri, cum făceau în fiecare an. Când însă se întoarseră primăvara la Sauk-e-nuk, descoperiră că alte familii de albi veniseră și se stabiliseră pe pământurile lor, doborând gardurile și arzând cabanele. Acum Consiliul nu a mai putut evita să acționeze și se consultă cu Davenport și Felix St Vrain, agentul pentru indieni, și cu maiorul John Bliss, șeful soldaților din fort. Convorbirile se tot întinseră și, între timp, Consiliul dădu alte terenuri membrilor tribului ale căror pământuri fuseseră uzurpate.

Un olandez scund și îndesat din Pennsylvania, pe nume Joshua Vandruff, își însușise pământul unui Sauk pe nume *Makataime-shekiakiak,* Șoimul-Negru. Vandruff începu să vândă whisky indienilor din *hedonoso-te*-ul pe care Șoimul-Negru și fiii săi îl construiseră cu propriile lor mâini. Șoimul-Negru nu era un șef, dar cea mai mare parte a celor șaizeci și trei de ani ai săi și-o petrecuse luptând împotriva celor din triburile Osage, Cherokee, Chippewa și Kaskaskia. Când, în 1812, izbucnise războiul între albi, el adunase o armată de Sauki și împreună își oferiseră serviciile americanilor, dar fuseseră refuzați. Insultat, el a făcut aceeași ofertă englezilor, care îl tratară cu respect și îi câștigară loialitatea în tot timpul războiului, dându-i arme, muniție, medalii și tunica roșie de soldat.

Acum, ajuns la vârsta bătrâneții, Șoimul-Negru a trebuit să vadă cum casa sa era folosită ca loc de vânzare a whisky-ului. Mai rău, a fost martorul coruperii tribului său la consumul de alcool. Vandruff și prietenul său, B.F. Pike, îi îmbătau pe indieni și practic le furau blănuri, cai, puști, capcane de vânătoare. Șoimul-Negru se duse la Vandruff și Pike și le ceru să înceteze vânzarea whisky-ului către Sauki. Ignorat de aceștia, reveni

cu o duzină de războinici și răsturnară toate bidoanele din fabrica de whisky, vărsându-le până ce băutura a fost înghițită de pământ.

Imediat, Vandruff încărcă pe cal provizii pentru o călătorie lungă și plecă spre Bellville, reședința lui John Reynolds, guvernatorul statului Illinois. A făcut o depoziție sub jurământ că indienii Sauki porniseră o răzmeriță ce avusese ca rezultat distrugerea caselor albilor. Îi mai duse guvernatorului Reynolds o a doua petiție, semnată de B. F. Pike, care susținea că „indienii își pasc caii în lanurile noastre de grâu, ne împușcă vitele și ne amenință că ne vor da foc la case dacă nu părăsim ținutul”.

Reynolds era proaspăt ales și promisese celor ce-l votaseră că Illinois va fi un stat sigur pentru cei care vor dori să se stabilească aici. Un guvernator care avea succes în lupta cu indienii își putea permite să viseze la președinție.

— Pe Iisus, domnule, îi spusese emoționat lui Vandruff, ți-ai ales omul potrivit pentru a-ți face dreptate.

***

Șapte sute de soldați călare veniră și își așezară tabăra lângă Sauk-e-nuk, prezența lor stârnind agitație și îngrijorare. În același timp, un vas cu aburi înconjurat de fum își croi drum în susul râului Rocky. Acostă pe stâncile care dăduseră apei acest nume, dar *mookamonii* îl despotmoliră și în curând a fost ancorat, cu unicul tun îndreptat direct spre sat. Șeful de război al albilor, generalul Edmund P. Gaines, îi chemă pe Sauki la tratative. Așezați în spatele unei mese erau generalul, agentul indian St. Vrain și negustorul Davenport, care traducea. Veniră aproape douăzeci dintre conducătorii Saukilor.

Generalul Gaines spuse că tratatul din 1803 care pusese bazele fortului Rock Island îi conferise, de asemenea, Marelui Tată din Washington toate pământurile Sauk de la est de Mississippi –

cincizeci de milioane de acri. El le mai spuse indienilor încremeniți de uimire că primiseră și răscumpărare pentru aceste pământuri, iar acum Marele Tată din Washington vroia ca aceștia să părăsească Sauk-e-nuk și să meargă să locuiască de cealaltă parte a Mississippiului. Tatăl lor din Washington le va face un dar de porumb ca să-i ajute să treacă peste iarnă.

Șeful Saukilor era Keokuk și acesta știa cât de mulți erau americanii. Când Davenport îi traduse cuvintele marelui războinic alb, inima lui Keokuk se strânse dureros. Deși ceilalți se uitară la el, așteptându-i răspunsul, rămase tăcut. Dar un bărbat se ridică în picioare, unul care învățase limba suficient luptând pentru englezi, așa că vorbi direct:

— Noi nu ne-am vândut țara niciodată. N-am primit niciodată vreo răscumpărare de la Tatăl American. Ne vom păstra satul.

Generalul Gaines văzu un indian aproape bătrân, fără însemnele unui șef pe cap, în haine pătate, din piele de cerb. Cu pomeți proeminenți și o frunte înaltă, osoasă. Mai mult alb decât negru în smocul de păr ce-i împodobea scalpul ras. Un nas coroiat insolent între ochii îndepărtați. O gură plină deasupra bărbiei cu gropiță, de amant, ce nu se potrivea cu duritatea de topor a restului feței.

Gaines oftă și privi întrebător spre Davenport.

— Se numește Șoimul-Negru.

— Ce e el? îl întrebă generalul pe Davenport, dar răspunse Șoimul-Negru.

— Sunt Sauk. Strămoșii mei au fost Saukii, oameni mari. Vreau să rămân unde odihnesc oasele lor și să fiu îngropat cu ei. De ce aș părăsi pământurile lor?

El și generalul se priviră ochi în ochi, piatră și oțel.

— Am venit aici nu ca să vă rog și nici ca să vă plătesc să părăsiți satul. Treaba mea e să vă mut de aici, spuse calm Gaines. Pașnic, dacă pot. Cu forța,

dacă sunt nevoit. Vă dau două zile din clipa asta ca să plecați. Dacă după două zile n-ați traversat râul, vă voi obliga să o faceți.

Reprezentanții Poporului vorbiră între ei, aruncând priviri tunului de pe vas, îndreptat în direcția lor. Soldații care patrulau în jur, în mici grupuri, erau bine hrăniți și bine înarmați, cu muniție suficientă. Saukii aveau puști vechi, puține gloanțe și nicio rezervă de hrană.

Keokuk trimise un alergător să-l aducă pe *Wabokie-shiek,* Nor-Alb, un vraci care trăia printre cei din tribul Winnebago. Nor-Alb era fiul unui tată Winnebago și al unei mame Sauk. Era înalt și gras, cu păr lung, cărunt și, o raritate printre indieni, o mustață neagră zbârlită. Era un mare șaman, având în grija sa nevoile spirituale și medicale ale celor din triburile Winnebago, Sauk și Mesquakies. Toate cele trei triburi îl numeau Profetul, dar Nor-Alb nu-i putu oferi lui Keokuk nicio profeție optimistă. El spuse că miliția era o forță superioară și că Gaines nu va sta la discuții. Prietenul lor, negustorul Davenport, se întâlni cu șeful și cu șamanul și îi conjură să facă ce li s-a ordonat și să-și abandoneze pământurile înainte ca disputa să devină sângeroasă.

Așa că, în a doua noapte a celor două zile care li se acordaseră, Poporul părăsi Sauk-e-nuk precum animalele mânate din urmă, trecând peste *Masesibowi,* marele râu, în teritoriul dușmanilor săi, cei din tribul Iowa.

În iarna aceea, credința pe care Două-Ceruri o avusese, cum că lumea era un loc sigur, se topi. Porumbul livrat de agentul pentru indieni în noul sat la vest de *Masesibowi* era de proastă calitate și nu suficient ca să țină foamea departe. Poporul nu putu vâna sau pune capcane destule, fiindcă mulți își dăduseră puștile pe whisky-ul lui Vandruff. Jeliră recoltele pierdute de pe vechile lor câmpuri. Porumbul galben ca mierea. Dovlecii mari, hrănitori, fasolea dulce. Într-o noapte, cinci femei

traversară râul și culeseră de pe fostele lor pământuri câțiva știuleți degerați din porumbul pe care îl plantaseră cu mâinile lor în primăvara trecută. Au fost descoperite de noii fermieri albi și bătute bestial.

Câteva nopți mai târziu, Șoimul-Negru călări cu câțiva oameni la Rock Island. Își umplură sacii cu porumb de pe câmp și sparseră un depozit de unde furară dovleci și fasole. În miezul iernii teribile, izbucni o dispută aprigă. Keokuk, șeful, spuse că acțiunea Șoimului-Negru va aduce pe capul lor armatele albilor. Noul sat era Sauk-e-nuk, dar putea deveni un loc bun în care să trăiești, mai spuse el, iar prezența *mookamonik*-ilor de partea cealaltă a râului însemna o piață pentru blănurile animalelor vânate de Sauki.

Șoimul-Negru replică, în schimb, că pieile albe îi vor împinge pe Sauki cât mai departe posibil, apoi îi vor distruge. Singura soluție era lupta. Singura șansă pentru cei cu pielea roșie era să uite rivalitatea dintre triburi și să se unească din Canada până în Mexic, cu ajutorul Tatălui Englez, împotriva dușmanului cel mai mare, american.

Saukii se certară îndelung. La sosirea primăverii, cei mai mulți din Popor hotărâseră să rămână cu Keokuk pe coasta de vest a râului. Numai trei sute șaizeci și opt de bărbați și familiile lor își uniră soarta cu Șoimul-Negru. Printre aceștia din urmă era și Bizonul-Verde.

S-au construit canoe. Șoimul-Negru, Profetul și Neosho, un vraci al Saukilor, se așezară în canoea din frunte, apoi ceilalți porniră după ei, vâslind împotriva curentului puternic al lui *Masesibowi.* Șoimul-Negru dorea să nu fie distrugeri sau omoruri până ce armata sa nu va fi atacată. Vâslind, ajunseră în dreptul unui așezământ *mookamon* și el le porunci oamenilor săi să bată din tobe și să cânte. Cu femeile, copiii și bătrânii, erau aproape treisprezece mii de voci, iar locuitorii

așezării fugiră la auzul teribilului cor. În mai multe astfel de orășele colectară mâncare, dar erau multe guri de hrănit și nu aveau timp să pescuiască sau să vâneze.

Șoimul-Negru trimisese alergători în Canada să ceară ajutorul britanicilor și, de asemenea, către circa o duzină de triburi. Mesagerii se întoarseră cu vești proaste. Nu era de mirare că dușmani vechi, cum erau indienii Sioux, Chippewa și Osage, nu aveau de gând să se unească împotriva albilor cu Saukii, dar nici frații lor, Mesaudkies, și alții ca ei nu li se alăturară. Mai rău. Tatăl lor Britanic trimise Saukilor doar vorbe de îmbărbătare și urări de noroc bun în război.

Amintindu-și de tunurile de pe vapoare, Șoimul-Negru își retrase oamenii de pe râu, târându-și canoele pe țărmul de est, de pe care fuseseră alungați. Cum fiecare fărâmă de mâncare era prețioasă, toți au fost puși să care, chiar și femeile însărcinate, ca Unirea-Râurilor. Ocoliră Rock Island și urcară pe coasta lui Rocky River pentru a se întâlni cu Potowatomi, de la care sperau să obțină ceva pământ ca să poată crește o recoltă de porumb. De la aceștia află Șoimul-Negru că Tatăl din Washington vânduse pământul Saukilor investitorilor albi. Locul pe care fusese cândva Sauk-e-nuk și aproape toate pământurile lor fuseseră cumpărate de George Davenport, negustorul care, pretinzând că le e prieten, îi grăbise să-și abandoneze pământul.

Șoimul-Negru ordonă un festin cu carne de câine, fiindcă știa că Poporul avea nevoie de sprijinul zeilor *manitou.* Profetul supraveghe sacrificarea câinilor, curățirea și purificarea cărnii. În timp ce aceasta se frigea, Șoimul-Negru își așeză traistele cu leacuri în fața oamenilor săi.

— Vitejilor și războinicilor, le spuse el, Sauk-e-nuk nu mai e. Pământurile noastre ne sunt furate. Soldați cu pielea albă ne-au ars *hedonoso-te*-urile. Au răsturnat gardurile de pe câmpurile noastre. Au

arat Locul Morților noștri și au plantat porumb printre oasele sacre. Astea sunt traistele cu leacuri ale tatălui nostru, Muk-ataquet, care a fost începutul națiunii Sauk. Ele i-au fost transmise marelui conducător de război Na-namakee, care a purtat lupte cu toate națiunile de la lacuri și cu toate națiunile de la câmpie și nu a fost învins niciodată. Vă cer tuturor să le apărați.

Războinicii mâncară carnea sacră și căpătară curaj și putere. Aveau nevoie de asta, căci Șoimul-Negru știa că în curând vor fi atacați de Cuțitele-Lungi. Poate voința zeilor *manitou* a fost ca Unirea-Râurilor să-și nască pruncul în această tabără și nu mai târziu, pe drum. Era un băiat și a fost la fel de prețios pentru spiritul războinicilor ca și festinul cu carne de câine, căci Bizonul-Verde își botează fiul Wato-kimita, Cel-Ce-Stăpânește-Pământ.

Speriat de isteria publică și zvonurile că Șoimul-Negru și Saukii au pornit la război, guvernatorul Reynolds din Illinois chemă o mie de voluntari călare. În număr de peste două ori mai mare decât cel pretins, aceștia se prezentară și au fost înrolați o mie nouă sute treizeci și cinci de bărbați neinstruiți în ale milităriei. Au fost adunați la Beardstown, alături de trei sute patruzeci și doi de militari de carieră și împărțiți rapid în patru regimente și două batalioane de cercetași. Samuel Whiteside din Districtul St. Clair a fost declarat general de brigadă și pus la comandă.

Rapoartele iscoadelor indicară locul unde se afla Șoimul-Negru și Whiteside își îndreptă brigada într-acolo. Fusese o primăvară neobișnuit de umedă și au fost nevoiți să înoate chiar și în bălțile mai mici, în timp ce mlaștinile deveniseră adevărate capcane în care se scufundau cu totul. Trecură cinci zile de călătorie grea prin ținut fără drumuri până ajunseră la Oquawka, unde ar fi trebuit să-i aștepte noi provizii. Dar aici armata se împotmoli, nu erau niciun fel de provizii, iar

soldații terminaseră de mult hrana din desagii de pe șei. Nedisciplinați și nestăpâniți, își agresară ofițerii ca niște civili ce erau, cerând să fie hrăniți. Whiteside trimise o misivă generalului Henry Atkinson la Fort Armstrong și acesta ordonă imediat vaporului Chieftain să pornească în josul râului cu o încărcătură de hrană. Whiteside îi trimise în întâmpinare două batalioane de miliție militară, în timp ce mai bine de o săptămână grosul voluntarilor își umflară burțile și se odihniră.

Nicio clipă nu-i părăsi sentimentul că se aflau într-un ținut ciudat și neprietenos. Într-o dimineață blândă de mai, un grup al armatei, în jur de o mie șase sute de călăreți, arseră din temelii orașul Profetului, satul părăsit al lui Nor-Alb. După aceasta, au devenit în mod inexplicabil nervoși și din ce în ce mai convinși că după fiecare deal se ascundeau indienii. În curând nervozitatea se transformă în frică, iar teroarea produse inevitabilul. Abandonând armele, echipamentul și hrana, fugiră ca să-și salveze pielea din fața unui inamic inexistent, călcând în picioare câmpii, tufișuri, păduri, fără să se oprească până ce singuri sau în grupuri mici își arătară fețele în Dixon, la zece mile de locul de unde porniseră să fugă.

Primul contact real a avut loc nu mult după aceea. Șoimul-Negru și vreo patruzeci dintre vitejii săi erau în drum spre o întâlnire cu Patawatomi, de la care încercau să închirieze un teren de porumb. Își făcuseră tabăra pe malul râului, când o iscoadă îi vesti că o mare forță a Cuțitelor-Lungi se deplasa în direcția lor. Imediat, Șoimul-Negru fixă un steag alb pe un băț și trimise trei oameni neînarmați să ceară albilor o întâlnire cu șeful lor. În urma lor trimise cinci Sauki călare, pe post de observator.

Trupele nu aveau experiență în lupta cu indienii și au fost îngrozite la apariția Saukilor. Pe cei trei soli îi luară imediat prizonieri și trimiseră urmăritori după cei cinci observatori. Doi dintre aceștia au fost ajunși din urmă și uciși. Ceilalți trei

reușiră să ajungă înapoi în tabără, urmăriți de miliție. Când soldații albi ajunseră în tabăra indiană, au fost atacați de treizeci și cinci de viteji conduși de un Șoim-Negru furios, care ucidea fără teamă de moarte pentru a răzbuna trădarea pieilor-albe. Soldații din spatele cavaleriei n-aveau habar că indienii nu aveau o armată vastă de războinici în spate. Aruncară o privire luptătorilor Sauki, apoi își întoarseră caii și fugiră.

Nimic nu e mai contagios ca panica în luptă și, în curând, haosul pătrunse în rândurile miliției. În confuzia ce urmă, doi dintre cei trei Sauki ce fuseseră capturați cu steagul păcii reușiră să scape. Al treilea a fost împușcat și ucis. Cei două sute șaptezeci și cinci de milițieni călare și înarmați până în dinți au fost cuprinși de groază și au luat-o la fugă la fel de isteric ca și corpul principal de voluntari, dar de data asta teama lor nu era imaginară. Cei câțiva războinici ai Șoimului-Negru îi urmăriră, uciseră câți putură și se întoarseră cu unsprezece scalpuri. Câțiva dintre cei două sute șaizeci și patru de albi puși pe fugă nu se opriră decât la casele lor, dar cei mai mulți reușiră să ajungă până la urmă în orașul Dixon.

Pentru tot restul vieții ei, fetița numită Două-Ceruri avea să-și amintească bucuria ce urmă bătăliei. Un copil simțea speranța. Vești despre victorie se răspândiră în lumea pieilor-roșii și imediat li se alăturară nouăzeci și doi de războinici dintre Winnebago. Șoimul-Negru se învârtea printre ei purtând o cămașă albă boțită, cu o carte de legi legată în piele sub braț – amândouă găsite în traista abandonată în fugă de un ofițer alb. Discursul său luă avânt. Ei au arătat că *mookamonii* puteau fi învinși, spuse el, iar acum celelalte triburi vor trimite războinici și vor forma alianța la care visa.

Dar zilele trecură și nu se mai iviră alți războinici. Mâncarea se împuțină și n-avură noroc

nici la vânătoare. În cele din urmă, Șoimul-Negru îi trimise pe Winnebago într-o direcție și îi conduse pe ai săi în direcția opusă. Neascultând ordinele sale, Winnebago atacară așezări lipsite de apărare și luară scalpuri, inclusiv pe cel al lui St. Vrain, agentul pentru indieni. Două zile la rând cerul se făcu verde negru și *manitoul* Shagwa scutură cerul și pământul. Wabokieshiek îl sfătui pe Șoimul-Negru să nu înainteze niciodată fără a trimite iscoade mult înainte, iar tatăl lui Două-Ceruri mormăi cu voce joasă că nu era nevoie să fii profet ca să-ți dai seama că urmau să se întâmple lucruri rele.

Guvernatorul Reynolds era furios. Rușinea pentru ce se întâmplase miliției sale ajunsese la toate granițele statului. Jafurile celor din tribul Winnebago erau amplificate și atribuite Șoimului-Negru. Noi voluntari începură să se ivească, mai ales după ce aflară că un decret stabilit de legislatorii din Illinois pe la 1814 era încă în vigoare – cincizeci de dolari urmau să se plătească pentru fiecare bărbat indian ucis sau fiecare femeie indiană sau copil cu pielea roșie capturați. Reynolds nu se dădu înapoi de la a mai înrola încă trei mii de oameni. Două mii de soldați nervoși se aflau deja încartiruiți în forturile de pe malurile Mississippiului, sub comanda generalului Henry Atkinson, cu colonelul Zachary Taylor al II-lea în frunte. Două batalioane de infanterie au fost mutate de la Baton Rouge la Illinois și o armată de o mie de soldați a fost transferată de la posturile din est sub comanda generalului Winfield Scott. Aceste trupe fuseseră lovite de holeră în timp ce erau transportate pe vapoare cu aburi peste Marile Lacuri, dar chiar și fără ele, o forță enormă, mânată de ură rasială și de dorința răzbunării onoarei, a fost pusă în mișcare.

Pentru fetița Două-Ceruri lumea deveni foarte mică. Întotdeauna i se păruse enormă în timpul

călătoriei pe care o făceau între tabăra de iarnă și Saukii din Missouri și satul lor de vară de pe Rocky River. Dar acum, oriunde s-ar fi îndreptat poporul său, apăreau iscoade albe și izbucneau incendii și țipete înainte de a apuca să fugă din orice loc.

Luară câteva scalpuri și pierdură câțiva viteji. Au fost norocoși că nu au întâlnit niciun corp principal al trupelor albilor. Șoimul-Negru își camufla urmele și făcea ocoluri meșteșugite, lăsând indicii false ca să-i înșele pe soldați, dar cei mai mulți dintre oamenii ce îl urmau erau femei și copii și era greu să ascunzi trecerea unui grup atât de numeros.

Se împuținară repede. Bătrânii muriră, la fel unii dintre copii. Frățiorul nou-născut al lui Două-Ceruri avea fața mică și ochii mari. Mama sa încă mai avea lapte, dar fluxul acestuia scăzu și se subție, așa că băiatul nu se sătura niciodată. Două-Ceruri își ducea fratele în brațe cea mai mare parte a timpului. În curând, Șoimul-Negru încetă să mai vorbească despre izgonirea albilor. Acum vorbea despre scăparea prin fugă în nordul îndepărtat, de unde Saukii veniseră cu sute de ani în urmă. Dar, pe măsură ce treceau lunile, mulți dintre oamenii săi își pierdură credința și îl părăsiră. Grup după grup se despărțea de tabăra Sauk, alegând să se descurce pe cont propriu. Multe dintre aceste grupuri nici n-aveau să supraviețuiască probabil, dar erau convinse de acum că zeii *manitou* nu erau de partea Șoimului-Negru.

Bizonul-Verde îi rămase însă credincios, în ciuda faptului că, la patru luni după ce părăsiseră tabăra lui Keokuk, armata Șoimului-Negru abia mai număra câteva sute de oameni, care încercau să supraviețuiască mâncând rădăcini și scoarță de copac. Se întoarseră la *Masesibowi,* simțindu-se ca întotdeauna mai în siguranță alături de marele râu. Vaporul Warrior ieși în întimpinarea Saukilor la gurile de vărsare ale râului Wisconsin, când

încercau să pescuiască. Când vaporul se apropie de ei, Șoimul-Negru văzu un tun de calibru mare pe punte și știu că lupta se încheiase. Oamenii lui fluturară un steag alb, dar vaporul ancoră în apropierea lor și un mercenar Winnebago de pe punte le strigă în limba lor:

— Fugiți și ascundeți-vă, albii vor să tragă!

Începuseră să se împrăștie, țipând, când tunul slobozi prima încărcătură, urmată de o rafală de puști. Douăzeci și trei de Sauki au fost uciși. Ceilalți reușiră să ajungă în pădure, unii cărând cu ei și răniți.

În noaptea aceea se sfătuiră între ei. Șoimul-Negru și Profetul hotărâseră să se îndrepte spre ținutul indienilor Chippewa și să încerce să se stabilească acolo. Trei grupuri li se alăturară, dar ceilalți, inclusiv Bizonul-Verde, nu aveau încredere că Chippewa le vor da Saukilor câmpuri de porumb dacă nici alte triburi n-o făcuseră și se deciseră să se întoarcă la Keokuk. În dimineața următoare își luară la revedere de la cei ce porneau spre Chippewa și o luară spre sud, spre casă.

Vaporul Wairior luă urma indienilor ghidându-se după stolurile de corbi și vulturi în josul râului. Oriunde se duceau Saukii acum, morții erau pur și simplu abandonați. Unii dintre ei erau bătrâni și copii, alții răniți în lupte. Când vaporul se oprea să examineze cadavrele, urechile și scalpurile erau luate totdeauna. Nu conta dacă smocul de păr negru provenea de la un copil sau urechea roșie era a unei femei; acestea urmau să fie duse cu mândrie în orășele, ca dovadă că deținătorii lor luptaseră cu indienii.

Saukii puțini rămași în viață se depărtară de *Masesibowi* spre interiorul ținutului, dar pentru a-i întâlni pe mercenarii Winnebago angajați în solda albilor. În spatele acestora, linii de soldați cu puști cu baionete, cele care-i făcuseră pe indieni să-i numească pe albi Cuțite-Lungi. Când albii încărcară puștile, un urlet ca de animal se înălță

din rândurile lor, mai puternic ca urletul lupului și la fel de sălbatic. Erau atât de mulți, atât de porniți să ucidă pentru a redobândi ceva ce credeau că au pierdut! Saukii nu putură decât să se retragă. Ajungând din nou la *Masesibowi* încercară să lupte, dar au fost rapid mânați în râu. Două-Ceruri stătea lângă mama ei în apa până la brâu când un proiectil o lovi pe Unirea-Râurilor în maxilar. Aceasta căzu în apă cu fața în jos. Două-Ceruri trebui s-o întoarcă pe spate în timp ce-și ținea în brațe fratele, pe Cel-Ce-Stăpânește-Pământ. Reuși cu mare dificultate să facă asta și înțelese imediat că Unirea-Râurilor era moartă. Nu-i vedea pe tatăl sau pe sora ei. Aerul era plin de foc de armă și țipete și, când Saukii se îndreptară prin apă spre o mică insuliță plutitoare, li se alătură și ea.

Încercară să se mențină pe insulă, plutind printre stânci și bușteni luați de apă. Dar în curând, ieșind din ceață ca o fantomă uriașă, vaporul cu aburi avea insulița în bătaia tunului. Câteva femei se aruncară în râu și încercară să se depărteze înot. Două-Ceruri nu știa că armata îi angajase pe Sioux să aștepte pe malul opus și să ucidă pe oricine reușea să traverseze râul și sări în apă, ținând bebelușul cu dinții de pielea moale a cefei, pentru a avea mâinile libere pentru înot. Dinții pătrunseră în carnea copilului și simți gustul sângelui fratelui ei, iar mușchii spatelui și umerii îi obosiră complet de efortul de a ține capul băiatului deasupra apei. Obosi repede și știu că, dacă ar mai continua, copilul se va îneca. Curentul râului îi purtă la vale, departe de focul luptei, și ea se întoarse spre țărm, înotând ca o vulpe sau ca o veveriță tânără. Când ajunse la mal, căzu lângă bebelușul care plângea, forțându-se să nu privească gâtul sfâșiat al acestuia.

În curând îl ridică pe Cel-Ce-Stăpânește-Pământ și îl duse departe de zgomotul focurilor de armă. O femeie stătea pe malul râului și, pe măsură ce se apropie de ea, Două-Ceruri văzu că era sora ei.

Femeia-înaltă era acoperită de sânge, dar îi spuse surorii ei că nu era al ei, ci al soldatului care o viola în timp ce fusese lovit de un glonț. Reușise să iasă de sub trupul plin de sânge; el ridicase o mână și îi ceruse ajutor în limba lui, iar ea luase o piatră și îl omorâse.

Reuși să-și spună povestea, dar nu înțelese când Două-Ceruri îi spuse la rândul ei că mama lor murise. Zgomotul focurilor și țipetele părură să se apropie. Două-Ceruri îi trase pe fratele și sora ei în adâncul tufișurilor și se culcară toți trei pe burtă. Femeia-înaltă nu vorbi, dar Cel-Ce-Stăpânește-Pământ nu încetă nicio clipă să scâncească, iar Două-Ceruri se temu că îl vor auzi soldații și-i vor descoperi. Își desfăcu rochia și ridică gura copilului la sânul ei mic. Sfârcul se întări sub buzele copilului și ea îl strânse tare în brațe.

Orele trecură și zgomotul luptei începu să se rărească și țipetele se stinseră. Umbrele după-amiezii erau lungi când auzi pașii unei patrule apropiindu-se și bebelușul începu să plângă din nou.

Se gândi să-l sugrume pe Cel-Ce-Stăpânește-Pământ pentru ca ea și sora ei să poată pleca, dar, în loc de asta, nu se mișcă și în câteva minute un băiat alb, numai piele și os, își vârî muscheta în tufiș și le scoase de acolo.

Pe drumul spre vapor, oriunde priveau vedeau morți cunoscuți, fără urechi sau scalpuri. Pe punte, Cuțitele-Lungi încolonaseră treizeci și nouă de femei și copii. Toți ceilalți fuseseră uciși. Copilul încă plângea și un Winnebago privi spre bebelușul înfometat.

— Șobolanul, spuse scârbit, dar un soldat cu părul roșu și două dungi galbene pe mânecă amestecă apă cu zahăr într-o sticlă goală de whisky și înmuie o cârpă în ea. Îi smulse copilul din brațe lui Două-Ceruri și îi dădu acestuia să sugă cârpa udă, apoi se depărtă mulțumit, luându-l pe fratele ei. Două-Ceruri încercă să-l urmeze, dar

Winnebago veni și o lovi peste ceafă cu palma, până începu să-i ardă urechile. Vasul se depărtă de gurile lui Bad Axe, printre leșurile plutitoare ale Saukilor. Îi duse patruzeci de mile în josul râului, către Prairie du Chien. Aici, ea și Femeia-înaltă și alte trei fete Sauk, Femeia-de-Fum, Luna și Pasăre-Galbenă au fost luate de pe vas și duse într-o căruță. Luna era mai tânără ca Două-Ceruri. Celelalte două erau mai mari, dar nu atât de mari ca Femeia-înaltă. Două-Ceruri nu a aflat ce se întâmplase cu restul prizonierilor Sauki și nu l-a mai văzut pe Cel-Ce-Stăpânește-Pământ niciodată.

Căruța ajunse la un post de armată pe care mai târziu aveau să învețe să-l numească Fort Crawford, dar nu se opri acolo, ducându-le pe tinerele femei Sauk trei mile mai jos de fort, la o fermă a albilor înconjurată de ziduri și porți. Două-Ceruri văzu câmpuri arate și semănate și mai multe soiuri de animale de curte și păsări. În casă abia putea respira fiindcă aerul era străin, cu miros aspru de săpun și podele date cu ceară, un miros al sanctității *mookmnonilor,* pe care avea să-l urască toată viața. La Școala evanghelică pentru tinere indiene, trebui să-l suporte timp de patru ani.

Școala era condusă de reverendul Edvard Bronsun și de Miss Eva, un frate și o soră între două vârste. Cu nouă ani în urmă, sub sponsorizarea Societății misionare a orașului New York, luaseră decizia să pătrundă în sălbăticie și să-i convertească pe sălbaticii indieni la credința lui Iisus. Își începuseră școala cu două fete Winnebago, dintre care una era slabă la minte. În mod pervers, femeile indiene rezistaseră invitațiilor repetate de a veni să muncească pe pământurile familiei Bronsun, de a avea grijă de turmele lor, de a vărui și vopsi clădirile și de a face menajul. Numai prin cooperarea autorităților legale și militare reușiră să-și mărească audiența și,

în momentul sosirii Saukelor, aveau douăzeci și una de eleve proaste, dar ascultătoare, îngrijind una dintre fermele cele mai bine întreținute din zonă.

Domnul Edvard, înalt și slab, cu o chelie pătată de pistrui, le instruia pe fete în agricultură și religie, în timp ce Miss Eva, corpolentă și cu ochi de gheață, le învăța cum se așteaptă pieile-albe să le fie frecate podelele și mobila lustruită.

Studiile elevelor constau în munca de menaj și lucrul neîncetat la fermă, în învățarea limbii engleze și uitarea propriei lor limbi și culturi și în rugăciunile adresate unor zei nefamiliari. Miss Eva, cu un zâmbet rece, pedepsea infracțiuni ca insolența, folosirea vreunui cuvânt indian, întrebuințând bețișoare suple tăiate din prunul fermei.

Celelalte eleve erau Winnebago, Chippewa, Illinois, Kickapoo, Iroguois și Potawatomi. Toate le primiră pe nou-venite cu ostilitate, dar Saukele nu se temeau de ele; sosind împreună constituiau o majoritate tribală, deși sistemul aplicat în școală desființa acest avantaj. Primul lucru pe care fiecare fată îl pierdu a fost numele său indian. Cei doi Bronsun considerau doar șase nume biblice demne de a inspira pietate într-o școală religioasă. Rachel, Ruth, Mary, Martha, Sarah și Anna. De vreme ce aceste preferințe limitate însemnau că mai multe fete împărțeau același nume, pentru a evita confuzia, fetele primeau de asemenea și un număr ce devenea disponibil doar când posesoarea lui părăsea școala. Astfel, Luna deveni Ruth Trei; Femeia-înaltă – Mary Patru; Pasăre-Galbenă – Rachel Doi; și Femeia-de-Fum – Martha Trei. Două-Ceruri era Sarah Doi.

Nu era greu să te acomodezi. Primele cuvinte englezești pe care le învățară au fost „vă rog” și „mulțumesc”. La masă, toate mâncărurile și băuturile erau identificate imediat în engleză. De atunci încolo, oricare dintre fete care nu știa să le

ceară în engleză rămânea nemâncată. Fetele Sauk învățară engleza repede. Cele două mese zilnice constau din fasole, pâine de porumb și legume. Carnea, rar servită, era grasă sau prea puțină. Copiii care cunoscuseră înfometarea mâncau mereu cu poftă. În ciuda muncii grele, puseră carne pe ele. Durerea dispăru din ochii Femeii-înalte, dar dintre toate cele cinci Sauke, ea era cea care uita cel mai des să se controleze și vorbea în limba Poporului, așa că era cel mai des bătută. În a doua lună de când se aflau la școală, Miss Eva o auzi pe Femeia-înaltă șușotind în limba Saukă și o biciui zdravăn în timp ce domnul Edvard privea. În noaptea aceea, domnul Edvard veni în dormitorul din pod și șopti că avea făină de salvie pentru spinarea Femeii-înalte, ca să-i ia durerea. O conduse pe aceasta afară din dormitor.

În ziua următoare, domnul Edvard îi dădu Femeii-înalte o traistă cu pâine de porumb pe care ea o împărți cu celelalte Sauke. După aceasta, el veni adesea în dormitor noaptea pentru Femeia-înaltă și fetele Sauk se obișnuiră cu suplimentul de hrană.

În patru luni, Femeii-înalte începu să-i fie rău dimineața, iar ea și Două-Ceruri știură, încă înainte să se vadă, că rămăsese însărcinată.

Câteva săptămâni mai târziu, domnul Edvard înhămă calul la trăsurică, iar Miss Eva o luă pe Femeia-înaltă în trăsurică și plecară împreună. Când se întoarse singură, Miss Eva îi spuse lui Două-Ceruri că sora ei era binecuvântată. De acum încolo, Mary Patru va lucra la o fermă creștină de cealaltă parte a Fortului Crawford. Două-Ceruri nu-și revăzu niciodată sora.

De câte ori se asigura că sunt singure, Două-Ceruri le vorbea celorlalte Sauke în limba lor. În timp ce culegeau gândaci de pe cartofi, le povestea întâmplări pe care i le povestise și ei cândva Unirea-Râurilor. Curățând mazăre, le cânta

cântecele Saukilor. Tăind lemne, le amintea de dansuri și sărbători, de rudele lor moarte sau încă în viață. Dacă nu-i răspundeau în limba lor, le amenința că le bate mai rău ca Miss Eva. Deși două dintre fete erau mai mari de vârstă ca ea și mai voinice, niciuna n-o înfruntă, și așa reușiră să nu-și uite limba maternă.

Când se aflau acolo deja de peste trei ani, o fată Sioux sosi ca elevă. Era din tribul Wabashaw, iar noaptea le îngrozi pe Sauke cu povești despre cum tatăl și frații ei așteptaseră pe malul opus al lui *Masesibowi* și omorâseră și scalpaseră pe toți dușmanii lor Sauki, care reușiseră să traverseze râul în timpul masacrului de la gurile Bad Axe.

Bătaie-de-Aripă primi numele Femeii-înalte, Mary Cinci, încă de la început, domnul Edvard o plăcu. Două-Ceruri visa să o ucidă, dar prezența Bătăii-de-Aripă se dovedi norocoasă, căci în câteva luni și ea rămase însărcinată; poate că numele de Mary era predestinat.

Două-Ceruri privi cum burta lui Bătaie-de-Aripi creștea, făcu planuri și se pregăti. Miss Eva o luă pe Bătaie-de-Aripi în trăsurică într-o zi fierbinte, la sfârșitul verii. Domnul Edvard era unul singur, nu putea să le țină pe toate sub observație. De îndată ce sora lui plecă, Două-Ceruri lăsă grebla cu care muncea pe câmp și dispăru din vedere în spatele magaziei. Adună crengi de pin și făcu un morman lângă peretele de lemn uscat al magaziei, pe care îl aprinse apoi cu chibriturile pe care le furase și le ascunsese special pentru asta.

Până a fost observat focul, magazia arsese din plin. Domnul Edvard alergă din câmpul de cartofi înnebunit, urlând și cu ochii scoși și țipând la fete să stingă focul.

Două-Ceruri rămase calmă în mijlocul agitației generale. Le adună lângă ea pe Luna, Pasărea-Galbenă și Femeia-de-Fum. Luă una din nuielele de prun ale lui Miss Eva și o folosi ca să scoată porcul cel mare al fermei din cocina lui de noroi

negru. Mână porcul în casa lucind de curățenie, lustruită și cu aer pios a Miss Evei și închise ușa. Apoi le conduse pe celelalte fete spre pădure, departe de casa *mookamonilor.*

Evitară drumurile, stând ascunse în pădure până ajunseră la râu. Un buștean de stejar era căzut pe mal și fetele îl împinseră în apă. Apele călduțe conțineau oasele și spiritele celor dragi lor și le îmbrățișară pe cele patru fete în timp ce, ținându-se de buștean, se lăsau purtate de *Masesibowi* spre sud.

Ieșiră din apă când căzu întunericul. În noaptea aceea dormiră flămânde în pădure. Dimineața, culegând mure într-o poiană de pe malul apei, găsiră o canoe a Siouxilor ascunsă și o furară fără să stea pe gânduri, sperând că aparținea unei rude a Bătăii-de-Aripă. Pe la jumătatea după-amiezii, făcând un cot al râului, ajunseră la Orașul Profetului. Pe mal, un bărbat cu pielea roșie curăța un pește. Când văzură că era un Mesquakie, râseră ușurate și îndreptară barca drept spre el.

De îndată ce reușise, după război, Nor-Alb se întoarse la orașul Profetului. Soldații albi îi arseseră casa împreună cu celelalte, dar își construi o nouă *hedonoso-te.* Când se răspândi vestea că s-a întors șamanul, familii din triburile apropiate veniră ca și înainte și își construiră case lângă a lui, ca să-și poată petrece viața în apropierea omului sfânt. Alți discipoli mai veneau din când în când și acum, dar el le privi cu un interes special pe cele patru fetițe care fugiseră de la albi și își croiseră drum până la el. Patru zile le observă atent în timp ce se odihneau și mâncau în locuința lui, băgând de seamă felul în care trei dintre ele se întorceau mereu spre a patra pentru a cere sfat în orice privință. Le interogă pe fiecare separat, pe îndelete, și fiecare îi vorbi despre Două-Ceruri.

Mereu, Două-Ceruri. Începu să o privească pe Două-Ceruri cu speranță crescândă.

În cele din urmă prinse doi ponei din țarcul său și îi spuse lui Două-Ceruri să-l urmeze. Ea călări în spatele lui aproape întreaga zi, până ce pământul începu să se ridice. Toți munții sunt sacri, dar la câmpie până și un deal e un loc sfânt; pe vârful împădurit el o conduse într-o poiană cu miros de urși, unde oasele animalelor erau împrăștiate, laolaltă cu cenușa unor focuri vechi.

Când descălecară, Wabokieshiek își scoase pătura de pe umeri, o întinse jos și îi spuse să se dezbrace și să se întindă pe ea. Două-Ceruri nu îndrăzni să refuze, deși era sigură că bătrânul șaman vroia să facă sex cu ea. Dar când Wabokieshiek o atinse, nu o făcu deloc ca un iubit. El o examină până a fost satisfăcut că era intactă.

Pe măsură ce soarele apunea, intrară în pădure și el așeză trei capcane. Apoi făcu un foc într-o poieniță și se așeză lângă el, incantând în vreme ce ea se întinse pe pământ și adormi.

Când se trezi, el prinsese un iepure într-una din capcane și tocmai îi despica burta. Două-Ceruri era flămândă, dar el nu arăta că ar avea intenția să gătească iepurele; în loc de asta, îi scoase organele și le examină cu și mai multă atenție decât examinase corpul fetei. Când termină, mormăi satisfăcut și o privi cu îngrijorare, dar și cu surpriză.

După ce el și Șoimul-Negru aflaseră de masacrul de la râul Bad Axe, sufletele li se îmbolnăviseră. Nu vroiau să mai moară și alți Sauki sub conducerea lor, așa că se predaseră agentului pentru indieni la Prairie du Chien. La Fort Crawford fuseseră transferați unui tânăr locotenent pe nume Jefferson Davis, care își duse prizonierii în josul lui *Masesibowi,* în St. Louis. Toată iarna o petrecuseră în închisoarea lui Jefferson, suferind umilința lanțurilor. Primăvara, ca să arate pieilor-albe cât de complet învinsese armata lor Poporul, Marele Tată din Washington

ordonase ca cei doi prizonieri să fie aduși în orașele americane.

Văzuseră pentru prima oară drumul de fier și călătoriseră pe el până la Washington, New York, Albany și Detroit. Peste tot, mulțimi ca turmele de bizoni veneau să se uite la marile curiozități, la „Șefii indieni" înfrânți.

Nor-Alb văzuse așezări enorme, clădiri magnifice, mașini îngrozitoare. Americani – în număr nesfârșit. Când i se dăduse voie să se întoarcă la Orașul Profetului, era în fața unui adevăr amar: *mookamonii* nu vor putea fi niciodată goniți de pe pământurile Sauk. Oamenii roșii vor fi împinși din ce în ce mai departe de cele mai bune locuri de vânat și cultivat. Cei care erau copiii lui, Saukii și Mesquakies și Winnebago, trebuia să se obișnuiască să trăiască într-o lume crudă, dominată de oamenii albi. Problema nu mai era aceea de a-i îndepărta pe albi.

Acum șamanul cântărea cum ar trebui să se schimbe poporul său pentru a supraviețui și a-și păstra mai departe propriii *manitou,* propria medicină. El era bătrân și avea să moară curând și începuse să caute pe cineva căruia să-i transmită moștenirea sa, un vas în care să toarne sufletul triburilor Algonguiene, dar nu găsise pe nimeni. Până la această femeie.

Toate acestea i le explică lui Două-Ceruri în timp ce stăteau în locul sfânt de pe deal, căutând semne favorabile în carcasa unui iepure care începea să miroasă. Când termină, o întrebă dacă îi va da voie să o învețe să fie o femeie-vindecătoare.

Două-Ceruri era un copil, dar știa destule lucruri ca să se înspăimânte. Erau multe pe care nu le putea înțelege, dar simți cât era de important.

— Voi încerca, îi șopti ea Profetului.

Nor-Alb le trimise pe Luna, Pasărea-Galbenă și Femeia-de-Fum să locuiască la Saukii lui Keokuk, dar Două-Ceruri rămase în Orașul Profetului,

trăind în casa lui Wabokieshiek ca o fiică favorită. El îi arătă frunze și rădăcini și scoarțe de copac și o învață care dintre ele puteau înălța spiritul din trup, făcându-l să converseze cu zeii *manitou*; care puteau vopsi pielea de cerb și din care se făceau vopselele de război; care trebuiau uscate și care opărite; care folosite ca infuzii și care ca poțiuni; de asemenea, care trebuiau răzuite în sus și care în jos; care deschideau intestinele și care le închideau, care scădeau febra și care micșorau durerea; care vindecau și care ucideau.

Două-Ceruri îl asculta. La sfârșitul a patru anotimpuri, când Profetul o testă, a fost mulțumit. Îi spuse că a condus-o prin primul cort al înțelepciunii.

Înainte de a fi condusă și prin al doilea cort al înțelepciunii, feminitatea ei se arătă pentru prima oară. Una dintre nepoatele lui Nor-Alb îi arătă cum să-și poarte de grijă și în fiecare lună se ducea să locuiască în casa femeilor în timpul sângerării. Profetul îi explică cum că nu trebuia să conducă o ceremonie sau să trateze vreo boală înainte de a locui în casa femeilor pentru a se purifica după fluxul lunar.

În următorii patru ani, ea învață cum să-i convoace pe *manitou* cu cântece și tobe, cum să ucidă câini prin metode ceremoniale severe și să-i gătească pentru festinurile cu carne de câine, cum să-i învețe pe cântăreți să participe la dansurile sacre. Învață să citească viitorul în organele unui animal ucis. Învață puterea iluziei – să sugă boala din trup și s-o scuipe din gură sub formă de piatră, pentru ca victima s-o atingă și să vadă că a fost salvată. Când zeii *manitou* nu puteau fi convinși să lase cuiva viața, învață să conducă spiritul muribund pe drumul spre lumea cealaltă.

Erau șapte corturi ale înțelepciunii. În cel de-al cincilea, Profetul o învață cum să-și controleze propriul trup, pentru a înțelege apoi cum poate controla trupurile celorlalți. Învață să suporte setea

și să petreacă lungi perioade fără hrană. Adesea o conducea călare la mari distanțe și se întorcea singur cu cei doi cai, lăsând-o să-și croiască drum spre Orașul Profetului pe jos. Treptat o învăță să stăpânească durerea trimițându-și mintea departe, într-un colțișor atât de mic dinăuntrul ei, încât aceasta să n-o poată ajunge.

Spre sfârșitul verii aceleia o conduse din nou în poiana sacră din vârful dealului. Făcură un foc și îi invocară pe *manitou* cu cântece, apoi așezară capcane. De data aceasta prinseră un iepure slab, cafeniu, și când îi spintecă burta să citească în organe, Două-Ceruri recunoscu semnele favorabile.

La lăsarea serii, Nor-Alb îi spuse să-și scoată rochia și încălțările. Când rămase goală, cu cuțitul său englezesc îi crestă linii duble pe amândoi umerii, apoi o tăie cu grijă, creând fâșii de cicatrice ce imitau epoleții ofițerilor albi. Trecu o funie prin fâșiile de piele, făcu o buclă și o legă de un copac, lăsând-o să atârne deasupra pământului suspendată de propria carne însângerată.

Cu bețișoare de stejar cu vârfuri albite în foc îi arse pe sâni semnele spiritelor Poporului și simbolurile zeilor *manitou.*

Întunericul căzu când încă se lupta să se elibereze. Jumătate din noapte Două-Ceruri se zbătu, până când în cele din urmă fâșia de piele de pe umărul ei stâng se rupse, în curând cedă și cea de pe umărul drept și ea căzu la pământ. Cu mintea în acel colțișor îndepărtat, ascuns de durere, adormi.

Când se arătă lumina slabă a dimineții, se trezi auzind mormăitul unui urs care apăru în poiană pe partea opusă a luminișului. N-o mirosi, fiindcă se mișca în aceeași direcție cu briza dimineții, cu o asemenea încetineală că ea o putu observa în întregime și văzu că era vorba de o ursoaică. Un al doilea urs o urma, un mascul tânăr, dornic să se

împerecheze în ciuda mormăitului amenințător al ursoaicei. Două-Ceruri îi văzu *coska* rigidă, înconjurată de fire de păr aspru, cenușii, în timp ce se apropia din spate de femelă, s-o încalece. Ursoaica tresări și se întoarse, lovind repetat, până ce alungă masculul. Pentru o clipă se ținu după el, apoi dădu peste carcasa iepurelui, o luă în dinți și dispăru din vedere.

Într-un târziu, cu o imensă durere, Două-Ceruri reuși să se ridice în picioare. Profetul îi luase hainele. Nu văzu urme de urs în noroiul uscat al luminișului, dar în cenușa focului era o singură urmă clară de vulpe. Poate că o vulpe venise în timpul nopții și luase iepurele; poate că visase ursii sau poate că fuseseră zeii *manitou.*

Călători toată ziua. O dată auzi cai și se ascunse în tufișuri până ce doi tineri Sioux trecură călare. Era încă lumină când intră în Orașul Profetului înconjurată de umbrele serii, cu trupul gol acoperit de praf și de sânge.

Trei bărbați se opriră din vorbit când se apropie, iar o femeie încetă să mai curețe porumb. Pentru prima oară, văzu teamă pe fețele celor ce o priveau.

Profetul însuși o primi. Îngrijindu-i umerii distruși și arsurile, o întrebă dacă a visat. Când ea îi spuse despre ursi, ochii lui străluciră.

— Cel mai puternic semn! murmură, îi spuse că atât timp cât nu se va culca cu vreun bărbat, zeii *manitou* vor fi alături de ea.

În timp ce ea cântărea asta, îi mai spuse că nu va mai fi niciodată Două-Ceruri, după cum nu va mai fi niciodată Sarah Doi. În noaptea aceea, în Orașul Profetului, ea deveni Makwa-ikwa, Femeia-Urs.

***

Marele Tată din Washington îi mințise din nou pe Sauki. Armata le promisese Saukilor lui Keokuk că vor putea trăi veșnic pe pământurile din Iowa de pe malul de apus al lui *Masesibowi,* dar coloniștii albi începură curând să adulmece acest

ținut. Un oraș al albilor se ridică pe partea opusă a râului, în dreptul lui Rock Island. Se numea Davenport, în onoarea negustorului care îi sfătuise pe Sauki să abandoneze oasele strămoșilor lor, părăsind Sauk-e-nuk, apoi cumpărase de la guvern pământurile lor și se îmbogățise.

Acum armata le spuse Saukilor lui Keokuk că datorau mulți bani americani și că trebuie să-și vândă pământurile din Iowa și să se mute într-o rezervație pe care Statele Unite o organizase pentru ei departe, spre sud-vest, în teritoriul Kansas.

Profetul îi spuse Femeii-Urs că, oricât va trăi, nu trebuie să accepte niciodată cuvântul vreunui alb ca fiind adevărat.

În anul acela, Pasărea-Galbenă a fost mușcată de un șarpe și jumătate din trupul ei se umplu cu apă și se umflă înainte să moară. Luna găsise un soț, un Sauk pe nume Cel-Ce-Vine-Cântând și deja avea copii. Femeia-de-Fum nu se căsători. Se culcase cu atâția bărbați, cu atâta bucurie, încât oamenii zâmbeau când se rostea numele ei. Uneori Makwa-ikwa era stârnită de lipsa sexului, dar învăță să-și controleze dorințele cum învățase să-și controleze durerea. Lipsa copiilor era un regret. Își amintea cum se ascunsese cu Cel-Ce-Stăpânește-Pământ în timpul masacrului de la Bad Axe, cum frățiorul ei îi prinsese cu gura sfârcul sânului și ce simțise atunci. Dar era resemnată; deja trăise mult mai aproape de *manitou* ca să pună la îndoială decizia lor că ea nu va fi niciodată mamă. Era mulțumită că devenise femeie-vindecătoare.

Ultimele două corturi ale înțelepciunii se ocupau de magie, de cum să îmbolnăvești o persoană sănătoasă prin vrăji sau cum să menești cuiva ghinion prin blesteme. Makwa-ikwa se familiariză cu micii drăcușori ai răutății numiți *watawinonas,* cu stafii și vrăjitoare și cu Panguk, Spiritul Morții. Aceste spirite nu erau abordate decât la corturile finale, fiindcă o femeie-doctor trebuia să dețină

controlul asupra ei însăși înainte de a-i supune pe aceștia: altfel s-ar alătura răutății acestor *watawinonas.* Magia neagră era cea mai grea responsabilitate. *Watawinonas* îi răpiră Makwei-ikwa puterea de a zâmbi. Deveni palidă. Carnea i se topi până ce oasele începură să-i pară mari, iar uneori sângerarea lunară nu mai veni. Văzu cum *watawinonas* sorbeau viața și din Wabokieshiek, căci acesta deveni din ce în ce mai fragil și mai mic, dar îi promise că nu va muri încă.

La sfârșitul a încă doi ani, Profetul o conduse spre ultimul cort. Dacă ar mai fi fost vremurile de altădată, asta ar fi presupus convocarea Saukilor din toate ținuturile, triburile de departe, curse și jocuri, mirosul și fumul făcliilor și o întâlnire secretă a *Mide'wiwiu,* societatea medicală a triburilor Algoriquiene. Dar vremurile de odinioară erau moarte. Oriunde îți întorceai ochii, pieile-roșii erau urmărite și împrăștiate. Tot ce putu face Profetul a fost să aducă alți trei bătrâni, ca judecători, pe Cuțit-Pierdut de la Mesquakies, Cal-Sterp de la Ojibwa și Micul-Mare-Șarpe de la Menomini. Femeile din Orașul Profetului îi făcuseră Makwei-ikwa rochie și încălțări din piele de cerb alb și ea purta fâșiile *izze* și brățări la mâini și glezne ce zornăiau când se mișca. A folosit bățul îndoit ca să ucidă doi câini și a supravegheat curățatul și gătitul cărnii. După ospăț, ea și bătrânii se așezară în jurul focului, unde petrecură toată noaptea.

La întrebările lor, ea răspunse cu respect, dar fără timiditate, ca o egală. Scoase sunete de invocare din toba de apă în timp ce cânta, chemându-i pe *manitou* și pe spiritele împăciuitoare. Bătrânii îi împărtășiră secretele speciale ale societății *Mide'wiwin,* în timp ce își păstrară propriile lor secrete, cum și ea avea să și le păstreze pe ale ei de acum încolo. La sosirea dimineții, ea devenise șaman.

Cândva, această postură i-ar fi conferit o putere imensă. Acum însă Wabokeeshiek o ajută să adune ierburile pe care nu le va găsi acolo unde pleca. Cu tobele și trusa medicală, ierburile au fost legate pe șaua unui catâr. Ea își luă la revedere de la Profet pentru ultima oară și încălecă pe celălalt dar primit de la el, un ponei cenușiu, pornind spre ținutul din Kansas, noua casă a Saukilor.

Rezervația era într-o zonă mai plată chiar decât câmpiile din Illinois.

Secetoasă.

Abia era destulă apă de băut, care trebuia adusă de la mare distanță. De data aceasta albii le dăduseră Saukilor un pământ pe care nu puteau semăna nimic. Semințele pe care le plantară încolțiră viguroase primăvara, dar se îngălbeniră și se uscară în primele zile ale verii. Vântul stârnea praful prin care soarele ardea ca un ochi roșu, rotund.

Așa că au fost nevoiți să mănânce hrana oamenilor albi, pe care le-o aduceau soldații. Carne stricată, grăsime de porc împuțită, legume uscate. Resturi de la mesele fețelor-palide.

Nu existau *hedonoso-te-uh.* Poporul locuia în barăci din lemn verde, care se îndoia și crăpa, lăsând găuri suficient de largi ca să pătrundă frigul iernii. De două ori pe an, un agent pentru indieni, mititel, nervos, venea cu soldații și lăsa pe prerie o legătură de cadouri: oglinzi ieftine, mărgele de sticlă, un harnașament crăpat și rupt, cu clopoței, haine vechi, carne de coțofană. La început, Saukii scotoceau cu toții prin grămada de vechituri, până când cineva îl întrebă pe agent de ce aducea lucrurile astea, iar el răspunse că erau plata pentru pământul Saukilor confiscat de guvern. După asta, numai cel mai slab și mai prăpădit dintre ei abia dacă mai lua câte ceva. Mormanul crescu în înălțime la fiecare șase luni și începu să putrezească.

Auziseră de Makwa-ikwa. Când sosi ea, o primiră cu respect, dar nu mai erau un trib adevărat, ca să aibă nevoie de un șaman. Cei mai viteji dintre ei plecaseră cu Șoimul-Negru și fuseseră uciși de albi sau muriseră de foame, se înecaseră în *Masesibowi* sau fuseseră uciși de Siouxi, dar cei rămași în rezervație erau aceia care păstraseră tăria de caracter a Saukilor de odinioară. Curajul le era mereu pus la încercare în luptele cu triburile din regiune, fiindcă acestea se săturaseră de jocuri și Comanșii, Kiowa, Cheyennii și Osagii întoarseră competițiile de vânătoare împotriva triburilor din est, mutate de americani. Albii zădărniceau posibilitățile de a se apăra ale Saukilor, fiindcă aveau grijă să existe permanent whisky prost, iar în schimb cereau majoritatea blănurilor din capcane. Tot mai mulți dintre Sauki își petreceau zilele beți de alcool.

Makwa-ikwa locui în rezervație ceva mai mult de un an. În primăvara ce urmă, o mică turmă de bizoni se aventură în prerie. Soțul Lunii, Cel-Ce-Vine-Cântând, călări cu alți vânători și aduse carne de bizon. Makwa-ikwa hotărî un Dans al Bizonului și instrui cântăreții. Poporul dansă după obiceiul vechi și, în ochii unora dintre ei, ea văzu o lumină ce nu mai apăruse demult, o lumină care o umplu de bucurie.

O simțiră și alții. După Dansul Bizonului, Cel-Ce-Vine-Cântând o chemă afară și îi spuse că unii din Popor vroiau să părăsească rezervația și să trăiască în continuare cum trăiseră tații lor. Întrebau dacă șamanul lor va merge cu ei.

Ea îl întrebă unde se vor duce.

— Acasă, răspunse el.

Așa că cei mai tineri și mai în putere părăsiră rezervația și ea merse cu ei. La începutul toamnei ajunseră în teritoriile care le înălțau spiritul și le îndurerau inimile în același timp. Era greu să-i evite pe albi în timp ce călăreau; făceau ocoluri largi în jurul așezărilor. Vânătoarea era săracă.

Iarna îi prinse prost pregătiți. Wabokieshiek murise în vara trecută și Orașul Profetului era părăsit. Ea nu se putea duce la albi după ajutor, amintindu-și că Profetul o învățase să nu se încreadă niciodată într-o față-palidă.

Dar când se rugă, zeii *manitou* trimiseră ajutor pentru supraviețuirea lor sub forma unui doctor alb pe nume Cole și, în ciuda spiritului Profetului, ea ajunse să simtă că putea avea încredere în acesta.

Așa că atunci când el sosi călare în tabăra Sauki și îi spuse că avea, la rândul său, nevoie de ajutorul ei pentru medicina lui, ea a fost de acord fără ezitare să meargă cu el.

18

Pietre

Rob J. încercă să-i explice Makwei-ikwa ce era un calcul vezical, dar nu a fost sigur că ea îl crezu că boala lui Sarah Bledsoe era într-adevăr produsă de pietre în vezica urinară. Makwa-ikwa îl întrebă dacă va extrage pietrele și, pe măsură ce vorbeau, deveni clar că ea se aștepta să fie martora vreunui giumbușluc, a vreunui truc care s-o facă pe pacientă să creadă că sursa răului ei a fost îndepărtată. El îi explică de mai multe ori că pietrele erau reale, că ele existau și dureau în vezica femeii și că el va pătrunde cu un instrument în corpul lui Sarah pentru a le scoate.

Uimirea ei continuă când ajunseră la cabana lui și el spălă bine cu multă apă și săpun cafeniu masa pe care Alden i-o construise, pe care intenționa s-o folosească pentru operație. S-au dus împreună după Sarah Bledsoe, cu trăsurica. Băiețelul, Alex, fusese lăsat cu Alma Schroeder, iar mama îl aștepta pe doctor, cu ochii mari pe fața albă, trasă. Pe drumul spre cabană, Makwa-ikwa rămase tăcută, iar Sarah Bledsoe aproape paralizată de frică. El încercă să ușureze situația vorbind despre fleacuri, dar nu a avut succes.

Când ajunseră la cabană, Makwa-ikwa sări cu ușurință din trăsură. O ajută pe fata albă să se dea jos din scaunul înalt cu o blândețe care îl surprinse pe Rob și vorbi pentru prima oară.

— Pe vremuri mi se spunea Sarah Doi, îi spuse lui Sarah Bledsoe, doar că Rob J. a crezut că a spus „Pe vremuri mi se spunea și mie Sarah”[10].

Sarah nu era obișnuită să bea. Tuși când încercă să înghită cele trei degete de whisky ieftin pe care i le dădu el și se trase înapoi când el îi mai turnă încă în cană. Vroia să fie amețită și insensibilă la durere, dar capabilă să coopereze. În timp ce așteptau ca whisky-ul să-și facă efectul, el așeză lumânări în jurul mesei și le aprinse, în ciuda căldurii toride a verii, fiindcă lumina din cabană era insuficientă. Când o dezbrăcă pe Sarah, el văzu că avea pielea roșie de cât se frecase ca să se curețe. Fesele ei topite erau mici ca ale unui copil, iar coapsele cu pielea albăstruie păreau aproape concave de subțiri ce erau. Se strâmbă când el introduse cateterul și îi umplu vezica de apă. Îi arătă Makwei-ikwa cum trebuiau ținuți genunchii și unse litotritorul cu seu de oaie curat, grijuliu să nu atingă însă fălcile mititele cu care avea să apuce pietrele. Femeia gemu când băgă instrumentul în uretră.

— Știu că doare, Sarah. Doare până intră, dar… Gata. Acum va fi mai ușor.

Ea era obișnuită cu dureri mult mai mari, așa că gemetele se liniștiră, dar el era neîncrezător. Trecuseră mulți ani de când nu mai extrăsese pietre, și chiar atunci o făcuse sub supravegherea unuia dintre cei mai mari chirurgi din lume. În ziua precedentă petrecuse mai multe ore exersând cu litotritorul, apucând boabe de struguri și pietricele, prinzând nuci și spărgându-le coaja, într-un mic tub cu apă, cu ochii închiși. Dar era cu totul altceva să faci asta în vezica fragilă a unei ființe vii, conștient fiind că a trage neglijent sau a strânge clești în jurul unei bucăți de țesut în loc de piatră însemna o ruptură care ar fi adus după sine o teribilă infecție și moartea dureroasă.

De vreme ce ochii nu-l puteau ajuta, îi închise și mișcă litotritorul încet și delicat, concentrându-și întreaga ființă într-un nerv atașat de vârful instrumentului. Atinse ceva. Deschise ochii și

studie pubisul și abdomenul femeii, dorindu-și să poată vedea prin carnea ei.

Makwa-ikwa îi privea mâinile, îi studia fața, nepierzând nimic. El alungă o muscă bâzâitoare, apoi se concentră doar la pacient și la litotritorul din mâna sa, ignorând orice altceva. Piatra… Doamne, a putut spune dintr-o dată că era una mare! Poate de dimensiunea degetului său mare de la picior, estimă în timp ce manevra litotritorul cu aceeași grijă și blândețe.

Ca să-și dea seama dacă piatra era mobilă, strânse cleștii litotritorului în jurul ei, dar când trase foarte ușor de instrument, femeia de pe masă deschise gura și țipă.

— Am prins piatra cea mai mare, Sarah, îi spuse calm. E prea mare ca s-o scot dintr-o dată, așa că voi încerca să o sparg.

Chiar în timp ce vorbea, mâinile i se mișcară pe mânerul cu filet de la capătul litotritorului. Era ca și cum fiecare răsucire a șurubului mărea și tensiunea din el. Fiindcă, dacă piatra nu avea să se spargă, perspectivele femeii erau jalnice. Dar, din fericire, continuând să răsucească mânerul, se auzi un scrâșnet surd, ca de ciob spart sub călcâi.

Spărsese piatra în trei segmente. Deși a lucrat cu multă grijă, când scoase prima bucată o răni. Makwa-ikwa udă o cârpă și îi șterse lui Sarah fața transpirată. Rob se întinse și îi deschise pumnul stâng, desfăcându-i degetele ca pe petale și îi puse în palma albă bucata de piatră. Era un calcul urât, cafeniu cu negru. Piesa din mijloc era netedă, în formă de ou, dar celelalte două erau colțuroase, ascuțite. Când ea le ținea pe toate trei în mână, el inseră cateterul și îi spălă vezica, eliminând o grămadă de cristale provenite din piatra sfărâmată.

Ea era epuizată.

— E suficient, decise el. Mai ai o piatră în vezică, dar e mică și va fi ușor de scos. O s-o dăm afară altă dată.

În mai puțin de o oră, ea începu să ardă de febra ce urma celor mai multe intervenții chirurgicale. O hrăniră cu forța cu lichide, inclusiv cu ceaiul eficient din scoarță de salcie al Makwei-ikwa. Dimineața următoare era încă ușor febrilă, dar o putură duce înapoi acasă la ea. El știa că are dureri mari, dar ea răbdă călătoria pe drumul accidentat fără să se plângă. Febra nu-i dispăruse din ochi, dar mai era încă o lumină în ei, o lumină în care el recunoscu speranța.

Câteva zile mai târziu, Nick Holden îl invită la o nouă vânătoare de ciute, iar Rob J. a fost de acord să meargă. De data asta luară vaporul în susul râului până în Dexter, unde cele două surori Lasalle așteptau în tavernă.

Deși Nick i le descrisese exagerat în stil tipic masculin, Rob J. recunoscu dintr-o privire două prostituate consumate. Nick o alese pe cea mai tânără și mai atrăgătoare, Polly, lăsând-o lui Rob pe cea mai vârstnică, o femeie cu ochi răi și o buză superioară deasupra căreia pudra din făină de orez nu putea ascunde mustața întunecată – Lydia. Lydia a fost ostilă pe față insistențelor lui Rob J. de a folosi apa și săpunul și pe Old Horny, dar își îndeplini partea de tranzacție cu resemnare profesională. În noaptea aceea el zăcu lângă ea în camera ce conținea mirosurile trecute ale altor pasiuni plătite și se întrebă ce căuta acolo. Din camera de alături se auzeau voci supărate, o pocnitură, strigătul răgușit al unei femei, icnete urâte, dar neconfundabile.

— Iisuse! Rob J. bătu cu pumnul în peretele subțire. Nick! E totul în ordine acolo?

— La naiba, Cole! Culcă-te odată. Sau fă ce vrei. Auzi? strigă Holden drept răspuns, cu voce groasă de whisky și plictisită.

În dimineața următoare, la micul dejun, Polly avea o umflătură roșie în partea stângă a feței. Nick o plătise probabil foarte bine pentru bătaie,

fiindcă vocea ei a fost destul de plăcută când își luară la revedere.

Pe vapor, la întoarcere, incidentul nu a mai putut fi evitat. Nick puse o mână pe brațul lui Rob.

— Uneori femeii îi place un pic de tratament mai dur, nu știai asta, bătrâne? Practic o cerșește, ca să se excite mai bine.

Rob îl privi în tăcere, conștient că fusese ultima lui vânătoare de ciute. Nick își luă mâna de pe brațul lui și începu să-i vorbească despre alegerile ce se apropiau. Se hotărâse să candideze pentru un loc în biroul legislativ, din partea statului lor. Știa că i-ar putea fi de ajutor, îi explică el, dacă dr. Cole și-ar putea convinge pacienții să voteze pentru un prieten bun, de câte ori făcea vizite la domiciliu.

19

O schimbare

La două săptămâni după ce o scăpase de calculul cel mare, Rob J. a fost gata să scoată și piatra mai mică din vezica lui Sarah, dar ea devenise șovăitoare. Primele zile după scoaterea pietrei, eliminase mici cristale în urină, uneori cu dureri. După ce și ultimele fărâme din piatra spartă au fost eliminate, nu mai simți nimic. Pentru prima oară de la începutul bolii ei, nu mai simțea durerea sfâșietoare, iar absența spasmelor îi permise să recapete controlul asupra propriului ei trup.

— Mai ai încă o piatră în vezică, îi aminti.

— Nu vreau s-o scoți. Nu mă doare. Îl privi sfidătoare, apoi însă lăsă ochii în jos. Mi-e mai frică acum decât mi-a fost prima dată.

El observă că deja arăta mai bine. Fața îi era încă suptă de suferință după boala lungă, dar luase destul în greutate ca să înceapă să aibă din nou forme.

— Piatra aceea mare pe care am scos-o a fost cândva mică. Pietrele cresc, Sarah, îi explică el cu blândețe.

Așa că ea a fost de acord în cele din urmă. Din nou Makwaikwa o susținu în timp ce el elimina calculul cel mic – cam un sfert din cel mare – din vezica ei. Durerea a fost minimă și, când termină, el a avut un sentiment de triumf.

Dar de data aceasta, când apăru febra postoperatorie, trupul ei se congestionă. El recunoscu de îndată dezastrul iminent și se blestemă că o sfătuise greșit. Înainte de căderea nopții, temerile ei se dovediră justificate; în mod viclean, procedura ușoară de eliminare a pietrei

mici dusese la o infecție masivă. Makwa-ikwa și el făcură cu rândul de veghe la căpătâiul ei patru nopți și cinci zile, în timp ce o luptă acerbă se ducea în trupul ei firav. Luându-i mâinile în ale sale, Rob simțea cum viața se scurgea din ea. Din când în când, Makwa-ikwa părea să privească spre ceva invizibil, cântând încetișor în limba ei. Îi spuse lui Rob că îl ruga pe Panguk, zeul morții, să n-o ia pe această femeie. Nu putură face mare lucru pentru Sarah, decât s-o învelească în cârpe ude și s-o forțeze să bea lichide și să-i ungă cu unsoare buzele crăpate. O vreme ea continuă să se piardă, dar în a cincea dimineață – fusese Panguk, propria ei forță sau ceaiul de salcie? — începu să transpire. Cămășile de noapte se udau mai repede decât puteau fi schimbate. Pe la jumătatea dimineții căzu într-un somn profund, senin, iar în după-amiaza aceea, când îi atinse fruntea, era aproape rece, la o temperatură apropiată de a lui.

Expresia Makwei-ikwa nu se schimbă prea mult, dar Rob J. începea să o cunoască și avu impresia că era încântată de invitația lui, chiar dacă la început n-o luase în serios.

— Să lucrez cu tine? Tot timpul?

El încuviință din cap. Văzuse că ea știa cum să îngrijească un pacient și că nu ezita să facă ce i se cerea. Îi spuse că ar fi un bun argument pentru amândoi.

— Poți învăța câte ceva din medicina pe care o practic eu. Și eu am atâtea lucruri de învățat de la tine despre plante și ierburi. Ce vindecă fiecare. Cum să le folosesc.

Discutară despre asta prima dată în trăsurică, pe drumul de întoarcere, după ce o duseră pe Sarah acasă. El nu încercă să-i impună ideea cu forța. Tăcu și o lăsă să se gândească.

Câteva zile mai târziu se opri în tabăra Sauk și vorbiră din nou în fața unei fripturi de iepure. Lucrul care îi plăcu ei cel mai puțin în oferta lui era insistența lui că va trebui să locuiască în

apropierea cabanei lui, ca s-o găsească repede în cazuri de urgență.

— Trebuie să fiu cu poporul meu.

El îi vorbi despre tribul Sauk.

— Mai devreme sau mai târziu un alb va cere de la guvern fiecare bucățică de pământ pe care voi veți vrea s-o folosiți ca sat de vară sau tabără de iarnă. N-o să mai aveți unde să vă duceți, cu excepția rezervației din care ați fugit. Ce trebuiau să facă, îi spuse el, era să învețe să trăiască în lumea cea schimbată. Am nevoie de ajutor la ferma mea, Alden Kimball nu poate face totul singur. Mi-ar fi de folos o familie ca Luna și Cel-ce-Vine-Cântând. V-ați putea construi barăci pe pământul meu. Vă voi plăti pe toți trei în bani ai Statelor Unite și în hrană de la fermă. Dacă treaba merge, poate și la alte ferme se va găsi de lucru pentru Sauki. Și, dacă veți câștiga bani și veți economisi, mai devreme sau mai târziu veți avea destul ca să vă cumpărați un pământ al vostru, după obiceiurile și legile oamenilor albi și nimeni nu vă va putea alunga vreodată de pe el.

Ea îl privi în ochi.

— Știu că ți se pare o ofensă să fiți nevoiți să cumpărați înapoi propriul vostru pământ. Albii v-au mințit, v-au înșelat, v-au ucis. Dar și pieile-roșii s-au mințit unele pe altele. Au furat unele de la celelalte. Și triburile vrăjmașe s-au omorât între ele întotdeauna, chiar tu mi-ai spus asta. Culoarea pielii nu contează, toți oamenii sunt niște nenorociți. Dar nu fiecare om e o jigodie.

Două zile mai târziu, ea, Luna și Cel-Ce-Vine-Cântând, împreună cu cei doi copii ai Lunei, intrară călare pe pământul lui. Construiră o *hedonoso-te* cu două găuri pentru fum, o singură casă lungă pe care șamanul avea s-o împartă cu familia saukă, destul de încăpătoare ca să fie loc și pentru al treilea copil ce începea deja să umfle pântecul Lunei. Ridicară cabana pe malul râului, la un sfert de milă în josul apei de locuința lui Rob J.

Alături, construiră o saună și o locuință pentru femei, pe care s-o folosească în timpul menstruației.

Alden Kimball se învârtea în jur cu un aer rănit.

— Există destui albi care caută de lucru, îi spuse lui Rob J. pe un ton dur. Albi. Nu ți-a trecut prin cap că poate nu vreau să muncesc cu blestemații ăștia de indieni?

— Nu, răspunse Rob, nu mi-a trecut. Mi s-a părut că dacă ai fi întâlnit vreun muncitor alb bun mi-ai fi spus de mult să-l angajez. Am ajuns să-i cunosc pe oamenii ăștia. Sunt oameni cu adevărat cumsecade. Uite ce e, știu că mă poți lăsa baltă oricând, Alden, fiindcă oricare alt fermier ar fi un prost să nu pună mâna pe tine dacă ești disponibil. Nu mi-ar plăcea să se întâmple asta, fiindcă tu ești cel mai grozav bărbat pe care o să-l găsesc vreodată ca să conducă ferma asta. Așa că sper că vei rămâne.

Alden se holbă la el, cu o privire perplexă, încântat de complimente, dar conștient de limpezimea mesajului. În cele din urmă îi întoarse spatele și începu să încarce bucățile de gard în căruță.

Ce mai îndulci lucrurile a fost faptul că Cel-Ce-Vine-Cântând, cu statura sa impunătoare și puterea pe măsură și cu veșnica lui bună dispoziție, era un muncitor minunat. Luna învățase să gătească pentru albi când era fetiță, în școala creștină. Pentru bărbații ce trăiau singuri era o sărbătoare să aibă pe masă biscuiți și plăcinte și mâncare gustoasă. Într-o săptămână, a fost evident că, deși Alden rămăsese reticent și n-ar fi admis în ruptul capului că cedase, Saukii deveniră parte a fermei.

Rob J. a avut parte de o mică revoltă similară și din partea pacienților săi. La o cană de cidru, Nick Holden îl avertiză:

— Câțiva dintre coloniști au început să te numească *Injun* Cole. Spun că ești un iubitor de

indieni. Pretind că probabil ai și tu în vine sânge Sauk.

Rob J. zâmbi, încântat de idee.

— Să-ți spun ceva. Dacă cineva se plânge de doctor, dă-le una din fițuicile alea colorate pe care tot obișnuiești să le împărți. Alea în care scrie ce norocos e orașul ăsta că are un doctor cu educația și experiența dr. Cole. Data viitoare când vor sângera sau vor fi bolnavi, mă îndoiesc că vor fi prea mulți care să stea să obiecteze la așa-zișii mei strămoși. Sau la culoarea mâinilor asistentei mele.

Când călări până la cabana lui Sarah ca să vadă cum se recupera, observă că poteca ce ducea de la drumul principal la ușă fusese netezită și măturată. Straturi de plante proaspăt plantate înveseleau aspectul casei de jur împrejur. Înăuntru, toți pereții erau spălați, albi, strălucitori și singurele mirosuri erau cele de săpun tare și lavandă plăcută, purecariță și hasmațuchi agățate în mănunchiuri de rafturi.

— Alma Schroeder mi-a dat ierburile astea, îi spuse Sarah. E prea târziu să mai semăn ceva în grădină în anotimpul ăsta, dar la anul o să am grădina mea. Îi arătă locul de grădină, în parte curățat deja de buruieni și bolovani.

Schimbarea în înfățișarea femeii era și mai uluitoare decât cea a locuinței. Începuse să-și gătească singură în fiecare zi, îi spuse ea, în loc să se bazeze pe ocazionalele farfurii cu mâncare fierbinte, aduse din când în când de generoasa Alma. O hrană regulată, mai bună, înlocuise deja oasele ei slabe cu o feminitate plină de grație. Se aplecă să smulgă niște fire de ceapă care răsăriseră din întâmplare într-un colț al grădinii și el îi studie ceafa trandafirie. În curând avea să fie ascunsă, căci părul îi creștea la loc, într-o coamă blondă.

Ca un mic animal bălai, băiețelul se ținea după ea. Și el era curat, deși Rob observă supărarea lui

Sarah când văzu pete de noroi pe genunchii fiului ei.

— Nu-i poți opri pe băieți să se murdărească, îi spuse el vesel. Copilul îl privi cu ochi sălbatici, temători. Rob purta mereu în geanta sa câteva dulciuri pentru a se împrieteni mai ușor cu micii pacienți, iar acum scoase o bomboană și îi desfăcu hârtia. Îi luă mai mult de jumătate de oră de vorbe blânde ca să se poată apropia de Alex suficient de mult și să-i întindă bomboana. Când mâna micuță o apucă în cele din urmă, auzi oftatul de ușurare al lui Sarah și își ridică privirea, pentru a o vedea studiindu-i fața. Avea ochi minunați, plini de viață.

— Am făcut o plăcintă cu carne de căprioară, dacă vrei să rămâi la noi la cină.

Îi stătea pe buze să refuze, dar cele două fețe erau întoarse spre el, a băiețelului sugând din bomboană, a mamei serioasă, în expectativă. Cele două fețe păreau să-l întrebe lucruri pe care nu le putea înțelege.

— Îmi place la nebunie plăcinta de căprioară, spuse.

20

Petitorii lui Sarah

Rob J. avea motive medicale întemeiate să se oprească s-o vadă pe Sarah Bledsoe de mai multe ori în săptămâna ce urmă, când se întorcea de la vizitele la domiciliu și reuși să facă asta de fiecare dată, abătându-se puțin din drum, ca să se asigure că recuperarea ei decurgea bine.

Într-adevăr, ea își revenise uimitor. Nici nu mai începeau discuții despre sănătatea ei, de vreme ce culoarea pielii i se schimbase de la albul cadaveric la un roz de piersică ce o prindea minunat, iar ochii îi străluceau cu interes pentru lumea din jur și cu o inteligență neașteptată.

Într-o după-amiază, ea îl servi cu ceai și cornuri. În săptămâna viitoare el se opri de trei ori la cabana ei și de două ori acceptă invitația de a rămâne la masă. Era o bucătăreasă mai bună ca Luna; el nu se mai sătura de mâncarea ei. Ea îi spunea că gătește ca în Virginia. El știa că ea nu prea avea resurse, așa că se obișnui să aducă mereu câte ceva, un sac de cartofi, o bucată de șuncă. Într-o dimineață, un pacient care nu avea bani îi oferi, în loc de plată, patru potârnichi proaspăt vânate, iar el călări până la cabana familiei Bledsoe cu păsările atârnate de șa.

Când ajunse acolo îi găsi pe Sarah și Alex așezați pe pământ în dreptul grădinii, în timp ce un bărbat voinic, cu mușchii puternici și pielea bronzată a unuia ce își câștigă existența în aer liber, gol până la brâu și transpirat, săpa a doua oară grădina.

Sarah i-l prezentă ca fiind Samuel Merriam, un fermier din Hooppole. Merriam venise din

Hoopole cu o căruță de bălegar, din care jumătate fusese deja împrăștiat în grădină.

— Cel mai bun ca să crească orice plantă, îi spuse voios lui Rob J.

Alături de darul princiar de aproape jumătate de vagon de bălegar, micile păsări ale lui Rob păreau un cadou ridicol, dar el i le dădu oricum și ea se arătă sincer recunoscătoare. Refuză politicos să se alăture lui Samuel Merriam ca invitat la cină și, în schimb, trecu pe la Alma Schroeder, care sporovăi entuziastă despre succesul lui în vindecarea lui Sarah.

— Deja are un pețitor acolo, nu-i așa? spuse ea strălucind.

Merriam își pierduse soția în toamna trecută în epidemia de febră și avea nevoie urgentă de o altă femeie care să aibă grijă de cei cinci copii ai lui și să ajute la ferma de porci.

— O șansă bună pentru Sarah, spuse ea cumpătată. Deși femeile sunt așa de rare aici, la frontieră, așa că sigur va avea mai multe oferte.

Pe drum spre casă, Rob se abătu din nou spre cabana Bledsoe. Călări spre ea și se opri acolo, privind-o din șa. De data asta zâmbetul ei a fost puțin descumpănit și îl văzu și pe Merriam cum se oprește din lucru și îl privește întrebător. Până deschise gura, Rob nu știa ce avea de gând să-i spună.

— Tu ar trebui să faci mare parte din muncă singură, îi spuse el sever. Munca e foarte necesară pentru recuperarea ta.

Apoi își duse mâna la pălărie și întoarse bățos calul spre casă.

Trei zile mai târziu, când se opri din nou la cabană, nu mai era nici urmă de pretendent. Sarah se lupta să despartă o rădăcină veche de rubarbă în bucăți pe care să le replanteze și până la urmă el reuși s-o ajute tăind rădăcina cu toporul. Săpară împreună gropile în pământ și plantară rădăcinile,

acoperindu-le cu sol gras, umed, o treabă care lui îi plăcu și îl ajută să câștige o invitație la cina din seara aceea, cu chifteluțe din carne roșie și apă rece de izvor.

După aceea, în timp ce Alex dormea la umbra unui copac, ei stătură pe malul râului și el îi vorbi de Scoția, iar ea îi spuse că și-ar fi dorit să aibă o biserică în apropiere, pentru ca fiul ei să învețe să creadă.

— Zilele astea mă gândesc adesea la Dumnezeu, spuse ea. Când credeam că o să mor și Alex o să rămână singur pe lume, m-am rugat, iar El te-a trimis pe tine.

Nu fără emoție, el îi mărturisi că nu crede în existența lui Dumnezeu.

— Cred că zeii sunt inventați de oameni și așa au fost întotdeauna, spuse el.

Văzu șocul din ochii ei și se temu că ceea ce tocmai spusese avea s-o condamne la o viață pioasă la ferma de porci. Dar ea abandonă discuția despre religie și îi vorbi despre viața ei în Virginia, unde părinții ei aveau o fermă. Ochii ei mari erau de un albastru atât de închis, încât uneori păreau negri; privirea ei nu se înmuie, dar el văzu în ea dragostea pentru vremurile acelea mai bune, mai ușoare.

— Caii! zâmbi ea. Am crescut iubind caii.

Asta îi permise s-o invite să călărească împreună în ziua următoare, să viziteze un bătrân care murea de tuberculoză, iar ea nu încercă să ascundă încântarea pe care i-o provocă invitația lui. În dimineața următoare, călare pe Margaret Holland și trăgând-o de hățuri pe Monica Grenville, el apăru la ușa ei. Îl lăsară pe Alex la Alma Schroeder, care strălucea de entuziasm că Sarah merge „la călărie” cu doctorul.

Era o zi bună pentru călărit, nu prea fierbinte, și lăsară caii la pas, ca să se bucure de timpul împreună. Ea împachetase brânză și pâine în traista de pe șa și făcură un picnic la umbra unui stejar.

Când ajunseră la casa bolnavului, ea stătu deoparte, ascultând respirația grea a acestuia, privindu-l pe Rob J. cum lua mâinile pacientului într-ale sale. El așteptă până se încălzi niște apă pe foc, spălă apoi picioarele numai piele și os ale bătrânului și îi dădu o poțiune tare, lingură cu lingură, pentru ca somnul să-i ușureze suferința. Sarah îl auzi spunându-le fiului și norei bătrânului că acesta nu mai avea de trăit decât câteva ore. Când plecară, în sfârșit, ea era mișcată de ceea ce văzuse și vorbi puțin. Ca să încerce să recâștige firescul dinainte al relației dintre ei, el sugeră ca la întoarcere să schimbe caii, pentru că ea era o bună călăreață și avea să se descurce sigur cu Margaret Holland. Ei îi făcu plăcere să călărească iapa mai zburdalnică.

— Amândouă sunt botezate după femei pe care le-ai cunoscut? întrebă, iar el încuviință din cap.

Ea rămase gânditoare. În ciuda efortului lui, au rămas tăcuți pe drumul spre casă.

Două zile mai târziu, când se abătu pe la cabana ei, găsi acolo un alt bărbat, un negustor de o slăbiciune cadaverică, pe nume Timothy Mead, care privea lumea prin niște ochi căprui morocănoși și vorbi plin de respect când i-a fost prezentat doctorului. Îi dărui lui Sarah ață de patru culori.

Rob J. scoase un spin din călcâiul lui Alex și observă că vara se apropia de sfârșit și copilul nu avea încălțăminte potrivită. Luă măsura piciorului și la următorul drum în Rock Island se opri la cizmar și comandă o pereche de ghete pentru copil, lucru care îi făcu mare plăcere. Săptămâna următoare, când își făcu apariția cu ghetuțele mici, văzu că gestul a emoționat-o pe Sarah. Totuși, ea era încă o curiozitate pentru el; nu putea fi sigur dacă era recunoscătoare sau îngrijorată pentru atenția care îi era acordată.

În dimineața ce urmă alegerii lui Nick Holden în forul legislativ, acesta se arătă călare în luminișul din fața cabanei lui Rob. În două zile urma să plece la Springfield, să facă legi ce vor duce la prosperarea lui Holden's Crossing. Holden scuipă contemplativ și schimbă subiectul către faptul că lumea vorbea că doctorul își face drum cam des la văduva Bledsoe.

— A! Sunt lucruri pe care trebuie să le știi, bătrâne.

Rob îl privi țintă.

— Ei, bine, puștiul, fiul ei. Știi că e un pui al pădurii? Născut după mai bine de doi ani de la moartea soțului ei.

Rob se ridică.

— La revedere, Nick. Călătorie bună la Springfield.

Tonul lui conținea un mesaj clar, iar Holden se ridică și el.

— Încerc doar să-ți spun că nu e neapărat necesar pentru un bărbat… începu el, dar ceea ce văzu pe fața lui Rob J. îl făcu să-și înghită restul cuvintelor și, o clipă mai târziu, se arunca în șa, luându-și rămas bun cu jumătate de gură.

Rob J. vedea pe fața ei un amestec de trăiri care îl descumpănea: plăcere că îl vede și că se află în compania lui, tandrețe când ea își permitea s-o arate, dar uneori și un fel de teamă. Veni și seara în care o sărută. La început buzele ei erau moi și dornice și ea își lipi trupul de al lui, dar apoi se smulse și se întoarse cu spatele. La naiba, își spuse el, nu-l plăcea, și cu asta basta. Dar se forță s-o întrebe cu blândețe ce s-a întâmplat.

— Cum poți fi atras de mine? Nu m-ai văzut pierdută, în cea mai mizerabilă condiție? Mi-ai… mirosit putreziciunea, spuse ea, cu fața în flăcări.

— Sarah, îi spuse el. O privi drept în ochi. Cât ai fost bolnavă, am fost doctorul tău. De atunci, am ajuns să te văd ca pe o femeie fermecătoare și

inteligentă, cu care îmi face mare plăcere să-mi împărtășesc gândurile și visurile. Am ajuns să te doresc în toate modurile posibile. Numai la tine mă gândesc. Te iubesc.

Singurul lor contact fizic a fost al mâinilor ei în ale lui. Ea îi strânse mâinile, dar nu vorbi.

— Poate o să înveți să mă iubești și tu?

— *Să învăț?* Cum aș putea să nu te iubesc? întrebă ea cu voce fierbinte. Pe tine, care m-ai readus la viață, ca un Dumnezeu?

— Nu, la naiba, nu sunt decât un om obișnuit! Și așa vreau să fiu în…

Acum se sărutau. O dată și încă o dată și tot nu le era de ajuns. Sarah a fost cea care preveni ce putea să urmeze foarte ușor, împingându-l deoparte și aranjându-și hainele.

— Mărită-te cu mine, Sarah.

Când ea nu răspunse, el vorbi din nou.

— Tu nu ești făcută să tai slănina cât e ziua de lungă la o fermă de porci sau să colinzi ținutul în lung și-n lat cu bocceaua unui negustor ambulant în spinare.

— Pentru ce sunt făcută, atunci? întrebă ea cu voce joasă, amară.

— Să fii soția doctorului. Mi se pare evident, spuse el grav.

Ea nu trebui să pretindă că e serioasă.

— O să fie mulți cei care vor alerga să-ți spună despre Alex, despre descendența lui, așa că trebuie să ți-o spun chiar eu înainte.

— Vreau să fiu tatăl lui Alex. Mă interesează ce se întâmplă cu el astăzi, și mâine. N-am nevoie să știu despre ieri. Am și eu zile de ieri teribile. Mărită-te cu mine, Sarah.

Ochii ei se umplură de lacrimi, dar a mai avut încă o obiecție cu care să-l uimească. Îl privi calmă.

— Oamenii spun că femeia indiană trăiește cu tine. Trebuie s-o alungi.

— *„Oamenii spun”*. Și „O *să fie mulți cei care o să spună”*... Ei bine, o să-ți spun ceva, Sarah Bledsoe. Dacă te măriți cu mine, va trebui să înveți să le spui *lor* să se ducă la dracu. Trase aer în piept. Makwa-ikwa e o femeie bună și muncitoare. Locuiește în propria ei casă pe pământul meu. S-o alung ar fi o nedreptate și pentru ea și pentru mine și n-am de gând s-o fac. Ar fi cel mai urât mod pentru noi doi de a începe o viață împreună. Trebuie să mă crezi pe cuvânt că nu ai niciun motiv să fii geloasă, mai spuse el.

O prinse strâns de mâini și nu-i dădu drumul.

— Mai ai și alte condiții?

— Da, spuse ea cu voce sălbatică. Să schimbi numele iepelor tale. Sunt numele unor femei pe care le-ai călărit, nu-i așa?

El începu să zâmbească, dar în ochii ei văzu o supărare reală.

— Una dintre ele. Cealaltă era o frumusețe în vârstă pe care am cunoscut-o, când eram copil, o prietenă a mamei mele. Am dorit-o, dar ea nu mă vedea decât ca pe un copil.

Ea nu întrebă care cal era numit după care femeie.

— E o glumă masculină crudă și de prost gust. Tu nu ești un bărbat crud și necioplit, așa că trebuie să schimbi numele iepelor.

— Poți să le dai tu ce nume vrei, spuse el imediat.

— Și trebuie să-mi promiți că, indiferent ce se va întâmpla între noi în viitor, n-ai să dai niciodată unui cal numele meu.

— Jur. Sigur, nu se abținu să adauge, am intenția să-i comand un porc lui Samuel Merriam, așa că…

Din fericire, încă o ținea de mâini și nu-i dădu drumul până ce ea nu-i întoarse sărutul cum se cuvine! Când se opriră, văzu că ea plângea.

— Ce e? o întrebă, îngrijorat de înțelegerea bruscă a faptului că a fi însurat cu această femeie

nu va fi deloc un lucru simplu.

Ochii ei umezi străluciră.

— Scrisorile trimise cu diligența vor fi o cheltuială teribilă, spuse ea. Dar, în sfârșit, pot să le dau și o veste bună fratelui și surorii mele din Virginia.

21

Marea Trezire

Era ușor să hotărăști să te însori, dar mult mai greu să găsești un preot. Din cauza asta, unele cupluri de la frontieră renunțau cu ușurință la jurămintele religioase, dar Sarah a refuzat să fie „măritată fără să fie măritată”. Avea darul să vorbească deschis.

— Știu ce înseamnă să porți și să crești un copil fără tată și n-o să mai trec niciodată prin așa ceva, spuse ea.

El înțelese. Deja sosise toamna și el știa că, dacă apucă să cadă zăpada pe prerie, va dura luni întregi până ce un preot călător sau vreun misionar călare își vor face drum până în Holden’s Crossing. Răspunsul la problema lor apăru într-o zi sub forma unei notițe scrise de mână pe care el o citi la magazinul general, făcând publicitate unei întâlniri religioase ce avea să țină o întreagă săptămână.

— Se numește Marea Trezire și se va ține la primăria din Belding Creek. Trebuie să ne ducem, Sarah, fiindcă or să fie o mulțime de preoți acolo.

Când el insistă să-l ia și pe Alex cu ei, Sarah a fost de acord, fericită. Luară trăsurica. Era un drum de o zi și jumătate pe o șosea acceptabilă, pietruită. În prima noapte se opriră în grajdul de fân al unui fermier amabil și își așternură paturile peste iarba proaspăt cosită.

În dimineața următoare, Rob J. își petrecu o jumătate de oră castrând cei doi boi ai fermierului și excizând o tumoare din coapsa unei vite, în loc de plată pentru găzduire. În ciuda întârzierii, ajunseră la Belding Creek înainte de prânz. Și aici era o comunitate nouă, cu numai cinci ani mai

veche decât Holden's Crossing, dar deja mult mai mare. Când intrară în oraș, Sarah făcu ochii mari și se strânse lângă Rob, ținându-l pe Alex de mână, fiindcă nu era obișnuită să vadă atâția oameni la un loc. Marea Trezire se ținea pe câmp, la umbra unei sălcii. Atrăsese oameni din tot ținutul, peste tot fuseseră ridicate corturi care să protejeze de soarele fierbinte din miezul zilei și de vântul de toamnă ce apărea seara și erau căruțe de toate soiurile și cai și boi.

Antreprenorii își ofereau serviciile mulțimii și cei trei călători din Holden's Crossing trecură pe lângă focuri aprinse în aer liber unde vânzătorii găteau diverse mâncăruri, ale căror mirosuri făceau să-ți lase gura apă – friptură de căprioară, saramură de pește de râu, porc la frigare, porumb dulce, șuncă fiartă. Când Rob J. legă calul de un tufiș – pe cel care se numise cândva Margaret Holland, acum rebotezat Vicky, prescurtare de la Regina Victoria (N-ai călărit-o niciodată pe tânăra regină, nu? întrebase Sarah) erau morți de foame în așteptarea cinei, dar nu era nevoie să cheltuiască banii pe mâncare. Alma Schroeder le dăruise un coș atât de mare, încât masa de nuntă ar fi putut dura o săptămână și luară cina cu pui rece și mere în aluat.

Mâncară repede, cuprinși de excitația generală, holbându-se la mulțime, ascultând țipetele și ciorovăielile. Apoi, fiecare ținându-l pe băiețel de câte o mână, se apropiară încet de adunare. De fapt erau două întâlniri religioase într-una, căci se desfășură un război nonstop între predicile metodiștilor și ale baptiștilor.

O vreme ascultară un misionar baptist în luminișul de lângă salcie. Numele lui era Charles Prentice Willard și urla și amenința, făcând-o pe Sarah să tremure. Îi avertiza că Dumnezeu avea numele tuturor scrise în cartea Sa, ale cui vor avea parte de viață veșnică și ale cui de moarte fără sfârșit. Ceea ce aducea păcătoșilor moartea cea

neagră, spunea el, era purtarea imorală și necreștinească, de exemplu bătaia și folosirea unui limbaj urât, împușcarea unui frate creștin, băutul whisky-ului sau aducerea pe lume a unui bastard.

Rob J. arăta mohorât, iar Sarah tremura și era palidă când ieșiră din luminiș și se îndreptară spre câmp, să-l asculte pe metodist, un bărbat pe nume Arthur Johnson. Nu era un orator atât de puternic ca domnul Willard, dar spunea că salvarea e posibilă pentru toți cei care fac fapte bune și își mărturisesc păcatele, cerând iertare Domnului, iar Sarah încuviință din cap când Rob J. o întrebă dacă nu era de părere că domnul Johnson ar putea oficia căsătoria.

Domnul Johnson se arătă plăcut impresionat când Rob J. se apropie de el după slujbă. Dori să-i cunune în fața întregii adunări, dar nici Rob J., nici Sarah nu vroiau să devină parte a atracției generale. Când Rob îi dădu trei dolari, preotul a fost de acord să-i urmeze în afara orașului și îi aranjă sub un copac pe malul râului Mississippi, cu băiețelul așezat pe pământ, privindu-i, și o femeie grasă, placidă, pe care John o prezentă doar ca Sora Jane, drept martor.

— Am un inel, spuse Rob J., scotocindu-se în buzunar și Sarah făcu ochii mari, fiindcă el nu pomenise nimic de verigheta mamei lui. Degetele lungi ale lui Sarah erau subțiri și inelul era prea larg. Părul ei blond era strâns la spate cu o panglică albastru închis pe care i-o dăruise Alma Schroeder și ea își desfăcu panglica din păr, lăsându-l să-i cadă liber în jurul feței.

Spuse că va purta inelul pe panglică în jurul gâtului până îl vor da la strâmtat. Îl ținu pe Rob J. strâns de mână în timp ce domnul Johson le recită legămintele cu ușurința rutinei îndelungate. Rob J. repetă cuvintele cu o voce al cărei tremurat îl surprinse și pe el. Vocea lui Sarah tremura și ea și părea ușor neîncrezătoare, ca și cum ceea ce se întâmpla nu putea fi adevărat. După ceremonie,

încă se mai sărutau în timp ce domnul Johnson începu să se străduiască să-i convingă să se întoarcă la întrunire, căci în seara aceea cele mai multe suflete aveau să se mântuiască.

Dar ei îi mulțumiră și își luară rămas bun de la el, întorcând-o pe Vicky spre casă. Băiețelul începu curând să moțăie, dar Sarah cântă cântece vesele și spuse povești și de mai multe ori, când Rob J. opri calul, ea îl luă pe Alex în brațe și săriră din trăsurică și se jucară pe drum.

Luară o cină ușoară cu plăcinte de carne de vită de la Alma și prăjitură cu zahăr pudră, udate cu apă din bidon, apoi purtară o discuție sobră despre ce loc vor căuta pentru a înnopta. Era un han la câteva ore de mers și perspectiva o încântă evident pe Sarah, care nu avusese niciodată bani ca să locuiască într-un astfel de loc. Dar când Rob J. menționă puricii și murdăria generală a unor astfel de așezăminte, ea a fost repede de acord cu sugestia lui de a se opri la același grajd la care înnoptaseră cu o seară înainte.

Ajunseră acolo în amurg și, căpătând repede permisiunea fermierului, se cățărară în întunericul cald al fânului aproape cu sentimentul binefăcător că se întorc acasă.

Epuizat de joc și de lipsa somnului de după-amiază, Alex căzu imediat într-un somn adânc și, după ce-l înveliră, ei își întinseră o pătură alături și se căutară unul pe altul înainte de a fi complet dezbrăcați. Lui îi plăcu faptul că ea nu făcea pe inocenta și că foamea lor unul pentru altul a fost onestă și de înțeles.

Au făcut dragoste zgomotos, cu pasiune, apoi au așteptat semne că băiețelul fusese trezit, dar Alex dormea mai departe.

El termină s-o dezbrace și dori s-o vadă. În grajd era deja întuneric, dar se târâră împreună până la mica ușiță prin care fânul era aruncat în iesle. Când el deschise ușa, luna în al treilea pătrar aruncă o lumină sub care se examinară unul pe

altul în întregime. În lumina lunii, el studie umerii auriți și brațele, sânii înmuguriți, triunghiul de păr cârlionțat ca un cuib argintiu al unei păsări mici și fesele palide. El ar fi vrut să facă dragoste la lumină, dar aerul era rece și ea se temu de ochii fermierului, așa că închiseră ușa. De data asta o făcură încet și cu multă tandrețe și, în clipa de extaz suprem, el îi strigă exaltat:

— Asta va face vlăstarul nostru! *Asta!* Iar băiețelul adormit a fost trezit de geamătul mamei sale și începu să plângă.

Zăcură cu Alex făcut ghem între ei, iar mâna lui Rob o mângâie încet, alungând firele de paie, memorând fiecare contur.

— Să nu mori, îi șopti ea.

— Niciunul din noi nu va muri, încă multă vreme de acum încolo.

— Un vlăstar e un copil?

— Da.

— Crezi că am conceput deja un copil?

— … Poate.

El o auzi trăgând aer în piept.

— Poate, ca să fim siguri, ar trebui să mai încercăm? Ca soț și ca medic al ei, lui i se păru rezonabil. Pe coate și pe genunchi se târî în întuneric prin fânul proaspăt, urmând strălucirea coapselor palide ale soției sale, departe de fiul lor adormit.

III

HOLDEN'S CROSSING

17 noiembrie 1841

22

Binecuvântări și blesteme

Pe la mijlocul lui noiembrie, aerul deveni mușcător. Căzură devreme zăpezi grele, iar Regina Victoria înota cu greu prin nămeți. Când Rob J. pornea la drum pe vreme rea, uneori o striga pe iapă Margaret, iar urechile ei mici ciuleau la auzul vechiului nume. Atât calul, cât și călărețul își cunoșteau scopul final. Ea se lupta să ajungă la apa fierbinte și la traista plină cu ovăz, în timp ce bărbatul se grăbea să se întoarcă la cabana sa de căldură și lumină ce veneau mai mult de la femeie și de la copil decât de la foc și lămpi. Dacă Sarah nu rămăsese însărcinată în timpul călătoriei de nuntă, a făcut-o oricum curând după aceea. Răul de dimineață nu le ostoi ardoarea. Așteptau nerăbdători să adoarmă băiețelul și se cuprindeau unul pe celălalt, trupuri și guri, cu o dorință ce rămânea constantă, dar pe măsură ce sarcina ei avansa, el deveni un amant grijuliu și tandru. O dată pe lună o desena goală lângă căldura focului, în caietul său, emoțiile amestecate în schițele sale nediminuând cu nimic valoarea științifică a acestei înregistrări a evoluției femeii gravide. A făcut și planuri arhitecturale și au căzut de acord asupra unei case cu trei dormitoare, o bucătărie spațioasă și o sufragerie. El desenă planul de construcție la scară, astfel încât Alden să poată angaja doi tâmplari și să înceapă lucrul după însămânțările de primăvară.

Sarah o pizmuia pe Makwa-ikwa pentru că era părtașă la o zonă a vieții soțului ei care pentru ea rămânea închisă. Când zilele calde se întoarseră în prerie, mai întâi ca un noroi brun, apoi ca un covor

verde crud, ea îi spuse lui Rob că va veni cu el să îngrijească bolnavii când va începe epidemia de febră. Dar, pe la sfârșitul lui aprilie, trupul ei luase proporții. Torturată de gelozie și de neajunsurile sarcinii, ea rămase acasă în timp ce indianca pleca mereu călare cu bărbatul ei, pentru a se întoarce după ore – uneori chiar zile. Mort de oboseală, Rob J. mânca ceva, făcea baie când era posibil, fura câteva ore de somn apoi o lua pe Makwa și încăleca din nou.

Prin iunie, ultima lună de sarcină a lui Sarah, epidemia de febră slăbi suficient pentru ca Rob s-o lase pe Makwa acasă. Într-o dimineață, în timp ce el călărea printr-o ploaie torențială spre nevasta unui fermier care murea în agonie, în cabană, soției lui îi veni sorocul. Makwa plasă un băț între fălcile lui Sarah și legă o funie de ușă, dându-i celălalt capăt de care să tragă.

Trecură ore până ce Rob J. pierdu lupta cu erizipelul cangrenos – cum avea să raporteze într-o scrisoare adresată lui Oliver Wendell Holmes, maladia fatală fusese rezultatul unei tăieturi neglijate la un deget al femeii, căpătată în timp ce curăța cartofii încolțiți – dar, când ajunse acasă, copilul său încă nu se născuse. Ochii nevestei lui erau sălbăticiți.

— Îmi sfâșie trapul, fă-l să se oprească, nemernicule! îi strigă ea în timp ce intra pe ușă.

Ostatic acum învățăturilor lui Holmes, el se spălă mai întâi pe mâini până i se înroșiră, înainte de a se apropia de ea. După ce o examină, Makwa îl urmă când se depărtă de pat.

— Copilul vine încet, spuse ea.

— Copilul vine cu picioarele înainte.

Ochii ei se întunecară, dar dădu din cap și se întoarse la Sarah.

Travaliul continuă. În mijlocul nopții, el se forță să ia mâinile lui Sarah într-ale sale, îngrozit de posibilul lor mesaj.

— Ce e? întrebă ea cu voce răgușită.

El însuși simți forța ei vitală împuținată, dar îmbucurătoare, îi murmură vorbe de dragoste, dar ea suferea prea mult ca să-l audă sau să-i simtă sărutările.

Și încă și încă. Gemete și scremete. El nu putea rezista să nu se roage fără prea multă convingere, speriindu-se singur că nu era capabil să se târguiască acum cu Cel De Sus, simțindu-se și arogant, și ipocrit. „*Dacă mă înșel și exiști cu adevărat, te rog, pedepsește-mă altfel decât făcând rău acestei femei. Ori acestui copil care se luptă să scape”,* adăugă el înecat. Pe la lăsatul zorilor apărură mici extremități roșii, picioare mari pentru un nou-născut, cu numărul corespunzător de degete. Rob șopti încurajări, îi spuse copilului șovăitor că toată viața e o luptă. Picioarele ieșiră centimetru cu centimetru, înfiorându-l de bucurie pe tatăl ce le privea mișcând.

Organul mititel al unui băiat, mâini cu toate cele zece degete. Un bebeluș frumos dezvoltat, dar umerii se înțepeniseră și trebui s-o taie pe Sarah, provocându-i și mai multă durere. Fețișoara mică îi apăsa peretele vaginului, îngrijorat că nou-născutul se va sufoca în pântecele matern, el își insinuă două degete în interiorul ei și menținu canalul deschis până ce fețișoara indignată alunecă în lumea amețitoare și scoase de îndată primul strigăt subțire.

Cu mâini tremurânde, el tăie și legă cordonul ombilical și își cusu nevasta care plângea încetișor. Când termină să-i maseze pântecul ca să contracte uterul, Makwa spălase și înfășase nou-născutul și îl așezase la sânul mamei sale. Travaliul durase douăzeci și trei de ore grele; multă vreme după aceea, ea dormi ca și moartă. Când deschise în sfârșit ochii, el îi luă mâna ușor.

— Bună treabă.

— E cât un bivol. Cam cât a fost și Alex, spuse ea răgușit. Când Rob J. îl cântări, scala arăta 3 kilograme și 950 de grame.

— E un vlăstar bun? întrebă ea, studiindu-i fața și făcu o grimasă când el răspunse că era un vlăstar al dracului de bun.

— Nu blestema.

El își lipi buzele de urechea ei.

— Ți-amintești cum mi-ai spus ieri? îi șopti.

— Cum?

— Nemernic.

— *Niciodată!* se revoltă ea, supărată, și nu mai vru să-i vorbească după aceea o oră întreagă.

Robert Jefferson Cole, așa îl botezară. În familia Cole, primul născut băiat se numea întotdeauna Robert, cu al doilea nume începând cu J. Rob considera că al treilea președinte american fusese un geniu, iar Sarah vedea în „Jefferson" o legătură cu Virginia. Se temuse că Alex va fi gelos, dar tot ce demonstră celălalt băiat a fost fascinație. Nu se depărta niciodată mai mult de unu-doi pași de fratele lui, mereu cu ochii la acesta. De la început a fost clar că ceilalți doi puteau să îngrijească bebelușul, să-l hrănească, să-i schimbe scutecele, să se joace cu el, să-l sărute și să-i facă daruri. Dar bebelușul era al lui ca să-l păzească.

În toate privințele, 1842 a fost un an bun pentru mica familie. Ca să ajute la construcția casei, Alden îl angajă pe Otto Pfersick, morarul, și pe un alt colonist din statul New York, pe nume Nort London. London era un tâmplar excelent, cu experiență. Pfersick era mai puțin priceput la lucratul lemnului, în schimb știa zidărie și cei trei bărbați petrecură zile întregi alegând cele mai bune pietre din albia râului și spărgându-le pentru a le aduce lângă casă cu boii. Fundația, coșul și căminele ieșiră frumoase. Lucrară încet, conștienți că acum construiau ceva permanent într-un ținut al cabanelor de lemn și, la sosirea toamnei, când Pfersick trebui să se întoarcă la moară și ceilalți doi la fermele lor, casa era ridicată și acoperită.

Dar mai era mult până să fie terminată, așa că Sarah ședea tot în fața cabanei curățând niște fasole verde, când căruța cu coviltir apăru pe poteca lor în spatele a doi cai obosiți. Ea îl privi pe bărbatul trupeș de pe capră, observând trăsături familiare și praful drumului în părul său negru și în barbă.

— Aici stă doctorul Cole, doamnă?

— Aici stă, dar e plecat la o vizită. Pacientul e rănit sau bolnav rău?

— Nu e niciun pacient, slavă Domnului. Suntem prieteni ai doctorului, ne mutăm în oraș.

Din spatele căruței își făcu apariția o femeie. Sarah văzu o bonetă încadrând o figură albă, neliniștită.

— Nu sunteți… E posibil să fiți voi familia Geiger?

— E posibil și chiar suntem. Ochii bărbatului erau frumoși, iar zâmbetul bun, larg, păru să-i adauge ceva în înălțime.

— O, sunteți atât de bineveniți, vecinilor! Coborâți chiar acum din căruța asta!

Emoționată, împrăștie fasolea din poală când se ridică de pe bancă. Erau trei copii în spate, în căruță. Bebelușul, prezentat drept Herman, dormea, dar Rachel, care avea acum aproape patru ani, și David, de doi ani, plângeau când au fost dați jos din căruță și bebelușul lui Sarah se decise imediat să li se alăture.

Sarah observă că doamna Geiger era cu vreo șase centimetri mai înaltă decât bărbatul ei și nici chiar oboseala călătoriei lungi și grele nu putea masca finețea trăsăturilor ei. O fată din Virginia recunoștea calitatea. Era o frumusețe exotică, nemaivăzută de Sarah, dar imediat ea începu să se gândească neliniștită ce masă să servească pentru a nu se face de rușine. Apoi văzu că Lillian începuse să plângă și timpul interminabil pe care îl petrecuse și ea cândva într-o astfel de căruță o năpădi brusc, așa că o luă în brațe pe cealaltă

femeie și descoperi uimită că plângea și ea, în timp ce Geiger rămase consternat în mijlocul femeilor și al copiilor înlăcrimați. Într-un târziu, Lillian se desprinse de ea, murmurând stânjenită că întreaga ei familie avea mare nevoie de un loc unde să se spele.

— Asta e ceva ce se poate rezolva imediat, spuse Sarah, simțindu-se din nou puternică.

Când Rob J. se întoarse acasă, îi găsi cu părul încă ud după baia în râu.

După strângerile de mână și bătăile pe spate, avu șansa să-și vadă ferma prin ochii nou-veniților. Jay și Lillian erau copleșiți de prezența indienilor și impresionați de talentele lui Alden. Jay a fost de acord bucuros când Rob îi sugeră să le înșeueze pe Vicky și pe Bess și să meargă să inspecteze proprietatea lui Geiger. Când se întoarseră, la timp pentru cina minunată, ochii lui Geiger străluceau de fericire în timp ce încerca să descrie soției lui calitățile pământului pe care Rob J. îl obținuse pentru ei.

— O să vezi, așteaptă numai să vezi! îi spuse el. După masă, se duse la căruță și se întoarse cu vioara. Nu putuseră aduce pianul Babcock al soției sale, spuse el, dar plătiseră ca acesta să fie depozitat într-un loc sigur, uscat, și sperau să-l poată primi într-o zi.

— L-ai învățat pe Chopin? întrebă el și, drept răspuns, Rob J. își luă viola da gamba și cântă primele note puternice ale mazurcii.

Muzica pe care el și Jay o cântaseră în Ohio fusese mai bogată, căci pianul lui Lillian luase parte la ea, dar vioara și viola sunară și acum ca un extaz. Când Sarah își termină treburile, veni și ascultă. Observă că, în timp ce bărbații cântau, degetele doamnei Geiger se mișcau din când în când, de parcă ar fi atins clape. Ar fi vrut să ia mâinile lui Lillian într-ale ei și să-i ușureze sufletul cu cuvinte și promisiuni, dar în loc de asta se așeză

lângă ea pe podea în timp ce muzica se înălța și cobora, oferindu-le tuturor speranță și confort.

Familia Geiger își făcu tabăra lângă un izvor de pe proprietatea sa, în timp ce Jason curăța trunchiurile pentru a construi o cabană. Erau la fel de hotărâți să nu-i deranjeze pe cei din familia Cole pe cât erau aceștia din urmă de dornici să le acorde ospitalitate. Familiile se vizitau una pe alta neîncetat. În timp ce stăteau în jurul focului lui Geiger, într-o noapte geroasă, lupii începură să urle în prerie, iar Jay își luă vioara și scoase un sunet similar, cutremurător. Primi răspuns și, pentru un timp, animalele nevăzute și omul comunicară prin întuneric, până când Jason observă că soția lui tremura mai rău decât de frig și, aruncând încă un lemn în foc, puse instrumentul deoparte.

Geiger nu era un tâmplar prea grozav. Finisarea casei Cole a fost din nou întârziată, căci Alden, de câte ori reușea să scape de la treburile fermei, începea să ridice cabana lui Jason. În câteva zile i se alăturară Otto Pfersick și Nort London. Cei trei construiră repede o cabană micuță și atașară o odăiță drept farmacie, care să adăpostească ierburile și cutiile de medicamente ce ocupaseră cel mai mult loc în căruța lui Geiger.

Jay agăță în prag un mic tub de metal ce conținea un fragment scris din Deuteronom, un obicei al evreilor, spuse el, iar familia sa se mută în cabană pe optsprezece noiembrie, cu câteva zile înainte ca frigul năprasnic să se reverse dinspre Canada.

Jason și Rob croiră o potecă prin pădure între casele Cole și cabana lui Geiger. Aceasta deveni curând cunoscută drept Poteca Lungă, pentru a fi deosebită de poteca deja existentă dintre casa lui Rob J. și râu, care deveni Poteca Scurtă.

Constructorii își transferară eforturile spre casa Cole. Cu întreaga iarnă la dispoziție ca să

sfârșească interiorul, arseră crengi de arțar în cămin ca să păstreze căldura și munciră cu elan, finisând pereții, lustruind lambriurile de stejar și irosind ore în șir pentru a amesteca vopseaua ca laptele până la nuanța exactă care s-o mulțumească pe Sarah. Balta din apropierea casei înghețase și Alden se oprea uneori din lucratul lemnului, suficient de mult cât să-și lege patine peste ghete și să le arate figuri pe gheață învățate în copilăria sa, în Vermont. Rob J. patinase în fiecare iarnă în Scoția și ar fi împrumutat cu plăcere patinele lui Alden, dar erau prea mici pentru picioarele lui enorme.

Cea dintâi zăpadă adevărată căzu cu trei săptămâni înainte de Crăciun. Vântul o spulberă în aer ca pe un fum, iar particulele minuscule păreau să ardă pielea la prima atingere. Apoi căzură zăpezi masive, grele, îngropând întreaga lume în alb. Cu entuziasm crescând, Sarah plănui meniul de Crăciun, discutând la gura cuptorului rețete din Virginia cu Lillian.

Acum descoperea diferențele dintre ei și cei doi Geiger, căci Lillian nu-i împărtăși entuziasmul privind apropiata vacanță. În realitate, Sarah a fost uimită să afle că noii ei vecini nu celebrau nașterea lui Iisus, alegând în schimb să comemoreze sobru o bătălie antică de pe Pământul Sfânt aprinzând lumânări și gătind clătite de cartofi. Totuși, le făcură cadouri de vacanță celor din familia Cole, prune uscate pe care le aduseseră tot drumul din Ohio și ciorapi călduroși, împletiți de Lillian pentru fiecare dintre ei. Cadoul familiei Cole pentru soții Geiger a fost un păianjen greu din fier negru, un grătar cu trei picioare pe care Rob îl cumpărase la magazinul general din Rock Island.

Se rugară de soții Geiger să li se alăture pentru cina de Crăciun și aceștia veniră până la urmă, deși Lillian nu mânca deloc carne în afara propriei case. Sarah se ospătă cu supă de ceapă, pisică de mare cu sos de ciuperci, gâscă friptă cu sos de

potroace, găluști de cartofi, puding englezesc cu prune din rezervele lui Lillian, biscuiți, brânză și cafea. Sarah dărui familiei ei pulovere de lână. Rob J., la rândul său, îi cumpărase un mantou de vulpe atât de strălucitor, încât i se tăie respirația când îl văzu și stârni exclamații de apreciere din partea tuturor. Lui Alden îi dădu o pipă nouă și o cutie de tutun, iar angajatul îl surprinse cu patinele ascuțite, făcute chiar în atelierul fermei – și suficient de mari pentru picioarele lui!

— Zăpada a acoperit deja gheața de-acum, dar o să le folosești anul viitor, spuse Alden, rânjind.

După ce oaspeții plecară, Makwa-ikwa bătu la ușă și aduse papuci din piele de iepure, o pereche pentru Sarah, una pentru Rob și alta pentru Alex. Dispăru înainte să apuce s-o invite înăuntru.

— E ciudată, spuse Sarah gânditoare. Ar fi trebuit să-i dăruim și noi ceva.

— Am avut eu grijă, spuse Rob, explicându-i soției sale că îi cumpărase Makwei un păianjen ca cel pentru familia Geiger.

— Doar nu vrei să spui că i-ai dăruit indiencei ăsteia un cadou scump, de la magazin? Când el nu răspunse, vocea ei se ascuți. Cred că te gândești mult la femeia asta!

Rob o privi în ochi.

— Mă gândesc, spuse cu voce plată.

Noaptea temperatura crescu și, în loc să ningă, căzu ploaia. Spre dimineață, ud leoarcă, Freddy Grueber veni să bată la ușa lor, un băiețaș înlăcrimat de cincisprezece ani. Boul care era mândria fermei lui Hans Grueber dăduse peste lampa de gaz și, în ciuda ploii, grajdul lor luase foc.

— N-am mai văzut așa ceva, Iisuse, pur și simplu n-am putut să-l stingem. Am reușit să salvăm turma, cu excepția boului. Dar tata s-a ars rău, brațul și gâtul și amândouă picioarele. Trebuie să vii repede, Doc!

Băiatul călărise paisprezece mile pe vreme aprigă și Sarah încercă să-i dea să mănânce și să bea, dar el clătină din cap și se întoarse imediat spre casă.

Ea împachetă un coș cu rămășițele cinei, în timp ce Rob J. aduna cârpe curate și prafurile de care avea nevoie, apoi plecă spre casa lungă s-o aducă pe Makwa-ikwa. În câteva minute Sarah îi privea dispărând în întunericul brăzdat de ploaie. Rob pe Vicky, cu gluga trasă pe cap, cu trapul lui voinic bălăngănindu-se în șa sub bătaia potrivnică a vântului. Femeia indiană era înfășurată într-o pătură și călărea pe Bess. Pe calul meu, și pleacă împreună cu bărbatul meu, își spuse Sarah, apoi se decise să frământe pâinea, fiindcă n-ar mai fi putut oricum să se culce la loc.

Toată ziua îi așteptă să se întoarcă. La căderea nopții se așeză lângă foc și stătu până târziu, ascultând căderea ploii de afară și privind cina pe care se chinuise să i-o păstreze caldă cum se transformă în ceva ce el va refuza să mai mănânce. Când se băgă în sfârșit în pat, zăcu fără să adoarmă, spunându-și că dacă erau probabil adăpostiți prin vreo scorbură sau vreo peșteră, într-un cuib călduț, era vinovată că îl alungase cu gelozia ei.

Dimineața, era așezată la masă, torturându-se cu tot felul de închipuiri, când veni Lillian Geiger, căreia îi lipsea viața de la oraș și singurătatea o mânase să iasă, în ciuda ploii. Sarah avea cearcăne întunecate în jurul ochilor și arăta rău, dar o salută pe Lillian și sporovăi de zor înainte de a izbucni în plâns în mijlocul unei discuții despre semințe de flori. Într-o clipă, Lillian o strângea în brațe și, spre propria consternare, Sarah îi împărtăși cele mai cumplite temeri.

— Până să apară el, viața mea era așa de rea! Acum e așa bună! Dacă l-aș pierde…

— Sarah, o certă Lillian cu blândețe. Nimeni nu poate ști ce se petrece în căminul altuia, desigur

dar… Tu singură recunoști că bănuielile tale ar putea fi neîntemeiate. Sunt sigură că așa și sunt. Rob J. nu pare genul de bărbat care să înșele pe cineva.

Sarah o lăsă pe cealaltă femeie să o aline și să-i alunge tristețea. Când Lillian plecă acasă, furtuna sentimentală se sfârșise.

Rob J. sosi la prânz.

— Ce face Hans Grueber? îl întrebă ea.

— A, are niște arsuri groaznice, spuse el obosit. Dureri mari. Sper să se facă bine. Am lăsat-o pe Makwa să-l îngrijească.

— Ai făcut bine, răspunse ea.

El dormi toată după-amiaza și toată seara, timp în care ploaia stătu și temperatura scăzu brusc. Se trezi în mijlocul nopții și se îmbrăcă pentru a ieși afară, să deszăpezească în jurul casei, fiindcă zăpada îmbibată de apă înghețase până la o duritate de marmură. După ce-și ușură rinichii și se întoarse în pat, nu mai putu adormi. Spera să se poată întoarce la Grueber dimineața, dar acum se temea că potcoavele calului nu vor găsi stabilitate pe pojghița de gheață. Se îmbrăcă din nou și ieși afară în întuneric, ca să descopere că temerile sale se confirmau. Când bătu cu călcâiul în zăpadă, cu toată forța, nu reuși să spargă suprafața dură.

În grajd găsi patinele pe care i le făcuse Alden și și le puse în picioare. Poteca ce ducea la intrarea casei înghețase neregulat, fiind prea folosită, așa că era greu de patinat pe ea, dar la capătul ei era preria largă, iar suprafața linsă de vânt a zăpezii înghețate era netedă ca sticla. Patină sub lumina strălucitoare a lunii, la început șovăitor, apoi cu mișcări din ce în ce mai largi, pe măsură ce-și recăpăta încrederea, aventurându-se la distanță ca pe o vastă mare arctică, auzind numai scrâșnetul patinelor și suflul greu al respirației sale.

Într-un târziu, bătut de vânt, se opri și examină lumea ciudată a preriei înghețate în miez de

noapte. Destul de aproape și alarmant de tare, un lup urlă în căutare de pradă, ridicându-i perii pe ceafă lui Rob J. Dacă ar fi căzut și și-ar fi rupt un picior, prădătorii înfometați de iarnă s-ar fi adunat în câteva minute, știa asta. Lupul urlă din nou, sau poate era altul; era în urletul său tot ce respingea ființa omului, singurătate, foame și inuman și, dintr-o dată, se întoarse și porni spre casă, patinând mult mai grijuliu ca înainte, dar cu viteză, ca și când ar fi fost urmărit.

Când intră în cabană, verifică dacă Alex sau bebelușul nu s-au dezvelit. Dormeau amândoi dulce. Când se băgă în pat, soția lui se întoarse și îi atinse fața înghețată cu sânii. Ea gemu ușurel și se alintă ca o pisică, un sunet de dragoste și de răsfăț, încolăcindu-se cu brațele și picioarele.

Doctorul era blocat de vremea rea; Grueber va fi bine atât timp cât Makwa e cu el, se gândi Rob J. și se abandonă căldurii buzelor, a trupului și a sufletului, familiare lui, dar mai misterioase decât lumina lunii, mai plăcute decât patinajul pe gheață fără lupi.

23

Transformări

Dacă Robert Jefferson Cole s-ar fi născut în nordul Marii Britanii, la naștere ar fi fost numit Rob J., iar Robert Judson Cole ar fi devenit Big Rob[11] sau pur și simplu Rob. Fără inițială. La cei din familia Cole, în Scoția, „J”-ul era păstrat de primul născut, dar până ce acesta devenea la rândul său tată al unui fiu, căruia i se trecea inițiala cu grație și fără discuții.

Lui Rob J. nici nu-i trecea prin minte să încalce o tradiție de secole a familiei, dar aceasta era o țară nouă pentru cei din neamul Cole, iar celor dragi lui aici nu le stătea capul la tradiții familiale seculare. Oricât încercă să le explice, niciodată nu reușiră să-l transforme pe noul fiu în Rob J. Pentru Alex, la început, fratele mai mic a fost Boby. Pentru Alden, Băiatul; Makwa-ikwa a fost cea care-i dădu numele ce avea să facă de atunci corp comun cu ființa lui. Într-o dimineață, copilul, ce încă nu mergea decât în patru labe și abia începuse să gângurească primele cuvinte, stătea pe podea în *hedonoso-te* cu doi dintre cei trei copii ai Lunei și ai lui Cel-Ce-Vine-Cântând. Copiii erau Anemoha, Micul-Câine, de trei ani, și Cisaw-ikwa, Femeia-Pasăre, cu un an mai mică. Se jucau cu păpuși din frunze de porumb, dar băiețelul alb se târî de lângă ei. În lumina obscură care intra prin pătratele de fum, văzu toba de apă a femeii vindecătoare și, punând o mână pe ea, produse un sunet care făcu să se ridice toate capetele în casa cea lungă.

Băiatul se îndepărtă de sunet, dar nu înapoi la ceilalți copii. În loc de asta, ca un bărbat în inspecție, se târî până la rafturile cu ierburi și se

opri serios în fața fiecărui mănunchi, studiindu-l cu interes deplin.

Makwa-ikwa zâmbi.

— Ești *ubenu migegee-ieh,* un mic șaman, îi spuse ea.

După aceea, ea îl numi mereu Șaman și ceilalți adoptară repede acest nume, fiindcă părea să se potrivească și el răspundea imediat la el. Existau și excepții. Lui Alex îi plăcea să-l cheme Brother[12], în timp ce el era Bigger[13] pentru cel mic, pentru că de la început mama lor le vorbi unuia de celălalt ca Baby Brother și Bigger Brother.

Numai Lillian Geiger încercă să-l numească pe copil Rob J., fiindcă Lillian auzise ce spunea prietenul ei despre obiceiul familiei sale, iar ea avea o credința nestrămutată în familie și în religie. Dar chiar și Lillian uita și îl chema pe băiat Șaman din când în când, iar Rob J. Cole (tatăl) abandonă repede lupta și își păstră inițiala. Cu inițială sau nu, el știa că, pe la spate, unii dintre pacienți îl numeau Injun Cole, iar alții „blestematul ăla de sac de oase iubitor de Sauki”. Dar chiar bigoți sau cu mintea îngustă, toți îl recunoșteau drept un bun doctor. Când era chemat, era încântat să se ducă la ei, fie că îl plăceau sau nu.

În timp ce cândva Holden’s Crossing fusese doar o descriere în fițuicile tipărite ale lui Nick Holden, acum exista o Stradă Principală cu case și magazine, știută de toată lumea ca Satul. Adăpostea birourile orașului; Magazinul general Haskin’s; mărunțișuri, băcănie, unelte de fermă și coloniale; N. B. Reimer’s – hrană și semințe; Compania de economii și ipoteci a Instituției Holden’s Crossing; o pensiune ținută de doamna Anna Wiley, care servea și mese pentru trecători; magazinul lui Jason Geiger, farmacia; *saloon*-ul lui Nelson (care trebuia să fie un han în planurile inițiale pentru oraș ale lui Nick dar care, din cauza

prezenței pensiunii Annei Wiley, nu deveni niciodată mai mult decât o odaie cu plafonul jos și un bar lung); grajdurile și fierăria lui Paul Williams, potcovar general. Din casa ei din sat, Roberta Williams, nevasta potcovarului, făcea croitorie și broderie. Timp de mai mulți ani, Harold Ames, un agent de asigurări din Rock Island, veni în Holden's Crossing, la magazinul general, în fiecare după-amiază de miercuri pentru a participa la încheierea tranzacțiilor. Dar, de vreme ce parcelele de pământ guvernamentale se vândură cam toate și unii dintre fermierii în devenire eșuară și începură să-și vândă loturile nou-veniților, necesitatea de a avea un birou permanent deveni evidentă și Carroll Wilkenson veni și se stabili în oraș ca om al statului și agent de asigurări. Charlie Anderson – care, câțiva ani mai târziu, avea să devină și președintele băncii – a fost ales primar al orașului în primele alegeri și în toate celelalte care urmară, ani la rând. Anderson era plăcut de oameni în general, deși nu era nimeni care să nu priceapă că el era primarul ales de Nick Holden și că se afla cu totul în buzunarul mic al acestuia, în orice împrejurare. Același lucru era valabil și pentru șerif. Lui Nort London nu-i trebui mai mult de un an ca să descopere că nu era făcut să fie fermier. Nu era destul de lucru în echipă prin împrejurimi ca să aibă un mijloc de trai stabil, fiindcă majoritatea coloniștilor își lucrau singuri tâmplăria de câte ori era posibil.

Așa că, atunci când Nick se oferi să-l sprijine pentru candidatura de șerif, Nort acceptă bucuros. Era un bărbat placid, care își vedea de treaba lui și a cărui principală ocupație era să mențină bețivii liniștiți la Nelson's. Pentru Rob J. conta cine era șeriful. Orice doctor din ținut era și medic legist, iar șeriful era cel care decidea cine va conduce o autopsie când survenea o moarte, prin crimă sau accident. De multe ori o autopsie era singurul mod în care un doctor de țară putea face disecțiile care

să-i mențină mâna chirurgicală. De câte ori efectua o disecție, Rob J. se conforma standardelor științifice riguroase de la Edinburgh și cântărea toate organele vitale, păstrând propriile lui notițe. Din fericire, se înțelesese întotdeauna bine cu Nort London, având astfel prilejul să facă o mulțime de autopsii.

Nick Holden se întoarse în forul legislativ trei candidaturi la rând. Uneori, unii dintre cetățenii orașului se cam saturau de aerele lui de proprietar, reamintindu-și unul altuia că Nick deținea majoritatea acțiunilor băncii, parte din moară, din magazinul general și din *saloon* și Dumnezeu știe câți acri de pământ, dar, slavă Domnului, nu era și proprietarul lor sau al pământului lor! În general, asistau cu mândrie și uimire la modul cum se comporta el ca un adevărat politician acolo, în Springfield, bând whisky burbon cu guvernatorul originar din Tennessee, participând la comisii legislative și trăgând sfori atât de repede și cu atâta îndemânare, încât tot ce puteau face ei era să scuipe, să rânjească și să clatine din cap. Nick avea două ambiții recunoscute deschis:

— Vreau să aduc calea ferată la Holden's Crossing, așa încât poate într-o zi orășelul ăsta să devină o metropolă, îi spuse el lui Rob J. într-o dimineață, savurând o țigară regească pe banca din fața magazinului Haskin's. Și mai vreau neapărat să fiu ales în Congresul Statelor Unite. N-o să aduc la noi calea ferată doar stând acolo, la Springfield.

Nu pretinseseră ei mare tandrețe în relația lor de când Nick încercase să-l convingă pe Rob J. să nu se însoare cu Sarah, dar cel puțin erau amândoi suficient de prietenoși când se întâlneau. Acum, Rob îl privi cu îndoială.

— Să ajungi în Congres va fi greu, Nick. Vei avea nevoie de voturi de la tot districtul, nu numai de aici, din jur. Și mai e și bătrânul Singleton. Neînvinsul congressman, Samuel Turner Singleton, cunoscut oriunde în districtul Rock

Island ca „bătrânul nostru Sammil”, era ferm pe poziție.

— Sammil Singleton e bătrân. Și în curând va muri sau se va retrage. Când se va întâmpla asta, o să-i fac pe toți cei din district să înțeleagă că a vota pentru mine înseamnă să votezi pentru prosperitate. Nick îi zâmbi larg. Am reușit binișor, ce zici, doctore?

El trebui să recunoască că da. Era și el acționar la moară și la bancă. Nick avea, de asemenea, controlul și asupra magazinului general și al *saloon*ului, dar nu-l invitase pe Rob J. să participe și la acestea din urmă. Rob înțelegea: rădăcinile sale erau adânci acum și înțepenite în Holden’s Crossing, iar Nick nu împrăștia niciodată binefaceri fără să fie absolut necesar.

Prezența farmaciei lui Jay Geiger și fluxul continuu de coloniști în regiune sfârșiră prin a atrage un al doilea doctor la Holden’s Crossing. Dr. Thomas Beckermann era un bărbat palid, de vârstă mijlocie, cu respirație mirositoare și ochii roșii. Originar din Albany, New York, el se stabili într-o căsuță din Village, în apropierea farmaciei. Nu absolvise o școală de medicină și devenea vag când se punea în discuție instrucția ce o primise, spunând doar că învățase cu dr. Cantwell din Concord, New Hampshire. La început, Rob J. privi cu bucurie venirea sa. Erau destui pacienți pentru doi doctori care nu se arătau prea lacomi, iar prezența unei alte persoane cu pregătire medicală ar fi însemnat împărțirea vizitelor pe care le făcea mergând călare distanțe mari, în prerie. Dar Beckermann era un doctor prost și un băutor înrăit, iar comunitatea observă repede ambele aspecte. Așa că Rob J. continuă să călărească prea departe și să trateze prea mulți.

Acest lucru începu să-l depășească abia primăvara, când izbucni epidemia anuală cu cazuri de febră de-a lungul râurilor, râia de Illinois în

fermele din prerie și boli contagioase peste tot. Sarah se și vedea alături de soțul ei, îngrijind bolnavii și, în primăvara ce urmă nașterii celui mai mic dintre fiii ei, începu o campanie susținută pentru a fi lăsată să-l însoțească pe Rob J. și să-l ajute. Momentul ales a fost prost. În anul acela, bolile care făceau ravagii erau febra laptelui și pojarul și când ea începu să-l roage s-o ia cu el, el avea deja pacienți foarte bolnavi, unii dintre ei pe moarte, și nu avea timp să-i acorde atenție soției sale. Așa că Sarah trebui s-o privească pe Makwa-ikwa cum călări cu el toată primăvara, iar furia ei interioară crescu.

Pe la jumătatea verii epidemia se liniști și Rob ajunse la numărul de vizite obișnuit. Într-o seară, după ce el și Jay Geiger se relaxaseră cu Duetul în G pentru vioară și violoncel de Mozart, Jay ridică problema delicată a nefericirii lui Sarah. De-acum erau deja foarte buni prieteni, totuși Rob a fost luat prin surprindere de faptul că Geiger îndrăznea să pătrundă într-o lume pe care el o considera intimă și inviolabilă.

— De unde știi tu ce simte Sarah?

— Sarah vorbește cu Lillian. Și Lillian cu mine, spuse Jay, luptându-se să învingă momentul de tăcere penibilă. Sper să mă înțelegi. Îți spun asta cu… cea mai sinceră afecțiune… pentru voi amândoi.

— Înțeleg. Și, în afară de grija ta plină de afecțiune, ai și… vreun sfat?

— De dragul soției tale, trebuie să scapi de femeia indiană.

— Nu e altceva decât prietenie între noi, replică Rob, luptând să-și înăbușe resentimentele.

— Nu contează. Prezența ei e o sursă de nefericire pentru Sarah.

— Dar n-are unde să se ducă! Niciunul dintre ei n-are unde să se ducă. Albii îi numesc sălbatici și nu le permit să trăiască în felul cum obișnuiau cândva. Cel-Ce-Vine-Cântând și Luna sunt cei mai

grozavi fermieri pe care și-i poate dori cineva, dar nimeni altul din jur n-ar angaja niște Sauki. Makwa și Luna și Cel-Ce-Vine-Cântând îi susțin și pe ceilalți din tribul lor cu puținul de bani pe care îl câștigă aici. Makwa muncește din greu și e loială, nu pot s-o gonesc, ca să moară de foame sau mai rău.

Jay oftă și ridică din umeri și nu mai abordă niciodată subiectul.

Primirea unei scrisori era un lucru rar. Aproape o ocazie. O scrisoare sosi pentru R. J., trimisă de Oficiul de poștă la Rock Island unde o păstrară cinci zile până când Harold Armes, agentul de asigurări, făcu o călătorie de afaceri la Holden's Crossing.

Rob rupse plicul nerăbdător. Era o scrisoare de la dr. Harry Loomis, prietenul său din Boston. Când termină de citit, o luă de la capăt și o citi încă o dată, mai atent. Apoi încă o dată.

Fusese scrisă pe 20 noiembrie 1846 și îi trebuise o iarnă întreagă ca să ajungă la destinație. Harry era, în mod evident, pe drumul unei frumoase cariere în Boston. Îi scria că fusese de curând numit profesor asistent de anatomie la Harvard și că era pe punctul de a se căsători cu o domnișoară pe nume Julia Salmon. Dar scrisoarea era mai mult o informare medicală decât un raport personal. O descoperire recentă făcea acum posibilă chirurgia fără durere, scria Harry, cu o însuflețire evidentă. Era vorba despre gazul numit eter, care fusese folosit ani de zile ca solvent pentru parfumuri și creme. Harry îi amintea lui Rob de experiențele din spitalele din Boston, care încercaseră să evalueze efectul împotriva durerii al oxidului nitric, cunoscut cu numele de „gaz ilariant". Adăuga șmecherește că Rob își amintea probabil recreările cu gaz ilariant ce se desfășurau în afara spitalelor. Rob își amintea, cu un amestec de

vinovăție și plăcere, cum împărtășise cu Meg Holland flaconul de gaz pe care i-l dăduse Harry.

Poate că timpul și distanța făceau amintirea mai frumoasă și mai amuzantă decât fusese în realitate.

„Pe 5 octombrie”, scria Loomis,*” un alt experiment, de data aceasta cu eter, a fost programat să se desfășoare în amfiteatrul de operații de la Massachusetts General Hospital.*

Încercările precedente de a opri durerea cu oxid nitric fuseseră eșecuri jalnice, cu galeria de studenți și doctori hulind și strigând: «Impostor! Impostor». Experimentele ajunseseră un prilej de distracție și, de aceea, operația programată la Massachusetts General promitea să fie la fel.

Chirurgul era dr. John Collins Warren. Sunt sigur că îți amintești că dr. Warren e un chirurg experimentat, mai cunoscut pentru viteza sa cu scalpelul decât pentru răbdarea cu proștii. Așa că ne-am adunat în număr mare în amfiteatrul chirurgical în ziua respectivă, așteptând să ne distrăm.

Imaginează-ți, Rob: cel care trebuia să administreze eterul, un dentist pe nume Norton, întârzie. Warren, supărat foc, folosește întârzierea ca să explice auditoriului cum va proceda pentru a exciza o tumoare mare de pe limba unui tânăr pe nume Abbott, care stătea deja pe scaunul roșu de operație, pe jumătate mort de groază. Într-un sfert de oră, Warren termină ce avea de spus și, cu o grimasă, își scoate ceasul. Galeria începuse deja să murmure, când apare dentistul. Dr. Norton administrează gazul și anunță de îndată că pacientul e gata. Dr. Warren dă din cap încă furios, își suflecă mânecile și alege bisturiul potrivit. Ajutoarele îi desfac fălcile lui Abbott și trag limba afară. Alte mâini îl țintuiesc în scaun ca să nu se miște. Warren se apleacă deasupra lui și face o primă incizie rapidă, adâncă, o mișcare cu

viteza luminii ce face sângele să curgă pe la colțul gurii lui Abbott.

Acesta nu se mișcă.

În galerie e o liniște mormântală. Cel mai ușor oftat sau geamăt s-ar auzi imediat. Warren se așterne la treabă. Face o a doua incizie, apoi o a treia. Cu grijă, rapid, excizează tumoarea, o îndepărtează, coase, aplică un burete ca să oprească sângerarea.

Pacientul doarme. Și doarme. Warren își îndreaptă spatele. Dacă poți să mă crezi, Rob, ochii acestui autocrat caustic sunt umezi!

«Domnilor» spune el, «aceasta nu e impostură».”

Descoperirea eterului ca analgezic chirurgical a fost anunțată în presa medicală din Boston, spunea Harry.

„Holmes al nostru, totdeauna în prima linie, a și sugerat să fie numită anestezie, de la cuvântul grecesc pentru insensibilitate”.

În stocul farmaciei Geiger nu exista eter.

— Dar sunt un chimist destul de bun, spuse Jay gânditor. Probabil că îl pot prepara. Trebuie să distilez alcool de cereale cu acid sulfuric. Nu pot să folosesc distilatorul meu de metal, căci acidul l-ar perfora. Dar am o țeavă de sticlă și o sticlă mare.

Când scotociră prin rafturi, găsiră o cantitate mare de alcool, dar niciun pic de acid sulfuric.

— Poți să prepari acid sulfuric? îl întrebă Rob.

Geiger se scărpină pe bărbie, savurând în mod evident momentul.

— Pentru asta, trebuie să amestec sulf cu oxigen. Am destul sulf, dar procesul chimic e complicat. Oxidează sulfura o dată și obții dioxid de sulf. Am nevoie s-o oxidez a doua oară, ca să fac acid sulfuric. Dar… sigur, de ce nu?

În câteva zile, Rob J. avea o cantitate de eter. Harry Loomis îi explicase cum să asambleze un con de eter din sârmă și cârpe.

La început, Rob încercă gazul pe o pisică și aceasta rămase insensibilă douăzeci și două de minute. Apoi urmă un câine, care a fost menținut inconștient mai mult de o oră, timp atât de lung încât deveni evident că eterul era periculos și trebuia tratat cu precauție. Administră gazul unui berbecuț înainte de castrare și glandele au fost îndepărtate fără un behăit.

Într-un târziu, îi instrui pe Geiger și pe Sarah în folosirea eterului și ei i-l administrară lui însuși. A rămas inconștient doar câteva minute, căci nervozitatea îi determină să greșească doza, dar experiența a fost singulară.

Câteva zile mai târziu, Gus Schroeder, care rămăsese doar cu opt degete și jumătate, își prinse indexul de la mâna dreaptă între pământ și piatra morii. Rob îi dădu eter iar Gus se trezi cu șapte degete și jumătate și întrebă când va începe operația.

Rob era uimit de posibilități. Se simțea ca și când i s-ar fi dat aripi să zboare dincolo de stele și înțelese imediat că eterul era mai puternic decât Darul său. Darul era dat numai câtorva membri ai familiei sale, în timp ce oricare doctor din lume va fi capabil să opereze fără să tortureze pacientul. În mijlocul nopții, Sarah veni în bucătărie și îl găsi pe soțul ei stând acolo, singur.

— Te simți bine?

El studia lichidul incolor din sticlă, de parcă ar fi vrut să și-l imprime în memorie.

— Dacă aș fi avut asta, Sarah, nu te-aș fi chinuit când te-am operat.

— Te-ai descurcat foarte bine și fără el. Mi-ai salvat viața, știu asta.

— Gazul ăsta. Ridică sticla în aer. Pentru ea, gazul lichefiat arăta ca apa obișnuită. O să salveze o grămadă de vieți. E o sabie împotriva Cavalerului Negru.

Sarah nu suporta ca el să vorbească de moarte ca de o persoană care ar putea să deschidă ușa și să

intre în casa lor în orice moment. Își cuprinse sânii grei cu brațele albe, tremurând ușor în frigul nopții.

— Vino în pat, Rob J., spuse ea.

În ziua următoare, Rob începu să-i contacteze pe doctorii din regiune și să-i invite la o întâlnire.

Aceasta se ținu câteva săptămâni mai târziu într-o cameră de deasupra magazinului de grăunțe din Rock Island. Șapte doctori și Jay Geiger se adunară și ascultară rândurile scrise de Loomis, ca și un raport asupra propriilor cazuri ale lui Rob J.

Reacțiile au fost de la interes manifestat la scepticism nemascat. Doi dintre cei prezenți comandară eter și conuri de eter de la Jay.

— E o modă trecătoare, spuse Thomas Beckermann, ca și tot nonsensul ăla despre spălatul mâinilor.

Mai mulți dintre doctori zâmbiră, fiindcă toată lumea știa despre obiceiul excentric al lui Rob Cole de a folosi săpun și apă.

— Poate că spitalele metropolitane își permit să piardă timpul cu așa ceva. Dar nu avem noi nevoie de doctorii din Boston ca să ne învețe să practicăm medicina pe frontiera de vest.

Ceilalți doctori au fost mai discreți ca Beckermann. Tobias Barr spuse că îi plăcuse experiența de a se întâlni cu alți medici și de a împărtăși idei și sugeră să formeze Societatea medicală din Rock Island County, ceea ce au și făcut. Dr. Barr a fost ales președinte. Rob J. a fost ales secretar corespondent, o onoare pe care n-a putut-o refuza, fiindcă fiecare din cei de față primi o funcție în comitetul de conducere, pe care Tobias Barr îl descrise ca fiind de importanță capitală.

A fost un an prost. Într-o după-amiază fierbinte, lipicioasă, spre sfârșitul verii, când recoltele ajunseseră la maturitate, cerul deveni brusc negru, greu. Tunete și fulgere țâșniră din vălătuci de nori

întunecați. Aflată în grădină, unde smulgea buruienile, Sarah văzu departe, în prerie, un vârtej subțire, ce se desprindea din stratul de nori și se desfăcea într-o serpentină, șuierând din ce în ce mai tare și transformându-se în muget pe măsură ce aduna praf și ierburi uscate de pe câmp.

Deși vârtejul se depărta de ea, Sarah tot alergă să-i adune pe copii și să-i ducă în pivniță.

La opt mile depărtare, Rob privea și el cum se forma tornada. Dispăru în câteva minute dar, când ajunse la ferma lui Hans Buckman, văzu că patruzeci de acri de porumb de cea mai bună calitate fuseseră măturați de furtună.

— De parcă Satana și-ar fi trecut coada pe aici, spuse amărât Buckman.

Unii fermieri pierdură și porumbul, și grâul. Bătrâna iapă albă a lui Mueller a fost ridicată de vârtej și aruncată fără viață într-o poiană, la o sută de pași mai departe. Dar niciun om nu-și pierdu viața și toată lumea știu că Holden's Crossing avusese noroc.

Oamenii încă se mai felicitau reciproc când izbucni o epidemie de toamnă. Era sezonul când cerul rece, aspru, era socotit ca garant al vigorii și sănătății.

În prima săptămână a lui octombrie, opt familii căzură la pat cu o maladie pe care Rob J. nu o putu recunoaște.

Era o febră acompaniată de câteva dintre simptomele biliare ale febrei tifoide, deși el suspectă că nu era vorba de febră tifoidă. Când începu să audă în fiecare zi de cel puțin câte un caz nou, știu că epidemia începuse.

Pornise deja spre casa lungă să-i spună Makwei-ikwa să se pregătească să plece călare cu el, când schimbă brusc direcția și intră în bucătăria propriei case.

— Oamenii încep să cadă bolnavi cu o febră ciudată, care se va răspândi cu siguranță. S-ar

putea să lipsesc săptămâni întregi.

Sarah dădu din cap gravă, ca să arate că înțelege. Când o întrebă dacă vrea să meargă cu el, fața ei se învioră într-un mod care îi spulberă îndoielile soțului ei.

— Vei fi departe de băieți, îi atrase el atenția.

— Makwa o să aibă grijă de ei cât vom fi plecați. Makwa e foarte bună cu ei, spuse ea.

Plecară în după-amiaza aceea. La începutul unei astfel de epidemii, obiceiul lui Rob era să treacă pe la fiecare casă unde auzea că a apărut boala. Dacă simptomele de debut erau urmate de frisoane și dureri ale extremităților, pacientul avea să-și revină probabil. Abcesele și veziculele apărute la sfârșitul febrei erau, de asemenea, semne favorabile. N-avea nicio idee de cum să trateze boala. De vreme ce diareea precoce făcea să scadă febra mare, încercă în unele cazuri să administreze laxative.

Când pacienții tremurau în plin frison, le administră tonicul verde al Makwei-ikwa, cu puțin alcool, și îi împachetă cu muștar. Curând după începutul epidemiei, el și Sarah îl întâlniră pe Tom Beckermann călărind spre victimele febrei.

— Febră tifoidă, cu siguranță, spuse Beckermann.

Rob nu era de aceeași părere. Nu existau pete roșii pe abdomen și niciun bolnav nu avea hemoragii rectale. Dar nu se certă. Orice boală i-ar fi doborât pe oameni, fie că se numea într-un fel sau altul, nu era mai puțin înfricoșătoare.

Beckermann îi spuse că doi dintre pacienții săi muriseră în ziua precedentă, după sângerări masive pe care le provocase. Rob încercă să-l convingă să nu mai sângereze pacienții pentru a le scădea febra, dar Beckermann era tipul de doctor care n-ar fi urmat niciodată tratamentul recomandat de alt doctor din oraș. Nu pierdu mai mult de câteva minute cu dr. Beckermann, înainte de a-și lua la

revedere. Nimic nu-l îngrijora pe Rob J. mai mult decât un doctor prost.

La început a fost ciudat s-o aibă lângă el pe Sarah, în locul Makwei-ikwa. Sarah se străduia din toate puterile, grăbindu-se să facă tot ce îi cerea el. Diferența era că trebuia să-i ceară și s-o învețe, în timp ce Makwa ajunsese să știe tot ce e necesar, fără să mai fie nevoie să-i spună, în fața pacienților și călărind între vizite, el și Makwa păstrau o tăcere lungă și confortabilă; la început Sarah vorbi într-una, fericită că avea șansa să fie cu el, dar, pe măsură ce tratau mai mulți pacienți și extenuarea deveni o regulă, ea era din ce în ce mai tăcută.

Boala se răspândea repede. De obicei, dacă cineva dintr-o casă se îmbolnăvea, imediat boala se întindea și la ceilalți membri ai familiei. Totuși, Rob J. și Sarah călăriseră de la o casă la alta și nu se îmbolnăviseră, de parcă ar fi purtat o armură invizibilă. La fiecare trei sau patru zile încercau să se abată pe acasă pentru o baie, haine curate și câteva ore de somn. Casa era caldă și curată, plină de mirosul mâncării fierbinți pe care Makwa o pregătea pentru ei. Se jucau puțin cu copiii, apoi împachetau tonicul verde preparat de Makwa în lipsa lor și amestecat, la indicația lui Rob, cu puțin vin roșu și încălecau din nou. Între vizitele acasă dormeau îmbrățișați oriunde cădeau, în căpițe de fân sau pe podea, în fața focului cuiva.

Într-o dimineață, un fermier pe nume Benjamin Haskell intră în grajdul propriu și deschise ochii mari la vederea doctorului cu brațul sub cămașa nevestei sale. Asta fusese tot ce reușiseră în materie de sex pe toată perioada epidemiei, șase săptămâni.

Frunzele începuseră să se îngălbenească la izbucnirea febrei, iar la sfârșitul epidemiei căzuse primul strat de zăpadă.

În ziua în care sosiră acasă și realizară că nu mai era nevoie să plece din nou, Sarah îi trimise pe

copii și pe Makwa cu trăsurica la ferma lui Mueller, să aducă mere de iarnă pentru sos. Se spălă îndelung în fața focului, apoi încălzi din nou apă și pregăti baia lui Rob. Când el intră în cada de fier, ea se întoarse și îl spălă încet și delicat, cum spălaseră și bolnavii, dar totuși într-un fel diferit, folosindu-și mâinile în loc de cârpe. Uscat apoi și tremurând, el alergă după ea prin casa rece, în sus pe scări și până sub păturile calde de pe pat, unde rămaseră mai multe ore, până se întoarseră Makwa și copiii.

Sarah rămase însărcinată câteva luni mai târziu, dar pierdu sarcina repede, speriindu-l pe Rob fiindcă sângera mult și îndelungat. El își dădu seama că era periculos pentru ea să rămână din nou gravidă și, de atunci, își luă precauțiile necesare. Aștептă îngrijorat semne ale umbrelor negre deasupra ei, care apăreau adesea când o femeie avorta, dar, în afară de o astenie și o paloare care se manifestau prin lungi perioade pe care ea le petrecea cu frumoșii ei ochi violeți închiși, Sarah păru să-și revină cu rapiditatea care era de așteptat.

24

Muzică de primăvară

Așa că, adesea și pentru perioade lungi, băieții Cole au fost lăsați în grija femeii Sauke. Șaman se obișnui cu mirosul de mure strivite al Makwei-ikwa cum se obișnuise cu mirosul de om alb al mamei sale naturale, cu figura ei întunecată, ca și cu Sarah cea blondă. Și apoi Makwa îi deveni din ce în ce mai familiară. Dacă Sarah se dădu înapoi de la funcția ei de mamă, Makwa acceptă ocazia oferită cu interes și bucurie, luându-l în brațe pe băiat, fiul lui *Cawso-wabeskiou* și strângându-l la căldura pieptului ei, simțind o încântare pe care n-o mai simțise de când îl luase în brațe pe fratele ei nou-născut, Cel-Ce-Stăpânește-Pământ. Aruncase descânt de dragoste asupra micului băiețel alb. Uneori îi cânta:

Ni-na ni-gi-se ke-wi-ti-se-me-ne ni-na,
Ni-na ne-gi-se ke-wi-to-se-me-ne ni-na,
Wi-a-ya-ni,
Ni-na ne-gi-se ke-wi-to-se-me-ne ni-na,
Merg cu tine, fiul meu,
Merg cu tine, fiul meu,
Oriunde te vei duce,
Merg cu tine, fiul meu.

Alteori îi cânta ca să-l protejeze:

Tti-la-ye ke-wi-ta-mo-ne î-no-ki,
Tti-la-ye ke-wi-ta-mo-ne I-no-ki-i-i.
Me-ma-ko-te-si-ta
Ke-te-ma-to-me-ga.
Ke-te-na-go-yo-se Spirite, te chem azi,

Spirite, îți vorbesc acum.
Cel ce are nevoie de tine Te va preamări.
Trimite-mi binecuvântarea ta.

Așa că acestea erau cântecele pe care le gângurea Șaman ținându-se după ea ca un cățel. Alex îi urma și el morocănos, privind cum un alt adult își pretindea dreptul la îngrijirea fratelui său. O asculta pe Makwa, dar ea recunoștea că suspiciunea și disprețul pe care le vedea uneori în ochii lui de copil erau o reflectare a sentimentelor pe care Sarah Cole le avea față de ea. Nu conta prea mult pentru ea. Alex era un copil și putea să-i câștige până la urmă încrederea. Cât despre Sarah – de când ținea Makwa minte, Saukii avuseseră dușmani.

Ocupat cu farmacia sa, Jay Geiger îl angajase pe Nort London să are prima parcelă a fermei sale, o sarcină grea și lungă. Nort se luptă din aprilie până la sfârșitul lui iulie să spargă pământul pietros, un proces și mai costisitor cu cât bolovanii întorși trebuiau lăsați să se sfărâme încă doi sau trei ani până ce ogorul era potrivit pentru a fi arat din nou și, în sfârșit, plantat și pentru că Nort se îmbolnăvi de râie de Illinois, pe care o făceau cei mai mulți dintre cei care munceau la câmp deschis. Unii credeau că solul proaspăt arat emana o miasmă care transmitea boala la fermieri, în timp ce alții susțineau că boala se trage din mușcăturile unor mici insecte tulburate de aratul pământului. Afecțiunea era neplăcută, pe piele apărând mici vezicule care se spărgeau, dând o mâncărime greu de suportat. Tratată cu sulfură, trecea ca orice altă neplăcere, dar neglijată, evolua spre o febră fatală, ca cea care îl omorâse pe Alexander Bledsoe, primul soț al lui Sarah.

Jay insistă ca și cele mai îndepărtate colțuri ale pământului său să fie arate și semănate cu grijă. Conform vechilor legi evreiești, la vremea recoltei lăsă marginile neculese, pentru săraci. Când prima

parcelă a lui Jay începu să dea recolte bune de porumb, a fost gata să pregătească o a doua parcelă pentru cultura grâului. Dar la vremea aceea Nort London era deja șerif și niciunul dintre coloniștii din jur nu era dornic să lucreze pentru bani. Era un timp când chinezii-coolie nu îndrăzneau să se desprindă din bandele de pe calea ferată, fiindcă riscau să fie uciși, dacă se apropiau de orașe. Din când în când câte un irlandez sau, rar, vreun italian, scăpați de la munca de sclavi, de săpare a Canalului Illinois și Michigan, se aventurau până în Holden's Crossing, dar catolicii erau priviți cu suspiciune de majoritatea populației și acești rătăciți erau repede puși pe fugă. Jay îi cunoștea din vedere pe unii dintre Sauki, fiindcă ei erau săracii care profitau de porumbul rămas pe câmpul lui. Într-un târziu, cumpără patru boi și un plug de oțel și angajă doi războinici, Corn-Mic și Câinele-de-Piatră, să are preria pentru el.

Indienii cunoșteau secrete pentru a tăia câmpul și a-l fărâmița, expunând ce avea pământul mai bun, solul negru din adânc. În timp ce munceau, cereau iertare pământului fiindcă îl tăiau și cântau cântece ca să alunge spiritele rele. Ei știau că albii obișnuiau să are prea adânc. Când reglară plugul pentru cultivare la adâncime mică, rădăcinile de sub stratul arat începură să putrezească mai repede și în felul acesta reușiră să însămânțeze doi acri și un sfert pe zi în loc de unul singur. Și nici Corn-Mic, nici Câinele-de-Piatră nu se îmbolnăviră de râie.

Uimit și încântat, Jay încercă să împărtășească metoda lor cu toți vecinii săi, dar nu găsi pe nimeni dornic să-l asculte.

— Asta fiindcă bastarzii ăștia ignoranți mă consideră un străin, deși eu m-am născut în Carolina de Sud și mulți dintre ei s-au născut în Europa, se plânse el furios lui Rob J. N-au încredere în mine. Îi urăsc pe irlandezi, și pe evrei, și pe chinezi, și pe italieni, și Dumnezeu mai știe

pe câți alții, fiindcă au sosit în America prea târziu. Îi urăsc pe francezi și pe mormoni din motive generale. Și îi urăsc pe indieni pentru că au fost în America înaintea lor. Mă întreb cine dracu le place?

Rob rânji la el.

— Ei bine, Jay… se plac pe ei înșiși! Își închipuie că ei au dreptate, fiindcă au avut înțelepciunea să sosească aici exact la momentul potrivit.

În Holden's Crossing, a fi plăcut era o treabă, a fi acceptat cu totul alta. Rob J. Cole și Jay Geiger câștigaseră o acceptare morocănoasă, fiindcă era nevoie de profesiunile lor. Pe măsură ce deveneau membre importante ale comunității, cele două familii continuară să fie apropiate una de alta, să se sprijine și să se stimuleze reciproc. Copiii se familiarizară cu muzica marilor compozitori, stând în pat în fiecare seară și ascultând muzica ce se ridica și cădea asupra lor cu toată frumusețea și armonia instrumentelor cu coarde mânuite cu dragoste și pasiune de tații lor.

În anul în care Șaman împlini cinci ani, boala primăverii a fost pojarul. Armura invizibilă care îi protejase pe Rob și pe Sarah căzu, la fel și norocul care îi păstrase neatinși. Sarah aduse boala acasă și făcu o formă ușoară, la fel și Șaman. Rob J. considera că oricine făcea boala ușor era norocos, fiindcă știa din experiență că boala nu lovea a doua oară în viață; dar Alex făcu pojarul în forma cea mai teribilă. În timp ce mama și fratele său erau subfebrili, el ardea. În timp ce pe ei îi mânca ușor pielea, trupul lui era roșu și însângerat de scărpinat, încât Rob J. trebui să-l înfășoare în frunze de varză și să-i lege mâinile pentru propria lui protecție.

În primăvara următoare bântui scarlatina. Tribul Sauk făcu boala și Makwa-ikwa o luă de la ei, așa că Sarah trebui să stea acasă plină de resentimente și s-o îngrijească pe femeia indiană, în loc să

călărească alături de bărbatul ei, ca asistentă. Apoi se îmbolnăviră amândoi băieții. De data asta, Alex făcu forma mai blândă a bolii, în timp ce Șaman ardea, vomita, plângea de dureri de urechi și se acoperise de o iritație atât de intensă, încât pe alocuri pielea i se cojea ca a unui șarpe.

Când boala își sfârși stagiul, Sarah deschise casa pentru aerul cald de mai și declară că familia avea nevoie de o vacanță. Fripse o gâscă și le dădu de știre soților Geiger că prezența lor ar fi apreciată, iar în seara aceea muzica domni într-un loc unde nu mai fusese auzită de săptămâni.

Copiii Geiger au fost duși la culcare pe saltele în camera băieților Cole. Lillian Geiger se strecură în odaie să îmbrățișeze și să sărute pe fiecare copil de noapte bună. La ușă se opri și le ură somn ușor. Alex îi ură și el noapte bună, la fel și copiii ei, Rachel, Davey, Herm și Cubby, care era prea tânăr ca să fie împovărat cu numele real, care era Lionel. Ea observă că unul dintre copii nu-i răspunse.

— Noapte bună, Rob J., spuse ea. Nu primi niciun răspuns și Lillian observă că băiatul privea drept înainte, ca pierdut în gânduri.

— Șaman? Dragul meu! După o clipă, când nu primi răspuns, bătu tare o dată din palme. Cinci fețe se întoarseră spre ea și una nu.

În camera de alături, muzicienii interpretau duetul de Mozart, piesa pe care o cântau cel mai bine împreună și care îi făcea să strălucească. Rob J. a fost uimit când Lillian se opri în fața violei sale și întinse mâna, oprind arcușul în mijlocul unei bucăți pe care el o îndrăgea în mod special.

— Fiul tău, spuse ea. Cel mic. Nu aude.

25

Copilul tăcut

Rob J., luptându-se toată viața lui să salveze oamenii de afecțiuni ce provocau invalidități fizice sau mentale, fusese surprins de cât de tare îl durea când pacientul era unul dintre cei dragi. Îi îndrăgea pe toți cei pe care îi trata, chiar și pe cei pe care boala îi făcea răi, pentru că, o dată ce îi cereau ajutorul, deveneau ai săi. Ca tânăr doctor în Scoția o văzuse pe mama sa degradându-se și apropiindu-se de moarte și asta fusese o lecție amară, cu totul specială, a neputinței lui ca medic. Și acum se simțea adânc rănit de ceea ce i se întâmplase băiețelului puternic, vânjos, dezvoltat pentru vârsta lui, care era din sămânța și din sufletul lui.

Șaman păru uimit când tatăl său începu să bată din palme, să arunce cărți grele pe podea în fața lui, să țipe la el.

— POȚI… SĂ AUZI… CEVA… FIULE? urla Rob J., arătându-și urechile, dar băiețelul se holba la el descumpănit. Șaman era cu desăvârșire surd.

— O să-i treacă? își întrebă Sarah soțul.

— Poate, spuse Rob, dar el era și mai speriat ca ea, fiindcă știa mai multe și văzuse tragedii a căror probabilitate ea abia o întrezărea.

— Ai să faci tu cumva să-i treacă. Sarah avea în el o încredere absolută.

Așa cum o salvase pe ea cândva, așa îl va salva acum pe copilul lor.

El nu știa cum, dar încercă. Îi turnă lui Șaman în urechi ulei cald. Îi făcu băi fierbinți, îi aplică apoi comprese. Sarah se rugă lui Iisus. Soții Geiger se rugară lui Iehova. Makwa-ikwa bătu din tobă și cântă pentru zeii *manitou* și pentru spirite. Niciun

zeu sau spirit nu dădură vreo atenție rugăciunilor lor.

La început, Șaman era prea zăpăcit ca să fie speriat. Dar, în câteva ore, începu să plângă și să țipe. Își clătina capul și se ținea strâns cu mâinile de urechi. Sarah crezu că durerile teribile de urechi reveniseră, dar Rob își dădu repede seama că nu era vorba de asta, fiindcă mai văzuse așa ceva.

— Aude zgomote pe care noi nu le auzim. Le aude în cap.

Sarah păli.

— Are ceva la cap?

— Nu, nu. Îi putea spune cum se numea asta – tinitus – dar nu-i putea explica ce provoacă aceste sunete particulare pentru Șaman.

Șaman nu se opri din plâns. Tatăl și mama sa și Makwa făcură cu rândul de veghe lângă patul lui, strângându-l în brațe. Mai târziu Rob avea să afle că fiul său auzea un amestec de scârțâieli, țiuituri, bubuieli de tunet, șuierături. Totul era foarte tare și Șaman era terifiat continuu.

Barajul intern dispăru după trei zile. Ușurarea pe care o simți Șaman era profundă, iar liniștea recăpătată reconfortantă, dar adulții care îl iubeau erau torturați de disperarea de pe fețișoara lui albă.

În noaptea aceea, Rob îi scrise lui Oliver Wendell Holmes în Boston, cerându-i sfatul despre tratamentul surzeniei. Îl întrebă, de asemenea, pe Holmes, în cazul că nu se putea face nimic pentru vindecarea afecțiunii, să-i trimită informații despre cum se poate crește un fiu surd.

Niciunul dintre ei nu știa cum să se poarte cu Șaman, în timp ce Rob J. căuta o soluție medicală, Alex a fost acela care își asumă responsabilitatea. Deși speriat și paralizat de ceea ce i se întâmplase fratelui său, Alex se adaptă rapid. Îl luă pe Șaman de mână și nu-i mai dădu drumul. Unde se ducea băiatul mai mare, cel mic îl urma. Când degetele

începeau să-i doară, Alex trecea de partea cealaltă a fratelui său și schimbau mâinile. Șaman se obișnui repede cu siguranța oferită de strângerea de mână transpirată și adesea murdară a lui Bigger.

Alex îl supraveghea de aproape.

— Mai vrea, remarca el la masă, luând farfuria goală a lui Șaman și întinzând-o mamei sale ca să fie reumplută.

Sarah își privea cei doi fii, observând cum sufereau, fiecare în felul său. Șaman înceta să mai vorbească și Alex i se alătura în tăcerea lui, vorbind puțin sau deloc, comunicând cu Șaman printr-o serie de gesturi exagerate, în timp ce se priveau unul pe altul în ochi cu intensitate.

Ea se tortura pe sine cu tot felul de situații imaginare în care Șaman înfrunta pericole teribile din cauză că nu putea auzi strigătele ei îngrozite de avertisment. Îi obligă pe băieți să nu se depărteze de casă. Ei se plictiseau și se așezau pe pământ, jucând jocuri stupide cu nuci și pietricele, desenând cu bățul în praf. Incredibil, uneori ea îi auzea râzând. Neputând să-și audă propria voce, Șaman nu putea vorbi clar, așa că trebuia să-l oblige să repete ce îngăima, dar el nu-i înțelegea. Începu să mormăie în loc să vorbească. Când Alex devenea exasperat, uita realitatea.

— Ce-i? striga el. Ce, Șaman? Apoi își amintea de surzenie și se întorcea la gesturi.

Dezvoltă un obicei nesuferit de a mormăi ca Șaman, ca să accentueze ceva ce încerca să explice cu mâinile. Sarah nu putea suporta sunetul mormăielilor, care îi făcea pe fiii ei să semene cu două mici animale.

Căpătă și ea un obicei prost, testând prea des surditatea lui Șaman, apropiindu-se pe la spate de ei și bătând din palme, pocnind din degete sau chemându-i pe nume. În casă, dacă bătea din picioare, vibrațiile podelei îl făceau pe Șaman să întoarcă și el capul. Dar, de fiecare dată, doar privirea lui Alex se ridica la întreruperile ei.

Fusese o mamă prezentă doar din când în când, alegând să călărească împreună cu Rob J. la fiecare ocazie în loc să stea să aibă grijă de copiii ei. Recunoștea în sinea sa că soțul ei era cea mai importantă persoană din viața ei, la fel cum recunoștea că medicina era prioritatea numărul unu în viața lui, chiar mai importantă decât dragostea lui pentru ea; asta era realitatea. Nu simțise niciodată pentru Alexander Bledsoe sau pentru alt bărbat ce simțea pentru Rob J. Cole. Acum, când unul dintre fiii ei era amenințat, își întoarse dragostea către copii cu toată forța, dar era prea târziu. Alex n-ar fi cedat nicio parte din autoritatea asupra fratelui său, iar Șaman se obișnuise să depindă de Makwa-ikwa.

Makwa nu descuraja această dependență; îl lua pe Șaman în *hedonoso-te* pentru lungi perioade de timp și îi supraveghea fiecare mișcare. Odată, Sarah o văzu alergând spre locul unde băieții trecuseră apa pe un buștean și aplecându-se să ia într-un vas mic din pământul ud de pe fundul râului, de parcă ar fi colectat relicvele unui sfânt. Sarah avea impresia că femeia era o vrăjitoare care încercase să-i răpească bărbatului ei partea la care acesta ținea cel mai mult, iar acum încerca să-i răpească și fiul. Știa că Makwa făcea vrăji, cânta, se deda la ritualuri sălbatice al căror simplu gând îi ridica părul măciucă lui Sarah, dar nu îndrăznea să obiecteze. Oricât de disperat ar fi dorit ca cineva – oricine, orice – să-i aducă vindecare fiului său, nu se putea abține să nu simtă o indignare justificată, să nu dorească o afirmare a singurei credințe adevărate, când zi după zi trecea și nonsensurile păgâne ale indiencei nu aduceau nicio îmbunătățire în starea fiului ei.

Noaptea, Sarah zăcea trează, torturată de gândul la surdo-muții pe care îi cunoscuse, amintindu-și în mod particular de o femeie slabă la minte pe care ea și prietenele ei o urmăriseră pe străzi, în satul lor din Virginia, batjocorind-o pe biata ființă

pentru obezitatea și surditatea ei. Bessie o chema, Bessie Turner. Aruncau cu bețe și pietre, prăpădindu-se de râs când Bessie răspundea la insultele fizice, după ce ignorase insultele oribile pe care i le strigaseră. Se întreba dacă și pe Șaman îl vor urmări pe străzi copii plini de cruzime.

Încet își făcu loc în mintea ei realitatea că Rob – chiar Rob! — nu știa cum să-l ajute pe Șaman. El se trezea în fiecare dimineață și pleca pe cal la vizitele sale, absorbit de suferințele altora. De fapt, nu își abandona familia. Dar ei așa i se părea uneori, fiindcă ea rămânea cu fiii ei zi de zi, asistând la lupta lor.

Soții Geiger, vrând să-i susțină, le făcură mai multe invitații pentru seri ca cele pe care cele două familii le pe trecuseră adesea, dar Rob J. refuză. Nu mai cânta la viola da gamba; lui Sarah i se părea că el nu mai suporta să cânte muzica pe care Șaman n-o putea auzi.

Ea se aruncă în munca la fermă, cu toată energia. Alden Kimball îi săpă de două ori un nou lot și ea își plantă cea mai ambițioasă grădină de legume. Prospectă malul râului pe mile întregi ca să găsească crini galbeni de zi și să-i transplanteze în fața casei. Îi ajută pe Alden și pe Luna să mâne oile în grupuri mici până pe o stâncă, de unde le obligau să sară în mijlocul râului și apoi le mânau înot spre țărm, curățindu-le astfel primăvara; Alden a fost surprins neplăcut de faptul că ea îi ceru momițele, delicatesa lui favorită. Sarah le curăță de pielițe, întrebându-se dacă la fel arătau și glandele unui bărbat sub pielea cutată a scrotului. Apoi tăie micile sfere moi în jumătăți și le prăji în untură cu ceapă și felii de ciuperci. Alden mâncă porția lui cu poftă, declară că fusese a-ntâia și nu mai bombăni.

Ea aproape că se simți încântată.

Rob J. veni acasă într-o zi și îi spuse că se sfătuise cu Tobias Barr în legătură cu Șaman.

— Recent s-a înființat în Jacksonville o școală pentru surzi, dar Barr nu știe prea multe despre ea. Aș putea să mă duc până acolo să mă interesez. Dar… Șaman e încă atât de mic.

— Jacksonville e la o sută cincizeci de mile depărtare. Abia dacă o să-l mai vedem din când în când.

El îi mai spuse că doctorii din Rock Island își mărturisiseră ignoranța asupra tratamentului unui copil surd. De fapt, cu câțiva ani în urmă, chiar el întâlnise un caz cu o fetiță de opt ani și fratele ei de șase ani. În cele din urmă, copiii fuseseră trimiși pe cheltuiala statului în azilul Illinois din Springfield.

— Rob J., spuse ea. Prin fereastra deschisă veni mormăitul gutural al fiilor ei, un sunet de nebuni și ea avu brusc în minte imaginea ochilor goi ai lui Bessie Turner. Să trimiți un copil surd să fie închis cu nebunii… asta e o ticăloșie. Gândul la așa ceva o înfioră, ca de obicei. Crezi, șopti ea, că Șaman e pedepsit pentru păcatele mele?

El o luă în brațe și ea se lipi de el, căutând să soarbă putere din puterea lui, ca întotdeauna.

— Nu, răspunse el. O țin în brațe multă vreme. O, Sarah a mea. Nici să nu te gândești la asta.

Dar nu-i spuse ce ar trebui să facă.

Într-o dimineață, când cei doi băieți stăteau în fața *hedonoso-te*ului, cojind bețe de salcie împreună cu Micul-Câine și Femeia-Pasăre, pentru ca Makwa să le fiarbă și să-și prepare doctoria, un indian ciudat apăru pe un cal scheletic din pădurea de pe malul râului. Era o apariție de Sioux, trecut de vârsta tinereții, la fel de slab ca și calul său, la fel de roșu și tăbăcit la piele. Avea picioarele desculțe și murdare. Purta jambiere și șorț din piele de căprioară și o bucată zdrențuită de piele de bizon în jurul umerilor, ca pe un șal, strânsă pe mijloc cu o fâșie de cârpă înnodată. Pletele cărunte

erau neîngrijite, cu cozi scurte la spate și pe lângă urechi, legate cu fâșii subțiri de piele.

Cu câțiva ani mai devreme, un Sioux ar fi fost întâmpinat de Sauki cu arma în mână, dar acum știau și unii și alții că sunt înconjurați de un inamic comun și, când călărețul o salută cu semnul folosit de triburile preriei ce nu aveau aceeași limbă, Makwa îi întoarse salutul cu degetele.

Ghici că el trebuie să fi călărit prin Wisconsin, urmând fâșia de pădure de pe malul lui *Masesibowi.* Semnele lui îi spuseră că el venea cu intenții pașnice și că urmase drumul spre apus către Cele Șapte Națiuni. Îi ceru de mâncare.

Cei patru copii erau fascinați. Chicoteau și mimau gestul mâncatului cu mânuțele lor mici.

El era un Sioux, așa că ea nu-i putea da absolut nimic. El schimbă un colac de frânghie uzată pe o farfurie cu friptură de veveriță și o bucată mare de prăjitură de porumb și o traistă mică de fasole uscată pentru cal. Friptura era rece, dar el descălecă și o mâncă, vizibil înfometat.

El văzu toba de apă și întrebă dacă ea era vraci și a fost vizibil neliniștit când ea îi răspunse afirmativ. Nu-și oferiră unul altuia onoarea de a-și împărtăși numele. În timp ce mânca, ea îl avertiză să nu vâneze oi, căci oamenii albi îl vor ucide, iar el se urcă pe calul slab și dispăru din vedere.

Copiii încă se mai jucau cu degetele, făcând semne ce nu însemnau nimic, cu excepția lui Alex, care făcu semnul mâncatului. Ea rupse o bucată din prăjitura de porumb și i-o dădu, apoi le arătă celorlalți cum să facă semnul, răsplătindu-i cu bucăți de prăjitură când reușeau. Limbajul intertribal era ceva ce copiii Sauki trebuiau să învețe, așa că le arătă semnul pentru salcie, incluzându-i și pe băieții albi în lecție, până ce observă că Șaman prindea semnele foarte repede și a fost izbită de un gând atrăgător, care o făcu să se concentreze asupra lui mai mult decât asupra celorlalți.

În afară de *mâncat* și *salcie,* îi învăță semnele pentru *față, băiat, spălat* și *îmbrăcat.* Era destul pentru prima zi, gândi ea, dar îi puse să exerseze o dată și încă o dată, ca pe un nou joc, până ce copiii știură semnele perfect.

În după-amiaza aceea, când Rob J. veni acasă, ea duse copiii la el și demonstrară ce învățaseră.

Rob J. își privi gânditor fiul surd. Văzu că ochii Makwei străluceau de bucurie și îi lăudă pe toți și mulțumi Makwei, care promise să-i mai învețe și alte semne.

— La ce bun toate astea? îl întrebă Sarah supărată când rămăseseră singuri. De ce am vrea ca fiul nostru să vorbească prin semne când doar o ceată de indieni îl poate înțelege?

— E un limbaj prin semne ca cel pentru surzi, spuse gânditor Rob J. Inventat de francezi, cred. Când am fost la școala de medicină, am văzut cu ochii mei doi surzi conversând cu mâinile la fel de ușor cum o facem noi cu vocile. Dacă trimit după o carte cu semnele astea, putem învăța cu el și astfel vom putea vorbi cu Șaman și el va putea vorbi cu noi.

Șovăind, ea căzu de acord că merita încercarea. Între timp, Rob J. spuse că nu-i va face rău băiatului să învețe semnele indiene.

O scrisoare lungă veni de la Oliver Wendell Holmes. Cu seriozitatea lui tipică, acesta căutase în literatura de specialitate la biblioteca Școlii medicale Harvard și interogase mai multe autorități în materie, dându-le detaliile trimise de Rob J. în legătură cu cazul lui Șaman.

Nu le oferea decât prea puțină speranță în ceea ce privea reversibilitatea stării lui Șaman.

„*Uneori”,* scria el, *„auzul va reveni la un pacient cu surditate completă consecutivă unor boli ca pojarul, scarlatina sau meningita. Dar adesea, infecția masivă din cursul bolii creează cicatrice în țesuturi, distrugând procese delicate și*

sensibile care nu mai pot fi restaurate după vindecare.

Îmi scrii că ai examinat ambele canale auditive externe vizual, cu un speculum, şi te felicit pentru ingeniozitatea de a lumina interiorul urechii cu o lumânare focalizată cu ajutorul unei oglinzi. Aproape sigur că afecţiunea e mai profundă faţă de cât ai putut tu examina. Noi doi am făcut disecţii şi cunoaştem delicateţea şi complexitatea urechii medii şi interne. Dacă problemele lui Robert cel mic ţin de timpane, de oscioarele urechii medii, ciocanul, nicovala sau scărița sau de cohlee, cu siguranţă că nu vom şti niciodată. Ceea ce ştim, dragul meu prieten, e că, dacă fiul tău e încă surd la vremea când citeşti scrisoarea aceasta, probabil că va fi surd întreaga lui viaţă.

Problema ce trebuie dezbătută în aceste condiţii e cum e cel mai bine să-l creşti."

Holmes se consultase cu dr. Samuel G. Howe din Boston, care lucrase cu doi elevi surzi, muți și orbi, învățându-i să comunice unul cu altul și să pipăie alfabetul cu degetele. Cu trei ani în urmă, dr. Howe făcuse turul Europei și văzuse copii surzi care erau învățați să vorbească eficient și clar.

„Dar nicio şcoală din America nu-i învaţă pe copii să vorbească", scria Holmes, *„în schimb, îi instruiesc pe toţi elevii în limbajul semnelor. Dacă fiul tău va învăţa limbajul semnelor, nu va putea comunica decât cu persoane surde. Dacă poate învăţa să vorbească şi, citind buzele celorlalţi, să înţeleagă ce i se spune, nu va exista niciun motiv ca el să nu poată trăi o viaţă normală printre oameni, în societate.*

De aceea, dr. Howe recomandă ca fiul tău să fie ţinut acasă şi educat de tine şi eu mă alătur acestei recomandări."

Cei consultați îl avizau că, dacă Șaman nu învăța să vorbească, avea să devină mut prin nefolosirea organelor vorbirii. Dar Holmes îl avertiza că, dacă vroiau să reușească să-l învețe să

vorbească, nimeni din familia Cole nu trebuia să folosească semne formale față de tânărul Robert și nici nu trebuiau să accepte vreodată vreun semn de la el.

26

Legarea

La început, Makwa-ikwa nu înțelese când *Cawso-wabeskiou* îi ceru să înceteze să-i mai învețe pe copii semnele națiunilor. Dar Rob J. îi explică de ce semnele erau o procedură proastă pentru Șaman. Băiatul învățase deja nouăsprezece semne. Știa cum să indice foamea, cum să ceară apă, cum să exprime frigul, căldura, boala, sănătatea, aprecierea sau neplăcerea, putea să răspundă la un semn de rămas-bun, să descrie mărimea, să comenteze asupra înțelepciunii sau prostiei. Pentru ceilalți copii limbajul indian al semnelor era un joc nou. Pentru Șaman, căruia îi fusese tăiată comunicarea în cel mai neașteptat mod, era reînnoirea contactului cu lumea.

Degetele lui continuară să vorbească.

Rob J. le interzise celorlalți să participe, dar erau doar niște copii și, când Șaman făcea un semn, uneori impulsul de a-i răspunde era irezistibil.

După ce a fost de mai multe ori martorul unor astfel de încercări de a comunica prin semne, Rob J. desfășură un sul de pânză moale pe care Sarah îl făcuse pentru bandaje. Îi împreună lui Șaman încheieturile mâinilor și i le legă împreună în jurul mijlocului.

Șaman țipă și plânse.

— Îți tratezi fiul… ca pe un animal, șopti Sarah.

— S-ar putea să fie deja prea târziu pentru el. Asta ar putea fi singura lui șansă. Rob luă mâinile soției sale într-ale lui și încercă s-o aline. Dar nicio rugăminte nu-i putu schimba hotărârea și mâinile

fiului său rămaseră legate, ca și cum copilul ar fi fost un mic prizonier.

Alex își amintea cum se simțise când avusese pojarul acela cumplit și Rob J. îi legase mâinile ca să nu se mai scarpine. Acum uitase că trupul îi sângera și își amintea doar mâncărimea teribilă și teroarea de a fi legat. La prima ocazie, găsi o secure în magazie și tăie legăturile fratelui său.

Când Rob J. îl pedepsi să nu iasă din casă, Alex nu-l ascultă. Luă un cuțit din bucătărie și ieși afară și îl eliberă din nou pe Șaman, apoi își luă fratele de mână și îl trase după el.

Era miezul zilei când absența lor a fost observată și toată lumea de la fermă porni în căutarea lor, răspândindu-se peste tot prin pădure, în prerie, de-a lungul malurilor râului, chemând numele pe care numai unul dintre băieți îl putea auzi. Nimeni nu menționă râul, dar în primăvara aceea doi francezi din Nauwoo se aflaseră într-o canoe care se răsturnase într-o bulboană. Amândoi bărbații se înecaseră, iar acum amenințarea râului era extrem de vie în mințile tuturor.

Nu găsiră nici urmă de băieți până când, la lăsarea întunericului, Jay Geiger își făcu apariția călare la casa Cole, cu Șaman în fața lui, în șa, și cu Alex în spate. Îi spuse lui Rob J. că îi găsise în mijlocul câmpului său de porumb, stând pe pământ între rânduri și ținându-se încă de mână, plânși amândoi.

— Dacă nu treceam pe acolo să smulg buruieni, ar sta și acum acolo, spuse Jay.

Rob J. așteptă până ce dârele de lacrimi de pe fețe au fost spălate și băieții, hrăniți. Apoi îl luă pe Alex afară, pe poteca din fața casei. Curentul făcea apa să cânte peste pietrele de lângă mal, iar noaptea neagră se reflecta în unde. Broaștele săreau și orăcăiau, atingând din când în când suprafața apei. Undeva, deasupra, un cocor țipă și se lăsă spre râu, aterizând cu finețea unei corăbii.

— Știi de ce te-am adus aici?

— Ca să mă bați.

— Nu te-am bătut niciodată, nu-i așa? N-am de gând să încep acum. Nu, vreau să mă sfătuiesc cu tine.

Ochii băiatului îl priviră alarmați, nesiguri dacă sfătuitul era mai bun ca bătaia.

— Cum adică?

— Știi ce înseamnă un troc?

Alex dădu din cap.

— Sigur. Am făcut troc cu multe lucruri, de mai multe ori.

— Ei, bine, vreau să fac un troc de idei cu tine. Despre fratele tău. Șaman e norocos că are un frate mai mare, așa ca tine, unul care are grijă de el. Eu și mama ta… suntem mândri de tine. Îți mulțumim.

— … Ești rău cu el, Pa, când îi legi mâinile și toate celelalte.

— Alex, dacă mai continui să-ți faci semne cu el, nu va mai putea să vorbească. În curând nu-și va mai aduce aminte cum s-o facă și n-o să-i mai auzi niciodată vocea. Niciodată. Mă crezi?

Ochii băiatului erau mari, încărcați de îngrijorare. Dădu din cap.

— Vreau să-i lași mâinile legate. Te rog să nu mai folosești semnele cu el niciodată. Când vorbești cu el, întâi arată la gura ta, astfel încât el să se uite la ea. Apoi vorbește încet și clar. Repetă ce îi spui, ca să înceapă să-ți citească buzele. Rob J. îl privi în ochi. Înțelegi, fiule? O să ne ajuți să-l învățăm să vorbească?

Alex încuviință din cap. Rob J. îl trase spre el și îl strânse la piept. Mirosea ca orice băiat de zece ani care a stat toată ziua în lanul de porumb, transpirând și plângând. De îndată ce aveau să ajungă acasă, avea să-l ajute să care apă pentru baie.

— Te iubesc, Alex.

— … Și eu, Pa, șopti Alex.

Fiecare primi același mesaj.

Captează-i atenția lui Șaman. Arată la buze. Vorbește-i clar și rar. Vorbește ochilor lui, în loc de urechi.

Dimineața, de îndată ce se sculară, Rob J. legă mâinile fiului său. La masă, Alex îl dezlega ca să poată mânca. Apoi lega din nou mâinile fratelui lui. Alex avu grijă ca niciunul dintre ceilalți copii să nu mai folosească semne.

Dar privirea lui Șaman deveni din ce în ce mai hăituită pe fața trasă și închisă către ei. Nu putea înțelege. Și nu vorbi deloc.

Dacă Rob J. ar fi auzit de un altul care își ține fiul cu mâinile legate, ar fi făcut totul pentru a salva copilul. Cruzimea nu era unul din talentele sale și vedea efectele suferinței lui Șaman asupra celorlalți din casă. Era o evadare pentru el să-și ia trusa și să plece la vizitele medicale.

Lumea din afara fermei mergea înainte, neafectată de problemele de la ferma Cole. Alte trei familii construiau case cu schelet de lemn ca să înlocuiască bordeiele de lut din Holden's Crossing în vara aceea. Se manifestă un interes crescut pentru construirea unei școli și angajarea unui profesor și atât Rob J., cât și Jay Geiger sprijiniră ideea din plin. Fiecare își învăța copiii acasă, uneori ținându-și locul unul altuia în caz de urgență, dar erau de acord că ar fi mai bine pentru copii să meargă regulat la o școală. Când Rob se opri la farmacie, Jay explodă cu vești noi. Pianul Babcock al lui Lillian fusese în sfârșit trimis. Ambalat în Colombus, fusese purtat mai mult de o mie de mile cu pluta și cu vaporul pe râu.

— În josul râului Scioto până la Ohio, apoi pe Ohio până la Mississippi și în susul lui Mississippi, până la docurile companiei Great Southern Transport din Rock Island, unde așteaptă acum căruța și boii mei!

Alden Kimball îl rugă pe Rob să-l trateze pe unul dintre prietenii săi care căzuse bolnav în orașul mormon abandonat, Nauvoo.

Alden veni cu el ca ghid. Cumpărară o călătorie pentru ei și caii lor pe bac, coborând în cel mai ușor mod pe râu. Nauvoo era un oraș fantomatic, aproape complet părăsit, o împletitură de străzi largi pe un ponton drăguț, pe malul râului, cu case mari, frumoase și, în mijloc, ruinele de piatră ale unui mare templu ce arăta de parcă ar fi fost construit de regele Solomon. Numai o mână de mormoni mai locuia acolo, îi spuse Alden, bătrâni și rebeli care o rupseseră cu conducerea când Sfinții Zilei de Apoi se mutaseră la Utah. Era un loc care atrăgea gânditorii independenți; un colț al orașului fusese închiriat unei mici colonii de francezi care se autodenumeau „icarieni” și trăiau în stil cooperatist. Alden îl conduse pe Rob J. chiar prin cartierul francez, de neclintit în rectitudinea cu care stătea în șa, îndreptându-se în cele din urmă spre o casă de cărămidă roșie uzată, așezată în mijlocul unei pajiști frumoase.

O femeie între două vârste, cu o față gravă, răspunse la bătaia lor în ușă și dădu din cap drept salut. Înclină capul și spre Rob J. când Alden o prezentă ca doamna Bidamon. Cam zece oameni stăteau pe jos sau în picioare în salon. Dar doamna Bidamon îl conduse pe Rob în sus pe scări, unde un corp umflat al unui băiat de șaisprezece ani zăcea cuprins de pojar. Nu era un caz sever. Rob îi dădu mamei copilului semințe de muștar și o instrui cum să amestece făina obținută din ele în apa de baie a băiatului și un pachet de flori uscate de soc pentru ceai.

— Nu cred c-o să mai aveți nevoie de mine, îi spuse. Dar să trimiteți după mine imediat dacă vedeți că face infecție în urechi.

Ea îl urmă în jos pe scări și probabil că spuse o vorbă de încurajare celor din salon. Când Rob J. înaintă spre ușă, ei îl așteptară cu daruri, un vas cu

miere, trei borcane de conserve, o sticlă de vin. Și o bâlbâială de mulțumire. Afară, Rob stătu în fața lui Alden cu brațele încărcate, nevenindu-i să creadă.

— Îți sunt recunoscători că l-ai tratat pe băiat, spuse Alden. Doamna Bidamon e văduva lui Joseph Smith, Profetul Sfinților Zilei de Apoi, cel care a fondat religia. Băiatul e fiul lui, se numește tot Joseph Smith. Ei cred că și tânărul e un profet.

În timp ce se depărtau călare, Alden privi orașul Nauvoo și oftă.

— Era un loc bun în care să trăiești. Totul s-a prăbușit din cauză că Joseph Smith nu-și putea ține scula în pantaloni. El și poligamia lui. Le spunea neveste spirituale. Nu era nimic spiritual la mijloc, pur și simplu îi plăcea să reguleze.

Rob J. știa că Sfinții fuseseră alungați din Ohio, Missouri și, în final, și din Illinois, pentru că zvonurile despre mariajele lor multiple scandalizaseră populația locului. Nu-l supărase niciodată pe Alden cu întrebările despre viața lui anterioară, dar acum nu se putu abține.

— Ai avut și tu mai mult de o soție?

— Trei. Când am rupt-o cu Biserica, au fost împărțite și ele între ceilalți Sfinți, împreună cu copiii lor.

Rob nu îndrăzni să întrebe câți copii. Dar un demon îi împinse limba să mai pună o întrebare.

— Asta te-a deranjat? Alden se gândi puțin, apoi scuipă.

— Varietatea era foarte interesantă, n-o să neg asta. Dar fără ea, pacea e minunată, spuse el.

În săptămâna aceea, Rob trecu de la tratarea unui tânăr profet la cea a unui bătrân congresman. A fost chemat la Rock Island să-l examineze pe reprezentantul Statelor Unite, Samuel T. Singleton, care fusese lovit de boală când se întorcea în Illinois de la Washington.

Când intră în casa lui Singleton, Thomas Beckermann tocmai ieșea; Beckermann îi spuse că Tobias Barr îl examinase și el pe congresman.

— Are nevoie de o grămadă de opinii medicale, nu-i așa? spuse Beckermann acru.

Asta indica dimensiunea fricii lui Samuel Singleton și, pe măsură ce îl examina pe congresman, Rob J. realiză că frica era justificată. Singleton avea șaptezeci și nouă de ani, un om scund, aproape în întregime chel, cu carne fleșcăită și un stomac imens, proeminent. Rob J. ascultă cum inima lui șuiera și pocnea, luptându-se să bată.

Luă mâinile bătrânului într-ale sale și îl privi în ochi pe Cavalerul Negru.

Asistentul lui Singleton, un bărbat pe nume Stephen Hume, și secretarul său, Billy Rogers, stăteau la picioarele patului.

— Am stat la Washington tot anul. Are cuvântări de pregătit. Impozite de reglat. Le-a încurcat al naibii pe toate, Doc, spuse acuzator Hume, de parcă Rob J. era vinovat de indispoziția lui Singleton. Hume era un nume scoțian, dar Rob J. nu încercă să se apropie mai mult de el.

— Trebuie să stați în pat, îi spuse de-a dreptul lui Singleton. Lăsați conferințele și impozitele. Treceți la regim. Nu mai beți alcool.

Rogers ridică privirea.

— Ceilalți doctori nu ne-au spus același lucru. Dr. Barr a zis că oricine ar fi slăbit după o călătorie de la Washington. Celălalt tip din orașul vostru, dr. Beckermann, a fost de acord cu Barr, a zis că are nevoie de mâncare gătită și aer de prerie.

— Am crezut că ar fi o idee bună să chemăm pe mai mulți dintre voi, spuse Hume, în caz că există diferențe de opinie. Ceea ce s-a și întâmplat, nu-i așa? Ceilalți doctori nu sunt de acord cu tine, doi la unu.

— Democratic. Dar aici nu suntem la alegeri. Rob J. se întoarse spre Singleton. Dacă ții la viața

dumitale, sper să faci ce ți-am spus.

Ochii reci ai bătrânului părură amuzați.

— Ești prieten cu senatorul Holden. Ești complice cu el în mai multe aventuri, dacă nu mă înșel.

Hume chicoti.

— Nick așteaptă cam nerăbdător să se retragă congresmanul.

— Sunt doctor. Nu dau doi bani pe politică. *Dumneata* ai trimis după *mine,* domnule congresman.

Singleton dădu din cap și le aruncă o privire cu înțeles celorlalți doi. Billy Rogers îl conduse pe Rob afară din cameră. Când încercă să-i arate acestuia gravitatea stării lui Singleton, obținu o încuviințare de secretar și fraza unsuroasă de mulțumire a unui politician. Rogers plăti consultația de parcă ar fi dat bacșiș unui băiat de la grajduri și îl împinse ușor și repede spre ușa de la ieșire.

Două ore mai târziu, călărind pe Vicky de-a lungul Străzii Principale din Holden's Crossing, văzu că sistemul de spionaj al lui Nick Holden era la lucru. Nick aștepta în pragul magazinului Haskin's, cu scaunul lipit de perete și o cizmă pe rama ușii. Când îl zări pe Rob J., îl chemă prin gesturi spre postul de observație.

Îl conduse repede în camera din spate a magazinului și nu încercă să-și ascundă nerăbdarea.

— Ei, bine?

— Ei, bine, ce?

— Știu că tocmai ai ieșit de la Samuel Singleton.

— Nu discut despre pacienții mei decât cu ei înșiși. Sau, uneori, cu cei apropiați lor. Ești cumva unul din apropiații lui Singleton?

Holden zâmbi.

— Mi-e foarte drag.

— N-ajunge să-ți fie drag, Nick.

— Nu te juca, Rob J. Vreau să știu un singur lucru. Va fi nevoit să se retragă?

— Dacă vrei să știi, întreabă-l pe el.

— Isuse Christoase, se supără Nick.

Rob J. ocoli cu grijă o cursă de șoareci și ieși din magazie. Furia lui Nick îl urmă cu mirosul de harnașamente de piele și de cartofi încolțiți.

— Necazul cu tine, Cole, e că ești prea prost ca să-ți dai seama cine-ți sunt prietenii adevărați!

Probabil că la sfârșitul zilei Haskins are probleme cu strânsul brânzei de pe jos, cu lipitul unui butoi spart și alte lucruri din astea. În plus, șoarecii își făceau de cap cu marfa în timpul nopții, se gândi el ieșind din magazin; și n-aveai cum să scapi de șoareci când locuința ți-e atât de aproape de prerie.

Patru zile mai târziu, Samuel T. Singleton stătea la masă cu doi aleși din Rock Island și alții trei din Davenport, Towa, explicându-le poziția asupra taxelor, a Companiei Feroviare Chicago și Rock Island, care își propusese să construiască un pod de cale ferată peste Mississippi între cele două orașe. Tocmai discuta despre drepturile la drum când scoase un mic oftat, ca de exasperare, și căzu pe locul unde stătea. Până când a fost chemat dr. Tobias și sosi la *saloon,* toată lumea din împrejurimi aflase că Samuel Singleton a murit.

Guvernatorului îi trebui o săptămână ca să numească un succesor. Imediat după înmormântare, Nick Holden plecă la Springfield, să încerce să forțeze numirea. Rob își putea imagina lupta în care se angajase acesta și cu siguranță că se cheltuia efort și din partea prietenului de băutură al lui Nick, guvernatorul, născut în Kentucky. Dar se vede că organizația lui Singleton avea și ea prietenii de pahar, căci guvernatorul îl numi pe ajutorul lui Singleton, Stephen Hume, pentru cele optsprezece luni de mandat care mai rămăseseră.

— Șansa lui Nick s-a cam fumat, observă Jay Geiger.

De acum și până la sfârșitul mandatului, Hume o să-și facă loc. Va candida data viitoare ca fost congresman și lui Nick îi va fi aproape imposibil să-l învingă.

Lui Rob J. nu-i păsa. Era împovărat de problemele dintre pereții casei sale.

După două săptămâni încetă să mai lege mâinile fiului său. Șaman nu mai încercă se facă semne, dar nici nu vorbi. Era ceva mort și cenușiu în ochii băiețelului. Îl îmbrățișau și îl sărutau tot timpul, dar copilul nu era alinat decât momentan. Rob se simțea neajutorat și plin de îndoieli de câte ori își privea copilul.

În acest timp, toți ceilalți îi urmau instrucțiunile, de parcă el ar fi fost infailibil în tratamentul surzeniei. Când vorbeau cu Șaman, rosteau cuvintele rar și distinct, arătându-și gurile cu degetul și încurajându-l să le citească buzele.

Makwa-ikwa a fost cea care s-a gândit la un nou mod de a aborda problema. Îi povesti lui Rob cum fuseseră învățate ea și celelalte fete să vorbească englezește atât de repede la Școala evanghelică pentru fete indiene: nu li se dăduse nimic de mâncare la masă până nu cerură în engleză.

Sarah explodă de furie când Rob îi expuse opțiunea.

— N-a fost destul că l-ai legat ca pe un sclav! Acum vrei să-l și înfometezi!

Dar Rob J. n-avea prea multe variante de încercat și începea să simtă disperarea. Vorbi lung și serios cu Alex, care a fost de acord să coopereze și îi ceru soției sale să pregătească ceva deosebit. Șaman avea o pasiune pentru gustul dulce-acrișor, așa că Sarah găti pui cu mere și plăcintă fierbinte de rubarbă ca desert.

În seara aceea, când familia se așeză la masă și ea aduse primul fel, totul se derulă aproape la fel ca până atunci.

Rob ridică grijuliu capacul de pe oala aburindă și lăsă mirosul apetisant de pui, mere și legume să se răspândească deasupra mesei.

O servi întâi pe Sarah, apoi pe Alex. Dădu din mână până obținu atenția lui Șaman, apoi arătă spre gură.

— Pui, spuse el, ridicând oala aburindă. Mere.

Șaman se holbă la el în tăcere.

Rob J. își puse mâncare în propria farfurie și se așeză.

Șaman îi privi pe părinții și pe fratele lui mâncând cu poftă și ridică propria lui farfurie goală, mormăind neliniștit.

Rob arătă din nou la gură și ridică lingura de servit.

— Pui.

Șaman întinse farfuria.

— Pui, zise din nou Rob J. când fiul lui rămase tăcut, puse lingura la loc în oală și începu din nou să mănânce.

Șaman începu să se smiorcăie. Privi spre mama sa care, forțându-se să mănânce, terminase ce avea în farfurie. Ea arătă spre gură și apoi îi întinse farfuria lui Rob J.

— Pui, te rog, spuse, și el o servi.

Alex ceru și el a doua porție și o primi. Șaman stătu și tremură de supărare, cu fața frământată de acest nou asalt, de această nouă teroare, de privarea de hrană.

Puiul cu mere o dată mâncat, farfuriile au fost strânse și Sarah aduse desertul fierbinte din cuptor și o cană mare cu lapte. Sarah era mândră de plăcinta ei cu rubarbă, cu un strat gros de zahăr lăsat să se topească deasupra și să se amestece cu sucul picant de rubarbă, pentru a forma un strat de caramel care îmbia către plăcerea ascunsă sub crustă.

— Plăcintă, spuse Rob și cuvântul a fost repetat de Sarah și Alex.

— Plăcintă, îi spuse el lui Șaman.

Nu a avut niciun efect. Simți că i se frânge inima. Nu putea, la urma urmei, să-și lase fiul să moară de foame, își spuse în sinea lui; mai bine un copil mut decât unul mort.

Morocănos, își tăie o bucată de plăcintă.

— *Plăcintă!*

A fost un urlet de răzbunare, un răcnet împotriva tuturor nedreptăților din lume. Vocea era familiară și mult iubită, o voce pe care n-o mai auzise de atâta timp! Totuși, rămase un moment ca prostit, încercând să se asigure că nu era Alex, cel care strigase.

— *Plăcintă! Plăcintă! Plăcintă!* țipă Șaman. PLĂCINTĂ!

Trupușorul mic se cutremura de furie și frustrare. Fața lui Șaman era udă de lacrimi. Se smulse de la încercarea mamei lui de a-i șterge nasul.

Politețurile nu mai contau în clipa aceea. Rob J. se gândi că „te rog” și mulțumesc” aveau să vină mai târziu. Arătă spre propria gură.

— Da, îi spuse fiului său, dând din cap și tăind o bucată uriașă în același timp. Da, Șaman! Plăcintă.

27

Politică

Bucata de pământ plată, acoperită cu iarbă înaltă de la sud de ferma lui Jay Geiger, fusese cumpărată de la guvern de un imigrant suedez pe nume August Lund. Lund petrecuse trei ani spărgând solul gros, uscat, dar în primăvara celui de-al patrulea an nevasta lui se îmbolnăvise și murise repede de holeră, iar moartea ei otrăvise locul pentru el și îi întunecase sufletul. Jay cumpărase de la el vaca și Rob J. harnașamentul și câteva unelte, plătind amândoi mai mult decât făcea, fiindcă știau cât de disperat își dorea Lund să plece de acolo. Se întorsese în Suedia și, timp de două sezoane, pământul lui rămăsese gol, ca o femeie părăsită, luptându-se să devină ce fusese cândva. Apoi, proprietatea fusese vândută unui negustor de pământ din Springfield. Câteva luni mai târziu, o caravană de două căruțe sosi aducând un bărbat și cinci femei, care urmau să locuiască acolo.

Dacă ar fi fost un pește și cele cinci târfe ale lui, venirea lor ar fi provocat mai puțină agitație în Holden's Crossing. Erau un preot și călugărițe din ordinul romano-catolic al Sfântului Francisc de Assisi și vestea se răspândi în tot comitatul Rock Island că aceștia veniseră să deschidă o școală parohială și să-i atragă pe copii către cariera preoțească. Holden's Crossing avea nevoie și de biserică, și de școală. Ambele proiecte ar fi rămas probabil un timp indefinit în stadiul de discuții, dar sosirea franciscanilor acceleră zdravăn lucrurile. După o serie de „seri sociale" în saloanele diverselor ferme, a fost creat un comitet de

construcție care să strângă fonduri pentru ridicarea bisericii, dar Sarah era deja plictisită.

— Pur și simplu nu se pot pune de acord, ca niște copii care se ceartă. Unii vor doar o cabană de lemn, ca să fie mai ieftin. Alții vor schelet de lemn și cărămidă sau piatră. Ea însăși era în favoarea unei clădiri de piatră, cu clopotniță, altar și vitralii – o biserică adevărată.

Cât durară vara, toamna și iarna, se purtară discuții, dar în martie, conștienți de faptul că același comitet de construcție va trebui să plătească și pentru clădirea școlilor, se deciseră pentru o biserică simplă de lemn, cu pereți alungiți în sus și vopsită în alb. Controversa privind arhitectura păli în fața disputei pe ton aspru privind afilierea și denumirea, dar erau mai mulți baptiști în Holden's Crossing decât oricare alt grup și majoritatea avu câștig de cauză. Comitetul contactă congregația Primei Biserici Baptiste din Rock Island, care îi ajută cu sfaturi și o mică sumă de bani de sămânță, pentru a pune bazele unei a doua biserici surori.

Toți subscriseră cu bani și Nick Holden îi uimi pe toți cu cea mai mare donație, cinci sute de dolari.

— O să aibă nevoie de mai mult decât de acțiuni filantropice ca să fie ales în Congres, îi spuse Rob J. lui Jay. Hume a tras din greu și și-a aranjat deja nominalizarea din partea Partidului Democrat.

În mod evident, și Nick gândea la fel, fiindcă în curând se răspândi zvonul că o rupsese cu Democrații. Unii se așteptau de la el să caute sprijin la Whigs[14]. Dar, în loc de asta, el se declară membru al Partidului American.

— Partidul American. Asta e ceva nou pentru mine, spuse Jay.

Rob îl lămuri, povestindu-i de articolele și jurămintele anti irlandeze pe care le văzuse la Boston.

— E un partid care îi glorifică pe cei născuți în America, albi, și pledează pentru suprimarea catolicilor și a străinilor.

— Nick se joacă mereu cu toate fricile și pasiunile pe care le întâlnește, spuse Jay. Seara trecută, în pragul magazinului general, îi avertiza pe oameni despre micul grup al Makwei, vorbind despre Sauki de parcă ar fi fost însăși banda Șoimului-Negru. Pe unii dintre ei i-a stârnit de tot. A spus că, dacă nu avem grijă, va fi vărsare de sânge, fermierii se vor trezi cu beregata tăiată. Se strâmbă. Nick al nostru. Totdeauna om de stat.

Într-o zi, Rob J. primi o scrisoare de la fratele său din Scoția. Era răspunsul la o scrisoare pe care i-o trimisese Rob cu opt luni înainte, descriindu-i familia sa, munca sa, ferma. Scrisoarea sa oferea o imagine realistă asupra vieții pe care o ducea în Holden's Crossing și, în schimb, îi cerea lui Herbert vești despre el și despre cei dragi rămași în țară. Acum, scrisoarea sa îi aducea știri cumplite, dar nu neașteptate, pentru că Rob știa când părăsise Scoția că viața mamei sale e pe sfârșite. Ea murise la trei luni după plecarea lui, scria Herbert, și fusese înmormântată lângă tatăl lor în „noul cimitir" înverzit al bisericii din Kilmarnock. Fratele tatălui lor, Ranald, murise și el în anul următor.

Herbert mai scria că mărise turma și construise un nou grajd, folosind piatră spartă din baza stâncii. Menționă aceste lucruri răspicat, încântat să-l înștiințeze pe Rob că se descurca bine cu pământul, dar grijuliu să nu scape vreun cuvânt despre prosperitate. Probabil că fuseseră momente în care Herbert se temuse că fratele lui se va întoarce în Scoția, realiză Rob. Pământul era moștenirea de drept a lui Rob J., ca frate mai mare; în noaptea dinaintea fugii sale îl uimise pe Herbert, care iubea cu pasiune ferma și oieritul, semnând pentru trecerea proprietății către fratele său mai mic.

Herbert scria că se căsătorise cu Alice Broome, fiica lui John Broome, cel care arbitra târgul de miei din Kilmarnock, și a soției lui, Elsa, care era din familia Melarkin. Rob și-o amintea vag pe Alice Broome, o fată slabă și mustăcioasă, care zâmbea acoperindu-și gura cu mâna, fiindcă avea dinții lungi. Ea și Herbert aveau trei copii, toți trei fete, dar Alice era din nou însărcinată la timpul când Herbert scrisese scrisoarea și acesta spera un fiu, fiindcă munca la oi creștea și va avea nevoie de ajutor. *„Cum situația politică s-a liniștit, nu te gândești să te întorci acasă?”*

Rob simți tensiunea întrebării în scrisul chinuit al lui Herbert, rușinea față de cât muncise acesta și față de drepturile pe care le știa ale fratelui său. Se așeză imediat și porni să stingă fricile fratelui său. Nu avea de gând să se întoarcă în Scoția, scrise el, decât poate să vină în vizită când, bogat și încă sănătos, se va retrage din activitate. Transmise dragostea sa cumnatei și nepoatelor și îl felicită pe Herbert pentru succesele sale; era clar, scrise în continuare, că ferma Cole avea proprietarul potrivit.

Când termină scrisoarea, făcu câțiva pași de-a lungul potecii dinspre râu, până la piatra de hotar care marca granița dintre pământul său și cel al lui Jay. Știa că nu va părăsi niciodată locul acesta. Illinois îl captivase, în ciuda tornadelor sale neașteptate și distrugătoare și a extremelor de temperatură. Sau poate chiar *din cauza* acestora și a multor altor lucruri.

Această fermă Cole era un pământ mai bun decât cel din Kilmarnock, cu strat argilos mai gros, mai multă apă și iarbă grasă. Deja se simțea responsabil pentru ea. Mirosurile și sunetele ei i se imprimaseră în memorie și o iubea în diminețile fierbinți, galbene, de vară, când vântul făcea copacii să șoptească, ca și în îmbrățișarea rece, brutală, a iernii înghețate. Era pământul lui, la urma urmei.

Două zile mai târziu, în Rock Island, participând la o întâlnire a Societății medicale, renunță la orgolii și principii și completă un document prin care cerea naturalizarea.

Roger Murray, șeful Cancelariei, citi formularul în silă.

— Știi, doctore, că va dura trei ani până vei obține cetățenia.

Rob J. dădu din cap.

— Pot să aștept. Nu plec nicăieri, zise el.

Cu cât mai mult se afunda Tom Beckermann în alcool, cu atât mai mult medicina din Holden's Crossing devenea unilaterală, toată povara căzând pe Rob J., care blestema beția lui Beckermann și și-ar fi dorit să existe un al treilea doctor în oraș. Steve Hume și Billy Rogers îi îngreunaseră sarcina, răspândind peste tot știrea că Doc Cole fusese singurul medic care îl avertizase pe Samuel Singleton cât de bolnav era. Dacă Samuel l-ar fi ascultat pe Cole, spuneau, el ar mai putea fi și acum printre ei. Legenda lui Rob J. crescu și noi pacienți veniră să-l caute.

Se lupta din greu să-și facă timp și pentru Sarah și băieți. Șaman îl uimea, era ca o plantă care a fost ruptă și gata să se ofilească, dar apoi revenise la viață cu o izbucnire de muguri verzi, bogați. Se dezvolta sub ochii lor. Sarah, Alex, Saukii, Alden și toți ceilalți de la ferma Cole exersau cu el cititul pe buze, cu răbdare și îndelung, aproape exagerând, atât de mare era ușurarea lor că ieșise în sfârșit din tăcere și, o dată pornit, băiatul vorbi fără să se mai oprească.

Sarah îi învățase pe fiii ei tot ce știuse, dar ea nu făcuse decât o școală rurală de șase clase și era conștientă de propriile limite. Rob J. îi instruia în latină și aritmetică. Alex se descurca bine; era inteligent și muncea cu sârguință. Dar Șaman era acela care îi uimea prin rapiditatea cu care învăța.

Uneori, Rob simțea cum i se strânge inima văzând inteligența băiatului.

— Ce doctor ar fi ieșit din el, numai eu știu, îi spuse cu regret lui Jay, într-o după-amiază, când stăteau în partea umbrită a casei lui Geiger și beau apă de ghimber. Recunoscu în fața lui Jay că orice Cole avea în el bine înrădăcinată speranța că fiul său va deveni medic.

Jay dădu din cap a înțelegere.

— Ei, bine, îl ai pe Alex. Pare potrivit. Rob J. clătină din cap.

— E atât de nedrept! Șaman, cel care nu va fi niciodată doctor, fiindcă nu poate auzi, e cel mereu dornic să meargă la pacienți cu mine. Alex, care poate deveni orice când va crește, preferă să se țină după Alden Kimball prin fermă, ca o umbră. Îi place mai mult să-l privească pe angajat cum pune un gard sau castrează un miel decât să se intereseze de orice aș putea face eu.

Jay zâmbi.

— N-ai fi făcut și tu la fel, la vârsta lor? Ei, bine, poate că cei doi frați se vor ocupa de fermă împreună. Sunt amândoi niște băieți minunați.

În casă, Lillian exersa Concertul 23 pentru pian de Mozart. Era foarte pretențioasă cu ea însăși și era exasperant să auzi aceeași bucată interpretată până ce avea exact culoarea și expresia potrivite; dar când era satisfăcută și lăsa notele să curgă, era muzică adevărată. Pianul Babcock sosise în stare de funcționare perfectă, dar o zgârietură lungă, de origine necunoscută, brăzda unul din cele șase picioare din lemn de nuc lustruit. Lillian plânsese când o văzuse, dar soțul ei spusese că zgârietura nu va fi reparată niciodată, „ca să le amintească și nepoților lor cum călătoriseră ei până aici”.

Prima Biserică din Holden’s Crossing a fost sfințită la sfârșitul lui iunie, așa că intrară cu sărbătoarea în cea din iulie. Atât congresmanul Steven Hume, cât și Nick Holden, care candida

pentru postul lui, vorbiră la inaugurare. Rob J. își spuse că Hume arăta relaxat și în largul său, în timp ce Nick părea a avea disperarea celui care știe că a rămas mult în urmă.

În duminica de după vacanță, primul dintr-un lung șir de preoți ce aveau să-i viziteze, ținu slujba de sabat. Sarah recunoscu față de Rob J. că era puțin nervoasă și el știu că ea își amintea de predicatorul baptist la Marea Trezire, care amenințase cu focul iadului pe femeile ce nășteau copii din flori. Ea ar fi preferat un pastor mai blând, ca domnul Arthur Johnson, misionarul metodist care o căsătorise cu Rob J., dar alegerea unui preot avea să se facă de către întreaga congregație. Așa că, toată vara, preoți diverși veniră la Holden's Crossing. Rob merse de mai multe ori la slujbă ca să-și acompanieze soția, dar cea mai mare parte din timp se ținu deoparte.

În august, o fițuică bătută în cuie pe zidul magazinului general anunță vizita unui oarecare Eliwood R. Patterson, care avea să țină o predică intitulată „Valul care amenință creștinătatea", în sâmbăta de 2 septembrie, ora 7 seara, la biserică, iar apoi va oficia și slujba de a doua zi, duminică.

În dimineața acelei sâmbete, un bărbat apăru la dispensarul lui Rob J. Se așeză răbdător în micul salonaș ce servea drept cameră de așteptare, în timp ce Rob se ocupa de degetul mijlociu de la mâna dreaptă al lui Charley Haskins, care fusese prins între doi bușteni. Charley, fiul proprietarului magazinului, avea douăzeci de ani și era tăietor de lemne. Avea dureri mari și îi era ciudă că nu avusese grijă și se accidentase, dar avea o gură slobodă și mult umor.

— Ei, bine, doctore? Chestia asta o să mă împiedice să mă însor?

— O să-ți poți folosi degetul ca și până acum, spuse Rob cu voce neutră. O să-ți pierzi unghia, dar va crește la loc. Acum șterge-o. Și vino înapoi peste trei zile, ca să-ți pot schimba pansamentul.

Zâmbind încă, îl invită înăuntru pe bărbatul din camera de așteptare, care se prezentă ca fiind Eliwood Patterson. Predicatorul vizitator, realiză Rob, amintindu-și numele de pe fițuică. Observă că era un bărbat de vreo patruzeci de ani, supraponderal dar țanțoș, cu o față mare, arogantă, păr negru tăiat în plete, un ten roșu și vene mici, dar proeminente, albastre, pe nas și obraji.

Domnul Patterson spuse că suferă de piele. Când își dezgoli toracele, Rob văzu pe pielea lui zone de cicatrice mai vechi și pustule infectate, vezicule, coji și mici noduli moi.

Se uită cu milă la bărbat.

— Știți ce boală aveți?

— Mi s-a spus că-i sifilis. Cineva de la *saloon* spunea că ești un doctor special. Am vrut să știu dacă se mai poate face ceva.

Cu trei ani în urmă, o târfă din Springfield i-o făcuse în stil francez și după aceea făcuse un șancru dur și o umflătură în spatele testiculelor, îi spuse el lui Rob.

— M-am întors s-o caut. N-o să mai dea boala nimănui acum.

Două luni mai târziu, era lovit de febră și apăruseră pete maronii pe piele, însoțite de dureri mari de cap și în articulații. Toate simptomele trecuseră și crezuse că s-a vindecat, dar acum apăruseră nodulii și rănile astea noi.

Rob îi scrise numele pe o foaie de înregistrare, iar în dreptul numelui, sifilis terțiar.

— De unde sunteți, domnule?

— … Chicago. Dar pacientul ezitase suficient înainte să răspundă pentru ca Rob J. să suspecteze că mințea. Oricum, n-avea nicio importanță.

— Nu există vindecare, domnule Patterson.

— Mda… și ce o să se întâmple cu mine acum? Nu servea la nimic să ascundă adevărul.

— Dacă vă infectează inima, veți muri. Dacă ajunge la creier, o să înnebuniți. Dacă intră în oase și articulații, o să vă cocoșați. Dar adesea nu se

întâmplă nimic din toate lucrurile astea groaznice. Uneori simptomele dispar pur și simplu și nu mai revin. Ce trebuie să faceți e să sperați că faceți parte dintre cei norocoși.

Patterson se strâmbă.

— Până acum, bubele nu s-au văzut de sub haine. Puteți să-mi dați ceva ca să nu apară pe față și pe gât? Duc o viață publică.

— Vă pot da niște salvie. Nu știu dacă va fi bună la felul ăsta de răni, spuse Rob cu blândețe, iar domnul Patterson dădu din cap și își luă cămașa.

În dimineața următoare, un băiat desculț, în pantaloni peticiți, veni călare pe un catâr chiar după ivirea zorilor și spuse: „Vă rog, mama mea nu se simte bine; ar putea doctorul să fie bun și să vină?” Era Malcolm Howard, cel mai mare fiu al unei familii care venise din Louisiana doar cu câteva luni în urmă și se stabilise pe pământul deluros din josul râului, la șase mile depărtare. Rob o înșeuă pe Vicky și urmă catârul pe drumurile proaste până la o baracă doar puțin mai bună ca adăpost decât cotețul de pui ce se sprijinea de ea.

Înăuntru îi găsi pe Mollie Howard, cu soțul ei, Julian, și progeniturile lor adunați în jurul patului. Femeia era în plină criză de malarie, dar el văzu că nu era chiar așa de grav și câteva cuvinte de îmbărbătare și o doză bună de chinină o liniștiră pe pacientă și alungară grijile familiei.

Julian Howard nu făcu niciun gest care să indice că ar avea intenția să plătească, nici Rob J. nu-i ceru nimic, văzând cât de greu o duceau. Howard îl urmă afară și se porni să-i vorbească despre ultima acțiune a senatorului lor, Stephen A. Douglas, care tocmai reușise cu succes să introducă în Congres Actul Kansas-Nebraska, care stabilea două noi teritorii în vest. Propunerea lui Douglas cerea să se permită forurilor legislative

locale să decidă dacă vor exista sau nu sclavi în aceste zone și, din această cauză, opinia publică din Nord era împotriva Actului, opunându-se pe față.

— Blestemații ăia de nordiști, ce știu ei despre negri? Câțiva dintre noi, fermierii, vrem să alcătuim o mică organizație care să ajute Illinois-ul să se mai deștepte nițel și să ne permită să avem sclavi. Poate vrei să te alături și dumneata? Oamenii ăștia cu piele închisă au fost făcuți ca să muncească pe pământurile albilor. Văd că deja ți-ai făcut rost de o pereche de negri roșii ca să-ți lucreze ferma.

— Sunt Sauki, nu sclavi. Muncesc pe bani. Eu nu cred în sclavie.

Se priviră în ochi. Howard se înroși. Tăcu din gură, dublu constrâns de a-l pune la punct pe Rob J. de faptul că doctorul nu-i luase bani pentru consultație. Cât dinspre partea lui, Rob a fost fericit să-i întoarcă spatele.

Le mai lăsă niște chinină și se întoarse repede acasă, dar ajuns acolo îl găsi pe Gus Schroeder așteptându-l în panică pentru că Alma, încercând să curețe ieslea, nimerise prostește între zid și bivolul mare de care erau amândoi atât de mândri. Boul o strivise și o doborâse chiar când Gus intra în grajd.

— Și după aceea afurisitul nu vroia să se miște! Stătea acolo peste ea, amenințând cu coarnele, până când am reușit să-l gonesc afară cu furca. Zice că nu s-a lovit rău, dar o cunoști pe Alma.

Așa că, tot fără să apuce micul dejun, el se duse la familia Schroeder.

Alma era bine, doar palidă și șocată.

Scânci când îi atinse coastele cinci și șase din stânga și el nu îndrăzni s-o lase fără bandaj de fixare. Știa că era îngrozită de gândul de a se dezbrăca în fața lui, așa că îl rugă pe Gus să iasă și să vadă de cal, ca să nu-l facă martor la umilirea ei. O puse să-și ridice sânii fleșcăiți, cu vene

albăstrui, și o atinse cât mai puțin posibil în timp ce o bandaja, vorbind în continuu despre oi și grâu și nevasta și copiii lui. Când termină, ea reuși să-i zâmbească și se duse la bucătărie să facă o cafea proaspătă și se așezară toți trei s-o bea.

Gus îi spuse că „predica” de sâmbătă a lui Eliwood Patterson fusese de fapt o campanie prost deghizată în favoarea lui Nick Holden și a Partidului American.

— Băieții zic că Nick a aranjat venirea lui aici.

„Valul care amenință creștinătatea”, în viziunea lui Patterson, era imigrația catolicilor în Statele Unite. Soții Schroeder lipsiseră de la slujbă în dimineața aceea pentru prima oară; atât Alma cât și Gus fuseseră crescuți luterani, dar le ajunsese ce auziseră de la Patterson la conferință; el spusese că străinii – și asta îi includea și pe soții Schroeder – furau pâinea muncitorilor americani. Ceruse ca perioada de așteptare pentru naturalizare să fie crescută de la trei la douăzeci și unu de ani.

Pe fața lui Rob J. apăru o grimasă.

— N-aș vrea să aștept chiar atât, spuse el.

Dar toți trei aveau de lucru în duminica aceea, așa că îi mulțumi Almei pentru cafea și își văzu de drum. A fost nevoit să călărească cinci mile în susul râului până la casa lui John Ashe Gilbert, al cărui socru bătrân, Fletcher White, avea o răceală urâtă. White avea optzeci și trei de ani și era un moșneag rezistent; mai avusese bronșite și înainte și Rob J. era sigur că va mai avea. Îi spusese lui Suzy, fiica lui Fletcher, să-i toarne bătrânului băuturi fierbinți pe gât și să fiarbă ceainic după ceainic, pentru ca Fletcher să respire în aburi. Rob J. îl vizitase de mai multe ori decât era necesar, dar își prețuia în mod special pacienții vârstnici, fiindcă erau puțini. Pionierii erau mai degrabă tineri puternici, care își lăsaseră bătrânii în urmă când porniseră spre vest, iar bătrânii care suportau călătoria erau rari.

Îl găsi pe Fletcher mult mai bine. Suzy Gilbert îi oferi o masă cu prepeliță friptă și clătite de cartofi și îl rugă să se oprească și la casa celui mai apropiat vecin al lor, Baker, al cărui fiu avea un deget la picior infectat și care trebuia deschis. Îl găsi pe Danny Baker, de nouăsprezece ani, într-o stare gravă, febril, cu dureri mari de la infecția teribilă. Jumătate din talpa piciorului drept al băiatului era neagră. Rob ampută două degete și deschise talpa, punând un tub de drenaj, dar avea îndoieli serioase în privința salvării piciorului și văzuse multe cazuri în care astfel de infecții nu puteau fi oprite decât prin amputarea piciorului.

Era după-amiaza târziu când se îndreptă spre casă. Era cam la jumătatea drumului când auzi un strigăt pe potecă și trase de hățuri, oprind-o pe Vicky ca să-i permită lui Nort London să-l ajungă, călare pe mânzul său cafeniu-roșcat.

— Șerife!

— Doc, eu… Nort își scoase pălăria și alungă iritat o muscă ce îi dădea târcoale. Fir-ar să fie. Mă tem că avem nevoie de un legist.

Rob J. simți și el că se supără. Clătitele de cartofi ale lui Suzy Gilbert îi căzuseră greu la stomac. Dacă Baker l-ar fi chemat cu o săptămână mai devreme, i-ar fi fost mult mai ușor să se ocupe de degetul lui Danny Baker. Acum urma să fie mare bătaie de cap, poate o tragedie. Se întreba câți dintre pacienții lui mai erau în primejdie și nu îl anunțau și se hotărî să treacă pe la cel puțin trei dintre ei înainte de căderea nopții.

— Mai bine îl cauți pe Beckermann, spuse. Am multe de făcut azi.

Șeriful răsuci pălăria în mâini.

— Uf! Poate o să vrei să faci dumneata autopsia asta, dr. Cole.

— Unul din pacienții mei? Începuse să-și deruleze în gând lista de posibilități.

— Femeia Saukă.

Rob îl privi drept în ochi.

— Femeia indiană care lucra pentru tine, spuse London.

28

Arestul

Își spuse în sinea sa că era vorba de Luna. Nu că s-ar fi putut dispensa de Luna, sau că ea nu i-ar fi plăcut și n-ar fi prețuit-o, dar numai două femei Sauke munceau pentru el și, dacă nu era Luna, alternativa era inimaginabilă. Dar…

— Cea care te ajută cu doftoricitul, spunea Nort London. Înjunghiată, spunea el, de mai multe ori. Oricine ar fi făcut-o a și bătut-o înainte. Hainele sunt sfâșiate. Cred că a fost violată.

Câteva minute călăriră în tăcere.

— Trebuie să fi fost mai mulți cei care i-au făcut-o. O grămadă de urme de potcoave în luminișul unde a fost găsită, spuse șeriful. Apoi tăcu tot restul drumului.

Când ajunseră la fermă, Makwa fusese deja adusă în magazie. Afară, un mic grup se adunase între dispensar și grajd: Sarah, Alex, Șaman, Jay Geiger, Luna și Cel-Ce-Vine-Cântând și copiii lor. Indienii nu se jeleau zgomotos, dar ochii lor le trădau durerea și disperarea, conștiința că viața era urâtă. Sarah plângea încet și Rob J. se duse la ea și o sărută.

Jay Geiger îl trase deoparte.

— Eu am găsit-o. Clătină din cap de parcă ar fi vrut să alunge o insectă. Lillian mă trimisese la voi cu niște gem de caise pentru Sarah. Următorul lucru pe care l-au văzut e Șaman dormind sub un copac.

Asta îl șocă pe Rob J.

— Șaman era acolo? A văzut-o pe Makwa?

— Nu, n-a văzut-o. Sarah zice că Makwa l-a luat de dimineață să culeagă ierburi în pădure, cum

mai făcea uneori. Când el a obosit, l-a lăsat să tragă un pui de somn la umbră. Și știi că niciun zgomot, strigăt, geamăt sau altceva nu-l deranjează pe Șaman. Mi-am închipuit că nu era singur acolo, așa că l-am lăsat să doarmă și am călărit mai încolo, până în luminiș. Și am găsit-o pe ea… Arată foarte rău, Rob. Mi-au trebuit câteva minute ca să-mi revin. M-am întors și am trezit băiatul. Dar el n-a văzut nimic. L-am adus aici și am plecat să-l chem pe London.

— Se pare că mereu tu ești cel care-mi aduce băieții acasă.

Jay îl privi pe sub sprâncene.

— Te simți bine?

Rob dădu din cap.

Jay, pe de altă parte, era palid și șocat.

Se strâmbă.

— Cred că ai treabă. Saukii or să vrea s-o spele și s-o îngroape.

— Ține-i pe toți de-o parte o vreme, spuse Rob J., apoi intră singur în magazie și închise ușa după el.

Ea era acoperită cu un cearșaf. Nu fusese adusă aici nici de Jay, nici de Sauki, ci mai degrabă de două dintre ajutoarele lui London, fiindcă o aruncaseră neglijent pe masa de disecție, pe-o parte, ca pe un obiect neglijabil, un buștean sau o indiancă moartă. Ce văzu prima oară când dădu de-o parte cearșaful au fost ceafa ei, spatele gol, fesele și picioarele.

Porțiunile livide arătau că murise pe spate; spatele și fesele plate erau vinețiii de sânge capilar extravazat. Dar în anusul violat văzu o crustă roșie și o dâră albă uscată, ce se amestecase cu sânge.

O întoarse cu blândețe pe spate.

Avea zgârieturi pe obraji, de la crengile pe care fusese târâtă în pădure.

Rob J. îndrăgea în mod special coapsele și fesele feminine. Soția lui descoperise repede acest

lucru. Lui Sarah îi plăcea să i se ofere cu spatele, cu ochii apăsați în pernă, sânii striviți de cearșaf, cu picioarele ei subțiri, elegante, depărtate larg și fesele alb-roze în formă de pară mișcându-se deasupra vulvei aurii. O poziție neconfortabilă, dar pe care o adopta din când în când pentru că excitația sexuală pe care o stârnea în el creștea și pasiunea ei. Rob J. vedea în coit o formă de dragoste și nu numai un mijloc de procreere, așa că nu credea că un singur orificiu e sfânt pentru sex. Dar, ca doctor, observase că sfincterul anal folosit abuziv avea tendința de a-și pierde elasticitatea și îi era ușor, când făcea dragoste cu Sarah, s-o facă într-un mod care ei nu-i făcea rău.

Cineva nu avusese aceeași considerație față de Makwa.

Avusese corpul modelat de muncă al unei femei cu cel puțin zece ani mai tânără decât vârsta ei. Cu ani în urmă, el și Makwa ajunseseră la un compromis în ceea ce privea atracția fizică dintre ei, ținută mereu cu grijă în șah. Dar fuseseră ocazii când el se gândise la trupul ei și încercase să-și imagineze cum ar fi să facă dragoste cu ea.

Acum, moartea începuse să facă deja ravagii. Abdomenul era umflat, sânii se turtiseră, cu țesuturile în plină distrugere. Se instalase deja în mare măsură rigiditatea musculară și el se grăbi să-i întindă picioarele și genunchii cât mai era posibil. Pubisul ei era ca o lână neagră buclată, plin de sânge; poate că era o ușurare că nu supraviețuise, fiindcă medicina ei n-ar mai fi mers.

— Ticăloși! Ticăloși! Nenorociți!

El se șterse la ochi, realizând brusc că cei de afară l-au auzit probabil țipând, știind că era singur cu Makwa-ikwa. Toracele ei superior era o masă de răni și vânătăi, iar buza de jos fusese spartă, probabil de un pumn uriaș.

Pe podea, lângă masă, erau dovezile adunate de șerif: rochia ei ruptă și plină de sânge (o rochie veche pe care i-o dăduse Sarah); coșul plin mai

mult de jumătate cu mentă, creţişoară şi câteva feluri de frunze de copac, probabil cireş negru, şi un pantof din piele de căprioară. Un pantof? Îl căută pe celălalt, dar nu-l găsi. Picioarele ei maronii, pătrăţoase erau desculţe; erau picioare aspre, îndelung folosite, cu degetul al doilea de la piciorul stâng strâmb după o fractură veche. El văzuse de multe ori piciorul acela gol şi se întrebase cum îşi rupsese degetul, dar n-o întrebase niciodată.

Ridică privirea spre faţa ei şi o văzu pe buna lui prietenă. Ochii ei erau deschişi, dar vitrosul pierduse presiunea şi se uscase şi erau acum cel mai mort lucru din întreaga ei făptură. El îi închise repede şi puse doi bănuţi pe pleoape, dar se simţea ca şi cum ea ar fi avut încă privirea aţintită asupra lui. Moartă, avea nasul şi mai pronunţat, mai urât. N-ar fi fost frumoasă pe măsură ce ar fi îmbătrânit, dar trăsăturile ei aveau o mare demnitate. Îl trecu un fior şi îşi lipi palmele strâns, ca pentru o rugăciune.

— Îmi pare aşa de rău, Makwa-ikwa.

Nu-şi făcea iluzii că ea l-ar putea auzi, dar se simţea mai bine dacă-i vorbea. Luă hârtie, toc şi cerneală şi copie semnele ca feriga de pe sânii ei, simţind că erau importante. Nu ştia dacă cineva le va înţelege vreodată, fiindcă ea nu instruise pe nimeni care să-i urmeze ca îmblânzitor de spirite al Saukilor, crezând că mai avea mulţi ani înainte. El credea că ea sperase ca unul dintre copiii Lunei şi ai lui Cel-Ce-Vine-Cântând să devină un discipol potrivit.

Îi schiţă repede faţa, aşa cum fusese ea.

Ceva teribil li se întâmplase, atât lui, cât şi ei. Aşa cum avea să aibă toată viaţa coşmaruri cu studentul la medicină – călău ridicând în aer capul despărţit de trup al prietenului său, Andrew Gerould de Lanark, aşa avea să viseze mereu moartea asta.

Nu înțelegea pe deplin din ce se năștea prietenia, cum nu înțelegea din ce se năștea dragostea, dar femeia aceasta indiană îi devenise cumva o prietenă adevărată și moartea ei era o mare pierdere pentru el. Pentru o clipă uită de jurământul său de nonviolență; dacă cei care făcuseră asta ar fi fost în puterea lui, i-ar fi strivit ca pe niște gândaci.

Clipa grea trecu. Își acoperi nasul și gura cu o legătură împotriva mirosului. Luând bisturiul, făcu tăieturi rapide, deschizând-o în formă de V de la un umăr la altul, apoi tăind printre sâni o linie dreaptă până la ombilic, formând un Y care nu mai sângera. Degetele lui se mișcau în viteza inerției, ascultându-i mintea începătoșată; era bine că nu tăia un pacient viu. Până să tragă cele trei fâșii, corpul cenușiu era Makwa. Dar când apucă costotomul să elibereze sternul, se forță să atingă alt nivel de conștiință, care să-i șteargă din minte orice altceva decât îndatoririle sale și reveni la gesturi de rutină, făcând tot ce trebuia să facă.

RAPORT DE MOARTE VIOLENTĂ

Subiect: Makwa-ikwa

Adresa: Ferma de oi Cole, Holden’s Crossing, Illinois

Ocupație: Asistent, dispensarul doctorului Robert J.Cole

Vârsta: Aproximativ 29 ani *înălțime:* 1,752 m

Greutate: Aproximativ 63 kg.

Circumstanțe: Corpul subiectului, o femeie din tribul Sauk, a fost descoperit într-o secțiune împădurită a fermei de oi Cole de un trecător, în după-amiaza de 3 septembrie 1851. S-au găsit unsprezece răni prin tăiere, desfășurându-se pe o linie neregulată de la venele jugulare în josul sternului, până la aproximativ doi centimetri inferior de apendicele xifoid. Leziunile au diametre între 0,947 și 0,952 cm. Au fost produse de un instrument ascuțit, de formă triunghiulară,

probabil o lamă metalică, cu toate trei marginile ascuțite.

Subiectul, care era virgină, a fost violată. Resturile himenului indică un tip *imperforatus,* cu membrana groasă, inflexibilă. Probabil că violatorul (violatorii) nu au reușit penetrația cu penisul, deflorarea a fost completată cu ajutorul unui instrument ascuțit, cu margini neregulate, dure, provocând distrugeri masive ale vulvei, inclusiv leziuni adânci ale perineului și labiei superioare; precum și rupturi și sângerare în labia inferioară și în vagin. Fie înainte, fie după această deflorare sângeroasă, victima a fost întoarsă cu fața în jos. Echimozele de pe coapse arată menținerea forțată a poziției în timpul sodomizării, indicând că atacatorii au fost cel puțin doi. Ca urmare a sodomiei s-au produs relaxarea forțată și ruptura canalului anal. O cantitate de spermă era prezentă în rect și în colonul descendent s-a evidențiat hemoragie masivă. Alte contuzii pe tot corpul și pe față sugerează că victima a fost bătută crunt, probabil cu pumnii.

Există evidențe că subiectul a rezistat atacului. Sub unghiile degetelor doi, trei și patru de la mâna dreaptă s-au găsit mostre de piele și două fire de păr negru, probabil dintr-o barbă.

Înjunghierea s-a făcut cu suficientă forță pentru a străpunge coasta a treia și a penetrat repetat sternul. Plămânul stâng a fost străpuns de două ori, iar cel drept de trei ori, cu ruptura pleurei și lacerația parenchimului pulmonar, ambii plămâni au colabat imediat. Trei dintre lovituri au penetrat inima, două lăsând urme în regiunea auriculului drept, cu lărgime de 0,887 și, respectiv, 0,799 cm. Cea de-a treia plagă, de 0,803 cm, a fost în ventriculul drept. Sânge din cordul lacerat a inundat masiv cavitatea abdominală.

Cu excepția traumelor, organele au rămas într-o stare remarcabilă! La cântărire, inima avea 263 grame: creierul 1,43 kilograme; ficatul 1,62 kg;

splina 199 grame. *Concluzii:* Homicid precedat de atac sexual, cu atacator sau atacatori necunoscuți.

(semnat)
Robert Judson Cole, MD
Autopsier asociat
Districtul Rock Island
Statul Illinois

Rob J. stătu până târziu în noaptea aceea, copiind raportul pentru procurorul districtual și făcând apoi o altă copie pentru Nort London. Dimineața, Saukii veniră la fermă și o îngropară pe Makwa-ikwa pe tăpșanul de lângă *hedonoso-te,* cu fața spre râu. Rob oferise locul de veci fără să se consulte cu Sarah.

Ea se supără când află.

— Pe pământul nostru? Nu te-ai gândit deloc? Un mormânt e pentru totdeauna, ea va rămâne aici cu noi. N-o să scăpăm de ea niciodată! spuse îndârjită.

— Ține-ți gura, femeie, răspunse calm Rob J., iar ea îi întoarse spatele și se depărtă de el.

Luna o spălă pe Makwa și o îmbrăcă în rochia ei de șaman din piele de căprioară. Alden se oferi să-i facă un sicriu de pin, dar Luna spuse că obiceiul lor era să-și îngroape morții doar în cel mai bun veșmânt. Așa se făcea, explică ea: mormântul săpat devreme dimineața, înmormântarea la începutul după-amiezii. Luna spuse că Makwa trebuia așezată cu picioarele spre apus și trimise în tabăra Sauk după coada unei femele de bizon pentru a fi așezată în mormânt. Aceasta o va ajuta pe Makwa-ikwa să treacă în siguranță peste râul de spumă care separă lumea viilor de Lumea din Apus, îi explică ea lui Rob J.

Funeraliile se făcură după un rit amestecat. Indienii, familia Cole și Jay Geiger se adunară lângă groapă și Rob J. așteptă ca cineva să înceapă, dar n-o făcu nimeni. Nu aveau șaman. Spre nemulțumirea sa văzu că Saukii se uitau spre

el. Dacă ea ar fi fost creștină, ar fi fost poate destul de ipocrit să încropească două-trei fraze în care nu credea. Dar așa, ar fi fost total nepotrivite. De undeva, din adâncurile memoriei, îi veniră în minte cuvintele:

Corabia în care stătea ea, ca un tron în flăcări
Ardea pe apă; cu pupa aurită,
Pânzele purpurii și-atât de parfumate, că vântul
De dorul lor se-mbolnăvea; vâslele de argint
Izbeau apa în ritmul fluierelor,
Făcând valurile să le urmeze cu nesaț,
îndrăgostite de mângâierea lor.
Cât despre înfățișarea ei,
Făcea orice descriere zadarnică.

Jay Geiger îl privi ca pe un nebun. Cleopatra? Dar el realiză că, pentru el, ea avusese un fel de măiestrie prăfuită, o strălucire regală, sacră, un soi special de frumusețe. Ea era mai bună decât Cleopatra; Cleopatra n-a știut totul despre sacrificiul personal sau loialitate, credință și ierburi. Nu avea să mai întâlnească niciodată pe cineva ca ea, iar John Doime îi dădu alte cuvinte pe care să le arunce bătrânului Cavaler Negru:

Nu te mândri, o, Moarte,
oricât unii ți-ar spune
Puternică și groaznică;
așa nu ești
Pentru că cei pe care crezi
că-i nimicești
Nu mor, o, biată Moarte
și nu mă poți răpune.

Când a fost evident, în cele din urmă, că el nu mai avea de gând să spună altceva, Jay își drese

vocea și mormăi câteva fraze în ceva ce Rob J. presupuse că era ebraică.

Pentru o clipă, se temu că Sarah îl va amesteca și pe Iisus, dar ea era prea timidă.

Makwa îi învățase pe Sauki câteva cântece de rugăciune, iar acum ei cântau fals, dar împreună, unul din ele:

Tti-la-ye ke-wi-ta-mo-ne i-no-ki,
Tti-la-ye ke-wi-za-tap-mopne i-no-ki-i-i.
Me-ma-ko-te-si-ta
Ke-te-ma-ga-yo-se.

Era un cântec pe care Makwa i-l cântase adesea lui Șaman, iar Rob J. văzu că, deși Șaman nu cânta, buzele i se mișcau după cuvinte. Când se termină și cântecul, se termină înmormântarea; asta a fost tot.

După aceea, el se duse în luminișul din pădure unde se petrecuse totul. Era un talmeș-balmeș de urme de cai. O întrebase pe Luna dacă Saukii erau căutători de urme, dar ea spusese că toți căutătorii de urme muriseră. Oricum, mai mulți dintre oamenii lui Nort London erau deja acolo, iar pământul era frământat de bocanci și potcoave. Rob J. știa ce caută. Găsi bățul într-un tufiș, unde fusese aruncat. Arăta ca orice alt băț, cu excepția culorii ruginii de la un capăt. Celălalt pantof al Makwei fusese zvârlit la capătul opus al poienii, de către cineva cu braț puternic. Nu găsi nimic altceva, așa că împachetă cele două probe într-o cârpă și călări spre biroul șerifului.

Nort London primi raportul scris și probele fără comentarii. A fost rece și repezit, poate fiindcă oamenii lui scăpaseră bățul și pantoful când făcuseră cercetările. Rob J. nu întârzie prea mult cu el.

În fața ușii șerifului, lângă magazinul general, a fost acostat de Julian Howard.

— Am ceva pentru dumneata, spuse Howard. Se scotoci în buzunar și Rob J. auzi clinchetul unor monede mari. Howard îi întinse un dolar de argint.

— Nu e nicio grabă, domnule Howard.

Dar Howard gesticulă spre el cu moneda.

— Îmi plătesc datoriile, spuse cu voce plată. Și Rob luă moneda, fără să pomenească despre cei cincizeci de cenți lipsă pentru doctoria pe care le-o lăsase. Howard se și întorsese cu spatele.

— Ce face nevasta dumitale? întrebă Rob.

— Mult mai bine. N-are nevoie de dumneata.

Asta era o veste bună, care îl scutea pe Rob de o călătorie călare lungă și dificilă.

În loc de asta, se duse la ferma Schroeder, unde Alma începuse devreme curățenia de toamnă; era evident că nu avea nicio coastă ruptă. Următoarea vizită a fost la Danny Baker, unde băiatul era încă febril, iar carnea piciorului arăta de parcă infecția ar fi putut evolua în ambele sensuri. Rob nu putu face altceva decât să-i schimbe pansamentul și să-i dea laudanum pentru durere.

De atunci încolo, o dimineață mohorâtă și tristă trecu încet. Ultima vizită a fost la casa Gilbert, unde îl găsi pe Fletcher White într-o stare gravă, cu ochii umflați și nemaivăzând, cu bătrânul lui trup slab istovit de tuse, fiecare respirație fiind un efort dureros.

Era mai bine, șopti Suzy Gilbert.

Rob J. știa că Suzy avea o casă plină de copii și treburi interminabile; oprise aburul și băuturile fierbinți prea repede, iar lui Rob îi veni s-o scuture zdravăn și s-o înjure.

Dar când îl luă de mâini pe Fletcher, știu că bătrânul nu mai avea decât foarte puțin timp și ultimul lucru pe care și-l dorea era s-o împovăreze pe Suzy cu gândul că neglijența ei îi omorâse tatăl. Le lăsă din tonicul puternic al Makwei ca să-i ușureze bătrânului suferința. Realiză că nu mai avea decât o mică rezervă din tonicul ei. O privise de mai multe ori cum îl prepara și credea că știe

cele câteva ingrediente simple din ierburi. Trebuia să se apuce să-l facă singur.

Avea programate ore la dispensar în după-amiaza aceea, dar când se întoarse la fermă, totul era un haos. Sarah era albă la față. Luna, care nu vărsase nicio lacrimă la moartea Makwei, plângea în hohote, iar copiii erau terorizați. Nort London și Fritz Graham, ajutorul său, și Otto Pfersick, nominalizat doar pentru această ocazie, veniseră în timp ce Rob J. era plecat. Îl amenințaseră cu puștile pe Cel-Ce-Vine-Cântând. Apoi Nort îl declarase arestat. Îi legaseră mâinile la spate și îl agățaseră cu o funie de caii lor, ca pe un bivol, și porniseră trăgându-l după ei.

29

Ultimii indieni din Illinois

— Faci o greșeală, Nort, îi spuse Rob J.

Nort London nu părea în largul său, dar clătină din cap.

— Nu. Noi credem că nemernicul ăsta mare a omorât-o.

Când Rob J. fusese în biroul șerifului cu numai câteva ore înainte, London nu spusese nimic despre intenția de a merge la ferma lui și de a aresta pe unul dintre angajații săi. Ceva nu era în regulă; problema lui Cel-Ce-Vine-Cântând era ca o boală fără etiologie aparentă. Observând acel „noi". Știa cine era „noi" și bănui că, într-un fel, Nick Holden spera să-și creeze capital politic din moartea Makwei. Dar Rob își arătă supărarea fățiș:

— O greșeală gravă, Nort.

— E un martor care l-a văzut pe indianul cel mare chiar în luminișul cu pricina, cu scurt timp înainte de crimă.

Nu era de mirare, îi spuse Rob J., știut fiind că Cel-Ce-Vine-Cântând e unul dintre angajații săi și pădurea de la râu aparținea fermei.

— Vreau să plătesc cauțiunea.

— Nu putem fixa o sumă. Trebuie să așteptăm să vină un judecător de la Rock Island.

— Și cât o să dureze asta?

London ridică din umeri.

— Unul dintre lucrurile bune pe care le-am luat de la englezi e respectul față de lege. Se presupune că trebuie să ținem seama de asta aici.

— Nu putem grăbi un judecător pentru un singur indian. Cinci, șase zile. Poate chiar o săptămână.

— Vreau să-l văd pe Cel-Ce-Vine-Cântând.

I.ondon se ridică și îl conduse până la celula de lângă biroul șerifului. Ajutorii șerifului stăteau în coridorul întunecos de lângă celule, cu puștile în poală. Fritz Graham părea să se distreze. Otto Pfersick arăta de parcă ar fi dorit să fie la moara lui, măcinând făină. Celula alăturată era ocupată de Cel-Ce-Vine-Cântând.

— Dezlegați-l, spuse Rob J., cu voce stinsă.

London ezită. Le era frică să se apropie de prizonier, înțelese Rob J. Cel-Ce-Vine-Cântând căpătase nu se știe cum o vânătaie urâtă sub ochiul drept (de la țeava unei puști?). Dimensiunile sale erau intimidante.

— Lăsați-mă pe mine înăuntru. Îl dezleg eu.

London descuie celula și Rob J. intră înăuntru singur.

— Pyawanegawa, spuse el, punând o mână pe umărul lui Cel-Ce-Vine-Cântând, chemându-l pe numele său adevărat.

Se duse în spatele lui și începu să dezlege legătura, dar nodul se strânsese prea tare.

— Trebuie tăiat, îi spuse lui London. Dă-mi un cuțit.

— Pe dracu?

— O pereche de foarfeci, din trusa mea medicală.

— Și foarfecile pot fi o armă, mormăi London, dar îl lăsă pe Graham să le aducă și Rob J. tăie sfoara. Frecă încheieturile lui Cel-Ce-Vine-Cântând cu mâinile sale, privindu-l în ochi, vorbindu-i de parcă ar fi fost fiul lui surd.

— *Cawso-wabeskiou* o să-l ajute pe Pyawanegawa. Suntem frați în aceeași jumătate, Cei-Cu-Părul-Lung, *Keeso-qui.*

Ignoră surpriza, încântarea și amuzamentul din ochii albilor care ascultau de partea cealaltă a gratiilor. Nu știa cât înțelesese Cel-Ce-Vine-Cântând din ce îi spunea. Ochii Saukului erau întunecați și umflați, dar Rob J. îi căută privirea și

văzu o schimbare acolo, o urmă a ceva de care nu putea fi sigur, dar care ar fi putut fi furie sau poate doar o fărâmă renăscută de speranță.

În după-amiaza aceea o aduse pe Luna la soțul ei. Ea traduse în timp ce London îl interoga.

Cel-Ce-Vine-Cântând păru surprins de interogatoriu.

Recunoscu imediat că fusese în luminiș în dimineața aceea. Era timpul să adune lemne pentru iarnă, spuse el, privind către bărbatul care îl plătea să facă asta. Și căuta sfeclă de zahăr, marcând locurile în memorie ca să o culeagă la revenirea primăverii.

El locuia în aceeași casă lungă cu femeia moartă, observă London.

Da.

Făcuse vreodată sex cu ea?

Luna ezită înainte de a traduce, dar Rob J., privindu-l aprig pe London, o atinse pe braț și dădu din cap. Așa că ea îi puse întrebarea soțului ei. Cel-ce-Vine-Cântând răspunse imediat, aparent, fără să se supere.

Nu. Niciodată.

Rob J. îl urmă pe Nort London în biroul său la sfârșitul interogatoriului.

— Poți să-mi spui de ce l-ai arestat pe omul ăsta?

— Ți-am spus. Un martor l-a văzut în poiană chiar înainte de crimă.

— Cine e martorul tău?

— … Julian Howard.

Rob se întrebă ce căuta Julian Howard pe pământul său. Își aminti clinchetul monedelor de un dolar când Howard își plătise datoria față de el.

— L-ai plătit pentru mărturia asta, spuse, ca și când ar fi știut sigur lucrul ăsta.

— Nu. N-am făcut-o, spuse London, roșind, dar era un ticălos amator, neîndemânatic și mimând prost indignarea și supărarea.

Probabil că Nick plătise recompensa, împreună cu o doză considerabilă de lingușeli și asigurări pentru Julian că era un prieten de nădejde și nu-și făcea decât datoria.

— Cel-Ce-Vine-Cântând era acolo unde trebuia să fie, muncind pe proprietatea mea. Poți, la fel de bine, să mă arestezi pe mine, fiindcă sunt proprietarul terenului pe care a fost ucisă Makwa sau pe Jay Geiger, pentru că a găsit-o.

— Dacă n-a făcut-o indianul, asta o să iasă la iveală într-un proces cinstit. Trăia cu femeia aceea…

— Ea era șamanul lui. La fel cum ar fi fost preotul său. Faptul că locuiau în aceeași casă făcea ca sexul între ei să fie interzis, erau ca frate și soră.

— Oamenii își mai omoară preoții. Și mai întrețin relații sexuale cu surorile, dacă vrei să știi.

Rob J. începuse să spună ceva, dezgustat, dar renunță.

— Încă nu e prea târziu să faci lucrurile așa cum trebuie, Nort. A fi șerif e numai o slujbă ca oricare alta, dacă o pierzi o să supraviețuiești. Cred că ești un tip cumsecade. Dar dacă faci un lucru ca ăsta o dată, o să-ți vină ușor s-o faci și a doua, și a treia oară.

Făcuse o greșeală. Nort putea trăi cu conștiința că tot orașul știa că e omul lui Nick Holden, atât timp cât nimeni nu îi arunca asta în față.

— Am citit rahatul ăla pe care îl numești raport de autopsie, dr. Cole. O să ai de furcă să convingi un judecător și pe jurați că femeia aia era virgină. O indiancă arătoasă de vârsta ei, mai ales că tot orașul știe că era femeia ta. Ai ceva nerv, nu glumă. Acum cară-te naibii de-aici. Și nu mai veni să mă plictisești dacă nu te asiguri mai întâi că e vorba de ceva oficial.

Luna îi spuse că Cel-Ce-Vine-Cântând se temea.

— Nu cred că-i vor face vreun rău, spuse Rob J.

Ea îi arătă că nu de a fi rănit se temea el.

— Știe că uneori oamenii albi își spânzură prizonierii. Dacă un Sauk moare spânzurat, nu mai poate trece râul de spumă și nu ajunge niciodată în Lumea de la Apus.

— Nimeni n-o să-l spânzure pe Cel-Ce-Vine-Cântând, spuse Rob J. iritat. N-au nicio dovadă că el ar fi făcut ceva. E un joc politic și în câteva zile îi vor da drumul.

Dar frica ei era contagioasă. Singurul avocat din Holden's Crossing era Nick Holden. Erau mai mulți avocați în Rock Island, dar Rob J. nu-i cunoștea personal. În dimineața următoare, vizită repede pacienții care aveau nevoie de îngrijire imediată și apoi călări spre capitala districtului. Erau mai mulți cei care se aflau în sala de așteptare a lui Steven Hume decât văzuse adesea chiar la el la dispensar și trebui să aștepte aproape nouăzeci de minute până îi veni rândul.

Hume îl ascultă atent.

— De ce ai venit la mine? îl întrebă în cele din urmă.

— Pentru că tu candidezi să fii reales și Nick Holden e adversarul tău. Pentru un motiv pe care încă nu l-am înțeles, Nick le face câte necazuri poate Saukilor în general și lui Cel-Ce-Vine-Cântând, în particular.

Hume oftă.

— Nick e cu o grupare dură și nu pot să-i iau în neserios candidatura. Partidul American îi îndoapă pe nativii Statelor Unite cu ură și teamă față de imigranți și catolici. Au o lojă secretă în fiecare oraș cu o gaură în ușă, ca să-i poată ține la distanță pe cei care nu sunt membri. Sunt porecliți Partidul „Nu Știu Nimic", fiindcă dacă întrebi pe vreun membru despre activitățile lor, acesta e instruit să spună că nu știe nimic despre ele. Promovează și folosesc violența împotriva străinilor și mi-e rușine să recunosc că realmente au cuprins toată țara, din punct de vedere politic. Imigranții continuă să sosească, dar în clipa asta șaptezeci la sută dintre

locuitorii din Illinois sunt nativi în SUA, iar din restul de treizeci la sută, majoritatea n-au cetățenie și, deci, nu votează. Anul trecut cei de la „Nu Știu Nimic” aproape au ales un guvernator în New York și au câștigat patruzeci și nouă de locuri în Legislativ. O alianță între Whig și ei a cucerit cu ușurință alegerile în Pennsylvania și Delaware, iar în Cincinnati au fost învinși numai după o luptă aprigă.

— Dar ce are Nick cu Saukii? Ei nu sunt născuți în afara continentului!

Hume se strâmbă.

— Are instinct politic foarte ascuțit. N-au trecut decât nouăsprezece ani de când albii erau masacrați de indieni în locurile astea. Mulți oameni au murit în timpul războiului cu Șoimul-Negru. Băieții care au supraviețuit raidurilor indiene și cu cicatrice făcute de indieni sunt cei care votează acum și încă îi urăsc pe indieni și se tem de aceștia. Așa că vrednicul meu oponent agită apele. Noaptea trecută, în Rock Island, a făcut cinste cu o grămadă de whisky și apoi a reamintit tuturor de războaiele cu indienii, nelăsând la o parte niciun scalp luat, nicio atrocitate. Apoi le-a povestit despre ultimii indieni însetați de sânge din Illinois, care s-au refugiat în orașul vostru și a promis că, atunci când va fi ales reprezentant al Statelor Unite, o să aibă el grijă ca aceștia să se întoarcă în rezervația din Kansas, unde le e locul.

— Poți să iei măsuri ca să-i ajuți pe Sauki?

— Să iau măsuri? oftă Hume. Dr. Cole, eu sunt politician. Indienii nu votează, așa că n-am cum să iau poziție publică în favoarea lor, nici individual, nici colectiv. Dar, ca fapt politic, m-ar ajuta să amortizez situația asta, fiindcă oponentul meu încearcă să se folosească de ea ca să-mi ia locul.

Cei doi judecători care se deplasează prin orașe în district într-un circuit al curții sunt onorabilul Daniel P. Allan și onorabilul Edwin Jordan. Judecătorul Jordan e mediocru și, în plus, e din

Whig. Dan Allan e un judecător destul de bun și un Democrat și mai bun. Îl cunosc bine și am lucrat mult timp cu el și, dacă preia cazul, n-o să-i lase pe oamenii lui Nick să transforme totul în carnaval și să-l condamne pe prietenul tău Sauk cu dovezi neconcludente, inventate, doar ca să-l ajute pe Holden să câștige alegerile. N-avem cum să aflăm dacă va fi el sau Jordan cel care va judeca procesul. Dar dacă va fi Allan, el va fi nu mai mult decât corect, dar corect sigur va fi.

Niciunul dintre avocații din oraș nu va fi de acord să apere un indian, asta e realitatea. Cel mai bun avocat pe aici e unul tânăr, pe nume John Kurland. Lasă-mă să vorbesc eu cu el, să văd dacă pot să-i forțez un pic mâna.

— Vă rămân recunoscător, congresman.

— Ei, bine, poți să arăți asta votând.

— Sunt unul dintre cei treizeci la sută. Am depus cerere pentru naturalizare, dar perioada de așteptare e de trei ani…

— Asta îți permite să votezi data viitoare, când voi candida pentru a fi reales, spuse Hume, cu simț practic. Zâmbi, strângându-i mâna lui Rob. Între timp, poți să le spui prietenilor tăi.

Orașul n-avea să fie agitat prea mult timp din cauza unei indience moarte. Mai interesantă era perspectiva deschiderii Academiei Holden's Crossing. Oricine din oraș s-ar fi arătat dornic să ofere o bucată de pământ pentru construirea școlii, asigurându-și astfel accesul facil pentru propriii copii, dar se căzu de acord ca instituția să fie așezată în zona centrală, așa că în final adunarea orașului acceptă trei acri de la Nick Holden, care a fost foarte satisfăcut, pentru că lotul respectiv fusese prevăzut ca școală pe hărțile imaginare pe care și le tot construia la începuturile lui Holden's Crossing.

O clădire lungă de lemn, cu o singură încăpere, a fost construită în cooperare. O dată lucrul

început, proiectul prinse viață. În loc de pământ bătătorit, bărbații aduseră bușteni de la șase mile depărtare ca să facă dușumele de scândură. Un raft lung a fost construit de-a lungul unui perete pentru a servi drept pupitru colectiv și în fața lui se puse o bancă lungă, pentru ca elevii să poată sta cu fața la perete în timp ce scriau și să se poată răsuci cu fața spre învățător când recitau. O sobă pătrată de fier a fost așezată în mijlocul camerei. Se hotărî ca școala să înceapă în fiecare an după strângerea recoltei și să dureze trei trimestre a câte douăsprezece săptămâni, iar învățătorul să primească nouăsprezece dolari pe trimestru, plus casă și masă. Legea statului susținea că un învățător trebuie să fie calificat în citit, scris și aritmetică și să aibă cunoștințe fie de geografie, fie de gramatică sau istorie.

Nu se iviră prea mulți candidați, fiindcă plata era mică și condițiile modeste, dar în cele din urmă a fost angajat Marshall Byers, văr primar cu Paul Williams, potcovarul.

Domnul Byers era un tânăr slab (de douăzeci și unu de ani), cu ochii bulbucați, care predase în Indiana înainte de a veni în Illinois și, de aceea, știa la ce să se aștepte de la „masă și casă”, stând câte o săptămână la familiile fiecărui elev. El îi spuse lui Sarah că era bucuros să stea la o fermă de oi, fiindcă îi plăceau carnea de miel și morcovii mai mult decât porcul cu cartofi.

— Oriunde altundeva, tot ce-ți dau să mănânci e carne de porc cu cartofi, carne de porc cu cartofi, repetă el.

Rob J. zâmbi către el.

— O să-ți placă la nebunie familia Geiger, îi spuse el.

Rob J. nu a fost prea încântat de învățător. Era ceva obraznic în privirile furișe pe care le arunca lui Sarah și Lunei și în felul în care se uita la Șaman, de parcă băiatul era ciumat.

— Abia aștept să-l am pe Alexander ca elev, spuse domnul Byers.

— Șaman așteaptă și el cu nerăbdare să înceapă școala, spuse Rob J., cu voce plată.

— O, dar asta e imposibil. Băiatul nu vorbește bine. Și cum poate un copil care nu aude nimic să învețe ceva la școală?

— Citește pe buze. Învață cu ușurință, domnule Byers.

Domnul Byers se încruntă. Părea gata să protesteze în continuare, dar se răzgândi când văzu fața lui Rob J.

— Desigur, dr. Cole, spuse înțepat. Desigur.

În dimineața următoare, înainte de micul dejun, Alden Kimball bătu la ușa din spate. Fusese la magazinul de semințe dis-de-dimineață și ardea să spună noutățile.

— Cretinii ăia de indieni! Au făcut-o de data asta, spuse el. S-au îmbătat azi-noapte și au dat foc magaziei călugărițelor ălora.

Luna negă imediat când a fost întrebată de Rob.

— Am fost la tabăra Sauki noaptea trecută cu prietenii mei, să vorbim despre Cel-Ce-Vine-Cântând. E o minciună ce i s-a spus lui Alden.

— Poate au început să bea după ce ai plecat tu.

Nu. E o minciună. Părea calmă, dar începuse deja să și dezlege șorțul. Mă duc să vorbesc cu Poporul.

Rob oftă. Se decise să-i viziteze pe catolici.

Auzise că li se spunea „blestematele de gângănii cafenii”. Înțelese de ce când le văzu, pentru că purtau robe de lână maro ce arătau prea călduroase pentru toamnă și probabil că erau o tortură în căldura verii. Patru dintre ele munceau printre ruinele magaziei suedeze cochete pe care August Lund și soția lui o construiseră cândva cu speranțele tinereții lor.

Păreau să cerceteze rămășițele arse, încă fumegând într-un colț, în caz că ceva mai merita

salvat.

— Bună dimineața, strigă el.

Nu-l simțiseră apropiindu-se. Își ridicaseră poalele lungi ale rochiilor și le prinseseră în brâu ca să poată lucra mai lesne, iar acum se grăbiră să-și ascundă patru perechi de picioare butucănoase, încălțate în ciorapi groși, albi.

— Sunt doctorul Cole, spuse el, descălecând. Vecinul vostru îndepărtat. Se holbară la el fără să spună nimic și îi trecu prin minte că poate nu înțelegeau limba. Pot să vorbesc cu persoana care conduce locul ăsta?

— Asta înseamnă cu Maica Superioară, spuse una dintre ele, cu vocea abia mai puternică decât o șoaptă.

Se mișcă ușor și se îndreptă spre casă, cu Rob pe urmele ei. Lângă casă, un bătrân înveșmântat în negru grebla o grădină de zarzavaturi degerată. Nu-i arătă niciun interes lui Rob. Călugărița bătu de două ori, repede și încet, cum era și vocea ei.

— Poți intra.

Straiul cafeniu îl precedă și făcu o plecăciune.

— Domnul acesta dorește să vă vorbească, Reverența voastră. E doctor și vecin cu noi, spuse călugărița cu voce ca o șoaptă și se înclină din nou înainte de a ieși.

Maica Superioară stătea într-un jilț de lemn, în spatele unei mese. Fața încadrată de voal era lată, cu un nas mare și generos, cu ochii iscoditori de un albastru penetrant, mai deschiși decât ochii lui Sarah, și care îl înfruntau pe interlocutor.

Se prezentă și îi spuse că îi părea rău de incidentul cu focul.

— Vă putem ajuta cu ceva?

— Sunt sigură că Domnul ne va ajuta. Vorbea o engleză aleasă, educată; el își spuse că accentul era probabil german, deși nu semăna cu al familiei Schroeder. Poate că proveneau din regiuni diferite ale Germaniei.

— Te rog, ia loc, îi spuse ea, indicând singurul scaun confortabil din încăpere, încăpător ca un tron, îmbrăcat în piele.

— Ați cărat asta până aici în căruță?

— Da. Când episcopul ne vizitează, o să aibă un scaun decent, pe care să se așeze, spuse ea serioasă. Bărbații veniseră în timpul Cântecului vecerniei, adăugă. Comunitatea surorilor era ocupată cu rugăciunea și nu auzise zgomotele și trosniturile, dar în curând mirosiseră fumul.

— Mi s-a spus că au fost indieni.

— Indieni de felul celor care au participat la petrecerea cu ceai din Boston, spuse ea acru.

— Sunteți sigură?

Ea zâmbi fără umor.

— Erau bărbați albi beți, scuipând înjurături de om alb băut.

— Există o lojă a Partidului American aici.

Ea dădu din cap.

— Cei care „Nu Știu Nimic”. Acum zece ani eram la Comunitatea franciscană din Philadelphia, abia sosită din orașul meu natal, Württemberg. „Nu știu Nimic” m-au tratat cu o săptămână de teroare în care două biserici au fost atacate, doisprezece catolici bătuți de moarte și o duzină de case de catolici arse din temelii. Mi-a luat o vreme să accept după aceea că nu toată America e așa.

El încuviință. Observă că transformaseră una din cele două camere ale casei lui August Lund într-un dormitor spartan. Această cameră fusese inițial camera de grâne a lui Lund. Acum, rogojini de dormit erau stivuite într-un colț. În afară de masa ei de lucru cu scaunul ei și scaunul episcopului, singura mobilă mai era o masă lungă, cu bănci de lemn proaspăt și el comentă construcția lor.

— Sunt făcute de preotul vostru?

Ea zâmbi și se ridică.

— Părintele Russel e capelanul nostru. Tâmplarul e sora Mary Peter Celestine. Vrei să

vezi capela noastră?

El o urmă în camera în care familia Lund mâncase, dormise și făcuse dragoste și în care murise Greta Lund. Fusese curățată lună și văruită. Lipit de perete era un altar de lemn, iar în fața sa un *prie-Dieu* pentru îngenunchiat. În fața crucifixului de pe altar, o candelă mare cu sticlă roșie era înconjurată de altele mai mici. Mai erau patru statuete de ghips ce păreau segregate după sex. O recunoscu pe Fecioară la dreapta. Maica Superioară îi spuse că alături de Sf. Maria era Sfânta Clara, cea care fondase ordinul lor de călugărițe, iar de partea opusă a altarului erau Sf. Francisc și Sf. Iosif.

— Mi s-a spus că plănuiți să deschideți o școală.

— Ți s-a spus greșit.

El zâmbi.

— Și că intenționați să furați copii pentru viața de mănăstire.

— Ei, bine, asta nu e chiar atât de greșit, spuse ea serioasă. Totdeauna sperăm să salvăm un suflet cu ajutorul lui Christos, copil sau femeie sau bărbat. Întotdeauna ne luptăm să câștigăm prieteni, să atragem catolicii din comunitate. Dar ordinul nostru e un ordin de călugărițe și surori medicale totodată.

— Surori medicale! Și unde o să vă faceți meseria? O să construiți aici un spital?

— A, spuse ea cu regret. Nu avem bani. Sfânta Biserică Mamă a cumpărat proprietatea asta și ne-a trimis aici. Și aici trebuie să ne câștigăm singure existența. Suntem sigure că Domnul ne va ajuta.

El era mai puțin sigur.

— Pot să apelez la surorile voastre dacă bolnavii mei vor avea nevoie de ele?

— Să mergem în casele lor? Nu, nu facem asta niciodată, spuse ea severă.

El nu se simțea în largul său în capelă și începu să se retragă.

— Cred că dumneata nu ești catolic, dr. Cole.

El clătină din cap. Un gând brusc îl cotropi.

— Dacă va fi necesar, pentru a-i ajuta pe Sauki, veți depune mărturie că oamenii care v-au ars magazia au fost albi?

— Desigur, spuse ea rece. De vreme ce e purul adevăr.

El realiză că novicele trebuiau să fie probabil terorizate continuu de ea.

— Mulțumesc… Ezită, incapabil să se încline în fața acestei femei aprige și s-o numească „Reverența voastră”: Care e numele dumneavoastră, Maică Superioară?

— Sunt maica Miriam Ferocia.

El fusese latinist la școală, muncind pe brânci să-l traducă pe Cicero și însoțindu-l pe Caesar prin războaiele galice. Reținuse destul ca să știe că numele însemna Maria cea Curajoasă. Dar și după trecerea anilor, când avea să se gândească la femeia aceasta, avea s-o numească, numai și numai pentru sine, Miriam cea Feroce.

Făcu o călătorie lungă călare până la Rock Island să-l vadă pe Stephen Hume și a fost imediat răsplătit, deoarece congresmanul avea vești bune. Daniel P. Allan avea să conducă procesul. Din cauza lipsei de dovezi, judecătorul Allan nu vedea vreo problemă în eliberarea lui Cel-Ce-Vine-Cântând pe cauțiune.

— Crimă capitală, totuși – n-a putut stabili cauțiunea la mai puțin de două sute de dolari. Va trebui să te duci la Kockford sau Springfield pentru un tip care să plătească și să-l păzească după aceea.

— O să dau eu banii. Cel-Ce-Vine-Cântând n-o să fugă de la mine, spuse Rob J.

— Bine. Tânărul Kurland a fost de acord să-l reprezinte. E mai bine pentru tine să nu te arăți prin preajma închisorii, date fiind circumstanțele. Avocatul Kurland te va aștepta peste două ore la banca dumitale. E cea din Holden’s Crossing?

— Da.

— Fă un cec pentru districtul Rock Island, semnează-l și dă-i-l lui Kurland. Se va ocupa el de rest. Hume rânji. Cazul va fi audiat în câteva săptămâni. Între Dan Allan și John Kurland, se va avea grijă ca Nick, dacă încearcă să facă larmă din cazul ăsta, să pară cel puțin ca un prost.

Strângerea lui de mână a fost fermă și încurajatoare.

Rob J. se duse acasă și pregăti trăsurica, fiindcă simțea că Luna trebuie să aibă și ea un rol în comitetul de recepție. Ea se așeză dreaptă în trăsurică, purtând rochia ei obișnuită de casă și o bonetă ce aparținuse Makwei, neobișnuit de tăcută chiar și pentru ea. Își dădu seama că era foarte nervoasă. Opri calul în fața băncii și ea așteptă în trăsură în timp ce el se ocupă de problema banilor, făcând un extras din cont și dându-i-l lui John Kurland, un bărbat tânăr, serios, care arătă politețe, dar nu căldură, când a fost prezentat Lunei.

Când avocatul îi părăsi, Rob J. se urcă în trăsurică și se așeză lângă Luna. Lăsă calul legat și stă tură amândoi și se uitară fix și îndelung la ușa biroului lui Nort London. Soarele era fierbinte pentru septembrie.

Așteptară un timp ce păru fără sfârșit. Apoi Luna îi atinse brațul fiindcă ușa se deschise și ieși Cel-Ce-Vine-Cântând, aplecându-se ca să iasă. Kurland venea chiar în spate.

Îi văzură imediat pe Luna și pe Rob J. și porniră spre ei. Poate că Cel-Ce-Vine-Cântând reacționă de bucurie fiindcă era liber sau poate că ceva instinctiv îl făcu să vrea să fugă de acolo, dar nu făcu decât câțiva pași, alergând, când ceva se abătu de deasupra și din dreapta, apoi de pe un acoperiș de pe partea cealaltă a străzii.

Pyawanegawa vânătorul, șeful, eroul jocului cu mingea-și-bățul ar fi trebuit să cadă cu eleganță și demnitate, ca un copac gigant, dar se prăbuși greoi ca oricare alt om, cu fața în praf.

Rob J. sări din trăsurică și într-o clipă a fost lângă el, dar Luna a fost incapabilă să se miște. Când ajunse lângă Cel-Ce-Vine-Cântând și îl întoarse, văzu că Luna știa deja. Un glonț lovise exact în gât. Celelalte două în piept, foarte aproape unul de celălalt, și probabil că amândouă nimeriseră inima, provocând moartea.

Kurland ajunse lângă ei, neajutorat și înspăimântat. Le trebuiră alte două minute lui London și lui Holden pentru a ieși din biroul șerifului. Nort ascultă explicațiile lui Kurland în legătură cu ce se întâmplase și începu să strige ordine, verificând acoperișul de pe partea opusă a străzii, apoi pe celălalt. Nimeni nu păru teribil de surprins să descopere că nu era nimeni acolo.

Rob J. rămăsese în genunchi lângă Cel-Ce-Vine-Cântând, dar acum se ridică și îl privi în față pe Nick. Holden era alb la față, dar relaxat, gata pentru orice. În mod ciudat, Rob a fost izbit de frumusețea lui masculină. Purta un revolver la șold, observă Rob J., și știu că ceea ce avea să-i spună lui Nick îl putea pune în pericol și cuvintele trebuiau alese cu grijă, dar trebuiau spuse.

— Nu mai vreau să am de-a face cu tine niciodată. Cât voi trăi, îi spuse.

Cel-Ce-Vine-Cântând a fost adus la adăpostul de la fermă și Rob J. îl lăsă acolo cu familia lui. În amurg, ieși să-i aducă pe Luna și pe copii în casă să mănânce și descoperi că dispăruseră, la fel și corpul lui Cel-Ce-Vine-Cântând. Târziu, în seara aceea, Jay Geiger găsi trăsurică și calul familiei Cole legate de un stâlp în fața grajdului său și i le aduse lui Rob J. la ferma lui de oi. Spuse că Micul-Corn și Câinele-de-Piatră plecaseră de la ferma Geiger. Luna și copiii ei nu s-au mai întors. În noaptea aceea, Rob J. zăcu fără somn, gândindu-se la-Cel-Ce-Vine-Cântând îngropat undeva într-un mormânt nemarcat, în pădurile de pe râu. Pe

pământul altcuiva și care cândva aparținuse Saukilor.

Rob J. nu află noutățile decât târziu, în dimineața zilei următoare, când Jay sosi din nou călare și-i spuse că silozul cu provizii enorme al lui Nick Holden arsese din temelii în noaptea trecută.

— Nu-i nicio îndoială, de data asta sunt Saukii. Au fugit cu toții. Nick și-a petrecut cea mai mare parte din noapte încercând să țină flăcările departe de casă și promițând că o să cheme miliția și armata Statelor Unite. Deja a plecat după ei cu aproape patruzeci de oameni, cei mai neisprăviți luptători împotriva indienilor pe care i-ai fi putut găsi. Nort London, dr. Beckermann, Julian Howard, Fritz Graham, cei mai mulți obișnuiți ai barului lui Nelson – jumătate dintre radicalii din zonă – toți imaginându-și că se duc după Șoimul-Negru. Au noroc dacă nu se împușcă unul pe altul în călcâie.

În după-amiaza aceea, Rob J. călări până în tabăra Saukă. Felul în care arăta locul îi spuse că plecaseră pentru totdeauna. Pieile de bizon fuseseră scoase din pragurile *hedonoso-te-urilor,* care arătau ca niște găuri într-o gingie de pe care au căzut dinții. Mizeria vieții de tabără împuțea pământul. Culese o cutie de conserve, al cărei capac fusese tăiat cu cuțitul sau baioneta. Eticheta releva că, în cutie, fuseseră jumătăți de piersică din statul Georgia. Nu reușise niciodată să-i convingă pe Sauki de necesitatea de a săpa latrine și acum a fost împiedicat să regrete plecarea lor de mirosul de excremente umane ce năvăli asupra lui când vântul bătu dinspre tabără, un ultim indiciu sordid că ceva de valoare dispăruse din acel loc și nu avea să mai fie adus înapoi de vrăjitori sau de politică.

Nick Holden și grupul său îi urmăriră pe Sauki timp de patru zile. Nu se apropiară niciodată cu adevărat de oi. Indienii se menținură în zona împădurită de-a lungul râului Mississippi

îndepărtându-se mereu spre nord. Nu erau atât de buni în sălbăticie ca alții din Popor care muriseră, dar și cel mai slab dintre ei era mai în largul său în pădure decât albii, așa că se răsuciră și își dublară urmele, lăsând semne false pe care albii le urmară orbește.

Albii se săturaseră de urmărire când ajunseseră deja în Wisconsin. Ar fi fost mai bine dacă s-ar fi putut întoarce cu câteva trofee, câteva scalpuri sau urechi, dar își spuseră unul altuia că repurtaseră o mare victorie. Se opriră la Prairie du Chien și cumpărară o groază de whisky și Eritzie Graham se luă la bătaie cu un soldat și sfârși la închisoare, dar Nick îl scoase, convingându-l pe șerif că puțină curtoazie profesională era de dorit față de un deputat în vizită. Când se întoarseră, treizeci și opt de discipoli porniră să cutreiere, răspândind vestea că Nick Holden scăpase statul de amenințarea pieilor-roșii și că era un tip grozav pe care să-l susții.

Era o toamnă blândă în anul acela, mai bună decât vara, fiindcă toate insectele fuseseră omorâte de frigul de la început. O vreme aurie, cu frunzele de pe apa râului colorate de nopțile reci, dar cu zile blânde și plăcute.

În octombrie, biserica îl chemă la sânul ei pe reverendul Joseph Hills Perkins. Acesta ceruse o locuință și un salariu, așa că după recoltă a fost construită o casă mică și preotul se mută în ea împreună cu soția sa, Elizabeth. Nu aveau copii.

Sarah se agită mult ca membră a comitetului de primire. Rob J. găsi crini trecuți pe malul râului și le plantă rădăcinile la capul mormântului Makwei. Obiceiul Sauk nu era să se marcheze mormintele cu pietre, dar îl rugă pe Alden să taie un dreptunghi de piatră neagră, care să nu se tocească. Nu părea potrivit să-i pună un epitaf cu cuvinte englezești, dar el și Alden gravară în piatră semnele ca feriga pe care ea le purtase pe trup, ca să marcheze locul ca fiind al ei. Avu o singură

convorbire nesatisfăcătoare cu Nort London, în intenția de a-l convinge pe șerif să cerceteze moartea ei și a lui Cel-Ce-Vine-Cântând, dar London îi spuse că era satisfăcut că ucigașul ei fusese împușcat probabil de către ceilalți indieni.

În noiembrie, pe întreg cuprinsul Statelor Unite, cetățeni peste douăzeci și unu de ani de sex masculin se prezentară la urne. Peste tot, muncitorii reacționară la competiția cu imigranții pentru locurile de muncă. Rhode Island, Connecticut, New Hampshire, Massachusetts și Kentucky aleseră guvernatori ai Partidului „Nu Știu Nimic". Legislatori ai aceluiași partid au fost aleși în opt state. În Wisconsin, „Nu Știu Nimic" ajută la alegerea avocaților republicani, care se porniră să abolească agențiile de imigrare. „Nu Știu Nimic" câștigară Texas-ul, Tennessee, California și Maryland și pierdură strâns în cele mai multe state din sud.

În Illinois câștigară majoritatea voturilor, în Chicago și regiunea de sud a statului. În districtul Rock Island, fostul congresman al SUA, Stephen Hume, își pierdu locul în favoarea luptătorului cu indienii, Nick Holden, la o diferență de o sută optzeci de voturi. Nick plecă aproape imediat după alegeri la Washington D.C. să-și reprezinte districtul.

IV

BĂIATUL SURD

12 octombrie 1851

30

Lecții

Drumul de fier pornea din Chicago. Cei proaspăt veniți din Germania, Irlanda sau Scandinavia găseau de lucru la împingerea șinelor strălucitoare de-a lungul terenului mai mult plat, ajungând în cele din urmă pe malul de est al râului Mississippi, la Rock Island. În același timp, pe malul opus al râului, Compania de cale ferată Mississippi și Missouri construia o linie de-a lungul Iowei, de la Davenport la Council Bluffs, iar Compania de poduri peste râul Mississippi fusese fondată pentru a uni cele două linii de cale ferată printr-un pod peste marele râu.

În misterele adânci ale apelor învolburate, curând după amurg, în seara blândă, milioane de larve acvatice se transformară în muște friganide. Fiecare insectă, de formă asemănătoare libelulei, ieși din râu cu patru aripi argintii; se unira în roiuri, căzând asupra Davenportului într-un nor de fulgi sclipitori care acoperi ferestrele, intră în ochii, urechile și gurile oamenilor și animalelor, provocând neplăceri teribile oricui se aventura afară din casă.

Friganidele trăiau o singură noapte. Atacul lor scurt era un fenomen ce se petrecea o dată sau de două ori pe an și oamenii nu-l luau în serios. La apus, invazia era terminată, muștele erau moarte. La opt dimineața, patru bărbați stăteau pe băncile de pe malul râului în lumina slabă a răsăritului, fumând și privind cum grupe de muncitori măturau corpurile insectelor în grămezi ce erau apoi încărcate în căruțe și aruncate înapoi în râu. Curând sosi un alt bărbat călare, trăgând după el

alți patru cai, iar ceilalți se ridicară de pe bănci și încălecară.

Era o dimineață de marți. Ziua plăților. Pe Strada A Doua, în biroul Companiei feroviare Chicago și Rock Island, contabilul și două ajutoare pregăteau salariile echipei care construia noul pod.

La 8:19 cei cinci bărbați apărură călare în fața biroului. Patru dintre ei descălecară și intrară, lăsându-l pe al cincilea cu caii. Nu erau mascați și arătau ca niște fermieri obișnuiți, cu excepția faptului că erau cu toții înarmați. Când își formulară cererea calm și politicos, unul dintre ajutoare a fost suficient de prost să încerce să ia un pistol de pe raftul apropiat și a fost împușcat pe loc, ca friganidele, un singur glonț în cap. Nicio altă rezistență nu a fost opusă și cei patru jefuitori colectară calmi întreaga sumă pentru salarii, de 1.106.37 dolari, într-un sac de pânză murdară, apoi ieșiră. Contabilul spuse mai târziu autorităților că era sigur că banditul care dădea ordinele era un bărbat pe nume Frank Mosby, care avusese timp de mai mulți ani o fermă pe malul opus al râului, la sud, mai jos de Holden’s Crossing.

Sarah nu-și alese un moment prea fericit. În dimineața aceea de duminică așteptă la biserică până ce reverendul Perkins îi rugă pe credincioși să mărturisească! Apoi, făcându-și curaj, se ridică și ieși în față. Cu voce joasă mărturisi preotului ei și congregației că, după ce rămăsese văduvă de tânără, concepuse în afara sfintelor legături ale căsătoriei și născuse un copil.

Acum, le spuse ea, încearcă prin spovedirea în public, să se spele de păcat prin mila lui Iisus Christos.

Când termină, ridică fața albă și privi drept în ochii strălucitori ai reverendului Perkins.

— Roagă-te Domnului, șopti el. Degetele lui lungi, subțiri, o apăsară pe cap, silind-o să îngenuncheze. Doamne! rosti el ferm, iart-o pe

această femeie bună, de greșeală, căci ea s-a spălat de păcat aici în casa Ta în această zi, a lepădat pata de pe sufletul ei, făcându-l alb ca trandafirul, pur ca prima zăpadă.

Murmurele congregației se ridicară în strigăte și exclamații.

— Rugați-vă Domnului!

— Amin!

— Aleluia!

— Amin, amin!

Sarah simți cum i se înalță sufletul. Se gândi că ar putea zbura în Paradis chiar în acea clipă, iar puterea Domnului îi pătrunse trupul prin degetele ca o gheară ale domnului Perkins.

Congregația era ametită de încântare. Fiecare persoană era la curent cu jaful de la oficiul feroviar și cu faptul că șeful bandiților fusese identificat ca fiind Frank Mosby, al cărui frate decedat, Will, se șoptea peste tot, era responsabil de primul născut al lui Sarah Cole. Așa că oamenii din biserică se lăsară cuprinși de drama confesiunii, studiind fața și corpul lui Sarah Cole și imaginându-și o varietate de scene lascive, care aveau să fie povestite mai departe, în șoaptă, prietenilor și vecinilor lor.

Când domnul Perkins îi dădu în sfârșit voie lui Sarah să se întoarcă la locul ei, mâini se întinseră dornice spre ea. Și multe voci murmurară cuvinte de bucurie și felicitare.

Era realizarea încununată de succes a unui vis care o tulburase ani de zile. Era o dovadă că Dumnezeu e bun, că iertarea creștină făcea speranța posibilă și că fusese acceptată în lumea în care domneau doar dragostea și mila. Era cel mai fericit moment al vieții ei.

În dimineața următoare era deschiderea Academiei, prima zi de școală. Șaman se bucură de compania a optsprezece copii de vârste diferite, de mirosul de lemn proaspăt șlefuit al clădirii și

mobilei, de tăblița lui și de creioanele cu care se scria pe ea, de copia lui personală din *Al Patrulea Abecedar Eclectic al lui McGuffey,* zdrențuit și uzat, fiindcă școala din Rock Island achiziționase *Al Cincilea Abecedar Eclecticul lui McGuffey* pentru elevii săi, așa că Academia Holden's Crossing cumpărase cărțile lor vechi. Dar aproape imediat a fost copleșit de probleme.

Domnul Byers așeză elevii în ordine alfabetică, în patru grupe, în funcție de vârstă, așa că Șaman se trezi la un capăt al băncii lungi comune, iar Alex era așezat prea departe ca să-l poată ajuta cu ceva. Învățătorul vorbea cu nervozitate, repede, și Șaman reușea cu greu să-i citească buzele. Elevilor li se ceru să deseneze casa în care locuiau pe tăblițe și să-și scrie numele, vârsta, numele și ocupația taților lor. Cu entuziasmul școlarilor în prima zi, ei se întoarseră spre masă și în curând erau ocupați cu lucrul. Primul semn pentru Șaman că ceva nu era în ordine a fost când simți arătătorul de lemn lovindu-l pe umăr.

Domnul Byers ordonase clasei să se oprească din scris și să se întoarcă spre el. Toți ascultaseră, cu excepția băiatului surd, care nu îl auzise.

Când Șaman se răsuci speriat, văzu că ceilalți copii râdeau de el.

— Acum vom citi cu voce tare ce ați scris pe tăblițe; fiecare va fi chemat și va arăta desenul său clasei. Începem cu tine, îl lovi din nou arătătorul.

Șaman citi, bâlbâindu-se la câteva cuvinte. După ce arătă desenul și termină, domnul Byers o chemă pe Rachel Geiger, de la celălalt capăt al clasei. Deși Șaman se înclină în față cât putu de mult de pe locul său, nu-i putea vedea fața sau citi buzele. Ridică mâna.

— Ce e?

— Vă rog, spuse, adresându-i-se învățătorului cum îl instruise mama lui, nu le pot vedea fețele de aici. N-aș putea să stau în fața lor?

La ultimul său loc de muncă, domnul Byers avusese probleme disciplinare, uneori atât de grave încât îi era groază să intre în clasă. Această școala nouă era o schimbare binevenită și era hotărât să-i țină din scurt pe micii sălbatici. Decisese că unul din modurile în care va realiza asta va fi prin controlul locurilor. Alfabetic, în patru grupe mici, după vârstă. Fiecare la locul său.

Știa că nu va merge dacă-l punea pe băiatul ăsta să stea în fața lor și să se holbeze la gurile lor în timp ce recitau, poate făcând strâmbături pe la spatele lui, făcându-i să râdă.

— Nu, nu îți permit.

Cea mai mare parte a dimineții aceleia, Șaman stătu pur și simplu, incapabil să înțeleagă ce se petrece. La prânz, copiii merseră afară și jucară leapșa. Îi plăcu până când cel mai solid băiat din școală, Lucas Stebbins, îl lovi pe Alex ca să „i-o dea”, făcându-l să cadă grămadă. Când Alex se ridică în picioare, cu pumnii strânși, Stebbins se apropie de el.

— Vrei să te bați, ai, rahatule? N-ar trebui să te lăsăm să te joci cu noi. Ești un bastard. Tata așa a zis.

— Ce e aia? întrebă Davey Geiger.

— Nu știi? spuse Luke Stebbins. Înseamnă că altcineva decât tatăl lui, un bandit murdar pe care-l chema Will Crosby, și-a băgat scula în gaura doamnei Cole.

Când Alex se aruncă asupra băiatului mai mare, primi o lovitură în nas care-i făcu sângele să sară în toate părțile și îl trânti la pământ. Șaman alergă la atacatorul fratelui său și primi atâtea lovituri în urechi, încât câțiva dintre ceilalți copii, speriați tare de Luke, o luară la fugă.

— Oprește-te, îi faci rău, strigă Rachel Geiger, cu ochii strălucind.

De obicei, Luke o asculta, uimit de faptul că la numai doisprezece ani ea avea deja sâni, dar de data asta doar rânji.

— E deja surd. Nu-i poate face mai rău la urechi. Ce caraghios vorbesc nătângii, spuse bine dispus și îi aplică lui Șaman lovitura finală, apoi se depărtă. Dacă Șaman i-ar fi permis, Rachel l-ar fi luat în brațe și l-ar fi mângâiat. El și Alex, spre oroarea lor ulterioară, stătură pe pământ și plânseră împreună, în timp ce colegii lor îi priveau.

După prânz a fost ora de muzică. Ea consta în învățarea melodiei și cuvintelor imnurilor și cânturilor religioase, o lecție populară fiindcă era o ușurare după învățatul din cărți. În timpul orei de muzică, domnul Byers îl puse pe băiatul surd să golească cenușarul de lângă sobă și să umple lada de lemne cu bușteni grei cărați de afară. Șaman decise că ura școala.

Alma Schroeder a fost cea care îi pomeni admirativ lui Rob J. despre confesiunea din biserică, închipuindu-și că el știa de ea. O dată ce află detaliile, el se certă cu Sarah. Simțise zbuciumul ei și acum îi simțea ușurarea, dar era uimit și stânjenit că ea oferise unor străini detalii intime ale vieții ei, fie ele dureroase sau nu.

Nu străini, îl corectase ea.

— Frați întru milă, surori întru Christos, care au împărtășit cu mine penitența.

Domnul Perkins le spusese că oricine dorește să fie botezat în primăvara următoare trebuie să se împărtășească, explică ea. O supăra faptul că Rob J. nu părea să înțeleagă. Pentru ea era atât de limpede. Când băieții începură să vină acasă de la școală cu semne de bătaie, Rob J. suspectă că cel puțin unii dintre frații ei întru milă și surorile ei întru Christos nu erau dispuși să împartă cu alții împărtășania din biserică. Fiii lui aveau gura pecetluită în legătură cu vânătăile. Îi era imposibil să discute cu ei despre faptele mamei lor, altfel decât vorbind de ea cu dragoste și admirație ori de câte ori se ivea ocazia. Dar vorbi cu ei despre bătaie.

— Nu merită să lovești pe cineva când ești furios. Lucrurile scapă repede de sub control și pot duce la moarte. Nimic nu justifică să ucizi.

Băieții erau nedumeriți. Ei vorbeau despre bătăi cu pumnii în curtea școlii, nu despre ucideri.

— Cum poți să nu lovești și tu când cineva te lovește primul, Pa? întrebă Șaman.

Rob J. clătină din cap, cu înțelegere.

— Știu că e o problemă. Trebuie să-ți folosești creierul în loc de pumni.

Alden Kimball auzise discuția. Ceva mai târziu îi privi pe cei doi frați și scuipă scârbit.

— La dracu'! *La dracu'!* Tatăl vostru trebuie că e unul din cei mai deștepți oameni care au trăit vreodată pe lumea asta, dar cred că poate greși și el. Vă zic eu, dacă cineva te lovește, trebuie să-l pui la pământ pe nemernic, altfel continuă să te lovească.

— Luke e groaznic de puternic, Alden, spuse Șaman.

Așa gândea și fratele lui mai mare.

— Luke? E puștiul boului ăluia de Stebbins? Luke Stebbins? spuse Alden și scuipă din nou când ei dădură din cap nefericiți.

— Când eram tânăr, eram luptător la târguri. Știți ce înseamnă asta?

— Un luptător care e bun?

— Foarte bun! Eram mai bun decât foarte bun. Boxam la târguri. Carnavale și de-astea. Luptam trei minute cu oricare punea la bătaie două mâini și două picioare. Dacă mă băteau, luau trei dolari. Și să nu credeți că nu încercau o grămadă de bărbați puternici să câștige ăia trei dolari.

— Câștigai mulți bani, Alden? întrebă Alex. Fața lui Alden se întunecă.

— Nu. Era și un manager și el câștiga o grămadă de bani. Am continuat doi ani, vara și toamna. După aia m-a bătut cineva. Managerul i-a plătit trei dolari tipului care m-a bătut și l-a angajat

în locul meu. Îi privi în ochi. Treaba e că vă pot învăța cum să vă bateți, dacă vreți.

Două perechi de ochi tineri se ridicară spre el. Apoi două capete încuviințară.

— Opriți-vă. Spuneți doar „da”, nu puteți? spuse Alden iritat. Arătați ca două oi proaste.

— Puțină frică e un lucru bun, le spuse el. Îți pune sângele în mișcare. Dar fii prea speriat și o să pierzi sigur. Și nici nu trebuie să te înfurii prea tare. Un luptător înfuriat începe să se răsucească aiurea și se lasă descoperit.

Șaman și Alex zâmbiră conștiincioși, dar Alden a fost foarte serios când le arătă cum să-și țină mâinile, cea stângă la nivelul ochilor ca să protejeze fața, cea dreaptă mai jos, ca să apere trunchiul. Era insistent în felul în care strângeau pumnii, cerându-le să strângă bine degetele, întărindu-și oasele, ca să-și lovească adversarul de parcă ar avea o piatră în fiecare mână.

— Lupta e doar din patru lovituri, spuse Alden, scurtă de stânga, croșeu de stânga, croșeu de dreapta, directă de dreapta. Scurta mușcă șerpește. Trebuie să împingi puțin, dar nu să-l rănești pe celălalt prea tare, doar să-l faci să-și piardă echilibrul, să rămână descoperit pentru ceva mai serios. Croșeul de stânga nu face prea mult, dar te ajută – te întorci spre stânga, îți lași greutatea pe piciorul drept, te răsucești și lovești tare în capul adversarului. Croșeul de dreapta – acum te lași pe celălalt picior și îți iei avânt, cu o răsucire rapidă a pieptului, uite-așa. Favorita mea, directa de dreapta, căreia îi spun Bățul. Te întorci puțin spre stânga, te lași pe piciorul stâng și îi tragi cu pumnul drept în plină burtă, parcă ai avea o suliță în loc de braț.

Le arătă din nou loviturile una câte una, ca să nu le confunde. În prima zi îi puse să lovească în aer vreo două ore, ca să scape de stânjeneala de a lovi și să se familiarizeze cu ritmul muscular.

În după-amiaza următoare erau din nou în luminișul din spatele barăcii lui Alden, unde nu puteau fi deranjați și la fel, în fiecare după-amiază ce urmă. Exersară fiecare lovitură din nou și din nou, înainte ca el să le permită să boxeze unul cu celălalt. Alex era cu trei ani și jumătate mai mare, dar Șaman era atât de solid, încât diferența nu părea mai mare de un an. Erau foarte grijulii unul cu altul.

În cele din urmă, Alden îi puse pe fiecare să se lupte cu el și le ceru să lovească în el cât pot de tare, ca într-o bătaie adevărată.

Spre uimirea lor, se răsuci și se dădu de-o parte, apoi le blocă fiecare lovitură cu brațul sau pumnul.

— Vedeți, ce vă învăț nu e niciun secret. Și ceilalți cu care-o să vă bateți o să știe să lovească. Trebuie să învățați să vă apărați.

Insistă ca ei să-și țină bărbia în piept până atingea sternul. Le arătă cum să-și imobilizeze adversarul, dar îl avertiză pe Alex să nu încerce așa ceva cu Luke, cu niciun preț.

— Tipul ăla e prea mare pentru tine, ține-te departe de el. Nu-l lăsa să te pună la pământ.

Era imposibil ca Alex să poată bate un băiat atât de mare, se gândi Alden în sinea lui, dar poate că o să-l atingă suficient cât să-l facă să-i lase în pace. Nu încerca să facă luptători de circ din cei doi băieți Cole. Vroia doar ca ei să fie capabili să se apere, așa e i-i învață doar elementele de bază, fiindcă știa doar cât să învețe niște copii să se bată cu pumnii. Nu încercă să le spună ce să facă în legătură cu picioarele. Cu ani mai târziu, avea să recunoască în fața lui Șaman că, dacă el însuși ar fi știut mai bine jocul de picioare, probabil că n-ar mai fi fost niciodată bătut de luptătorul pentru trei dolari.

De cel puțin zece ori, Alex se crezu gata să-l înfrunte pe Luke, dar Alden spusese că o să-i zică el când era gata, dar nu acum.

Așa că în fiecare zi, Șaman și Alex se duceau la școală și știau că pauza va fi o perioadă grea. Luke se obișnuise cu frații Cole și îi trata ca pe un joc nou. Îi lovea și îi insulta cum îi venea și nu-i scotea din Nătâng și Bastard. Îi izbea viclean la leapșa și apoi îi împingea cu fața în praf.

Pentru Șaman, Luke nu era singura problemă de la școală. Nu vedea decât o mică parte din ce se spunea în timpul orelor și rămase serios în urmă încă de la început.

Marshall Byers a fost nesatisfăcut să vadă ce se întâmpla; încercase să-l facă să înțeleagă pe tatăl băiatului că o școală obișnuită nu era locul potrivit pentru un băiat surd.

Dar învățătorul juca prudent, știind că la următoarea abordare a subiectului trebuia să aibă dovezile pregătite. Ținu o listă atentă cu notele proaste ale lui Robert J. Cole și opri băiatul în mod repetat după ore pentru muncă suplimentară, ceea ce nu păru să-i îmbunătățească performanțele.

Uneori, domnul Byers o ținea și pe Rachel Geiger după ore, spre surprinderea lui Șaman, fiindcă Rachel trecea drept cea mai bună elevă din școală. Când se întâmpla asta, se întorceau împreună acasă. Într-una din aceste după-amieze, o zi cenușie când prima zăpadă abia începuse să cadă, ea îl sperie izbucnind brusc în lacrimi în timp ce mergeau spre casă.

Nu putu decât să se uite la ea descumpănit.

Ea se opri și îl privi, ca el să-i poată citi buzele.

— Domnul Byers ăla! De câte ori poate, stă… prea aproape. Și mă atinge tot timpul.

— Te atinge?

— Aici, spuse ea, punându-și mâna pe pieptul hainei albastre. Șaman se simți pierdut în fața unei astfel de dezvăluiri, neștiind cum să reacționeze, căci situația depășea cu mult experiența lui.

— Ce putem face? se întrebă mai mult pe sine decât pe ea.

— Nu știu. Nu știu. În fața acestei orori, Rachel începu să se smiorcăie din nou.

— Va trebui să-l omor, decise el calm.

Asta captă întreaga ei atenție și se opri din plâns.

— E o prostie.

— Nu. Am s-o fac.

Zăpada cădea grea. Se așeza pe pălăria și pe părul ei. Ochii ei căprui, cu gene grele negre, încă pline de lacrimi, erau întrebători. Un fulg mare, alb se topi pe obrazul ei neted, care era mai închis decât al lui, undeva între albul mamei sale și întunecimea pe care o avusese pielea Makwei.

— Ai face asta pentru mine?

El încercă să privească lucrurile cinstit. Să scape de domnul Byers i-ar fi plăcut și pentru el însuși, dar problemele ei cu învățătorul atârnau și mai greu în balanță, așa că dădu din cap cu convingere. Zâmbetul ei, descoperi Șaman, îl făcea să se simtă bine într-un fel cu totul nou.

Ea îi atinse pieptul solemn, chiar în zona pe care o declarase interzisă pentru domnul Byers pe propria ei persoană.

— Ești cel mai credincios prieten al meu și eu sunt a ta, spuse ea și el realiză că așa era. Când își reluară drumul, a fost uimit când mâna înmănușată a fetei își făcu drum spre mâna lui. Ca și mănușile ei albastre, ale lui, roșii, fuseseră făcute de mama ei, care întotdeauna le împletea mănuși de ziua lor celor din familia Cole. Prin stratul de lână, mâna ei trimitea un val de căldură surprinzător în tot brațul lui. Dar Rachel se opri din nou și se întoarse spre el.

— Cum o să… știi tu… să o faci?

El așteptă înainte de a rosti în aerul rece o expresie pe care o auzise la tatăl său în numeroase ocazii.

— Asta va necesita o gândire considerabilă, spuse.

31

Zile de școală

Lui Rob J. îi plăceau întâlnirile Societății medicale. Uneori erau educative. Cel mai adesea însă ofereau ocazia unei seri petrecute în compania altor oameni care au trăit experiențe similare și cu care putea vorbi o limbă comună. La întâlnirea din noiembrie, Julius Barton, un tânăr practician din nord, raportă despre mușcăturile de șerpi[15] pe care le tratase, inclusiv un caz al unei femei care fusese mușcată de fesa groasă cu suficientă forță ca să țâșnească sângele. Soțul ei a spus că era vorba de un câine, ceea ce făcea din caz o adevărată raritate, pentru că se părea, după mușcătură, că dulăul lor avea dinți umani!

Ca să nu se lase mai prejos, Tom Bechermann povesti și el despre un iubitor de pisici cu testiculele sfâșiate, care puteau sau nu puteau fi opera unei feline. Tobias Barr spuse că lucruri de genul ăsta nu erau neobișnuite. Doar cu câteva luni în urmă tratase și el un bărbat cu fața zgâriată.

— Mi-a spus că a fost zgâriat de o pisică și el, dar dacă-i așa, pisica aia avea doar trei gheare și o labă mare ca de om, spuse dr. Barr, provocând o nouă criză de râs.

Porni imediat să spună altă anecdotă și a fost neplăcut surprins când Rob J. Cole îl întrerupse și îl întrebă dacă își amintea exact când a tratat pacientul cu fața sfâșiată.

— N... Nu, spuse și se întoarse la istoria sa.

Rob J. îl încolți pe dr. Barr după terminarea întâlnirii.

— Tobias, în legătură cu pacientul cu fața zgâriată. E posibil să-l fi tratat în duminica de 3

septembrie?

— Nu mai știu exact. Nu mi-am notat. Dr. Barr se apăra în legătură cu faptul că nu înregistra în scris bolnavii, conștient de faptul că dr. Cole practica o medicină mai științifică. Nu-i nevoie să scriu fiecare fleac, nu-i așa, ce Dumnezeu? Mai ales pentru un pacient ca ăsta, un preot nomad din afara districtului, doar în trecere pe aici. Probabil că n-o să-l mai văd niciodată, cu atât mai puțin o să-l mai tratez.

— Preot? Îți amintești numele lui?

Dr. Barr se încruntă, se gândi, apoi clătină din cap:

— Patterson, poate, spuse Rob J. Eliwood R. Patterson?

Dr. Barr se holbă la el.

Pacientul nu lăsase o adresă exactă, din câte își amintea dr. Barr.

— Cred că mi-a spus că e din Springfield.

— Mie mi-a zis Chicago.

— A venit la tine pentru sifilis?

— Stadiu terțiar.

— Da, sifilis terțiar, spuse dr. Barr. M-a întrebat de asta după ce i-am pansat fața. Tipul de om care încearcă să obțină tot ce poate pentru dolarul lui. Dacă ar fi avut și o unghie încarnată, m-ar fi pus s-o rezolv și pe asta cât timp mai era în cabinet. I-am vândut niște salvie pentru sifilis.

— Și eu la fel, spuse Rob J. și amândoi zâmbiră.

Dr. Barr părea nedumerit.

— A șters-o, fără să-ți plătească, nu-i așa? De-asta îl cauți?

— Nu. Am făcut autopsia unei femei care a fost ucisă în ziua în care l-ai examinat. A fost violată de mai mulți bărbați. Era piele sub trei dintre unghiile ei, probabil că îl zgâriase pe unul dintre atacatori.

Dr. Barr mârâi.

— Îmi amintesc că doi indivizi l-au așteptat afară în timp ce era în cabinetul meu. Unul era masiv, ca un urs înainte de hibernare, cu un strat

zdravăn de grăsime. Celălalt era mai mult slab, mai tânăr. Cu o pată vasculară pe obraz, sub ochi. Cred că sub ochiul drept. N-am auzit numele lor și nu-mi amintesc altceva despre ei.

Președintele Societății medicale era înclinat spre gelozie profesională și uneori era cam pompos la ocazii, dar Rob J. îl plăcuse întotdeauna. Îi mulțumi lui Tobias Barr și se îndepărtă.

Nort London se mai calmase de la ultima lor întâlnire, poate fiindcă se simțea nesigur cu Nick Holden tocmai la Washington sau poate fiindcă își dăduse seama că nu se făcea ca o persoană oficial aleasă să nu fie capabilă să ia vreo hotărâre. Șeriful îl ascultă pe Rob J., își luă notițe privind descrierea fizică a lui Eliwood Patterson și a celorlalți doi bărbați și promise lingușitor că va face cercetări. Rob avu impresia clară că notițele vor ajunge la coșul de gunoi de îndată ce va părăsi biroul lui London. Dacă ar fi fost pus să aleagă între un London furios și unul abil, diplomat, Rob l-ar fi preferat pe cel furios.

Așa că făcu cercetări pe cont propriu. Carroll Wilkenson, agentul de asigurări și bunuri imobiliare, era președintele comitetului pastoral al bisericii și el fusese cel care aranjase vizitele preoților ce îl precedaseră pe domnul Perkins. Un bun om de afaceri, Wilkenson păstra notițe despre tot ce făcea.

— Aici e, spuse el, trăgând afară o fițuică de hârtie împăturită. Am cules-o la o întâlnire de asigurări în Galesburg.

Fițuica propunea bisericilor creștine vizita unui preot care avea să facă dezvăluiri asupra planurilor pe care Cel-de-Sus le avea pentru valea râului Mississippi. Oferta era gratuită pentru biserica ce o accepta, cheltuielile preotului fiind acoperite în întregime de Institutul religios Stele și Dungi[16], 282 Palmer Avenue, Chicago.

— Am scris o scrisoare și le-am dat datele a trei duminici. Mi-au trimis vorbă că Eliwood Patterson va veni să predice pe 3 septembrie. Au avut ei grijă de tot. Îi mărturisi că anatema lui Patterson nu se bucurase de prea multă popularitate. În primul rând, vroia să ne avertizeze împotriva catolicilor. Zâmbi. Nimeni nu s-a sinchisit prea mult de asta, dacă vrei să știi. Dar apoi a ajuns la cei care vin în valea Mississippi din alte țări. A spus că aceștia fură slujbele celor născuți aici. Oamenii care nu s-au născut aici erau ca un cui în coastă. Nu avea nicio adresă actuală a domnului Patterson. Nimănui nu i-a trecut prin cap să-i ceară să se mai întoarcă. Ultimul lucru de care are nevoie o biserică în situația noastră e un preot care să-i asmuțe pe enoriași unii împotriva altora.

Ike Nelson, proprietarul *saloon*-ului, și-l amintea pe Ellwood Patterson.

— Au fost aici târziu sâmbătă seara. E un bețivan înrăit, Patterson ăsta, la fel și ăilalți doi tipi care erau cu el. Aruncau cu banii, dar făceau prea mult scandal ca să merite. Ăla mare, Hank, tot țipa la mine să mă duc să fac rost de niște târfe, dar s-a îmbătat imediat și a uitat de femei.

— Care era al doilea nume al lui Hank ăsta?

— Unu, caraghios. Nu Sneeze[17]… Cough[18]! Hank Cough. Ălălalt, ăla mic și slab, mai tânăr, îi ziceau Len. Alteori Lenny. N-am auzit celălalt nume, din câte țin minte. Avea pata aia roșie pe față. Șchiopăta de un picior, poate avea un picior mai scurt decât altu'.

Toby Barr nu menționase șchiopătatul; probabil că nu-l văzuse mergând, realiză Rob.

— Cu ce picior șchiopăta? întrebă, dar nu reuși decât să obțină o privire surprinsă pe figura cârciumarului.

— Mergea așa? spuse Rob, alegând piciorul drept. Sau așa? Șchiopătând acum cu stângul.

— Nu chiar șchiopătat, abia se observa. Nu știu pe ce parte. Tot ce știu e că aveau toți trei

picioarele întregi. Patterson a aruncat un fișic gros de bani pe bar, mi-a spus să torn încontinuu și să-mi pun și mie. La sfârșitul serii a trebuit să trimit după Nort London și Fritzie Graham, să le dau câțiva dolari din grămadă ca să-i ducă pe cei trei la pensiunea Annei Wiley și să-i pună în pat. Da' am auzit că a doua zi, în biserică, Patterson a fost sobru și sfânt cum se și aștepta lumea să fie. Ike se înclină. Așa mai zic și eu tip!

***

Cu opt zile înainte de Crăciun, Alex veni la școală cu permisiunea lui Alden de a se bate.

La pauză, Șaman îl privi pe fratele său mergând spre curtea școlii. Spre oroarea sa, văzu că picioarele lui Bigger tremurau.

Alex merse direct spre locul unde Luke Stebbins stătea cu niște băieți și exersau alergatul cu sărituri mari în zăpada proaspătă din porțiunea nemăturată a curții. Spre norocul lui, Luke făcuse deja două ture, terminate în sărituri nu prea grozave și, ca să câștige avantaj, își scosese jacheta grea din piele de vacă. Dacă ar fi rămas cu ea, ar fi fost ca și cum ar fi lovit cu pumnul în lemn.

Luke crezu că Alex vroia să se alăture jocului cu săritura și se pregăti să se distreze puțin cu el. Dar Alex veni spre el și îi trase o dreaptă în zâmbetul larg.

Fusese o greșeală, începutul unei confruntări stângace. Alden îi dăduse instrucțiuni clare. Prima lovitură surpriză trebuia să fie în stomac, dar teroarea alungase rațiunea din mintea lui Alex. Pumnul îi sparse lui Luke buza de jos și el se aruncă furios asupra lui Alex. Atacul lui Luke era ceva ce l-ar fi făcut pe Alex să înghețe de groază cu două luni în urmă, dar acum se obișnuise cu Alden aruncându-se asupra lui, așa că se feri din drum. Când Luke se năpusti, îi trimise un croșeu de stânga în gura deja lovită. Apoi, când băiatul mai mare se străduia să-și revină, înainte să apuce

să se dezmeticească, Alex îi mai dădu doi pumni în același loc dureros.

Șaman începuse să chiuie la prima lovitură, iar școlarii alergară repede spre locul luptei din toate colțurile curții. A doua greșeală majoră a lui Alex a fost să întoarcă privirea spre vocea lui Șaman. Pumnul imens al lui Luke îl izbi chiar sub ochiul drept și îl trimise clătinându-se la pământ. Dar Alden își luase sarcina în serios și Alex începu să se ridice chiar în clipa când atinse pământul și era deja în picioare, înfruntându-l pe Luke, care se repezi din nou la el fără să șovăie.

Lui Alex îi amorțise fața și ochiul drept începu imediat să i se umfle și să se închidă dar, surprinzător, își simți picioarele mai sigure. Își adună puterile și se așternu la ceea ce devenise rutină în antrenamentul lui zilnic. Ochiul stâng n-avea nimic și îl păstră ațintit, cum îl instruise Alden, drept spre pieptul lui Luke, ca să vadă în ce parte i se întorcea corpul, cu ce mână avea să lovească. Încercă să blocheze doar un pumn, care îi amorți întreg brațul. Luke era prea puternic. Alex începuse să obosească, dar sări și lovi, ignorând răul pe care i l-ar fi putut face Luke dacă vreunul din pumnii lui l-ar fi lovit din nou. Propriul lui braț stâng țâșni din nou, pedepsind gura și fața lui Luke. Primul pumn, cel care deschisese lupta, slăbise unul din dinții din față ai lui Luke, iar ploaia de croșeuri care urmă sfârși treaba. Spre încântarea lui Șaman, Luke clătină furios din cap și scuipă dintele în zăpadă.

Alex sărbători evenimentul lovind din nou cu stânga, apoi cu o dreaptă care ateriză pe nasul lui Luke, făcând să curgă mai mult sânge. Luke își ridică mâinile să-și protejeze fața, uluit.

— Bățul, Bigger! țipă Șaman. Bățul!

Alex îl auzise pe fratele lui și îi trase o dreaptă lui Luke în stomac cât putu de tare, tăindu-i respirația și făcându-l să se îndoaie. Era sfârșitul luptei, fiindcă cei care priviseră începeau să se

împrăștie la apariția învățătorului. Degetele de oțel răsuciră urechea lui Alex și domnul Byers puse capăt recreației privind spre ei dezaprobator.

Înăuntru, în școală, atât Luke cât și Alex au fost expuși în fața celorlalți elevi ca exemple rele – sub lozinca mare de pe perete pe care scria „PACE PE PĂMÂNT”.

— N-o să tolerez bătăile în școala mea, spuse rece domnul Byers. Luă nuiaua pe care o folosea drept arătător și îi pedepsi pe cei doi bătăuși cu câte cinci lovituri entuziaste la palmă. Lui Luke i se umplură ochii de lacrimi. Lui Alex îi tremură buza de jos când își primi partea lui de pedeapsă. Ochiul lui umflat avea deja culoarea unui gălbenuș de ou răscopt, iar mâna dreaptă era însemnată pe amândouă părțile, cu încheieturile degetelor julite și palma roșie și umflată după loviturile domnului Byers. Dar când îi aruncă o privire lui Șaman, amândoi frații se uniră într-un sentiment de încântare și împlinire interioară.

Când se terminară orele, un grup de copii se adunară în jurul lui Alex, râzând și punând întrebări în care se citea admirația. Luke Stebbins plecă singur, morocănos și încă ametit. Când Șaman Cole veni în fugă spre el, crezu că fratele mai tânăr venea să-i dea și el partea lui de bătaie și ridică mâinile, stânga făcută pumn, dreapta deschisă, aproape implorând.

Șaman îi vorbi cu blândețe, dar ferm:

— Îi vei spune fratelui meu Alexander, iar mie îmi vei spune Robert, zise el.

Rob J. scrise Institutului religios Stele și Dungi și le spuse că ar dori să-l contacteze pe reverendul Eliwood Patterson în legătură cu o întrebare ecleziastică, rugând institutul să-i trimită adresa domnului Patterson.

Chiar dacă aveau să-i răspundă, știa că vor trece săptămâni până să primească scrisoarea lor. Între timp, nu spuse nimănui despre suspiciunile lui,

până într-o seară când el și soții Geiger tocmai terminaseră de cântat „Eine kleine Nachtmusik”. Sarah și Lillian sporovăiau în bucătărie, pregătind ceaiul și tăind checul în felii, iar Rob J. își ușură inima în fața lui Jay.

— Ce să fac, dacă-l voi găsi pe preotul ăsta cu fața zgâriată? Știu că Nort London nu se va abate de la obiceiul lui ca să-l aducă în fața justiției.

— Atunci trebuie să stârnești zgomot și fum să se observe până la Springfield, spuse Jay. Și, dacă autoritățile statale nu te vor ajuta, va trebui să faci apel la Washington.

— Nimeni de la putere n-a arătat dorința să depună vreun efort pentru o femeie indiană moartă.

— În cazul ăsta, spuse Jay, dacă există dovezi de vinovăție, va trebui să adunăm câțiva bărbați onești care știu să folosească puștile.

— Ai face asta?

Jay îl privi uimit.

— Bineînțeles. Tu, nu?

Rob îi spuse lui Jay despre legământul său de nonviolență.

— Eu n-am astfel de scrupule, prietene. Dacă oamenii răi amenință, sunt liber să răspund.

— Biblia voastră scrie: „Să nu ucizi”.

— Ha! Tot acolo scrie „Ochi pentru ochi, dinte pentru dinte”. Și: „Cel care rănește un om și acesta moare, va fi la rândul său omorât”.

— „Dacă cineva te lovește pe obrazul drept, atunci întoarce-i și obrazul celălalt”.

— Asta nu e din Biblia mea, spuse Jay.

— Of, Jay, asta-i problema, prea multe Biblii și fiecare pretinde că deține cheia adevărului.

Geiger zâmbi înțelegător.

— Rob J., n-aș încerca niciodată să te fac să te abați de la starea ta de liber-cugetător. Dar te las cu ceva la care să te gândești: „Frica lui Dumnezeu este începutul înțelepciunii”.

Și conversația se întoarse la alte subiecte în momentul în care femeile lor intrară cu ceaiul.

În timpul care urmă, Rob J. se gândi adesea la prietenul său, uneori cu ciudă. Era ușor pentru Jay. De mai multe ori pe zi se înfășură în șalul rugăciunilor, care îl acoperea cu un sentiment de securitate și încredere în legătură cu ziua de ieri și de mâine. Totul era prescris: asta era permis, asta interzis, direcțiile clar marcate. Jay credea în legile lui Iehova și ale omului și nu avea decât să urmeze edictele străvechi și statutul Consiliului general din Illinois. Revelația lui Rob J. era știința, o credință mult mai puțin confortabilă și de departe mai puțin liniștitoare. Adevărul era zeitatea sa supremă, dovada – starea de grație, îndoiala – liturghia sa. Conținea tot atâtea mistere ca și celelalte religii și era presărată cu întunecate cărări ce duceau la mari pericole, la stânci terifiante, în cele mai adânci prăpăstii. Nicio putere mai mare nu trimisese lumină asupra drumului întunecos și înfricoșător și el avea numai judecata lui slabă pentru a alege potecile care să-l ducă la adăpost.

În cea de-a patra zi friguroasă a noului an 1852, violența poposi din nou în clădirea școlii.

În dimineața aceea cumplit de rece, Rachel întârzie la școală. Când sosi, se strecură tăcută la locul ei de pe bancă fără să-i zâmbească lui Șaman, murmurând un salut, cum îi era obiceiul. El observă surprins că tatăl ei o urmă în clasă. Jason Geiger se îndreptă spre catedră și privi spre domnul Byers.

— A, domnule Geiger. Ce plăcere, domnule. Cu ce vă pot ajuta?

Bățul domnului Byers era așezat pe catedră și Jay Geiger îl luă și îl lovi pe învățător peste față.

Domnul Byers sări în picioare, răsturnându-și scaunul. Era cu un cap mai înalt ca Jay, dar cu o constituție obișnuită. Chiar și după aceea aveau să-și amintească scena ca fiind comică, bărbatul

scund și gras alergând după cel mai tânăr și mai înalt, cu propriul băț al învățătorului, cu brațul ridicându-i-se și căzând și uluirea de pe fața domnului Byers. Dar în dimineața aceea nimeni nu râse de Jay Geiger. Copiii stătură drepți, abia respirând. Nu le venea să creadă că ce se petrece e adevărat, nu mai mult decât domnului Byers: era și mai incredibil decât lupta lui Alex cu Luke. Șaman se uită cea mai mare parte a timpului la Rachel, observând că fața ei, la început întunecată de jenă, devenise foarte palidă. Avu sentimentul că ea încerca să devină în clipa aceea la fel de surdă ca el, ba încă și oarbă, la tot ce se petrecea în jurul lor.

— Ce naiba faci? își ridică domnul Byers brațele ca să-și apere fața și urlă de durere când bățul îi ateriză peste coaste. Făcu un pas amenințător spre Jay. Idiotule! Jidan pitic și nebun!

Jay continuă să-l lovească pe învățător și să-l împingă spre ușă până ce domnul Byers țâșni afară și trânti ușa după el. Jay luă haina învățătorului și o aruncă afară în zăpadă, apoi se întoarse, gâfâind. Se așeză pe scaunul domnului Byers.

— Școala s-a terminat pe ziua de azi, spuse într-un târziu, apoi o luă pe Rachel și o duse acasă pe calul său, lăsându-i pe băieți să vină cu frații Cole.

Era foarte frig afară. Șaman purta două fulare, unul în jurul capului și pe sub bărbie, celălalt în jurul gurii și nasului, dar tot îi înghețau nările pentru o clipă, de câte ori respira.

Când ajunseră acasă, Alex alergă înăuntru să-i spună mamei lor ce se întâmplase la școală, dar Șaman trecu de casă, o luă în jos spre râu, unde văzu că gheața crăpase de frig.

Lucru care probabil că suna tare frumos dacă puteai auzi. Frigul despicase și un arbore acoperit de zăpadă, masiv, nu departe de *hedonoso-te-ul* Makwei, acum îngropat în nămeți; arăta de parcă fusese trăsnit de fulger.

Era bucuros că Rachel îi spusese lui Jay. Era ușurat că nu mai trebuia să-l omoare pe domnul Byers și că acum probabil nu mai era în pericol să ajungă vreodată să fie spânzurat. Dar un gând îl măcina ca o bubă care nu-ți dă pace: dacă Alden era de părere că e bine să te bați, când trebuie s-o faci, și dacă Jay gândea că e bine să se bată ca să-și apere fiica, atunci ce era în neregulă cu tatăl său?

32

Vizite de noapte

La câteva ore numai după ce Marshall Byers fugise din Holden's Crossing, un comitet a fost numit pentru a găsi un nou învățător. A fost ales și Paul Williams, pentru a demonstra că nimeni nu-l condamna pe potcovar din cauză că vărul său, domnul Byers, se dovedise a fi un măr stricat.

Jason Geiger a fost ales și el în comitet, ca să fie clar că oamenii erau de părere că se purtase corect când îl alungase pe domnul Byers. Carroll Wilkenson a fost ales, ceea ce a fost un noroc, fiindcă agentul de asigurări tocmai plătise o mică poliță de asigurare pe viață lui John Meredith, proprietarul unui magazin din Rock Island, pentru tatăl acestuia. Meredith îi pomenise lui Carroll că era extrem de recunoscător că nepoata lui, Dorothy Burnham, își lăsase slujba de învățătoare pentru a-l îngriji pe tatăl lui în ultimele sale zile. Când comitetul o intervievă pe Dorothy Burnham, Wilkenson o plăcu pentru vocea ei prietenoasă și pentru faptul că era fată bătrână la cei aproape treizeci de ani ai ei, așa că era improbabil să părăsească școala ca să se mărite. Paul Williams o susținu fiindcă oamenii aveau să-l uite cu atât mai curând pe blestematul său de văr Marshall, cu cât angajau pe cineva mai repede în locul lui. Jay a fost atras de ea, fiindcă vorbea despre meserie cu un calm plin de încredere și cu o căldură ce indica pasiunea ei pentru ceea ce făcea. O angajară cu 17,50 dolari pe trimestru, cu 1,50 dolari mai puțin decât avusese domnul Byers, fiindcă era femeie.

La opt zile după ce domnul Byers fugise din clădirea școlii, Miss Burnham deveni învățătoare.

Păstră aranjamentul în bancă al lui Byers, deoarece copiii erau obișnuiți cu el. Mai predase înainte la două școli, una mai mică decât aceasta, în satul Bloom, și alta mai mare, la Chicago. Singurul handicap pe care îl mai întâlnise la un copil fusese un picior mai scurt și se arătă extrem de interesată de faptul că un băiat surd cădea în sarcina ei.

La prima conversație cu tânărul Robert Cole, a fost intrigată de faptul că el putea citi pe buze. Spre nemulțumirea ei, îi luă aproape o jumătate de zi ca să înțeleagă că, de la locul său în bancă, el nu putea vedea ce spuneau cei mai mulți dintre copii. Exista un scaun în școală pentru adulții care veneau în vizită și Miss Burnham făcu din el scaunul lui Șaman, plasându-l în fața băncii lateral, în așa fel încât el să poată vedea atât buzele ei, cât și pe cele ale colegilor lui.

Cealaltă mare schimbare pentru Șaman se petrecu la ora de muzică. După cum se obișnuise, el începu să ducă afară cenușarul și să aducă lemne de foc, dar de data asta Miss Burnham îl opri și îi spuse să se așeze la locul lui.

Dorothy Burnham le dădu elevilor tonul suflând într-un mic fluieraș, apoi îi învăță să spună cuvinte pe scara ascendentă: „Școala-noastră-e-un-paradis-prețios!” și pe scara descendentă: „Și-învățăm-în-ea-să-gândim-și-să-creștem!” Pe la jumătatea primului cântec, deveni clar că nu-i făcuse nicio favoare tânărului surd incluzându-l și pe el, fiindcă tânărul Cole stătu pur și simplu și se uită la ei și în curând ochii lui exprimau o răbdare pe care ea o găsi insuportabilă. Ar trebui să i se dea un instrument prin ale cărui vibrații să „audă” și el ritmul muzicii, hotărî ea. Poate o tobă? Dar zgomotul unei tobe ar distruge muzica celorlalți copii.

După ce se gândi o vreme, se duse la magazinul general Haskin’s și ceru o cutie de trabucuri, în care puse șase pietricele roșii, din cele pe care le foloseau băieții ca să joace pietre primăvara.

Pietrele făceau prea mult zgomot când cutia era scuturată, așa că ea îmbrăcă interiorul cutiei într-o pânză moale, albastră, dintr-o bluză veche, și rezultatul a fost satisfăcător.

În dimineața următoare, în timp ce Șaman ținea cutia, ea o scutura la fiecare notă când elevii cântau „America”. El prinse ritmul, citind buzele învățătoarei în timp ce simțea cutia scuturată. Nu putea cânta, dar se obișnui cu ritmul și măsura, murmurând cuvintele fiecărui cântec interpretat de colegii săi, care se obișnuiră curând cu zgomotul surd al „cutiei lui Robert”. Șaman iubea cutia de trabucuri. Eticheta reprezenta o pictură a unei regine cu părul întunecat și piept proeminent, acoperit de dantele și cuvintele *Panatellas de la Jardines de la Reina,* alături de marca Gottlieb Tobacco Importing Company of New York City. Când ridica la nas cutia, simțea mirosul aromat de cedru și parfumul slab al tutunului cubanez.

Miss Burnham rândui în curând ca fiecare băiat să vină dimineața mai devreme și să scoată cenușa afară și să aducă lemne de foc. Deși Șaman nu gândi niciodată în felul acesta, viața lui se schimbase dramatic pentru că Marshall Byers nu se putuse abține să nu mângâie niște sâni de adolescentă.

La începutul lunii martie, pe un îngheț teribil, pe când preria era încă sub zăpadă, pacienții se îngrămădeau în camera de așteptare a lui Rob J. în fiecare dimineață; când termina orele la dispensar, se forța să facă vizite la domiciliu cât mai multe posibil, fiindcă în câteva săptămâni urma să înceapă topirea zăpezilor și noroiul va împiedica orice călătorie. Când Șaman nu era la școală, tatăl său îi dădea voie să vină cu el la consultații, fiindcă băiatul avea grijă de cal și îi permitea să intre cât mai repede la pacient.

Târziu, într-o după-amiază, erau pe drumul de lângă râu, întorcându-se de la Freddy Wall, care

avea pleurezie. Rob J. se întreba dacă să treacă sau nu pe la Anne Frazier, care se simțise rău toată iarna, sau să lase pe ziua următoare, când trei călăreți se iviră dintre copaci. Erau înfășurați în haine multe și legați peste față ca să se apere de frig, la fel ca cei doi Cole, dar lui Rob J. nu-i scăpă faptul că toți purtau arme, câte două pistoale la centură și al treilea într-un buzunar de la șa.

— Tu ești doctorul, nu?

Rob J. dădu din cap.

— Tu cine ești?

— Avem un prieten care are nevoie repede de doctor. Un mic accident.

— Ce fel de accident? Și-a rupt vreun os?

— Nu. Nu prea știm sigur. Poate. Aici sus, spuse, bătându-se cu mâna pe brațul stâng, lângă umăr.

— Pierde mult sânge, nu-i așa?

— Nu.

— Bine, o să vin, dar să-l las întâi pe băiat acasă.

— Nu, zise bărbatul din nou, și Rob J. îl privi țintă. Știm unde locuiești, în partea ailaltă a orașului. Avem mult de călărit până la prietenul nostru, în direcția asta.

— Cât de mult?

— Aproape o oră.

Rob J. oftă.

— Ia-o înainte, spuse.

Bărbatul care vorbise o luă înainte. Lui Rob J. nu-i scăpă că ceilalți doi așteptară până trecu el și rămaseră în urmă, ținându-se aproape de calul doctorului.

La început, călăriră spre nord-vest, Rob J. a fost sigur de asta. Era conștient de faptul că se întorceau și ocoleau din când în când, ca să-și încurce urmele, ca niște vulpi hăituite. Stratagema funcționă, fiindcă în curând rătăci drumul, nemaiștiind unde se află. În circa o jumătate de oră

ajunseră într-o zonă de dealuri împădurite, care se înălțau între râu și prerie. Între dealuri erau mlaștini, înghețate acum. Puteau fi trecute, dar când începeau căldurile, noroiul avea să le facă periculoase. Călăuza se opri.

— Trebuie să te legăm la ochi.

Rob J. știu că nu trebuia să protesteze.

— O clipă, spuse, și se întoarse cu fața spre Șaman. O să te lege la ochi, dar nu trebuie să-ți fie frică, spuse apoi și se declară mulțumit când Șaman dădu din cap că a înțeles. Cârpa care îl orbi pe Rob J. nu era prea curată și speră ca Șaman să fi avut mai mult noroc, căci îi repugna ideea sudorii uscate a străinului pe pielea fiului său.

Luară calul lui Rob J. de frâu. Păru o veșnicie cât călăriră printre dealuri, dar poate că timpul trecea mai încet acum, când nu putea vedea. În cele din urmă simți cum calul de sub el începe să urce o pantă, apoi se opriră. Când legătura de la ochi i-a fost scoasă, văzu că se aflau în fața unei mici construcții, mai mult adăpost decât baracă, așezată sub niște copaci mari. Ziua se apropia de sfârșit și ochii li se acomodară repede cu lumina amurgului.

Văzu cum băiatul clipea.

— Ești bine, Șaman?

— Foarte bine, Pa.

Cunoștea fața asta. Cercetând-o, văzu că Șaman era destul de inteligent ca să-fie speriat. Dar în timp ce băteau din picioare ca să-și alunge amorțeala și apoi, când intrară în cabană, Rob J. a fost pe jumătate amuzat să vadă că ochii lui Șaman, pe lângă teamă, străluceau de interes și, totodată, a fost furios pe el însuși că nu găsise un mod de a-l lăsa pe băiat în urmă, în afara pericolului.

Înăuntru ardeau cărbuni încinși și aerul era cald, dar stătut. Nu exista nicio mobilă. Un bărbat gras zăcea pe podea cu capul sprijinit de șa, și, în lumina focului, Șaman văzu că era chel, dar avea

în schimb păr negru pe față, mai mult decât au alții pe cap. Niște pături mototolite pe podea indicau locul unde dormiseră ceilalți.

— V-a luat ceva vreme, spuse grăsanul. Ținea în mână o cană neagră, din care sorbi o înghițitură și tuși.

— N-am zăbovit deloc, spuse îmbufnat cel care îi condusese. Când își scoase eșarfa care îi protejase fața, Șaman văzu că avea o barbă mică, albă și că părea mai bătrân decât ceilalți. Își puse mâna pe umărul lui Șaman și îl împinse.

— Stai, spuse, de parcă ar fi vorbit cu un câine.

Șaman se ghemui nu departe de foc. Era mulțumit să se afle acolo, de unde putea vedea bine gura bărbatului rănit și pe cea a tatălui său.

Bătrânul scoase pistolul din toc și îl ațintì spre Șaman.

— Vezi să-l dregi *cum trebuie* pe prietenul nostru, doctore.

Șaman era speriat de-a binelea. Gura de la capătul țevii părea un ochi negru, rotund, care îl privea țintă.

— Nu fac nimic atât timp cât cineva amenință cu pistolul, îi spuse tatăl lui omului de pe podea.

Grăsanul păru să se gândească.

— Ieșiți afară, le spuse oamenilor săi.

— Înainte să plecați, le spuse tatăl lui Șaman, aduceți lemne și întețiți focul. Puneți apă la fiert. Mai aveți o lampă?

— Lanternă, spuse bătrânul.

— Aduceți-o. Tatăl lui Șaman puse mâna pe fruntea grăsanului. Îi descheie cămașa și o dădu deoparte. Când s-a întâmplat asta?

— Ieri dimineață. Bărbatul se uită la Șaman pe sub sprâncene. Ăsta e băiatul tău?

— Fiul meu cel mic.

— Cel surd.

— … Se pare că știi câte ceva despre familia mea…

Bărbatul dădu din cap.

— De cel mare zic unii că ar fi progenitura lui frate-meu, Will. Că și Willy al meu, e deja un armăsar dat naibii. Știi cine sunt?

— Pot să ghicesc. Acum Șaman îl văzu pe tatăl său cum se apleacă înainte și îl fixează pe celălalt cu privirea. Amândoi sunt băieții mei. Dacă vorbești de fiul meu mai mare – e fiul *meu* mai mare. Și o să te ții departe de el în viitor, cum te-ai ținut și până acum.

Bărbatul de pe podea zâmbi.

— Ei, asta-i, ce pretenție aș avea eu de la el?

— Cel mai important motiv e că e un băiat minunat, drept, și cu toate șansele de a avea o viață decentă. Și dacă era al fratelui tău, nu cred că ai vrea să-l vezi vreodată în starea în care ești tu acum, zăcând ca un animal vânat, rănit într-o cocină murdară ascunsă de lume.

Se priviră lung unul pe celălalt. Apoi bărbatul se mișcă și se strâmbă de durere, iar tatăl lui Șaman începu să-l îngrijească. Dădu deoparte cana și scoase de tot cămașa bărbatului.

— Nu e orificiu de ieșire.

— A, mizerabilul e încă acolo, puteam să-ți spun și eu asta. O să doară ca dracu, când o să-l scoți, știu asta. Pot să mai trag o înghițitură, două?

— Nu, o să-ți dau eu ceva ca să dormi.

Bărbatul clipi.

— N-o să adorm ca să faci tu după aia ce vrei și eu să nu pot să mă apăr.

— Cum vrei, spuse tatăl lui Șaman. Îi dădu cana înapoi și îl lăsă să bea în timp ce se încălzea apa. Apoi spălă în jurul rănii cu săpun și cu o cârpă curată din trusa lui medicală: Șaman nu putea vedea clar rana. Dr. Cole luă un băț subțire de oțel și îl vârî în gaura prin care intrase glonțul, iar grăsanul încremeni, deschise gura și scoase afară o limbă lungă, roșie.

— … E acolo înăuntru, aproape de os, dar n-ai fractură.

— Norocul meu, spuse bărbatul. Mizerabilul era la ceva distanță. Barba îi era udă de sudoare și pielea cenușie.

Tatăl lui Șaman scoase din geantă un forceps.

— Cu asta o să ți-l scot. E mult mai gros decât bățul de oțel și o să doară mult mai mult. Mai bine ai avea încredere în mine, spuse simplu.

Pacientul întoarse capul și Șaman nu putu vedea ce a zis, dar probabil că ceru ceva mai tare ca whisky-ul. Tatăl său scoase un con de eter din geantă și îi făcu semn lui Șaman, care văzuse de mai multe ori cum se administra eterul, dar nu ajutase niciodată. Acum ținu cu grijă conul deasupra gurii și nasului rănitului, în timp ce tatăl său picura eterul. Gaura glonțului era mai mare decât se așteptase Șaman, cu un inel roșu în jur. Când eterul își făcu efectul, tatăl său introduse forcepsul foarte încet, puțin câte puțin. O picătură roșie strălucitoare apăru la marginea găurii și alunecă în jos pe brațul bărbatului. Dar când forcepsul a fost retras, cleștii strângeau o bucată de plumb.

Tatăl lui curăță glonțul și îl lăsă pe pătură, pentru ca bărbatul să-l găsească de îndată ce își va reveni.

Când tatăl său îi chemă pe ceilalți de afară, din frig, aceștia aduseră o oală de fasole albă pe care o ținuseră la gheață pe acoperiș. După ce o încălziră pe foc, le dădură să mănânce lui Șaman și tatălui său.

Fasolea avea în ea ceva ce semăna a carne de iepure nu prea bine curățată, se gândi Șaman, dar o mâncă flămând.

După cină, tatăl său încălzi mai multă apă și începu să spele și să curețe întreg trupul pacientului, lucru pe care ceilalți îl priviră întâi cu suspiciune, apoi cu plictiseală. Se întinseră pe jos unul câte unul și adormiră, dar Șaman rămase treaz. În curând îl văzu pe pacient vomitând.

— Whisky-ul și eterul nu sunt o combinație prea fericită, zise tatăl său. Culcă-te. Am eu grijă.

Șaman îl ascultă și, când tatăl său îl trezi și-l puse să se îmbrace, lumina cenușie a zorilor pătrundea deja prin crăpăturile din perete. Grăsanul zăcea pe spate, uitându-se la ei.

— O să te doară destul de tare încă vreo două-trei săptămâni, îi spuse tatăl său. Îți las ceva morfină, nu prea multă, dar e tot ce am la mine. Cel mai important lucru e să ții rana curată. Dacă începe să se infecteze, cheamă-mă și vin imediat.

Bărbatul pufni.

— La naiba, o să fim departe de locul ăsta înainte să apuci tu să vii înapoi.

— Bine, dacă ai probleme, trimite după mine. O să vin oriunde ai fi.

Bărbatul dădu din cap.

— Plătește-l bine, îi spuse celui cu barbă albă, care luă un teanc de bancnote dintr-un pachet și i le dădu. Tatăl lui Șaman alese două și lăsă restul să cadă pe pătură.

— Un dolar și jumătate pentru vizita de noapte, cincizeci de cenți pentru eter. Se întoarse să plece, dar se opri. N-ați auzit cumva de un tip pe nume Eliwood Patterson? Călătorește uneori cu unul Hank Cough și cu altul mai tânăr, Lenny?

Fețele lor se întoarseră spre el fără expresie. Bărbatul de pe podea dădu din cap. Tatăl lui Șaman mulțumi cu un gest și apoi ieșiră în aerul care mirosea a copaci.

De data asta veni cu ei numai omul care îi condusese la venire. Așteptă ca ei să încalece și îi legă din nou la ochi. Rob J. auzi cum respirația fiului lui se accelera și își dori să-i fi vorbit cât acesta mai putea să-i vadă buzele.

Urechile lui lucrau în plus. Calul lor era condus de frâu; auzea zgomotul copitelor în fața sa, în spate nu se auzea nimic. Totuși, ar fi putut să aibă pe cineva care aștepta pe drum. Tot ce ar fi avut de

făcut ar fi fost să-i lase să treacă, apoi să țintească pistolul doar la câțiva centimetri de capul orb și să tragă.

A fost o călătorie lungă. Când se opriră, știu că, dacă avea să fie vreun glonț, urma să se întâmple acum. Dar legăturile le-au fost smulse de la ochi.

— Călăriți în direcția asta, bine? O să ajungeți curând la locuri pe care le știți.

Clipind, Rob J. dădu din cap, fără să-i spună că deja recunoștea locul în care se aflau. Porniră într-o direcție, iar pistolarul în cea opusă.

În cele din urmă, Rob J. se opri ca să se ușureze și să-și îndrepte picioarele.

— Șaman, spuse, ieri te-ai uitat la ce vorbeam cu tipul ăla împușcat?

Băiatul dădu din cap că da, privindu-l.

— Fiule! Ai înțeles despre ce vorbeam?

Din nou da.

Rob J. îl crezu.

— Spune-mi, cum se face că ai înțeles lucruri ca astea? V-a spus cineva ceva vreodată despre… nu putu spune „mama voastră”… fratele tău?

— Niște băieți la școală…

Rob J. oftă. Niște ochi de bătrân pe o față atât de tânără, se gândi el.

— Uite, Șaman, ascultă ce-ți spun. Cred că ceea ce s-a întâmplat – faptul că am fost cu oamenii ăștia, că l-am tratat pe bărbatul împușcat și, mai ales, lucrurile despre care am vorbit cu el – cred că toate astea trebuie să rămână secretul nostru. Al tău și al meu. Fiindcă dacă le spui mamei și fratelui tău despre asta, i-ar putea răni. S-ar simți neliniștiți.

— Da, Pa.

Se urcară din nou pe cal. O briză călduță începuse să bată. Primăvara venea în sfârșit, se gândi el. Pâraiele or să se pornească într-o zi sau două. După puțin timp, a fost uimit să audă vocea înecată a lui Șaman.

— Vreau să fiu exact ca tine, Pa. Vreau să fiu un doctor bun.

Rob J. simți că-l ustură ochii. Era un moment prost, cu spatele la Șaman în șa, cu băiatul înghețat, flămând și obosit, să încerce să-i explice că anumite vise erau imposibil de realizat dacă ești surd. Trebui să se mulțumească să-și întindă în spate brațele lungi și să-și strângă băiatul aproape. Simți fruntea lui Șaman apăsată pe spatele lui și încetă să se mai frământe pentru o clipă, lăsându-se să cadă pradă unui somn ușor, ca un om flămând, căruia îi e frică să înfulece o farfurie plină, în timp ce calul, lăsat în voia lui, îi ducea spre casă.

33

Dr. Robert J.Cole
Holden's Cross

Institutul religios Illinois
18 mai 1852

Dragă dr. Cole,

Am primit cererea dumneavoastră privind informații despre reverendul Eliwood Patterson. Ne pare rău, dar nu vă putem fi de ajutor în această problemă.

După cum probabil știți, institutul nostru servește atât bisericile, cât și Partidul Muncitoresc American din Illinois, aducând mesajul creștin al Domnului oneștilor Mecanici, oameni din acest stat.

Anul trecut, domnul Patterson ne-a contactat și s-a oferit să ne ajute în munca noastră, ceea ce a dus la vizita dânsului în comunitatea dumneavoastră, la minunata ei biserică. Dar, de atunci, dânsul s-a mutat din Chicago și nu avem nicio informație privind locul în care s-ar putea afla.

Vă asigurăm că, dacă vreo astfel de știre va ajunge la noi, ne vom grăbi să v-o trimitem. Între timp, dacă aveți vreo problemă în care v-ar putea ajuta vremii dintre bunii păstori ai Domnului care ne sunt asociați – sau vreo problemă teologică în privința căreia v-aș putea asista personal, nu ezitați să mă contactați.

Al dumneavoastră întru Christos,
(semnat)
Oliver G. Prescott, DD, Director
Institutul religios Stele și Dungi

Răspunsul era, mai mult sau mai puțin, ce așteptase Rob J. să fie. Se așeză și scrise, sub

formă de scrisoare, o relatare a crimei făptuite asupra Makwei-ikwa. În scrisoare raportă prezența celor trei străini în Holden's Crossing. Scrise că găsise eșantioane de piele umană sub trei dintre unghiile Makwei în timpul autopsiei și că dr. Barr îl tratase pe reverendul Eliwood R. Patterson, în chiar după-amiaza crimei, de trei zgârieturi severe pe față.

Trimise scrisori identice guvernatorului de Illinois, în Springfield, și celor doi senatori ai săi, la Washington. Apoi se forță să-i trimită o a treia copie lui Nick Holden, adresându-i-se oficial. Cerea autorităților să-și folosească birourile pentru a-l găsi pe Patterson și pe cei doi tovarăși ai săi și să investigheze ce legătură există între aceștia și moartea Femeii-Urs.

La întâlnirea din iunie a Societății medicale avură un oaspete, un doctor pe nume Naismith, venit în vizită din Hannibal, Missouri. În pauza dinaintea discuțiilor, el le povesti despre un proces legal ce se purtase în Missouri, pornit de un negru ce dorea să devină om liber.

— Înainte de Războiul Șoimului-Negru, dr. John Emerson a fost numit chirurg aici, în Illinois, la Fort Armstrong. El avea un negru pe nume Dret Scott, iar când guvernul a pus în vânzare fostele pământuri indiene, a cerut o secțiune în ceea ce, pe vremea aceea, se numea Stephenson, iar azi e Rock Island. Sclavul a construit un adăpost pe pământul acela și a trăit acolo mai mulți ani, pentru ca stăpânul său să se poată justifica drept colonist. Dret Scott a plecat în Wisconsin cu Emerson când chirurgul a fost transferat, apoi s-a întors cu acesta în Missouri, unde doctorul a murit. Negrul a încercat să-și obțină eliberarea de la văduvă, împreună cu a soției sale și a celor două fiice. Din motive personale bine întemeiate, doamna Emerson a refuzat să vândă. Drept care negrul, obraznic, a făcut petiție cerând eliberarea

sa la curțile de justiție, pretinzând că ani de zile fusese un om liber în Illinois și Wisconsin.

Tom Beckermann pufni:

— În proces cu un blestemat de negru!

— Ei, bine, spuse Julius Barton, mie mi se pare că cererea lui are fond. Sclavia e ilegală atât în Illinois, cât și în Wisconsin.

Dr. Naismith continuă să zâmbească.

— A, dar cu siguranță că fusese vândut și cumpărat în Missouri și apoi s-a reîntors în acest stat.

Tobias Barr părea gânditor.

— Care e opinia dumitale în problema sclaviei, dr. Cole?

— Cred, spuse Rob J. deliberat, că e drept pentru om să dețină un animal dacă are grijă de el și îi dă destulă apă și mâncare. Dar nu cred că e drept ca un om să stăpânească o altă ființă umană.

Dr. Naismith se străduí să rămână jovial.

— Sunt fericit că sunteți colegii mei de breaslă, domnilor și nu avocați sau jurați ai Curții.

Dr. Barr dădu din cap în fața încercării evidente a musafirului lor de a evita o dispută neplăcută.

— Ați avut multă holeră în Missouri anul acesta, doctore Naismith?

— Nu prea multă holeră, dar am avut multe cazuri din ceea ce unii numesc plaga frigului, spuse dr. Naismith. Continuă să descrie etiologia aparentă a bolii și restul întâlnirii a fost ocupat cu discuții privind probleme medicale.

Într-o după-amiază, câteva zile mai târziu, Rob J. călărea prin fața lăcașului Surorilor Sfântului Francisc de Assisi și, fără premeditare, întoarse calul și o luă pe aleea lor.

De data asta, apropierea sa a fost observată din vreme, o tânără călugăriță oprindu-se din lucrul în grădină și alergând înăuntru. Maica Miriam Ferocia îi oferi scaunul episcopului cu un zâmbet calm.

— Avem cafea, spuse pe un ton care lui îi indica că nu era întotdeauna așa. Vrei o ceașcă?

El nu simțea nicio dorință să consume din resursele lor și așa precare, dar ceva de pe fața ei îl făcu să accepte oferta cu mulțumiri. Cafeaua sosi, neagră și fierbinte. Era foarte tare și lui i se păru veche, ca și religia lor.

— Fără lapte, spuse bine dispusă maica Miriam Ferocia. Dumnezeu mai are încă să ne trimită o vacă.

Când el o întrebă care erau veniturile mănăstirii, ea îi răspunse puțin cam înțepată că supraviețuiau foarte bine, într-adevăr.

— Există un mod de a aduce bani mănăstirii voastre.

— E întotdeauna înțelept să asculți când oamenii vorbesc de bani, spuse ea calmă.

— Sunteți un ordin de surori fără un loc în care să îngrijiți bolnavii. Eu tratez pacienți care au nevoie de îngrijire. Unii dintre ei au cu ce plăti.

Dar nu obținu o reacție mai favorabilă decât prima oară când ridicase subiectul. Maica Superioară făcu o grimasă:

— Suntem surori de caritate.

— Unii dintre pacienți nu pot plăti nimic. Îngrijiți-i și veți fi caritabile. Alții au bani. Îngrijiți-i și pe ei și în felul ăsta vă veți întreține lăcașul.

— Când Domnul ne va oferi un spital în care să îngrijim bolnavi, atunci o vom face.

El se simți frustrat.

— Puteți să-mi spuneți de ce nu vă lăsați măicuțele să îngrijească pacienții în propriile lor case?

— Nu. N-ai înțelege.

— Încercați-mă.

Dar ea abia dacă îi aruncă o privire de gheață. Maria cea Feroce.

Rob J. oftă și blestemă firea ei dură.

— Mai e ceva. Îi spuse despre faptele pe care le aflase și despre încercările lui de a da de urma lui

Eliwood Patterson. Mă întrebam dacă știți ceva despre omul acesta.

— Nu despre domnul Patterson. Dar am auzit de Institutul religios Stele și Dungi. O organizație anticatolică, sprijinită de o societate secretă, partizană a Partidului American. Se numește Ordinul Suprem al Drapelului cu Stele și Dungi.

— Cum ați aflat despre… Supremul ăsta?

— Ordinului Drapelului cu Stele și Dungi i se spune SDSD. Îl privi țintă. Mama Biserică e o organizație vastă. Are mijloacele ei de a obține informații. Întoarcem noi și obrazul celălalt, dar ar fi stupid din partea noastră să nu fim în stare să aflăm din ce direcție va veni lovitura următoare.

— Poate Biserica mă poate ajuta să-l găsesc pe acest Patterson.

— Văd că e important pentru dumneata.

— Cred că a ucis o prietenă de-a mea. N-ar trebui lăsat să mai omoare și pe alții.

— Nu-l poți lăsa în seama Domnului? întrebă ea încet.

— Nu.

Ea oftă.

— E puțin probabil să-l găsești cu ajutorul meu. Uneori o cerere trece abia de o verigă-două în lanțul infinit al Bisericii. De multe ori cineva întreabă, dar nu mai primește niciodată răspuns. Dar o să fac cercetări.

Când părăsi mănăstirea, călări până la ferma lui Daniel Rayner, unde se luptă fără succes cu spinarea dureroasă a Lydiei-Belle Rayner, apoi porni spre ferma de capre a lui Lester Shedd. Shedd fusese gata să moară de o inflamație în piept și era un prim exemplu unde îngrijirea surorilor ar fi fost de neprețuit.

Dar Rob J. trecuse pe la Lester cât de des putuse o bună perioadă din iarnă și toată primăvara și, ajutat de munca grea a doamnei Shedd, reușise să-l însănătoșească.

Când Rob J. anunță că nu mai era necesar să vină să-l consulte de acum încolo, Shedd a fost ușurat, dar abordă subiectul plății doctorului cu stânjeneală.

— Se întâmplă să ai vreo capră cu lapte? întrebă Rob J. Nu-i veni nici lui să creadă că întrebase asta când se auzi.

— Nu dau lapte acum. Dar am o frumusețe mică, puțin cam tânără încă pentru împerechere. În vreo două luni o dau la unul din țapii mei verificați. Cinci luni mai târziu – lapte cât vrei!

Rob J. trase de o funie animalul care protesta în spatele calului său, nu mai departe de mănăstirea de măicuțe.

Maica Miriam îi mulțumi suficient, nu însă fără să observe înțepată că, atunci când le va vizita peste șapte luni, va avea frișcă la cafea, de parcă ar fi vrut să-l acuze că le făcuse darul ca să-și satisfacă propriile dorințe egoiste.

Dar observă că ochii ei clipeau repede. Când ea zâmbi, pe față i se citiră căldură și relaxare în loc de aerul scorțos și dur obișnuit, așa că el călări spre casă cu credința că ziua sa fusese bine întrebuințată.

Dorothy Buraham nu-l văzuse niciodată pe tânărul Robert Cole altfel decât ca pe un elev sârguincios și inteligent. La început a fost surprinsă de cifra record de note mici pe care le descoperi în dreptul numelui său în catalogul domnului Byers, apoi se înfurie, fiindcă băiatul avea o minte excepțională și era clar că fusese rău tratat.

Nu avea absolut nicio experiență în ceea ce privește surzenia, dar era tipul de învățătoare care profita de orice ocazie.

Când veni rândul familiei Cole s-o găzduiască pentru două săptămâni, așteptă un moment prielnic ca să-i vorbească doctorului Cole între patru ochi.

— E vorba despre limbajul lui Robert, spuse ea și văzu, din felul în care el dădu din cap, că

stârnise întreaga lui atenție. Suntem norocoși fiindcă vorbește clar. Dar, după cum știți, există alte probleme.

Rob J. dădu din nou din cap.

— Vorbirea lui e plată și monotonă, i-am sugerat să varieze tonurile, dar… El clătină din cap.

— Cred că dicția lui e monotonă pentru că a uitat din ce în ce mai mult sunetele vocii umane, suișurile și coborâșurile vorbirii normale. Cred că am putea să-i reamintim, spuse ea.

Două zile mai târziu, cu permisiunea lui Lillian Geiger, învățătoarea îl aduse pe Șaman acasă la familia Geiger după ore. ÎI așeză lângă pian, cu mâna pe capacul de lemn, cu palma în jos. Lovind prima clapă în registrul bas cât putu de tare și ținând-o apăsată ca să vibreze în cutia de rezonanță și apoi în palma băiatului, privi spre el și spuse:

— „A noastră!” Propria ei mână dreaptă, cu palma în sus, rămase pe capacul pianului.

Lovi următoarea clapă.

— „Școală!”. Acum mâna ei dreaptă se ridică ușor.

Clapa următoare.

— „Este!” Și ridică și mai sus mâna.

Notă cu notă, urcă pe scara ascendentă, cu fiecare notă pronunțând o parte din litania cu care el era deja obișnuit din clasă:

— „A-noastră-școală-este-un paradis-prețios!”

Apoi coborî pe scara descendentă.

— „Și-învățăm-să gândim-și să creștem-aici!”

Cântă gama din nou și din nou, lăsându-l să se obișnuiască de-a binelea cu diferențele în vibrațiile ce-i ajungeau în palmă și asigurându-se că el observă ridicarea și coborârea gradată a mâinii ei cu fiecare notă.

Apoi îi ceru să cânte cuvintele pe care ea le pusese pe note, cu voce tare, nu murmurând doar cu buzele, cum făcea la școală. Rezultatul a fost departe de a fi muzical, dar nu muzica o interesa

pe domnișoara Buraham. Vroia ca Șaman să capete oarecare control asupra tonurilor vocii sale și, după un număr de încercări, ca răspuns la ridicările frenetice în aer ale mâinii ei, vocea lui urcă. Urcă mai mult decât o singură notă, în orice caz, și Șaman se holbă transfigurat la degetul arătător al învățătoarei care, împreună cu degetul mare, îi indică o distanță mică.

Astfel îl forță și îl munci, iar Șaman detestă toată aventura. Mâna stângă a lui Miss Burnham mărșăluia de-a lungul clapelor, lovind notele, urcând și coborând gama cu încăpățânare. Mâna ei dreaptă urca și ea cu câte o notă, apoi cobora în același mod. Șaman se lepădă în gând de dragostea sa pentru școală, o dată și încă o dată. Uneori fața îi era înțepenită, de două ori ochii i se umplură de lacrimi, dar Miss Burnham păru să nu observe asta.

Într-un târziu, învățătoarea se opri din cântat. Deschise brațele și îl strânse la piept pe Robert Cole, un moment lung, mângâindu-l pe părul des de pe ceafă înainte de a-i da drumul.

— Du-te acasă, îi spuse, dar îl opri când se întorcea. Mâine, după școală, vom face asta din nou.

Fața lui se pleoști.

— Da, Miss Burnham, spuse. Vocea nu-i trădă sentimentele, dar ea nu se lăsă păcălită. Se așeză la pian după plecarea lui și cântă gamele încă o dată.

— Da, spuse ea.

A fost o primăvară scurtă în anul acela, o perioadă foarte rapidă de căldură confortabilă, apoi o pătură de arșiță copleșitoare se așternu peste câmpuri. Într-o dimineață toridă de vineri, pe la jumătatea lui iunie, Rob J. a fost oprit pe Strada Principală din Rock Island de către George Cliburne, un fermier quaker transformat acum în negustor de cereale.

— Ai cumva un moment liber, doctore? îl întrebă Cliburne politicos și, printr-un consens tacit, se mutară amândoi de sub arșița soarelui la umbra aproape răcoroasă a unui arbore hicori.

— Mi s-a spus că ai o simpatie pentru oamenii supuși sclaviei.

Rob J. nu a fost uimit de observație. Îl cunoștea pe negustorul de cereale doar din vedere. George Cliburne avea o reputație de bun om de afaceri, viclean, dar corect.

— Părerile mele personale nu privesc pe nimeni. Cine ți-a spus asta?

— Doctorul Barr.

Își aminti conversația lor cu dr. Naismith la întâlnirea Societății medicale. Văzu cum Cliburne aruncă a privire iute în jur ca să se asigure că nu-i ascultă nimeni.

— Deși statul nostru a condamnat sclavia, oamenii legii din Illinois recunosc dreptul celor din alte state de a deține sclavi. De aceea, sclavii fugiți din statele din Sud sunt urmăriți aici, prinși și înapoiați stăpânilor lor. Sunt tratați cu cruzime. Am văzut cu ochii mei o casă mare la Springfield, în care s-au construit o mulțime de celule minuscule, fiecare cu lanțuri de fier și cătușe pentru mâini și picioare, prinse de perete.

— Unii dintre noi… oameni care gândim la fel și suntem de acord că sclavia e un păcat, încercăm să-i ajutăm pe cei care au fugit ca să-și capete libertatea. Te invităm să ni te alături în lucrarea Domnului.

Rob J. așteptă să audă mai multe, dar după un timp își dădu seama că i se făcuse o ofertă.

— Să-i ajutăm… cum?

— Nu știm de unde vin. Nu știm nici unde se duc de aici. Sunt aduși la noi și apoi luați numai în nopțile fără lună. Am avea nevoie să pregătești o ascunzătoare sigură în care să încapă doar un singur om. O pivniță, o grotă, o groapă sub pământ. Mâncare suficientă pentru trei, patru zile.

Rob J. nu-și oferi timp de gândire. Clătină din cap.

— Îmi pare rău.

Expresia de pe fața lui Cliburne nu arăta nici surpriză, nici resentiment, ba chiar îi era într-un fel familiară.

— O să păstrezi secretul asupra acestei conversații?

— Da. Da, bineînțeles.

Cliburne respiră adânc și dădu din cap.

— Domnul fie cu tine, spuse, și ieșiră amândoi din umbră în căldura toridă.

Două zile mai târziu, familia Geiger veni la casa Cole pentru o cină de duminică.

Băieții Cole erau încântați de câte ori veneau soții Geiger, fiindcă meniul era un răsfăț. La început Sarah regretase că, de câte ori veneau la ea la masă, cei doi Geiger refuzau fripturile, protejându-și *kashruth-ul.* Dar acum ajunsese să înțeleagă și să compenseze. De câte ori îi avea ca oaspeți la cină, oferea feluri în plus, o supă fără carne, pudinguri și legume și mai multe variante de desert.

Jay aduse cu el o copie după ziarul *Weekly Guardian* din Rock Island, care conținea un reportaj despre procesul lui Dred Scott și comentă că acțiunea legală a sclavului avea șanse mici sau nule de succes.

— Malcolm Howard mi-a spus că în Louisiana, de unde au venit ei, toți au sclavi, spuse Alex, și mama lui zâmbi.

— Nu toată lumea, spuse ea cu voce subțire. Mă îndoiesc că tatăl lui Malcolm Howard a avut vreodată sclavi sau orice altceva.

— Tatăl tău a avut sclavi în Virginia? întrebă Șaman.

— Tatăl meu n-a avut decât o fabrică mică de cherestea, spuse Sarah. A avut trei sclavi, dar apoi a sărăcit și a fost nevoit să-i vândă și pe ei, și fabrica, și să meargă să muncească pentru tatăl lui,

care avea o fermă mare și peste patruzeci de sclavi care munceau pe ea.

— Dar familia tatălui meu, în Virginia? întrebă Alex.

— Familia primului meu soț avea niște magazine, răspunse Sarah. Nu țineau sclavi.

— De ce ar vrea cineva să se facă sclav, la urma urmei? întrebă Șaman.

— Ei nu vor asta, îi spuse Rob J. fiului său. Sunt doar niște bieți oameni lipsiți de noroc prinși într-o situație proastă.

Jay sorbi o înghițitură de apă de fântână și își supse buzele.

— Vezi tu, Șaman, pur și simplu așa stau lucrurile și așa au fost ele în Sud de două sute de ani încoace. Există radicali care scriu că negrii ar trebui să fie eliberați. Dar, dacă un stat cum e Carolina de Sud ar da drumul tuturor sclavilor, cum ar trăi aceștia? Vezi, acum ei muncesc pentru albi și albii au grijă de ei. Acum câțiva ani, vărul Lillianei, Judah Benjamin, avea o sută patruzeci de sclavi pe plantația sa de trestie de zahăr din Louisiana. Și avea multă grijă de ei. Tatăl meu, în Charleston, avea doi servitori negri în casă. A fost stăpânul lor aproape de când mă știu. Îi tratează cu atâta blândețe, încât sunt convins că n-ar vrea să-l părăsească nici dacă ar fi alungați.

— Exact, spuse Sarah. Robert J. Deschise gura să spună ceva, apoi o închise din nou și o servi pe Rachel cu piure de piersici și morcovi.

Sarah se duse la bucătărie și se întoarse cu o budincă de cartofi gigantică, făcută după rețeta lui Lillian Geiger, iar Jay mormăi că e îmbuibat, dar întinse totuși farfuria.

Când soții Geiger își duseră copiii acasă, Jay se rugă de Rob J. să vină și el și să cânte în trio împreună cu Lillian. Dar el îi spuse lui Jay că e obosit.

Adevărul era că nu se simțea prea sociabil în seara aceea. Ca să se mai liniștească, se plimbă pe

malul râului, respirând briza. La mormântul Makwei smulse câteva buruieni cu gesturi brutale.

Realiză de ce expresia de pe fața lui George Cliburne îi păruse familiară. Era identică cu expresia pe care o văzuse cândva pe fața lui Andrew Gerould când acesta îl rugase prima oară să scrie manifestul împotriva administrației engleze și fusese refuzat. Trăsăturile ambilor bărbați fuseseră cuprinse de un amestec de sentimente – fatalism, forță neînduplecată, stânjeneala de a ști că se făcuseră vulnerabili în fața caracterului său și a continuei sale tăceri.

34

Întoarcerea

Într-o dimineață în care ceața zorilor atârna ca un abur gros deasupra râului și se pierdea printre primii copaci ai pădurii, Șaman se aventură afară din casă și se duse să urineze la marginea râului. Un disc portocaliu ardea deja în straturile superioare ale cetii, ajungând aproape de pământ doar ca o strălucire albă. Lumea era nouă și răcoroasă și mirosea bine și ceea ce văzu din pădure și din râu se potrivea cu pacea veșnică din urechile sale. Dacă cineva avea de gând să pescuiască azi, trebuia să înceapă devreme, își spuse el.

Băiatul se întoarse de la râu. Între el și casă era mormântul și, când văzu figura printre valurile de ceață, nu simți teamă, ci doar o luptă rapidă se dădu în el între neîncredere și o bucurie copleșitoare, cea mai dulce fericire și mulțumire.

— Makwa! chemă el vesel și păși înainte.

— Șaman?

Când ajunse la ea, prima realizare dureroasă a fost că nu era Makwa.

— Luna? spuse întrebător, fiindcă ea arăta atât de rău.

În spatele Lunei văzu apoi alte două figuri, doi bărbați.

Unul era un indian pe care nu-l cunoștea, celălalt era Câinele-de-Piatră, care lucrase pentru Jay Geiger. Câinele-de-Piatră avea pieptul gol și purta un șort din piele de cerb. Străinul avea pantaloni din pânză de casă și o cămașă zdrențuită. Amândoi bărbații erau încălțați cu mocasini, dar Luna purta ghete de lucru de om alb și o rochie

albastră veche și murdară, ruptă la umărul drept. Bărbații cărau lucruri pe care Șaman le recunoscu, un calup de brânză, o șuncă afumată, un picior de mânzat crud și realiză că spărseseră magazia.

— Aveți whisky? întrebă Câinele-de-Piatră, arătând spre casă, iar Luna îi spuse ceva pe un ton tăios în limba Saukă și apoi se prăbuși.

— Luna, ce ai? întrebă Șaman.

— Șaman, ce mare ești. Ea îl privi minunându-se.

El îngenunche lângă ea.

— Unde ați fost? Sunt și ceilalți aici?

— Nu… ceilalți în Kansas. Rezervație. Lăsat copii acolo, dar… închise ochii.

— Mă duc să-l chem pe tata, spuse el și ochii ei se deschiseră.

— Ne-au făcut atâta rău, Șaman, șopti ea. Mâinile ei le căutară pe ale lui și îl ținu strâns.

Șaman simți ca și cum ceva ar fi trecut din corpul ei în mintea lui. Ca și cum ar fi putut auzi din nou și tocmai trecuse un trăsnet, și știu – cumva, știu ce urma să se întâmple cu ea. Mâinile lui tresăriră. Deschise gura, dar nu putu să țipe, nu putu s-o avertizeze. Era încremenit de o frică ce îi era cu totul nouă, mai sălbatică decât teroarea unei noi surzenii, mult mai rea decât orice altă frică pe care o mai simțise vreodată în viața lui.

Într-un târziu, găsi puterea să îndepărteze mâinile ei. Alergă spre casă de parcă era ultima lui șansă.

— Pa! țipă el.

Rob J. era obișnuit să fie trezit în caz de urgență, dar nu de propriul său fiu, isterizat. Șaman continua să bolborosească, spunând că Luna s-a întors și că era pe moarte. Trecură mai multe minute până pricepură ce vroia să zică și îl convinseră să le urmărească buzele, pentru ca părinții lui să-i poată pune întrebări. Când înțeleseră că Luna chiar se întorsese și că era

foarte bolnavă și zăcea pe pământ jos, la râu, se grăbiră să iasă din casă.

Ceața se topea repede. Se vedea mai bine acum și putură zări foarte clar că nu era nimeni acolo. Părinții lui îl chestionară pe Șaman cu grijă, de mai multe ori. Luna și Câinele-de-Piatră și un alt Sauk au fost acolo, insista el. Le spuse cu ce erau îmbrăcați, ce-au spus, cum arătau.

Sarah se îndepărtă grăbită când auzi ce duceau cu ei indienii și se întoarse supărată, fiindcă magazia fusese spartă și anumite provizii obținute cu greu dispăruseră.

— Robert Cole, întrebă ea aspră, nu cumva ai luat chiar tu mâncarea aceea din greșeală și acum inventezi povestea asta despre întoarcerea Saukilor?

Rob J. merse în jos pe malul râului, strigând-o pe Luna, dar nimeni nu răspunse.

Șaman plângea fără să se poată opri.

— Ea o să moară, Pa.

— Cum poți să știi tu asta?

— Mă luase de mâini, și… Băiatul se cutremură.

Rob J. privi lung la fiul său și suspină. Apoi dădu din cap. Se duse la Șaman și îl cuprinse în brațe și îl strânse tare.

— Nu fi speriat. Nu e vina ta pentru ce s-a întâmplat cu Luna. O să vorbim despre asta și o să-ți explic. Dar mai întâi cred că e mai bine să încerc s-o găsesc, spuse el.

Porni în căutare călare pe cal. Toată dimineața se concentra pe zona de pădure deasă de pe malul râului, fiindcă dacă el ar fi fost fugar și ar fi vrut să se ascundă, pădurea era primul loc pe care l-ar fi ales. Mai întâi călări spre nord, către Wisconsin, apoi se întoarse și o luă spre sud. Din când în când o striga pe nume dar niciodată nu primi niciun răspuns.

Poate că, în căutarea lui, ajunsese la un moment dat în apropierea lor. Cei trei Sauki ar fi putut să aștepte în tufișurile învecinate, lăsându-l pe Rob J. să treacă, poate chiar de mai multe ori. La începutul după-amiezii trebui să recunoască în sinea sa că nu știa cum ar gândi niște Sauki fugari, pentru că el nu era Sauk fugar. Poate că părăsiseră de la început malul râului. Erau ierburi înalte la sfârșitul verii în prerie, care ar fi putut masca înaintarea a trei oameni, și câmpuri de porumb cu cocenii mai înalți cu un cot decât un cap de om, furnizând o ascunzătoare perfectă.

Când renunță în sfârșit, se întoarse acasă și îl găsi pe Șaman, a cărui dezamăgire a fost evidentă, când află că cercetările tatălui său au fost zadarnice.

Se așeză singur cu băiatul pe malul râului, sub un copac, și îi spuse despre Dar, cum acesta era dat anumitor membri ai familiei Cole de multe sute de ani.

— Nu tuturor. Uneori sare peste câte o generație. Tatăl meu îl avea, dar nu și unchiul, și nici fratele meu. Unii dintre noi îl au de când sunt foarte tineri.

— Tu îl ai, Pa?

— Da.

— Câți ani aveai, când…?

— Nu mi-am dat seama de el până nu am fost cu cinci ani mai mare decât ești tu acum.

— Ce e? întrebă băiatul cu voce slabă.

— Ei, Șaman… nu știu exact. Știu însă că nu e niciun fel de magie la mijloc. Cred că e un fel de simț, ca auzul sau văzul sau mirosul. Unii dintre noi sunt capabili să țină mâinile cuiva și să spună dacă persoana aceea o să moară. Cred că e doar o suprasensibilitate ca aceea de a putea să simți pulsul când atingi diverse părți ale corpului. Uneori… Ridică din umeri. Uneori e un har care îți aduce multe foloase, dacă ești doctor.

Șaman dădu din cap înfiorat.

— Cred că o să-mi fie și mie de folos când o să devin doctor.

Rob J. cântări faptul că, dacă băiatul era destul de mare ca să se confrunte cu Darul, era suficient de vârstnic ca să se confrunte și cu alte realități.

— Tu n-o să devii doctor, Șaman, spuse blând. Un doctor trebuie să poată să audă. Îmi folosesc auzul în fiecare zi când tratez pacienți. Le ascult pieptul, respirația, calitatea vocii. Un doctor trebuie să poată auzi un strigăt de ajutor. Are pur și simplu nevoie de toate cele cinci simțuri.

Îl duru privirea pe care i-o aruncă fiul său.

— Atunci, ce o să fac eu când o să fiu bărbat?

— Asta e o fermă bună. Te poți ocupa de ea cu Bigger, răspunse Rob J., dar băiatul clătină din cap.

— Ei bine, atunci poți deveni poate om de afaceri, poate să lucrezi într-un magazin. Miss Burnham spune că ești aproape cel mai bun elev pe care l-a avut ea vreodată. Poate o să vrei să predai și tu la școală.

— Nu, nu vreau să mă fac învățător.

— Șaman, ești încă un copil. Mai sunt mulți ani până va trebui să iei o decizie. Între timp, ține ochii bine deschiși. Studiază diferiți oameni, ocupațiile lor. Sunt multe feluri de a-ți câștiga traiul. Poți să alegi orice.

— Cu o excepție, spuse Șaman.

Rob J. nu-și permise să-i lase băiatului vreo speranță pentru realizarea unui vis pe care el însuși nu îl credea cu adevărat posibil.

— Da. Cu o excepție, răspunse ferm.

Fusese o zi tristă, care îi lăsă lui Rob J. o supărare adâncă pe nedreptatea lumii și a vieții. Detesta să distrugă visul bun și frumos al băiatului său. Era la fel de rău cu a spune cuiva care iubește viața că n-are rost să-și facă planuri pe termen lung.

Se plimbă de-a latul fermei. Lângă râu, țânțarii erau supărători, bătându-se cu el pentru umbra copacilor și câștigând.

Știa că nu avea s-o mai vadă niciodată pe Luna. Își dori să-și fi putut lua la revedere. Ar fi vrut s-o întrebe unde era îngropat Cel-Ce-Vine-Cântând. Ar fi dorit să-i îngroape pe amândoi așa cum trebuie, dar de acum și Luna, probabil, fusese abandonată într-un mormânt neînsemnat. Cum ai îngropa o murdărie de câine.

Îl înfuria acest gând și îl determina să se simtă vinovat, fiindcă el făcuse parte din problemele lor și la fel și ferma lui. Cândva, Saukii avuseseră ferme bogate și Sate ale Morților în care mormintele erau marcate.

„Ne-au făcut atâta rău”, îi spusese ea lui Șaman.

Exista o constituție bună în America și el o citise cu atenție. Acorda libertăți, dar care erau valabile numai pentru cei cu pielea variind de la roz la creol. Cei cu piele mai închisă puteau la fel de bine să aibă blană sau pene.

Tot timpul cât umblă prin fermă, căută. La început nu-și dădu seama de asta, iar apoi, când realiză ce făcea, se simți puțin mai bine. Locul pe care îl căuta nu trebuia să fie în pădure sau pe câmp, unde Alden sau vreunul dintre băieți sau chiar vreun vânător rătăcit ar putea da peste el. Casa în sine nu era potrivită, pentru că trebuia să păstreze secretul față de ceilalți din familie, lucru care îi dădea multă bătaie de cap. Dispensarul său era uneori pustiu, dar când îl folosea era asaltat de pacienți. Grajdul era și el destul de des umblat. Dar…

În spatele grajdului, separat de locul de muls printr-un zid fără uși, era un adăpost îngust. Adăpostul lui Rob J. era locul în care el depozita doctorii, tonice și alte articole medicinale. Alături de mănunchiurile de ierburi atârnate la uscat și de rafturile cu sticluțe și recipiente, mai avea acolo o

masă de lemn și un set de tăvi de drenaj suplimentar, fiindcă atunci când i se cerea să facă o autopsie, făcea disecția în adăpost, care avea de partea cealaltă o ușă groasă de lemn, cu lacăt solid.

Peretele îngust din nord al adăpostului, ca și întreg peretele de nord al grajdului, era construit într-o falie de pământ. În adăpost, parte din perete era lemn, dar o bucată era din pământ.

Ziua următoare a fost folosită pentru ore la dispensarul extrem de aglomerat și prea multe vizite acasă, dar în dimineața ce urmă, Rob J. a fost liber să ia o pauză de la munca sa de doctor. Se dovedi o zi prielnică, fiindcă Șaman și Alden reparau un gard și construiau o iesle pentru oi într-o zonă îndepărtată a fermei, iar Sarah se ocupa de un proiect la biserică. Numai Kate Stryker, pe care Sarah o angajase ca ajutor în casă după plecarea Lunei, mai rămăsese, dar Kate n-avea cum să-l deranjeze.

Aduse înăuntru un târnăcop și o lopată și se apucă de îndată de treabă. Trecuse ceva vreme de când muncise fizic și își recăpătă mai greu ritmul. Solul era tare și plin de pietre, ca mai tot pământul fermei, dar el era puternic și târnăcopul își făcu loc fără dificultate. Săpă în peretele de pământ și cără pământul cu lopata la o distanță bunicică de grajd, într-o groapă mică. Crezuse că săpatul o să-i ia mai multe zile, dar pe la începutul după-amiezii dădu de stâncă. Peretele stâncos se întindea spre nord, așa că excavația care rezultă abia ajungea pentru un om care să stea culcat, mai ales dacă mai trebuiau ascunse acolo și mâncare și băutură, dar Rob J. știu că era suficient. Acoperi adăpostul săpat cu scânduri verticale care zăceau pe afară de mai mult de un an. Așa că arătau la fel de vechi ca restul hambarului. Lărgi și unse găurile câtorva dintre cuie, pentru ca o parte din scânduri să se poată scoate și pune la loc repede.

Era foarte prudent, cărând apoi în pădure pământul scos din adăpost și presărând mușchi și

frunze peste el, ca să-l mascheze.

Apoi, în dimineața următoare, călări până la Rock Island și avu o discuție scurtă, dar folositoare, cu George Cliburne.

35

Camera secretă

În toamna aceea, lumea începu să se schimbe pentru Șaman, nu o schimbare atât de profundă, bruscă și tulburătoare ca atunci când își pierduse auzul, dar o inversare complexă de poli, care nu era mai puțin însemnată, deși se desfășura gradat. Alex și Mal Howard deveniră cei mai apropiați prieteni și râsul lor, camaraderia pe care o arătau nu îl includeau și pe Șaman. Rob J. și Sarah nu văzură cu ochi buni această prietenie; știau că Mollie Howard era o femeie văicăroasă și neglijentă, iar soțul ei, Julian, un tip obtuz, și nu le plăcea că fiul lor își petrecea tot timpul în baraca aglomerată și murdară a familiei Howard, unde o bună parte dintre locuitorii orașului se duceau să cumpere rachiu de casă dublu-distilat de Julian din malț de porumb, într-un căzănel ascuns într-un adăpost jalnic.

Sentimentele lor căpătară substanță la sărbătoarea de Haloween, când Alex și Mal încercară și ei whisky-ul pe care Mal îl pusese grijuliu deoparte într-o zi când asistase la munca tatălui său. Inspirați astfel, se porniră să demoleze o coloană de latrine… care se extindea deja în jumătate de oraș, când Alma Schroeder ieși târându-se și țipând din privata acoperită care începuse să se miște, iar Gus Schroeder puse capăt veseliei lor, apărând cu pușca de bizoni.

Incidentul stârni o serie de conversații morocănoase între Alex și părinții lui, pe care Șaman încercă să le împiedice cât putu, pentru că, după ce asistă la primele schimburi de cuvinte, nu mai reuși să le citească pe buze. O întâlnire între

băieți, tații lor și șeriful London a fost și mai neplăcută.

Julian Howard scuipă într-o parte și spuse că „se făcea prea mare caz pentru doi puști care s-au distrat și ei puțin de Haloween”.

Rob J. încercă să facă abstracție de antipatia sa pentru Howard, despre care putea paria că ar fi fost membru al Ordinului Suprem al Drapelului cu Stele și Dungi dacă ar fi existat un astfel de ordin în Holden’s Crossing și care era perfect capabil să stârnească scandal și pe cont propriu. Căzu de acord cu Howard că băieții nu erau criminali sau infractori, dar, deoarece prin munca lui trata cu seriozitate digestia umană, a fost înclinat să nu împărtășească punctul general de vedere, cum că tot ce are a face cu rahatul ar fi amuzant, inclusiv distrugerea latrinelor. Știa că șeriful London se înarmase cu o jumătate de duzină de plângeri împotriva băieților și că va acționa contra lor, fiindcă nu-l plăcea pe niciunul dintre tați. Rob J. speră ca Alex și Mal să fie puși să răspundă de repararea stricăciunilor. Trei latrine se spărseseră sau se dezmembraseră. Două nu mai puteau fi așezate peste aceleași gropi, care erau pline. Ca să-și răscumpere fapta, băieții ar trebui să sape gropi și să repare privatele. Dacă era nevoie de lemn, Rob J. îl va plăti și Mal va lucra la ferma lui pentru partea sa de datorie. Și dacă nu vor reuși să îndeplinească sarcina, atunci șeriful London poate acționa împotriva lor cum va crede de cuviință.

Nort London acceptă cu jumătate de gură, nevăzând nimic rău în planul lui Rob J. Julian Howard a fost împotrivă până află că atât băiatul său, cât și puștiul Cole vor trebui să facă față în același timp și îndatoririlor lor obișnuite, și atunci acceptă. Nici lui Alex, nici lui Mal nu li se dădu ocazia să refuze, așa că în toată luna care urmă deveniră experți în reabilitarea latrinelor, mai întâi săpând, înainte ca iarna avansată să înghețe complet pământul, apoi făcând tâmplărie cu mâini

degerate de frig. Construim bine; toate privatele „lor” aveau să dureze ani, cu excepția celei din spatele casei lui Humphrey, care a fost distrusă de uraganul care luă pe sus și casa și grajdul în vara lui ’63, omorându-i pe Irving și Lety Humphrey.

Alex însă era de neoprit. Târziu, într-o noapte, veni în dormitorul pe care îl împărțea cu Șaman, purtând lampa cu gaz și anunță cu deplină încântare că o făcuse.

— Ce-ai făcut? întrebă Șaman, clipind trezit din somn.

— Știi tu. Am făcut-o. Cu Pattie Drucker.

Șaman a fost dintr-o dată treaz.

— Pe naiba. Ești un mincinos, Bigger.

— Nu, am făcut-o cu Pattie Drucker. Chiar în casa tatălui ei, când ai ei plecaseră la unchiul său.

Șaman se holbă la el cu o privire plină de încântare, incapabil să creadă, totuși extrem de tentat s-o facă.

— Dacă ai făcut-o, cum a fost?

Alex îi zâmbi și vorbi ca pentru sine:

— Când îți împingi scula prin păr și tot restul, e cald și bine. Foarte cald și foarte bine. Da, după aia, te excită de tot, nu știu cum naiba și te tot miști înainte și înapoi fiindcă ești fericit. Înainte și înapoi, ca ferăstrăul când taie un buștean.

— Și fata se mișcă înainte și înapoi?

— Nu, spuse Alex. Fata zace foarte fericită, te lasă pe tine să te miști.

— Și după aia?

— Păi, ochii ți se întâlnesc cu ai ei. Sămânța țâșnește din scula ta ca un glonț.

— Uau, ca un glonț! O rănește pe fată?

— Nu, tâmpitule, am vrut să zic repede ca un glonț, nu tare ca un glonț. E mai moale ca pudingul, ca atunci când te tragi singur. Oricum, după aia e cam gata totul.

Șaman se lăsă convins de sumedenia de detalii.

— Asta înseamnă că Patty Drucker e fata ta acum?

— Nu! spuse Alex.

— Ești sigur? întrebă Șaman neliniștit. Pattie Drucker era deja la fel de mare și grasă ca mama ei, cu fața îndopată, și avea un râs de măgăriță.

— Ești prea mic să înțelegi, murmură Alex, supărat, și suflă în lampă ca să încheie discuția.

Șaman zăcu în întuneric și se gândi la ce-i povestise Alex, la fel de excitat cum era de îngrijorat. Nu-i plăcea partea cu întâlnitul ochilor. Luke Stebbins îi spusese că dacă te joci cu scula singur, poți să orbești. Poate că începuse deja să orbească, își spuse, și în dimineața următoare umblă cu o neliniște extremă, testându-și vederea pe obiecte apropiate și îndepărtate.

Cu cât Bigger petrecea mai puțin timp cu el, cu atât Șaman stătea mai mult în compania cărților. Le parcurgea rapid și cerea altele, fără rușine, din toate părțile. Soții Geiger aveau o bibliotecă bună și îl lăsau să împrumute. Cărțile erau cadoul de ziua lui și de Crăciun, combustibilul pentru focul care îl ardea, pentru frigul singurătății sale. Miss Burnham spunea că nu mai văzuse așa un cititor.

Ea lucra cu el necruțătoare, ca să-i îmbunătățească vorbirea. În timpul vacanțelor școlare, avea casă și masă gratuite în casa familiei Cole și Rob J. avea grijă ca eforturile ei cu fiul său să fie răsplătite cum trebuie, dar ea nu lucra cu Șaman pentru câștigul personal. Exercițiile cu mâna lui pe pian continuară. Ea a fost fascinată să observe că încă de la început el era sensibil la diferența dintre vibrații și, în curând a fost în stare să deosebească notele imediat ce ea le lovea.

Vocabularul lui Șaman se îmbogăți din cauza cărților, dar avea probleme cu pronunția, fiind incapabil să învețe forma corectă ascultând alte voci. De exemplu, pronunța „cathedral”[19] – „cath-a-*dral”* și ea observă că mare parte din dificultățile lui era că ignora plasarea corectă a accentelor. Folosi o minge de cauciuc ca să rezolve problema,

bătând-o ușor, ca să-i arate accentul obișnuit și tare, ca să demonstreze accentuarea. Chiar și asta ceru timp, căci prinderea mingii bătute îi crea dificultăți băiatului. Miss Burnham își dădu seama că ea era pregătită să prindă mingea de zgomotul pe care aceasta îl făcea când lovea pământul. Șaman nu beneficia de această pregătire, așa că trebui să învețe să prindă memorizând timpul exact care se scurgea între lovirea mingii de podea și reculul acesteia în mâna sa, când era aruncată cu o anumită forță.

De îndată ce începu să identifice mingea săltăreață ca reprezentând accentele, ea întocmi o serie de exerciții cu cretă, pe tăbliță, scriind cuvintele și apoi desenând mingi mici deasupra silabelor accentuate vocal în mod obișnuit și mingi mai mari deasupra celor accentuate cu emfază.

Ca-te-dra-la. Bu-nă di-mi-nea-ța. Ta-blou. Pe-tre-ce-re. Mun-te.

Rob J. se alătură eforturilor ei, învățându-l pe Șaman să jongleze, cu Alex și Mal Howard alăturându-se și ei adesea lecțiilor. Rob jonglase din când în când și înainte, ca să-i distreze, și ei se arătaseră amuzați și interesați, dar îndemânarea se căpăta greu. Cu toate astea, el îi încurajă să încerce.

— În Kilmarnock, toți copiii Cole sunt învățați să jongleze. E un vechi obicei de familie. Dacă ei pot, atunci puteți și voi, spuse el și se dovedi că avea dreptate.

Spre dezamăgirea lui, puștiul lui Howard se dovedi a fi cel mai talentat jongler dintre ei trei, capabil în curând să se descurce cu patru mingi. Dar Șaman era și el pe aproape și Alex exersă cu încăpățânare până ce a fost în stare să țină în aer trei mingi, cu aplomb. Scopul nu era să facă din ei niște maeștri, ci să-i dea lui Șaman un sens al variației ritmurilor, și acest scop a fost atins.

Într-o după-amiază, în timp ce Miss Burnham se afla cu băiatul la pianul Lillianei Geiger, ea luă

mâna lui de pe pian și o plasă pe propriul ei gât.

— În timp ce vorbesc, spuse, corzile din laringele meu vibrează, ca și corzile unui pian. Simți vibrațiile, cum se încarcă la cuvinte diferite?

El dădu din cap vrăjit și își zâmbiră.

— O, Șaman! îi spuse Dorothy Burnham, luându-i mâna de pe gât și strângându-i-o în mâinile ei. Progresezi atât de bine! Dar ai nevoie de exercițiu continuu, mai mult decât o să-ți pot oferi eu când va începe școala! Nu e nimeni care ar putea să ne ajute?

Șaman știa că tatăl său era ocupat cu munca lui, mama lui își făcea de lucru la biserică tot timpul și el simțea o reținere din partea ei de câte ori avea de-a face cu surzenia lui, care îl nedumerea. Iar Alex dispărea cu Mal de câte ori își termina treburile.

Dorothy oftă.

— Pe cine am putea găsi ca să te ajute regulat?

— Eu v-aș ajuta cu plăcere, se auzi de îndată o voce. Venea dintr-un șezlong mare din păr de cal, care era așezat cu spatele la pian și, spre uimirea ei, Dorothy o văzu pe Rachel Geiger ridicându-se repede de pe șezlong și apropiindu-se de ei.

Cât de des, se întrebă ea, stătuse fata acolo neobservată și ascultase exercițiile lor?

— Sunt sigură că pot s-o fac, Miss Burnham, zise Rachel cu răsuflarea întretăiată.

Șaman păru încântat.

Dorothy îi zâmbi lui Rachel și îi strânse mâna.

— Sunt convinsă că o să te descurci minunat, draga mea, spuse ea.

Rob J. nu primi niciun cuvânt de răspuns la vreuna din scrisorile pe care le trimisese privind moartea Makwei. Într-o noapte se așeză și își transferă frustrarea pe hârtie, o altă scrisoare, cu un ton mai agresiv, încercând să agite apele tulburi.

„*… Delicte de viol și crimă au fost cu multă ușurință ignorate de reprezentanți ai legii și ai*

guvernului, fapt care ridică întrebarea dacă Statul Illinois – sau chiar Statele Unite ale Americii – sunt un leagăn de reală civilizație sau un loc unde bărbaților li se permite să se poarte ca ultimele fiare, fără să primească nici cea mai mică pedeapsă".

Trimise scrisorile acelorași autorități pe care le contactase deja, sperând că tonul tăios va aduce ceva rezultate.

Nimeni nu-i comunicase nimic, se gândi înciudat. Săpase camera din adăpost aproape cu frenezie, dar acum, când ea era gata, nu mai auzea nimic de la George Cliburne. La început, pe măsură ce zilele se transformau în săptămâni, petrecea mult timp gândindu-se pe ce cale avea să i se dea de veste, apoi începu să se întrebe de ce era ignorat. Își scoase din minte camera secretă și se dedică zilelor din ce în ce mai scurte, cu cârduri de gâște trecând în V-uri spre sud pe cerul albastru, cu sunetul grăbit al râului devenind cristalin pe măsură ce apa se răcea. Într-o dimineață călări în sat și Carroll Wilkenson părăsi scaunul pe care stătea în fața magazinului general și se apropie de locul unde Rob J. tocmai descăleca de pe un murg cu gât lung.

— Un cal nou, doctore?

— Am scos-o s-o încerc. Vicky a noastră aproape a orbit. E bună ca s-o călărească puștii pe pajiște, dar… Fetița asta îi aparține lui Tom Beckermann. Clătină din cap. Dr. Beckermann îi spusese că murgul avea cinci ani, dar cicatricele de frâu de pe pieptul ei demonstrau că avea cel puțin dublu, iar în plus se speria de orice insectă pe întuneric.

— Vrei neapărat iapă?

— Nu neapărat. Deși sunt mai rezistente ca armăsarii, pentru banii mei.

— Cred că ai dreptate. Mare dreptate… m-am întâlnit ieri cu George Cliburne. Mi-a zis să-ți spun

că a făcut rost de niște cărți noi și poate vrei să te uiți la ele.

Era semnalul așteptat și totuși îl luă prin surprindere.

— Mulțumesc, Carroll. George are o bibliotecă minunată, spuse, sperând că nu-i tremura vocea prea tare.

— Da, are. Wilkenson ridică mâna în semn de rămas bun. O să răspândesc zvonul că ești în căutare de cal.

— Îți rămân dator, spuse Rob J.

După cină, stătu cu ochii pe cer până se asigură că n-o să fie lună. Nori groși, negri, se aglomeraseră deasupra toată după-amiaza. Aerul era ca o lenjerie spălată timp de două zile și promitea să plouă înainte de căderea dimineții.

Se duse la culcare devreme și reuși să doarmă câteva ore, dar avea capacitatea doctorului de a ațipi repede și pe la unu noaptea era treaz și vioi. Se sculă, smulgându-se de lângă trupul cald al soției sale cu mult înainte de ora două. Se culcase în izmene și își adună hainele fără să facă zgomot, pe întuneric, și coborî scările. Sarah era obișnuită ca el să se ducă la pacienți la orice oră și dormi mai departe netulburată.

Ghetele lui erau pe podea sub haina atârnată în cuierul de la intrare. În grajd o înșeuă pe regina Victoria, fiindcă nu avea de călărit decât până la locul unde poteca lor se întâlnea cu drumul public și Vicky știa drumul atât de bine, încât n-avea nevoie să vadă. În nervozitatea sa, plecase prea devreme și, după ce ajunse la șosea, a fost nevoit să aștepte vreo zece minute mângâind gâtul calului, în timp ce o ploaie ușoară începu să cadă. Își ascuți urechile ca să audă zgomote imaginare, dar în cele din urmă auzi sunete reale, zgomot de crengi și frunze rupte, copitele unui cal de povară. În scurt timp, căruța prinse formă, încărcată cu fân.

— Tu ești? Se auzi vocea lui George Cliburne, calmă.

Rob J. se luptă cu impulsul de a nega că era chiar el și stătu până ce Cliburne scotoci în fân și apăru o a doua formă umană. Cliburne îi dăduse cu siguranță instrucțiuni fostului sclav, fiindcă omul se apucă fără un cuvânt de spatele șeii lui Vicky și se săltă pe cal înapoia lui Rob J.

— Du-te cu Domnul, spuse Cliburne bine dispus, trăgând de frâie și pornind căruța. La un moment dat – poate de mai multe ori – negrul pierduse controlul asupra vezicii. Nasul său experimentat îi spuse lui Rob J. că urina se uscase, probabil cu mai multe zile în urmă, dar își trase instinctiv trupul departe de duhoarea de amoniac din spatele lui. Când trecură prin fața casei, totul era în întuneric. Intenționase să plaseze omul repede în adăpost, să îngrijească de cal și să se întoarcă în patul său cald. Dar o dată ajunși în adăpost, procesul deveni mult mai complicat.

Când aprinse lampa văzu un bărbat negru, între treizeci și patruzeci de ani. Cu ochii temători, neliniștiți, de animal încolțit, cu un nas mare coroiat și păr nepieptănat ca blana unui berbec negru. Purta pantofi de drum lung, o cămașă adecvată și niște pantaloni atât de zdrențuiți, încât lipsea mai mult din ei față de ce rămăsese.

Rob J. vru să-l întrebe cum îl cheamă, de unde fugise, dar Cliburne îl avertizase: fără întrebări, e împotriva regulilor. Scoase scândurile și explică conținutul ascunzătorii: un vas acoperit pentru nevoile firești, ziare pentru șters, cană pentru apă, o pungă de biscuiți. Negrul nu spuse nimic, se aplecă și intră, iar Rob bătu la loc scândurile.

Era un vas cu apă pe soba rece. Rob J. făcu focul. Atârnați de un cui în grajd găsi cei mai vechi pantaloni de lucru ai săi, care erau prea lungi și prea largi, o pereche de bretele cândva roșii, acum cenușii de praf. Pantalonii suflecați puteau deveni periculoși dacă cel ce-i purta trebuia să fugă, așa

că tăie opt centimetri din fiecare crac cu foarfecă sa chirurgicală. Până îngriji de cal, apa de pe sobă se încălzise. Scoase din nou scândurile și pasă apa, cârpe, săpun și pantalonii prin deschizătură; apoi repuse scândurile, stinse focul și suflă în lampă. Ezită înainte să iasă.

— Noapte bună, spuse în direcția peretelui de scânduri. Se auzi un foșnet, ca de urs în vizuină, în timp ce omul se spăla.

— Mulțam, auzi în cele din urmă o șoaptă răgușită, ca și cum cineva ar fi vorbit într-o biserică.

Primul oaspete la han, gândi Rob J. despre el. Stătu șaptezeci și trei de ore. George Cliburne, salutând relaxat și vesel, cu maniere atât de politicoase încât totul părea oficial, veni și îl luă în mijlocul altei nopți și îl duse de acolo. Deși era atât de întuneric încât Rob J. nu putu vedea detalii, a fost sigur că părul quakerului era pieptănat cu grijă peste chelia plată și că fălcile lui roze erau la fel de bine bărbierite ca la ora prânzului.

O săptămână mai târziu, Rob J. se temu că el, Cliburne, dr. Barr și Carroll Wilkenson vor fi cu toții arestați pentru participare la înstrăinarea proprietății particulare, fiindcă află că un sclav fugit fusese prins de Nort London. Dar se dovedi că omul nu era negrul „lui”, ci un sclav care fugise din Louisiana și se ascunsese într-o barjă de râu, fără știrea sau ajutorul cuiva.

Fusese o săptămână bună pentru Nort London. La câteva zile după ce primi o recompensă în bani-gheață pentru returnarea sclavului, Nick Holden îi răsplăti loialitatea îndelungată numindu-l șef-adjunct al poliției Statelor Unite în Rock Island.

London demisionă imediat din funcția de șerif și, la recomandarea sa, maiorul Anderson îl numi pe ajutorul său, Fritzie Graham, în postul rămas liber, până la alegeri. Rob J. nu-l plăcea pe Graham, dar prima oară când se întâlniră noul șerif

nu pierdu ocazia să-l înștiințeze că nu intenționa să-i calce pe urme lui Nort London.

— Sper că vei deveni din nou activ ca medic legist, dr. Cole. Cu adevărat activ.

— Aș fi bucuros s-o fac, spuse Rob J. Era purul adevăr, fiindcă îi lipsiseră mult ocaziile de a-și exersa tehnicile chirurgicale dobândite prin disecții.

Încurajat astfel, nu putu rezista tentației de a-l ruga pe Graham să redeschidă cazul asasinării Makwei, dar tot ce obținu a fost o privire plină de îngrijorare și neîncredere, încât știu dinainte răspunsul, deși Fritzie promise că „voi face tot ce pot, puteți fi sigur, domnule”.

Cataracta groasă, lăptoasă umplu ochii Reginei Victoria și blânda și bătrâna iapă nu mai putu vedea deloc. Dacă ar fi fost mai tânără, el ar fi operat-o ca să înlăture cataracta, dar puterea ei de muncă era sfârșită și nu văzu niciun motiv ca să-i provoace durere. Nici nu se îndură s-o omoare, fiindcă ea se arătă mulțumită să rămână pe pajiște, unde toți cei de la fermă se opreau mai devreme sau mai târziu s-o hrănească, fie cu un măr, fie cu un morcov.

Familia trebuia să aibă un cal pe care să-l folosească dacă el era plecat. Cealaltă iapă, Bess, era mai bătrână decât Vicky și trebuia și ea înlocuită în curând, așa că el rămase atent în caz că apărea vreun cal de vânzare. Era genul de om cu tabieturi și nu-i plăcea să depindă de un animal nou, dar în cele din urmă, în noiembrie, cumpără un cal de uz general de la familia Schroeder, o mică iapă bălană nici prea tânără, nici prea bătrână, la un preț destul de rezonabil, astfel ca el să nu se simtă înșelat dacă iapa nu se dovedea a fi chiar ce așteptase. Familia Schroeder îi spunea Trude, iar el și Sarah nu găsiră niciun motiv să-i schimbe numele. Făcu scurte călătorii pe ea,

așteptând să se simtă dezamăgit, dar în adâncul său știa că Alma și Gus nu i-ar fi vândut un cal prost.

Într-o după-amiază geroasă, călări pe ea la vizitele lui obișnuite, care îl purtau prin tot orașul și chiar mai departe. Ea era mai mică decât Vicky și Bess și părea numai oase sub șaua lui, dar răspundea bine comenzilor și nu era un animal nervos. La vremea când se întoarseră acasă se lăsa deja seara și el știu că se va descurca foarte bine cu ea, așa că nu se grăbi când o șterse de spumă, o hrăni și o adăpă. Cei doi Schroeder îi vorbiseră numai în germană. Rob J. îi vorbise în engleză toată ziua, dar acum o bătu pe coapsă și zâmbi.

— *Gute Nacht, mein gnadiches Liebchen,* spuse adaptându-și fără să șovăie vocabularul german pe moment.

Luă lampa și tocmai ieșea pe ușă când a fost oprit de un zgomot puternic. Ezită, încercând să-l identifice, luptându-se să se convingă că orice alt sunet putea semăna cu zgomotul unei pușți, dar imediat după detunătură urmă o izbitură aproape simultană și ceva ca argintul viu se înfipse în ușa grajdului, la nici opt centimetri deasupra capului său.

Dezmeticindu-se, intră repede înapoi și stinse lampa.

Auzi ușa din spate a casei deschizându-se și trântindu-se, apoi zgomot de pași alergând.

— Pa? Ai auzit ceva? chemă Alex.

— Da. Treci înapoi în casă.

— Ce…

— *Acum!*

Pașii se retraseră, ușa se deschise și se trânti. Aruncând o privire afară, observă că tremura. Cei trei cai se agitau neliniștiți în staul, iar Vicky necheză. Timpul păru să încremenească.

— Dr. Cole? se auzi în apropiere vocea lui Alden. Ați tras cu pușca?

— Nu, cineva a tras spre grajd. Aproape că m-a nimerit.

— Stați acolo, spuse Alden apăsat.

Rob J. știa cum gândea angajatul său. I-ar fi luat prea mult timp să se ducă să-și ia pușca de gâște din propria sa baracă; așa că va aduce pușca de vânătoare din casa Cole. Rob îi auzi pașii, avertismentul „eu sunt” și ușa deschizându-se și închizându-se.

…Și din nou deschizându-se. Îl auzi pe Alden depărtându-se, apoi nimic. Un secol păru să treacă în doar șapte minute, apoi pașii se apropiară de grajd.

— Nu e nimeni pe aici, din cât am putut să văd, dr. Cole, și am căutat bine. Unde a nimerit? Când Rob J. îi arătă punctul argintiu, Alden trebui să se ridice pe vârfuri ca să-l vadă. Niciunul dintre ei nu aprinse lampa ca să se uite mai bine.

— Ce dracu! spuse Alden cu voce tremurată, cu fața palidă în întunericul ce se lăsa. Nu că vâna pe pământul dumitale. Da, să vâneze așa aproape de casă și fără lumină ca lumea! Dacă-l găsesc pe nemernicul ăsta vreodată, o să-i pară al naibii de rău!

— Nu s-a întâmplat nimic. Îmi pare bine că te-ai nimerit pe-aici, spuse Rob J., punându-i mâna pe umăr, apoi intrară împreună în casă să-i liniștească pe ceilalți și să uite de accidentul posibil. Rob J. îi turnă un coniac lui Alden și i se alătură și el, ceea ce se întâmpla rar.

Sarah pregătise o cină pe gustul lui, potârniche fragedă și ardei verde, umplute cu carne tocată bine condimentată și fripte cu cartofi și morcovi. Înghiți cu poftă și lăudă talentul la gătit al soției lui, dar după aceea se retrase ca să fie singur, într-un scaun pe verandă.

Nu fusese niciun vânător, știa asta, care să fie așa de neglijent în apropierea casei și care să vâneze în lumina proastă de la sfârșitul zilei.

Cântări o posibilă legătură între incident și camera secretă și ajunse la concluzia că nu era niciuna; oricine ar fi vrut să-i facă necazuri fiindcă

ajuta sclavi fugiți ar fi așteptat până sosea următorul negru. Atunci l-ar fi arestat pe fraierul dr. Cole și ar fi colectat recompensa de pe capul sclavului.

Totuși Rob nu putu să scape de bănuiala crescândă că împușcătura fusese un avertisment de la cineva care vroia să-l facă să se gândească mai bine. Era lună plină, un întuneric care strălucea, nu o noapte pentru a muta oameni hăituiți. Stând și privind cerul, studiind umbrele mișcându-se în lumina lunii și ascultând foșnetul vântului în frunzele copacilor, deveni brusc conștient că primise, în sfârșit, un răspuns la scrisorile sale.

36

Primul evreu

Rachel se temea de Ziua Ispășirii, dar iubea Paștele evreiesc. Fiindcă cele opt zile de Paște compensau cu vârf și îndesat faptul că alții aveau Crăciun. De Paștele evreiesc, familia Geiger stătea acasă, iar casa lor i se părea lui Rachel un paradis plin de lumină blândă. Era o vacanță de muzică, cântece și jocuri, de povești biblice înfricoșătoare cu sfârșit fericit și cu o mâncare specială în ajun, cu pască evreiască adusă cu vaporul tocmai de la Chicago; iar mama ei cocea niște prăjituri pufoase atât de înalte și de ușoare, încât, când era copil, îl credea pe tatăl ei când îi spunea să privească atentă, că le va vedea cum plutesc.

În schimb, de Rosh Hashana și Yom Kippur, familia își făcea bagajele după săptămâni de planuri și pregătiri și călătorea aproape o zi întreagă, cu trăsura, până la Galesburg, apoi cu trenul până la un doc pe râul Illinois, apoi în jos pe Illinois cu vaporul cu aburi până la Peoria, unde existau o comunitate evreiască și o sinagogă. Deși veneau la Peoria doar pentru cele două săptămâni sfinte în fiecare an, erau membri ai congregației cu contribuțiile plătite la zi, cu scaune rezervate pe numele lor. În timpul „vacanței luminate”, familia Geiger trăgea întotdeauna la Morris Goldwasser, un negustor de textile care era membru proeminent al *shul*ului. Tot ce ținea de domnul Goldwasser era mare și expansiv, inclusiv corpul lui, familia și casa. Nu vroia să audă de plată de la Jason, accentuând că era o *mitzvah* să dai posibilitatea unui alt evreu să-l venereze pe Domnul și insistând că dacă soții Geiger ar plăti pentru ospitalitatea lui,

l-ar priva de binecuvântare. Așa că, în fiecare an Lillian și Jason se frământau săptămâni întregi până alegeau un cadou potrivit care să demonstreze aprecierea lor.

Rachel ura toată agitația care le ocupa fiecare toamnă – pregătirile, grijile pentru alegerea cadoului, călătoria epuizantă, oroarea de a supraviețui două săptămâni în fiecare an în casa unor străini, durerea și amețeala celor douăzeci și patru de ore ale sărbătorii de Yom Kippur.

Pentru părinții ei, fiecare vizită la Peoria era un prilej de a-și reînnoi apartenența la neamul evreiesc. Erau foarte căutați social, fiindcă vărul Lillianei, Judah Benjamin, fusese ales senator de Louisiana al Statelor Unite – primul membru evreu al Senatului – și toată lumea dorea să discute despre el cu familia Geiger. Se duceau la sinagogă cu fiecare ocazie. Lillian schimba rețete, se punea la curent cu bârfele. Jay discuta politică, bea cu bărbații șnapsuri, schimba trabucuri. Le vorbea despre Holden's Crossing în termeni superlativi și recunoștea că încearcă să atragă alți evrei acolo, ca să poată alcătui cândva, eventual, un *minyan* de zece bărbați, care i-ar permite și lui accesul la religia de grup. Ceilalți îi priveau cu înțelegere și simpatie. Dintre ei toți, numai Jay și Ralph Seixas, care era născut în Newport, Rhode Island, erau nativi americani.

Ceilalți veniseră de peste ocean și știau ce înseamnă pionieratul. Era greu, erau ei de acord, pentru cineva să fie primul evreu care se stabilește într-un loc oarecare.

Familia Goldwasser avea două fiice dolofane, Rose, care era cu un an mai mare ca Rachel, și Clara, care era mai mare cu trei ani. Când Rachel era o fetiță, se jucase cu fetele Goldwasser (de-a casa, de-a școala, de-a oamenii mari), dar în anul în care Rachel împlini doisprezece ani, Clara se mărită cu Harold Green, un pălărier. Cuplul locuia cu părinții Clarei și, în anul acela, când soții

Geiger sosiră pentru „vacanța luminată”, Rachel descoperi schimbări. Clara nu se mai juca de-a oamenii mari, fiindcă ea însăși devenise un om mare, o femeie măritată. Vorbea blând și îngăduitor cu sora ei și cu Rachel, își aștepta soțul cu loialitate plină de dulceață și era lăsată să rostească binecuvântarea deasupra lumânărilor de *Sabbath,* onoare rezervată stăpânei casei. Dar într-o noapte, când cele trei fete erau singure în casa cea mare, băură vin de struguri în camera Rosei și Clara cea de cincisprezece ani uită că era matroană. Le spuse lui Rachel și sorei ei cum era să fii măritată. Le divulgă cele mai sfinte secrete ale vieții adulților, comentând cu detalii delicioase asupra fiziologiei și obiceiurilor bărbatului evreu.

Atât Rose, cât și Rachel văzuseră penisul, dar întotdeauna în miniatură, atașat unor frați bebeluși sau verișori mai mici, copii la îmbăiat – un apendice moale, roz, terminat într-un vârf circumcis de carne netedă, cu o singură gaură prin care să curgă pipiul.

Dar Clara, sorbind vinul cu ochii închiși, sublinie vicleană diferențele dintre bebelușii evrei și bărbații evrei. Și, lângă picăturile de vin de pe partea exterioară a cănii, descrise transformarea cărnii moi și informe când un bărbat evreu se întindea alături de nevasta lui și ce se întâmpla după aceea.

Nimeni nu țipă de teroare, dar Rose își luase perna și își ascunse fața în ea, apăsând-o cu amândouă mâinile.

— Asta se întâmplă des? întrebă vocea ei înăbușită.

— Foarte des, răspunse Clara, și obligatoriu de *Sabbath* și de sărbătorile religioase, căci Domnul a informat bărbatul evreu că atunci e binecuvântat.

— Nu și în timpul sângerării, bineînțeles.

Rachel știa de sângerare. Era singurul secret pe care i-l spusese mama ei; nu i se întâmplase încă, fapt pe care nu-l împărtăși celor două surori. Dar

era tulburată de altceva, o problemă de mecanică a măsurătorii, de bun-simț și diagrama pe care o văzu în minte era neliniștitoare. Inconștient, își protejă poala cu mâna.

— Cu siguranță, spuse palidă, e imposibil ca asta să se întâmple.

— Uneori, le informă Clara, Harold al ei folosea unt curat kasher.

Rose Goldwasser își dădu perna la o parte de pe față și se holbă, cu fața luminată de revelație.

— De asta ni se termină mereu untul așa de repede? țipă ea.

Zilele care urmară au fost deosebit de dificile pentru Rachel. Ea și Rose, puse în fața alegerii dacă să privească dezvăluirile Clarei ca oribile sau comice, în legitimă apărare, optară pentru comedie. În timpul micului-dejun și al prânzului, care erau de obicei compuse din lactate, era de ajuns să-și încrucișeze privirile ca să izbucnească într-un râs atât de nebunesc, încât uneori erau gonite de la masă și mustruluite aspru. La cină, când celor două familii li se adăugau și bărbații, era și mai rău pentru ea, fiindcă nu putea sta la masă vizavi și cu două scaune mai la stânga de Harold Green, să se uite la el și să converseze, fără să și-l imagineze mânjit de unt.

În anul următor, când familia Geiger vizită Peoria, Rachel a fost dezamăgită să afle că nici Clara, nici Rose nu mai stăteau cu părinții lor. Clara și Harold deveniseră părinții unui băiețel și se mutaseră într-o căsuță numai a lor, pe malul râului; când veniră la casa Goldwasser, Clara se ocupa tot timpul de fiul ei și aproape că nu îi dădu atenție lui Rachel. Rose se măritase în iulie trecut, cu un bărbat numit Samuel Bielfield, care o luase cu el să locuiască în St. Louis.

La acel Yom Kippur, pe când stăteau în fața sinagogii, Rachel și părinții ei au fost interpelați de un bărbat mai în vârstă, Benjamin Schoemberg.

Domnul Schoemberg purta o pălărie pleoștită de culoarea cenușii, o cămașă de bumbac alb mototolită și o cravată subțire neagră. El sporovăi cu Jay despre starea comerțului cu farmaceutice și apoi începu s-o interogheze binevoitor pe Rachel despre școală și despre cât făcea ea în casă ca s-o ajute pe mama ei.

Lillian Geiger îi zâmbi bătrânului și clătină din cap enigmatică.

— E prea devreme, spuse ea, și domnul Schoemberg zâmbi la rândul lui și dădu din cap, a înțelegere, apoi se îndepărtă după ce mai schimbaseră câteva banalități.

În seara aceea, Rachel auzi frânturi de conversație dintre mama ei și doamna Goldwasser, care o lămuriră că Benjamin Schoemberg era un *shadehen,* cel care aranja căsătoriile; într-adevăr, el fusese cel care aranjase mariajele atât al Clarei, cât și al Rosei. Ea simți o teamă teribilă, dar a fost ușurată de amintirea cuvintelor pe care mama ei i le spusese celui ce făcea partidele. Era prea tânără pentru căsătorie, după cum știau și părinții ei, își spuse ea, neglijând faptul că Rose Goldwasser Bielfield era doar cu opt luni mai mare.

În toamna aceea, inclusiv în timpul celor două săptămâni petrecute la Peoria, trupul lui Rachel se schimbă. Când sânii i se dezvoltară, au fost feminini încă de la început, dezechilibrându-i trupul subțire, așa că trebui să se obișnuiască repede cu sutienele și oboseala musculară și durerile de spate. Acela a fost anul în care domnul Byers o atinsese și îi făcuse viața urâtă până când tatăl ei pusese lucrurile la punct. Când Rachel se examină în oglinda mamei ei, a fost ușurată să se convingă că niciun bărbat n-o să vrea o fată cu păr negru drept, umeri înguști, un gât care era prea lung, sâni prea mari, piele de o paloare care nu era la modă și ochii căprui, banali, de vițică.

Apoi îi trecu prin cap că orice bărbat ar accepta o astfel de fată ar fi și el urât și prost și foarte sărac și știu că fiecare zi ce trecea o apropia de un viitor pe care nu vroia să-l contemple. Îi respinse pe frații ei și îi tratã disprețuitor fiindcă habar n-aveau ce privilegiați erau că se născuseră băieți, cu dreptul de a trăi cât vroiau în siguranța caldă a casei părintești și de a se duce la școală să învețe nelimitat.

Menstruația îi veni târziu. Mama ei o mai întrebase din când în când, ca din întâmplare, manifestându-și îngrijorarea că încă nu se ivise; dar apoi, într-o după-amiază când Rachel era în bucătărie și ajuta la gemul de fragi sălbatice, fără vreun avertisment, trupul i-a fost îndoit de crampe. Mama ei îi spuse să se uite și sângele era acolo. Inima îi bătu să se spargă, dar nu era ceva neașteptat și nici nu se întâmplase când era undeva singură, plecată de acasă. Mama ei era cu ea și îi vorbi liniștitor și îi arătă ce să facă. Totul a fost în regulă până când mama ei o sărută pe obraz și îi spuse că acum era femeie.

Rachel începu să plângă. Și nu se mai opri. Plânse ore în șir și a fost de neconsolat. Jay Geiger veni în camera fiicei sale și stătu în pat lângă ea, lucru pe care nu-l mai făcuse de când era mică.

O mângâie pe cap și o întrebă de ce plânge. Umerii ei se scuturau într-un plâns care lui îi frânse inima și trebui s-o întrebe de mai multe ori.

Într-un final, ea șopti:

— Tați, nu vreau să mă mărit. Nu vreau să vă părăsesc, nici pe voi, nici casa noastră.

Jay o sărută pe obraji și se duse să vorbească cu soția lui. Lillian era foarte îngrijorată. Multe fete erau deja măritate la treisprezece ani și ea credea că ar fi mai bine pentru fiica ei dacă i-ar aranja viața printr-o unire evreiască convenabilă, decât dacă i-ar încuraja teama prostească. Dar soțul ei îi aminti că atunci când o luase de nevastă ea era deja trecută de șaisprezece ani, nu mai era o fetiță.

Ce fusese bine pentru mamă va fi bun și pentru fiica ei, care avea nevoie de o șansă ca să crească și să se obișnuiască treptat cu ideea căsătoriei.

Așa că Rachel se bucură de o lungă păsuire. Dintr-o dată, viața ei deveni mai bună. Miss Burnham îi raportă tatălui ei că era o elevă formidabilă și ar fi beneficiat enorm de continuarea educației. Părinții ei deciseră că va rămâne la școală în loc să muncească toată ziua în casă și la fermă, cum s-ar fi cuvenit, și au fost încântați de bucuria ei și de felul în care viața i se întoarse în priviri.

Ea avea o bunătate înnăscută, dar propria ei nefericire o făcu și mai sensibilă la durerea celor năpăstuiți de împrejurări. Fusese întotdeauna apropiată de familia Cole, de parcă ar fi fost de același sânge. Când Șaman era un bebeluș care abia se târa în patru labe, fusese pus o dată în patul ei și făcuse pipi pe el, iar Rachel fusese aceea care îl mângâiase și îl alinase și îl ferise de râsetele celorlalți copii. Boala care îi răpise auzul o tulburase și pe ea, fiindcă fusese primul incident din viața ei care îi indicase prezența unor pericole necunoscute și neașteptate. Fusese martoră la lupta lui Șaman, cu frustrarea cuiva care ar vrea să îndrepte lucrurile dar nu are puterea s-o facă, și privise fiecare progres pe care el îl făcea cu mândrie și bucurie, de parcă i-ar fi fost frate. În perioada în care și ea se dezvoltase, îl văzu pe Șaman schimbându-se dintr-un băiețel într-un tânăr solid, bine făcut, care îl întrecu repede în înălțime pe fratele lui, Alex. Fiindcă trupul i se maturiza repede, în primii ani în care crescu el era adesea neîndemânatic și împiedicat, ca un cățeluș, și ea îl privise cu o tandrețe aparte.

Stătuse nevăzută în șezlong de multe ori și asistase la curajul și tenacitatea lui Șaman, ascultând fascinată inventivitatea lui Dorothy Burnham și minunându-se de talentul ei de învățătoare. Când Miss Burnham se întrebase cine

l-ar putea ajuta, Rachel reacționă instinctiv, bucuroasă de ocazie. Dr. Cole și soția lui îi fuseseră recunoscători pentru faptul că îl ajuta pe Șaman și propria ei familie a fost plăcut impresionată de ceea ce consideră a fi un gest generos. Dar ea înțelese că, cel puțin în parte, dorise să-l ajute fiindcă era cel mai de încredere prieten al ei, pentru că odată, cu deplină seriozitate, un băiețel se oferise să omoare un bărbat care ei îi făcea rău.

***

Baza muncii de recuperare a lui Șaman consta în ore lungi în care oboseala trebuia neglijată și el încercă repede să testeze autoritatea lui Rachel, lucru pe care n-ar fi îndrăznit să-l facă învățătoarei.

— Ajunge pentru azi. Am obosit, spuse a doua oară când se întâlniră singuri, după ce Miss Burnham i se alăturase lui Rachel de peste zece ori, repetând cu ea toate exercițiile lui Șaman.

— Nu, Șaman, spuse ea fermă. N-am terminat încă. Dar el o ștersese.

A doua oară când se întâmplă la fel, ea se înfurie într-un mod care pe el îl făcu să zâmbească și se întoarse la vremurile pe când erau copii și se jucau împreună, făcându-l în toate felurile. Dar când totul se repetă în ziua următoare, lacrimi țâșniră din ochii ei și el se pierdu.

— Să mai încercăm o dată, atunci, spuse nemulțumit.

Rachel a fost recunoscătoare, dar nu cedă niciodată tentației de a-l controla în felul acesta, simțind că el ar beneficia mai mult de o atitudine mai dură. După o vreme, orele lungi deveniră rutină pentru amândoi. Lunile trecură și progresele lui Șaman erau vizibile, așa că ea adaptă exercițiile lui Miss Burnham, avansând în dificultate.

Petrecură un timp lung exersând cum se putea schimba sensul aceleiași fraze doar accentuând altfel diverse cuvinte:

The child is sick
The child is sick
The child is sick[120]

Uneori, Rachel îi lua mâna și i-o strângea ca să-i arate unde să pună accentul și lui îi plăcea asta. Începuse să respingă exercițiile cu pianul în care identifica notele după vibrațiile din palmă, pentru că mama lui le considera trucuri de salon și uneori îl punea să demonstreze în fața musafirilor. Dar Rachel continuă să lucreze cu el și cu pianul și era fascinată când interpreta în game diferite, aceleași note și el putea sesiza și această diferență subtilă.

Încet, el avansă de la a simți notele pianului la a discerne și alte vibrații ale lumii din jurul lui. În curând, putea detecta când cineva bătea la ușă, deși nu auzea ciocănitul. Simțea pașii cuiva urcând scara, deși acesta putea rămâne neobservat de ceilalți.

Într-o zi, cum făcuse mai înainte și Dorothy Burnham, Rachel luă mâna lui mare și și-o puse pe gât. La început îi vorbi tare, apoi își moderă sonoritatea vocii și scăzu la șoaptă.

— Simți diferența?

Pielea ei era caldă și foarte netedă, delicată dar puternică. Șaman simți mușchii și corzile. Se gândi la o lebădă, apoi la o pasăre mai mică când pulsul ei îi bătu în palmă într-un fel pe care nu-l simțise când palpase gâtul mai gros și mai scurt al lui Miss Burnham.

Îi zâmbi.

— Simt, spuse.

37

Urme de apă

Nimeni altcineva nu mai trase cu pușca în Rob J. Dacă incidentul de la grajd fusese un mesaj că trebuia să înceteze să agite apele în legătură cu moartea Makwei, oricine ar fi fost cel care apăsase pe trăgaci avea motive să creadă că avertismentul fusese luat în serios. Nu mai făcu nimic fiindcă nu știa ce ar mai fi putut face. Într-un târziu, scrisori politicoase sosiră de la congresmanul Nick Holden și de la guvernatorul de Illinois. Au fost singurii care i-au răspuns, iar răspunsurile lor erau refuzuri pe față. Căzu pe gânduri, dar se concentră apoi asupra altor probleme, mai urgente.

La început, era căutat doar rareori pentru a oferi ospitalitate în camera săpată, dar după ce trecură mai mulți ani de când ajuta sclavi să fugă, exodul se transformă în puhoi și erau momente când camera secretă era regulat ocupată de noi fugari.

Apăru un interes general și controversat în problema negrilor. Dred Scott câștigase procesul pentru propria libertate la Curtea din Missouri, dar Curtea Supremă de Stat îl declară încă sclav și avocații lui aboliționiști au făcut recurs la Curtea Supremă a Statelor Unite. Între timp, scriitorii și preoții tunară și fulgerară, iar ziariștii și politicienii culminară de ambele părți în problema sclaviei. Primul lucru pe care îl făcu Fritz Graham după ce a fost ales șerif pe termen de cinci ani a fost să cumpere o haită de câini „vânători de negri”, fiindcă granițele deveniseră un teatru de operațiuni frecvent. Recompensele pentru prinderea fugarilor crescuseră și pedepsele pentru ajutorul acordat sclavilor fugiți se înăsprira.

Rob J. continua să fie speriat de câte ori se gândea la ce i s-ar fi putut întâmpla dacă era prins, dar de cele mai multe ori nu se lăsa pradă unor astfel de gânduri.

George Cliburne îl saluta cu politețe somnoroasă, de câte ori se întâlneau întâmplător, de parcă nu s-ar fi întâlnit niciodată și în alte circumstanțe, în întunericul nopții.

Un beneficiu suplimentar al asocierii a fost acela că Rob J. căpătă acces la biblioteca vastă a lui Cliburne și se încărca mereu cu volume pe care le cerea acasă pentru Șaman, iar uneori le citea și el. Colecția negustorului de cereale era bogată în filosofie și religie, dar slab reprezentată la capitolul știință, și așa găsea Rob J. că e și proprietarul ei.

Când trecuse aproape un an de când devenise salvator de negri, Cliburne îl invită să participe la o întâlnire a quakerilor și a fost stânjenit dar înțelegător când a fost refuzat.

— Am crezut că ți-ar putea fi de folos. De vreme ce faci munca Domnului.

Lui Rob J. îi stătu pe buze să-l corecteze, să-i spună că face munca omului, și nu a Domnului, dar gândul era destul de pompos ca să nu mai fie spus cu voce tare, așa că zâmbi ușor și dădu din cap.

Își dădea seama că ascunzătoarea lui era numai o verigă într-un lanț lung, dar nu avea nicio informație despre restul sistemului. El și dr. Barr nu se refereau niciodată la faptul că recomandarea celuilalt doctor îl condusese la a încălca legea. Singurele lui contacte clandestine erau Cliburne și Carroll Wilkenson, care îi spunea de câte ori quakerul avea „o carte nouă interesantă”. Rob J. era sigur că fugarii plecați de la el erau duși spre nord, prin Wisconsin și apoi în Canada. Probabil cu barca peste Lacul Superior. Așa ar fi conceput el ruta sclavilor dacă l-ar fi întrebat cineva.

Din când în când, Cliburne aducea câte o femeie, dar cei mai mulți fugari erau bărbați. Erau de o varietate infinită, îmbrăcați în haine zdrențuite, de căpătat. Unii aveau pielea atât de întunecată, încât i se părea că reprezentau definiția însăși a negrului sau cafeniul strălucitor al prunelor coapte, brunul osului ars sau negrul dens al aripilor de corb. Tenul altora arăta o decolorare prin amestec cu albeața asupritorilor lor, rezultând nuanțe de la *café au lait* la culoarea pâinii prăjite.

Cei mai mulți erau bărbați vânjoși, cu trupuri musculoase, dar unul era un tânăr slab, aproape alb, care purta ochelari cu rame de metal. Spuse că era fiul unei negrese de casă și al unui proprietar de plantație dintr-un loc numit Shreve's Landing, în Louisiana. Știa că citească și a fost recunoscător când R. J. îi dădu lumânări, chibrituri și exemplare vechi ale ziarelor din Rock Island.

Rob J. se simțea frustrat ca doctor fiindcă îi ținea pe fugari prea puțin ca să aibă timp să le trateze problemele de sănătate. Văzu că lentilele negrului cu piele deschisă erau mult prea puternice pentru el. La câteva săptămâni după ce tânărul plecase, Rob J. găsi o pereche de ochelari care i se părură mai potriviți. Data următoare când se duse la Rock Island merse să-l vadă pe Cliburne și îl întrebă dacă putea aranja cumva să trimită ochelarii, dar Cliburne se uită lung la ochelari și clătină din cap.

— Ar trebui să ai mai multă minte, dr. Cole, spuse, și plecă fără să dea bună ziua.

Cu altă ocazie, un bărbat solid cu piele foarte neagră rămase în camera secretă trei zile, suficient pentru ca Rob J. să observe că era nervos și suferea de disconfort abdominal. Uneori fața îi era cenușie și arăta bolnav și apetitul său era capricios. Rob era sigur că suferă de teniază intestinală. Îi dădu o sticlă de doctorie și îl avertiză să n-o ia până nu ajungea unde vroia.

— Altfel o să fii prea slăbit ca să-ți continui călătoria și o să lași o urmă de scaune diareice pe care o s-o poată urmări orice șerif din ținut!

Avea să-și amintească toată viața de fiecare dintre ei. Simpatiza imediat cu fricile și sentimentele lor și nu era numai faptul că fusese și el cândva un fugar; realiză că o componentă importantă a grijii sale erau familia lui și situația lor, pentru că fusese martor la distrugerea Saukilor.

Trecuse ceva timp de când începuse să ignore ordinele lui Cliburne că fugarii nu trebuiau interogați. Unii erau vorbăreți, alții cu buzele pecetluite. Cel puțin încerca să le afle numele. Deși tânărul cu ochelari se numea Nero, cele mai multe nume erau creștin-iudaice: Moses, Abraham, Isaac, Aaron, Peter, Paul, Joseph. Ascultă aceleași nume de nenumărate ori, amintindu-și poveștile Makwei despre numele biblice, auzite la școala creștină pentru fete indiene.

Petrecea cât timp putea cu cei vorbăreți, atât cât îi permiteau măsurile de siguranță. Un om din Kentucky mai fugise o dată și fusese prins. Îi arătă lui Rob J. cicatricele de pe spate, lăsate de bici. Altul, din Tennessee, spuse că nu fusese rău tratat de stăpânul său. Rob J. îl întrebă de ce fugise dacă era așa, iar bărbatul strânse din buze și se uită cruciș.

— N-am putut s-aștept Jubileul, spuse.

Rob îl întrebă pe Jay despre Jubileu. În vechea Palestină, în fiecare al șaptelea an, ogoarele erau lăsate să zacă necultivate și să se refacă, în acord cu preceptele biblice. După șapte ani sabatici, al cincizecilea an era declarat an de jubileu și sclavilor li se făcea un dar și erau eliberați.

Rob J. sugeră că Jubileul era oricum mai bun decât să ții ființe umane în continuă sclavie, dar nu putea fi socotit o ofertă din cale-afară de generoasă, mai ales că de cele mai multe ori

cincizeci de ani de sclavie erau mai mult decât o viață de om.

El și Jay abordară amândoi cu prudență subiectul, căci aflaseră cu destulă vreme „în urmă" profunzimea diferențelor dintre ei.

— Știi câți sclavi există în statele sudice? Patru milioane. Asta înseamnă un negru la doi albi. Eliberează-i și fermele și plantațiile care hrănesc majoritatea aboliționiștilor din Nord vor trebui să fie închise. Și ce-o să facem cu cei patru milioane? Cum vor trăi? Ce vor deveni?

— Eventual vor trăi ca toți ceilalți. Dacă au ceva educație, pot deveni orice. Farmaciști, de exemplu, spuse el, incapabil să reziste.

Jay clătină din cap.

— Pur și simplu nu înțelegi. Existența însăși a Sudului depinde de sclavie. Din cauza asta statele fără sclavie comit o crimă când ajută fugarii.

Jay atinsese un punct sensibil.

— Nu-mi vorbi mie de crimă! Comerțul african cu sclavi a fost declarat ilegal din 1808, dar populațiile africane sunt încă vânate cu pușca și înghesuite pe corăbii și aduse în statele sudiste, unde sunt vândute în piață.

— Păi, asta e legea națională, de care vorbești. Fiecare stat își face propriile legi. Astea contează de fapt.

Rob J. pufni și acesta a fost sfârșitul conversației.

El și Jay rămaseră apropiați și se ajutară unul pe altul în toate celelalte aspecte, dar problema sclaviei ridică o barieră între ei, pe care amândoi o regretau. Rob era tipul de bărbat care prețuia o conversație calmă cu un prieten și începu tot mai des s-o întoarcă pe Trude pe poteca ce ducea la Mănăstirea Sf. Francisc, ori de câte ori era în apropiere.

N-ar fi putut preciza exact momentul în care deveni prietenul maicii Miriam Ferocia. Sarah îi

dăruia pasiunea fizică nestăvilită, care era la fel de importantă pentru el ca pâinea și apa, dar își petrecea mai mult timp vorbind cu pastorul decât cu soțul ei. Rob descoperise în relația lui cu Makwa că era posibil pentru el să fie apropiat de o femeie și în afara sexualității. Acum o dovedea din nou cu această soră din Ordinul Sf. Francisc, o femeie cu cincisprezece ani mai vârstnică decât el, cu ochii neînduplecați pe fața puternică, încadrată de vălul monahal.

O văzuse doar din când în când în vara aceea. Iarna fusese blândă și ciudată, cu ploi masive. Nivelul apelor crescuse neobservat până ce pâraiele și mlaștinile deveniră brusc greu de trecut, iar prin martie orașul plăti poziția sa dintre două râuri, căci începuse deja inundația din *'57*. Rob văzu cum râul își iese din matcă pe pământul familiei Cole. Năvăli în interior, luând pe sus sauna Makwei și locuința ei pentru femei. *Hedonoso-te*-ul a fost cruțat fiindcă îl clădise pe o colină. Casa Cole era situată mai sus decât nivelul inundației. Dar curând după ce apele se retraseră, Rob a fost chemat să trateze primul caz al unei febre virulente. Apoi altă persoană se îmbolnăvi. Și apoi alta.

Sarah era ocupată ca asistentă, dar ea și Rob și Tom Beckermann au fost rapid copleșiți. Apoi, într-o dimineață, Rob sosi la ferma Haskell și îl găsi pe Ben Haskell febril, gata îmbăiat și îngrijit de două surori ale Sf. Francisc. Toate „albinele cafenii" erau pe la case făcându-și meseria de surori. El văzu dintr-o dată și cu profundă ușurare că erau surori medicale excelente. De câte ori le întâlni erau perechi. Chiar și starețа lor muncea cu o parteneră. Când Rob protestă în fața ei, crezând că asta era o slăbiciune în pregătirea lor, Miriam Ferocia îi răspunse cu vehemență rece, lăsând clar să se înțeleagă că obiecțiile lui erau zadarnice.

Lui îi trecu atunci prin minte că lucrau câte două ca să se poată păzi unele pe altele de abateri de la

credință și stoicism.

Câteva seri mai târziu, sfârșindu-și ziua cu o ceașcă de cafea la mănăstire, îi reproșă că se temea să-și lase surorile singure în casele protestanților. Mărturisi că pentru el era un motiv de uimire.

— Asta înseamnă că vă e slabă credința?

— Credința noastră e puternică! Dar ne plac căldura și confortul la fel ca oricui altcuiva. Viața pe care ne-am ales-o e aspră. Și destul de crudă și fără prezența tentațiilor.

El înțelese. A fost bucuros să le accepte pe surori în condițiile maicii Miriam Ferocia, iar îngrijirile lor constituiră un ajutor neprețuit.

Stareța comentă tipic, uitându-se la el cu privire pătrunzătoare.

— Nu ai altă geantă medicală, dr. Cole, decât obiectul ăla zdrențuit de piele, decorat cu păr de porc?

— Acela e *mee-shome* al meu, trusa mea de medicină Saukă. Curelele sunt făcute din fâșii *izze.* Când le port, niciun glonț nu mă poate nimeri.

Ea îl privi cu ochii mari.

— Nu ai credință în Mântuitorul nostru, în schimb accepți protecție de la zeii indienilor Sauki?

— A, dar protecția e reală. El îi povesti despre glonțul care era să-l lovească în fața grajdului.

— Trebuie să fii extrem de prudent, îl admonestă ea, turnându-i cafea.

Capra pe care el le-o donase fătase de două ori, doi iezi masculi. Miriam Ferocia schimbase unul dintre țapi și obținuse trei capre de lapte, începând să viseze la fabricarea brânzei, dar cu toate acestea, de câte ori Rob J. venea la mănăstire, tot nu primea lapte la cafea, fiindcă fiecare capră părea să fie grea sau cu iezii mici pe care îi alăpta. Se descurcă și fără, ca și călugărițele, și învăță să aprecieze cafeaua neagră.

Discuția lor luă o turnură sobră. El era dezamăgit că cercetările ei pe linia bisericii nu

făcuseră lumină în ceea ce-l privea pe Eliwood Patterson. Făcuse un plan, se confesă.

— Ce-ar fi dacă am putea strecura un om în Ordinul Suprem al Drapelului cu Stele și Dungi? Am putea afla intențiile lor rele la timp ca să-i oprim.

— Cum ai putea face asta?

El se gândise mult. Era nevoie de un american nativ care să fie de încredere și apropiat lui Rob J. Jay Geiger nu era bun, fiindcă OSSD-ul ar respinge probabil un evreu.

— Mai e angajatul meu, Alden Kimball. Născut în Vermont. O persoană foarte bună.

Ea clătină din cap îngrijorată.

— Dacă e o persoană bună, nu e bine, pentru că s-ar putea să-l sacrifici cu un astfel de plan. Aceia sunt oameni extrem de periculoși.

El trebui să accepte înțelepciunea vorbelor ei. Mai era și faptul că Alden începuse să-și arate vârsta. Nu se prăbușise încă, dar își arăta vârsta.

Și bea cam mult.

— Trebuie să ai răbdare, îi spuse ea blând. O să mai fac cercetări. Între timp trebuie să aștepți.

Ea îi luă ceașca și el știu că era timpul să se ridice din scaunul episcopului și să plece, ca ea să se poată pregăti pentru cântarea de seară. Își luă scutul împotriva gloanțelor și zâmbi văzând privirea pe care o aruncă ea către *mee-shome.*

— Mulțumesc, Maică Superioară, spuse.

38

Auzind muzica

Tiparul educațional în Holden's Crossing era ca o familie să-și trimită copiii la Academie pentru unul sau două trimestre de școală, pentru ca aceștia să poată citi puțin, să poată face calcule simple și să aibă o caligrafie chinuită. Apoi se termina cu școala, iar copiii își începeau viața ca muncitori cu normă întreagă la ferme. Când Alex împlini șaisprezece ani, declară că îi ajungea atâta școală.

Cu toate că Rob J. se oferi să-i plătească să-și continue educația, el începu să lucreze cu Alden la ferma de oi, iar Șaman și Rachel rămaseră cei mai vârstnici copii din școală.

Șaman era dornic să continue să învețe, iar Rachel era mulțumită să plutească mai departe pe cursul monoton al zilelor ei, agățându-se de existența ei neschimbată, de parcă era o linie de viață.

Dorothy Burnham era conștientă de norocul pe care-l avea să aibă astfel de elevi, cum alți învățători nu au într-o viață. Îi trata pe cei doi ca pe niște comori, revărsând tot ce știa asupra lor și forțându-se să îi mențină interesați. Fata era mai mare ca Șaman cu trei ani și făcuse mai multă școală, dar în curând Miss Burnham le preda ca unei clase compuse din doi elevi. Era firesc deci pentru ei să petreacă o mare parte din timp studiind împreună.

De câte ori își terminau temele, Rachel trecea direct la exercițiile de dicție ale lui Șaman. De două ori pe lună cei doi tineri se întâlneau cu Miss Burnham și Șaman trecea o dată prin exerciții pentru învățătoare. Uneori, Miss Burnham sugera

o schimbare sau un exercițiu nou. Era încântată de progresele lui și fericită că Rachel Geiger reușise să-l ajute atât de mult.

Pe măsură ce prietenia lor se maturiza, uneori Rachel și Șaman își permiteau unul cu altul mici confidențe. Rachel îi spuse cât de mult o înfiora călătoria la Peoria din fiecare an pentru „vacanța luminată" evreiască. El îi trezi tandrețea mărturisindu-i, fără prea multe cuvinte, neliniștea lui că mama sa îl trata cu răceală. („Makwa mi-a fost mamă mai mult decât ea și ea o știe. O doare, dar e purul adevăr.") Rachel observase că doamna Cole nu se referea niciodată la fiul ei numindu-l Șaman, ca toți ceilalți; Sarah îi spunea Robert – aproape formal, ca Miss Burnham la școală. Rachel se întreba dacă era din cauză că doamnei Cole nu-i plăceau cuvintele indiene. O auzise pe Sarah spunându-i mamei ei că era bucuroasă că Saukii au plecat pentru totdeauna.

Șaman și Rachel lucrau la exercițiile lor vocale oriunde se întâmpla să fie, plutind cu barca lui Alden sau stând și pescuind pe malul râului, culegând mătasea broaștei, alergând de-a lungul preriei sau curățind fructe și legume pentru Lillian pe veranda în stil sudist a casei Geiger. De mai multe ori pe săptămână, își reluau munca lângă pianul lui Lillian. El putea simți tonalitatea vocii ei dacă îi atingea capul sau spatele, dar cel mai mult îi plăcea să atingă pielea caldă a gâtului ei în timp ce ea îi vorbea. Știa că Rachel îi simțea probabil degetele tremurând.

— Aș vrea să-mi pot aminti sunetul vocii tale.

— Îți amintești muzica?

— Nu mi-o amintesc, de-a dreptul… Am auzit muzica în prima zi după Crăciun, anul trecut.

Ea se uită la el surprinsă.

— Am visat.

— Și *ai auzit* muzică în vis?

El dădu din cap.

— Tot ce-am văzut au fost picioarele unui bărbat. Probabil că aparțineau tatălui meu. Îți amintești cum părinții noștri ne culcau uneori pe podea în timp ce cântau? Nu… i-am văzut pe părinții tăi, dar le-am auzit vioara și pianul. Nu-mi amintesc ce cântau. Îmi amintesc doar… muzica!

Ea vorbi cu greu.

— Le place Mozart, poate era asta, spuse, și cântă ceva la pian.

Dar după un timp el clătină din cap.

— Astea sunt doar vibrații pentru mine. Cealaltă era muzică adevărată. Am încercat de atunci tot timpul s-o mai visez o dată, dar n-am reușit.

El observă că ochii ei erau umezi și, spre uimirea sa, ea se aplecă în față și îl sărută drept pe gură. O sărută și el, ceva nou, foarte asemănător cu un alt fel de muzică, se gândi el. Nu știa cum anume, dar mâna lui îi întâlni sânul și, când încetară să se sărute, rămase acolo. Poate că totul ar fi fost în regulă dacă el și-ar fi retras mâna imediat. Dar, ca o vibrație a unei note muzicale, simți mișcarea ușoară și tăria sfârcului ei. Apăsă și ea îl lovi cu mâna peste gură.

A doua lovitură ateriză sub ochiul lui drept. El stătu ca ametit și nu făcu nicio încercare să se apere. Ea ar fi putut să-l omoare dacă vroia, dar nu-l mai lovi decât o dată.

Crescuse muncind la fermă și era puternică și îl lovise cu pumnul strâns. Buza de sus i se sparse și sângele îi țâșni pe nas. O văzu plângând sălbatic în timp ce se depărtă de el în fugă.

O urmări în holul de la intrare; din fericire, nimeni altcineva nu mai era acasă.

— Rachel, chemă o singură dată, dar nu putea fi sigur că ea răspunsese și nici nu îndrăznea s-o urmeze la etaj.

Ieși din casa ei și se îndreptă spre ferma de oi, smiorcăindu-se ca să nu-i curgă sângele pe batistă. Pe când se apropia de casă se întâlni cu Alden, care ieșea din grajd.

— Isuse Christoase! Ce ți s-a întâmplat?

— … O bătaie.

— Păi, asta văd și eu. Ce ușurare. Începusem să cred că Alex e singurul Cole care are sânge în vine. Cum arată celălalt?

— Teribil. Mult mai rău ca mine.

— A! E bine, atunci, spuse voios Alden și se depărtă.

La cină, Șaman a fost nevoit să îndure lungi predici împotriva bătăii.

În dimineața următoare, copiii mai mici studiară rănile sale din luptă cu respect, în timp ce Miss Burnham le ignoră deliberat. El și Rachel abia dacă-și vorbiră în timpul zilei, dar, spre surpriza lui, când se sfârșiră orele, ea îl așteptă afară ca de obicei și plecară împreună în tăcere spre casa ei.

— O să-i spui tatălui tău că te-am atins?

— Nu! spuse ea cu voce ascuțită.

— Asta-i bine… Nu mi-ar plăcea să mă urmărească tatăl tău cu biciușca, replică el, vorbind serios. Trebuia s-o privească pentru a-i vorbi, așa că putea vedea că i se urca roșul în obraji, dar, spre confuzia lui, mai văzu și că ea râdea.

— O, Șaman! Biata ta față! Îmi pare sincer rău! spuse ea și îi strânse mâna.

— Și mie, răspunse el, deși nu era sigur pentru ce își cerea iertare.

La casa lui Rachel, mama ei le dădu turtă dulce. În timp ce o mâncau, stătură la masă așezați unul în fața celuilalt și își făcură lecțiile. Apoi se duseră din nou în salon. El se așeză pe băncuța pianului cu ea, dar având grijă să nu stea prea aproape. Ceea ce se întâmplase în ziua trecută schimbase lucrurile dar, spre surpriza lui, nu se simțea rău. Ceva stătea pur și simplu între ei, blând, ceva numai al lor, ca și cum ar fi împărțit aceeași ceașcă.

O adresă legală îl chema pe Rob J. la Curtea de apel din Rock Island, „pe douăzeci și unu iunie în

Anul Domnului o mie opt sute cincizeci și șapte, în scopul naturalizării”.

Ziua era caldă și senină, dar ferestrele din clădirea tribunalului erau închise, fiindcă în sală se afla onorabilul Daniel R Allan și acesta nu aprecia mușteleе. Procedeul legal era ușor și Rob J. avea toate motivele să creadă că va scăpa repede, până când judecătorul Allan începu să citească jurământul.

— Așa, deci. Pledezi că prin aceasta renunți la orice titluri străine și obligații față de orice altă țară.

— Da, spuse Rob J.

— Și pledezi să sprijini și să aperi Constituția și să porți arma în numele Statelor Unite ale Americii?

— Ei bine, nu, domnule, asta nu, răspunse ferm Rob J.

Trezit din toropeala sa, judecătorul Allan îl privi lung.

— Nu cred în a ucide, Onorată Instanță, așa că nu voi participa niciodată la război.

Judecătorul Allan păru nemulțumit. La masa grefierului de lângă bancă, Roger Murray își drese vocea.

— Legea spune, domnule judecător, că în cazuri ca acesta candidatul trebuie să dovedească instanței că e o persoană conștientă, ale cărei credințe o împiedică să poarte arme. Trebuie deci să aparțină unui grup, cum sunt quakerii, despre care se știe că nu se luptă.

— Cunosc legea și înțelesul ei, spuse acid judecătorul, furios că Murray nu se gândise să găsească un mod mai puțin public de a-l instrui. Privi peste ochelari.

— Ești quaker, Dr. Cole?

— Nu, Onorată Instanță.

— Atunci, ce naiba ești?

— Nu sunt afiliat nici unei religii, spuse Rob J., și văzu că judecătorul arătă de parcă ar fi fost

insultat personal.

— Onorată Instanță, îmi permiteți să mă apropii de bancă, spuse cineva din spatele sălii. Rob J. văzu că era Stephen Hume, care devenise avocat feroviar de când Nick Holden câștigase locul său în Congres. Judecătorul Allan îi făcu semn să se apropie.

— Congresman!

— Domnule judecător, începu Hume cu un zâmbet. Aș vrea să garantez personal pentru dr. Cole. Unul dintre cei mai distinși gentelmani din Illinois, care e în slujba oamenilor zi și noapte ca medic. Toată lumea știe: cuvântul lui e aur. Dacă el spune că nu poate lupta în război din cauza credințelor sale, e singura dovadă de care are nevoie un om rezonabil.

Judecătorul Allan se încruntă, nesigur dacă un avocat cu relații politice din fața băncii sale tocmai l-a făcut nerezonabil și decise că cel mai sigur era să se întoarcă spre Rob Murray.

— Să începem naturalizarea, spuse, fără a mai face caz, și Rob J. deveni cetățean american.

Călare înapoi spre Holden's Crossing, avu câteva amintiri ciudate, nostalgice, despre patria sa, Scoția, la care tocmai renunțase, dar se simțea bine ca american. Dacă nu ținea seama de faptul că noua lui țară avea și ea partea ei deloc neglijabilă de probleme. Curtea Supremă a Statelor Unite tocmai luase o decizie finală și Dred Scott a fost declarat nimic altceva decât sclav, pentru că nu era legal ca Congresul să excludă sclavia din teritorii. La început, Sudiștii se bucurară, dar imediat se înfuriară din nou, fiindcă liderii Partidului Republican declarară că nu vor accepta decizia Curții, ca restrictivă.

Nici Rob J. nu o acceptă, deși soția lui și cel mai mare dintre fii deveniră simpatizanți plini de ardoare ai Sudiștilor. Trimisese mai multe duzini de fugari prin camera sa secretă spre Canada și de multe ori fusese gata să fie surprins. Alex îi

spusese într-o zi că îl întâlnise pe George Cliburne în noaptea trecută pe șosea, la nicio milă de ferma de oi.

— Era acolo, stând în vârful unei căruțe cu fân la ora trei dimineața! Ce părere ai despre asta?

— Cred că trebuie să te străduiești din răsputeri ca să te scoli mai devreme decât un quaker industriaș. Dar tu de ce te întorceai acasă la trei dimineața? întrebă Rob J., iar Alex a fost așa de grăbit să schimbe subiectul privind mica beție pe care o trăsese cu Mal Howard, încât etica stranie a muncii lui George Cliburne nu a mai fost luată în discuție a doua oară.

În mijlocul altei nopți, Rob J. tocmai închidea zăvorul ușii din adăpost când apăru Alden.

— N-am avut somn. Am rămas fără suc de vermin și mi-am amintit că am ascuns o porție pe-aici prin grajd.

Ridică în sus cana și sorbi. Deși Rob J. bea foarte rar și știa că alcoolul alunga Darul, i se alătură și el lui Alden. Destupă bidonul, luă o înghițitură și tuși. Alden rânji.

Rob ar fi vrut să-l scoată pe angajatul său din adăpost, în camera săpată, de cealaltă parte a ușii, era un negru între două vârste cu o respirație ușor astmatică.

Rob J. își închipuia că gâfâitul devenea uneori auzibil chiar din locul unde stăteau el și Alden de vorbă. Dar Alden n-avea de gând să plece nicăieri; clătinându-se pe călcâie, îi arătă cum bea whisky un campion, cu degetul prin toarta bidonului, cu bidonul sprijinit de umăr și umărul ridicat exact cât să trimită în gură cantitatea corespunzătoare de lichid.

— Ai probleme cu somnul în ultimul timp?

Alden ridică din umeri.

— De cele mai multe ori adorm imediat, obosit de muncă. Atunci când nu reușesc, o băuturică mă ajută totdeauna.

Alden arăta mult mai consumat, încă de când murise Cel-Ce-Vine-Cântând.

— Ar trebui să mai găsesc un om să te ajute la fermă, spuse Rob J. poate pentru a douăzecea oară.

— E greu să găsești un bărbat alb bun de muncă să vrea să se angajeze. Și cu un negru n-aș lucra, spuse Alden și Rob J. se întrebă dacă se auzea de partea cealaltă a peretelui. Și, în plus, acum îl am pe Alex să lucreze cu mine și se descurcă foarte bine.

— Într-adevăr?

Alden își îndreptă spatele, tremurând totuși puțin; probabil că mai avusese o groază de suc de vermin înainte să rămână fără rezerve.

— La dracu', zise el. Doctore, niciodată nu le acorzi credit bieților cățelandri. Ținând cu grijă bidonul, se întoarse clătinându-se spre cabana lui.

***

Într-o zi, spre sfârșitul verii, un chinez între două vârste, cu nume necunoscut, eșuă în Holden's Crossing. Refuză serviciile *saloon-ului* Nelson, angajă o prostituată, pe nume Penny Da vis, să cumpere o sticlă de whisky și să-l ducă în camera ei, unde a fost găsit mort în pat a doua zi dimineață.

Graham spuse că nu vrea nicio târfă în orașul lui, care să împartă patul cu un chinezoi și apoi să dea bărbaților albi din oraș ce luase de la el, așa că aranjă ca Penny Davis să părăsească orașul. Apoi puse cadavrul într-o căruță și îl livră celui mai apropiat legist.

În după-amiaza aceea, Șaman îl aștepta pe tatăl său când Rob J. se apropie de adăpost.

— N-am văzut niciodată un oriental.

— Ăsta din întâmplare e mort. Știai asta, nu-i așa, Șaman?

— Da, Pa.

— Da, Pa. Rob J. dădu din cap și descuie ușa hambarului.

Cadavrul era acoperit cu un cearșaf pe care el îl împături și îl puse pe vechiul scaun de lemn. Fiul său era palid, dar se ținea tare, studiind intens figura de pe masă. Chinezul era un bărbat mititel, slab, dar musculos. Ochii îi fuseseră închiși. Pielea lui avea o culoare între paloarea albilor și roșeața indienilor. Unghiile de la picioare, galbene și colțuroase, aveau nevoie să fie tăiate; văzându-le cu ochii fiului său, Rob J. a fost mișcat.

— Acum trebuie să-mi fac treaba, Șaman.

— Pot să mă uit și eu?

— Ești sigur că vrei asta?

— Da, Pa.

Rob luă scalpelul și deschise toracele. Oliver Wendell Holmes avea un fel bombastic de a prezenta moartea; felul lui Rob J. era să fie simplu. Îl avertiză că interiorul unui om pute mai groaznic decât orice pradă de vânătoare pe care băiatul o curățase vreodată. Și îl sfătui pe Șaman să respire pe gură. Apoi făcu observația că țesutul rece nu mai era o persoană.

— Orice ar fi fost, ce l-a făcut pe acest om să fie cândva viu, unii îi spun suflet, a părăsit acest corp.

Fața lui Șaman era palidă, dar ochii erau alerți.

— E partea care merge în rai?

— Nu știu unde se duce, răspunse blând Rob J. în timp ce cântărea organele, îl lăsă pe Șaman să noteze cifrele, ca să-l ajute.

— William Fergusson, care a fost mentorul meu, obișnuia să spună că spiritul lasă în urmă trupul ca pe o casă golită, așa că trebuie să-l tratăm cu grijă și cu demnitate, din respect pentru omul care a locuit în el. Asta e inima și asta e ce l-a omorât. Scoase organul și îl puse în mâinile lui Șaman, ca să-l poată studia și să vadă cercul întunecat de țesut mort care baloniza în afara peretelui muscular.

— De ce i s-a întâmplat asta, Pa?

— Nu știu, Șaman.

Puse la loc organele și cusu inciziile și, în timp ce se spălau împreună, culoarea se întoarse în obrajii lui Șaman.

Rob J. a fost impresionat de cât de bine suportase băiatul.

— M-am gândit, spuse. Dacă vrei să studiezi cu mine aici, din când în când?

— Vreau, Pa! se lumină fața lui Șaman.

— Fiindcă mi-a trecut prin cap că poate o să vrei să-ți iei o diplomă în științe. Ți-ai putea câștiga existența predând, poate chiar într-un colegiu. Ți-ar plăcea asta, fiule?

Șaman îl privi sobru, cu fața din nou preocupată, în timp ce cântărea întrebarea. Ridică din umeri.

— Poate, spuse.

39

Învățători

În acel ianuarie, Rob J. puse pături suplimentare în camera săpată, fiindcă fugarii din Sudul îndepărtat sufereau cumplit de frig. Era mai puțină zăpadă ca de obicei, dar destulă ca să acopere câmpurile cultivate și să le facă să arate ca preria pe timp de iarnă. Uneori, când se întorcea acasă de la vreo vizită în miezul nopții, își închipuia că, în orice moment s-ar uita în zare, ar putea vedea un șir lung de piei-roșii. Călărind cai frumoși de-a lungul câmpiei de un alb imaculat, urmându-și șamanul și șefii; sau creaturi masive cu blană mișcându-se în întuneric spre el, cu țurțuri atârnându-le de blana cafenie, cu lumina lunii sclipind pe colții întorși, ascuțiți. De un argintiu periculos.

Dar nu vedea niciodată nimic, fiindcă în fantome credea și mai puțin decât în Dumnezeu.

Când sosi primăvara, dezghețul trecu ușor și râurile și pârâurile se păstrară în matca lor. Poate că asta avea legătură cu faptul că în anotimpul acesta tratã mai puține cazuri de febră, dar, din nu se știe ce motiv, mai mulți dintre cei care se îmbolnăviseră de febră muriră. Unul dintre pacienții pe care îi pierdu a fost Matilda Cowan, al cărei soț, Simeon, cultiva o jumătate de parcelă de porumb în partea de nord a orașului, pământ foarte bun, chiar dacă puțin cam secetos. Aveau trei fetițe mici. Când o femeie tânără murea lăsând copii, era de așteptat ca soțul ei să se recăsătorească repede, dar când el o ceru de nevastă pe Dorothy Burnham, învățătoarea, lucrul surprinse pe mulți. A fost acceptat imediat.

La micul-dejun, într-o dimineață, Rob J. chicoti spunându-i lui Sarah că cei din consiliul școlii erau supărați.

— Credeam că putem conta pe faptul că Dorothy va rămâne veșnic fată bătrână. Cowan e deștept. O să fie o soție bună.

— E o femeie norocoasă, spuse Sarah cu voce uscată. E mult mai bătrână ca el.

— Simeon Cowan nu e decât cu trei sau patru ani mai tânăr decât Dorothy, spuse Rob J., ungând un biscuit cu unt. Nu e chiar așa o diferență. Și zâmbi surprins când îl văzu pe fiul său Șaman dând din cap a aprobare, amestecându-se în bârfa lor despre învățătoarea sa.

În ultima zi pe care Miss Burnham o petrecu la Academie, Șaman întârzie până ceilalți plecară la sfârșitul orelor, apoi se duse să-și ia la revedere.

— Cred că o să vă mai văd prin oraș. Mă bucur că nu v-ați hotărât să plecați în altă parte ca să vă măritați.

— Și eu mă bucur că voi locui în Holden's Crossing, Robert.

— Vreau să vă mulțumesc, spuse el stânjenit. Știa ce însemnase pentru viața lui această femeie bună și blândă.

— Cu plăcere, dragul meu. Ea îi informase pe părinții lui că nu va mai face lecții de logopedie cu el, având o fermă, un nou soț și trei copii de îngrijit. Sunt sigură că tu și Rachel o să vă descurcați minunat și fără mine. Și, în plus, ai ajuns la un punct unde poți chiar renunța la exercițiile vocale.

— Credeți că sunt la fel ca ceilalți oameni când vorbesc?

— Păi… Ea consideră serioasă întrebarea. Nu chiar. Când ești obosit, ești încă gutural. Ai devenit foarte conștient de cum ar trebui să sune cuvintele, așa că nu te repezi să vorbești ca alți oameni. Este o ușoară diferență. Văzu că îl tulburase, așa că îi

luă mâna și i-o strânse. E o diferență încântătoare, îi spuse și a fost fericită să vadă că fața lui se lumină.

El îi cumpărase un mic dar din Rock Island din propriii lui bani, batiste brodate cu dantelă bleu pal.

— Am și eu ceva pentru tine, spuse ea și îi dădu un volum cu sonetele lui Shakespeare. Când le vei citi, să te gândești la mine, îi ceru. Cu excepția celor romantice, bineînțeles! adăugă îndrăzneață și apoi râse cu el, simțindu-se eliberată la gândul că doamna Cowan va putea spune lucruri la care biata domnișoară Burnham nici n-ar fi visat.

Cu tot traficul rivier de primăvară, au fost mai multe înecuri în susul și în josul râului Mississippi. Un tânăr marinar căzu de pe ambarcațiunea sa și se pierdu în curentul apei, iar trupul i-a fost luat și scos la suprafață tocmai în jurisdicția lui Holden's Crossing.

Ceilalți marinari nu știau de unde venea și nici altceva, cu excepția faptului că îl chema Billy, așa că șeriful Graham i-l trimise lui Rob J.

Șaman asistă la cea de-a doua autopsie și notă greutatea organelor în carnetul tatălui său și învăță ce se întâmpla cu plămânii unui înecat. De data asta i-a fost și mai greu să se uite. Chinezul fusese diferit de el prin rasă și vârstă, dar acesta era un tânăr alb, doar cu câțiva ani mai mare decât fratele său Bigger, un mort care îi amintea lui Șaman de propria lui mortalitate. Totuși, reuși să-și alunge toate aceste gânduri din minte, suficient ca să observe și să învețe.

Când terminară autopsia, Rob J. începu să disece mai jos de încheietura mâinii lui Billy.

— Cei mai mulți chirurgi se tem cumplit de mână, îi mărturisi el lui Șaman. Asta fiindcă nu o studiază niciodată destul. Dacă vei deveni profesor de anatomie sau fiziologie, va trebui să știi mâna.

Șaman înțelese de ce unii se temeau să taie mâna, fiindcă era toată mușchi și tendoane și

articulații complicate și la sfârșitul disecției era uimit și înfricoșat când tatăl său îl puse să disece el cealaltă mână, cea stângă.

Tatăl său îi zâmbi, știind exact ce simțea.

— Nu-ți face griji. Nimic din ce vei face tu nu-l poate răni.

Așa că Șaman petrecu mare parte din restul zilei tăind și căutând și observând, memorând numele tuturor oscioarelor mici, învățând cum se mișcau articulațiile în mâna celor vii.

Câteva săptămâni mai târziu, șeriful îi aduse lui Rob J. trupul unei femei în vârstă, care murise în azilul de săraci al districtului. Șaman se arătă dornic să-și reia lecțiile, dar tatăl său îi bară intrarea în adăpost.

— Șaman, ai văzut vreodată o femeie fără haine pe ea?

— … Am văzut-o pe Makwa o dată. M-a luat cu ea în saună, a cântat cântece ca să încerce să-mi readucă auzul.

Tatăl lui îl privi uimit, apoi se simți constrâns să explice.

— Prima oară când vezi un trup de femeie, nu cred că ea ar trebui să fie bătrână și urâtă și moartă.

Băiatul dădu din cap, simțind cum îi ard obrajii.

— Nu e prima oară, Pa. Makwa nu era bătrână, nici urâtă.

— Nu, nu era, spuse tatăl său. Îl bătu pe Șaman pe umăr, apoi intrară amândoi în adăpost și închiseră ușa.

În iulie, comitetul școlii îi oferi lui Rachel Geiger postul de învățătoare, la Academie. Nu era un fapt neobișnuit să i se ofere unui elev mai vârstnic posibilitatea de a preda la școală, iar fata fusese recomandată cu entuziasm de Dorothy Burnham în scrisoarea ei de demisie. În afară de asta, după cum accentuă Carroll Wilkenson, o puteau angaja cu un salariu de începătoare și, cum

locuia deja la ea acasă, nu ar mai avea nevoie de pensiune.

Oferta generă o nehotărâre plină de neliniște în casa Geiger și conversații serioase, pe ton scăzut, între Lillian și Jay.

— Am amânat deja lucrurile prea mult, zise Jay.

— Dar un an ca învățătoare ar fi o adevărată reușită pentru ea, ar ajuta-o să facă o partidă mai bună. A fi învățătoare e un lucru așa de *American!*

Jason oftă. Îi îndrăgea pe cei trei fii ai săi, Davey, Herm și Cubby. Băieți buni, drăgăstoși. Toți trei cântau la pian ca mama lor, cu grade diferite de măiestrie, iar Dave și Herm vroiau să învețe instrumente de suflat, dacă vor găsi pe cineva să-i învețe. Rachel era singura lui fiică și primul lui născut, copilul pe care îl învățase să cânte la vioară. Știa că va veni ziua când ea va trebui să plece din casa lui, să continue să trăiască pentru el numai în scrisori rare, s-o vadă numai în vizite sporadice, făcute într-un loc îndepărtat.

Se hotărî să fie egoist și s-o păstreze încă în sânul familiei.

— Bine, las-o să se facă învățătoare, îi spuse lui Lillian.

Trecuseră mai mulți ani de când apele luaseră cu ele sauna Makwei. Tot ce mai rămăsese erau doi pereți de stâncă, lungi de șase picioare și înalți de trei, la o distanță de două picioare și jumătate unul de altul.

În august, Șaman începu să construiască o emisferă de rogojini curbate peste cei doi pereți. Lucră încet și neîndemânatic, împletind tulpini verzi de trestie printre rogojini. Când tatăl său văzu ce face întrebă dacă-l poate ajuta și el. Și amândoi, lucrând aproape două săptămâni în timpul liber, reușiră să refacă o saună ce semăna cât de cât cu cea construită de Makwa, cândva, în câteva ore, cu ajutorul Lunei și al lui Cel-Ce-Vine-Cântând.

Folosind mai multe fâșii și nuiele, alcătuiră un coș de mărimea unui om, pe care îl așezară în încăpere, deasupra pereților de stâncă.

Rob J. avea o singură piele de bizon tăbăcită și o singură piele de cerb. Când le întinseră peste coș, o porțiune mare rămăsese neacoperită.

— Poate o pătură? sugeră Șaman.

— Mai bine două, una peste alta, altfel n-o să țină aburul.

Încercară sauna în prima zi friguroasă de septembrie. Pietrele de baie de aburi ale Makwei erau tot acolo unde le lăsase și ei făcură un foc puternic și așezară pietrele în el, ca să se încingă bine. Șaman intră în sârmă învelit doar într-o pânză pe care o lăsă la intrare; tremurând, se așeză în coș. Rob J. aduse înăuntru pietrele fierbinți, ținându-le cu bețe de fier și le puse sub coș, apoi turnă pe ele apă rece și închise bine sauna. Șaman zăcu în aburul ce se ridica, simțind cum îl cuprinde umezeala fierbinte, amintindu-și ce frică îi fusese prima oară și cum se cuibărise în brațele Makwei ca să se apere de căldură. Își aminti și semnele ciudate de pe sânii ei și senzația cicatricelor pe obraz. Rachel era mai slabă și mai înaltă ca Makwa și avea sâni mai mari. Gândul la Rachel îl excită și se temu că tatăl lui va intra și îl va vedea așa. Se forță să se gândească din nou la Makwa, amintindu-și afecțiunea calmă pe care o transmitea ființa ei, la fel de reconfortantă ca prima căldură a aburului. Se simți ciudat să se afle în sauna în care ea stătuse de atâtea ori. Amintirea ei devenea din ce în ce mai estompată cu fiecare an care trecea și se întrebă de ce ar fi vrut cineva s-o ucidă, de ce oamenii erau atât de răi. Aproape fără să-și dea seama, începu să cânte unul din cântecele învățate de la ea: *„Wia-ya-ni, Ni-na ne-gi-sseke-wioi-to-seme-ne ni-na…”* Oriunde te vei duce, vin cu tine, fiul meu.

Peste puțin timp, tatăl său aduse alte pietre fierbinți și turnă apă rece pe ele, iar aburul umplu

cu totul încăperea. Suportă cât putu de mult, până ce se trezi gâfâind într-un lac de sudoare, apoi sări din coș și alergă afară în aerul rece, pentru a sări în apa ca gheața a râului. Pentru o clipă crezu că a murit de o moarte foarte curată, dar în timp ce stropea și înota sângele prinse să-i pulseze în trup și țipă ca un Sauk când ieși din apă și alergă spre grajd, unde se șterse repede și se îmbrăcă în haine calde.

Era evident că arătase prea multă bucurie, fiindcă ieșind din grajd îl găsi pe tatăl său dornic să încerce sauna și a fost rândul lui Șaman să încălzească și să care înăuntru pietrele și să toarne apă ca să facă abur.

Ajunseră într-un târziu acasă, ca să descopere că pierduseră cina. Mama lui Șaman, supărată foc, le lăsase farfuriile pe masă și mâncarea se răcise. El și tatăl său se descurcară fără supă și trebuiră să curețe grăsimea solidificată de pe carnea de vițel, dar au fost amândoi de acord că meritase. Makwa știuse cu adevărat cum să facă o baie.

Când se deschise școala, Rachel nu află nicio dificultate în a fi învățătoare. Îndeletnicirea îi era atât de familiară! Lecții, muncă în clasă, cântece, temă pentru acasă.

Șaman era mai bun ca ea la matematică și ea îl rugă să țină el orele de aritmetică. Deși nu era plătit, Rachel îi convinse pe părinți și pe cei din consiliul școlii că era cea mai bună soluție, iar lui îi făcu plăcere să lucreze cu ea la planificarea lecțiilor.

Nici unul dintre ei nu menționă opinia lui Miss Burnham că probabil exercițiile lui vocale nu mai erau necesare. Acum, că Rachel era învățătoare, făceau exercițiile la Academie, după plecarea copiilor, în afară de cele la care aveau nevoie de pian.

Lui Șaman îi făcea plăcere să stea lângă ea pe băncuța pianului, dar și mai mult să fie singur cu

ea în clădirea școlii, în intimitate.

Copiii râdeau întotdeauna de faptul că Miss Burnham nu părea să aibă vreodată nevoie să facă pipi, iar acum Rachel exersa aceeași disciplină, dar, de îndată ce elevii plecau, se grăbea să se ducă la toaletă.

Așteptând-o să se întoarcă, el făcea o mulțime de speculații în legătură cu ce purta ea pe sub fuste. Bigger îi spusese lui Șaman că, atunci când o făcuse cu Patty Drucker, trebuise să-i scoată de pe ea un indispensabil vechi al tatălui ei, dar Șaman știa că cele mai multe dintre femei purtau crinoline cu corset sau jupon din păr de cal, care erau aspre, dar călduroase. Rachel nu era insensibilă la frig. Când intra înăuntru își agăța pelerina în cuier și se grăbea mai întâi spre sobă, unde se întorcea ca să se încălzească pe toate părțile.

Era învățătoare doar de o lună când a fost nevoită să se ducă la Peoria cu părinții ei pentru sărbătorile evreiești și Șaman a fost învățător suplinitor o jumătate din luna octombrie, pentru care primi și plată. Elevii erau deja obișnuiți cu felul lui de a preda aritmetica. Știau că trebuie să le vadă buzele ca să-i înțeleagă și, în prima dimineață, Randy Williams, fiul cel mai mic al potcovarului, spuse ceva răutăcios când se afla cu spatele la învățător. Șaman dădu din cap liniștit când ceilalți copii râseră și îl întrebă pe Randy dacă vroia să fie ridicat de călcâie un pic. El era mai mare decât majoritatea bărbaților pe care îi cunoștea și zâmbetele dispărură, iar Randy spuse oarecum tremurat că nu, nu vroia să se întâmple asta. Pentru restul celor două săptămâni nu i-a fost greu să le predea.

Prima zi în care Rachel se întoarse la școală, a fost abătută. În după-amiaza aceea, după ce plecară copiii, ea se întoarse de la privată tremurând și plângând.

Șaman veni și o cuprinse în brațe. Ea nu protestă, ci rămase între el și sobă cu ochii închiși.

— Urăsc Peoria, spuse încet. Oribil, să te întâlnești cu atâția oameni. Mama și tatăl meu… m-au scos la mezat.

Lui i se păru de înțeles că erau mândri de ea. Pe lângă asta, ea nu va trebui să se mai ducă la Peoria pentru încă un an întreg. Nu spuse nimic. Nici nu-i trecu prin cap să o sărute, fericit doar să stea lipit de căldura ei, convins că nimic din ce ar face împreună un bărbat și o femeie nu putea fi mai frumos ca asta. După câteva clipe ea se desprinse din brațele lui și îl privi gravă, cu ochii umezi.

— Prietenul meu cel mai credincios.

— Da, răspunse el.

Două incidente îi aduseră revelația lui Rob J. într-o dimineață tăioasă de noiembrie. Șaman îl opri pe tatăl său pe drum spre grajd.

— Am vizitat-o pe Miss Burnham – adică pe doamna Cowan – ieri. M-a rugat să vă transmit ție și mamei salutările ei.

Rob J. zâmbi.

— Da? Minunat. Presupun că începe să se obișnuiască la ferma Cowan?

— Da. Fetițelor se pare că le place de ea. Bineînțeles, e o groază de treabă de făcut, ei fiind numai doi. Îl privi pe tatăl său. Pa? Sunt multe căsătorii ca a lor? Adică, vreau să spun, în care femeia e mai mare ca bărbatul?

— Păi, Șaman, de obicei e invers, dar nu totdeauna. Cred că sunt destule. Așteptă ca discuția să continue, dar fiul său abia dădu din cap și plecă spre școală, iar el se duse să-și înșeueze calul.

Câteva zile mai târziu, el și băiatul munceau împreună în casă. Sarah văzuse niște podele în mai multe case din Rock Island și se rugase de Rob J. până ce el fusese de acord că va avea și ea în trei camere podele ca acelea. Erau făcute din pânză muiată în ceară și apoi vopsită cu cinci straturi de

vopsea. Rezultatul era rezistent la apă și murdărie și decorativ. Îi folosise pe Alden și Alex ca să aplice ceara și primele patru straturi de vopsea, dar îl conjurase pe bărbatul ei să aplice stratul final.

Rob J. amestecase vopseaua pentru toate cele cinci straturi, folosind unt, ulei de la magazin și coji de ouă cafenii de culoarea pământului, ca să facă o vopsea brună, în nuanța grâului nou. El și Șaman aplicară împreună ultimul strat și acum, într-o dimineață însorită de duminică, adăugau cu mult efort o margine neagră subțire la fiecare acoperământ al podelei, încercând să termine înainte să vină Sarah de la biserică. Șaman era răbdător. Rob J. știa că Rachel îl așteaptă în bucătărie, dar observă că băiatul nu încerca să se grăbească în timp ce aplicau bordura decorativă la ultimele trei laturi.

— Pa? spuse Șaman. Îți trebuie mulți bani ca să te însori?

— Hmm. Destui. Își șterse pensula pe o cârpă. Depinde, bineînțeles. Unele cupluri locuiesc cu familia ei sau a lui, până își pot câștiga singuri o existență independentă. Făcuse o margine din lemn subțire ca să-i ușureze munca, iar acum Șaman o mută de-a lungul suprafeței pictate și aplică vopseaua neagră, punând capăt muncii lor.

Curățară pensulele și duseră ustensilele în grajd. Înainte să se întoarcă în casă, Șaman dădu din cap.

— Înțeleg că depinde.

— Ce depinde? întrebă neatent Rob J., cu mintea deja la felul în care avea să scoată lichid din genunchiul umflat al lui Harold Hayse.

— Banii de care ai nevoie ca să te însori. Depinde de cât de mult câștigi muncind, de cât de repede apare un copil, lucruri din astea.

— Exact, spuse Rob J. Se simțea indus în eroare, simțea că a pierdut partea vitală a conversației lor.

Dar câteva minute mai târziu, Șaman și Rachel Geiger trecură prin fața grajdului spre casă. Ochii

lui Șaman erau la Rachel, ca să vadă ce îi spune, dar, privind fața fiului său, Rob J. înțelese dintr-o dată ce exprima ea.

Dintr-o dată lucrurile se limpezesc, se strâmbă el în sinea sa.

Înainte de a se ocupa de genunchiul lui Harold Hayse, călări până la ferma Geiger.

Prietenul său era în magazia de unelte, ascuțind o pereche de foarfeci și zâmbi în întâmpinarea lui fără să se oprească din treabă.

— Rob J.

— Jason.

Mai era o piatră de ascuțit și Rob J. o ridică începând și el să ascută o coasă.

— Trebuie să-ți vorbesc în legătură cu o problemă, spuse.

40

Crescând

Ultimul strat de zăpadă al iernii încă mai domina câmpiile ca o pojghiță subțire când Rob J. puse în mișcare activitățile de primăvară la ferma de oi, iar Șaman a fost surprins dar și încântat să fie inclus pentru prima oară în planul de muncă. Până acum, el îndeplinise doar sarcini ocazionale și fusese lăsat să-și urmeze studiile și terapia vocală.

— Anul ăsta avem mare nevoie de ajutorul tău, îi spuse tatăl său. Alden și Alex nu pot să recunoască asta, dar trei bărbați, singuri sau împreună, nu pot face munca pe care Cel-Ce-Vine-Cântând o făcea fără niciun ajutor. În afară de asta, mai spuse el, turma creștea cu fiecare an și erau nevoiți să extindă pășunea. Am vorbit și cu Dorothy Cowan și cu Rachel. Amândouă au admis că ai învățat tot ce puteai să înveți la Academie. Mi-au mai spus că nu mai ai nevoie de exercițiile vocale, și-i zâmbi lui Șaman – sunt de acord cu ele. Mi se pare că vorbești perfect!

Rob J. avu grijă să-i spună lui Șaman că aranjamentul nu era permanent.

— Știu că nu vrei să-ți dedici viața fermei. Dar ajută-ne acum și o să ne gândim ce vrei să faci mai departe.

Alden și Alex se ocupară de castrarea mieilor. Șaman a fost trimis să planteze garduri vii de îndată ce pământul putu fi săpat. Gardurile din nuiele sau șipci nu erau bune pentru oi, fiindcă animalele treceau printre ele cu ușurință, la fel și prădătorii lor. Ca să marcheze o nouă pajiște, Șaman ară o singură brazdă în jurul perimetrului,

apoi plantă tufișuri de portocali Osage, suficient de apropiați ca să formeze o barieră groasă. Semănă cu grijă, fiindcă sămânța se vindea cu cinci dolari pe pound[21]. Portocalii creșteau puternici și stufoși, cu țepi lungi și ascuțiți care se împleteau ca să mențină oile înăuntru iar coioții și lupii afară. Era nevoie de trei ani pentru ca acest gard viu să crească suficient încât să protejeze pășunea, dar Rob J. plantase bariere de spini încă de când pusese bazele fermei, iar când Șaman termină de semănat gardurile noi, petrecu mai multe zile în vârful scării, tăindu-le pe cele vechi. Când totul a fost gata, scoase din pământ pietrele de hotar, ca să se vadă mai bine, construi adăposturi, scoase cioturile de copac din rădăcini la marginea pădurii.

Mâinile și brațele îi erau zgâriate de spini, palmele se bătătoriră, mușchii se întăriră și îl dureau. Noaptea avea vise erotice. Uneori nu și le amintea și nu o putea identifica pe femeia din ele, dar de mai multe ori și-o aminti clar pe Rachel. Cel puțin o dată știu că femeia era Makwa, ceea ce îl tulbură și îl înfricoșă. Făcu ce putu ca să înlăture mărturia înainte ce cearșaful său să fie dus la spălătorie.

Ani de zile o văzuse pe Rachel în fiecare zi, iar acum o întâlnea doar rareori. Într-o duminică după-amiază se duse până la ea acasă și mama ei a fost cea care îi deschise ușa.

— Rachel e ocupată și nu te poate primi acum. O să-i transmit eu numai bine din partea ta, Rob J., spuse Lillian, nu fără simpatie.

Într-o seară de sâmbătă, când cele două familii se adunară pentru muzică și conversație, reuși să se așeze lângă Rachel și vorbiră despre școală. Îi era dor să predea aritmetică elevilor și o întrebă despre asta și o ajută să planifice lecțiile următoare. Dar ea părea ciudat de distantă. Ceva ce iubise întotdeauna la ea, un soi de lumină și căldură, se stinsese, ca un foc pe care pui prea multe lemne. Când el speră să facă o plimbare, a

fost un moment în care adulții din încăpere așteptară răspunsul ei și nu se relaxară decât când spuse nu, nu vroia să se plimbe acum, dar mulțumesc oricum, Șaman.

Tatăl și mama ei îi explicaseră lui Rachel situația, vorbindu-i înțelegători despre închipuirea băiatului și spunându-i clar că era responsabilitatea ei să se ferească să-i arate vreun semn de încurajare. Era foarte greu. Șaman era prietenul ei și îi simțea lipsa. Era îngrijorată pentru viitorul lui, dar se afla suspendată deasupra unui abis personal și încercarea de a vedea în adâncurile tulburi îi consuma cea mai mare parte a neliniștii și fricii.

Poate și-ar fi dat seama că încrederea lui Șaman va fi forța care va precipita o schimbare, dar negarea propriului viitor era atât de puternică în ea, încât atunci când Johann C. Regensberg veni să petreacă week-end-ul cu părinții ei, îl acceptă imediat ca prieten al tatălui său. Era un bărbat afabil, către patruzeci de ani, cu tendință spre îngrășare, care își numea plin de respect gazda domnul Geiger și ceru în schimb să i se spună Joe. De înălțime medie, avea ochii albaștri vioi, puțin sașii, care scrutau atent lumea din spatele unor ochelari cu ramă de metal. Fața lui plăcută era încadrată de o barbă scurtă și de părul castaniu, pieptănat pe spate. Mai târziu, Lillian avea să-l descrie prietenilor ca având o „frunte înaltă”.

Joe Regensberg apăru la fermă într-o vineri, chiar la timp pentru cina de Sabat. Seara aceea și ziua următoare le petrecu în casă cu familia Geiger. În dimineața de sâmbătă el și Jason citiră din Scriptură și studiară Leviticul. După un prânz rece, inspectă grajdul și farmacia și apoi, îmbrăcat de teren, merse cu ei pe șosea să vadă câmpurile care aveau să fie arate la primăvară.

Familia Geiger încheie Sabatul cu o masă cu *cholent,* un fel de mâncare conținând fasole, carne, boabe de orz și prune uscate, care fusese gătit încet pe cărbuni încinși, începând încă din seara trecută

pentru că evreii nu făceau foc cu flacără în timpul Sabatului. După aceea începu muzica, Jason cântând o parte din sonata pentru vioară de Beethoven și apoi trecându-i instrumentul lui Rachel, care se bucură s-o sfârșească în timp ce străinul o privea cu evidentă plăcere. La sfârșitul serii, Joe Regensberg se duse la geamantanul său imens tapițat și scoase din el cadouri, un set de tăvi de pâine pentru Lillian, făcute la fabrica de obiecte din metal al cărei proprietar era la Chicago, o sticlă de coniac vechi pentru Jay; iar pentru Rachel o carte, *The Pickiwick Papers.*

Ea observă că nu adusese cadouri și pentru frații ei. Dintr-o dată știu care era semnificația vizitei lui și a fost copleșită de teroare și confuzie. Cu buze pe care le simțea amorțite îi mulțumi, spunându-i că îi plac scrierile domnului Dickens, dar n-a citit până acum decât *Nicholas Nickleby.*

— *The Pickwick Papers* e cartea mea preferată, îi spuse el. Trebuie să discutăm despre ea, după ce o citești.

El nu putea fi descris ca frumos de nicio persoană onestă, dar avea o față inteligentă. O carte, se gândi ea cu speranță în suflet, era un cadou pe care doar un bărbat excepțional îl face unei femei în astfel de circumstanțe.

— M-am gândit că e un dar potrivit pentru o învățătoare, spuse el ca și când i-ar fi citit gândurile. Hainele stăteau mai bine pe el decât pe ceilalți bărbați pe care îi cunoștea ea, probabil că ale lui erau mai bine făcute. Când zâmbea, colțurile ochilor i se încrețeau.

Jason îi scrisese lui Benjamin Schoemberg, *shadehenul* din Peoria și, ca să fie sigur, trimisese o altă scrisoare unui aranjor de mariaje, pe nume Solomon Rosen, la Chicago, unde populația evreiască era în creștere. Schoemberg îi răspunse printr-o scrisoare plină de înfloriturі, declarând că avea un număr de tineri care ar fi partide minunate

și că familia Geiger îi va putea cunoaște când veneau la Peoria pentru „vacanța luminată”. Dar Solomon Rosen acționase. Unul dintre cei mai buni posibili pretendenți era Johann Regensberg. Când Regensberg menționase că avea de gând să călătorească spre vest, în Illinois, pentru a-i întâlni pe cei care îi desfăceau mărfurile, inclusiv la mai multe magazine din Rock Island și Davenport, Solomon Rosen aranjase întâlnirea.

La câteva săptămâni după vizită, o altă scrisoare sosi de la domnul Rosen. Johann Regensberg fusese impresionat extrem de favorabil de Rachel. Domnul Rosen îi informa că familia Regensberg avea *yiches,* distincția de familie care provine din mai multe generații cu servicii aduse comunității. Scrisoarea mai spunea că printre strămoșii domnului Regensberg se numărau învățați și cărturari, până înapoi în secolul paisprezece.

Dar în timp ce Jay continua să citească, fața i se înnegri de insultă. Părinții lui Johann, Leon și Golda Regensberg, muriseră. Erau reprezentați în această situație de doamna Harriet Ferber, soră a defunctului Leon Regensberg. În încercarea de a urma tradiția familiei ei, doamna Ferber ceruse mărturie sau alte dovezi privind virginitatea viitoarei mirese.

— Aici nu e Europa. Și nu cumpără o vacă, spuse Jason cu voce subțire.

Nota lui rece de refuz a fost urmată imediat de un răspuns de conciliere de la domnul Rosen, retrăgând cererea formulată anterior și întrebând în schimb dacă mătușa lui Johann ar putea fi invitată la familia Geiger. Așa că, după alte câteva săptămâni, doamna Ferber sosi la Holden’s Crossing, o femeie micuță, țeapănă, cu păr alb strălucitor pieptănat lins într-un coc la spate. Însoțită de un coș conținând fructe glasate, prăjituri și o duzină de sticle de whisky *kasher,* veni și ea la timp pentru Sabat, îi plăcu mâncarea

lui Lillian și muzica pe care o interpreta familia, dar Rachel a fost cea pe care o urmări, cu care discută despre educație și copii și care o interesă în mod evident încă de la început.

Nu era în realitate chiar atât de dificilă cum se temuseră. Seara târziu, în timp ce Rachel făcea curat în bucătărie, doamna Ferber stătu cu Jay și Lillian și se puseră la curent unii pe alții cu privire la familiile lor.

Strămoșii lui Lillian erau evrei spanioli, care fugiseră de inchiziție, mai întâi în Olanda, apoi în Anglia. În America aveau tradiție politică. Din partea tatălui era rudă cu Francis Salvador, care fusese ales de vecinii lui creștini în Congresul provincial al Carolinei de Sud și care, în timp ce servea în miliția patriotă la numai câteva săptămâni după adoptarea Declarației de independență, fusese primul evreu care murise pentru Statele Unite, atacat și scalpat de Tories și de indieni. Din partea mamei era o Mendes, vară cu Judah Benjamin, senator de Louisiana, al Statelor Unite. Familia lui Jason, cunoscuți fabricanți de produse farmaceutice în Germania, venise în Charleston în 1819, fugind de răscoalele în care mulțimea umpluse străzile căutându-i pe evrei și urlând *„Hep! Hep! Hep!”,* un strigăt încă de pe vremea Cruciadelor, format din inițialele de la *Hierosolyma est perdiat,* Ierusalimul e pierdut.

Soții Regensberg părăsiseră Germania cu zece ani înainte de răscoalele Hep, le dezvălui doamna Ferber. Aveau vii în țara Rinului. Nu erau prea bogați, dar se bucurau de confort financiar, iar afacerea cu fierărie a lui Joe Regensberg era prosperă. El era membru al tribului *Kahane,* având sângele celor mai înalți preoți ai Templului lui Solomon în vine. Dacă avea să se facă o căsătorie, le indică ea delicat lui Jason și Lillianei, nepoții lor aveau să descindă din doi rabini-șefi ai Ierusalimului. Cei trei stătură și se contemplară

unul pe altul cu plăcere, bând ceai englezesc bun, provenit din coșul opulent al doamnei Ferber.

— Pe sora mamei mele o chema tot Harriet, spuse. Lillian. Noi îi spuneam Hattie.

Nimeni nu-i spunea ei *altfel* decât Harriet, spuse doamna Ferber, dar cu atâta șarm și bunăvoință, încât lor le veni ușor să accepte când ea îi invită la Chicago.

Câteva săptămâni mai târziu, într-o miercuri, toți cei șase membri ai familiei Geiger se urcară într-o cursă la Rock Island, care avea să-i ducă direct, fără să schimbe trenul, la Chicago, în cinci ore. Chicago era mare, murdar, aglomerat, zgomotos și, pentru Rachel, extrem de excitant. Familia ei avea camere rezervate la etajul patru al hotelului Palmer's Illinois House. Joi și vineri, în timpul unor cine acasă la Harriet pe South Wabash Avenue, întâlniră alte rude, iar sâmbătă participară la slujbă la sinagoga familiei Regensberg, Congregația *Kekilath Anshe Maarib,* unde Jason a fost onorat de a fi chemat la Torah să intoneze o binecuvântare. În seara aceea se duseră la o sală unde o companie ambulantă de operă prezenta *Der Freischtitz,* de Cari Maria von Weber. Rachel nu mai fusese niciodată la operă și se simți transportată de ariile romantice, triste.

În prima pauză dintre acte, Joe Regensberg o duse afară și o ceru de nevastă, iar ea acceptă. Totul se realiză fără prea mult efort, fiindcă adevărata cerere și acceptare fuseseră aranjate de familii. Din buzunar, el scoase un inel care fusese al mamei lui. Diamantul, primul pe care îl vedea Rachel, era modest, dar era frumos montat. Inelul era puțin cam larg și ea ținu pumnul strâns ca să nu-i cadă de pe deget și să-l piardă.

Când se strecurară la locurile lor, opera reîncepuse. Stând în întuneric lângă Lillian, Rachel luă mâna mamei ei și o puse pe inel și zâmbi larg la uluirea bruscă a Lillianei. În timp ce lăsa muzica să o transporte din nou glorioasă înapoi în pădurea

germană, ea realiză că evenimentul de care se temuse atât ar putea fi, de fapt, o poartă către libertate și un nou fel de putere, deloc neplăcut.

În dimineața fierbinte de mai în care ea veni la ferma de oi, Șaman cosise iarbă până se umpluse de sudoare, apoi se apucase să ridice căpițe și era acoperit de pleavă și praf. Rachel purta o rochie cenușie veche, care îi era familiară, cu pete umede de transpirație care deja începeau să se vadă sub brațe, o bonetă gri pe care el n-o mai văzuse și mănuși albe de bumbac. Când îl întrebă dacă poate să o conducă acasă, el lăsă furca bucuros.

Un timp vorbiră despre Academie, dar aproape brusc ea începu să-i spună despre ea, despre ce se întâmpla în viața ei.

Zâmbindu-i, Rachel își scoase mănușa de pe mâna stângă și îi arătă inelul și abia atunci înțelese el că ea urma să se mărite.

— Te vei muta departe de aici, atunci?

Ea îi luă mâna. Cu ani mai târziu, gândindu-se la această scenă din nou și din nou, Șaman avea să se simtă rușinat că nu-i vorbise, să-i ureze o viață bună, să-i spună ce însemnase ea pentru el, să-i mulțumească.

Să-și ia la revedere.

Dar nu se putu uita la ea, așa că nu-și amintea ce-i spuse ea. Parcă era de piatră, iar cuvintele ei îl spălau ca ploaia.

Când ajunseră la poteca ce ducea spre casa ei și el se întoarse și o luă înapoi, mâna îl durea fiindcă ea i-o ținuse strâns.

În ziua ce urmă plecării familiei Geiger la Chicago, unde ea trebuia să se mărite sub un baldachin în sinagogă, Rob J. veni acasă și Alex îl întâmpină, spunându-i că are el grijă de cal.

— Ar fi bine să te duci să vezi. Ceva nu-i în regulă cu Șaman.

În casă, Rob J. stătu în fața camerei lui Șaman și ascultă plânsul răgușit al acestuia. Când avea

vârsta lui Șaman de acum, plânsese și el așa când cățeaua lui turbase și mușca, fiindcă mama sa o dăduse unui pustnic care locuia pe dealuri. Dar știa că fiul lui plângea după o ființă umană, și nu după un animal.

Intră și se așeză pe pat.

— Sunt unele lucruri pe care trebuie să le știi. Evreii sunt foarte puțini și sunt înconjurați în majoritate de o mulțime de alți oameni ca noi. Așa că ei cred că, dacă nu se căsătoresc între ei, nu vor supraviețui. Dar asta nu se referă și la tine. Tu n-ai avut de la început nicio șansă. N-ai fi avut niciodată. Se întinse și îi îndepărtă bretonul de pe frunte, apoi rămase cu mâna pe capul lui Șaman. Pentru că ea e o femeie. Iar tu ești încă un băiat.

În timpul verii, comitetul școlii, în căutarea unui învățător bun care să primească un salariu mic datorită tinereții, îi oferi slujba la Academie lui Șaman, dar acesta spuse nu.

— Atunci ce ai vrea să faci? îl întrebă tatăl său.

— Nu știu.

— E o școală superioară în Galesburg. Knox College, spuse Rob J. Se pare că e o școala foarte bună. Ai vrea să-ți continui educația? Și să schimbi aerul?

Fiul lui dădu din cap.

— Cred că aș vrea, răspunse. Așa că, la două luni după ce împlini cincisprezece ani, Șaman părăsi casa părintească.

41

Câștigători și învinși

În septembrie 1858, reverendul Joseph Hills Perkins a fost chemat la sânul celei mai mari biserici baptiste din Springfield. Noua sa parohie, extrem de prosperă, includea guvernatorul și un număr de legislatori de stat, iar domnul Perkins a fost doar cu puțin mai surprins de norocul său decât membrii parohiei sale din Holden's Crossing, care văzură în succesul lui dovada clară a inteligenței lor de a-l fi ales. Pentru o vreme, Sarah a fost ocupată cu o serie de petreceri și mese de adio, apoi, după plecarea familiei Perkins, reîncepu căutarea unui nou preot și o nouă serie de preoți vizitatori sosiseră la Holden's Crossing și a trebuit să fie primiți și ospătați, urmând lungi discuții și dezbateri despre eligibilitatea relativă a candidaților.

Un timp înclinară în favoarea unui preot din Illinois-ul de Nord, care era un denunțător fervent al păcatului, dar, spre ușurarea unora dintre ei, care nu-i agreau stilul, printre care și Sarah, a fost scos din discuție de faptul că avea șase copii și încă unul era pe drum, iar casa parohială era mică. În final se deciseră pentru domnul Lucian Blackmer, un bărbat cu pometii roșii și piept ca un butoi, recent sosit în Vest.

— Din Statul Rhode Island, cu voia Domnului, a fost prezentarea pe care i-o făcu Carroll Wilkenson, când îl întâlniră pe Rob J. Domnul Blackmer părea un om plăcut, dar Rob J. se posomorî după ce îi întâlni soția, fiindcă Julia Blackmer era slabă și anxioasă, cu paloarea și tusea unei boli severe de plămâni.

În timp ce îi ura bun venit simți privirea soțului ei, ca și cum domnul Blackmer aștepta să se asigure că dr. Cole oferea noi speranțe pentru tratament și vindecare.

Holden's Crossing, Illinois
12 octombrie 1858

Dragul meu Șaman,

Am fost bucuros să aflu că te-ai acomodat cu viața la Galesburg și că ești sănătos și îți plac cursurile. Aici toate sunt bine. Alden și Alex au terminat de tăiat porcii și se răsfață cu șuncă, costiță, antricoate, șorici (fierte, afumate și condimentate), piftii și untură.

Zvonurile arată că preotul cel nou e un tip interesant o dată ce urcă în amvon. Ca să recunosc adevărul, e un om de curaj, fiindcă prima lui predică a fost despre anumite chestiuni morale, ridicate de sclavie și, deși a părut să fie în asentimentul majorității celor prezenți, o minoritate puternică și gălăgioasă (inclusiv mama ta) s-au arătat în dezacord cu el după plecarea de la biserică.

Am fost impresionat să aflu că Abraham Lincoln din Springfield și senatorul Douglas vor conferența la Colegiul Knox pe 7 octombrie și sper să ai ocazia sa participi și tu. Cursa lor pentru Senat coincide cu primul meu vot ca cetățean american și abia dacă știu care dintre candidați ar fi o alegere mai proastă.

Douglas tună și fulgeră împotriva bigotismului și ignoranței celor din „Nu Știu Nimic”, dar îi apără pe stăpânii de sclavi. Lincoln se ridică împotriva sclaviei, dar acceptă sprijinul lui „Nu Știu Nimic”. Ambii mă îngrijorează foarte tare. Politicieni!

Cursurile tale par interesante. Ține minte că, pe lângă botanică și astronomie și fiziologie, sunt secrete de învățat și din poezie.

Poate banii alăturați îți vor prinde bine pentru cadouri de Crăciun. Abia așteptăm să te vedem în vacanță!

Cu dragoste, Tata

Îi era dor de Șaman. Relația lui cu Alex era mai mult îngrijorare decât căldură și afecțiune. Sarah era mereu ocupată cu munca ei la biserică. Îi plăceau serile muzicale cu familia Geiger dar, când cântatul se termina, erau confruntați cu diferențele de vederi politice dintre ei. Din ce în ce mai mult, după ce termina vizitele de după-masă, își îndrepta calul spre Mănăstirea Sf. Francisc de Assisi. Cu fiecare an ce trecea, își dădea seama că maica Miriam era mai mult curajoasă decât feroce, mai mult înțeleaptă decât aspră.

— Am ceva pentru dumneata, îi spuse ea într-o după-amiază și îi dădu un teanc de foi de hârtie, cafenii, acoperite cu un scris mic, chinuit, cu cerneală apoasă. Le citi stând în scaunul de piele și bând cafea și văzu că era vorba de o descriere a activităților din interior ale Ordinului Steagului cu Stele și Dungi și că nu putuse fi scrisă decât de cineva care era membru. Începea cu o dare de seamă asupra structurii naționale a societății politice secrete. Baza era compusă din consilii districtuale, fiecare alegându-și propriii

conducători, stabilindu-și legile proprii și realizând inițierea noilor membri. Deasupra lor erau consiliile regionale, formate din câte un singur delegat din partea fiecărui consiliu districtual. Consiliul regional supraveghea activitățile politice ale consiliilor districtuale și alegea candidați politici locali demni de sprijinul ordinului.

Toate unitățile dintr-un stat erau controlate de un mare consiliu, compus din câte trei delegați din fiecare consiliu districtual și condus de un mare-președinte și alte oficialități alese. În vârful acestei structuri elaborate exista un consiliu național, care lua decizii privind toate problemele politice naționale, inclusiv selecția candidaților ordinului pentru președinția și vicepreședinția Statelor Unite. Consiliul Național decidea pedeapsa pentru abaterea de la datorie a membrilor și fixa ritualurile amănunțite ale ordinului.

Erau două categorii de membri. Pentru a intra în prima categorie, un candidat trebuia să fie adult, de sex masculin, născut în Statele Unite din părinți protestanți și care nu era însurat cu o femeie catolică.

Fiecare candidat trebuia să răspundă la o întrebare tulburătoare: „Ești gata să-ți folosești influența și votul numai pentru cetățeni nativi americani, pentru toate funcțiile de onoare, încredere sau pentru profitul poporului; excluzându-i pe toți străinii, în special pe romano-catolici, indiferent de afilierea lor la partide?”

Cel care jura astfel trebuia apoi să renunțe la orice alt partid, pentru a sprijini voința politică a ordinului și pentru a lupta în vederea schimbării legilor privind naturalizarea. Apoi i se încredințau secrete, descrise amănunțit în raport – semnul de recunoaștere, strângerea de mână, încercările și avertismentele.

Pentru a intra în a doua categorie de membri, un candidat trebuia să fie un veteran de încredere al ordinului.

Numai membrii de categoria a doua puteau fi aleși în funcții de conducere, se puteau angaja în acțiunile clandestine și se bucurau de sprijin în obținerea de funcții politice locale și naționale. Când erau aleși sau deveneau influenți, li se ordona să-i demită pe toți străinii, romano-catolici sau alții, care lucrau în subordinea lor și în niciun caz „să nu angajeze pe vreunul dintre aceștia în scopuri personale”.

Rob J. ridică ochii spre Miriam Ferocia.

— Cât de mulți sunt?

Ea ridică din umeri.

— Nu credem să fie prea mulți membri în ordinul secret. Poate o mie, dar ei formează coloana vertebrală a Partidului American. Ți-am dat aceste pagini pentru că dumneata te opui acestui grup care vrea să facă rău Bisericii Mame, pentru că trebuie să știi cine sunt aceia care săvârșesc munca diavolului asupra noastră și pentru ale căror suflete noi ne rugăm Domnului.

Ea îl privi sobră.

— Dar trebuie să promiți că nu vei folosi informațiile acestea pentru a te apropia de vreun presupus membru al ordinului în Illinois, pentru că a face asta ar însemna să-l expui pe cel ce a scris acest raport unei primejdii cumplite.

Rob J. aprobă din cap. Împături foile și i le oferi înapoi, dar ea clătină capul.

— Sunt pentru dumneata, spuse, împreună cu rugăciunile mele.

— Nu trebuie să vă rugați pentru mine! El nu se simțea în largul său când discuta cu ea probleme de credință.

— Nu mă poți opri. Meriți să se roage cineva pentru dumneata și îi vorbesc adesea Domnului despre dumneata.

— La fel cum vă rugați pentru dușmanii dumneavoastră, observă el morocănos, dar ea nu se arătă tulburată.

Mai târziu, acasă, el reciti raportul, scrutând caligrafia chinuită. Cineva îl scrisese (poate un preot?), cineva care trăia o minciună, pretinzând a fi ceea ce nu era, riscându-și siguranța proprie, poate chiar viața. Rob J. își dori să poată sta de vorbă cu omul acesta.

Nick Holden fusese reales de două ori cu ușurință, datorită reputației sale de luptător contra indienilor, dar acum candida a patra oară și contracandidatul său era John Kurland, avocatul din Rock Island.

Kurland era foarte bine văzut de Democrați și de alții și poate că sprijinul acordat de „Nu Știu Nimic" lui Holden începuse să se dizolve.

Unii spuneau că congresmanul ar putea pierde de data aceasta, iar Rob J. aștepta ca Nick să facă un gest spectaculos ca să câștige voturi. Așa că nu a fost prea surprins când veni acasă într-o după-amiază și află că șeriful Graham și congresmanul Holden adunau o nouă poteră.

— Șeriful a zis că Frank Mosby, banditul, e ascuns undeva în nord, spuse Alden. Nick i-a întărâtat pe toți așa de tare, că sunt mai pregătiți să linșeze decât să ia prizonieri. Graham adună oamenii din toate părțile. Alex a plecat de acasă foarte excitat. A luat pușca de gâște și pe Vicky și s-a dus în oraș. Încruntă din sprâncene nemulțumit. Am încercat să-l conving să n-o facă, dar… Ridică din umeri.

Trude nu mai apucă să se răcorească, fiindcă Rob J. aruncă șaua la loc pe ea și se duse și el în oraș.

Bărbații erau adunați pe stradă în grupuri mici. Se auzeau râsete tari din fața magazinului general, unde Nick și șeriful țineau discursuri, dar el îi ignoră. Alex stătea cu Mal Howard și alți doi băieți, toți cu arme de foc și ochi strălucitori de importanță. Când îl văzu pe Rob J., fața îi căzu.

— Aș vrea să vorbesc cu tine, Alex, spuse Rob, trăgându-l de lângă ceilalți. Vreau să te întorci acasă, spuse când nu-i mai putea auzi nimeni.

— Nu, Pa.

Alex avea optsprezece ani și era labil. Dacă s-ar fi simțit împins prea tare, ar fi putut foarte bine să-i spună tatălui său să se ducă la naiba și să plece de acasă pentru totdeauna.

— Nu vreau să te duci. Am un motiv serios.

— Tot aud de motivul ăsta serios de când mă știu, spuse Alex frustrat. Am întrebat-o pe Ma de-a dreptul o dată, e Frank Mosby unchiul meu, sau nu? Și ea mi-a zis că nu.

— Ești un prost că ai pus-o pe mama ta într-o astfel de situație. Poți să te duci acolo și să-l împușți cu mâna ta pe Mosby, nu contează. Unii oameni tot o să vorbească. Dar ce spun ei n-are nicio importanță. Aș putea să-ți spun să vii acasă fiindcă e pușca mea și e bietul meu cal orb și bătrân. Dar motivul real pentru care nu poți să te duci e că ești băiatul meu și n-o să te las să faci ceva ce o să regreți tot restul vieții tale.

Alex aruncă o privire disperată spre locul unde Mal și ceilalți priveau curioși.

— Du-te și spune-le că am zis că ai prea multă treabă la fermă. Și după aceea, ia-o pe Vicky de pe unde ai lăsat-o și vino acasă.

Se întoarse și încălecă pe Trude și o luă pe Strada Principală. Bărbații se agitau în fața bisericii și își dădu seama ușor că deja băuseră prea mult.

Nu întoarse capul cam jumătate de milă, dar când o făcu, văzu calul cu pasul nesigur pe care îl căpătase de când nu mai vedea și figura aplecată peste gâtul iepei, ca și când omul ar fi mers împotriva unui vânt puternic, cu mica pușcă de gâște ținută cu țeava în sus, așa cum își învățase fiii.

În săptămânile ce urmară, Alex îl ocoli, nu atât fiindcă era supărat pe el, ci ca să-i evite autoritatea. Potera a fost plecată două zile. Își găsiră ținta într-o casă dărăpănată de pământ și luară precauții minuțioase înainte să intre peste el, dar acesta dormea. Și nu era Frank Mosby. Era un tip numit Buren Harrison, care atacase un vânzător de magazin în Geneseo și îi furase paisprezece dolari, iar Nick Holden și oamenii săi îl escortară triumfători și beți la închisoare.

Mai târziu, se află că Frank Mosby se înecase în Iowa cu doi ani în urmă, în timp ce încerca să treacă peste râul Cedar călare, în vremea inundației.

În noiembrie, Rob J. votă pentru trimiterea lui John Kurland la Congres și pentru reîntoarcerea lui Stephen A. Douglas la Senat. În seara următoare se alătură mulțimii care aștepta rezultatele alegerilor în magazinul Haskin's și, pe un raft, văzu o pereche de bricege de buzunar grozave. Fiecare avea o lamă mare, două lame mai mici și o forfecuță mică, toate de oțel călit, o teacă din carapace de broască țestoasă șlefuită și mâner de argint strălucitor. Erau cuțite pentru bărbați care nu se temeau să taie viața de-a dreptul și el le cumpără pentru fiii lui de Crăciun.

Imediat după lăsarea întunericului, Harold Ames sosi călare din Rock Island cu rezultatele alegerilor. Fusese o zi a foștilor. Nick Holden, luptător contra indienilor, îl învinsese pe John Kurland la mustață, iar senatorul Douglas urma și el să se reîntoarcă la Washington.

— Asta o să-l învețe minte pe Abraham Lincoln să le mai spună oamenilor să nu țină sclavi, hohoti Julian Howard, agitându-și pumnul triumfător.

— Asta a fost ultima oară când mai auzim de ticălosul *ăsta!*

42

La colegiu

Cum Holden's Crossing nu se afla pe calea ferată, tatăl lui Șaman îl conduse cele treizeci și două de mile până la Galesburg cu trăsurica, având cufărul în spate. Orașul și colegiul fuseseră proiectate cu un sfert de secol în urmă în statul New York, de prezbiterieni și congregaționiști care veniseră și construiseră case pe străzile care se întindeau într-o perfectă tablă de șah în jurul unei piețe publice. La colegiu, decanul studenților, Charles Hammond spuse că, de vreme ce Șaman era mai tânăr ca majoritatea celorlalți înscriși, nu va locui în dormitorul comun. Decanul și soția lui luau câțiva chiriași în casa lor cu ferestre albe de pe Cherry Street și acolo, într-o cameră de la etajul al doilea, a fost găzduit Șaman.

În fața camerei sale, scările coborau la o ușă ce dădea spre pompa din grădina din spate și spre privată. În camera din dreapta era o pereche de studenți palizi, congregaționiști, care preferau să vorbească unul cu altul. În cele două camere de vizavi locuiau bibliotecarul scund și demn al colegiului și un student mai mare pe nume Ralph Brooke, care avea o față veselă, pistruiată și ochi ce păreau totdeauna puțin mirați. Brooke era student la latină. La micul dejun, în prima dimineață, Șaman îl văzu cărând un volum de Cicero. Tatăl său îl învățase temeinic latina pe Șaman.

— *Incandi neti labores,* zise el. Munca îndeplinită e plăcută.

Fața lui Brooke se lumină ca o lampă.

— *Ita vivam, ut scio.* Cum trăiesc, știu. Brooke deveni singura persoană din casă cu care Șaman vorbea regulat cu excepția decanului și a nevestei sale slăbănoage cu păr alb, care încercau să rostească zilnic cele câteva cuvinte de complezență.

— *Ave,* îl întâmpina Brooke în fiecare dimineață. *Quomo-de te habes hodie, iuvenis?* Ce faci în dimineața asta, tinere?

— *Tam bene quam fieri possit talibus in rebus, Caesar.* Pe cât de bine se poate aștepta în situația dată, o, Cezar, răspundea întotdeauna Șaman, în fiecare dimineață. Era mica lor glumă.

La micul dejun, Brooke fura biscuiți și căsca tot timpul. Numai Șaman știa de ce. Brooke avea o femeie în oraș și venea acasă adesea foarte târziu. La două zile după sosirea lui Șaman acolo, latinistul îl convinsese să se strecoare la parter și să descuie ușa de la intrare după ce toți ceilalți se băgau în pat, în așa fel ca Brooke să se poată întoarce neobservat. Era un serviciu pe care Brooke îl cerea des.

Orele începeau în fiecare zi la opt. Șaman alese fiziologie, compoziție și literatură engleză și astronomie. Spre încântarea lui Brooke, trecu o examinare la latină.

Forțat să studieze o limbă suplimentară, alese ebraica, și nu greaca, din motive pe care nu le exploră. În prima sa duminică în Galesburg, decanul și doamna Hammond îl luară la biserica prezbiteriană, dar după aceea le spuse celor doi Hammond că e congregaționist și celor doi congregaționiști că e prezbiter, așa că în fiecare duminică dimineața a fost liber să se plimbe prin oraș.

Calea ferată ajunsese la Galesburg cu șase ani înaintea lui Șaman și adusese cu ea prosperitate și un amestec corespunzător de oameni. În plus, o colonie cooperatistă de suedezi eșuase lângă oraș, în Mission Hill, și o parte a membrilor săi venise

să locuiască în Galesburg. Îi plăcea să le privească pe fetele și femeile suedeze, cu părul lor blond strălucitor și pielea încântătoare.

Când luă măsuri ca să se asigure că nu păta cearșafurile doamnei Hammond în timpul nopților, femeile din fanteziile sale au început să fie suedeze. Odată, pe South Street, se opri brusc văzând o femeie cu păr închis la culoare, pe care era sigur că o cunoaște și, pentru moment, a fost incapabil să respire. Dar se dovedi că femeia era o străină. Îi zâmbi repede când îi surprinse privirea, dar el coborî ochii și se grăbi să se depărteze. Părea să aibă cel puțin douăzeci de ani. Nu vroia să facă niciodată cunoștință cu nicio femeie mai bătrână ca el.

Îi era dor de casă și suferea din dragoste, dar ambele maladii se diminuară curând și deveniră dureri suportabile, ca durerile cronice de dinți. Nu-și făcu prieteni, poate din cauza tinereții și a surdității sale, ceea ce îl ajută să fie un elev bun, fiindcă studia cea mai mare parte din timp. Cursurile lui favorite erau astronomia și fiziologia, deși fiziologia îl cam dezamăgi, fiind doar o înșiruire nu prea exactă a părților și componentelor corpului. Singura discuție despre procese fiziologice pe care o susținu domnul Rowells, instructorul, a fost o predică despre digestie și importanța regularității ei. Dar în sala de fiziologie era un schelet prins cu sârmă, suspendat de un șurub înfipt în țeastă și Șaman petrecu ore în șir singur cu scheletul, memorând forma, numele și funcția fiecărui oscior albit de vreme.

Galesburg era un oraș frumos, cu străzile încadrate de ulmi, castani și arțari, ce fuseseră plantați de primii coloniști. Aici inventase Harvey Henry May un plug de oțel automat. Un galesburghez, pe nume Olmsted Ferris, obținuse un soi bun de porumb de floricele, fusese în Anglia și făcuse o demonstrație în fața Reginei Victoria cu floricelele. Iar senatorul Douglas și opozantul său,

Lincoln, vorbiseră aici, la colegiu, pe 7 octombrie 1859.

Șaman se duse în noaptea aceea la dezbatere, dar când ajunse în Sala Principală era deja înghesuială și își dădu seama că, de pe cel mai bun loc care mai era liber, n-ar putea citi buzele candidaților. Părăsi sala și urcă scările până la o ușă ce dădea pe acoperiș, unde profesorul Gardner, de astronomie, avea un mic observator, în care fiecare student din clasa sa era obligat să stea și să studieze cerul mai multe ore în fiecare lună. În noaptea aceea Șaman a fost singur și aruncă o privire în ocularul telescopului Alvan Clark, cu refracție de cinci inci, care era mândria profesorului Gardner. Ajustă lentila, scurtând distanța dintre ocular și lentila convexă frontală, iar astrele sclipiră drept către el, de două sute de ori mai mari decât cu o clipă înainte. O noapte rece, destul de senină ca să se vadă două dintre inelele lui Saturn.

Studie nebuloasele Orion și Andromeda, apoi începu să miște telescopul spre tripodul propriu, căutând. Profesorul Gardner numea tehnica aceasta „a mătura cerul” și spunea că o femeie pe nume Maria Mitchell măturase cerul și își câștigase faimă veșnică descoperind o cometă.

Șaman nu văzu nicio cometă. Privi până ce stelele părură că încep să se rotească, enorme și strălucitoare. Din ce se formează ele oare, acolo sus? Și stelele de lângă ele? Și cele din spatele lor?

Avu sentimentul că fiecare stea și fiecare planetă erau o parte a unui sistem complicat, ca oasele dintr-un schelet sau ca o picătură de sânge din trup. O parte atât de mare din natură părea să fie organizata, gândită – atât de ordonată, și totuși atât de complicată. Ce o făcuse să fie așa? Domnul Gardner îi spusese lui Șaman că pentru a deveni un bun astronom n-aveai nevoie decât de ochi buni și abilitate matematică. Timp de câteva zile consideră că astronomia va fi munca vieții sale, dar apoi se

răzgândi. Stelele erau magice, dar nu puteai face altceva decât să le privești. Dacă un corp ceresc o lua razna, n-aveai nicio speranță că îl mai poți îndrepta cumva.

Când reveni acasă de Crăciun, Holden's Crossing nu mai era ce fusese până atunci, ci într-un fel diferit, mai însingurat decât camera lui din casa decanului și, la sfârșitul vacanței, a fost aproape bucuros să se întoarcă la colegiu.

Era încântat de cuțitul pe care i-l dăduse tatăl său și cumpără o bucată de cremene și un vas mic de ulei și ascuți fiecare lamă până tăia un fir de păr.

În al doilea semestru alese chimia în locul astronomiei. Compoziția i se părea dificilă. Mi-ai spus ÎNAINTE**,** mâzgăli neciteț profesorul său de engleză, că Beethoven a scris cea mai mare parte din muzica sa după ce a surzit. Profesorul Gardner îl încuraja să folosească telescopul de câte ori vroia, dar în noaptea dinaintea examinării la chimie din februarie mătură cerul în loc să învețe tabelul lui Berzelius cu greutățile atomice și luă notă proastă. După asta, nu se mai uita atâta pe cer, dar începu să se descurce foarte bine la chimie. Când se duse din nou la Holden's Crossing de Paște, familia Geiger îi invită la cină și interesul lui Jason pentru chimie făcu momentul mai puțin chinuitor pentru Șaman, fiindcă Jay îi puse o mie de întrebări despre curs. Răspunsurile lui părură a-l satisface.

— Ce ai de gând să faci în viață, Șaman? întrebă Jay.

— Nu știu încă. M-am gândit… poate o să mă apuc de științe.

— Dacă îți vei alege farmacia, aș fi încântat să te învăț. El văzu pe fețele părinților săi că oferta le făcea plăcere și îi mulțumi stângaci lui Jay, spunând că o să se gândească la asta; dar știa că nu vrea să fie farmacist. Își ținu ochii în farfurie câteva minute și pierdu o parte din conversație, dar

când ridică privirea văzu că fața Lillianei era umbrită de tristețe. Tocmai îi spunea mamei lui că bebelușul lui Rachel ar fi urmat să se nască peste cinci luni și o vreme după aceea continuară să vorbească despre sarcini pierdute.

În vara aceea, Șaman munci cu oile și citi cărți de filosofie împrumutate de la George Cliburne. Când se întoarse la colegiu, decanul Hammond îi permise să renunțe la ebraică și alese să studieze piesele lui Shakespeare, matematici avansate, botanică și zoologie. Numai unul din studenții la religie se întoarse la Knox după un an, dar tot asta făcuse și Brooke, cu care Șaman continuă să converseze ca un roman, menținându-și latina proaspătă. Profesorul său favorit, Gardner, preda și cursul de zoologie, dar era un astronom mai bun decât un biolog. Disecară numai broaște și șoareci și pești mici, desenând o mulțime de diagrame. Șaman nu avea talentul artistic al tatălui său, dar faptul că își petrecuse copilăria în preajma Makwei îi oferise un început bun în botanică; scrise primul său proiect despre anatomia florilor.

În anul acela disputa asupra sclaviei se încinse pasional la colegiu. Împreună cu alți studenți și membri ai facultății se alătură Societății pentru abolirea sclaviei, dar erau mulți în colegiu și în Galesburg care se identificau cu Statele Sudiste și din când în când disputa devenea urâtă.

În cea mai mare parte a timpului, ceilalți îl lăsau în pace. Locuitorii orașului și studenții se obișnuiseră cu el, dar pentru ignoranți și superstițioși el devenise un mister, o legendă locală. Nu înțelegeau nimic despre surzenie și despre cum poate un surd să-și dezvolte anumite sensibilități compensatorii. Stabiliseră rapid că era surd de-a binelea, dar unii credeau că are puteri oculte, pentru că, dacă învăța singur și cineva venea încet din spate, îi detecta întotdeauna prezența. Spuneau că „are ochi în spate”. Nu

pricepeau că el simțea vibrațiile pașilor ce se apropiau, răceala aerului prin ușa deschisă, curentul care îi flutura hârtia din mână. Era fericit că niciunul dintre ei n-avea să afle vreodată că putea recunoaște notele pe pian. Știa că uneori vorbeau despre el ca despre „băiatul ăla surd *ciudat”.*

Într-o după-amiază plăcută de mai, se plimbase prin oraș, observând schimbările florilor din grădini și, la South Street și Cedar, un poștalion tras de patru cai luă colțul cu viteză prea mare. Deși a fost scutit de strigăte și scrâșnitul potcoavelor, văzu unica formă furioasă scăpând de dezastrul ciocnirii frontale, numai pentru a fi prinsă de roata dreaptă din spate, care cără câinele în jurul ei aproape o rotație completă înainte de a-l izbi de pavaj. Vehiculul se depărtă lăsând câinele să zacă în praf, iar Șaman se grăbi să se apropie.

Victima era o femelă gălbuie de rasă nedeterminată, cu picioare strâmbe și o coadă cu vârf alb. Șaman își spuse că trebuie să fie corcitură cu terrier. Zăcea pe spate și un fii subțire de sânge îi curgea la colțul gurii.

Un cuplu care se plimbase pe acolo veni să se uite.

— Înfiorător, spuse bărbatul. Vizitii nebuni. Putea la fel de bine să fie unul dintre noi. Ridică o mână a avertisment când văzu că Șaman se pregătea să îngenuncheze. N-aș face-o să fiu în locul tău. Sigur o să te muște în durerea ei de acum.

— Știți a cui e? întrebă Șaman.

— Nu, răspunse femeia.

— E o vagaboandă, spuse bărbatul, și cei doi se îndepărtară.

Șaman îngenunche și mângâie cățelul cu fereală, dar animalul îi linse mâna. Îi simțea toate patru labele și nu păreau să fie rupte, din fericire. După o clipă de gândire își scoase haina și înveli câinele în

ea. Ținând-o în brațe ca pe un copil sau o grămadă de rufe murdare, o duse la el acasă. Nimeni nu se afla la ferestrele laterale, așa că nu a fost observat când intră în curte cu povara sa. Nu se întâlni cu nimeni pe scări. Ajuns în camera sa, puse câinele pe podea, apoi scoase chiloții și ciorapii din primul sertar al biroului său. Din dulapul de pe hol luă niște cârpe pe care doamna Hammond le folosea pentru curățenie. Apoi făcu un fel de cuib în sertar și puse câinele acolo. Când își inspectă jacheta, văzu că nu era decât puțin sânge pe ea. În plus, fusese întoarsă pe dos.

Câinele zăcu în sertar și îl privi.

La vremea cinei, Șaman ieși. Pe coridor, Brooke îl privi uimit cum își încuia camera, lucru pe care nimeni nu-l făcea dacă nu părăsea casa.

— *Quid vis?* spuse Brooke.

— *Condo parvam catulam in meo cubiculo.*

Brooke mări ochii de uimire.

— Ai?… Nu-și credea propria latină… Ai ascuns o cățelușă în camera ta?

— *Sic est.*

— Uau! spuse Brooke, nevenindu-i să creadă și îl bătu pe Șaman pe spate. În sala de mese, fiind luni, mai era friptură rămasă de duminică. Șaman strecură în buzunar mai multe bucățele din farfurie, în timp ce Brooke îl observa cu interes. Când doamna Hammond ieși să aducă desertul, luă jumătate de ceașcă de lapte și părăsi camera în timp ce decanul era adâncit într-o conversație despre buget cu bibliotecarul.

Cățeaua nu se arătă niciun pic interesată de carne și nici nu linse laptele. Șaman își muie degetele în lapte și i le puse pe limbă, cum ar fi hrănit un miel rămas fără mamă și reuși s-o hrănească puțin în felul acesta.

Apoi învățătimp de mai multe ore. La sfârșitul serii o mângâie. Nasul ei era fierbinte și uscat.

— Culcă-te, fii fetiță cuminte, îi spuse și stinse lampa.

Era ciudat să mai aibă o creatură vie în camera lui, dar îi plăcea.

Dimineața se duse drept la cățel și descoperi că nasul ei era rece. De fapt, tot corpul ei era rece, și înțepenit.

— La naiba, se oțărî Șaman.

Acum trebuia să se gândească cum să scape de ea. În timpul acesta, se spălă și se îmbrăcă și merse la micul dejun, încuindu-și din nou camera. Brooke îl aștepta în hol.

— Am crezut că glumești, spuse excitat. Dar am auzit-o țipând și gemând jumătate de noapte.

— Îmi pare rău, spuse Șaman. N-o să se mai întâmple de-acum.

După micul dejun, se duse în camera lui, se așeză pe pat și se uită la câine. Va trebui să aștepte până plecau toți la orele de dimineață ca să scoată câinele afară, se gândi el. Trebuie să fie o lopată în pivniță. Va pierde cu siguranță primul curs.

Dar realiză în același timp că era o ocazie pentru o investigație post-mortem.

Posibilitatea îl intriga, dar ridica și probleme. Sângele, de exemplu. Îl ajutase pe tatăl său la autopsii și știa că sângele se coagula la câtva timp după moarte, dar tot o să mai sângereze…

Așteptă până ce aproape toți părăsiră casa, apoi se duse în holul din spate unde cada de baie din metal atârna într-un cui. O cără în camera lui și o așeză lângă fereastră, unde lumina era bună. Când puse cățeaua în cadă pe spate, cu labele în aer, arăta de parcă ar fi așteptat să fie mângâiată pe burtă. Ghearele îi erau lungi, ca ale unei persoane neglijente, și una era ruptă. Avea patru degete la labele din spate și încă unul mai mic, suplimentar, la cele din față. Vru să vadă cum arătau articulațiile labelor față de cele umane. Desfăcu lama cea mică a briceagului dăruit de tatăl său. Câinele avea perii lungi subțiri și alții mai scurți și

mai groși, dar blana de pe burtă nu-l împiedică și carnea se deschise ușor sub lama cuțitului.

Nu se duse la ore și nici nu se opri pentru prânz. Toată ziua disecă și își luă notițe și schiță diagrame. Târziu după-amiază, terminase cu toate organele interne și cea mai mare parte a articulațiilor. Mai vroia încă să studieze și să deseneze coloana, dar băgă câinele în sertar și îl închise. Apoi puse apă în ligheanul lui propriu și se spălă îndelung, folosind mult săpun cafeniu, apoi goli ligheanul în cadă. Înainte să coboare la cină, își puse haine curate.

Totuși, abia terminaseră supa când decanul Hammond adulmecă în aer cu nasul lui fleșcăit.

— Ce-i? întrebă soția sa.

— Ceva, replică decanul. Varză?

— Nu, răspunse ea.

Șaman a fost fericit să scape când se termină masa.

Ajunse în camera sa transpirat tot, temându-se cumplit că cineva s-ar putea decide să facă o baie.

Nimeni n-o făcu. Prea nervos ca să doarmă, aşteptă un timp extrem de lung, până a fost atât de târziu încât toți se duseseră cu siguranță la culcare. Apoi scoase cada din cameră, o cără în jos pe scări și goli lichidul sângeriu pe pajiște afară. Fântâna din curte i se păru extrem de zgomotoasă când mânui mânerul și exista mereu pericolul ca cineva să coboare la pivniță, dar nu se întâmplă nimic. Curăță cada cu săpun de mai multe ori și o clăti bine, apoi o duse înapoi înăuntru și o agăță în cui.

Dimineața trebui să accepte că nu va putea diseca șira spinării, fiindcă în cameră se încălzise și duhoarea era grea. Lăsă sertarul închis și îngrămădi perna și hainele în jurul lui, sperând să înăbușe mirosul. Dar când coborî la micul dejun, fețele din jurul lui erau palide.

— Un șoarece mort în zid, presupun, spuse bibliotecarul. Sau poate un șobolan.

— Nu, zise domnul Hammond. Am găsit sursa duhorii azi-dimineață. Pare să vină din pământul din jurul puțului. Decanul oftă. Sper că nu voi fi nevoit să sap altă fântână.

Brooke arăta de parcă nu dormise deloc. Se uita nervos în altă parte.

Amețit, Șaman se grăbi să ajungă la ora de chimie, ca să le dea ocazia să plece toți de acasă. Când termină chimia, în loc să se ducă la ora de Shakespeare, se precipită înapoi acasă, să pună lucrurile în ordine. Dar când urcă scările din spate, îi găsi pe Brooke și pe doamna Hammond împreună cu unul din cei doi polițiști ai orașului stând în fața ușii lui. Ea ținea cheia ei.

Toți se uitară spre Șaman.

— E ceva mort înăuntru? întrebă polițistul.

Șaman nu se simți în stare să răspundă.

— Mi-a spus că a ascuns o femeie[22] înăuntru, zise Brooke.

Șaman își regăsi vocea.

— Nu, spuse el, dar polițistul luase cheia de la doamna Hammond și descuie iute ușa.

Înăuntru, Brooke tocmai vru să se uite sub pat, dar polițistul văzu perna și cârpele și se duse direct și deschise sertarul.

— Un câine, spuse. Tăiat tot, se pare.

— Nu e o femeie? întrebă Brooke. Se uitară spre Șaman. Ai spus o târfă.

— Tu ai spus o târfă. Eu am spus *catulam,* îi replică Șaman. „Câine", genul feminin.

— Presupun, domnule, spuse polițistul, că nu mai e nimic mort ascuns pe aici? Pe onoarea dumitale?

— Nu, spuse Șaman.

Doamna Hammond îl privi dar nu spuse niciun cuvânt. Se grăbi să iasă și să coboare scările și auziră imediat ușa de la intrare trântindu-se în urma ei.

Polițistul oftă.

— O să se ducă drept la biroul soțului ei. Cred că ar trebui să te duci și dumneata tot acolo.

Șaman dădu din cap și îl urmă, trecând pe lângă Brooke, ai cărui ochi priveau încercați de regret peste batista pe care și-o ținea în dreptul nasului și al gurii.

— *Vale,* spuse Șaman.

A fost dat afară. Mai rămăseseră mai puțin de trei săptămâni până la sfârșitul semestrului și profesorul Gardner îi permise lui Șaman să doarmă pe o laviță în magazia din grădina lui. Șaman curăță grădina și semănă treizeci și două de picioare de cartofi, ca să-și arate recunoștința. Un șarpe care locuia sub niște ghivece îi dădu puțin fiori, dar după ce realiză că era doar un șarpe de casă, se înțeleseră bine.

Primi note excelente, dar i se dădu o scrisoare pecetluită, pentru tatăl său. Când ajunse acasă, stătu în birou și așteptă ca tatăl său s-o citească. Șaman cam știa ce scria acolo. Decanul Hammond îi spusese că își câștigase calificative pentru doi ani de colegiu, dar că era suspendat pe un an, ca să aibă timp să se maturizeze suficient pentru a se putea integra în comunitate. Când avea să se întoarcă, trebuia să-și caute altă gazdă.

Tatăl lui termină de citit scrisoarea și își ridică privirea spre el:

— Ai învățat ceva din această mică aventură?

— Da, Pa, spuse el. Câinele e surprinzător de asemănător cu omul pe dinăuntru. Inima e, bineînțeles, mult mai mică, cam la jumătate față de inima umană, dar seamănă foarte bine cu inimile pe care le scoți tu și le cântărești. Aceeași culoare roșcată-maronie.

— Nu chiar maronie…

— Ei bine… roșcată.

— Da, roșcată.

— Plămânii și tractul intestinal sunt și ele similare. Dar nu și splina. În loc să fie rotundă și

compactă, splina e ca o limbă mare, lungă de un picior, lată de doi inchi și groasă de un inch. Aorta era ruptă. De asta a murit. Cred că și-a pierdut aproape tot sângele. O cantitate mare era strânsă în cavitate.

Tatăl său îl privi.

— Mi-am luat notițe. Dacă te interesează, ți le dau să le citești.

— Mă interesează foarte mult, spuse tatăl său gânditor.

43

Aplicantul

Noaptea, Șaman zăcea întins pe patul cu schelet de funii care ar mai fi trebuit strânse, privind la pereții atât de familiari, încât din variația luminii pe ei putea spune ce anotimp era. Tatăl său îi sugerase să-și petreacă acasă anul de suspendare.

— Acum, că ai învățat ceva fiziologie, îmi poți fi mai folositor când fac o autopsie. Și o pereche de mâini în plus pe care să mă bazez când merg la vreo consultație. Între timp, mai zise Rob J., poți să mai ajuți la fermă.

Curând, părea că Șaman nici nu plecase vreodată de acasă. Dar, pentru prima oară în viața lui, tăcerea ce-l înconjura îi dădea un sentiment de singurătate acută.

În anul acela, cu corpurile provenite din sinucideri și delicte și cu alte victime drept manuale, Șaman învață arta disecției. În casele celor bolnavi și răniți, pregăti instrumente și pansamente și privi atent cum se mobiliza tatăl său ca să facă față fiecărei noi situații. Știa că și tatăl său îl urmărește și munci din greu și se păstră în alertă, învățând numele instrumentelor, ale atelelor și ale pansamentelor, astfel încât să le aibă pregătite ori de câte ori Rob J. cerea vreunul din ele.

Într-o dimineață, când se opriră lângă râu să se ușureze, îi spuse tatălui său că intenționa să studieze mai departe medicina în loc să se întoarcă la colegiul Knox când avea să-i expire anul de suspendare.

— La dracu', spuse Rob J. și Șaman simți gustul amar al dezamăgirii, fiindcă văzu pe fața tatălui

său că nimic nu-i schimbase acestuia opinia.

— Nu înțelegi, băiete? Încerc să te feresc de suferință. E clar că ai un talent real pentru știință. Termină colegiul și o să-ți plătesc pentru cea mai bună educație înaltă care există, oriunde în lume. Poți să predai, să faci cercetare. Cred că ai în tine forța de a face lucruri mari.

Șaman clătină din cap.

— Nu-mi pasă dacă sufăr. Cândva mi-ai legat mâinile și nu mi-ai dat să mănânc până nu mi-am folosit vocea, încercai să faci cum e mai bine pentru mine, fără să mă protejezi de durere.

Rob J. oftă, apoi dădu din cap.

— Foarte bine. Dacă mintea ta e atrasă de medicină, poți să înveți cu mine.

Dar Șaman clătină din cap.

— Ți-ai face o pomană cu fiul tău surd. Să încerci să faci ceva de valoare din bunuri inferioare, împotriva credinței tale.

— Șaman… protestă tatăl său, cu voce grea.

— Intenționez să studiez cum ai făcut-o și tu, la o școală medicală.

— Asta e o idee deosebit de proastă. Nu-mi imaginez că vreo școală bună o să te primească. Tot felul de școli medicale amatoriste răsar peste tot și ele te vor accepta.

Ar accepta pe oricine poate plăti. Dar ar fi o tristă eroare să încerci să înveți medicină la vreuna din școlile astea.

— Nici n-am intenția. Șaman îi ceru tatălui său să-i facă o listă cu cele mai bune școli medicale aflate la o distanță rezonabilă de valea râului Mississippi.

Rob J. se duse în biroul său de îndată ce ajunseră acasă și compuse lista, pe care i-o dădu înainte de cină, ca și cum ar fi vrut să-și alunge subiectul din minte. Șaman puse petrol proaspăt în lampă și se așeză la masa mică din camera sa, unde stătu până mult după miezul nopții, scriind scrisori. Se strădui să explice cât mai clar că

aplicantul e un om surd, fiindcă nu vroia să aibă surprize neplăcute.

Iapa pe nume Bess, fosta Monica Grenville, fusese piele și os când îl cărase pe Rob J. peste jumătate din continent, dar acum era grasă și plăcută la bătrânețea ei fără muncă. Dar, pentru biata Vicky cea oarbă, viața luă o turnură urâtă. Într-o toamnă târzie, Rob J. veni acasă după-amiaza și o găsi pe Vicky tremurând pe pășune. Capul îi cădea, picioarele slăbănoage erau depărtate larg și era indiferentă la tot ce se întâmpla în jur, ca orice om care a trecut, slab și neputincios, la vârsta bătrâneții și a bolii.

În dimineața următoare se duse la soții Geiger și îl întrebă pe Jay dacă avea o rezervă de morfină.

— Cât vrei?

— Cât să omoare un cal, spuse Rob J.

O trase pe Vicky în mijlocul pajiștii și îi dădu doi morcovi și un măr. Injectă drogul în vena ei jugulară dreaptă, vorbindu-i blând și mângâind-o pe gât, în timp ce ea rumega ultimul morcov dulce. Aproape imediat ea se prăbuși în genunchi și apoi se culcă pe o parte. Rob J. stătu cu ea până se stinse, apoi oftă și le spuse fiilor lui să aibă grijă de ea și plecă să-și facă vizitele.

Șaman și Alex începură să sape exact lângă spatele ei. Le luă mult timp, fiindcă groapa trebuia să fie adâncă și largă. Când a fost gata, se opriră și se uitară la cal.

— Ciudat, cum îi ies incisivii în afară, spuse Șaman.

— Așa își arată caii vârsta, după dinți, spuse Alex.

— Îmi amintesc când dinții ei erau drepți ca ai tăi și ai mei… A fost o fată bună.

— Se bălega cam mult, spuse Alex, și zâmbiră amândoi. Totuși, după ce o băgară în groapă, bătătoriră repede pământul deasupra, incapabili să se uite la ea. Transpirau în ciuda zilei reci. Alex îl

duse pe Șaman în grajd și îi arătă unde ținea Alden whisky-ul sub niște saci și sorbi o înghițitură zdravănă din bidon, iar Șaman una mai mică.

— Trebuie să scap de aici, zise Alex.

— Am crezut că-ți place să muncești la fermă.

— … Nu mă înțeleg cu Pa.

Șaman ezită.

— Ține la noi, Alex.

— Sigur, ține. A fost bun cu mine. Dar… mă întreb despre tatăl meu natural. Nimeni nu-mi spune nimic și asta mă face să fiu rău și să stârnesc și mai mult scandal, fiindcă mă simt ca ultimul bastard.

Asta îl duru pe Șaman.

— Îi ai pe Ma și pe Pa. Și un frate, spuse tăios. Ar trebui să fie de ajuns pentru oricine nu-i un tâmpit.

— Bătrânul Șaman, totdeauna cu bun simț. Rânji. Să-ți spun eu, ce-ar fi să plecăm noi doi de-aici. În Ca-li-for-ni-a. Trebuie să mai fie ceva aur rămas pe-acolo. O să ne distrăm ca lumea, ca pe vremuri, o să ne îmbogățim și o să ne întoarcem să cumpărăm blestematul ăsta de oraș de la Nick Holden.

Era o perspectivă atrăgătoare, să plece la colindat cu Alex, iar oferta era mai mult de jumătate serioasă.

— Eu am alte planuri, Bigger. Și nu fugi, fiindcă dacă n-o să fii tu aici, cine o să curețe rahatul oilor?

Alex se aruncă la el, îl trânti la pământ. Icnind și gâfâind, se luară la bătaie. Bidonul lui Alden zbură într-un colț, unde se goli în praf, în timp ce ei se rostogoleau pe podeaua presărată cu fân, a grajdului. Alex era întărit de munca grea și puternic, dar Șaman era mai mare și mai puternic și în curând îl prinse pe fratele său cu brațul de după gât și îl puse la pământ. După un timp își dădu seama că Alex vroia să spună ceva și își luă

brațul stâng de după gâtul lui Alex, în timp ce cu dreapta ridică fața fratelui său, ca s-o vadă.

— Dă-te bătut și-ți dau drumul, reuși Alex să îngaime și Șaman se prăbuși pe spate în fân, râzând.

Alex se târî până la bidonul vărsat și se uită la el posomorât.

— Alden o să fie furios.

— Spune-i că l-am băut eu.

— Nu. Cine-ar crede una ca asta? zise Alex și duse bidonul la gură, ca să salveze ultimele picături.

În toamna aceea plouă mult, până în sezonul când de obicei se punea zăpada. Ploile cădeau în șiroaie grele argintii, dar intermitent, cu mai multe zile de vreme bună între furtuni, așa că râurile se umflară și mugiră între maluri, dar rămaseră în albiile lor. Pe pajiște, pământul de pe mormântul lui Vicky, ce fusese cândva o movilită, se turti până ce deveni imposibil de localizat.

Rob J. cumpără un mânz sur cu oase zdravene pentru Sarah și îl botezară Boss, deși când Sarah era în șa, ea era bossul.

Rob J. promise că va căuta un cal pentru Alex. Alex a fost suficient de recunoscător, fiindcă nu era prea strângător din fire și orice ban ar fi pus deoparte era pentru cumpărarea unei pușți de vânătoare la care visa.

— Se pare că sunt permanent în căutarea unui cal, spuse Rob J., dar nu sugeră că ar urma să caute un cal și pentru Șaman.

Sacul de poștă sosea la Holden's Crossing din Rock Island în fiecare după-amiază de marți și vineri. În jurul Crăciunului, Șaman începu să aștepte fiecare sosire a corespondenței, dar abia în a treia săptămână a lui februarie scrisorile începură să vină. În marțea aceea primi două scrisori scurte de respingere, una de la Colegiul medical din Wisconsin și a doua de la Departamentul medical al Universității din Louisiana. Vineri o altă

scrisoare îl informa că pregătirea sa părea a fi excelentă, dar că „Rush Medical College din Chicago nu dispunea de facilități pentru persoane surde”.

Facilități? Credeau oare că are nevoie să fie pus în cușcă?

Tatăl lui știa că scrisorile au sosit și înțelese din purtarea controlată a lui Șaman că au fost refuzuri. Șaman ar fi fost scârbit dacă tatăl său l-ar fi tratat cu îngăduință sau cu simpatie, dar nu se întâmplă așa. Refuzurile au fost uitate; nicio altă scrisoare nu apăru timp de șapte săptămâni și Șaman se resemnă.

Rob J. citise notițele lui Șaman făcute în timpul disecției câinelui și le găsise promițătoare, deși nu prea sofisticate. El sugeră că propriile lui fișe ar putea să-l învețe pe Șaman despre rapoartele anatomice, iar acesta începu să le studieze ori de câte ori avea timp liber. Astfel dădu din întâmplare peste raportul de autopsie al Makwei-ikwa. Se simți ciudat citindu-l, știind că, în timp ce se întâmplau lucrurile teribile descrise în raport, el era un băiețel, dormind în pădure la mică distanță de locul acela.

— A fost violată! Știam că a fost ucisă, dar…

— Violată și sodomizată. Nu e genul de lucru pe care să-l spui unui copil, zise tatăl său.

Citi raportul din nou și din nou, uluit.

Unsprezece răni prin înjunghiere, dispuse într-o linie neregulată de la gât în jos pe stern până la doi centimetri inferior de apendicele xifoid.

Răni triunghiulare, largi între 0,947 și 0,952 centimetri. Trei atingând inima, 0,887 centimetri, 0,799 centimetri, 0,803 centimetri.

— De ce au rănile dimensiuni diferite?

— Asta înseamnă că arma era ascuțită, îngroșându-se progresiv spre mâner. Cu cât lovitura era mai puternică, rana era mai largă.

— Crezi că o să-i prindă vreodată pe cei care au făcut asta?

— Nu, nu cred, răspunse tatăl său. Cel mai probabil că au fost trei. Multă vreme am avut oameni care l-au căutat peste tot pe un anume Eliwood R. Patterson. Dar nici urmă de el. Probabil era un nume fals. Mai era un bărbat cu el, pe nume Cough. N-am întâlnit niciodată un om cu numele ăsta și nici n-am mai auzit de vreunul. Și un tânăr cu pată roșie pe față și care șchiopăta. Obișnuiam să mă încordez de câte ori vedeam pe cineva cu fața pătată sau șchiop. Dar niciodată nu le aveau pe amândouă.

Autoritățile nu s-au străduit niciodată să-i găsească, iar acum… Ridică din umeri. A trecut prea mult timp, prea mulți ani.

Șaman recunoscu tristețe în vocea tatălui său, dar văzu că cea mai mare parte a mâniei și pasiunii se topiseră demult.

Într-o zi de aprilie, când Șaman și tatăl său călăreau prin dreptul mănăstirii catolice, Rob J. întoarse pe Trude pe potecă și Șaman îl urmă pe Boss.

Înăuntru, Șaman observă că multe dintre călugărițe îl salutau pe tatăl său pe nume și nu păreau deloc surprinse să-l vadă acolo. Tatăl său îl prezentă maicii Miriam Ferocia, care părea să fie șefa. Ea îi puse să se așeze, pe tatăl său într-un tron mare de piele și pe Șaman pe un scaun incomod de lemn sub crucifixul de pe perete, de care spânzura un Iisus de lemn cu ochii triști, în timp ce una dintre călugărițe îi servi cu cafea bună și pâine caldă.

— O să-l mai aduc pe băiat, îi spuse tatăl său Maicii Superioare. De obicei, nu primesc pâine la cafea. Șaman realiză că tatăl său avea multe părți surprinzătoare și că probabil n-avea să-l înțeleagă niciodată pe deplin.

Șaman le văzuse pe surori îngrijind din când în când pacienții tatălui său, totdeauna în perechi. Rob J. și călugărița vorbiseră pe scurt despre mai multe cazuri, dar în curând ajunseră la politică și a fost clar că vizita era una socială. Rob J. aruncă o privire crucifixului.

— Ralph Waldo Emerson e citat în Chicago Tribune cum că ar fi spus că John Brown și-a făcut spânzurătoarea la fel de glorioasă ca pe cruce, spuse el.

Miriam Ferocia observă că Brown, un abolиționist zelos care fusese spânzurat pentru că prădase un depozit de arme al Statelor Unite în partea de vest a Virginiei, devenise rapid un martir în ochii celor care se opuneau sclaviei.

— Totuși, nu sclavia e cauza reală a disensiunilor dintre regiuni. Ci economia. Sudul își vinde bumbacul și zahărul Angliei și Europei și cumpără bunuri fabricate de acolo, în loc să cumpere din Nordul industrial. Sudul a decis că nu are nevoie de restul Statelor Unite ale Americii. În ciuda discursurilor domnului Lincoln împotriva sclaviei, asta-i buba care doare.

— Nu mă pricep la economie, spuse Șaman gânditor. Trebuia s-o studiez anul ăsta, dacă mă întorceam la colegiu.

Când călugărița întrebă de ce nu se întorsese, tatăl său îi dezvălui că fusese suspendat pentru disecția unui câine.

— O, dragă! Și era mort în tot timpul ăsta? întrebă ea.

Asigurată că era, dădu din cap.

— Da, atunci e în regulă. Nici eu n-am studiat niciodată economia. Dar o am în sânge. Tatăl meu și-a început viața ca tâmplar, care repara căruțe de fân. Acum e proprietarul unei fabrici de trăsuri în Frankfurt și al alteia în München. Zâmbi. Numele tatălui meu e Brotknecht. Asta înseamnă brutar, fiindcă în Evul Mediu ai mei erau brutari. Totuși,

în Baaden, unde am fost novice, exista un brutar pe nume Wagenknecht!

— Care era numele tău înainte să devii călugăriță? întrebă Șaman. Văzu ezitarea ei și pe tatăl său încruntându-se și realiză că întrebarea fusese nepoliticoasă, dar Miriam Ferocia răspunse.

— Când eram în lume, mă numeam Andreea. Se ridică de pe scaun și se duse la un raft din care luă o carte. Poate te va interesa să împrumuți asta, spuse ea. E de David Ricardo, un economist englez.

Șaman stătu târziu în noaptea aceea și citi cartea. Unele părți erau greu de înțeles, dar văzu că Ricardo pleda pentru comerțul liber între națiuni, pentru care insista și Sudul.

Când adormi în cele din urmă, îl visă pe Christos pe cruce. În vis, văzu nasul lung, acvilin, lărgindu-se și turtindu-se. Pielea se înroși și se întunecă, părul deveni negru. Sâni de femeie apărură, cu sfârcuri închise la culoare, marcate cu semnele runice. Apărură stigmatele. În somn, fără să numere, Șaman știu că erau unsprezece răni și, în timp ce privea, sângele începu să țâșnească și să curgă în jos pe picioarele Makwei.

44

Scrisori și note

În primăvara lui 1860, patruzeci și nouă de miei se născură la ferma Cole și întreaga familie ajută la nașteri și castrări.

— Turma se mărește cu fiecare an, îi spuse Alden lui Rob J., cu mândrie și îngrijorare. Va trebui să-mi spui ce ai de gând să faci cu ăștia de acum.

Rob J. n-avea prea multe opțiuni. Nu puteau tăia decât câțiva. Printre vecinii lor prea puțini cumpărau carne, căci toți creșteau animale și carnea s-ar fi stricat cu siguranță înainte să ajungă la oraș pentru a fi vândută. Animalele vii ar fi putut fi transportate și vândute, dar era complicat și ar fi cerut timp, efort și bani.

— Lâna e mult mai prețioasă în comparație cu carnea, spuse Rob J. Cel mai bun lucru e să continuăm să mărim turma și să câștigăm bani din vânzarea lânii, cum a făcut dintotdeauna familia mea din Scoția.

— Hmm. Păi, atunci, o să fie mai multă muncă. O să trebuiască să angajezi încă o pereche de mâini, spuse Alden stânjenit și Șaman se întrebă dacă Alex i-a spus ceva angajatului despre intenția sa de a fugi. Doug Penfield ar vrea să muncească pentru tine din când în când. Așa mi-a spus.

— Crezi că e potrivit?

— Sigur că e, e din New Hampshire. Nu e același lucru ca Vermont, dar e pe aproape.

Rob J. a fost de acord cu el și Doug a fost angajat.

În primăvara aceea, Șaman o întâlni pe Luciile Williams, fiica lui Paul Williams, fierarul. Luciile fusese mai mulți ani la Academie, unde Șaman îi predase matematica. Acum Luciile era o tânără femeie. Deși părul ei blond, pe care îl purta într-un coc mare la spate, era mai cenușiu decât al suedezelor platinate din visele lui, avea un zâmbet plăcut și o față dulce. De câte ori o întâlnea în sat se oprea să-și petreacă timpul cu ea ca un vechi prieten și s-o întrebe despre munca ei, care se împărțea între grajdurile tatălui și croitoria de damă „Roberta", magazinul mamei, de pe Strada Principală. Aranjamentul îi oferea o anume libertate, fiindcă părinții ei nu se îngrijeau niciodată când lipsea, fiecare crezând că s-a dus să muncească la celălalt. Așa că Șaman a fost nervos și excitat când Luciile îl rugă să-i aducă niște unt de fermă la ora două după-amiaza, acasă la ea.

Ea avu grijă să-i explice că trebuie să-și lege calul pe Strada Principală în fața magazinelor, apoi să dea colțul pe Illinois Avenue, să taie prin curtea lui Reimer prin spatele tufelor dese de liliac fără să fie văzut din casă, să sară gardul în curtea din spate a lui William și să bată la ușa ei din dos.

— Ca să nu pară… știi tu, ceva suspect pentru vecini, spuse ea, lăsând ochii în jos.

El a fost surprins, fiindcă Alex îi adusese și el unt un an întreg în urmă, dându-i rapoarte lui Șaman, dar acesta din urmă era temător: el nu era Alex.

În ziua următoare, liliacul lui Reimer era în plină floare. Gardul a fost ușor de sărit și ușa din dos se deschise imediat când bătu. Luciile se arătă entuziasmată de cât de frumos fusese untul învelit în șervet, pe care îl împături și îl lăsă pe farfurie când duse untul în pivnița rece. La întoarcere, îl luă de mână și îl conduse într-o cameră de lângă bucătărie, care era evident odaia de probă a Robertei Williams. Un morman de haine era îngrămădit într-un colț și resturi de mătase, satin,

în și bumbac erau împăturite îngrijit pe un raft lung.

Lângă o sofa mare din păr de cal stătea un manechin de croitorie din sârmă și care, spre fascinația lui Șaman, avea fese de fildeș.

Ea își oferi fața pentru un singur sărut lung, apoi amândoi se dezbrăcară repede și ordonat, lăsându-și hainele în două movilițe, cu ciorapii în pantofi. El observă clinic că trupul ei era dezechilibrat; umerii erau înguști și căzuți, sânii ca două prăjituri abia crescute, fiecare centrată cu un mic cerc de sirop și ornată cu un bob de mure, în timp ce fundul era greu, cu șolduri late și picioare groase. Când se întoarse ca să arunce un cearșaf cenușiu peste sofa („Părul de cal zgârie!") el văzu că manechinul nu era pentru fustele ei, care trebuiau să fie mai ample.

Ea nu-și desfăcu părul.

— Îmi ia prea mult timp să-l strâng la loc, spuse scuzându-se și el o asigură aproape formal că era foarte bine și așa.

O făcură cu ușurință. Ea procedă cu tact și el ascultase atâta timp poveștile lui Alex și ale altora, încât, chiar dacă nu fusese niciodată pe drumul acesta, știa destul de bine să recunoască urmele. Cu o zi înainte n-ar fi visat să atingă nici măcar coapsele de fildeș ale păpușii de croitorie, iar acum avea de-a face cu carne vie, și linse siropul și gustă murele. Foarte repede și cu o mare ușurare scăpă de povara castității, cu un climax cutremurător. Neavând abilitatea de a auzi ce-i murmura ea la ureche, își folosi toate celelalte simțuri la maximum și ea îl ajută luând toate pozițiile pentru ca el să le inspecteze de aproape, până ce a fost gata să repete experiența de mai devreme, de data asta după mai mult timp. Era pregătit să continue, dar în curând Luciile aruncă o privire la ceas și sări de pe sofa, spunând că trebuia să pregătească masa pentru părinții ei. În timp ce se îmbrăcau, făcură planuri de viitor. Ea (și această casă goală!) erau la

dispoziția lui în timpul zilei. Aici interveni Șaman. Căzură de acord că ea va încerca să fie acasă în fiecare marți la două după-amiază, în caz că el își poate face drum până în oraș. În felul ăsta, explică el practic, o să-și poată ridica și corespondența.

Ea a fost la fel de practică, dezvăluindu-i, în timp ce îl săruta de la revedere, că îi plăceau bomboanele, cele din zahăr roz, nu cele verzi, cu mentă. El o asigură că înțelegea diferența. De partea cealaltă a gardului, mergând cu o ușurință nepământeană, el parcurse drumul înapoi prin șirul lung de lilieci înfloriți, prin parfumul greu, care pentru tot restul vieții lui avea să rămână un miros intens erotic.

Lui Luciile îi plăceau mâinile lui moi, fără să știe că erau așa fiindcă majoritatea timpului erau acoperite cu grăsime bogată în lanolină de pe lâna oilor. La fermă se tunse lâna până târziu în luna mai, iar Șaman, Alex și Alden făcură mai toată treaba, iar Doug Penfield a fost și el dornic să învețe, deși era neîndemânatic cu foarfecile. Le aduse vești despre lumea din afară când veni la ei, inclusiv informația că Republicanii îl aleseseră pe Abraham Lincoln ca nominalizat la președinție. La vremea când lâna fusese deja rulată, legată și făcută baloturi, aflaseră că Democrații se întâlniseră la Baltimore și îl aleseseră pe Douglas, după dezbateri furtunoase.

În câteva săptămâni, Democrații Sudiști convocaseră o a doua convenție democratică în același oraș și îl nominalizaseră pe vicepreședintele John C. Breckinridge drept candidat la președinție, cerând protecție pentru sclavii pe care îi dețineau.

Pe plan local, Democrații erau mai uniți și îl aduseseră din nou pe John Kurland, avocatul din Rock Island, să se lupte cu Nick Holden pentru scaunul din Congres. Nick era candidat atât din partea Partidului American, cât și a Republicanilor și se ținea tare după Lincoln, sperând să se lipească

strâns de suita prezidențială. Lincoln acceptase sprijinul celor de la „Nu Știu Nimic” și de asta Rob J. declarase că nu poate vota pentru el.

Șaman nu se putea concentra asupra politicii. În iulie primi răspuns de la Cleveland Medical College, un nou refuz, iar până la sfârșitul verii fusese respins și de Ohio College of Medicine și de Universitatea din Louisville, își spunea mereu că nu avea nevoie decât de o singură acceptare. În prima săptămână a lui septembrie, într-o marți, când Luciile așteptă în van, tatăl său sosi călare cu corespondența și îi dădu un plic cafeniu lung pe care scria că vine de la Școala de medicină Kentucky. Se duse afară lângă grajd și rupse plicul acolo. A fost bucuros că era singur, fiindcă scrisoarea conținea un nou refuz, așa că se trânti pe spate în fân și încercă să nu se lase pradă panicii.

Încă mai avea timp să plece la Galesburg și să se înregistreze la Colegiul Knox ca student de anul trei. Ar fi fost mai sigur să se întoarcă la o rutină în care supraviețuise, în care se descurcase bine. După ce și-ar fi luat bacalaureatul, viața ar fi putut chiar să devină interesantă, fiindcă ar fi putut pleca în est să studieze. Poate chiar să se ducă în Europa.

Dacă nu se întorcea la Knox și nu era admis la facultatea de medicină, ce se va alege de viața lui?

Dar nu făcu nicio tentativă de a se duce la tatăl său să-l roage să-l trimită înapoi la colegiu. Zăcu în fân multă vreme și, când se sculă, luă o lopată și grebla și începu să curețe grajdul, un act care prin el însuși era un fel de răspuns.

Politica era imposibil de evitat. În noiembrie, tatăl lui Șaman admise deschis că va vota pentru Douglas, dar a fost anul lui Lincoln, fiindcă Democrații Sudiști și Nordiști împărțiră voturile între candidații separați și Lincoln câștigă ușor. Faptul că Nick Holden a fost de data asta scos din funcție a fost doar o măruntă consolare.

— Cel puțin, Kurland va fi un bun congresman pentru noi, spuse Rob J.

La magazinul general, oamenii se întrebau dacă Nick Holden se va întoarce acum la Holden's Crossing și va relua practica avocaturii.

Răspunsul se lăsă așteptat câteva săptămâni, până când Abraham Lincoln începu să anunțe câteva din numirile pe care avea să le facă sub noua administrație. Onorabilul congresman Nicholas Holden, eroul războaielor Sauke și suporter fervent al candidaturii domnului Lincoln a fost numit însărcinat al Statelor Unite cu Afaceri Indiene. A fost astfel pus să încheie tratatele cu triburile din Vest și să le furnizeze acestora rezervații potrivite în schimbul unei comportări pașnice și a renunțării la orice alte pământuri și teritorii indiene.

Rob J. a fost arțăgos și deprimat săptămâni întregi.

Era un moment nefericit și plin de tensiune pentru Șaman personal și un moment nefericit și plin de tensiune și pentru națiune, dar mult mai târziu Șaman avea să privească iarna aceea cu nostalgie, amintindu-și-o ca pe un peisaj rustic prețios sculptat de mâini răbdătoare și pricepute și apoi înghețat într-un cristal: casa, grajdul, râul înghețat, câmpul înzăpezit. Oile, caii și vacile de lapte. Fiecare persoană în parte. Cu toții în siguranță și împreună la locul lor.

Dar cristalul fusese împins de pe masă și deja cădea.

La câteva zile de la alegerea Președintelui, care candidase sub promisiunea că nu ar trebui să stăpânească sclavi, Statele Sudiste începură să se agite pentru secesiune. Carolina de Sud se înfierbântă prima, iar forțele Armatei Statelor Unite, care ocupaseră două forturi în portul Charleston, se mutară în cel mai mare din cele două, Fort Sumter. Dintr-o dată se treziră sub

sechestru. Într-o succesiune rapidă, miliţiile statale din Georgia, Alabama, Florida, Louisiana şi Mississippi sechestrară instalaţiile Statelor Unite de la forţele federale reduse ca număr pe timp de pace, uneori după lupte adevărate.

Dragă Ma şi Pa,

Plec cu Mal Howard să mă alătur Sudiştilor. Nu ştim exact în ce stat ne vom înrola. Lui Mal i-ar plăcea să ne ducem în Tennessee, ca să fie cu rudele lui. Pentru mine nu prea contează, doar dacă n-am putea merge în Virginia să le salut pe rudele noastre.

Domnul Howard spune că e important pentru Sud să strângă o armată serioasă, ca să-i arate lui Lincoln că nu mai e de glumit. Zice că n-o să fie război, doar o ceartă în familie. Aşa că o să mă întorc la timp pentru mieii de primăvară.

Între timp, Pa, poate o să-mi daţi un cal şi o puşcă ale mele!

Fiul vostru iubitor,
Alexander Bledsoe Cole

Şaman găsi o altă notă în camera lui, mâzgălită pe o bucată mototolită de hârtie maro de împachetat şi pusă pe perna lui sub perechea cuţitului de buzunar pe care tatăl său i-l dăruise.

Frăţioare,

Ai grijă de ăsta pentru mine. N-aş vrea să-l pierd.

Ne vedem curând.
Bigger

Rob J. se duse imediat la Julian Howard, care admise cu trufie, dar ușor stânjenit, că îi dusese pe băieți la Rock Island cu căruța în seara precedentă, imediat după ce terminaseră treburile.

— Nu-i nevoie să te agiți așa, pentru numele Domnului! Sunt ditamai bărbații și e doar o mică aventură.

Rob J. îl întrebă în ce port îi lăsase. Howard îl văzu pe Rob J. Cole stând aproape de el cu statura lui uriașă și simți răceala și amenințarea în vocea ascuțită a doctorului, așa că bâlbâi că îi lăsase aproape de cheiul Three-Star Treight Transport.

Rob J. călări drept acolo, luând în considerare că exista o șansă minimă să-l aducă acasă. Dacă ar fi fost temperaturile scăzute din alte ierni, poate ar fi avut mai mult noroc, dar râul nu era înghețat și traficul era încărcat.

Managerul companiei îl privi uimit când întrebă dacă nu observase doi tineri căutând de lucru pe unul dintre șlepuri sau pe plutele ce coborau pe râu.

— Domnule, am descărcat și încărcat șaptezeci și două de ambarcațiuni pe cheiul ăsta numai ieri și ăsta e sezonul sărac și suntem numai una dintre multele companii de transport pe Mississippi. Și multe bărci angajează tineri fugiți sau plecați de acasă de cine știe unde, așa că nici nu-i mai bag în seamă, spuse el, nu fără blândețe.

Șaman se gândi că Statele Sudiste săreau ca floricelele de porumb într-o tigaie încinsă. Mama lui, cu ochii roșii, își petrecea timpul rugându-se, iar tatăl său pleca la consultații fără să zâmbească. În Rock Island, unul dintre magazinele de grăunțe, mută cât putu din stoc în camera din spate și închirie jumătate din spațiu unei unități de recrutare a armatei. Șaman trecu și el pe acolo o dată, gândindu-se că, dacă totul avea să se năruie în viața lui, ar putea să se înroleze ca brancardier, fiindcă era mare și puternic. Dar caporalul care îi înregistra pe recruți ridică din sprâncene amuzat

auzind că Șaman e surd și îi spuse să se ducă acasă.

Simți că, de vreme ce o parte atât de mare din lume se ducea dracului, n-avea dreptul să fie îngrijorat de confuzia din propria lui viață. În a doua marți a lui ianuarie, tatăl său aduse acasă o scrisoare, apoi încă una vineri. Tatăl său îl surprinse, fiindcă știa că îi recomandase nouă școli și ținuse socoteala scrisorilor primite.

— Asta e ultima, nu-i așa? îl întrebă pe Șaman după cină în seara aceea.

— Da. De la Missouri Medical College. Un refuz, spuse Șaman și tatăl său dădu din cap fără să fie surprins. Dar asta e scrisoarea care a venit marți, mai spuse Șaman și o scoase din buzunar, despăturind-o. Era de la decanul Lester Nash Berwyn, MD, de la Cincinnati Polyclinic Medical School. Îl accepta ca student cu condiția să încheie cu succes primul trimestru de studii ca perioadă de probă. Școala, afiliată Spitalului Southwestern Ohio din Cincinnati, oferea un program de doi ani de studii, conducând la diploma de doctor în medicină, cu anul de studii împărțit în patru termene. Următorul termen începea pe 24 ianuarie.

Șaman ar fi trebuit să simtă bucuria victoriei dar știa că tatăl său vedea cuvintele „cu condiția” și „perioada de probă” și se pregăti să argumenteze. Cu Alex plecat, era nevoie de el la fermă, dar era hotărât să scape, să-și urmeze șansa. Din multe motive, unele egoiste, era supărat că tatăl său permisese fuga lui Alex. Când se gândea la asta, era supărat pe tatăl său fiindcă era așa de al naibii de sigur că nu există Dumnezeu și pentru că nu-și dădea seama că cei mai mulți oameni pur și simplu nu erau destul de puternici ca să fie pacifiști.

Dar când Rob J. ridică ochii de pe scrisoare, Șaman îi văzu ochii și gura. Realiză că dr. Rob J. Cole nu era invulnerabil și aceasta îl săgetă ca un pumnal.

— Alex n-o să fie rănit. N-o să pățească nimic! strigă Șaman, dar știa că nu era declarația onestă a unei persoane responsabile, a unui bărbat. În ciuda existenței camerei cu păpușa cu fund de fildeș și a sosirii scrisorii din Cincinnati, înțelese că era doar promisiunea fără valoare a unui băiețel disperat.

V

O CEARTĂ ÎN FAMILIE

24 ianuarie 1861

45

La Policlinică

Cincinnati se întindea mai mult decât se așteptase Șaman, cu străzi colcăind de trafic și râul Ohio neînghețat și încărcat de bărci. Fumul înfricoșător al fabricilor se ridica din coșuri înalte. Peste tot erau oameni; își putea imagina zgomotul lor.

Un tramvai cu cai îl luase de la gara de pe malul râului, drept către ținutul promis al Străzii Nouă. Spitalul Southwestern Ohio era alcătuit dintr-o pereche de clădiri de cărămidă roșie, fiecare înaltă de trei etaje, și un izolator de două etaje cu schelet de lemn. Vizavi, într-o altă clădire de cărămidă roșie, acoperită cu o cupolă de sticlă, se găsea Școala medicală Cincinnati Polyclinic. În clădirea scolii, Șaman văzu clase mititele și săli de conferințe, întrebă un student de biroul decanului și a fost îndrumat în sus, pe scara de stejar spre etajul al doilea. Dr. Berwyn era un bărbat inimos, de vârstă mijlocie, cu mustăți albe și cu un cap chelios, ce strălucea în lumina blândă a ferestrelor înalte, prăfuite.

— A, deci tu ești Cole.

Îi făcu semn lui Șaman să se așeze. Apoi îi ținu o scurtă predică despre istoria școlii medicale, responsabilitățile unui doctor bun și necesitatea de a-ți forma obiceiul unui studiu riguros. Șaman știu instinctiv că primirea era o piesă-standard, recitată fiecărui student nou, dar de data asta a fost un final doar pentru el.

— Nu trebuie să-ți permiți să te lași intimidat de condiția ta, îi spuse cu grijă dr. Berwyn. Într-un anume sens, orice student de aici trece printr-o

perioadă de probă și trebuie să se dovedească un candidat de nădejde.

Într-un anume sens. Șaman ar fi putut să pună pariu că nu fiecare student fusese informat de statutul lui condiționat printr-o scrisoare. Dr. Berwyn îl îndrumă spre dormitorul comun, care se dovedi a fi o clădire cu trei etaje și schelet de lemn care se ascundea în spatele școlii medicale. O listă a dormitoarelor agățată pe peretele din hol îl informa că studentul Cole, Robert J. Era repartizat în camera Doi-B, împreună cu studenții Paul P. Cooke, Ruel Torrington și William Henried.

Doi-B era o cameră mică, ocupată în întregime de două paturi duble, două birouri și o masă cu patru scaune, dintre care unul era ocupat de un tânăr dolofan, care se opri din scrisul într-un caiet când intră Șaman.

— Salut! Eu sunt P. P. Cooke, din Xenia. Bill Henried s-a dus să-și ia cărțile. Așa că tu trebuie să fii sau Torrington din Kentucky, sau tipul surd.

Șaman râse, dintr-o dată relaxat.

— Sunt tipul surd, spuse. Te deranjează dacă-ți spun Paul?

În seara aceea se priviră unii pe alții, trăgând concluzii. Cooke era fiul unui vânzător de cereale – prosper, judecând după hainele și lucrurile sale. Șaman văzu că era obișnuit să facă pe prostul, poate din cauza proporțiilor sale, dar în ochii lui căprui, cărora nu le scăpa nimic, era o inteligență vicleană. Billy Henried era slab și tăcut. Le spuse că a crescut la o fermă din Columbus și că fusese la un seminar timp de doi ani înainte de a decide că nu era potrivit pentru cariera preoțească. Ruel Torrington, care nu sosi decât după cină, a fost o surpriză. Era de două ori mai în vârstă decât colegii lui de cameră și deja un medic veteran. Învățăcel în tinerețe al unui doctor, hotărâse să urmeze școala medicală pentru a-și legaliza titlul de Doctor.

Ceilalți trei studenți din Doi-B au fost înveseliți de trecutul lui, convinși că era un avantaj să studiezi alături de un medic cu experiență, dar Torrington a fost de la început într-o dispoziție proastă, care nu se schimbă pe tot cursul ședерii lor acolo. Singurul pat neocupat în momentul venirii lui era cel de sus, de lângă perete, lucru care nu-i prea conveni. Lăsă să se înțeleagă clar că îl disprețuia pe Cooke fiindcă era gras, pe Șaman fiindcă era surd și pe Henried fiindcă era catolic. Animozitatea lui îi uni pe ceilalți într-o alianță încă de la început și ei nu-și mai pierdură timpul cu el.

Cooke era acolo de mai multe zile și adunase informații pe care le împărtăși celorlalți. Școala avea o facultate cu reputație în general foarte bună, dar două dintre stelele ei străluceau mai puternic ca celelalte. Unul era profesorul de chirurgie, dr. Berwyn, care era și decan. Celălalt era dr. Barnett S.A. Megowan, patologul care ținea înspăimântătorul curs cunoscut ca AF – anatomie și fiziologie.

— Pe la spate i se spune Barney, le dezvălui Cooke. Se zice că pică mai mulți studenți decât tot restul facultății la un loc.

Dimineața următoare, Șaman merse la o bancă de economii și depuse majoritatea banilor pe care îi adusese cu el. El și tatăl său planificaseră cu grijă toate cheltuielile. Taxa era de șaizeci de dolari pe an, cincizeci plătiți în avans. Adăugaseră bani pentru cameră și masă, cărți, transport și alte cheltuieli. Rob J. fusese bucuros să plătească tot ce era necesar, dar Șaman susținuse încăpățânat că, de vreme ce educația medicală era propriul său plan, o va plăti singur. La sfârșit, căzuseră de acord că va semna o notă către tatăl său, prin care promitea să-i înapoieze până la ultimul dolar după absolvire.

După ce părăsi banca, următoarea grijă a fost să caute casieria școlii și să-și plătească taxa. Nu se simți prea încurajat când contabilul îi explică

pedant că, dacă Șaman va fi refuzat de la studii pentru motive de sănătate, banii de taxă îi vor fi înapoiați doar parțial.

Primul curs la care asistă ca student la medicină a fost o prelegere de o oră despre bolile femeilor. Șaman învățase de la colegiu că era esențial să ajungă la fiecare curs cât mai devreme posibil, ca să se poată așeza suficient de aproape pentru a citi buzele celui ce vorbea. Așa că își făcu apariția destul de devreme pentru a prinde un loc în rândul din față, ceea ce a fost un noroc, fiindcă profesorul Harold Heigs vorbea repede. Șaman învățase să-și ia notițe în timp ce privea buzele vorbitorului în loc să se uite la foaia de hârtie. Scrise cu grijă, știind că Rob J. va dori să-i citească notițele ca să se pună la curent cu ce mai era nou în știința medicală.

Ora următoare, de chimie, îi dovedi că avea suficientă experiență de laborator pentru școala medicală; asta îl înveseli și îi stimulă apetitul atât pentru mâncare, cât și pentru muncă. Se duse în sala de mese a spitalului pentru un prânz sărăcăcios, cu pesmeți și supă de carne, nu prea grozave. Apoi se grăbi către Magazinul de cărți Cruiks-hand's, care deservea școala medicală, unde închirie un microscop și își cumpără cărți după o listă obligatorie: *Terapie generală și Materia Medica* de Dunglison, *Fiziologie umană* de Megowan, *Planșe anatomice* de Quain, *Chirurgie operatorie* de Berwyn, *Chimia* lui Fowne și două cărți de Meigs, *Femeia, bolile și tratamentul lor* și *Bolile copiilor.*

În timp ce vânzătorul în vârstă îi făcea socoteala, Șaman ridică privirea și îl văzu pe dr. Berwyn discutând cu un omuleț scund, strălucitor, a cărui barbă îngrijită era ușor căruntă, ca și părul ca o coamă. Era tot atât de păros pe cât era Berwyn de chel. Erau evident profund adânciți într-o dispută, deși vorbeau pe ton scăzut, cu toate că nimeni dintre cei din jur nu le dădea atenție. Dr.

Berwyn era pe jumătate întors cu spatele la Șaman, dar celălalt era chiar în față, iar Șaman îi citi pe buze mai mult din reflex decât din intenția de a trage cu urechea.

— … știu că țara asta se îndreaptă spre război. Sunt perfect conștient, domnule, că această clasă nouă are numai patruzeci și doi de studenți în loc de cifra obișnuită de șaizeci, și știu foarte bine că unii dintre ei vor fugi la război când studiul medicinei o să devină prea dur. Mai ales în asemenea vremuri trebuie să ne ferim să ne coborâm standardele. Harold Meign mi-a spus că ați acceptat câțiva studenți pe care cu un an în urmă i-ați fi respins. Am aflat chiar că prime ei e și un surdomut…

Din fericire, în punctul acesta, vânzătorul atinse brațul lui Șaman și îi arătă bonul de plată.

— Cine e domnul care vorbește cu dr. Berwyn? întrebă Șaman, mutul recăpătându-și vocea.

— Acela e dr. Megowan, domnule, răspunse vânzătorul și Șaman dădu din cap, își adună cărțile și își luă tălpășița.

Doar câteva ore mai târziu, profesorul Barnett Alan Megowan stătea la catedră în laboratorul de disecții al școlii de medicină și transcria notițe pe fișe permanente. Toate fișele se refereau la morți, fiindcă dr. Megowan avea doar prea rar de-a face cu pacienți vii. Pentru că unii oameni privesc moartea ca pe un eveniment nu din cale-afară de fericit, el se obișnuise să fie numit în locuri de muncă departe de ochiul public. În spital, unde dr. Megowan era patolog-șef, sala de disecții era la subsolul clădirii principale. Deși era avantajos de aproape de tunelul din cărămidă roșie care lega pe sub stradă spitalul de clădirea școlii, era un loc sordid, remarcabil prin mulțimea țevilor care se încrucișau pe tavanul scund.

Laboratorul de anatomie al școlii de medicină era la al doilea etaj al clădirii. Se putea ajunge

acolo atât din coridorul principal, cât și pe o scară proprie, separată. O fereastră înaltă, fără perdea, lăsa lumina slabă a iernii să intre în camera lungă și îngustă. La un capăt al podelei ceruite, cu fața la catedra profesorului, era un mic amfiteatru cu rândurile de scaune prea apropiate ca să te poți concentra. La celălalt capăt era un șir triplu de mese de disecție pentru studenți. În mijlocul camerei era un recipient mare de metal plin cu piese anatomice umane, iar lângă el, o masă cu teancuri și mormane de instrumente de disecție. Corpul unei femei tinere, acoperit în întregime de un cearșaf alb curat, zăcea pe o brancardă plasată într-un loc unde să nu împiedice accesul. Raportul privind acest cadavru era cel pe care tocmai îl întocmea profesorul.

Cu douăzeci de minute înainte de începerea orei, un student singur intră în laborator. Profesorul Megowan nu ridică privirea și nu-l salută pe tânărul solid, își înmuie adânc penița în călimară și continuă să scrie în timp ce studentul se duse direct la locul din mijloc al primului rând și îl ocupă cu caietul. Nu se așeză, ci făcu un tur al laboratorului, inspectând totul cu atenție.

Oprindu-se în fața recipientului de metal, spre urnirea dr. Megowan, luă bățul de lemn prevăzut la un capăt cu un cârlig de fier și începu să pescuiască printre bucățile de cadavre din soluția salină, ca un puști care se joacă pe malul iazului. În cei nouăsprezece ani de când dr. Megowan preda prima lecție de anatomie, nimeni nu se purtase în felul acesta. Noii studenți veneau pentru prima oară la lecția de anatomie plini de demnitate scorțoasă. De obicei se mișcau încet, adesea cu groază.

— Hei, tu! Oprește-te imediat! Pune cârligul jos, ordonă McGowan.

Tânărul nu dădu vreun semn că ar fi auzit, chiar când profesorul bătu tare din palme, iar Megowan realiză brusc cu cine avea de-a face. Porni să se

ridice, dar apoi se lăsă înapoi pe scaun, curios să vadă ce se întâmplă.

Tânărul plimbă cârligul selectiv printre piesele din vas. Multe dintre ele erau vechi și fuseseră ciopârțite de alte clase de studenți. Starea lor generală de mutilare și descompunere era elementul-cheie al șocului primei ore de anatomie. Megowan văzu cum tânărul aducea la suprafață o mână, apoi un picior zdrobit. Apoi găsi o mână și un antebraț, care evident erau într-o stare mai bună decât majoritatea celorlalte piese anatomice. Megowan văzu cum folosea cârligul ca să aducă specimenul dorit în colțul din dreapta sus al vasului și să-l acopere cu alte piese, descompuse. Îl ascundea!

Imediat după aceea tânărul puse bățul cu cârlig la loc și se mută în fața mesei, unde începu să încerce lama bisturielor. Când găsi unul pe placul său, îl puse deasupra celorlalte de pe masă, apoi se întoarse în amfiteatru și se așeză la locul său.

Dr. Megowan se hotărî să nu-l bage în seamă și continuă să lucreze la fișe în următoarele zece minute. În cele din urmă începură să apară și ceilalți studenți. Se așezară de cum intrară. Mulți dintre ei erau deja palizi, fiindcă în aer pluteau mirosuri care le alimentau fanteziile și temerile.

Când se făcu ora exactă, dr. Megowan puse tocul jos și se mută în fața catedrei.

— Domnilor, spuse el.

Când se făcu liniște, se prezentă.

— În acest curs vom studia morții ca să învățăm despre vii și cum să-i ajutăm. Primele astfel de studii au fost făcute de egiptenii antici, care disecau trupurile celor pe care-i ucideau drept jertfe umane. Grecii antici sunt adevărații părinți ai investigației fiziologice. În Alexandria a fost o mare școală de medicină, iar Herofil din Calcedon a studiat organele și viscerele umane. El a denumit calamus scriptorius și duodenul.

Dr. Megowan era conștient că ochii tânărului de pe locul din mijloc al primului rând nu-i părăseau deloc buzele. Se agățau practic de fiecare cuvânt al său. Cu eleganță, trecu în revistă dispariția studiului anatomic în perioada plină de superstiții a Evului Mediu și renașterea sa, după 1300 d. Hr.

Ultima parte a cursului său se referi la faptul că, după ce spiritul viu a pierit, cercetătorul trebuie să trateze corpul fără frică, dar cu deferență.

— Când eram student în Scoția, profesorul meu obișnuia să spună că trupul după moarte e ca o casă al cărei proprietar s-a mutat. Spunea că trupul trebuie tratat cu grijă și demnitate, din respect pentru sufletul care a locuit acolo, spuse dr. Megowan și a fost iritat să observe că tânărul din primul rând zâmbea.

Le spuse să-și ia fiecare un specimen din recipient și un bisturiu și să-și disece fiecare piesa, desenând apoi ce vedeau, urmând să predea desenele înainte de plecare, întotdeauna la o prima oră, acesta era un moment de ezitare, o șovăială de a începe. În timpul clipei de răgaz, tânărul care venise devreme a fost din nou primul, fiindcă se ridică imediat și se duse la vas să ia piesa pe care o pusese deoparte și scalpelul ascuțit. În timp ce ceilalți începură să se agite în jurul recipientului, el se așezase deja la masa de disecție cu lumina cea mai bună.

Dr. Megowan era mai mult decât conștient de tensiunile primei ore de anatomie. Era obișnuit cu duhoarea dulceagă ce se ridica din vasul de metal, dar știa care era efectul ei asupra începătorului. Le dăduse unora dintre studenți o sarcină nedreaptă, pentru că multe dintre specimene erau într-o stare așa de proastă, încât avea să fie imposibil să le disece ca lumea și să le deseneze corect și ținea seama de asta. Exercițiul era un mod de disciplinare, prima sângerare a mlădițelor tinere. Era o provocare a capacității lor de a se confrunta cu ceva neplăcut și potrivnic și un mesaj dur, dar

necesar, care să le arate că practica medicinei însemna mai mult decât primirea plăților și un loc respectabil în comunitate.

În câteva minute, mai mulți studenți părăsiră încăperea, unul dintre ei – un tânăr care plecă în mare grabă. Spre satisfacția doctorului Megowan, în cele din urmă se întoarseră absolut toți. Aproape o oră se plimbă printre mesele de disecție, verificând munca fiecăruia. Clasa includea mai mulți bărbați maturi, care practicaseră medicina ca învățăcei. Dr. Megowan știa din experiență că unii dintre ei vor fi fost doctori excelenți, dar îl privi pe unul dintre ei, un bărbat pe nume Ruel Torrington, măcelărind un umăr și oftă, gândindu-se la groaznicele intervenții chirurgicale pe care acest om trebuie să le fi lăsat în urma lui.

Se opri un moment mai lung la ultima masă, unde un tânăr gras, cu fața transpirată, se lupta cu un cap din care rămăsese aproape numai craniul.

Vizavi de tânărul gras, băiatul surd muncea. Se vedea că are experiență și folosise bisturiul cum se cuvine ca să deschidă brațul în straturi. Faptul că știuse să facă asta revela cunoștințe prealabile de anatomie care îl surprinseseră și impresionaseră plăcut pe Megowan, care observă că articulațiile, mușchii, nervii și vasele de sânge erau desenate corect pe hârtie și etichetate. În timp ce se uita, tânărul își scrise numele pe desen și i-l întinse. Cole, Robert J.

— Da. A! Cole, pe viitor să scrii puțin mai mare.

— Da, domnule, răspunse distinct Cole. Mai e ceva?

— Nu. Poți să pui specimenul tău la loc în vas și să cureți masa. Apoi ești liber.

Aceste cuvinte aduseră alte vreo zece desene către dr. Megowan, dar fiecare student a fost returnat la locul său cu o sugestie privind revizia desenului sau îmbunătățirea disecției.

În timp ce discuta cu studenții, îl văzu pe Cole cum își punea piesa la loc în lichid. Apoi îl văzu cum spălă și șterse bisturiul înainte de a-l pune la loc pe masă. Observă cum Cole duse apă la masa de disecție și curăță bine partea pe care lucrase, apoi luă săpun cafeniu și se spălă bine pe mâini și pe brațe înainte să-și lase mânecile în jos.

Cole se opri la tânărul bucălat în drum spre ieșire și examină desenul acestuia. Dr. Megowan îl văzu aplecându-se și șoptind. O parte din disperare părăsi fața băiatului și acesta dădu din cap în timp ce Cole îl bătea pe umăr. Apoi grăsanul se întoarse la treabă și băiatul surd părăsi clasa.

46

Zgomotele inimii

Școala de medicină era ca un pământ străin, izolat, de unde Șaman auzea din când în când zvonuri înfricoșătoare despre războiul iminent din Statele Unite. Află de Convenția pentru Pace din Washington D.C., la care participaseră o sută treizeci și unu de delegați din douăzeci și unu de state. Dar în dimineața în care Convenția pentru Pace se deschise în capitală, Congresul Provizoriu al Statelor Confederate ale Americii se întruni în Montgomery, Alabama.

Câteva zile mai târziu, Confederația votă separarea de Statele Unite și toată lumea deveni dureros de conștientă că nu va fi pace.

Totuși, Șaman nu putu acorda problemelor naționale decât o atenție sporadică.

El ducea propriul său război pentru supraviețuire. Din fericire, era un bun student. Stătea noaptea în fața cărților până nu mai putea vedea și în majoritatea dimineților reușea să învețe mai multe ore înainte de micul dejun. Cursurile se țineau de lunea până sâmbăta, de la zece la unu și de la două la cinci.

Adesea un curs era ținut înainte sau în timpul uneia din cele șase clinici care dădeau școlii renumele: marți după-masă, bolile toracelui; joi seara, afecțiunile femeilor; sâmbătă dimineața, clinica de chirurgie; și sâmbătă după-masă, clinica de medicină generală. Duminica după-masă, studenții îi urmăreau pe doctorii practicieni prin saloane.

În cea de-a șasea sâmbătă a lui Șaman la Policlinică, doctorul Meigs ținu o conferință

despre stetoscop. Meigs studiase în Franța cu doctori care fuseseră instruiți de inventatorul instrumentului. El le spuse studenților că într-o zi din 1816 un medic pe nume Rene Lennes, ezitând să pună urechea pe pieptul bine dezvoltat al unei paciente stânjenite, făcuse un sul din niște hârtii și legase tubul rezultat cu o ață. Când Lennes plasase un capăt al tubului pe pieptul pacientei și ascultase la celălalt, fusese surprins să observe că, în loc să audă mai prost, metoda amplifica zgomotele din torace.

Meigs mai spuse că, până de curând, stetoscoapele fuseseră simple tuburi de lemn la care doctorii ascultau cu o singură ureche. El deținea o versiune mai modernă a instrumentului, cu tubul din mătase împletită și două piese din fildeș care se potriveau în urechi. În timpul practicii medicale care urmă conferinței, Dr. Meigs folosi un stetoscop de abanos cu două capete, astfel încât studentul și profesorul să poată asculta în același timp un pacient. Fiecărui student i se oferi posibilitatea să asculte, dar când veni rândul lui Șaman, acesta îi spuse profesorului că n-avea rost în cazul lui.

— N-aș auzi nimic.

Dr. Meigs își mușcă buzele.

— Trebuie măcar să încerci.

Îi arătă cu grijă lui Șaman cum să țină instrumentul la urechi. Dar Șaman clătină doar din cap.

— Îmi pare rău, spuse profesorul Meigs.

Urma să fie un examen de medicină clinică. Fiecare student trebuia să examineze un pacient, folosind stetoscopul și să raporteze ce a auzit. Era clar pentru Șaman că va pica la acest examen.

Într-o dimineață rece se înfășură în haină și mănuși, își puse un fular în jurul gâtului și porni departe de școală. Un băiat vindea într-un colț ziare care relatau instalarea lui Lincoln. Șaman

trecu spre malul râului și apoi o luă pe chei, adâncit în gânduri.

Când se întoarse, se duse la spital și se plimbă prin saloane, studiind infirmierii și surorile. Cei mai mulți erau bărbați și mulți erau bețivani care preferau să muncească în spital fiindcă pretențiile erau mici. Îi observă pe cei care păreau treji și inteligenți și în final hotărî că un tip, pe nume Jim Halleck, ar servi scopului său. Așteptă până ce omul de serviciu cără înăuntru un braț de lemne și îl aruncă pe podea lângă sobă, apoi se apropie de el.

— Vreau să vă fac o propunere, domnule Halleck.

În după-amiaza examenului, atât dr. Megowan cât și dr. Berwyn apărură la clinica medicală, amplificând nervozitatea lui Șaman. Dr. Meigs strigă catalogul în ordine alfabetică. Șaman era al treilea, după Allard și Bronson. Israel Allard se descurcă ușor; pacientul său era o femeie tânără cu spatele drept, ale cărei zgomote cardiace erau puternice, regulate și necomplicate. Clarck Bronson a fost rugat să examineze un bărbat astmatic, trecut de vârsta tinereții. Descrise cu stângăcie ralurile din toracele acestuia. Meigs trebui să-i pună mai multe întrebări ajutătoare ca să obțină informațiile pe care le dorea, dar a fost în mod clar satisfăcut la sfârșit.

— Domnule Cole?

Era evident că se aștepta ca Șaman să refuze să participe. Dar Șaman veni în față și acceptă stetoscopul, de lemn monaural. Când se uită înspre locul unde stătea Jim Halleck, infirmierul se ridică și se apropie. Pacientul era un băiat de șaisprezece ani, bine clădit, care își tăiase mâna lucrând la tâmplărie. Halleck puse un capăt al stetoscopului pe pieptul băiatului și ascultă cu urechea la celălalt. Șaman luă mâna pacientului și îi palpă pulsul.

— Bătăile inimii sunt normale și regulate. Cu o frecvență de șaptezeci și opt pe minut, spuse în cele din urmă. Aruncă o privire întrebătoare spre infirmier, care clătină ușor din cap. Nu sunt raluri, spuse Șaman.

— Ce e cu… teatrul ăsta? întrebă dr. Meigs. Ce caută Jim Halleck aici?

— Domnul Halleck îmi folosește drept urechi, domnule, răspunse Șaman și nu a fost prea fericit să observe rânjetele largi de pe fața mai multor studenți.

Doctorul Meigs nu zâmbi.

— Înțeleg. Drept urechi. Și o să te însori cu domnul Halleck, domnule Cole? O să-l iei cu dumneata de câte ori vei face o consultație? Tot restul vieții dumitale?

— Nu, domnule.

— Atunci probabil că vei cere altora să-ți servească drept urechi?

— Probabil, din când în când.

— Și când vei fi medic și vei ajunge la un pacient care are nevoie de ajutorul dumitale și vei fi singur, numai cu pacientul?

— Pot să aflu frecvența cardiacă din puls. Șaman palpă cu două degete artera carotidă pe gâtul pacientului. Și pot să simt dacă pulsul e normal, sau depresiv, sau slab. Depărtă degetele și puse palma pe pieptul băiatului. Pot simți numărul de respirații. Și pot vedea pielea, pot s-o ating să aflu dacă e febrilă sau rece, uscată sau umedă. Pot să mă uit la ochi. Dacă pacientul e treaz, pot să vorbesc cu el și, conștient sau nu, pot observa consistența sputei, culoarea urinei și mirosul ei, pot chiar s-o gust dacă trebuie. Uitându-se la fața profesorului, anticipă obiecția înainte ca dr. Meigs să apuce s-o facă.

— Dar n-o să pot auzi niciodată ralurile pulmonare.

— Nu, n-ai să poți.

— Pentru mine, ralurile nu vor fi avertismente că există o boală. Când o să văd stadiile timpurii ale respirației șuierătoare, voi ști că ralurile, dacă le-aș putea auzi, vor fi cu siguranță trepidante. Dacă pacientul respiră și mai greu, voi ști că are raluri ronflante în piept. Dacă există astm sau infecție bronșică, voi ști că sunt raluri sibilante. Dar nu voi fi capabil să confirm această certitudine. Se opri și îl privi drept în ochi pe dr. Meigs. Nu pot face nimic în ceea ce privește surditatea mea. Natura mi-a răpit o importantă unealtă diagnostică, dar mai am și altele. Și într-o urgență voi avea grijă de pacienții mei folosindu-mi ochii, nasul, gura, degetele și creierul.

Nu era răspunsul politicos pe care dr. Meigs l-ar fi apreciat la un student de anul întâi, iar fața lui exprima iritarea.

Dr. Megowan veni spre el și se aplecă peste scaunul lui, vorbindu-i la ureche.

În curând, dr. Meigs se întoarse spre Șaman.

— Mi se sugerează că ar trebui să te credem pe cuvânt și să-ți dăm un pacient căruia să-i pui diagnosticul fără stetoscop. Sunt gata să fac asta, dacă ești de acord.

Șaman aprobă din cap, deși i se strânse stomacul.

Profesorul de medicină îi conduse în cel mai apropiat salon, unde se opri în fața unui pacient a cărui fișă de la capul patului dezvăluia că este Arthur Herrenshaw.

— Poți să examinezi acest pacient, domnule Cole.

Șaman văzu dintr-o privire că Arthur Herrenshaw avea probleme serioase.

Dădu deoparte cearșaful și pătura și ridică poalele cămășii. Corpul pacientului părea extrem de gras, dar când Șaman puse mâna pe domnul Herrenshaw, simți ca și cum ar fi atins o cocă dospită. De la gât, unde venele erau destinse și pulsau, până la gleznele fără formă, țesuturile

umflate erau încărcate de fluid. Gâfâia de efortul de a respira.

— Cum vă simțiți astăzi, domnule Herrenshaw?

Trebui să întrebe încă o dată, tare, înainte ca pacientul să răspundă cu un clătinat anemic, din cap.

— Câți ani aveți, domnule?

— Eu… cincize… doi. Gâfâi din greu între silabe, ca un om care a alergat drum lung.

— Vă doare ceva, domnule Herrenshaw?… Domnule? Vă doare ceva?

— Oo… spuse el, punându-și mâna pe stern. Șaman observă că părea să încerce să se ridice.

— Vreți să vă ridicați? Îl ajută s-o facă, sprijinindu-l cu perne la spate. Domnul Herrenshaw transpira abundent și tremura totodată. Singura sursă de căldură în salon era un burlan gros, negru, care împărțea în două tavanul în drumul său de la soba cu lemne spre exterior, așa că Șaman trase pătura peste umerii domnului Herrenshaw. Își scoase ceasul. Când verifică pulsul pacientului, a fost ca și cum minutarul și-ar fi încetinit brusc mișcarea. Pulsul era slab și firav, dar incredibil de rapid, ca pașii disperați ai unui animal mic ce fuge de atacatorul său. Șaman abia putu să numere atât de repede. Animalul se opri, păși de câteva ori încet. Apoi reîncepu goana.

Era conștient că în momentul acesta dr. Meigs ar fi folosit stetoscopul. Își imagina ce sunete tragice, interesante ar fi revelat acesta, zgomotele unui om înecându-se în propriile fluide.

Apucă amândouă mâinile domnului Herrenshaw într-ale sale și se îngrijoră și întristă de mesajul lor. Fără să-și dea seama ce făcea, atinse umărul pacientului înainte de a se întoarce și de a se depărta.

Reveniră în camera clinicii pentru raportul lui Șaman.

— Nu știu care e cauza colectării fluidului în țesuturile lui. Nu am experiența să înțeleg asta. Dar

pulsul pacientului e slab și filiform. Neregulat. Inima lui e în insuficiență și bate de o sută nouăzeci și două de ori pe minut când gonește. Privi spre Meigs. În ultimii ani, l-am ajutat pe tatăl meu să facă autopsia a doi bărbați și o femeie morți cu insuficiență cardiacă. La fiecare, o mică porțiune din peretele inimii era moartă. Țesutul părea ars, de parcă ar fi fost atins cu cărbune încins.

— Ce ai face pentru el?

— L-aș ține la căldură. I-aș da soporifice. Va muri în câteva ore, așa că ar trebui să-i ușurăm durerea. Dintr-o dată știu că a spus prea mult, dar cuvintele nu mai puteau fi luate înapoi.

Meigs sări ca ars.

— De unde știi că va muri?

— Am simțit, spuse Șaman cu voce slabă.

— Poftim? Vorbește, domnule Cole, ca să te audă toată clasa.

— Am simțit asta, domnule.

— Nu ai destulă experiență ca să știi despre fluidele corpului, dar în schimb ești capabil să simți moartea iminentă, spuse tăios profesorul. Privi spre clasă. Lecția de față e clară, domnilor. Cât timp mai există viață într-un pacient, niciodată – dar niciodată! — nu-l veți condamna la moarte. Ne luptăm să le redăm o viață înnoită până ce se duc. Înțelegi asta, domnule Cole?

— Da, domnule, spuse Șaman nefericit.

— Atunci poți să iei loc.

Îl luă pe Jim Halleck la cină într-un *saloon* de pe chei cu rumeguș pe podea, unde mâncară rasol de vită cu varză și fiecare bău câte trei halbe de bere neagră amară. Nu era o cină pentru sărbătorirea unei victorii. Niciunul din ei nu se simțea prea bine după tot ce se întâmplase, în afară de faptul că au fost de acord amândoi că Meigs era o adevărată pacoste, nu avură prea multe să-și spună și, după ce terminară de mâncat, Șaman îi mulțumi lui Halleck și îl plăti pentru ajutorul său, lăsându-l să

se ducă acasă la nevastă și la cei patru copii cu câțiva dolari mai puțin sărac decât plecase de dimineață.

Șaman mai rămase și bău în continuare bere. Nu-și mai făcu griji în legătură cu efectul alcoolului asupra Darului. Nu credea că va mai fi multă vreme în poziția în care Darul său ar putea avea vreo importanță.

Se întoarse în dormitor cu prudență, încercând să nu se gândească decât la faptul că trebuia să pună un picior în fața celuilalt pe măsură ce înainta și se cățără în patul său complet îmbrăcat de îndată ce ajunse la el. Dimineața află un alt motiv serios pentru care trebuia să evite băutura multă, fiindcă simți că durerile de cap îl pedepsesc. Îi luă mult timp să se spele și să-și schimbe hainele; se îndrepta încet către un mic dejun întârziat, când un alt student de anul întâi, pe nume Rogers, intră în fugă în sala de mese a spitalului.

— Dr. Megowan zice să vii imediat la laboratorul lui din spital.

Când ajunse la sala de disecție din subsol, dr. Berwyn era acolo cu dr. Megowan. Corpul lui Arthur Herrenshaw era întins pe masă.

— Te-am așteptat, spuse iritat dr. Megowan, de parcă Șaman ar fi întârziat la o întâlnire dinainte stabilită.

— Da, domnule, reuși să îngaime, neștiind ce să spună altceva.

— Vrei să deschizi tu? întrebă Megowan.

Șaman n-o mai făcuse niciodată, dar îl văzuse pe tatăl său făcând-o de suficiente ori, așa că dr. Megowan îi întinse bisturiul când înclină din cap. Era conștient de privirile atente ale celor doi medici când inciză toracele. Dr. Megowan folosi el însuși costotomul și, când el îndepărtă sternul, patologul se aplecă deasupra inimii, o apucă și o ridică ușor, pentru ca dr. Berwyn și Șaman să poată vedea zona rotundă ca o arsură de pe peretele inimii domnului Herrenshaw.

— Ceva ce trebuie să știi, îi spuse doctorul Berwyn lui Șaman, e că uneori boala survine în interiorul inimii, așa că nu poate fi observată în peretele inimii.

Șaman dădu din cap în semn că a înțeles. Megowan se întoarse spre dr. Berwyn și spuse ceva, după care râseră amândoi. Dr. Megowan se uită spre Șaman. Fața lui era ca pielea încrețită și a fost prima oară când Șaman o vedea luminată de un surâs.

— I-am spus: „Du-te și adu-mi mai mulți din ăștia surzi”, spuse dr. McGowan.

47

Zile în Cincinnati

În fiecare zi a acelei primăveri cenușii de mare frământare națională, o mulțime neliniștită se aduna în fața birourilor ziarului *Commercial* din Cincinnati ca să citească noile buletine de război, scrise cu cretă albă pe o tablă neagră. Președintele Lincoln ordonase blocada tuturor porturilor confederate de către Departamentul Naval federal și ceruse bărbaților din toate statele nordice să răspundă la chemarea drapelului. Peste tot se vorbea de război, se făceau speculații. Generalul Winfield Scott, generalul-șef al Armatei Unioniste, era un sudist care sprijinea Statele Unite, dar era un bărbat bătrân și obosit; un pacient din salonul medical îi împărtăși lui Șaman zvonul că Lincoln îi ceruse colonelului Robert E. Lee să preia comanda Armatei Unioniste. Dar câteva zile mai târziu apăru în ziare știrea că Lee refuzase funcția federală, preferând să lupte de partea Sudului.

Înainte de sfârșitul semestrului la Școala de medicină a Policlinicii, mai mult de o duzină dintre studenți, cei mai mulți aflați în încurcătură academică, părăsiră studiile pentru a se alătura unei armate sau alteia. Printre ei se afla și Ruel Torrington, care lăsă goale două sertare de birou ce mai păstrau mirosul rufăriei nespălate. Alți studenți vorbeau să sfârșească semestrul și să se înroleze după aceea. În mai, dr. Berwyn convocă o adunare a corpului studențesc și le explică tuturor că facultatea luase în considerare posibilitatea de a închide școala pe perioada stării de urgență militară, dar după multe dezbateri hotărâse să

continue cursurile. Ceru fiecărui student să nu abandoneze școala.

— În curând, va fi nevoie de doctori mai mult ca niciodată, atât în armată, cât și pentru îngrijirea civililor.

Dar dr. Berwyn avea vești proaste.

Pentru că facultatea era susținută prin banii încasați ca taxe și numărul de studenți înscriși scăzuse, taxele urmau să crească simțitor. Pentru Șaman, asta însemna că trebuia să facă rost de fonduri suplimentare pe care nu le prevăzuse. Dar dacă nu fusese el împiedicat de surzenie, era hotărât că, în niciun caz, nu avea să fie oprit să devină doctor de un lucru neînsemnat cum erau banii.

El și Paul Cooke deveniră prieteni. În materie de școală și medicină, Șaman era sfetnicul și ghidul, în timp ce în alte domenii conducea Cooke. Paul îl inițiie în mesele la restaurant și teatru. Plini de venerație, se duseră la Pike's Opera să-l vadă pe Edwin Thomas Booth în „Richard al III-lea". Sala operei avea trei rânduri de balcoane, trei sute de locuri și loc în picioare pentru încă o mie. Nici locurile în rândul opt din față obținute viclean de Cooke de la casa de bilete nu îi permiseră lui Șaman înțelegerea completă a subiectului, dar el îl citise în întregime pe Shakespeare la colegiu și reciti piesa înainte de reprezentație.

Fiind familiarizat cu subiectul și replicile, totul a fost diferit și piesa îi plăcu enorm.

Într-o altă seară de sâmbătă, Cooke îl duse la un bordel, unde Șaman urmă o femeie taciturnă în camera ei și primi servicii rapide. Femeia păstră tot timpul un zâmbet fix pe față și nu spuse aproape nimic. Șaman nu se simți tentat să se mai întoarcă acolo dar, din când în când, pentru că era normal și sănătos, dorința sexuală reprezenta o problemă. Într-o zi, când era rândul lui să conducă o ambulanță a spitalului, se duse la Compania de

lumânări P.L. Trent, care angaja femei și copii și trată un băiat de treisprezece ani care suferise arsuri pe picioare de la ceara fierbinte. Duseră băiatul la spital, acompaniați de o femeie tânără cu pielea de culoarea piersicii și părul negru, care renunță la propriii bani câștigați cu ora ca să meargă cu pacientul, care îi era văr. Șaman o revăzu în următoarea seară de joi, în timpul orei săptămânale de vizită în salonul de caritate. Alte rude mai așteptau să-l vadă pe băiatul ars, așa că vizita ei a fost scurtă și el avu ocazia să stea de vorbă cu ea. Numele ei era Hazel Melville. Deși nu-și putea permite, o invită să ia cina cu el duminica următoare; ea încercă să pară șocată, dar în loc de asta zâmbi satisfăcută și dădu din cap.

Locuia la o distanță mare de mers pe jos de la spital, la etajul al treilea al unei clădiri foarte asemănătoare cu dormitorul școlii de medicină. Mama ei murise. Șaman era foarte conștient de vorbirea lui guturală și de tatăl ei roșu la față, aprod la Curtea Municipală Cincinnati, care îl privea cu suspiciune și răceală, fără să poată decide ce era diferit la prietenul cel nou al lui Hazel.

Dacă ziua ar fi fost mai caldă, ar fi dus-o la o plimbare cu barca pe râu. Sufla vânt dinspre apă, dar erau bine îmbrăcați și era plăcut să meargă pe jos. Se uitară la vitrine în lumina slabă a amurgului. Era foarte drăguță, își spuse el, cu excepția buzelor, care erau subțiri și severe, cu mici linii de nemulțumire în colțurile gurii. Ea a fost șocată să afle despre surzenia lui. În timp ce îi explica despre cititul pe buze, zâmbi nesigură.

Totuși, era plăcut să vorbești cu o femeie care nu era rănită sau bolnavă. Ea spuse că făcea lumânări de un an; ura munca asta, dar erau puține locuri de muncă pentru femei. Îi spuse cu regret că mai avea doi veri mai mari, care plecaseră să muncească pe bani buni la Wells & Company.

— Wells & Company a primit o comandă de la Miliția Statului Indiana să toarne zece mii de butoaie de gloanțe pentru muschete. Ce rău îmi pare că nu angajează și femei!

Luară cina într-un mic restaurant ales cu ajutorul lui Cooke, fiindcă era și ieftin și bine luminat, așa încât el vedea bine ce spunea ea. Ei păru să-i placă, deși trimise chiflele înapoi fiindcă nu erau calde, vorbindu-i chelnerului cu voce ascuțită. Când se întoarseră la apartamentul ei, tatăl ei nu era acasă. Ea se lăsă cu ușurință sărutată de Șaman, răspunzând atât de complet, încât a fost o urmare firească pentru el s-o pipăie prin haine și în cele din urmă să facă dragoste cu ea pe sofaua incomodă cu ciucuri. Mirosul ei de femeie era estompat de cel al parafinei în care își înmuia degetele șase zile pe săptămână. În caz că tatăl ei s-ar fi întors, lăsă lampa aprinsă și nu își scoase hainele, trăgându-și doar fusta și combinezonul mult în sus peste talie. Șaman o luă tare și repede și fără nicio plăcere, conștient că pot fi întrerupți oricând cu furie de aprod, fără a avea mai mult contact uman cu ea decât avusese cu femeia de la bordel.

Nici nu se mai gândi la ea timp de șapte săptămâni.

Dar într-o după-amiază, împins de o tânjală familiară, merse pe jos până la Fabrica de lumânări Trent și o căută. Aerul din interiorul atelierului era fierbinte de la grăsimea încinsă și mirosea greu a parafină. Hazel Melville se arătă iritată să-l vadă acolo.

— N-am voie să am vizitatori, vrei să mă dea afară?

Dar înainte ca el să iasă, îi spuse în grabă că nu mai era posibil să se întâlnească de acum încolo cu el, fiindcă în săptămâna în care el o neglijase fusese promisă altui bărbat, unul pe care îl știa demult. Era bine aranjat, contabil la o companie, îi

spuse ea lui Șaman, neîncercând să-și ascundă satisfacția.

Adevărul era că Șaman era mult mai puțin distras de necesitățile fizice decât s-ar fi așteptat. Transforma totul – orice dorință și nevoie, orice speranță și vis de plăcere, energia lui întreagă și imaginația – în studiul medicinei. Cooke susținea cu invidie neascunsă că Robert J. Cole fusese făcut pentru a deveni student la medicină, iar Șaman simțea că era adevărat; toată viața așteptase acel ceva pe care-l găsise în Cincinnati.

Pe la jumătatea semestrului, începu să apară în laboratorul de disecție ori de câte ori avea o oră liberă, uneori singur, dar adesea cu Cooke sau Billy Henried, ca să-i ajute să-și dezvolte tehnica folosirii instrumentelor sau ca să facă lumină în diverse aspecte din manual sau din curs. Destul de devreme de la începutul cursului de fiziologie și anatomie, dr. Megowan începu să-l pună să-i ajute pe studenții care întâmpinau greutăți. Șaman știa că notele lui la celelalte cursuri erau excelente și chiar dr. Meigs fusese observat cum îl saluta din cap cu plăcere de câte ori se întâlneau pe coridor. Oamenii se obișnuiseră cu faptul că era diferit. Uneori, concentrându-se puternic în timpul unui curs sau al unei prelegeri, reveni la vechiul lui obicei rău de a scoate sunete mârâite, fără a-și da seama de asta. Odată, dr. Berwyn se opri în timpul unui curs și spuse. „Nu mai mârâi, domnule Cole”. La început, ceilalți studenți chicoteau, dar în curând învățară să-l atingă pe umăr și să-i comunice din privire să tacă. Nu-l deranja. Era încrezător.

Îi plăcea să se plimbe singur prin saloane. Într-o zi, o pacientă se plânse că trecuse de patul ei fără să se oprească, deși îl strigase de mai multe ori. După asta, ca să-și dovedească singur că surditatea sa nu-i rănea pe pacienți, își lua obiceiul de a se opri scurt la fiecare pat, ținând mâinile pacientului

în ale sale și vorbind puțin, liniștit, fiecărei persoane.

Spectrul statutului său condiționat rămăsese demult în urmă când, într-o zi, dr. Megowan îi oferi o slujbă în spital în lunile iulie și august, când școala de medicină intra în vacanță. Megowan îi spuse franc că el și dr. Berwyn se certaseră pentru serviciile lui și hotărâseră în cele din urmă să le împartă.

— Vei petrece vara lucrând pentru amândoi, făcând treaba murdară în sala de operații dimineața pentru dr. Berwyn și ajutându-mă pe mine după-amiaza să autopsiez greșelile lui.

Era o ocazie minunată, se gândi Șaman, iar micul salariu avea să-l ajute să acopere creșterea taxelor.

— Mi-ar plăcea, îi spuse doctorului Megowan. Dar tatăl meu mă așteaptă acasă să-l ajut la munca la fermă în vara asta. Va trebui să-i scriu și să-i cer permisiunea de a rămâne aici.

Barney Megowan zâmbi.

— A, ferma, spuse el, dând din mână a lehamite. Tatăl tău e medic de țară în Illinois, mi se pare? Am tot vrut să te întreb. A fost un bărbat cu mai mulți ani înaintea mea la University College Hospital din Edinburgh. Același nume ca tine.

— Da. Era tatăl meu. Spune anecdote identice cu cele pe care ni le-ați spus la prima oră de anatomie, despre cum descrie Sir William Fergusson cadavrul ca fiind o casă al cărei proprietar s-a mutat.

— Îmi amintesc că ai zâmbit când am povestit asta. Și acum înțeleg de ce. Megowan îl privi gânditor, cu ochii îngustați. Știi de ce… ăă… a plecat tatăl tău din Scoția?

Șaman văzu că Megowan încerca să fie discret.

— Da. Mi-a spus. A intrat într-o încurcătură politică. Aproape că a fost deportat în Australia.

— Îmi amintesc. Megowan clătină din cap. Ne era prezentat ca un avertisment. Toți știau despre el

la University College Hospital. Era protejatul lui Sir William Fergusson, cu un viitor nelimitat. Și acum e doctor de țară. Ce păcat!

— Nu e nevoie de milă, se luptă Șaman cu supărarea și sfârși prin a zâmbi. Tatăl meu e un om mare, spuse el și recunoscu, spre propria-i surprindere, că era adevărat. Începu să-i spună lui Barney Megowan despre Rob J., despre cum lucrase cu Oliver Wendell Holmes la Boston, despre călătoria lui de-a latul țării prin tabere de tăietori de lemne și ca doctor al companiei feroviare. Descrise o zi când tatăl său trebuise să traverseze înot cu calul două râuri și un pârâu ca să ajungă la un bordei de pământ unde ajutase o femeie să nască gemeni. Descrise bucătăriile din prerie în care operase tatăl său și vorbi despre numeroasele ocazii în care Rob J. Cole trebuise să opereze pe o masă scoasă afară, dintr-o casă murdară, în lumina soarelui. Mai vorbi despre cum fusese tatăl lui răpit de bandiți, care îl amenințaseră cu arma și îl puseseră să scoată un glonț dintr-un bărbat împușcat. Povesti despre cum se întorsese tatăl său acasă într-o noapte în care erau treizeci de grade sub zero și își salvase viața alergând în spatele lui Boss și ținându-se de coada calului, ca să-și forțeze sângele să circule.

Barney Megowan zâmbi.

— Ai dreptate, spuse el, tatăl tău e un om mare. Și mai e și un tată norocos.

— Mulțumesc, domnule. Șaman începuse să se depărteze, când se întoarse brusc. Doctore Megowan, într-una din autopsiile tatălui meu, o femeie a fost ucisă de unsprezece răni prin înjunghiere în piept, de aproximativ 0.95 centimetri în diametru. Făcute cu un instrument ascuțit, de formă triunghiulară, cu toate trei muchiile tăioase. Aveți idee ce instrument ar putea provoca o asemenea rană?

Patologul se gândi, interesat.

— Poate a fost un instrument medical. Există un bisturiu Beer, un scalpel cu trei fețe, folosit pentru a opera cataracta și pentru defecte ale corneei. Dar rănile pe care le descrii sunt prea mari ca să fie făcute cu un cuțit Beer. Poate au fost provocate de un alt fel de bisturiu. Marginile leziunii aveau lărgime uniformă?

— Nu. Instrumentul, ce-o fi fost, se ascuțea spre vârf.

— Nu cunosc un astfel de bisturiu. Probabil că rănile n-au fost făcute de un instrument medical.

Șaman ezită.

— Ar fi putut fi provocate de vreun instrument folosit în mod obișnuit de femei?

— Andrele sau ceva de felul ăsta? E posibil, desigur, dar nu mă pot gândi la vreun obiect din gospodărie care să facă o astfel de rană. Megowan zâmbi. Lasă-mă să mă gândesc un timp și o să mai discutăm. Când îi scrii tatălui tău, spuse el, trimite-i cele mai bune urări de la cineva care a ajuns la William Fergusson cu puțini ani în urma lui.

Șaman promise că așa o să facă.

Răspunsul tatălui său nu ajunsese în Cincinnati decât cu opt zile înainte de sfârșitul semestrului, dar sosi la timp ca să-i permită lui Șaman să accepte slujba de vară la spital.

Tatăl său nu-și amintea de dr. Megowan deloc, dar își exprimă mulțumirea că Șaman studia patologie cu un alt scoțian care învățase arta și știința disecției de la William Fergusson. Îl rugă pe fiul lui să comunice respectul său profesorului, împreună cu permisiunea sa ca Șaman să lucreze în spital.

Scrisoarea era călduroasă, dar scurtă, și din lipsa de detalii Șaman ghici că tatăl său traversa o perioadă melancolică. Nu aflaseră nimic de soarta lui Alex și tatăl său îi dezvălui că mama lui Șaman era din ce în ce mai înfricoșată, cu fiecare bătălie care trecea.

48

O plimbare cu vaporul

Rob J. nu trecea cu vederea faptul că atât Jefferson Davis, cât și Abraham Lincoln ajunseseră la conducere ajutând la distrugerea națiunii Sauke în războiul Șoimului-Negru. Ca tânăr locotenent de armată, Davis îi dusese personal pe Șoimul-Negru și pe vraciul Nor-Alb în jos pe Mississippi, de la Fort Crawford la închisoarea Jefferson, unde fuseseră închiși în fiare și lanțuri. Lincoln luptase cu Saukii în miliție, atât ca particular, cât și, apoi, drept căpitan. Acum amândoi răspundeau când li te adresai cu *Domnule Președinte* și fiecare conducea o jumătate de națiune americană împotriva celeilalte.

Rob J. vroia să fie lăsat în pace de lumea asta încurcată, dar era mai mult decât putea cere. Războiul începuse de șase săptămâni când Stephen Hume călări până în Holden's Crossing să-l vadă. Fostul congresman îi spuse deschis că își folosise influența ca să câștige un post de colonel în Armata SUA. Venise la Rock Island drept consilier legal al căii ferate pentru a organiza Regimentul de voluntari 102 Illinois și vroia să-i ofere lui Rob J. o slujbă de chirurg al regimentului.

— Nu e pentru mine, Stephen.

— Doctore, e în regulă să obiectezi împotriva ideii de război, la modul abstract. Dar acum am ajuns la limită și sunt motive întemeiate pentru care acest război trebuie purtat.

— … Nu cred că, dacă vor fi uciși o mulțime de oameni, se va schimba părerea cuiva despre sclavie sau despre comerțul liber. Pe lângă asta, ai

nevoie de cineva mai tânăr și mai activ. Eu sunt un bărbat de patruzeci și patru de ani, cu burtă.

Se îngrășase, într-adevăr. Pe vremea când ascundea sclavi în camera secretă, Rob J. luase obiceiul să bage mâncare în buzunar de câte ori trecea prin bucătărie – o costiță prăjită, o bucată de pui fript, două chifle dulci – ca să-i poată hrăni pe fugari. Acum continua să facă același lucru, dar mânca singur mâncarea în șa, ca să se simtă mai bine.

— O, te vreau pe tine, gras sau slab, activ sau moale, spuse Hume. Mai îngrijorător e că în clipa asta sunt doar nouăzeci de ofițeri-medici în toată blestemata asta de armată. O să fie o ocazie formidabilă. Te înrolezi căpitan și devii maior înainte să-ți dai seama. Un doctor ca tine e făcut ca să avanseze în grad.

Rob J. clătină din cap. Dar îi plăcea de Stephen Hume și îi întinse mâna.

— Îți doresc să te întorci cu bine, colonele.

Hume zâmbi forțat și îi strânse mâna. Câteva zile mai târziu, Rob J. auzi la magazinul general că Tom Beckermann fusese numit chirurg la regimentul 102.

Timp de trei luni, ambele părți se jucară de-a războiul, dar în iulie deveni evident că se pregătea o confruntare la scară mare. Mulți erau convinși încă de faptul că totul se va termina repede, dar prima bătălie a fost o Bobotează pentru națiune. Rob J. citi rapoartele din ziare la fel de avid ca un iubitor al războiului.

Peste treizeci de mii de soldați unioniști, sub comanda generalului Irvin Medowell, înfruntară douăzeci de mii de confederați sub comanda generalului Pierre G.T. Beauregrad la Manassas, Virginia, la douăzeci și cinci de mile sud de Washington. Aproape unsprezece mii din trupele adiționale confederate se aflau la Shenandoah Valley sub conducerea generalului Joseph E.

Johnston, în formație de luptă împotriva unei forțe unioniste de paisprezece mii, cu generalul Robert Patterson în frunte. Așteptându-se ca Patterson să-l țină pe Johnston pe loc, pe 21 iulie Medowell porni la atac împotriva sudiștilor lângă Sudley Fort, pe Bull Run Creek.

Atacul surpriză nu le prea reuși.

Chiar înainte ca Medowell să atace, Johnston reuși să se strecoare de sub supravegherea lui Patterson și să-și unească forțele cu Beauregard. Planul de atac al Nordiștilor era atât de bine cunoscut, încât congresmanii și funcționarii civili părăsiră Washington-ul, ducându-și nevestele și copiii în trăsuri și căruțe, până la Manassas, unde organizară mese de picnic deosebite și se pregătiră să privească spectacolul de parcă era vorba de o cursă festivă. Zeci de vizitii civili fuseseră angajați de armată ca să stea pe aproape cu căruțe și tărgi, care aveau să fie folosite drept ambulanțe în caz că erau răniți. Mulți dintre vizitiii ambulanțelor își aduseră propriul whisky la picnic.

În timp ce publicul se holba cu plăcere și fascinație, soldații lui Medowell se aruncară asupra forței confederate combinate. Mulți dintre oamenii ambelor părți erau trupe noi, neinstruite, luptând cu mai mult zel decât artă. Soldații confederați așteptară câteva mile și apoi se retraseră repede, lăsându-i pe nordiști să se consume în mai multe atacuri frenetice. Apoi Beauregard ordonă contraatacul. Trupele unioniste, epuizate, cedară și se retraseră. În curând, retragerea lor deveni o fugă.

Bătălia nu era ce se așteptase audiența să fie; sunetele combinate ale focurilor de pușcă și ale artileriei, ca și strigătele oamenilor erau groaznice, iar priveliștea și mai rea. În loc de confruntare atletică, au fost martorii transformării unor oameni vii în cadavre fără cap, fără membre, cu mațele scoase. Muriră mii. Unii dintre civili leșinară, alții plânseră. Toți încercară să fugă, dar o ghiulea lovi

o căruță și omorî un cal, blocând drumul principal de retragere. Mulți dintre vizitiii civili ai ambulanțelor, înspăimântați, treji sau beți, o luară la fugă cu căruțele goale. Puținii care încercară să adune răniții se treziră prinși într-o mare de vehicule civile, cu cai înnebuniți. Răniții rămaseră pe câmpul de luptă și strigară după ajutor până muriră. Unele dintre ambulanțele cu răniți nu reușiră să ajungă la Washington decât după mai multe zile.

În Holden's Crossing, victoria Confederației dădu noi aripi simpatizanților sudiștilor. Rob J. era mai deprimat de neglijarea criminală a celor căzuți decât de înfrângere. La începutul toamnei deveni un fapt știut că lupta de la Bull Run provocase aproape cinci sute de morți, răniți și dispăruți și multe vieți fuseseră pierdute prin lipsa de îngrijire.

Într-o seară, așezați în bucătăria Cole, el și Jay Geiger evitară să vorbească despre bătălie. Vorbiră stânjeniți despre vestea că vărul Lillianei, Judah P. Benjamin, fusese numit Secretar de Război al Confederației. Dar au fost complet de acord amândoi că fapta armatelor de a nu-și salva propriii răniți era o pură idioțenie.

— Oricât ne-ar fi de greu, spuse Jay, nu trebuie să lăsăm războiul ăsta să pună capăt prieteniei noastre.

— Nu. Bineînțeles că nu!

Poate n-o să-i pună capăt, se gândi Rob J., dar prietenia lor deja fusese stricată. A fost uimit când Geiger, plecând acasă, îl îmbrățișă cu dragoste.

— Pentru mine familia ta e ca și a mea, spuse Jay. N-aș precupeți nimic pentru fericirea lor.

În ziua următoare, Rob J. înțelese gestul lui Jay când Lillian, așezată cu ochii uscați în bucătăria familiei, le spuse că soțul ei plecase spre sud în zori, ca să-și ofere voluntar serviciile forțelor Confederației.

Lui Rob J. i se părea că lumea întreagă a devenit sumbră ca cenușiul uniformelor confederate. În ciuda tuturor eforturilor sale, Julia Blackmer, nevasta preotului, tuși în continuare până se prăpădi, chiar înainte ca aerul iernii să devină rece și rarefiat. În cimitirul bisericii, preotul plânse citind slujba de înmormântare și, când prima lopată de pământ căzu cu sunet înăbușit pe sicriul de brad al Juliei, Sarah îl strânse atât de tare de mână pe Rob J., încât îl duru. Membrii parohiei lui Blackmer se adunară pentru a fi alături de pastorul lor în zilele următoare, iar Sarah le organiză pe femei în așa fel încât domnul Blackmer să nu fie nicio clipă lipsit de companie înțelegătoare și de o masă bună. Lui Rob J. i se părea că preotul avea dreptul la puțină intimitate în durerea lui, dar domnul Blackmer păru recunoscător pentru atenția acordată.

Înainte de Crăciun, maica Miriam Ferocia îi mărturisi lui Rob J. că primise o scrisoare de la o firmă de avocați din Frankfurt, care îi anunța moartea tatălui ei, Ernst Brotknecht. Testamentul lui prevedea vânzarea fabricii de căruțe și trăsuri din München, iar scrisoarea spunea că o sumă considerabilă de bani o aștepta pe fiica lui, cunoscută în fosta ei viață ca Andreea Brotknecht.

Rob J. își exprimă regretele în legătură cu tatăl ei, pe care nu-l mai văzuse de ani, apoi:

— Sfinte Doamne! Maică Miriam, sunteți bogată!

— Nu, spuse ea calm. Promisese să cedeze toate bunurile lumești Sfintei Biserici Mame când îmbrăcase rasa călugărească. Deja semnase hârtii privind moștenirea ei, care trecea în jurisdicția arhiepiscopului.

Rob J. se simți dintr-o dată obosit. După ce atâția ani, văzând cum sufereau măicuțele, făcuse o serie de mici daruri comunității lor, observase austeritatea vieții pe care o duceau, rigoarea severă

și lipsa oricărui lucru care ar fi putut fi considerat un lux.

— Niște bani ar însemna așa de mult pentru surorile din comunitatea dumneavoastră. Dacă nu-i puteți accepta pentru sine, ar fi trebuit să vă gândiți la maicile pe care le conduceți.

Dar ea nu-i permise s-o atragă în supărarea lui.

— Sărăcia e o parte esențială a vieții lor, spuse ea și dădu din cap cu o resemnare creștină exasperantă când el își luă la revedere prea brusc și plecă.

O dată cu plecarea lui Jason, bună parte din căldură dispăru din viața lui Rob J. Ar fi putut continua să cânte cu Lillian, dar pianul și viola da gamba sunau ciudat de gol, fără cimentul melodios al viorii lui Jay și căutară scuze ca să evite să cânte singuri.

În prima săptămână a lui 1862, într-un moment când Rob J. se simțea deosebit de dezamăgit, a fost bucuros să primească o scrisoare de la Harry Loomis din Boston, acompaniată de traducerea unui articol publicat la Viena cu mai mulți ani în urmă de un doctor ungur, pe nume Ignaz Semmelweis. Articolul lui Semmelweis, intitulat *Etiologia, conceptul și profilaxia febrei puerperale,* refăcea în linii mari munca lui Oliver Wendell Holmes din America. La Spitalul General din Viena, Semmelweis ajunsese la concluzia că febra puerperală, care omora douăsprezece mame din o sută, era contagioasă. La fel cum făcuse și Holmes cu decenii înainte, el descoperise că doctorii înșiși împrăștiau boala, nespălându-se pe mâini.

Harry Loomis scria că devenise din ce în ce mai interesat de modurile de prevenire a infecției în răni și incizii chirurgicale. Se întreba dacă Rob J. era la curent cu cercetarea doctorului Milton Akerson, care studia aceste probleme la spitalul Mississippi Valley din Cairo, Illinois, despre care

Harry își închipuia că nu e prea departe de Holden's Crossing.

Rob J. nu auzise despre munca lui Akerson, dar în clipa aceea își dori să viziteze Cairo și să afle despre ea. Ocazia nu se ivi timp de mai multe luni. Călări prin nămeți la consultații, dar în cele din urmă lucrurile se mai liniștiră, chiar când începură ploile de primăvară. Maica Miriam îl asigură că ea și surorile ei îi vor supraveghea pe pacienți, așa că Rob J. anunță că se duce la Cairo pentru o scurtă vacanță. Pe 9 aprilie, într-o miercuri, îl mână pe Boss prin noroiul adânc de pe șosele, până la Rock Island, unde adăposti calul în grajd; apoi, în amurg, prinse un loc pe o plută de bușteni în jos pe Mississippi. Toată noaptea pluti pe râu, sub acoperișul adăpostului de pe plută, dormind ghemuit lângă soba de gătit. În dimineața următoare, când coborî de pe plută la Cairo, era înțepenit și afară încă ploua.

Cairo arăta groaznic, câmpuri inundate și multe străzi sub apă. Își făcu toaleta cu grijă la un han care îi oferi și un mic dejun prost, apoi găsi spitalul. Dr. Akerson era un omuleț inimos, cu ochelari, a cărui mustață groasă îi traversa obrajii și se unea cu părul la urechi, după jalnica modă introdusă de Ambrose Burnsrde, a cărui brigadă pornise primul atac împotriva Confederaților la Bull Run.

Dr. Akerson îl salută pe Rob politicos și a fost vizibil plăcut impresionat să audă că munca lui era în atenția unor colegi tocmai de la Boston. Aerul din saloanele sale era tare din cauza aburilor de acid clorhidric, care era agentul despre care credea că poate combate infecția care aducea atât de des moartea răniților. Rob J. observă că mirosul a ceea ce dr. Akerson numea „dezinfectant" masca alte miasme, neplăcute, din saloane, dar găsi că era iritant pentru nas și ochi.

Văzu curând că acest chirurg din Cairo nu deținea nicio cură miraculoasă.

— Uneori, pare să existe un beneficiu evident în tratarea rănilor cu acid clorhidric. Alteori… Dr. Akerson ridică din umeri. Nimic nu pare să meargă.

Experimentase pulverizarea acidului clorhidric în aerul din sala de operații și din saloane, îi spuse el lui Rob, dar trebuise să renunțe fiindcă aburul îngreuia respirația și stânjenea vederea. Acum se mulțumea cu înmuierea pansamentelor în acid și plasarea lor direct pe răni. Spuse că el credea că cangrena și alte infecții erau provocate de corpusculii de puroi care pluteau în aer ca și praful, iar pansamentele muiate în acid îi țineau departe de răni.

Un infirmier veni ducând o tavă încărcată cu comprese și una căzu pe podea. Dr. Akerson o ridică, o scutură puțin de murdărie cu mâna și i-o arătă lui Rob J. Era o compresă obișnuită, făcută dintr-o cârpă de bumbac stropită cu clorhidrat. Când Rob i-o înapoie doctorului Askerson, chirurgul oftă și o puse la loc pe tavă pentru a fi folosită.

— Păcat că nu putem determina de ce uneori merge și alteori nu, spuse Akerson.

Vizita lor a fost întreruptă de un doctor tânăr care îl informă pe dr. Akerson că domnul Robert Francis, reprezentant al Comisiei Sanitare a Statelor Unite, dorea să-l vadă „într-o problemă de extremă urgență”.

Când Akerson îl conduse pe Rob J. pe coridor, îl găsiră pe domnul Francis așteptând acolo neliniștit. Rob J. auzise despre Comisia Sanitară și o aproba, fiind o organizație civilă cu scopul de a strânge fonduri și de a recruta personal care să îngrijească răniții. Acum, vorbind repede, domnul Francis le spuse că avusese loc o bătălie disperată, care ținuse două zile, la Pittsburgh Landing, Tennessee, treizeci de mile nord de Corinth, Mississippi.

— Sunt pierderi teribile, mult mai grave ca la Bull Run. Am adunat voluntari care să servească drept asistenți medicali, dar suntem într-o criză cumplită de doctori.

Dr. Akerson păru îndurerat.

— Războiul ne-a răpit cei mai mulți medici. Nimeni nu mai poate pleca de aici.

Rob J. vorbi imediat.

— Eu sunt doctor, domnule Francis. Pot să merg.

Cu alți trei doctori, adunați din orașele vecine și cu cincisprezece civili amestecați, care nu mai îngrijiseră pe nimeni niciodată, Rob J. se îmbarcă pe pachebotul *City of Louisiana* la ora prânzului și porniră prin ceața umedă care acoperea râul Ohio. La cinci după-amiază ajunseseră la Paducah, Kentucky. Și intrară pe râul Tennessee. Acesta era lung de două sute treizeci de mile. În întunericul nopții, nevăzând și neauzind, trecură prin dreptul lui Fort Henry pe care Ulysses S. Grant îl capturase doar cu o lună în urmă. Toată ziua următoare depășiră orașele riviere, cheiurile de lemn, câmpurile inundate. Aproape că se lăsase din nou întunericul când ajunseră la Pittsburgh Landing la 5 p.m.

Rob J. numără douăzeci și patru de vapoare cu abur acolo, inclusiv două vase de artilerie. Când echipa medicală debarcă, descoperi că malul și cheiurile fuseseră îngropate în noroi de o retragere a yankeilor în duminica precedentă, așa că se scufundară până la genunchi. Rob J. a fost instruit să se ducă la *War Hawk,* un vas care fusese încărcat cu patru sute șase soldați răniți. Aproape că terminaseră transportul răniților când ajunse el acolo și plecară fără întârziere. Un prim-ofițer scârbit îi spuse calm lui Rob J. că numărul imens de răniți făcuse să se ocupe toate spitalele comunitare din întregul Tennessee. *War Hawk* trebuia să-și ducă pasagerii șase sute cincizeci și

opt de mile în sus pe râul Tennessee, până la Ohio, apoi în sus pe Ohio, până în Cincinnati.

Răniții fuseseră așezați pe orice suprafață disponibilă – jos, în cabinele ofițerilor și pasagerilor și peste tot pe punțile descoperite sub ploaia neîncetată. Rob J. și un ofițer de armată medic din Pennsylvania, pe nume Jim Sprague, erau singurii doctori. Toate materialele fuseseră aruncate într-una din magazii și nu porniseră de nici două ore când Rob J. observă că alcoolul medicinal era furat. Comandantul militar al vaporului era un tânăr prim-locotenent pe nume Crittendon, cu ochii încă uimiți după luptă. Rob îl convinse că materialele aveau nevoie de un paznic înarmat.

Rob J. nu-și adusese propria trusă medicală din Holden's Crossing. Exista o trusă chirurgicală între materiale și îl rugă pe ofițerul-inginer să ascută mai multe instrumente. N-avea nicio dorință să le folosească.

— Călătoria e un șoc dur pentru răniți, îi spuse lui Sprague. Cred că de câte ori e posibil, ar trebui să amânăm operațiile până când îi ducem pe oamenii ăștia la un spital.

Sprague căzu de acord.

— Nu țin prea mult să tai, zise el. Se dădu deoparte, lăsându-l pe Rob J. să ia deciziile. Rob decise că Sprague nu ținea prea mult nici să îngrijească pacienții, dar îl însărcină cu pansarea rănilor și împărțirea supei și a pâinii În răniți.

Rob văzu imediat că unii dintre soldați erau grav răniți și aveau nevoie de amputare urgent.

Asistenții voluntari erau dornici să ajute, dar fiind librari, profesori, funcționari, deveneau livizi în fața sângelui, a durerii și a tragediilor cum nu-și imaginaseră că pot să existe. Rob îi adună pe mai mulți dintre ei în jur, să-l ajute cu amputațiile și pe ceilalți îi trimise să muncească sub ordinele doctorului Sprague, schimbând pansamente, dând

să bea apă celor însetați și adăpostindu-i pe cei de pe punte, de ploaia rece, sub toate păturile și hainele pe care le puteau găsi.

Rob J. și-ar fi dorit să poată trece pe la toți răniții, dar nu avu ocazia s-o facă. În loc de asta, se duse la un pacient despre care cel care-l îngrijise îi spusese că e „rău”. Teoretic, niciunul dintre cei care fuseseră transportați pe *War Hawk* n-ar fi trebuit să fie atât de „rău” încât să nu supraviețuiască drumului, dar mai mulți muriră aproape imediat.

Rob J. ordonă să fie golită cabina ofițerului secund și începu să amputeze acolo, sub lumina a patru lămpi. În noaptea aceea, tăie paisprezece membre. Mulți dintre cei de la bord fuseseră amputați înainte de a fi urcați pe vas și îi examină pe unii dintre ei, întristându-se de calitatea proastă a unora dintre operații.

Un bărbat pe nume Peters, de nouăsprezece ani, își pierduse piciorul drept de la genunchi, pe cel stâng de la coapsă și întreg brațul drept. La un moment oarecare, în timpul nopții, începu să sângereze din bontul piciorului stâng sau poate că sângerase când fusese adus la bord. El a fost primul descoperit mort.

— Tată, am încercat, plângea un soldat cu păr lung blond și o gaură în spate în care lucea coloana, albă ca oasele unui cadavru. Am încercat din greu.

— Da, ai încercat. Ești un bun fiu, îi spuse Rob J., mângâindu-l pe cap.

Unii gemeau, alții se învăluiau în tăcere ca într-o armură, alții plângeau și bolboroseau. Încet-încet, Rob J. reconstrui bătălia din micile piese ale durerii lor individuale. Grant fusese la Pittsburgh Landing cu trupe de patruzeci și două de mii de luptători, așteptându-l pe generalul Don Carlos Buell să i se alăture cu forțele sale. Beauregard și Albert Johnston hotărâseră că îl pot învinge pe Grant înainte să ajungă Buell acolo și patruzeci de

mii de confederați căzuseră asupra bivuacurilor trupelor unioniste. Linia lui Grant fusese împinsă înapoi, și în stânga, și în dreapta, dar centrul, susținut de soldați din Iowa și Illinois, rezistase luptând în modul cel mai sălbatic.

Rebelii luaseră mulți prizonieri duminică. Grosul trupelor unioniste fusese împins înapoi până la râu, în apă, cu spatele spre stuful care îi împiedicase să se retragă mai departe. Dar luni dimineața, când confederații ar fi trebuit să-i zdrobească, vase apărură pe râu din ceață, purtând douăzeci de mii de soldați drept întăriri de la Buell și soarta bătăliei se întorsese. La sfârșitul acelei zile de luptă cumplită, sudiștii se retrăseseră la Corinth. La căderea nopții, cât de departe vedeai cu ochii de la biserica Shiloh pe câmpul de bătaie, pământul era acoperit de cadavre. Și unii dintre răniți au fost adunați și urcați pe vase.

Dimineața, *War Hawk* trecu pe lângă păduri strălucind de frunze noi și grele de vâsc, apoi pe lângă câmpuri verzi, iar acum, pe lângă o livadă de piersici înfloriți, dar Rob J. nu observă nimic.

Planul căpitanului fusese să acosteze în câte un oraș riveran dimineața și seara și să încarce lemn. În același timp, voluntarii trebuiau să coboare pe țărm și să rechiziționeze apă și orice mâncare puteau obține pentru pacienții lor. Dar Rob J. și dr. Sprague obținură de la căpitan să se oprească și la prânz, fiindcă rămâneau repede fără apă. Răniții erau însetați.

Spre disperarea lui Rob J., voluntarii nu putură menține igiena. Mulți dintre soldați avuseseră dizenterie înainte de a fi răniți. Defecau și urinau în locul în care zăceau și nu puteau fi curățați. Nu existau haine de schimb și dejecțiile le curgeau pe trup în ploaia rece. Asistenții își petreceau majoritatea timpului distribuind supă fierbinte. În cea de-a doua după-amiază, când ploaia se opri și răsări un soare puternic, Rob J. întâmpină căldura

cu mare ușurare. Dar cu aburul care se ridică de pe punți și de pe oameni veni și pacostea duhorii enorme de pe *War Hawk.* Mirosul era aproape palpabil. Uneori, când vaporul se oprea, civilii patrioți urcau la bord cu pături, apă și hrană. Clipeau, ochii li se umezeau și se grăbeau să se retragă fără întârziere. Rob J. se trezi dorindu-și să fi avut o rezervă din acidul clorhidric al doctorului Akerson.

Oamenii mureau și erau cusuți în cearșafurile cele mai murdare. Ampută de douăzeci de ori mai mult, cazurile cele mai grave și, printre cei treizeci și opt de morți până la destinație, erau și opt din cei amputați de el. Ajunseră la Cincinnati marți dimineața devreme. Nu dormise deloc și aproape nu mâncase trei zile și jumătate. Rămas brusc fără răspundere, stătu pe chei și privi stupid cum alții împărțeau pacienții în grupe și îi trimiteau la diverse spitale. Când un grup a fost îndreptat spre South western Ohio Hospital, Rob J. se urcă în căruță și se așeză jos între două tărgi.

Când descărcau pacienții, umblă prin spital, mișcându-se foarte încet, fiindcă aerul din Cincinnati părea gros ca o budincă. Membri ai personalului se uitau uimiți la gigantul nebărbierit, între două vârste, care puțea. Când un infirmier îl întrebă tăios ce dorea, spuse numele lui Șaman.

În cele din urmă a fost dus într-un mic balcon de unde se putea viziona sala de operație. Începuseră deja să-i opereze pe pacienții de pe *War Hawk.* Patru bărbați stăteau în jurul unei mese și văzu imediat că unul dintre ei era Șaman. Pentru un timp îi privi cum operau, dar prea curând valul cald al somnului îl năpădi și capul îi căzu cu deplină ușurință.

Nu-și amintea cum fusese scos din spital și dus în camera lui Șaman și dezbrăcat. Restul zilei și toată noaptea dormi adânc în patul fiului său. Când

se trezi era miercuri dimineața și afară strălucea soarele. În timp ce se bărbierea și făcea baie, prietenul lui Șaman, un tânăr săritor pe nume Cooke, îi aduse hainele de la spălătoria spitalului, unde fuseseră fierte și călcate și se duse să-l aducă pe Șaman.

Șaman era mai slab, dar părea sănătos.

— Ai aflat ceva despre Alex? întrebă imediat.

— Nu.

Șaman dădu din cap. Îl conduse pe Rob J. la un restaurant departe de spital, pentru intimitate. Mâncară bine ouă, cartofi și carne și băură o cafea proastă care era mai mult cicoare. Șaman îl lăsă să soarbă prima înghițitură fierbinte de cafea înainte să înceapă să-i pună întrebări și ascultă cu interes povestea vasului *War Hawk.*

Rob J. puse și el întrebări despre școala de medicină și spuse că era mândru de Șaman.

— Acasă, spuse el, știi scalpelul cel vechi de oțel albastru?

— Cel antic, cel căruia îi spui cuțitul lui Rob J.? Cel despre care se crede că e de secole în familie?

— Acela. Și a fost în familie de secole. Revine primului fiu care devine doctor. E al tău.

Șaman zâmbi.

— N-ar fi fost mai bine să aștepți până în decembrie, când voi absolvi?

— Nu știu dacă voi putea fi aici la absolvirea ta. Voi deveni medic al armatei.

Șaman făcu ochii mari.

— Dar tu ești un pacifist! Urăști războiul!

— Sunt, și îl urăsc, răspunse el cu o voce mai amară decât cafeaua. Dar vezi ce își fac unii altora.

Stătură îndelung, sorbind noi cești de cafea proastă pe care n-o voiau, doi bărbați masivi, privindu-se intens în ochi, vorbind încet și calm, de parcă ar fi avut tot timpul pentru a fi împreună.

Dar pe la unsprezece dimineața se întoarseră în sala de operații. Povara răniților de pe *War Hawk* ocupase tot spitalul și toată echipa chirurgicală.

Unii dintre chirurgi munciseră toată noaptea și dimineața, iar acum Robert Jefferson Cole opera un tânăr din Ohio cu scalpul, umerii, spatele, fundul și picioarele prinse de o ploaie de șrapnel a confederaților. Procedura era lungă și extrem de dureroasă, fiindcă fiecare bucată de metal trebuia scoasă din carne cu minimă distrugere a țesuturilor, iar suturile erau la fel de delicate, în speranța că mușchii se vor reface cândva. Mica galerie era plină cu studenți și mai mulți membri ai facultății, care observau tipurile de cazuri cumplite pe care războiul le furniza doctorilor. Așezat în primul rând, doctorul Harold Meigs îi dădu un ghiont lui Barney Megowan și, cu o mișcare a bărbiei, îi arătă un bărbat care stătea într-o parte a sălii de operații de jos, destul de departe ca să nu stea în drum și suficient de aproape ca să observe totul. Un bărbat masiv, greoi, cu păr cărunt, care stătea cu brațele încrucișate pe piept și ochii fixați pe masa de operație, indiferent la orice altceva din jur. Văzând competența și siguranța chirurgului, dădu din cap a aprobare inconștientă și cei doi profesori se priviră unul pe altul și zâmbiră.

Rob J. se întoarse cu trenul sosind la cheiul din Rock Island, la nouă zile după ce părăsise Holden’s Crossing. Pe strada dinspre gară se întâlni cu Paul și Roberta Williams, care veniseră la Rock Island la cumpărături.

— Hei, doctore. Tocmai ai coborât din tren? îl salută Williams. Am auzit că ai fost plecat, o mică vacanță?

— Da, spuse Rob J.

— Și, te-ai distrat bine?

Rob J. deschise gura, apoi o închise la loc.

— Foarte bine, mulțumesc, Paul, spuse liniștit.

Apoi se duse la grajd, îl dezlegă pe Boss și porni spre casă.

49

Chirurgul cu contract

Lui Rob J. îi luă o vară întreagă să facă planul. Primul gând a fost să ofere o sumă atractivă altui doctor pentru a prelua Holden's Crossing, dar după o vreme trebui să recunoască imposibilitatea de a face acest lucru, fiindcă războiul adusese o criză acută de doctori. Cel mai bun lucru pe care-l putu face a fost să aranjeze cu Tobias Barr să vină la dispensarul Cole în fiecare miercuri pentru consultații și să vadă urgențele. Pentru probleme mai ușoare, cei din Holden's Crossing aveau să se ducă la cabinetul doctorului Barr din Rock Island sau să consulte măicuțele.

Sarah era furioasă – tot atât de mult fiindcă Rob J. se alătura „părții greșite", cât din cauza faptului că pleca – așa i se părea lui uneori. Se ruga și se sfătuia cu Blackmer. Va fi fără apărare în lipsa lui, insistă ea.

— Înainte să pleci, trebuie să scrii Armatei Unioniste, spuse ea, și să-i întrebi dacă au vreo hârtie cum că Alex e prizonierul lor sau a căzut în luptă. Rob J. făcuse asta cu luni în urmă, dar a fost de acord că era timpul s-o facă din nou și avu grijă de asta.

Sarah și Lillian deveniră mai apropiate ca oricând. Jay găsise un sistem eficient de a trimite scrisori și vești despre confederați Lillianei, probabil prin contrabandiștii de pe râu. Înainte ca ziarele din Illinois să publice vestea, Lillian le spuse că Judah P. Benjamin fusese promovat din Secretar de Război al Confederației în Secretar de Stat. Cândva, Sarah și Rob J. cinaseră cu soții Geiger și Benjamin, când vărul Lillianei venise la

Rock Island să se sfătuiască cu Stephen Hume în legătură cu un decret feroviar. Benjamin părea inteligent și modest, nu tipul de om care să profite de ocazie pentru a ajunge la conducerea unei noi națiuni.

Cât despre Jay, Lillian le spunea că soțul ei e în siguranță. Avea rangul de ofițer de război și fusese numit administrator al unui spital militar de undeva din Virginia.

Când află că Rob J. se alătura armatei nordiste, dădu din cap prudentă.

— Mă voi ruga ca tu și Jay să nu vă întâlniți niciodată cât timp va ține războiul.

— Cred că e extrem de improbabil să ne întâlnim, spuse el, și o bătu ușor pe mână.

Își luă la revedere de la toți cât mai discret posibil. Maica Miriam Ferocia îl ascultă cu o resemnare de piatră. Era o parte din disciplina unei călugărițe, se gândi el, să-și ia la revedere de la cei care fuseseră importanți în viața sa. Se duceau unde le poruncea Dumnezeul lor; în privința asta, erau ca niște soldați.

Purta pe umăr *Mee-shome-ul* și căra o valiză mică în dimineața de 12 august 1862, când Sarah îl conduse la docul de vapoare, în Rock Island. Plângea și îl sărută pe gură de mai multe ori, aproape sălbatic, indiferentă la privirile celorlalți oameni de pe chei.

— Tu ești fetița mea dragă, îi spuse el blând.

Îl durea s-o părăsească așa, totuși a fost o ușurare să se îmbarce pe vas și să-i facă cu mâna în timp ce echipajul puse motorul în mișcare și vaporul se pierdu în ceață.

Stătu afară pe punte aproape tot timpul cât dură călătoria pe râu. Iubea râul Mississippi și îi plăcea traficul încărcat din sezonul de vârf. Până acum, Sudul avusese războinici mult mai îndrăzneți și mai neobosiți și, de departe, generali mult mai buni decât Nordul. Dar când federalii cuceriră

New Orleans în primăvara aceea, uniră astfel supremația Uniunii în secțiunile de jos și de sus ale râului Mississippi. Împreună cu Tennessee și alte râuri mai mici, acest fapt oferea forțelor federale o rută navigabilă drept spre buricul Sudului.

Unul dintre centrele de pornire la atac de pe această rută rivieră era Cairo, de unde Rob J. își începuse voiajul cu *War Hawk* și aici debarcă acum. Nu mai erau inundații la Cairo la sfârșitul lui august, dar nu se putea spune că situația era mai bună, fiindcă mii de trupe erau cantonate pe chei și dejecțiile omenirii aglomerate acoperiseră întreg orașul, cu gunoaie, câini morți și alte deșeuri care putrezeau pe străzile înnoroite, în fața caselor minunate. Rob J. urmă traficul militar până la tabără, unde a fost oprit de o santinelă. Se legitimă și rugă să fie dus la ofițerul comandant, iar în curând era în fața unui colonel pe nume Sibley, de la Regimentul 67 de Voluntari Pennsylvania. 67 Pennsylvania avea deja cei doi chirurgi necesari conform regulilor armatei, spuse colonelul Sibley. Spuse că mai erau încă trei regimente încartiruite aici, 42 Uskansas, 106 Kansas și 23 Ohio. Sugeră că 106 Kansas ar avea un loc liber de asistent chirurg, așa că Rob J. se îndreptă într-acolo.

Ofițerul comandant al Regimentului 106 era un colonel pe nume Frederick Hilton, pe care Rob J. îl găsi în fața cortului său, mestecând tutun și scriind la o măsuță. Hilton era dornic să-l primească. Vorbi de un rang de locotenent („căpitan, cât de curând posibil”) și de un an înrolare ca ofițer medical-asistent, dar Rob J. făcuse investigații suficiente și se gândise bine înainte de a pleca de acasă. Dacă ar fi ales să accepte postul de chirurg oferit de general, ar fi fost în poziție de ofițer medic superior sau chirurg la un spital general. Dar el știa ce voia.

— Nicio înrolare. Niciun comision. Armata folosește medici civili temporari și voi lucra pentru voi cu un contract de trei luni.

Hilton ridică din umeri.

— O să pregătesc hârtiile pentru asistent-chirurg activ, întoarce-te după cină să le semnezi. Opt dolari pe lună, îți asiguri singur calul. Pot să-ți recomand un croitor de uniforme în oraș.

— Nu voi purta uniformă.

Colonelul îl cântări cu privirea.

— Te-aș sfătui s-o faci. Oamenii ăștia sunt soldați. N-o să sară la ordinele unui civil.

— Nu-i nimic.

Hilton dădu din cap neutru. Scuipă tutunul. Chemă un sergent și îl instrui să-l conducă pe dr. Cole la cortul ofițerilor-medici.

Nu se depărtaseră prea mult pe strada companiei când se auziră primele sunete de goarnă ale stingerii, semnalul pentru coborârea drapelului la asfințit. Orice mișcare și sunet încetă și oamenii se întoarseră cu fața spre steag, salutând cu un pocnet din călcâie.

Era prima lui stingere și Rob J. găsi momentul ciudat de emoționant, fiindcă simți că era o legătură aproape religioasă între toți acești oameni, care rămaseră în poziție de salut până ce ultimele note ale goarnei îndepărtate se stinseră. Apoi activitatea se reluă în tabără.

Multe dintre adăposturi erau corturi dreptunghiulare, dar sergentul îl conduse într-o arie cu corturi conice, care îi aminteau lui Rob J. de *tipis* și se opri în fața unuia dintre ele.

— Acasă, domnule.

— Mulțumesc.

Înăuntru erau doar două locuri de dormit pe pământ, sub pânză. Un bărbat, fără îndoială chirurgul regimentului, zăcea într-un somn adânc, emanând miros acru de sudoare și aburi grei de rom.

Rob J. își puse traista jos și se așeză lângă ea. Făcuse multe greșeli și se dovedise prost mai mult decât unii și mai puțin decât alții, gândi el. Nu

putea decât să se întrebe dacă poate acum nu făcea una din cele mai mari prostii din viața sa.

Chirurgul era maiorul G. H. Woffenden. Rob J. află repede că nu fusese niciodată la vreo școală de medicină, dar că fusese învățăcel un timp „sub bătrânul doctor Cowan", apoi începuse să lucreze pe cont propriu. Fusese recrutat de colonelul Hilton în Topeka. Că solda de maior era cea mai mare sumă regulată pe care o câștigase vreodată. Și că era încântat să se dedice serios băuturii și să-l lase pe asistentul-chirurg activ să facă toată treaba.

Vizita la bolnavi dura aproape toată ziua, fiindcă șirul de pacienți părea fără sfârșit. Regimentul avea două batalioane. Primul era cu efectiv complet, cinci companii. Al doilea batalion avea numai trei companii. Regimentul era mai tânăr de patru luni și se formase după ce bărbații cei mai potriviți plecaseră deja în armată. Mulți dintre cei care așteptau să-l vadă pe Rob J. erau prea bătrâni pentru a fi soldați și mulți erau prea tineri. Toți erau într-o stare extrem de proastă. Cele mai frecvente probleme erau diareea și dizenteria, dar Rob J. văzu o varietate de febre, răceli grave afectând plămânii, sifilis și gonoree, delirium tremens și alte semne de alcoolism, hernii și multe cazuri de scorbut.

Exista un cort-dispensar conținând dotarea medicală a Armatei S.U.A., un cufăr mare de pânză și răchită plin cu diverse materiale sanitare. Conform inventarului, ar fi trebuit să conțină ceai negru, zahăr alb, extract de cafea, extract de vită, lapte condensat și alcool. Când Rob J. îl întrebă pe Woffenden unde erau aceste articole, chirurgul se arătă ofensat.

— Furate, presupun, se grăbi el să spună, puțin prea defensiv.

După câteva mese, Rob J. înțelese motivul multiplelor probleme de stomac. Îl căută pe ofițerul de la aprovizionare, un locotenent-secund, grăbit, pe nume Zearing, și află că armata dădea

regimentului optsprezece cenți pe zi pentru hrana unui soldat. Rezultatul era o rație zilnică de douăsprezece uncii de carne de porc grasă și sărată, două uncii și jumătate de fasole sau mazăre sau optsprezece uncii de făină, sau douăsprezece uncii de macaroane. Carnea era posibil să fie neagră la suprafață și galbenă de putrefacție când o tăiai, iar soldații numeau macaroanele „castele de viermi", fiindcă tuburile mari, frecvent umede, erau adăposturi adesea populate de tot soiul de târâtoare.

Fiecare soldat își primea rația negătită și și-o prepara singur pe focul de tabără, de obicei fierbând fasolea și prăjind atât carnea, cât și macaroanele sfărâmate – ba chiar și făina – în untură de porc. O dată cu boala, dieta însemna un dezastru pentru mii de stomacuri și nu existau latrine. Oamenii își făceau nevoile pe unde apucau, de obicei în spatele propriilor corturi, deși mulți dintre cei cu diaree nu ajungeau mai departe de spațiul dintre cortul lor și cel al vecinilor. Deasupra taberei plutea o duhoare ce amintea de *War Hawk,* iar Rob J. decise că întreaga armată putea a rahat.

Își dădu seama că nu putea face nimic în legătură cu dieta, cel puțin nu pentru moment și în schimb se hotărî să modifice condițiile. În după-amiaza următoare, merse până la locul unde un sergent al Companiei C, Batalionul Unu, instruia o jumătate de duzină de oameni în folosirea baionetei.

— Sergent, știi unde există niște lopeți?

— Lopeți? Păi, da, știu, spuse șovăitor sergentul.

— Ei, bine, vreau să iei câte una pentru fiecare dintre oamenii ăștia și vreau să-i pui să sape o groapă.

— O groapă, domnule? Sergentul se holbă curios la figura în costum negru lăbărțat, cu

cămașa mototolită, cravată subțire și pălărie neagră de civil cu panglică lată.

— Da, o groapă, spuse Rob J. Chiar aici. Zece picioare lungime, trei picioare lățime și adâncă de șase picioare.

Doctorul civil era un bărbat impunător. Părea foarte hotărât. Și sergentul știa că era pe postul de prim-ofițer.

Cei șase oameni săpau metodic la scurtă vreme după aceea, în timp ce Rob J. și sergentul îi supravegheau, când sosiră colonelul Hilton și căpitanul Irvin al Companiei C, Batalionul Unu.

— Ce naiba e asta? îl întrebă colonelul Hilton pe sergent, care deschise gura și se uită spre Rob J.

— Sapă o privată, colonele, spuse Rob J.

— O privată?

— Da, domnule, o latrină.

— Știu ce e o privată. Timpul lor e mai bine petrecut la practica folosirii baionetei. În curând oamenii ăștia vor fi în luptă. Le arătăm cum să omoare rebeli. Regimentul ăsta îi va împușca pe confederați, îi va împunge cu baioneta și îi va înjunghia și, dacă va fi nevoie, soldații se vor ușura pe ei până își dau duhul. Dar nu vom săpa latrine.

Unul din oamenii cu lopețile scoase un oftat de ușurare. Sergentul zâmbea, privindu-l pe Rob J.

— S-a înțeles clar, asistent-chirurg activ?

Rob J. nu zâmbi.

— Da, colonele.

Era cea de-a patra zi a sa cu cei de la 106. După asta, mai rămăseseră optzeci și trei de zile și ele trecură foarte încet și au fost numărate cu multă grijă.

50

Scrisoare de la fiu

Cincinnati, Ohio
12 ianuarie 1863

Dragă Pa,

Ei, bine, sunt îndreptățit să cer bisturiul lui Rob J. Colonelul Peter Brandon, ajutor principal al chirurgului general William A. Hammond, a ținut cuvântările de deschidere. Unii au fost de părere că a fost un discurs frumos, dar eu am fost dezamăgit. Dr. Brandon ne-a spus că doctorii s-au îngrijit de nevoile medicale ale armatelor în tot cursul istoriei. A dat o mulțime de exemple, evreii din Biblie, grecii, romanii etc., etc. Apoi a spus totul despre ocaziile splendide pe care Armata Statelor Unite le oferă unui doctor pe timp de război, salarii, recompense pe care le primește cel care își servește țara. Noi așteptam să fie numiți glorioșii vindecători din noua noastră profesie – Platon și Galen, Hipocrate și Andreas Vesalius – în timp ce el ne ținea o cuvântare de recrutare. Mai mult, o și făcea degeaba. Șaptesprezece din cei treizeci și șase de noi medici din clasa mea aranjaseră deja să intre în Departamentul Medical al Armatei.

Știu că mă vei înțelege când îți scriu că, deși aș fi vrut din toată inima s-o văd pe Ma, m-am simțit ușurat de hotărârea ei dea nu o tenta cu o călătorie la Cincinnati. Trenurile, hotelurile, etc. Sunt așa de aglomerate și de murdare zilele astea, încât o femeie care călătorește singură nu s-ar simți confortabil, sau mai rău. Ți-am simțit în mod deosebit lipsa, ceea ce îmi oferă alt motiv de a urî războiul. Tatăl lui Paul Cooke, care vinde semințe

și cereale în Xenia, a venit la absolvire și după aceea ne-a luat pe amândoi la o masă de sărbătoare, cu toasturi frumoase cu vin și complimente: Paul e unul dintre cei care pleacă direct în armată. Te descumpănește fiindcă e mereu pus pe șotii, dar a fost cel mai bun din clasa noastră și a primit summa cum laude. Eu l-am ajutat în munca de laborator și el m-a ajutat să primesc magna cum laude, fiindcă ori de câte ori termina de citit la vreun subiect, îmi punea întrebări mai dificile decât orice profesor.

După cină, el și tatăl lui s-au dus la Pike's Opera House s-o asculte pe Adelina Patti în concert și eu m-am întors la Policlinică. Știam precis ce vreau să fac. Există un tunel cu pereți de cărămidă pe sub Strada Nouă, între școala de medicină și clădirea principală a spitalului. E numai pentru uzul medicilor. Ca să fie liber în caz de urgență, accesul este interzis studenților la medicină, care sunt astfel nevoiți să traverseze strada pe deasupra, oricât de aspră ar fi vremea. Am coborât în subsolul școlii de medicină, simțindu-mă încă prea mult student și am intrat în tunelul luminat de lămpi. Nu știu cum, când am ieșit în spital la capătul celălalt, pentru prima oară m-am simțit ca un doctor!

Pa, am acceptat un post de doi ani ca medic la Spitalul Southwestem Ohio. Nu câștig decât trei sute de dolari pe an, dar dr. Benvyn spune că slujba asta mă va ajuta să obțin mai târziu un venit frumos din chirurgie. „Nu subestima nicio dată importanța venitului", mi-a spus el. Trebuie să ții minte că persoana care se plânge amar de câștigurile unui doctor, de obicei nu e doctor.

Stânjenitor și, spre marele meu noroc, atât Berwyn, cât și Megowan se ceartă care să mă ia sub aripa sa ocrotitoare. Ieri, Barney Megowan mi-a dezvăluit planul său în legătură cu viitorul meu. Voi lucra pentru el câțiva ani ca asociat junior, apoi el îmi va aranja numirea ca profesor

asociat de anatomie. Astfel, a spus el, când el se va retrage, voi fi gata să preiau scaunul de profesor de patologie.

A fost prea mult, amândoi au făcut să mi se învârtă capul fiindcă visul meu nu a fost decât să ajung doctor. În cele din urmă, au stabilit un program care mi-e avantajos. Cum am făcut și în timpul slujbei de vară, voi petrece dimineţile în sala de operaţii cu Benvyn și după-amiezile la patologie cu Megowan, numai că, în loc să fac munca de jos ca student, voi lucra acum ca doctor. Deşi ei sunt atât de amabili și buni cu mine, nu știu dacă mă voi hotărî vreodată să mă stabilesc permanent la Cincinnati. Mi-e dor să trăiesc într-un loc mic, unde să-i știu pe oameni.

Cincinnati e mai sudist în sentimente și simpatii decât Holden's Crossing. Billy Henried a mărturisit câtorva prieteni de încredere că se va alătura Armatei Confederate după absolvire, oferindu-și serviciile de chirurg. Acum două seri am fost la o masă de adio cu Henried și Cooke. A fost ciudat și trist, amândoi știind unde pleacă celălalt.

Vestea că preşedintele Lincoln a semnat proclamaţia prin care garantează libertatea sclavilor a stârnit mare supărare. Știu că nu-l apreciezi pe președinte din pricina rolului său în distrugerea Saukilor, dar eu îl admir pentru că i-a eliberat pe sclavi, oricare ar fi fost motivele sale politice. Nordiștii de aici par gata să facă orice sacrificiu când e vorba să salveze Uniunea, dar nu vor ca scopul războiului să devină abolirea sclaviei. Par pregătiți să plătească acest teribil preț în sânge dacă țelul luptei nu este doar eliberarea negrilor. Pierderile au fost cumplite în bătălii ca Al doilea Bull Run și Antietam. Acum sosesc veşti despre masacrul de la Fredericksburg, unde aproape treisprezece mii de soldaţi au fost doborâți pe când încercau să cucerească teren de

la sudişti. Disperarea i-a cuprins pe mulţi dintre cei cu care am vorbit.

Îmi fac permanent griji pentru tine şi Alex. S-ar putea să te deranjeze să afli că am început să mă rog, deşi nu ştiu la cine sau la ce, şi nu cer mereu decât ca voi amândoi să vă întoarceţi acasă.

Te rog, fă tot ce poţi ca să te îngrijeşti şi de propria sănătate la fel de bine ca şi de a altora şi aminteşte-ţi de cei care îşi agaţă viaţa de puterea şi bunătatea ta.

Fiul tău iubitor,
Şaman
(Dr. Robert Jefferson Cole)

51

Gornistul

Nu era atât de greu cum se temuse Rob J. să locuiești în cort, să dormi din nou pe pământul gol. Ce era mai greu era să se confrunte cu întrebările care îl bântuiau: de ce naiba se afla el acolo și care o să fie finalul acestui teribil război civil. Evenimentele continuau să se succeadă nefavorabil pentru cauza Nordului.

— Se pare că nu câștigăm pentru a pierde, observase maiorul G. H. Woffenden în unul din momentele când era mai puțin beat.

Majoritatea soldaților printre care trăia Rob J. beau zdravăn când nu erau de serviciu, mai ales după plata soldelor. Beau ca să uite, ca să-și amintească sau să sărbătorească, sau pentru a compătimi unii cu alții. Tinerii murdari și adesea beți erau ca niște câini turbați în lesă, aparent indiferenți față de moartea iminentă, luptându-se să se arunce asupra dușmanului lor natural, alți americani care, fără îndoială, erau la fel de murdari și la fel de frecvent băuți.

De ce erau așa de dornici să ucidă Confederația? Prea puțini dintre ei știau cu adevărat; Rob J. vedea că războiul le răpise substanța și sensul lucrurilor până la un punct ce mergea dincolo de motive și cauze. Erau însetați de luptă fiindcă războiul exista și fiindcă fusese oficial declarat că era admirabil și patriotic să ucizi. Asta le era destul.

Ar fi vrut să urle și să țipe la ei, să-i închidă pe generali și politicieni într-o cameră întunecoasă ca pe niște copii obraznici și neștiutori și să-i ia de

gulerul gâturilor lor colective, să-i scuture și să-i întrebe: *„Ce-i cu voi? Ce naiba aveți?”*

Dar, în loc de asta, se ducea în fiecare zi să-i vadă pe cei bolnavi și împărțea ipeca, chinină și tinctură de opiu și avea grijă să se uite mereu pe unde calcă, precum un om care și-a încropit locuința într-un canal de scurgere uriaș.

În ultima sa zi cu 106 Kansas, Rob J. îl căută pe cel care făcea plățile și își primi cei optzeci de dolari, apoi se duse la cortul conic, își aruncă pe umăr traista *Mee-shautne* și își ridică valiza. Maiorul G.H. Woffenden, ghemuit în *poncho-ul* său cauciucat, nu deschise ochii și nici nu murmură la revedere.

Cu cinci zile în urmă, oamenii din 67 Pennsylvania mărșăluiseră în forță până la vasele cu abur și fuseseră duși spre sud pentru o confruntare în Mississippi, așa se zvonea. Acum, alte vapoare îi descărcaseră pe cei de la 131 Indiana, care tocmai își ridicau corturile în vechea tabără a lui 67 Pennsylvania. Când Rob J. îl căută pe ofițerul însărcinat cu comanda, găsi un colonel cu o față de copil de vreo douăzeci și ceva de ani, Alonzo Symonds. Colonelul Symonds spuse că tocmai era în căutare de doctor. Chirurgul său efectuase un contract de trei luni și se întorsese în Indiana și nu existase un chirurg-asistent. Îl interogă amănunțit pe dr. Cole și păru impresionat de ce auzi, dar când Rob J. începu să-i spună că trebuie îndeplinite anumite condiții înainte să semneze, fața colonelului Symonds trădă îndoiala.

Rob J. păstrase înregistrări atente ale activității sale la Regimentul 106.

— Aproape în fiecare zi treizeci și șase la sută dintre soldați erau la coadă să-i consult sau zăceau pe spate. Uneori procentul era și mai ridicat. Cum seamănă asta cu lista voastră zilnică de bolnavi?

— Am avut și noi foarte mulți bolnavi, recunoscu Symonds.

— Îți pot asigura mai mulți oameni sănătoși, colonele, dacă mă vei ajuta.

Symonds era colonel doar de patru luni. Familia lui avea o fabrică în Fort Wayne, unde se produceau sticle de lampă și știa ce ruină însemnau lucrătorii bolnavi. Regimentul 131 Indiana fusese format cu patru luni înainte, din trupe neinstruite și fusese aruncat în câteva zile în serviciul de pichet Tennessee. Se considera norocos că avuseseră doar două ciocniri suficient de serioase pentru a fi considerate contact, dar în fiecare zi atât de mulți erau doborâți la pat de febră, încât confederații i-ar fi putut spulbera regimentul fără nicio bătaie de cap dacă ar fi știut.

— Ce trebuie să fac?

— Trupele tale își înalță corturile pe grămezile de rahat ale lui 67 Pennsylvania. Și apa e rea aici, beau apă din râul care colectează propriile lor dejecții. Există un spațiu nefolosit la mai puțin de o milă pe partea cealaltă a taberei, cu izvoare curate, care ar trebui să furnizeze apă bună în tot timpul iernii, dacă montați niște țevi în ele.

— Dumnezeule mare! O milă e mult când trebuie să te unești cu celelalte regimente. Sau când ofițerii lor vin să mă caute.

Se studiară unul pe altul și colonelul Symonds decise. Se duse la sergentul său major.

— Ordonă să fie ridicate corturile, Douglass. Regimentul se va muta.

Apoi se întoarse să discute afaceri cu acest doctor dificil.

Din nou Rob J. refuză șansa de a fi numit ofițer superior. Ceru să fie angajat ca asistent-chirurg activ, cu un contract de trei luni.

— În felul ăsta, dacă nu obții ce vrei, poți să pleci, observă tânărul colonel.

Doctorul nu negă și colonelul Symonds îl privi cu atenție.

— Ce altceva mai vrei?

— Latrine, spuse Rob J.

Pământul era tare, dar nu înghețase încă. Într-o singură dimineață gropile au fost săpate și acoperite cu bușteni. Când tuturor companiilor li se citi ordinul că urinatul și defecatul în orice alt loc în afara latrinelor special amenajate vor fi pedepsite sever și imediat, îl întâmpinară cu nemulțumire generală. Oamenii aveau nevoie de ceva ce puteau urî și ridiculiza și Rob J. realiză că tocmai le furnizase ce doreau. Când trecea printre ei, se îmboldeau unul pe altul, îl urmăreau cu privirea și rânjeau crud, la figura jalnică pe care o făcea în costumul său ponosit de civil.

Colonelul Symonds nu le dădu nici cea mai mică șansă să-și piardă timpul plângându-se. Petrecură patru zile de muncă grea construind o serie de cabane din bușteni și pământ, pe jumătate îngropate. Erau întunecoase și prost ventilate, dar ofereau mult mai mult adăpost decât corturile și un mic foc făcea posibil ca oamenii să doarmă în ele în nopțile friguroase de iarnă.

Symonds era un comandant bun și atrăsese ofițeri decenți. Ofițerul-comisionar al regimentului era un căpitan pe nume Mason și lui Rob J. nu i-a fost greu să-i explice despre cauzele dietetice ale scorbutului, mai ales că putea da exemple despre ravagiile bolii printre trupe. Ei doi merseră cu o căruță la Cairo și cumpărară butoaie de varză și morcovi, care deveniră astfel parte a rației zilnice. Scorbutul era și mai frecvent în alte unități din tabără, dar când Rob J. încercă să atragă atenția celorlalți doctori de la alte regimente, nu avu prea mare succes. Aceștia păreau mai preocupați de rolul lor de ofițeri ai armatei decât de cel de doctori. Toți purtau uniformă, doi târau săbii ca ofițerii de front, iar chirurgul regimentului Ohio purta epoleți cu franjuri ca cei pe care Rob J. îi văzuse cândva într-o gravură reprezentând un fălos general francez.

Prin contrast, el se complăcea în statutul său de civil. Când un sergent, recunoscător că-l vindecase de crampele la stomac, îi făcu rost de o manta de lână albastră, el o primi cu bucurie, dar se duse în oraș, o vopsi în negru și îi schimbă nasturii aurii cu unii obișnuiți de os. Îi plăcea să pretindă că e încă un doctor de țară care se mutase temporar în altă parte.

În multe aspecte, tabăra era ca un mic oraș, alcătuit exclusiv din bărbați. Regimentul avea propriul său oficiu poștal, cu un caporal pe nume Amasa Decker, drept poștaș. În serile de miercuri orchestra dădea concerte pe terenul de instrucție și uneori, când cântau cântece populare ca „Ascultă la pasărea care râde", sau „Vino unde visează dragostea mea" sau „Fata care mă așteaptă", oamenii cântau cu ei. Cantinierii aduceau o serie de bunuri în tabără. Din treisprezece dolari pe lună, soldatul de rând nu-și putea permite mai mult decât brânză de cincizeci de cenți livra sau lapte condensat la șaptezeci și cinci de cenți cutia, dar toți cumpărau lichiorul cantinierilor. Rob J. se răsfăța de mai multe ori pe săptămână cu prăjiturele de melasă, șase la un sfert de dolar. Un fotograf își deschise magazin într-un cort mare și, într-o zi, Rob plăti un dolar pentru o fotografie – care îl reprezenta înțepenit și fără să zâmbească și pe care i-o trimise lui Sarah ca dovadă că soțul ei era încă în viață și bine și o iubea din tot sufletul.

Deoarece condusese deja trupe neinstruite în teritorii disputate, colonelul Symonds era hotărât să nu se mai lase niciodată surprins cu soldații nepregătiți. Cât dură iarna, își munci din greu oamenii. Făceau drumuri de antrenament de treizeci de mile, ceea ce îi aduse noi pacienți lui Rob J. fiindcă unii dintre soldați făcură febră musculară și întinderi de mușchi de la căratul echipamentului complet și al puștilor grele. Alții făcură hernii de la curelele cu muniție. Cercetașii se antrenau continuu în lupta cu baioneta și

Symonds îi forța să exerseze complicatul proces al încărcării muschetelor din nou și din nou:

— Mușcați hârtia ambalajului încărcăturii ca și cum ați fi furioși pe ea. Turnați praful în țeavă, introduceți glonțul minie și după aceea ghemotocul de hârtie și împingeți totul înăuntru. Luați o capsă de percuție din buzunar și vârâți-o în orificiul special. Țintiți cu pușile astea formidabile și *foc!*

O făcură din nou și din nou, repetat, la nesfârșit. Symonds îi spuse lui Rob J. că vroia să-i aducă în stare de a încărca și de a trage când se trezeau din cel mai adânc somn, când erau încremeniți de panică, atunci când mâinile le tremurau de excitare sau de frică.

În același scop, ca să învețe să asculte ordinele fără ezitare în loc de a-și desconsidera sau înfrunta ofițerii, colonelul îi punea să mărșăluiască la nesfârșit în formație strânsă. În mai multe dimineți, când pământul era acoperit de zăpadă, Symonds împrumutase tăvăluguri imense de lemn de la departamentul de drumuri din Cairo și echipe de cai ai armatei le trăseseră în jurul terenului de paradă până fusese destul de plat și tare pentru ca trupele să poată mărșălui, în timp ce orchestra regimentului cânta marșuri și *quickstep-uri.*

Într-o zi strălucitoare de iarnă, pe când străbătea perimetrul terenului de paradă ocupat cu trupe de oameni în formație, Rob J. aruncă o privire spre orchestra așezată într-o parte și observă că unul dintre gornișți avea pe față o pată purpurie. Instrumentul, un corn uriaș, se sprijinea pe umărul său stâng, strălucind auriu în soarele iernii, în timp ce sufla în el – cântau „Hei, Columbia” – și obrajii i se umflau și dezumflau în ritmul muzicii. De fiecare dată când fălcile i se umpleau de aer, marca purpurie de sub ochi se întuneca, asemenea unui semnal.

Timp de unsprezece ani lungi, Rob J. se încordase ori de câte ori întâlnise un om cu o pată sângerie pe față, dar acum porni pur și simplu la

munca lui, mergând fără să-și dea seama în ritmul muzicii tot drumul până la cortul dispensar.

Dimineața următoare, când văzu orchestra mărșăluind pe terenul de paradă ca să cânte pentru inspecția Primului Batalion, se uită după gornistul cu fața însemnată, dar omul nu era acolo.

Rob J. merse până la șirul de adăposturi în care locuia orchestra și își găsi imediat omul, care aduna izmene înghețate de pe sfoara de rufe.

— Mai țepene ca scula unui mort, îi spuse acesta dezgustat. N-are niciun sens să te ții de inspecții în toiul iernii.

Ipocrit, Rob J. a fost de acord, deși inspecțiile fuseseră sugerate de el, ca să-i oblige pe oameni să-și spele cel puțin o parte din haine.

— Ți-ai luat liber azi, nu-i așa?

Bărbatul îl privi ursuz.

— Nu mărșăluiesc. Sunt șchiop.

În timp ce se depărta cu brațul plin de rufe înghețate, Rob J. văzu că era. Gornistul ar fi distrus simetria unei orchestre militare. Piciorul său drept părea puțin mai scurt decât stângul și avea un mers clar șchiopătat.

Rob J. se duse la cabana lui și se așeză pe *poncho*-ul cauciucat în lumina rece, cu pătura înfășurată în jurul umerilor.

Unsprezece ani. Își amintea cu precizie ziua. Își rememora una câte una toate vizitele la domiciliu pe care le făcuse în timp ce Makwa-ikwa era violată și ucisă.

Se gândi la cei trei bărbați care sosiseră la Holden’s Crossing chiar înainte de crimă și după aceea dispăruseră. Timp de unsprezece ani nu reușise să afle nimic despre ei, decât că erau niște „bețivi înrăiți”.

Un preot dubios, reverendul Eliwood Patterson, pe care îl tratase de sifilis.

Un grăsan gălăgios, puternic, pe nume Hank Cough.

Un tânăr slăbănog căruia îi spuneau Len. Uneori, Lenny. Cu o pată din naștere pe obraz sub ochiul drept. Și care șchiopăta.

Nu mai era atât de slăbănog, dacă era chiar el. Și nici atât de tânăr.

Probabil că nu era el cel pe care-l căuta, își spuse. Era posibil să existe mai mulți oameni în America însemnați pe față și cu un defect la picior.

Nu vroia să fie acesta omul, își dădu seama. Înfruntă realitatea că nu mai dorea cu adevărat să-i găsească. Ce-o să facă dacă gornistul era Lenny? Să-i taie beregata?

Neputința îi strânse inima.

Moartea Makwei era ceva ce reușise să dea deoparte, într-un compartiment izolat al minții sale. Acum acest compartiment fusese redeschis, cutia Pandorei, și simți o răceală aproape uitată cum începe să crească în el, un bulgăre de gheață care nu avea nimic de-a face cu temperatura din micul adăpost.

Ieși afară și merse către cortul care servea regimentului drept birou. Numele sergentului major era Stephen Douglass, cu un „s” în plus față de cel al senatorului. Acesta se obișnuise cu doctorul, care lucra adesea la fișele lui personale. Îi spusese lui Rob J. că nu văzuse niciodată un chirurg de regiment atât de atent să țină fișe medicale complete.

— Tot mai ai de lucru, doctore?

— Puțin.

— Poftim. Ordonanța s-a dus să aducă un ibric de cafea fierbinte. Când vine, ești binevenit să bei cu noi. Numai să n-o verși pe afurisitele mele de fișe, te rog.

Rob J. promise că n-o s-o facă.

Orchestra era atașată Companiei Comandamentului. Sergentul Douglass păstra fișele fiecărei companii în ordine într-o cutie cenușie, separată. Rob J. căută cutia Companiei Comandamentului și găsi înăuntru un teanc de fișe

legate separat cu o sfoară subțire și pe care scria *Orchestra Regimentului 131 Indiana.*

Răsfoi fișele una câte una. Nu era nimeni în orchestră al cărui prenume să fie Leonard, dar când Rob J. găsi fișa, știu imediat că acesta era omul, după cum știa uneori că cineva avea să moară sau să trăiască.

ORDWAY, LANNING A., particular. Reședința: Vincertnes, Indiana, înrolat pe un an, 28 iulie 1862. Locul de înrolare, Fort Wayne. Născut: Vincennes, Indiana, 11 noiembrie 1836. Înălțime: 1,70 în. Ten, deschis. Ochi, cenușii. Păr, șaten. Înrolat cu îndatoriri limitate ca muzician (corn-bas sol-major) și munci generale, datorită incapacității.

52

Mișcări de trupe

Trecuseră săptămâni de când contractul lui Rob J. expirase înainte ca Symonds să vină la el pentru a discuta reînnoirea acestuia. La vremea aceea, febrele de primăvară începuseră să facă ravagii în celelalte regimente, dar nu și în 131 Indiana. Oamenii lui 131 aveau gripă de la dormitul pe pământul rece și diaree din cauza rațiilor, dar lista de bolnavi a lui Rob J. era cea mai scurtă pe care o văzuse de când începuse să lucreze în armată. Colonelul Symonds știa că trei regimente erau bântuite de febră și malarie și că al lui era relativ sănătos. Unii dintre cei mai bătrâni soldați, care n-ar fi trebuit să se afle acolo încă de la început, fuseseră trimiși acasă. Mulți dintre cei rămași aveau păduchi și picioare murdare, gâturi nespălate și mâncărimi și beau prea mult whisky. Dar erau sprinteni și întăriți de marșurile lungi, ascultători după instrucția permanentă, cu ochii strălucitori și vioi, fiindcă asistentul-chirurg activ Cole reușise cumva să-i treacă prin iarnă în stare bună pentru luptă, așa cum promisese. Din cei șase sute de oameni ai regimentului, șapte muriseră în cursul iernii, o mortalitate de doisprezece la mie. Prin comparație, cincizeci și opt de oameni dintr-o mie muriseră din celelalte regimente, iar acum, că apăruseră febrele, procentajul avea cu siguranță să crească.

Așa că acum colonelul venea la doctorul său gata să fie rezonabil, iar Rob J. semnă contract pe încă trei luni, fără nicio ezitare. Nu era omul să nu-și dea seama când se afla într-o poziție bună.

Ce trebuia să facă acum, îi spuse lui Symonds, era să alcătuiască o ambulanță care să deservească regimentul în luptă.

Comisia Sanitară a Civililor făcuse anticameră la Secretarul de Război, până ce, în cele din urmă, ambulanțele și brancardierii deveniseră parte componentă a Armatei de la Potomac, dar reforma se oprise aici, fără să furnizeze servicii similare răniților de la unitățile din sectorul de vest.

— Va trebui să ne purtăm singuri de grijă, spuse Rob J.

El și Symonds se așezaseră comod în fața cortului dispensar și fumaseră trabucuri, fumul ridicându-se albăstrui în aerul călduț al primăverii, în timp ce Rob J. îi povestea colonelului despre călătoria lui la Cincinnati pe *War Hawk.*

— Am vorbit cu oameni care zăcuseră două zile pe câmpul de luptă după ce fuseseră răniți. A fost un noroc că a plouat, fiindcă nu aveau nici apă. Unul din ei mi-a spus că, în timpul nopții, porcii sălbatici au venit până aproape de locul în care zăceau ca să mănânce cadavrele. Unii dintre cei mâncați nici nu muriseră încă.

Symonds clătină din cap. Mai auzise toate detaliile acestea teribile.

— De ce ai nevoie?

— De patru oameni din fiecare companie.

— Vrei un pluton întreg să care tărgi, remarcă Symonds, șocat. Regimentul ăsta e și așa mult sub efectiv. Ca să câștig bătălii am nevoie de luptători, nu de brancardieri, își studie atent vârful trabucului. Totuși, mulți dintre ei sunt bătrâni și bolnavi, n-ar fi trebuit să se înroleze, ia-i pe ăștia.

— Nu. Avem nevoie de bărbați destul de puternici ca să ajungă la ceilalți în toiul luptei, sub focuri și să-i aducă în siguranță. Nu e o treabă care să poată fi făcută de bătrâni bolnavi.

Rob J. studie fața frământată a acestui tânăr pe care ajunsese să-l admire, dar față de care simțea și milă. Symonds își iubea trupele și voia să le

protejeze, totuși colonelul deținea sarcina de neinvidiat de a dispune de viețile omenești ca de gloanțe, sau rații, sau lemne de foc.

— Să presupunem că aș folosi oameni din orchestra regimentului, spuse Rob J. Pot să sune goarna cea mai mare parte a timpului și, după luptă, să care tărgile.

Colonelul Symonds dădu din cap ușurat.

— Foarte bine. Vezi dacă șeful orchestrei îți poate da câțiva oameni.

Șeful orchestrei, Warren Fitts, fusese cizmar timp de șaisprezece ani înainte de a fi recrutat în Fort Wayne. Avusese parte de o educație muzicală riguroasă și, tânăr, încercase timp de mai mulți ani să pună bazele unei școli de muzică în South Bend. Când părăsise acel oraș datorând bani, se apucase cu mânie, dar și cu ușurare, de cizmărie, meseria tatălui său. Acesta îl învățase bine și era un cizmar bun. Câștiga un trai modest, dar confortabil și, pe lângă asta, dădea lecții de muzică, atât de pian cât și de instrumente de suflat. Războiul îi redeșteptase vise pe care le credea de mult pierdute și neavenite. La vârsta de patruzeci de ani i se oferise șansa să recruteze o orchestră militară și s-o instruiască după vrerea sa. Trebuise să scotocească după talente muzicale în toată regiunea Fort Wayne până ce găsise destui muzicieni pentru orchestră și acum asculta uluit cum chirurgul îi propuse să ia câțiva dintre oamenii săi ca brancardieri.

— Niciodată!

— Nu vor trebui să stea cu mine decât o parte din timp, spuse Rob J. În rest, vor rămâne cu tine.

Fitts încercă să-și ascundă iritarea.

— Fiecare muzician trebuie să dea orchestrei atenția sa completă. Când nu cântă trebuie să exerseze și să repete.

Din propria sa experiență cu viola da gamba, Rob J. știa că e adevărat.

— Sunt instrumente în orchestră pentru care ai cântăreți de rezervă? întrebă el fără să-și piardă răbdarea.

Întrebarea atinse o coardă sensibilă în Fitts. Poziția lui de șef de orchestră era cea mai apropiată de a unui dirijor din câte ar fi putut atinge vreodată și avea mare grijă ca prezența sa și cea a orchestrei să fie demne de rolul lor de artiști. Fitts avea o chică bogată de păr cărunt. Fața îi era bărbierită cu grijă, cu excepția mustăților, pe care le purta întoarse; le ungea vârfurile cu ceară și le răsucea în sus, în două vârfuri ascuțite. Uniforma lui era păstrată cu grijă și muzicienii știau că trebuie să-și țină instrumentele lustruite, uniformele curățate și cizmele bine date cu cremă și lucioase. Și trebuiau să defileze frumos, fiindcă de câte ori șeful de orchestră dădea ordinul de start, agitându-și bastonul, vroia să fie urmat de o orchestră care reflecta standardele sale. Dar erau câțiva care stricau această imagine…

— *Wilcox, Abner,* spuse el. Gornist Wilcox avea albeață la un ochi. Lui Fitts îi plăcea ca muzicienii să aibă și frumusețe fizică, pe lângă talent. Nu suporta să vadă nici un fel de defect stricând perfecțiunea ansamblului său și îl însărcinase pe Wilcox cu treburi auxiliare ca gornist de rezervă al regimentului. *Laivrence, Oscar.* Toboșar. Un băiat împiedicat de șaisprezece ani, a cărui lipsă de coordonare nu numai că îl făcea să fie un prost toboșar, dar adesea îl scotea din ritmul marșului, așa că de multe ori dădea din cap în alt timp decât restul muzicanților. *Ordway, Lanning,* spuse Fitts, și chirurgul avu o ușoară zvâcnire din cap. Corn bas sol-major. Muzician mediocru și vizitiu al uneia dintre căruțele plate ale orchestrei, care uneori făcea și alte munci în tabără. Potrivit să cânte la goarnă când dădeau concerte pentru trupe în serile de miercuri sau când exersau așezați pe scaune pe terenul de instrucție, dar șchiopătatul său făcea imposibil pentru el să mărșăluiască fără a

distruge efectul militar. *Perry, Addison.* Piculină și fluier. Prost muzician și o persoană șleampătă, neglijentă. Fitts era bucuros să scape de asemenea povară. *Robinson, Lewis.* Cornet sopranino sol major. Un muzician capabil, trebui să recunoască Fitts, dar o sursă de iritare extremă, un deștept care se dădea mare și avea aspirații. În mai multe ocazii Robinson îi arătase lui Fitts piese despre care pretindea că sunt compoziții originale și întrebase dacă n-ar fi posibil ca orchestra să încerce să le cânte. Pretindea și că avea experiență, ca dirijor al unei filarmonici comunitare în Columbus, Ohio. Fitts n-avea nevoie să i se uite nimeni peste umăr sau să-i sufle în ceafă.

— Și? întrebă chirurgul.

— Și nimeni altcineva, spuse șeful de orchestră satisfăcut.

În tot timpul iernii, Rob J. îl urmărise pe Ordway de la distanță. Era nervos, fiindcă, deși ordinul de înrolare a lui Ordway mai avea mult până să expire, nu era prea greu ca cineva să dezerteze și să dispară. Dar orice îi ținea pe majoritatea lor în armată părea că funcționează și pentru Ordway și el a fost unul dintre cei cinci particulari care se prezentară la Rob J., un bărbat cu o înfățișare plăcută pentru un suspect de crimă, cu excepția ochilor apoși, neliniștiți.

Niciunul dintre cei cinci nu a fost încântat de noua sarcină primită. Lewis Robinson intră în panică.

— Eu trebuie să cânt! Sunt muzician, nu doctor.

Rob J. îl corectă:

— Brancardier. Pentru moment, vei fi brancardier, îi spuse el, și ceilalți înțeleseră că afirmația li se aplică și lor.

Făcu tot ce putu dintr-un târg dezavantajos, rugându-l pe șeful de orchestră să renunțe la orice pretenții asupra timpului lor și obținu această concesie cu o ușurință suspectă. Ca să-i antreneze,

începu cu începutul, învățându-i să înfășoare bandaje și să formeze comprese și apoi simulând diverse tipuri de răni și arătându-le cum să le panseze. Le arătă cum să miște și cum să transporte răniții și dădu fiecăruia un mic rucsac ce conținea comprese, fețe, un vas cu apă proaspătă, opiu și morfină în formă de pudră sau tablete.

În dotarea medicală a armatei existau mai multe feluri de atele, dar lui Rob J. nu-i plăceau, așa că rechiziționă lemn, care le permise brancardierilor să-și confecționeze propriile atele sub atenta lui îndrumare. Abner Willcox se dovedi a fi un tâmplar bun și inventiv. Construi mai multe tărgi ușoare din pânză întinsă între două bețe. Ofițerul de la aprovizionare le oferi o trăsurică pe două roți pe care s-o folosească drept ambulanță, dar Rob J. avea la activ ani de vizite la domiciliu pe drumuri proaste și știa că pentru evacuarea răniților pe teren accidentat avea nevoie de siguranța oferită de patru roți. Găsi o căruță potrivită și Willcox îi construi părți laterale și un acoperiș. O vopsiră în negru și Ordway copie îngrijit caduceul medical care era imprimat pe materialele sanitare, pictând cu argintiu câte unul pe fiecare parte a ambulanței. De la ofițerul însărcinat cu caii, Rob J. cerși o pereche de cai urâți, dar zdraveni, nedoriți de nimeni, ca și restul echipei de salvare.

Cei cinci oameni începură să simtă fără voia lor o mândrie de grup, dar Robinson își făcea griji cu voce tare despre riscurile crescute ale noii lor ocupații.

— Bineînțeles că există un pericol, spuse Rob J. Infanteria dintre linii înfruntă și ea primejdii și există riscuri și pentru șarja de cavalerie, altfel n-ar fi nevoie de brancardieri.

Știuse dintotdeauna că războiul te corupe și vedea acum că îl corupsese și pe el la fel ca pe toți ceilalți. Aranjase viețile acestor cinci tineri astfel încât acum se aștepta de la ei să se ducă după răniți din nou și din nou, de parcă i-ar fi protejat ceva de

gloanțele muschetelor și focul artileriei și încerca să le abată gândurile furioase de la noua lor situație, arătându-le că erau membri ai generației de sacrificiu. Cuvintele lui ocolite și atitudinea sa încercau să facă abstracție de propria responsabilitate, în timp ce încerca să creadă și el cu disperare, împreună cu ei, că nu le era mai rău acum decât atunci când viața le fusese complicată doar de temperamentul prostesc al lui Fitts și de câtă expresie reușeau să dea valsurilor și marșurilor rapide.

Îi împărți în echipe de brancardieri: Perry și Lawrence. Wilcox și Robinson.

— Și eu? întrebă Ordway.

— Tu o să faci echipă cu mine, spuse Rob J.

Caporalul Amasa Decker, poștașul, ajunsese să-l cunoască pe Rob J. fiindcă îi aducea un șir nesfârșit de scrisori de la Sarah, care îi scria scrisori lungi și pasionate. Faptul că soția lui era atât de prezentă fusese unul din farmecele ei cele mai de preț în ochii lui Rob J. și uneori stătea culcat în adăpostul lui și citea scrisoare după scrisoare, transportat de dorință până i se părea că simte parfumul femeii sale. Deși erau femei din belșug în Cairo, de la cele plătite la cele patrioate, nu făcu nicio încercare de a se apropia de vreuna. Era atins de boala loialității.

Își petrecea mare parte din timpul liber scriind scrisori tandre, încurajatoare, care să contrabalanseze căldura neliniștită a scrisorilor lui Sarah. Uneori îi scria lui Șaman și constant scria în jurnalul său. Alteori, zăcea pur și simplu pe *poncho* și cântărea cum să facă să afle de la Ordway ce se întâmplase în ziua în care fusese ucisă Makwa-ikwa. Știa că trebuia, cumva, să câștige încrederea lui Ordway.

Se gândi la raportul pe care Miriam cea Feroce i-l dăduse asupra celor de la „Nu Știu Nimic” și asupra Ordinului lor, al Steagului cu Stele și

Dungi. Oricine ar fi fost cel care scrisese raportul – își imaginase întotdeauna că era vorba de un preot spion – se dăduse drept protestant anticatolic. Ar putea oare aceeași tactică să aibă din nou succes? Raportul era la Holden's Crossing cu restul hârtiilor sale. Dar îl citise atât de des și atât de pasionat, încât descoperi că își amintea semnele și semnalele, cuvintele de cod și parolele – o panoplie întreagă a comunicării secrete pe care ar fi putut-o inventa un băiețel dramatic cu o imaginație exaltată.

Rob J. făcu exerciții cu brancardierii, unul dintre ei făcând pe victima și descoperi că, în timp ce doi oameni puteau pune un rănit pe targă și îl puteau ridica în ambulanță, aceeași doi oameni ar obosi rapid și s-ar prăbuși dacă ar trebui să care targa o distanță apreciabilă.

— Avem nevoie de un brancardier în fiecare colț, spuse Perry și Rob J. știu că avea dreptate.

Dar asta îl lăsa cu o singură targă mobilă, cea ce era clar insuficient dacă regimentul dădea de vreun necaz.

Se duse cu problema sa la colonel.

— Ce ai de gând să faci? întrebă colonelul.

— Să folosesc întreaga orchestră. Fă-i pe cei cinci brancardieri ai mei caporali. Fiecare dintre ei poate răspunde de o targă în situația în care am avea mai mulți răniți, cu alți trei muzicieni sub comanda fiecărui caporal. Dacă soldații ar avea de ales între muzicieni care cântă frumos în timpul luptei și muzicieni care să le salveze viața dacă sunt loviți, știu cu care din ei vor vota.

— Nu vor vota cu nimeni, spuse uscat Symonds. Eu sunt singurul care votează aici.

Dar votă corect. Cei cinci sanitari își cusură trese pe mâneci și, ori de câte ori se întâmpla ca Fitts să treacă pe lângă Rob J., șeful de orchestră nu dădea bună ziua.

La mijlocul lui mai, vremea deveni toridă. Tabăra era așezată la joncțiunea dintre râurile Ohio și Mississippi, ambele poluate de gunoaiele din tabără. Dar Rob J. se asigură că fiecare om a primit o bucată de săpun cafeniu și companiile erau încolonate pe rând, câte una, și duse într-un loc curat în susul râului Ohio, unde soldaților li se ordona să se dezbrace și să se spele. La început intraseră în apă înjurând și spumegând, dar cei mai mulți dintre ei erau crescuți la țară și nu puteau rezista scăldatului într-o baltă, așa că baia degenera în joacă și stropit. Când ieșeau, erau inspectați de sergenți, cu atenție specială la cap și la picioare și, spre hazul camarazilor, unii erau trimiși înapoi să se mai spele.

Unele uniforme erau zdrențuite și rupte, cusute din pânză proastă. Dar colonelul Symonds făcuse rost de un număr de uniforme noi și, când au fost distribuite, oamenii își închipuiră, fără să greșească însă, că urmau să plece. Ambele regimente din Kansas fuseseră transportate în jos pe Mississippi cu vapoare cu aburi. Credința generală era că plecaseră să ajute armata lui Grand să cucerească Vicksburg-ul și că 131 Indiana avea să urmeze.

Dar în după-amiaza de 27 mai, cu orchestra lui Warren Fitts făcând o seamă de erori evidente din nervozitate, dar cântând totuși fără să se oprească, regimentul porni în marș către calea ferată, în loc de râu. Oamenii și animalele au fost încărcați în vagoane de marfă și așteptară două ore până ce acestea au fost atașate la locomotive și apoi, în amurg, Regimentul 131 își luă adio de la Cairo, Indiana.

Doctorul și brancardierii făcură călătoria într-un vagon-spital. Acesta a fost gol când părăsiră Cairo, dar într-o oră, un tânăr leșină într-unul din vagoanele de marfă și a fost adus la spitalul mobil, unde Rob J. descoperi că ardea cu febră mare și era incoerent. Îl spălă pe băiat cu un burete muiat

în alcool și se hotărî să-l lase la un spital civil de cum se va ivi ocazia.

Rob J. admiră vagonul spital care le-ar fi fost neprețuit dacă s-ar fi întors din bătălie în loc să se îndrepte spre ea. Pe o parte a vagonului era un șir triplu de brancarde, care se întindea pe toată lungimea peretelui. Fiecare brancardă era suspendată ingenios, cu fâșii de cauciuc, care îi legau cele patru colțuri de cârlige fixate în perete și în stâlpi, astfel încât prin întinderea și contracția cauciucului să fie atenuată cea mai mare parte a zdruncinatului provocat de mersul trenului. În absența pacienților, cei cinci noi caporali își aleseseră fiecare o targă și căzuseră de acord că n-ar fi putut călători mai confortabil nici dacă erau generali. Addison Perry, care dovedise că putea ațipi oriunde, zi și noapte, dormea deja, și la fel și tânărul Lawrence. Lewis Robinson își alesese o targă la distanță de ceilalți, sub lampă și făcea mici semne cu creionul negru pe o hârtie, compunând muzică.

Habar n-aveau unde se duc. Când Rob J. merse la celălalt capăt al vagonului și deschise ușa, zgomotul era puternic, dar se uită în sus printre vagoanele care se clătinau la punctele luminoase de pe cer și descoperi Carul Mare. Urmări cele două stele punctiforme de la capătul osiei și acolo era Steaua Nordului.

— Mergem spre est, anunță el când se întoarse în vagon.

— La dracu’, spuse Abner Wilcox. Ne trimit la Armata de pe Potomac.

Lew Robinson se opri din desenatul micilor semne negre.

— Ce-i rău în asta?

— Armata Potomac n-a făcut nimic bun niciodată. Tot ce face e să aștepte. Când luptă, o dată la Paștele Cailor, capetele astea de lemn reușesc totdeauna să-i scape pe rebeli. Vroiam să merg la Grand. Omul ăla e un adevărat general.

— Nu ești omorât când aștepți, spuse Robinson.

— Mi-e scârbă să mă duc în est, spuse Ordway. Tot estul ăla nenorocit e plin de irlandezi, scârnăvii, romano-catolici. Viermi scârboși.

— Nimeni n-a cântat mai bine ca Brigada Irlandeză la Fredericksburg. Cei mai mulți dintre ei au murit, spuse Robinson cu jumătate de gură.

Lui Rob J. nu-i trebui prea mult timp să se gândească, a fost o decizie instantanee. Își puse vârful degetului sub ochiul drept și trase pielea ușor în jos, spre nas, semnalul de la un membru al ordinului către alt membru că spunea prea mult.

Mersese sau a fost doar o coincidența? Lanning Ordway îl privi o clipă, apoi încetă să mai vorbească și se culcă.

La trei dimineața făcură o escală lungă la Louisville, unde bateria de artilerie se alătură trenului de trupeți. Aerul nopții era mai greu ca în Illinois și mai cald. Cei care erau treji coborâră din tren să-și dezmorțească picioarele și Rob J. aranjă pentru caporalul bolnav să fie dus la spitalul local. Când termină, merse în josul convoiului și trecu pe lângă doi bărbați care urinau.

— N-avem timp să săpăm latrine aici, domnule, spuse unul din ei și râseră amândoi. Doctorul civil era încă un prilej de glume.

Se duse către locul unde Parrots-urile mari de zece livre ale bateriei și Howitzer-urile de douăsprezece livre erau legate cu lanțuri grele pe platformele deschise ale unui vagon. Tunurile erau încărcate în lumina galbenă a unor felinare mari cu calciu, care clipeau și aruncau scântei, creând umbre ce păreau să se miște cu o viață proprie.

— Doctore, chemă cineva, încet.

Omul ieși din beznă chiar lângă el și îi luă mâna făcând semnul de recunoaștere. Prea nervos chiar pentru a se simți absurd, Rob J. răspunse de parcă ar fi făcut-o de nenumărate ori până acum.

Ordway îl privi.

— Ei, bine, spuse el.

53

Lunga linie cenușie

Ajunseră să urască trenul militar. Se târa atât de încet de-a lungul lui Kentucky și apărea obosit dintre dealuri, o închisoare plictisitoare, în formă de șarpe. Când trenul pătrunse în Virginia, noutățile prinseră să circule din vagon în vagon. Soldații ieșeau la geamuri, așteptând să vadă imediat fața dușmanului, dar tot ce văzură a fost un ținut cu munți și păduri. Când se opreau pentru combustibil și apă în orașele mici, oamenii erau la fel de prietenoși ca și cei din Kentucky, deoarece partea vestică a Virginiei sprijinea Uniunea. Simțiră imediat diferența când ajunseră în celelalte părți ale Virginiei. Nu mai erau femei în gări cu apă rece de munte și limonadă și bărbații aveau fețe severe, neclintite, la pândă pe sub sprâncene.

131 Indiana coborî din tren într-un loc numit Winchester, un oraș ocupat, cu uniforme albastre la tot pasul. În timp ce erau descărcați caii și echipamentul, colonelul Symonds dispăru în clădirea Statului Major de lângă gară și, când reapăru, trupele au fost aliniate în poziție de marș și porniră spre sud.

Când Rob J. semnase contractul i se spusese că trebuia să-și cumpere singur cal, dar nu avusese nevoie urgentă la Cairo, fiindcă nu purta uniformă și nu lua parte la parade. Pe lângă asta, era criză de cai peste tot pe unde trecea armata, fiindcă orice animal ivit era rechiziționat de cavalerie, fie el cal de curse sau cal de povară. Așa că acum, lipsit de cal, călătorea în ambulanță pe locul de lângă caporalul Ordway, care conducea echipa. Rob J. era încă încordat în prezența lui Lanning Ordway,

dar singura nedumerire a acestuia fusese cum de un membru al O.S.S.D. vorbește „cu limba unui străin”, referindu-se la urmele de accent scoțian pe care le mai trăda vorbirea lui Rob J. Rob îi spusese că se născuse în Boston și fusese dus la Edinburgh când era foarte tânăr spre a fi educat, iar Ordway păruse satisfăcut. Acum era vesel și prietenos, evident mulțumit să lucreze pentru un om care avea motive politice să-i poarte de grijă.

Trecură de un indicator prăfuit, care arăta că erau pe drumul spre Fredericksburg.

— Dumnezeule Mare, spuse Ordway. Sper că nu i-a venit nimănui ideea să trimită un al doilea grup de yankei împotriva bandei de rebeli de pe înălțimile din Fredericksburg.

Rob J. era și el de aceeași părere.

Cu câteva ore bune înainte de asfințit, Regimentul 131 ajunse pe malul râului Rappahannock, iar Symonds opri oamenii și ordonă să se așeze tabăra. Adună toți ofițerii în fața cortului său, iar Rob J. stătu printre ciucurii uniformelor și ascultă.

— Domnilor, de o jumătate de zi suntem membri ai Armatei Federale din Potomac, sub comanda generalului Joseph Hooker, le spuse Symonds.

Le mai spuse că Hooker adunase o forță de aproape o sută douăzeci și două de mii de oameni, desfășurată pe un perimetru întins. Robert E. Lee avea în jur de nouăzeci de mii de confederați și se afla la Fredericksburg. Cavaleria lui Hooker urmărise de multă vreme armata lui Lee și erau convinși că Lee avea intenția de a invada Nordul pentru a atrage forțele unioniste departe de sediul din Vicksburg, dar nimeni nu știa când și unde va avea loc invazia. Cei de la Washington erau bineînțeles nervoși, cu Armata Confederată la numai două ore distanță de ușa Casei Albe. Regimentul 131 mărșăluia pentru a se alătura celorlalte unități lângă Fredericksburg.

Ofițerii primiră veștile cu sobrietate. Aranjară mai multe lanțuri de pichete apropiate și îndepărtate și armata se pregăti să înnopteze. După ce își mâncă fasolea cu carne de porc, Rob J. se trânti pe spate și privi spre cer la stelele mari ale serii. Era prea mult pentru el să se gândească la forțe atât de uriașe ce urmau să se înfrunte. Aproape nouăzeci de mii de soldați confederați! În jur de o sută douăzeci și două de mii de unioniști! Și toți făcând tot ce puteau ca să-i omoare pe ceilalți.

O noapte senină. Cei șase sute paisprezece soldați ai Regimentului 131 Indiana se culcară pe pământul gol, cald, fără să se mai ostenească să ridice corturile. Mulți dintre ei sufereau încă de răceli aduse din nord și zgomotul provocat de tusea acestora era suficient pentru a preveni inamicul apropiat asupra prezenței lor. Rob J. avu un scurt coșmar de doctor, întrebându-se cum ar suna o armată de o sută douăzeci și două de mii de oameni tușind toți în același timp. Asistentul-chirurg activ își strânse brațele în jurul corpului, înfiorat. Știa că dacă două armate atât de uriașe aveau să se întâlnească și să se confrunte, oamenii din orchestră vor fi prea puțini pentru a căra răniții.

***

Le luă două zile și jumătate să mărșăluiască până la Fredericksburg. Pe drum, aproape că au fost copleșiți de arma secretă a Virginiei, puricele roșu. Mica plagă roșie cădea pe ei de câte ori treceau pe sub crengile încovoiate ale copacilor și li se agăța de picioare când mergeau prin iarbă. Dacă se prindea de haine, migra până ajungea la piele, unde își îngropa în întregime corpul în carnea umană pentru a se hrăni. În curând, soldații aveau erupții printre degetele de la mâini și de la picioare, pe fese și pe penisuri. Insecta avea corpul compus din două părți; dacă soldatul atacat vedea un purice săpându-și drum în pielea sa și încerca să-l tragă afară, acesta se rupea de la mijloc și

porțiunea deja intrată în carne făcea la fel de mult rău ca insecta întreagă. În a treia zi, majoritatea soldaților se scărpinau și aveau răni, unele deja infectate în căldura umedă. Rob J. nu putea face altceva decât să presare sulfură peste insectele îngropate sub piele, dar unii dintre oameni aveau experiență cu puricele roșu și îi învățară și pe ceilalți că singurul remediu era să țină capătul aprins al unei țigări deasupra locului unde începea puricele să pătrundă în piele, până ce acesta se trăgea înapoi, atras de căldură. Atunci putea fi apucat și tras afară cu grijă, să nu se rupă. În toată tabăra, oamenii își treceau unul altuia țigări și își scoteau reciproc puricii, amintindu-i lui Rob J. de maimuțele pe care le privise cândva, căutându-se una pe alta de păduchi, în Grădina Zoologică din Edinburgh.

Necazurile provocate de puricele roșu nu alungară teroarea. Aceasta creștea pe măsură ce se apropiau de Fredericksburg, care fusese scena măcelăririi yankeilor în bătălia precedentă. Dar când sosiră, văzură numai albastrul unionist, fiindcă Robert E. Lee își retrăsese în liniște trupele cu câteva nopți în urmă, la adăpostul întunericului, și armata sa, a Virginiei de Nord, se îndrepta spre nord. Cavaleria unionistă urmărea îndeaproape înaintarea armatei lui Lee, dar Armata de la Potomac nu pornise și ea după inamic, din motive știute numai de generalul Hooker.

Poposiră la Fredericksburg timp de șase zile, odihnindu-se, îngrijindu-și rănile de la picioare, scoțându-și puricii, curățind și ungând armele. Când nu erau de strajă, se cățărau în mici grupuri pe mica stâncă unde doar cu șase luni în urmă fuseseră uciși sau răniți aproape treisprezece mii de soldați unioniști. Privind în jos la țintele ușoare pe care le ofereau camarazii ce se luptau să urce în urma lor, erau bucuroși că Lee plecase înainte să ajungă ei acolo.

Când Symonds primi noi ordine, porniră din nou spre nord. Erau în marș pe o șosea prăfuită când auziră zvonul că Winchester, unde coborâseră din trenul militar, fusese lovit din greu de confederați sub comanda generalului Richard S. Ewell. Era o nouă victorie a rebelilor – nouăzeci și cinci de oameni ai Uniunii fuseseră uciși, trei sute patruzeci și opt răniți și peste patru mii lipseau sau erau prizonieri.

Călătorind neconfortabil în ambulanță prin peisajul pașnic de țară, Rob J. își interzise să creadă în realitatea luptei, așa cum, când era doar un băiețel, își interzisese să creadă în moarte. De ce trebuie să moară oamenii? N-avea niciun sens, de vreme ce era așa de bine să trăiești. Și de ce trebuie oamenii chiar să se lupte într-un război? Era mai plăcut să străbați somnoros această șosea șerpuită, încinsă de soare, decât să te apuci să omori.

Dar așa cum negarea morții în copilăria lui Rob J. fusese întreruptă de moartea tatălui său, realitatea prezentului i se ivi în față când ajunseră la Fairfax Courthouse și văzu ce vroia să spună Biblia când descria o imensă armată ca pe o hoardă.

Așezară tabăra la o fermă, pe șase terenuri înconjurate de artilerie, cavalerie și altă infanterie. Oriunde întorcea capul, Rob J. vedea soldați unioniști. Armata era într-un flux continuu, soldații veneau și plecau. În ziua ce urmă sosirii Regimentului 131, aflară că Armata Virginiei de Nord a lui Lee invadase deja Nordul, traversând râul Potomac spre Maryland. O dată ce Lee se porni, o făcu și Hooker, trimițându-și tardiv primele unități de armată spre nord, încercând să se interpună între Lee și Washington. Mai trecură patruzeci de ore până ce Regimentul 131 a fost și el pus în mișcare și își reluă marșul spre nord.

Ambele armate erau prea mari și răspândite ca să fie relocalizate rapid și complet. O parte a forței lui Lee era încă în Virginia, înaintând pentru a traversa râul ca să se alăture comandantului său. Cele două armate erau diforme, ca niște monștri, întinzându-se și contractându-se, mereu în mișcare, uneori una alături de cealaltă. Când se întâmpla ca marginile să li se atingă, izbucneau mici ciocniri ca niște scântei, la Upperville, la Haymarket, la Aldie și în zeci de alte locuri. Indiana 131 nu a avut de-a face cu lupte concrete, cu excepția unui miez de noapte când linia externă a pichetelor schimbă focuri scurte și lipsite de efect cu niște călăreți care se grăbiră să dispară.

Bărbații lui 131 traversară Potomacul în mici bărci, în noaptea de douăzeci și șapte iunie. Dimineața următoare își reluară marșul spre nord și orchestra lui Fitts intonă „Maryland, my Maryland”. Uneori, când întâlneau oameni, unii făceau cu mâna, dar civilii din Maryland nu se arătară impresionați, fiindcă de zile întregi vedeau trupe mărșăluind. Rob J. și soldații se săturară în curând de imnul statului Maryland, dar orchestra încă îl mai cânta în dimineața când pătrunseră, trecând peste un pământ bun de fermă, într-un mic sătuc central.

— Ce parte din Maryland e asta? îl întrebă Ordway pe Rob J.

— Nu știu. Treceau pe lângă o bancă pe care stătea un bătrân, privind armata.

— Domnule, spuse Rob J., care e numele acestui loc frumos?

Complimentul păru să-l descumpănească pe bătrân.

— Orașul nostru? E Gettysburg, Pennsylvania.

Deși oamenii din 131 Indiana nu o știură, în ziua în care intrară în Pennsylvania aveau un nou general-comandant, de douăzeci și patru de ore. Generalul George Meade fusese numit în locul generalului Joe Hooker, care plăti prețul pentru

întârzierea în urmărirea confederaților. Trecură prin micul orășel și mărșăluiră pe strada Taneytown. Armata Unionistă era comasată la sud de Gettysburg și Symonds ordonă oprirea pe o poiană imensă, unde aveau să-și așeze tabăra. Aerul era greu, fierbinte și încărcat de umezeală și de bravada menită să mascheze spaima. Soldații lui 131 vorbeau despre strigătul de luptă al rebelilor. Nu-l auziseră în Tennessee, dar auziseră multe despre el și ascultaseră o mulțime de imitații. Se întrebau dacă în următoarele zile aveau să audă și originalul.

Colonelul Symonds știa că munca era cel mai bun remediu pentru nervi, așa că organiză echipe de lucru și le puse să sape adăposturi pentru pozițiile de tragere în spatele unor grămezi de bolovani ce puteau fi folosite ca apărători. În noaptea aceea se culcară în cântecul păsărilor și țipătul rozătoarelor și se treziră dimineața într-un aer și mai fierbinte, și mai greu, și în sunetul unor focuri de armă de la mai multe mile spre nord-vest, înspre Chambersburg Pike.

Pe la ora unsprezece dimineața, colonelul Symonds primi noi ordine și Regimentul 131 porni la o jumătate de milă mai departe, pe o coastă împădurită, până într-o poiană situată la înălțime, la est de Emmitsburg Road. Dovadă că noua poziție era mai aproape de inamic a fost descoperirea întâmplătoare a șase soldați unioniști care păreau să fi fost omorâți în somn. Toți morții erau desculți. Sudiștii, prost îmbrăcați, le furaseră bocancii.

Symonds ordonă săparea altor adăposturi și plasă pichete. La cererea lui Rob J., un acoperiș de crengi a fost construit la marginea pădurii pentru a oferi umbră răniților și masa de operații a fost plasată în fața adăpostului.

Aflară de la călăreții răzleți că prima ciocnire fusese între armatele de cavaleriști. Pe măsură ce ziua trecea, sunetele bătăliei creșteau în nordul

poziției Regimentului 131, un zgomot constant, răgușit, de muschete și pușți, ca lătratul a mii de câini loviți de moarte, și un bubuit de tun continuu, ca un muget imens. Fiecare mișcare ușoară a aerului greu părea să izbească drept în față.

La începutul după-amiezii, Regimentul 131 a fost mutat pentru a treia oară în ziua aceea și porni spre oraș și spre zgomotul bătăliei, spre flacăra tunurilor și norii de fum alb-cenușiu. Rob J. ajunsese să-i cunoască pe soldați și știa că cei mai mulți dintre ei tânjeau după o rană minoră, nu mai mult de o zgârietură, dar una care să lase semn după ce se vindeca repede. Astfel încât cei de acasă să vadă cum suferiseră ei pentru o victorie prețioasă. Dar acum se îndreptau spre un loc unde mureau oameni. Trecură prin oraș și deodată, urcând un deal, se treziră înconjurați de sunetele pe care mai devreme le auziseră doar de la distanță. De mai multe ori schije de artilerie le vibrară deasupra capului și trecură pe lângă infanteria îngropată în tranșee și pe lângă patru baterii de artilerie care trăgeau. În vârf, unde li se ordonă să se oprească, descoperiră că se aflau în mijlocul unui cimitir, de unde și numele locului, Cemetery Hill.

Rob J. își așeză punctul medical în spatele unui mausoleu impunător, care oferea atât protecție, cât și puțină umbră, când un colonel, transpirat tot, sosi și întrebă de un ofițer-medic. Se prezentă ca fiind colonelul Martin Nichols de la Departamentul Medical și spuse că era organizatorul serviciilor medicale.

— Aveți experiență în chirurgie? întrebă el.

Nu era timpul pentru modestie.

— Da, am chiar multă experiență, spuse Rob J.

— Atunci am nevoie de dumneata la un spital unde sunt trimise pentru operație cazurile grele.

— Dacă nu vă supărați, colonele, aș vrea să rămân cu acest regiment.

— Mă supăr, doctore, mă supăr. Am câțiva chirurgi buni, dar și unii doctori tineri și fără experiență care fac operații vitale într-un mod jalnic. Amputează membre fără să lase lambouri de acoperire și mulți lasă bonturi cu zone mari de os descoperit. Încearcă operații experimentale ciudate, pe care un chirurg cu experiență nu le-ar încerca – rezecție de cap de humerus, dezarticulare de șold sau de umăr. Transformă în mod inutil pe unii indivizi în invalizi și pacienți care se vor trezi strigând de dureri groaznice în fiecare dimineață a vieții ce le mai rămâne. O să-l înlocuiești pe unul dintre acești așa-ziși chirurgi și îl voi trimite aici să panseze răniți.

Rob J. dădu din cap. Îi spuse lui Ordway că era responsabil de punctul medical până la sosirea unui alt doctor și îl urmă pe colonelul Nichols în jos pe deal.

Spitalul era în oraș, în clădirea Bisericii catolice, care văzu că se numea Sf. Francisc; să nu uite să-i spună asta lui Miriam cea Feroce. O masă de operație era plasată chiar la intrare, cu ușile duble deschise larg, ca să-i ofere chirurgului lumină maximă. Podeaua fusese acoperită cu scânduri peste care se împrăștiaseră paie și se întinseseră cearșafuri, drept paturi pentru răniți. Într-o cămăruță mică și întunecoasă din pivniță, luminată de lămpi ce aruncau o lumină galbenă, mai erau încă două mese de operație și Rob J. preluă una dintre ele, își scoase haina și își suflecă mânecile cât de sus putu, în timp ce un caporal din Prima Divizie de Cavalerie administra cloroform unui soldat care fusese lovit de o ghiulea de tun. De îndată ce băiatul a fost anesteziat, Rob J. îi ampută mâna deasupra încheieturii, lăsând un lambou bun pentru bont.

— Următorul! strigă.

Un alt pacient a fost adus și Rob J. se apucă de treabă.

Subsolul era de circa douăzeci de picioare pe patruzeci. Mai era un chirurg la masa din partea cealaltă a încăperii, dar el și Rob J. nu se uitară decât rar unul la celălalt și nu prea avură ce-și spune. În cursul după-amiezii, Rob J. observă că celălalt făcea treabă bună și a fost la rândul său apreciat similar, așa că fiecare se concentră asupra propriei mese. Rob J. scoase gloanțe și alice, puse la loc intestine eviscerate și cusu răni, făcu amputări. Și alte amputări. Glonțul minie era un proiectil care se mișca încet, provocând distrugeri mari când lovea osul. Când deplasa sau distrugea zone mari de os, singurul lucru pe care-l mai putea face chirurgul era să amputeze membrul. Pe podeaua murdară dintre Rob J. și celălalt chirurg se ridica un morman de mâini și picioare. Din când în când, oamenii veneau și cărau afară membrele pierdute.

După patru sau cinci ore, un alt colonel, de data asta în uniformă gri, veni în camera de la subsol și le spuse celor doi doctori că erau prizonieri.

— Suntem soldați mai buni ca voi, băieți, am cucerit tot orașul. Trupele voastre au fost împinse spre nord și am capturat patru mii de-ai voștri.

Nu era prea mult de spus. Celălalt chirurg îl privi pe Rob J. și ridică din umeri. Rob J. opera și îi spuse colonelului să nu-i mai stea în lumină.

De câte ori făceau câte o pauză, încerca să moțăie câteva minute, în picioare. Dar erau puține pauze. Armatele inamice dormeau în timpul nopții, dar doctorii munceau în continuare, încercând să salveze oamenii sfârtecați de armate. Nu era nicio fereastră în odaia de la subsol și lămpile erau mereu aprinse. În curând, Rob J. pierdu orice noțiune a timpului.

— Următorul? strigă el.

Următorul! Următorul! Următorul!

Era echivalentul curățării grajdurilor lui Augias, fiindcă de îndată ce termina cu un pacient, altul era adus înăuntru. Unele erau uniforme cenușii

zdrențuite și însângerate, altele uniforme albastre zdrențuite și însângerate, dar în curând înțelese că numărul lor era inepuizabil.

Altele nu erau inepuizabile. Spitalul din biserică rămase în curând fără provizii; n-aveau mâncare. Colonelul care-i spusese că sudiștii erau soldați mai buni îi spusese acum că Sudul nu mai avea nici cloroform, nici eter.

— Nu-i puteți încălța și nu le puteți da anestezie pentru durere. De asta veți pierde până la urmă, spuse Rob J. fără pic de satisfacție și îl puse pe ofițerul de serviciu să caute niște lichior. Colonelul plecă, dar trimise pe cineva cu whisky pentru pacienți și supă fierbinte de porumbel pentru doctori, pe care Rob J. o bău fără să o mai guste.

Fără anestezie, adună mai mulți bărbați puternici să țină pacientul și operă cum făcuse când era tânăr, tăind, cosând, legând repede și expert, cum îl învățase William Fergusson. Victimele sale țipau și se zbăteau. El nu se oprea și, deși clipea des, ținea ochii deschiși. Simțea cum picioarele și gleznele i se umflă și încep să doară și din când în când, în timpul cât se schimbau pacienții, își freca mâna dreaptă cu stânga. Fiecare caz era diferit, dar există atâtea moduri de a distruge o ființă umană, încât până la urmă au fost toți la fel, niște duplicate, chiar și cei cu gurile sfâșiate, cu organele genitale smulse, cu ochii scoși.

Orele trecură una câte una.

Ajunse să simtă ca și cum își petrecuse cea mai mare parte a vieții în odăița întunecoasă, tăind oameni, și că era condamnat să rămână aici pentru totdeauna. Dar în cele din urmă se schimbă ceva în zgomotele care ajungeau până la el. Oamenii din biserică se obișnuiseră cu gemetele și plânsetele, cu zgomotele de puști și tunuri. Cu tencuiala care cădea și chiar cu vibrațiile dealurilor învecinate. Dar focul și bombardamentul crescură din nou, cu o frenezie susținută a zgomotului exploziv, care

dură mai multe ore și apoi urmă o liniște relativă, în timpul căreia cei din biserică începură brusc să se audă unii pe alții.

Apoi veni un sunet nou, un muget care crescu și se rostogoli deasupra lor ca un ocean și, când Rob J. trimise un soldat să vadă ce se întâmplă, omul veni înapoi și murmură poticnindu-se că erau blestemații de yankei mizerabili care „sărbătoreau", asta era.

Lanning Ordway sosi câteva ore mai târziu și îl găsi încă în odăița de la subsol, în picioare.

— Doctore, Dumnezeule, doctore. Vino cu mine.

Ordway îi spuse că stătuse acolo aproape două zile și că Regimentul 131 fusese încartiruit. Iar Rob J. îl lăsă pe „Bunul său camarad și teribilul său inamic" să-l conducă într-un depozit de mărfuri sigur, unde un pat moale și curat fusese pregătit și unde se întinse și adormi.

Târziu, în după-amiaza următoare, era trezit de gemetele și țipetele răniților pe care îi întinseseră pe jos în jurul lui în magazie. Alți chirurgi se aflau la mese și se descurcau excelent și fără el. N-avea rost să încerce să folosească latrina bisericii, care se umpluse demult. Ieși afară într-o ploaie grea, deasă și își goli vezica în spatele unor tufe de liliac pe care Uniunea le recâștigase.

Uniunea recâștigase tot orașul Gettysburg. Rob J. merse prin ploaie, privind în jur. Uitase unde îi spusese Ordway că era încartiruit Regimentul 131 și întrebă pe oricine întâlnea.

În cele din urmă îi găsi împrăștiați pe mai multe câmpuri la fermele din sudul orașului, adăpostiți în corturi.

Wilcox și Ordway îl întâmpinară cu o căldură care îl mișcă. Aveau ouă! În timp ce Lanning Ordway sfărâma pesmet și îl prăjea împreună cu ouăle în untură de porc pentru micul dejun ai

doctorului, îl puseră la curent cu noutățile, cele rele întâi. Cel mai bun cornist la orchestrei, Thad Bushanan, fusese ucis.

— O gaură mititică în piept, doctore, spuse Wilcox, probabil a lovit exact la țintă. Dintre brancardieri, Lew Robinson fusese primul împușcat.

— A fost lovit în piciorul drept imediat după ce ai plecat, povesti Ordway. Oscar Lawrence aproape că a fost despicat în două de artilerie, ieri.

Ordway termină de prăjit ouăle și puse tigaia în fața lui Rob J., care se gândea cu reală tristețe la tânărul toboșar neîndemânatic. Dar, spre rușinea lui, nu putu rezista în fața mâncării pe care o înfulecă înfometat.

— Oscar era prea tânăr. Ar fi trebuit să stea acasă cu maică-sa, spuse amar Wilcox.

Rob J. se arse cu cafeaua fierbinte, care era cumplită, dar avea un gust minunat.

— Toți ar fi trebuit să fim acasă cu mamele noastre, spuse el și înghiți. Termină încet restul de ouă și mai bău o ceașcă de cafea, în timp ce ceilalți îi povesteau ce se întâmplase cât stătuse în biserică.

— În prima zi ne-au împins înapoi până pe înălțimea aia din nordul orașului, spuse Ordway. A fost cel mai bun lucru care putea să ni se întâmple. Ziua următoare, eram pe coasta cimitirului într-o linie lungă de atac întinsă între două perechi de dealuri, Cemetery Hill și Culp's Hill la nord, spre oraș, și Round Top și Little Round Top la câteva mile, spre sud. Lupta a fost cumplită. O groază au fost uciși. Abia am pridid it cu adunatul răniților.

— Ne-am descurcat, spuse Wilcox. Exact cum ne-ai învățat.

— Sunt convins.

— Ziua următoare, 131 a fost mutat chiar pe coastă, ca să întărească trupele lui Howard, continuă Ordway. Pe la amiază, am primit o bătaie strașnică de la artileria confederată. Pichetele

noastre din față au văzut cum, în timp ce trăgeau în noi, o parte mare a trupelor confederate se mișca în pădurile de pe partea cealaltă a lui Emmitsburg Road, mai jos de noi. Au ținut focul pe noi mai mult de o oră și au nimerit ceva, dar în tot timpul ăsta ne-am pregătit, fiindcă știam că o să atace.

La jumătatea după-amiezii, tunurile lor s-au oprit, la fel și ale noastre. Și cineva a urlat „Vin!” și cincisprezece mii de bastarzi rebeli în uniformă gri s-au repezit din pădure. Băieții lui Lee înaintau spre noi umăr lângă umăr, linie după linie. Baionetele lor erau ca un gard lung curbat deasupra capetelor lor, din vârfuri de oțel, cu soarele sclipind drept pe el. N-au strigat, n-au scos un cuvânt, au venit doar spre noi cu un pas rapid constant.

Îți spun eu, doctore, mai spuse Ordway, Robert E. Lee a pus biciul pe fundurile noastre de mai multe ori până acum și știu că e un fiu de cățea viclean și deștept, da’ aici, în Gettysburg, n-a fost prea isteț. Nu ne-a venit să credem, când i-am văzut pe rebelii ăia venind așa spre noi în plin câmp, cu noi sus pe deal, protejați. Știam că sunt gata morți și probabil că știau și ei. I-am privit cum vin, aproape o milă. Colonelul Symonds și alți ofițeri din susul și din josul dealului tot strigau „Nu trageți”. Probabil că au auzit și ei asta.

Când au fost destul de aproape ca să le vedem fețele, artileria noastră de pe Little Round Top și Cemetery Ridge a deschis focul și mulți dintre ei au dispărut pur și simplu. Cei rămași au venit spre noi prin fum și Symonds a ordonat în sfârșit „Foc!” și fiecare a împușcat câte un rebel. Cineva a strigat „Fredericksburg! Fredericksburg!” și am tras, și am încărcat, am tras, și am încărcat, am tras…

Au ajuns la peretele de piatră chiar sub coasta noastră, toți într-un loc. Au luptat ca nebunii, da’ au fost cu toții uciși sau capturați, mai spuse

Ordway și Rob J. clătină din cap. Atunci, știu el, auzise strigătele de victorie.

Wilcox și Ordway munciseră toată noaptea cărând răniți și acum se întorceau la treabă. Rob J. se duse cu ei prin ploaia de la asfințit. Pe măsură ce se apropiau de locul bătăliei, văzu că ploaia era un noroc, fiindcă nu lăsa să se ridice în aer mirosul morții, care și așa se simțea destul de greu. Corpuri umflate zăceau peste tot. Printre epavele și carnajul războiului, salvatorii căutau pe cei rămași în viață.

Tot restul dimineții, Rob J. munci în ploaie, pansând răni și ducând de un colț al târgii. Când duseră răniții la spital, înțelese de unde aveau băieții ouă. Peste tot se descărnau vagoane. Era un belșug de medicamente și anestezice, pansamente, hrană. Câte trei chirurgi operau la fiecare masă. Recunoscătoare, Statele Unioniste aflaseră că în sfârșit obținuseră și ele o victorie, plătită cu un preț teribil și hotărâseră că nimic nu trebuia precupețit pentru supraviețuitori.

Lângă depoul gării a fost abordat de un bărbat civil, cam de vârsta lui, care îl întrebă politicos dacă știa unde ar fi putut să îmbălsămeze un soldat, de parcă l-ar fi întrebat cât e ceasul sau unde e primăria orașului. Bărbatul spuse că era Winfield S. Walker Jr., fermier în Havre de Grace, Maryland. Când auzise de bătălie, simțise că trebuie să vină să-l vadă pe fiul său, Peter, pe care însă îl găsise printre morți.

— Acum aș vrea să-i îmbălsămez trupul ca să-l pot duce acasă, știți.

Rob J. știa.

— Am auzit că se fac îmbălsămări la hotelul Washington House, domnule.

— Ddda. Dar acolo mi-au spus că au o listă de așteptare fără sfârșit, mulți sunt înaintea mea. M-am gândit să caut în altă parte. Corpul fiului său

era la ferma Harold, un spital-fermă în afara lui Emmitsburg Road.

— Sunt doctor. Pot să fac asta pentru dumneata, spuse Rob J.

Avea cele necesare în trusa medicală de la regiment, așa că se duse și luă ce-i trebuia, apoi se întâlni cu domnul Walker la fermă. Rob J. trebui să-i spună cu toată delicatețea posibilă să facă rost de un sicriu al armatei care să fie dublat cu zinc, fiindcă altfel mirosul ar răzbi în afară, în timp ce tatăl plecă să îndeplinească această sarcină tristă, el se ocupă de fiu, într-un dormitor în care mai erau depozitați alți șase morți. Peter Walker era un tânăr frumos, probabil de vreo douăzeci de ani, cu trăsăturile cizelate ale tatălui său și păr negru, des. Era întreg, doar că un obuz îi sfârtecase piciorul stâng la coapsă. Sângerase până murise și cadavrul său avea albeața unei statui de marmură.

Rob J. amestecă o uncie de săruri de clorură de zinc în două sferturi de alcool și apă. Legă artera piciorului rănit, ca să nu se piardă fluidul și apoi, deschizând artera femurală a celuilalt picior, injectă soluția de îmbălsămare cu o seringă.

Domnul Walker reuși cu ușurință să obțină un sicriu de la armată. Încercă să plătească pentru îmbălsămare, dar Rob J. clătină din cap.

— Un tată care îl ajută pe altul, spuse.

Ploaia continua. Era o ploaie fioroasă. La primele averse sălbatice, scosese din albii câteva mici pârâuri și înecase pe câțiva dintre cei grav răniți. Acum se mai potolise, așa că el se întoarse pe câmpul de luptă și căută răniți până la asfințit. Atunci se opri, fiindcă bărbați mai tineri și mai puternici apărură cu lămpi și torțe ca să cerceteze terenul și fiindcă era frânt de oboseală.

Comisia Sanitară amenajase o bucătărie într-un depozit lângă centrul Gettysburgului și Rob J. se duse acolo și primi o supă care conținea prima carne de vită pe care o mânca de luni de zile. Înghiți trei castroane și șase felii de pâine albă.

După ce mâncă, se duse la Biserica prezbiteriană și străbătu toată lungimea ei, oprindu-se la fiecare pat improvizat și încercând să facă câte un gest mărunt care putea ajuta, să dea apă, să șteargă sudoarea de pe câte o frunte. Ori de câte ori pacientul era un confederat, punea mereu aceeași întrebare:

— Fiule, ai întâlnit vreodată, în armata ta, un tânăr blond de douăzeci și trei de ani, din Holden's Crossing, Illinois, pe nume Alexander Cole?

Dar niciunul dintre cei cu care vorbi nu-l întâlnise.

54

Hărțuiala

În timp ce ploaia continua să cadă în averse, generalul Robert E. Lee își adună armata însângerată și se târî încetișor înapoi în Maryland. Meade n-ar fi trebuit să-l lase să scape. Armata de pe Potomac era la fel de rău lovită, cu mai mult de douăzeci și trei de mii de pierderi, inclusiv cu vreo opt mii de morți și dispăruți, dar nordiștii erau exaltați de victorie și de departe mai puternici decât oamenii lui Lee, care se retrăgeau încetiniți de un tren de răniți care se întindea în urma lor pe șaptesprezece mile întregi. Dar, exact cum Hooker șovăise în a acționa în Virginia, acum Meade eșuă în a acționa în Pennsylvania și nu a fost nicio urmărire.

— De unde naiba își ia domnul Lincoln generalii ăștia? murmurase Symonds dezgustat, către Rob J.

Dar, dacă întârzierea îi frustră pe colonei, oamenii înrolați au fost în schimb încântați să se odihnească și să se refacă și poate să scrie acasă, trimițând vestea formidabilă că erau încă în viață.

Ordway îl găsi pe Lewis Robinson într-una din fermele transformate în spital. Piciorul drept îi fusese amputat la șase centimetri deasupra gleznei. Era slab și palid, dar altfel părea sănătos. Rob J. examină bontul și îi spuse lui Robinson că se va vindeca bine și că cel care îl operase își cunoștea meseria. În mod clar, Robinson se bucura că scăpase de război, în ochii lui se citea o ușurare atât de profundă, că era aproape palpabilă. Rob J. avu sentimentul că Robinson era sortit să fie rănit, fiindcă se temuse atât de tare de asta. Îi adusese lui

Robinson cornetul său sopranino, câteva creioane și hârtie și știa că totul va fi în regulă cu el, fiindcă n-avea nevoie de două picioare ca să compună muzică sau să cânte la corn.

Atât Ordway, cât și Wilcox au fost promovați sergenți. Mai mulți oameni au fost promovați. Symonds completă tabela de organizare a regimentului cu supraviețuitorii, oferindu-le rangurile celor căzuți. 131 Indiana avusese optsprezece la sută pierderi, ceea ce era puțin în comparație cu alte regimente. Un regiment din Minnesota își pierduse optzeci și șase la sută din oameni. Acesta și multe altele fuseseră practic decimate. Symonds și ofițerii săi petrecură mai multe zile recrutând supraviețuitori din regimentele distruse și avură succes, readucând forța Regimentului 131 la șapte sute șaptezeci și unu de oameni. Oarecum stânjenit, colonelul îi spuse lui Rob J. că găsise un chirurg militar. Dr. Gardner Coppersmith fusese căpitan într-una din unitățile distruse din Pennsylvania, iar Symonds îl îmbiase cu promisiunea promovării. Absolvent al școlii medicale din Philadelphia, avea doi ani de experiență pe front.

— Te-aș face chirurgul regimentului într-o clipă dacă n-ai fi civil, dr. Cole, spuse Symonds. Dar regulamentul cere un ofițer. Înțelegi că maiorul Coppersmith va fi superiorul dumitale și că el va decide totul?

Rob J. îl asigură că înțelegea.

***

Pentru Rob J. era un război complicat, purtat de o națiune complicată. În ziar citi că la New York avusese loc o răzmeriță rasială din cauza nemulțumirii provocate de prioritățile aplicate la recrutarea militară. O mulțime de cincizeci de mii de persoane, majoritatea muncitori catolici irlandezi, dăduseră foc biroului de recrutare, birourilor ziarului *New York Tribune* și unui orfelinat pentru negri, din fericire fără copii în acel

moment. Aparent învinuindu-i pe negri pentru război, năvăliseră pe străzi, luând la bătaie și jefuind fiecare persoană de culoare întâlnită, omorând și linșând negri timp de mai multe zile până ce revolta a fost înăbușită de trupe federale proaspăt întoarse de la lupta cu sudiștii la Gettysburg.

Articolul îl răni pe Rob J. Protestanții îi urau și îi persecutau pe catolici și imigranți, iar catolicii și imigranții îi detestau și îi ucideau pe negri, de parcă fiecare grup și-ar fi hrănit ura cu carnea și sângele altuia, mai slab.

Când Rob J. se pregătise pentru a primi cetățenia, studiase Constituția Statelor Unite și se minunase de capacitatea de previziune a acesteia. Acum vedea că geniul celor care o scriseseră stătuse în faptul că anticipaseră slăbiciunea caracterului uman și continua prezență a răului în lume și se gândiseră să facă din libertatea individuală realitatea legală la care țara să fie nevoită să se întoarcă din nou și din nou.

Era fascinat de ceea ce îi făcea pe oameni să se urască unul pe altul și îl studie pe Laruring Ordway de parcă sergentul ar fi fost o insectă sub microscopul său. Dacă Ordway n-ar fi răbufnit de ură din când în când, ca un ceainic care dă pe deasupra, și dacă Rob J. n-ar fi știut că o teribilă crimă rămasă nepedepsită a fost comisă cu zece ani în urmă în propria sa pădure din Illinois, l-ar fi apreciat pe Ordway ca pe unul dintre cei mai plăcuți tineri din regiment. Acum îl privea pe brancardier cum crește și înflorește, poate fiindcă experiențele pe care Ordway le avusese în armată erau cel mai mare succes pe care îl obținuse el vreodată.

Exista un sentiment de succes în întreg regimentul. Orchestra Regimentului Indiana 131 demonstra strălucire și elan în timp ce defila de la un spital la altul, dând concerte pentru răniți. Noul cântăreț la tobă nu era atât de bun ca Thad

Bushman, dar muzicienii cântau cu mândrie, fiindcă demonstraseră că puteau fi valoroși în bătălie.

— Am trecut prin ce-i mai rău împreună, anunță solemn Wilcox într-o noapte când băuse prea mult, fixându-l pe Rob J. cu ochii lui sașii, fioroși. Ne-am zbătut să ieșim din ghearele morții, ne-am plimbat pe Valea Umbrelor. Ne-am uitat chiar în ochii celei cu coasa. Am ascultat strigătul rebelilor și le-am răspuns.

Oamenii se purtau unii cu alții cu mare tandrețe. Sergentul Ordway și sergentul Wilcox și chiar alunecosul caporal Perry se simțeau onorați fiindcă îi conduseseră pe colegii lor muzicieni către soldații răniți și îi căraseră pe cei căzuți sub bătaia focului. Povestea maratonului de două zile al lui Rob J. cu bisturiul era repetată în fiecare cort și oamenii știau că meritul era al lui pentru serviciul de ambulanță al regimentului lor. Îi zâmbeau călduros când îl întâlneau și nimeni nu mai menționa latrinele.

Noua sa popularitate îi făcea o plăcere nemăsurată. Unul dintre soldații Companiei B, Brigada a Doua, un bărbat pe nume Lyon, îi aduse chiar un cal.

— L-am găsit fără călăreț pe marginea drumului și m-am gândit imediat la dumneata, doctore, îi spuse Lyon, întinzându-i hățurile.

Rob J. s-a simțit jenat, dar a fost încântat de această dovadă de afecțiune. În realitate, calul de culoarea mâlului nu era cine știe ce, un animal prăpădit și costeliv. Probabil că aparținuse vreunui soldat rebel, ucis sau rănit, fiindcă atât animalul, cât și șaua pătată de sânge purtau marca Armatei Confederate. Calului îi picau capul și coada, ochii îi erau umflați și coama plină de ciulini. Arăta în plus ca un cal cu viermi intestinali. Dar:

— Vai, soldat, dar e frumos! spuse Rob J. Nu știu cum să-ți mulțumesc!

— Cred că merită patruj'doi de dolari, spuse Lyon.

Rob J. râse mai amuzat de nevoia lui stupidă de afecțiune decât de situație. Când tocmeala se sfârși, calul a fost al lui în schimbul sumei de 4,82 dolari și al promisiunii că nu-l va pune niciodată pe Lyon să adune răniți de pe câmpul de luptă.

Hrăni bine animalul, îi culese cu răbdare ciulinii din coamă și din coadă, spălă sângele de pe șa și unse cu ulei rosăturile de pe spatele calului, apoi îi perie acestuia părul. Când termină cu toate astea, încă mai arăta ca un cal amărât, așa că Rob J. îl botează Pretty Boy[123], în speranța deșartă că un astfel de nume îi va da animalului un aspect mai plăcut și mai plin de respect.

Când 131 Indiana mărșălui afară din Pennsylvania pe 17 august, călărea pe cal. Capul și coada lui Pretty Boy încă mai cădeau, dar se mișca înainte cu ținuta țeapănă a unui animal obișnuit cu drumul lung. Dacă cineva din regiment se îndoia cu privire la direcția înspre care se îndreptau, se lămuri imediat de îndată ce șeful de orchestră Warren Fitts suflă din fluier, ridică bărbia și bastonul și orchestra începu să cânte „Maryland, Maryland"…

Regimentul 131 traversă în sens invers Potomacul la șase săptămâni după trupele lui Lee și la fix o lună după primele unități ale propriei sale armate. Merseră spre sud până la sfârșitul verii, iar toamna blândă și plăcută nu îi ajunse din urmă până ce nu intrară adânc în Virginia. Erau veterani, cu experiență în atacul puricelui roșu și testați pe câmpul de luptă, dar cea mai mare parte a războiului se purta în clipa de față pe frontul de vest, așa că pentru Regimentul 131 Indiana atmosfera era liniștită. Armata lui Lee se deplasa de-a lungul Văii Shendandoah unde cercetașii unioniști o spionau și raportau că se află în bună

stare, cu excepția unei crize de provizii și echipament, în special a bocancilor decenți.

Cerul Virginiei era întunecat de ploi când ajunseră la Rappahannock și descoperiră că inamicul făcuse tabără aici de curând. În ciuda obiecțiilor lui Rob J., își ridicară corturile chiar pe locul fostei tabere rebele. Maiorul Coppersmith era un doctor bine educat și competent, dar nu se îngrijora pentru un pic de rahat și nu presa pe nimeni niciodată să sape latrine. Îl informă pe Rob J. fără menajamente că nu mai era cazul ca un asistent-chirurg activ să ia decizii privind politica medicală a regimentului. Maiorului îi plăcea să-și facă singur consultațiile, neasistat, cu excepția zilelor când nu se simțea prea bine, ceea ce nu se întâmpla prea des. Și spuse că, atâta timp cât o luptă nu se transforma într-un nou Gettysburg, el și încă un soldat erau suficienți ca să facă pansamentele la stația medicală.

Rob îi zâmbise.

— Și mie ce-mi rămâne?

Maiorul Coppersmith se încruntase și își netezise mustața.

— Ei, bine, aș vrea ca dumneata să te ocupi de brancardieri, dr. Cole, spuse el.

Așa că Rob J. se trezi prins de monstrul pe care îl crease, în pânza pe care singur o țesuse. N-avea nicio dorință să se alăture sanitarilor, dar dintr-o dată ei deveniră principala sa îndatorire, așa că ar fi părut stupid să-i trimită pur și simplu pe câmpul de bătaie și el să se uite să vadă ce li se întâmplă. Recrută o echipă proprie: doi muzicieni – unul cântăreț la com-bas, pe nume Alan Johnson și un cântăreț la fluier, pe nume Lucius Wagner – iar pentru al patrulea membru îl atrase pe poștașul regimentului, caporalul Amasa Decker. Brancardierii, organizați în echipe, făceau cu rândul. Le spuse noilor oameni, cum le spusese și primilor cinci (dintre care unul acum era mort și altul amputat) că a te duce după răniți nu implica

un risc mai mare ca orice altceva asociat războiului. Încercă să se asigure pe sine însuși că totul va fi bine și își plasă propria echipă pe programul de rotații.

Regimentul 131 și multe alte unități ale Armatei de pe Potomac îi urmăriră pe confederați de-a lungul râului Rappahannock până la principalul afluent al acestuia, Rapidan, mergând de-a lungul apei care reflecta cenușiul cerului, zi după zi. Lee avea oameni mai puțini și era în criză de provizii, dar se menținea în fața federalilor. Lucrurile nu se încinseră în Virginia decât atunci când lupta de pe frontul de vest deveni foarte amară pentru Uniune. Confederații generalului Braxton Bragg dădură o lovitură teribilă forțelor unioniste ale generalului William Rosecrans pe Chicamauga Creek, lângă Chattanooga, provocând peste șaisprezece mii de pierderi federalilor. Lincoln și cabinetul său ținură o întrunire de urgență și deciseră să detașeze cele două corpuri ale lui Hooker de Armata de la Potomac din Virginia și să le trimită cu trenul în Alabama, în sprijinul lui Rosecrans.

Cu armata lui Meade mai puțin numeroasă cu două corpuri, Lee se opri din fugă. Își împărți armata în două și încercă să-l prindă pe Meade din flancuri, deplasându-se spre vest și spre nord, spre Manassas și Washington. Așa că hărțuiala începu.

Meade avu grijă să se mențină între Lee și Washington, așa că Armata Unionistă se dădu înapoi cu câte o milă-două o dată, până când cedă patruzeci de mile în fața atacului sudist, cu lupte sporadice.

Rob J. observă că fiecare brancardier își făcea treaba în mod personal. Wilcox se ducea după răniți cu o îndârjire de câine, în timp ce Ordway demonstra un curaj fără margini, căutând ca un crab mare și rapid, cu mersul său clătinat, și cărând victima înapoi cu grijă, ținându-și partea de targă

sus și sigur și preluând greutatea pe brațele musculoase, ca să compenseze pentru șchiopătat.

Rob J. avu mai multe săptămâni la dispoziție ca să se gândească la prima sa acțiune în luptă, înainte ca ocazia reală să se ivească. Necazul cu el era că avea tot atât de multă imaginație ca Robinson, ba chiar mai multă. Se putea gândi cum ar fi să fie lovit în nenumărate moduri și circumstanțe. În cortul său, la lumina lămpii, făcu o serie de desene în jurnal, reprezentându-l pe Wilcox cu echipa sa alergând, trei oameni aplecați în fața unui posibil val de gloanțe, al patrulea cărând în fața sa targa în timp ce fugea, ca pe un scut improvizat. Îl desenă pe Ordway întorcându-se, ținând colțul din față și din dreapta al tărgii, cu ceilalți trei brancardieri cu fețe speriate încordate, iar buzele subțiri ale lui Ordway strânse într-un rictus care era pe jumătate zâmbet, pe jumătate sfidare, un bărbat mare, neînsemnat până acum, care găsise în sfârșit ceva la care era foarte bun. Ce avea să facă Ordway, se întreba Rob J., când războiul avea să se sfârșească și nu va mai putea să alerge după răniți sub bătaia focului?

Rob J. nu-și desenă propria echipă. Ea nu ieșise încă în luptă.

Prima lor ocazie a fost pe 7 noiembrie. 131 Indiana a fost trimis peste Rappahannock lângă un loc numit Kelly's Ford. Regimentul traversă râul la jumătatea dimineții, dar în curând se trezi în bătaia intensă a focului inamic și, în zece minute, vestea ajunse la corpul de ambulanță că cineva fusese rănit. Rob J. și cei trei brancardieri ai săi înaintară până la o fâneață de pe malul râului, unde jumătate de duzină de oameni stăteau în spatele unui zid de pietre acoperite de mușchi, trăgând spre pădure. În tot timpul cât alergară până la zid, Rob J. așteptă să simtă proiectilele în propria sa carne. Aerul i se părea prea gros ca să-l tragă pe nas. I se părea că trebuie să-și facă loc prin el luptând din toată puterea și mâinile și picioarele abia i se mișcau.

Soldatul fusese rănit în umăr. Glonțul rămăsese în carne și trebuia scos, dar nu în bătaia focului. Rob J. scoase o fașă din traista *Mee-shome* și legă rana, asigurându-se că sângerarea s-a oprit. Apoi puseră soldatul pe targă și porniră înapoi cu pas rapid. Rob J. era conștient de ținta largă pe care o oferea spatele său lat în spatele tărgii.

Auzea fiecare glonț tras și șuieratul proiectilelor în iarba înaltă, înfigându-se adânc în sol, în apropierea lor.

Amasa Decker gemu pe partea cealaltă a tărgii.

— Te-au lovit? suflă Rob J.

— Nnn-u!

Tropăind, aproape alergau cu povara grea, strecurându-se după un timp, ce le păru o eternitate, în adăposturile în care maiorul Coppersmith își încropise stația medicală.

După ce predară pacientul chirurgului, cei patru cărăuși se întinseră pe iarba moale ca un vânat proaspăt prins.

— Zumzăiau ca albinele, gloanțele alea minie, spuse Lucius Wagner.

— Am crezut că o să murim dracului, replică Amasa Decker. Dumneata nu, doctore?

— Am fost speriat, da' m-am gândit că am o oarecare protecție, le arătă Rob J. traista sa *Mee-shome* și le spuse că fâșiile *izze* care h alcătuiau cureaua l-ar proteja de gloanțe, conform promisiunii Saukilor. Decker și Wagner ascultară serioși, Wagner cu un zâmbet ușor.

În după-amiaza aceea, focurile aproape încetară. Cele două părți au fost în armistițiu până aproape de asfințit, când două brigăzi întregi unioniste traversară râul și trecură ca nălucile pe lângă 131 în singurul atac cu baioneta pe care Rob J. avea să-l vadă în război. Infanteria lui 131 își fixă propriile baionete și se alătură atacului, a cărui surpriză și ferocitate permise unioniștilor să-l copleșească pe inamic, ucigând sau capturând mai multe mii de confederați. Pierderile Uniunii au fost ușoare, dar

Rob J. și cărăușii săi ieșiră pe câmp de vreo zece ori după răniți până la căderea serii. Cei trei soldați se convinseseră că traista medicală *înjuri* a doctorului Cole îi făcea norocoși și, pe când se întoarseră la adăpost neatinși a șaptea oară, Rob J. credea în puterile traistei sale *Mee-shome* la fel de mult ca oricare dintre ei.

În noaptea aceea, în cortul lor, după ce răniții fuseseră îngrijiți, Gardner Coppersmith îl privise cu ochii strălucitori:

— Glorios atac la baionetă, nu-i așa, Cole?

El consideră întrebarea cu seriozitate.

— Mai mult măcel, răspunse, foarte obosit.

Chirurgul regimentului îl privi cu dezgust.

— Dacă așa simți, de ce dracu mai ești aici?

— Fiindcă aici sunt și pacienții, replică Rob J.

Totuși, pe la sfârșitul anului, decise că avea să părăsească 131 Indiana; venise în armată ca să ofere soldaților o bună îngrijire medicală, iar maiorul Coppersmith nu-i permitea să facă asta. Înțelese că era o pierdere pentru un doctor cu experiență ca el să nu facă nimic mai mult decât să care targa și n-avea niciun sens ca un ateu cum era el să se poarte ca și cum ar fi căutat martiriul sau sanctificarea. Se hotărî să se întoarcă acasă când îi va expira contractul, în prima săptămână a lui 1864.

Ajunul Crăciunului a fost un moment ciudat, trist și emoționant în același timp. Se făcură slujbe religioase în fața corturilor. De o parte a Rappahannockului, muzicanții lui 131 Indiana cântau „Adeste Fidells”. Când terminară, o orchestră confederată de pe malul celălalt cânta „Domnul să vă odihnească în pace”, muzica plutind straniu peste apele întunecate, apoi începură direct cu „Silent Night”. Dirijorul Fitts ridică bagheta și orchestrele unionistă și confederată cântară împreună, iar soldații de

ambele părți li se alăturară. Își puteau vedea unii altora focurile.

Se dovedi într-adevăr o noapte liniștită, fără împușcături. Nu avură curcan la cină, dar armata furnizase o supă acceptabilă cu ceva în ea, care putea fi carne de vită, și fiecărui soldat din regiment i se dădu o porție de whisky. Asta păru a fi o greșeală, fiindcă nu făcu decât să le deschidă setea pentru mai mult. După concert, Rob J. îi întâlni pe Wilcox și Ordway, clătinându-se după ce supseseră un bidon de whisky de la speculanți pe marginea râului. Wilcox îl sprijinea pe Ordway, dar și el pășea cam nesigur.

— Du-te la culcare, Abner, zise Rob J. Îl duc eu în cortul lui. Wilcox dădu din cap și se depărtă, dar Rob J. nu făcu ce promisese. În loc de asta, îl ajută pe Ordway să se depărteze de corturi și îl așeză sprijinit de o piatră.

— Lanny, îi spuse. Lan, băiete, să vorbim, tu și cu mine.

Ordway îl măsură cu ochi pe jumătate beți.

— … Crăciun fericit, Doc.

— Crăciun fericit, Lanny. Hai să vorbim despre Ordinul Steagului cu Stele și Dungi, spuse Rob J.

Așa că decise că whisky-ul era cheia care avea să descuie ușa secretelor lui Lanning Ordway.

Pe 3 ianuarie, când colonelul Symonds veni la el cu un alt contract, îl privea pe Ordway cum își umple rucsacul cu fețe curate și pilule de morfină. Rob J. ezită doar o clipă, neluându-și ochii de pe Ordway. Apoi își mâzgăli semnătura și semnă pentru alte trei luni.

55

„Când l-ai cunoscut pe Eliwood R. Patterson?”

Rob J. credea că a fost extrem de subtil și de precaut în modul în care îl chestionase pe Ordway când acesta se îmbătase în ajunul Crăciunului. Interogatoriul îi confirmase imaginea pe care o avea despre individ și despre OSSD. Sprijinit de stâlpul cortului, cu jurnalul pe genunchi, scrise următoarele:

Lanning Ordivay a început să frecventeze întâlnirile Partidului American în Vincennes, Indiana, cu cinci ani înainte de a fi destul de mare ca să voteze.

(M-a întrebat unde m-am înscris în Partid, iar eu i-am zis „Boston”).

A fost dus la întruniri de tatăl său „fiindcă voia ca eu să devin un bun american”. Tatăl lui a fost Nathanael Ordway, angajat ca fabricant de mături. Întâlnirile se țineau la etajul doi deasupra unei taverne. Intrau prin tavernă, ieșeau pe ușa din spate și urcau un etaj de scări. Tatăl său bătea la ușă semnalul. Își amintește că tatăl lui era mereu mândru când „Paznicul Porții (!)” se uita la ei prin gaura de ușă și îi lăsa să intre „fiindcă eram oameni buni”.

În circa un an, când tatăl său era beat sau bolnav, Lanning ajunse să se ducă uneori singur la întruniri. Când Nathanael Ordway muri („de băutură și de pleurezie”), Lanning plecă la Chicago să lucreze într-un saloon din apropierea gării, pe Galena Street, unde un văr al tatălui său vindea whisky. Spăla voma beților, presăra rumeguș proaspăt în fiecare dimineață, spăla

oglinzile lungi, lustruia tejgheaua – făcea tot ce se găsea de făcut.

A fost normal pentru el să caute un nucleu al lui „Nu Ştiu Nimic" în Chicago, ca şi cum ar fi luat contact cu familia, fiindcă avea mai multe în comun cu membrii activi ai Partidului American decât cu vărul tatălui său. Partidul se lupta să aleagă numai funcţionari publici care să angajeze nativi americani ca muncitori, în defavoarea imigranţilor. În ciuda şchiopătatului său (discutând cu el şi observându-l, cred că s-a născut cu un defect în articulaţia şoldului, un acetabul prea plat), membrii activi se obişnuiseră să apeleze la el când aveau nevoie de cineva suficient de tânăr ca să îndeplinească sarcini importante şi suficient de vârstnic ca să-şi ţină gura închisă.

Pentru el a fost un motiv de mândrie când, după numai doi ani, la vârsta de şaptesprezece ani, a fost primit în Ordinul secret al Steagului cu Stele şi Dungi. Îşi spuse în sinea sa că e şi o sursă de speranţă, fiindcă simţea că bieţii tineri născuţi în America aveau nevoie de conexiuni într-o organizaţie puternică dacă vroiau să se ridice în viaţă, dat fiind că „străinii romano-catolici erau dornici să facă orice muncă a americanilor aproape pe degeaba".

Ordinul acesta „făcea lucruri pe care partidul nu le putea face". Când l-am întrebat pe Ordway ce a făcut pentru ordin, a spus: „Una şi alta. Am călătorit pe ici – pe colo."

L-am întrebat dacă a întâlnit vreodată un bărbat pe nume Hank Cough şi a clipit. „Sigur că îl ştiu. Îl cunoşti şi dumneata? Ca să vezi! Da. Hank!"

Am întrebat unde e Hank şi s-a uitat la mine ciudat. „Păi, e în armată."

Dar când am întrebat ce acţiuni făcuseră împreună, şi-a pus arătătorul sub ochi şi l-a

mișcat spre nas. Și apoi și-a ațintit privirea spre picioare și interviul s-a terminat.

În dimineața următoare, Ordway nu dădu niciun semn că și-ar mai aminti interogatoriul. Rob J. avu grijă să se țină departe câteva zile. De fapt, trecuseră mai multe săptămâni până ce ocazia se ivi din nou, fiindcă rezervele de whisky fuseseră epuizate de trupe în timpul vacanței, iar negustorilor nordiști care călătoreau cu trupele unioniste le era frică să-și reîmprospăteze proviziile în Virginia, de teamă ca nu cumva produsul să fie otrăvit.

Dar ca asistent-chirurg activ avea o rezervă de whisky de la guvern, pentru nevoi medicale. Rob J. îi dădu bidonul lui Wilcox, știind că acesta îl va împărți cu Ordway. În noaptea aceea așteptă și îi urmări și când sosiră în sfârșit, Wilcox vesel, Ordway morocănos, îi spuse noapte bună lui Wilcox și îl preluă pe Ordway, cum făcuse și înainte. Se duseră în același loc, departe de corturi.

— Ei bine, Lanny, spuse Rob J. Să mai vorbim puțin.

— Despre ce, doctore?

— Când l-ai cunoscut pe Eliwood R. Patterson?

Ochii tipului deveniseră două puncte de gheață.

— Cine ești tu? întrebă Ordway și vocea îi era complet trează.

Rob J. era gata pentru adevărul dur. Așteptă un moment lung.

— Cine crezi tu că sunt?

— Cred că ești un blestemat de spion catolic, de pui toate întrebările astea.

— Mai am și alte întrebări. Despre femeia indiană pe care ați ucis-o.

— Ce femeie indiană? întrebă Ordway cu groază sinceră.

— Câte indience ai ucis? Știi de unde sunt eu, Lanny?

— Mi-ai spus că din Boston, spuse Ordway, cu voce înăbușită.

— Asta a fost înainte. Apoi am trăit în Illinois, de mulți ani. Un orășel pe nume Holden's Crossing.

Ordway îl privi fără să spună nimic.

— Femeia indiană care a fost ucisă, Lanny. A fost prietena mea, lucra pentru mine. Numele ei era Makwa-ikwa, în caz că nu știai. A fost violată și omorâtă în pădurea mea, la ferma mea.

— Femeia indiană? Dumnezeule. Lasă-mă în pace, nebun nenorocit, nu știu despre ce vorbești. Te avertizez. Dacă ești deștept – dacă ții la binele tău, pui de spion mizerabil ce ești – ai face bine să uiți tot ce crezi că știi despre Eliwood R. Patterson, spuse Ordway. Târându-se departe de Rob J., se ridică și porni cu pas clătinat, dispărând în întuneric, mișcând u-se repede, de parcă cineva ar fi tras cu pușca după el.

Rob J. a fost cu ochii pe el toată ziua următoare, fără să dea impresia că-l urmărește. Îl văzu antrenându-și echipa de brancardieri, inspectând ranițele, îl ascultă cum îi avertiza să nu folosească pilulele de morfină cu prea mare larghețe, fiindcă erau pe sfârșite, până ce regimentul n-o să poată face rost de altele. Lanning Ordway, a fost nevoit el să recunoască, se transformase într-un sergent bun și eficient al Corpului de Ambulanță.

După-amiaza îl văzu pe Ordway în cortul său cu creionul în mână, scriind ceva chinuit. Făcu asta timp de mai multe ore.

După stingere, Ordway duse plicul la cortul poștal.

Rob J. se opri pentru un timp, apoi se duse și el la oficiul poștal.

— Am găsit un comisionar în dimineața asta care avea niște brânză adevărată, îi spuse lui Amasa Decker. Am lăsat o bucată și în cortul tău.

— Vai, doctore, ce frumos din partea dumitale, spuse Decker, vizibil încântat.

— Trebuie să am grijă de echipa mea, nu? Mai bine te-ai duce s-o mănânci înainte s-o găsească altcineva. Îți țin eu locul până vii.

Nu a fost nevoie de mai mult. Imediat după ce Decker plecă grăbit, Rob J. se duse la cutia cu poștă de expediat. Nu-i luă mai mult de câteva minute să găsească plicul și să-l strecoare în traista sa *Mee-shome.*

Abia când a fost singur în intimitatea propriului cort scoase scrisoarea și o deschise. Era adresată *Reverendului David Goodnow, 237 Bridgeton Street, Chicago, Illinois.*

Dragă dl. Goodnow, Lanning Ordway. Eu's în Indiana 131, dacă mai știți. E un om aici, care pune 'ntrebări. Doctor, nume Robit Col. Vrea să știe de Henry. Vorbește ciudat. Lam urmărit. Mia zis cam violat și ucis fata aia indiană, atunci în Illinois. Aș putea sam io grijă de el, în multe feluri. Dam folosesc capu și vă scriu ca să puteț afla de unde știe el de noi. Eu's sărgent. Cân să termină războiu o să lucrez pentru Ordin iar.

Lanning Ordway

56

Peste Rappahannock

Rob J. era conștient în mod dureros că, în mijlocul unui război, cu arme la îndemână oriunde și pentru oricine și când crima putea trece cu ușurință complet neremarcată, existau multe feluri și multe ocazii în care un ucigaș cu experiență și care era hotărât putea „avea grijă” de el.

Timp de patru zile încercă să fie mereu atent la ce se întâmpla în spatele său și timp de cinci nopți dormi iepurește sau deloc.

Zăcea treaz, întrebându-se în cel fel va acționa Ordway. Decise că, judecând după temperamentul lui Ordway și ținând seama de poziția acestuia, probabil va aștepta până ce amândoi vor participa la vreo înfruntare cu multe focuri de armă. Pe de altă parte, habar n-avea dacă Ordway știa sau nu să se bată cu cuțitul. Dacă Rob J. era găsit înjunghiat sau cu gâtul tăiat după o noapte întunecoasă când fiecare umbră aruncată de lună era luată de pichete drept confederați infiltrați, moartea sa n-ar fi provocat nici surpriză, nici vreo investigație mai atentă.

Această situație se schimbă pe 19 ianuarie, când Compania B a Brigăzii a Doua a fost trimisă peste Rappahannock în ceea ce vroia să fie un atac rapid și inteligent, urmat de o retragere rapidă, dar nu ieși deloc așa. În loc de asta, micuța companie de infanterie găsi pozițiile confederate complet ocupate unde nu se așteptau să fie și a fost prinsă sub focul inamicului în loc deschis.

Era o repetare a situației în care se aflase întregul regiment cu câteva săptămâni mai devreme, dar în loc de șapte sute de soldați cu

baionetele fixate care să se grăbească peste râu ca să îndrepte situația, Armata de la Potomac nu le oferi niciun sprijin. Cei o sută șapte oameni rămăseseră unde se aflau și primiră focul în plin, răspunzând cu toții cum putură mai bine. La căderea întunericului se retraseră înapoi peste râu, pe care îl trecură aducând cu ei patru morți și șapte răniți.

Prima persoană pe care o aduseră în cortul-spital a fost Lanning Ordway.

Echipa lui Ordway povesti că acesta fusese lovit chiar înainte să se lase întunericul. Tocmai căuta în buzunarul tunicii biscuiții și friptura de porc pe care le pusese acolo dimineața împachetate într-o hârtie, când două gloanțe minie îl loviseră unul după altul. Unul dintre proiectile îi smulsese o bucată din peretele abdominal, prin care ieșea acum o ansă intestinală cenușie. Rob J. începuse s-o vâre la loc înăuntru, gândindu-se să închidă plaga, dar văzu repede alte lucruri și își dădu seama că nu va putea face nimic ca să-l salveze pe Ordway.

A doua rană era perforantă și făcuse prea mult rău înăuntru, stomacului sau intestinului, sau amândurora. Știa că dacă ar deschide abdomenul ar găsi sângele adunat în cavitate. Fața suptă a lui Ordway era albă ca laptele.

— Dorești ceva, Lanny? întrebă cu blândețe.

Buzele lui Ordway se mișcară. Ochii i se lipiră de ai lui Rob J. și o liniște pe care Rob J. o mai văzuse la muribunzi i se întipări pe față, revelând că era conștient.

— Apă.

Era lucrul cel mai rău pe care îl puteai da unui om împușcat, dar Rob J. știa că nu mai contează. Luă două pastile de opiu din *Mee-shome* și i le dădu lui Ordway cu multă apă. Aproape imediat, acesta vomită roșu.

— Vrei un preot? întrebă Rob J., curățindu-l. Dar Ordway nu răspunse, doar continuă să-l privească.

— Poate vrei să-mi spui exact ce s-a întâmplat cu Makwa-ikwa în ziua aceea în pădurea mea. Sau poate vrei să-mi spui altceva, orice.

— Tu… la dracu', reuși Ordway să îngaime.

Rob J. nu credea că o să se ducă vreodată la dracu'. Nu credea nici că Ordway sau oricine altcineva or să se ducă acolo, dar nu era timpul să discute asta.

— Credeam că te-ar ajuta să vorbești acum. Dacă vrei să-ți ridici vreo povară de pe suflet.

Ordway închise ochii și Rob J. știu că trebuia să-l lase în pace.

Îi păruse întotdeauna rău să-și piardă pacienții în ghearele morții, dar îi părea rău în mod special să-l piardă pe acest om care fusese gata să-l omoare, fiindcă închisă în creierul lui Ordway era informația după care tânjea de ani, și când creierul omului avea să moară ca o lampă care se stinge, informația avea să fie pierdută și ea pentru totdeauna.

Știa de asemenea că, în ciuda a tot ce se întâmplase, ceva din el vibrase la contactul cu tânărul ciudat, complicat, prins în vârtejul sorții. Cum ar fi fost să cunoască un Ordway abia ieșit inocent din pântecele mamei sale, care să fi avut ceva școală în loc de ignoranță, să fi simțit puțină grijă în loc de foame și un alt părinte în loc de tatăl său alcoolic?

Știa că o astfel de speculație e lipsită de sens și, când se uită la figura nemișcată, văzu că Ordway era în afara oricărei considerații.

Un timp ținu conul de eter, până ce Garder Coppersmith scoase un glonte minie din fesa unui băiat, nu fără îndemânare. Apoi se întoarse la Ordway și îi legă fălcile și îi închise ochii, punându-i două monede pe pleoape. Apoi îl trase

pe pământ, lângă ceilalți patru morți aduși înapoi de Compania B.

57

Cercul Complet

Pe 12 februarie 1864, Rob J. scrise în jurnalul său:

Două râuri de acasă mi-au marcat pentru totdeauna viața, marele Mississippi și modestul Rock, iar acum, în Virginia, am ajuns să cunosc prea bine o altă pereche inegală de râuri, fiind martorul măcelurilor repetate de-a lungul lui Rappahannock și al lui Rapidan. Atât Armata de la Potomac, cât și Armata Virginiei de Nord au trimis mici grupuri de infanterie și cavalerie peste Rapidan ca să se înfrunte în iarna târzie și la începutul primăverii. La fel de ușor cum traversam Rock-ul ca să vizitez un vecin bolnav sau să prind vreun copil plecat de acasă în vremurile bune, acum însoțesc trupele peste Rapidan în douăzeci de locuri, călare pe Pretty Boy, sau mergând pe jos prin vadurile puțin adânci sau trecând cu barca sau pluta peste locurile adânci. În iarna asta n-a fost nicio mare bătălie care să omoare mii, dar m-am obișnuit să văd douăzeci de cadavre, sau unul. Există ceva infinit mai tragic într-un singur mort decât într-un câmp de bătaie acoperit cu mii de victime. Am învățat, nu știu cum, să nu mai văd morții, ci să mă concentrez asupra răniților, să merg și să-i aduc pe tinerii ăștia nebuni, adesea de sub focul altor tineri nebuni…

***

Soldații din ambele tabere luaseră obiceiul să-și prindă pe haine fâșii de hârtie cu numele și adresele lor, în speranța că cei dragi vor fi anunțați dacă ei ar cădea în luptă. Nici Rob J., nici altul dintre cei trei cărăuși ai săi nu-și bătură capul cu

etichetele de identificare. Acum ieșeau pe câmpul de bătălie fără teamă și fără să stea pe gânduri, fiindcă Amasa Decker, Alan Johnson și Lucius Wagner erau convinși că traista medicală a Makwei-ikwa îi proteja cu adevărat, iar Rob J. se complăcea și el în credința lor. Era ca și când *Mee-shome* ar fi generat o forță care reflecta gloanțele, făcându-i invulnerabili.

Uneori li se părea că războiul dura dintotdeauna și că va continua o veșnicie. Totuși, Rob J. putea detecta schimbări. Într-o zi citi într-o copie mototolită din *Baltimore American* că toți bărbații albi sudiști între șaptesprezece și cincizeci de ani fuseseră recrutați pentru a servi în Armata Confederată. Asta însemna că de acum încolo, de câte ori un confederat cădea în luptă, el era de neînlocuit și armata sa devenea mai slabă. Rob J. văzu cu ochii lui că soldații confederați care erau capturați sau uciși purtau cu toții uniforme zdrențuite și încălțăminte ruptă. Se întrebă disperat dacă Alex era în viață, dacă era hrănit, îmbrăcat și încălțat. Colonelul Symonds anunță că, în curând, 131 Indiana urma să primească o cantitate de carabine Sharps cu magazii de rezervă, care permiteau un tir mai rapid. Și asta demonstra către ce părea să se îndrepte războiul, cu Nordul care fabrica puști mai bune, muniție și vase mai bune și Sudul zbătându-se cu forțe umane pe cale de epuizare și cu sfârșitul a tot ce era produs industrial.

Problema era că sudiștii nu păreau să-și dea seama că se luptau cu un dezavantaj industrial teribil și astfel o făceau cu o ferocitate care promitea să prelungească războiul.

Într-o zi de la sfârșitul lui februarie, cei patru brancardieri au fost chemați în locul unde un căpitan pe nume Taney, comandantul Companiei A a Primei Brigăzi, zăcea stoic fumând o țigară, după ce un proiectil îi sfâșiase pulpa. Rob J. văzu că n-avea rost să pună o atelă, fiindcă mai mulți

centimetri din tibie și din fibulă fuseseră complet distruși și piciorul urma să fie amputat undeva la jumătatea distanței dintre genunchi și gleznă. Când vru să scoată un bandaj din *Mee-shome,* traista medicală nu era acolo.

O gheară îi strânse stomacul și știu locul exact unde o lăsase, pe iarba din fața cortului-spital.

Ceilalți știură și ei.

Luă centura de piele a lui Alan Johnson și o folosi ca garou, apoi îl urcă pe căpitan pe targă și îl cărară de acolo ca beți.

— Dumnezeule mare, spuse Lucius Wagner.

Totdeauna spunea asta, pe un ton acuzator, când era foarte speriat. Acum o repetă în șoaptă, fără oprire, până deveni enervant, dar nimeni nu se plânse și nu-i spuse să tacă, fiindcă erau cu toții prea ocupați să anticipeze impactul gloanțelor cu corpurile lor, atât de crud și brutal dezgolite de magia care le proteja.

Drumul cu targa a fost mai încet și mai agonic decât primul pe care îl făcuseră la început. Se auzeau rafale de focuri, dar sanitarii nu pățiră nimic. Într-un târziu, ajunseră înapoi la cortul-spital și, după ce îi pasară rănitul lui Coppersmith, Amasa Decker culese traista *Mee-shome* din iarbă și i-o înghesui în brațe lui Rob J.

— Pune-o pe umăr. Repede, spuse el, și Rob J. așa făcu.

Cei trei brancardieri se priviră sobri, slăbiți de emoție și ușurare, și căzură de acord să împartă responsabilitatea de a controla că asistentul-chirurg activ Cole își pune traista medicală pe umăr, primul lucru în fiecare dimineață.

Rob J. era bucuros că purta traista *Mee-shome* două dimineți mai târziu, când 131 Indiana, la jumătate de milă de locul unde Rapidan se întâlnea cu râul mai mare, făcu un cot pe șosea și se trezi literalmente holbându-se în ochii uimiți ai unei brigăzi în uniforme cenușii.

Soldații de ambele părți începură să tragă imediat, unii foarte de aproape. Aerul se umplu de înjurături și țipete, rafale de muschete, gemetele celor loviți, apoi rândurile din față se apropiară unele de altele, ofițerii scoțând săbiile și pistoalele, soldații folosindu-și puștile drept măciuci sau bătându-se cu pumnii, unghiile și dinții, nefiind timp pentru reîncărcat.

Pe o parte a drumului era o pădure de stejar și pe cealaltă un câmp îngrijit, ce părea de catifea, arat și gata pentru semănat. Câțiva oameni din ambele forțe își căutară adăpost printre copaci, dar cea mai mare parte a celor două tabere se repezi să strice perfecțiunea câmpului arat. Trăgeau unii în alții de pe o linie neregulată, de hărțuială.

În mod obișnuit, Rob J. s-ar fi aflat în spate într-o încăierare, așteptând să fie chemat la nevoie, dar în confuzia luptei de acum, se trezi chinuindu-se să-și țină în frâu calul înspăimântat, în chiar mijlocul bătăliei. Mânzul se ridică și se dădu pe spate, apoi păru să se prăbușească pur și simplu sub el. Rob J. reuși să se lase să alunece în siguranță, în timp ce calul atinse pământul și rămase acolo, zbătându-se în agonie. La jumătatea gâtului lui Pretty Boy era o gaură mică, lipsită de sânge, de mărimea unei monede, dar de pe nările calului se scurgeau două șiroaie roșii, în timp ce animalul se lupta să respire, zbătându-se spasmodic.

Trusa sa medicală cuprindea o seringă hipodermică și un ac lung și morfină, dar opiaceele erau încă prea puține și nu puteau fi folosite pentru un cal. La treizeci de pași mai încolo, un tânăr locotenent confederat zăcea mort și Rob J. se duse la el și trase din teacă revolverul greu, negru. Apoi se întoarse la calul cel urât, puse țeava pistolului sub urechea lui Pretty Boy și apăsă pe trăgaci.

Nu se depărtase apoi cu mai mult de zece pași, când simți o durere sfâșietoare sub brațul stâng, de parcă ar fi fost înțepat de o viespe sălbatică. Mai

făcu trei pași, apoi pământul răcoros, stropit de rouă, păru să se înalțe în întâmpinarea lui. Mintea îi era lucidă. Știu că leșinase și că își va recăpăta repede puterea și zăcu și privi în sus cu ochi de pictor la soarele de culoarea fânului și la cerul de un albastru înnebunitor, în timp ce sunetele din jurul lui se estompau, de parcă cineva ar fi așternut o cortină peste restul lumii. Nu știu cât timp rămase așa. Deveni conștient că pierdea sânge de la rana din braț și se târî să ia niște comprese din trusa medicală ca să oprească sângerarea. Privind în jur, văzu sânge pe *Mee-shome* și ironia i se păru irezistibilă, așa că în curând râdea de ateul care încercase să creeze un zeu dintr-o traistă veche de piele și din câteva curele împletite.

În cele din urmă, echipa lui Wilcox veni să-l ridice. Sergentul – la fel de urât ca Pretty Boy, cu ochii lui apoși plini de dragoste și grijă – spuse toate cuvintele blânde fără sens pe care Rob J. le spusese de o mie de ori pacienților, în speranța vagă de a -i alina. Sudiștii, văzându-se copleșiți numeric, se retrăgeau. Era deja un morman de morți, cai, căruțe strivite și echipament distrus, iar Wilcox remarcă morocănos către Rob J. că fermierul urma să aibă ceva bătaie de cap ca să are din nou terenul acela.

Știa că fusese norocos că rana nu era mai gravă, dar era mai mult decât o zgârietură. Glonțul nu atinsese osul, dar distrusese carnea și mușchii. Coppersmith cususe rana parțial și o pansase cu grijă, părând foarte satisfăcut de această sarcină.

Rob J. a fost dus împreună cu alți treizeci și șase de răniți într-un spital de sector în Fredericksburg, unde rămase timp de zece zile. Era o fostă magazie, nu atât de curată pe cât ar fi trebuit să fie, dar ofițerul-medic aflat la comandă, un maior pe nume Sparrow, era un tip cumsecade. Rob J. își aminti experiențele doctorului Milton Akerson cu acid clorhidric în Illinois, iar dr. Sparrow a fost de

acord să-l lase să-și spele rana din când în când cu o soluție slabă de acid clorhidric. Înțepa, dar rana începu să se închidă curat și fără infecție și căzură de acord că poate merita să încerce metoda și cu alți pacienți. Rob J. putea mișca degetele și flecta brațul stâng, deși îl durea s-o facă. A fost de părerea doctorului Sparrow că era prea curând ca să-și dea seama cât va recupera din puterea și funcția brațului rănit.

Colonelul Symonds veni să-l vadă când se afla deja acolo de o săptămână.

— Du-te acasă, dr. Cole. Când te vei reface, dacă vei vrea să te întorci la noi, ești binevenit, spuse el, deși știau amândoi că n-o să se mai întoarcă. Symonds îi mulțumi stângaci. Dacă voi supraviețui și dacă te vei afla într-o zi în Fort Wayne, Indiana, să treci pe la mine pe la Fabrica de sticle de lampă Symonds și o să mâncăm și o să bem bine, o să povestim de vremurile rele de demult, mai spuse, apoi își strânseră mâinile, după care tânărul colonel plecă.

Îi luă trei zile și jumătate să ajungă acasă, folosind cinci linii ferate diferite, începând cu Baltimore & Ohio Railway. Toate trenurile circulau cu întârziere, erau murdare și aglomerate, cu tot soiul de călători. Avea brațul legat de gât cu o eșarfă, dar în afară de asta era doar un civil obișnuit între două vârste și de mai multe ori stătu în picioare, în vagonul care se legăna, cincizeci de mile sau mai mult. În Canton, Ohio, așteptă jumătate de zi să schimbe trenurile, apoi împărți un loc dublu cu un toboșar pe nume Harrison, care lucra pentru o firmă mare de comisionari care vindea pudră de cerneală armatei. Omul se aflase de mai multe ori la o distanță de la care putuse auzi focurile luptei, mărturisi el. Era plin de istorii improbabile despre război, jongla cu numele personalităților politice și militare, dar pe Rob J.

nu-l deranjă, fiindcă poveștile făceau drumul să pară mai scurt.

Trenul încins, aglomerat, rămase fără apă. Ca și ceilalți, Rob J. bău ce avea în bidon și apoi răbdă de sete. În cele din urmă, trenul se opri într-o haltă lângă o tabără militară din afara lui Marion, Ohio, ca să-și completeze combustibilul și să ia apă dintr-un mic pârâu, iar pasagerii năvăliră din vagoane ca să-și umple bidoanele.

Rob J. a fost și el printre ei, dar, când îngenunche să ia apă, ceva de pe partea cealaltă a pârâului îi atrase privirea și, dezgustat, recunoscu imediat despre ce era vorba. Se apropie ca să-și confirme faptul că cineva aruncase bandaje folosite, comprese însângerate și alte resturi de spital în pârâu și, când o plimbare scurtă îi relevă și alte asemenea locuri, își astupă la loc bidonul și îi sfătui și pe ceilalți pasageri să facă la fel.

Conductorul spuse că o să fie apă bună la Lima, nu departe în josul liniei și el se întoarse la locul său; când trenul se urni în cele din urmă, adormise adânc, în ciuda legănatului vagonului.

Când se trezi, află că trenul tocmai trecuse de Lima.

— Aș fi vrut să iau apă, spuse, iritat.

— Nu-ți face griji, zise Harrison. Eu am destulă acum Și îi pasă sticla lui, din care Rob J. bău lung, cu poftă.

— Era multă lume care aștepta pentru apă la Lima? întrebă, înapoind sticla.

— A, păi, n-am luat-o din Lima. Mi-am umplut sticla în Marion, unde ne-am oprit după cărbune, spuse negustorul.

Omul păli când Rob J. îi spuse ce văzuse pe pârâul din Marion.

— Asta înseamnă că o să ne îmbolnăvim?

— Nu știu. După Gettysburg, Rob J. văzuse o companie întreagă care băuse apă timp de patru zile dintr-o fântână, ce se dovedise ulterior a conține doi confederați morți, fără consecințe

grave. Ridică din umeri. Nu m-ar surprinde dacă amândoi am face diaree în câteva zile.

— Nu putem lua ceva?

— Niște whisky ar ajuta, dacă am avea.

— Las' pe mine, zise Harrison, și se grăbi să-l caute pe conductor. Când se întoarse, fără îndoială ușurat de buzunare, avea o sticlă mare, plină pe două treimi. Whisky-ul era suficient de tare ca să servească scopului lor, spuse Rob J., după ce-l gustă. Când se despărțiră amețiți câteva ore mai târziu în South Bend, Indiana, fiecare era convins că celălalt e un tip grozav și își strânseră mâinile cu multă căldură. Rob J. se afla deja în Gary când își dădu seama că nu-l întrebase pe Harrison care e numele lui de botez.

Ajunsese la Rock Island în răcoarea proaspătă a dimineții, cu briza adiind dinspre râu. Părăsi ușurat trenul și traversă orașul pe jos, ducându-și valiza în mâna sănătoasă. Avusese intenția să închirieze un cal, dar se întâlni foarte repede cu George Cliburne pe stradă, iar negustorul de grâne îi pipăi mâna rănită și îl bătu pe spate și insistă să-l ducă la Holden's Crossing cu trăsurica lui.

Când Rob J. intră pe ușă, Sarah tocmai se așeza să-și mănânce micul dejun cu ou și biscuiți rămași din seara precedentă; îl privi fără să spună un cuvânt și începu să plângă. Se luară în brațe unul pe celălalt.

— Ești rănit grav?

El o asigură că nu era.

— Ești numai piele și os.

Ea spuse că o să-i pregătească o masă, dar el îi răspunse că o să mănânce după. Începu s-o sărute și era plin de dorință ca un adolescent, ar fi vrut-o acolo, pe masă sau pe podea, dar ea îi spuse că era și timpul să se întoarcă în patul lui, așa că el o urmă îndeaproape în sus pe scări. În dormitor, ea îl făcu să aștepte până se dezbrăcară complet.

— Aș avea nevoie de o baie bună, spuse el nervos, dar ea îi șopti că și baia putea s-o facă tot după aceea.

Anii mulți și toată oboseala lui cumplită și durerea provocată de rană se topiră o dată cu alunecarea în jos a hainelor. Se sărutară și se explorară unul pe altul mai pasionați decât în grajdul fermierului cu ani în urmă, după ce se căsătoriseră la Marea-Trezire, fiindcă acum știau de ce le fusese dor. Mâna lui sănătoasă o găsi pe a ei și degetele li se împletiră. După o vreme, ea simți că o lasă picioarele și el gemu de durere când se lăsă pe el cu toată greutatea. Ea se uită la rană fără să pălească, dar îl ajută să-și bage brațul la loc în eșarfă și să se întindă pe pat, după care preluă singură toată inițiativa și, în timp ce făceau dragoste, Rob J. țipă tare de mai multe ori, o dată fiindcă îl duru brațul.

Era numai bucurie, nu numai pentru faptul că se întorsese la soția lui, dar și pentru că se duse la grajd să le dea cailor mere uscate și văzu că ei îl recunoscură; și când se duse la Alden, care repara garduri, și observă bucuria extraordinară pe fața bătrânului angajat; când merse pe poteca scurtă prin pădure, până la râu, și se opri să smulgă buruieni de pe mormântul Makwei; și când stătu pur și simplu sprijinit de un copac unde fusese pe vremuri *hedo-noso-te*-ul și privi apa liniștită clipocind, fără ca nimeni să năvălească de pe celălalt mal, care să țipe ca un animal și să tragă în el.

Târziu, în după-amiaza aceea, el și Sarah străbătură Poteca Lungă dintre casa lor și casa Geiger; Lillian plânse și ea când îl văzu și îl sărută pe gură. Jason era în viață și bine când auzise ultima oară vești de la el și era administrator al unui mare spital lângă James River.

— Am fost foarte aproape de el, spuse Rob J. Numai la două ore distanță.

Lillian dădu din cap.

— Cu voia lui Dumnezeu, va fi și el în curând acasă, spuse cu voce uscată și nu-și putu feri privirea de la brațul lui rănit.

Sarah nici nu voi să audă să rămână la cină, fiindcă îl dorea în întregime numai pentru ea.

Nu-l putu ține doar singur cu ea decât pentru două zile, fiindcă în a treia dimineață se răspândi vestea că doctorul s-a întors și oamenii începură să sosească, câțiva doar ca să-i ureze bun venit acasă, dar cei mai mulți ca să aducă vorba ca din întâmplare de o bubă la picior, o tuse sâcâitoare sau o durere de stomac care nu trecea. În a treia zi, Sarah capitulă. Alden îl înșeuă pe Boss pentru el și Rob J. călări în mai multe locuri, vizitându-și vechi pacienți.

Tobias Barr ținuse clinică în Holden's Crossing aproape în fiecare miercuri, dar oamenii nu încercaseră să vină la el decât pentru cele mai acute situații, așa că Rob J. găsi aceleași probleme ca atunci când venise pentru prima oară în Holden's Crossing: hernii neglijate, dinți stricați, tuse cronică. Când se duse la familia Schroeder, le spuse că se simțea ușurat să vadă că Gustav nu și-a mai pierdut niciun deget în vreun accident la fermă, ceea ce era adevărat, deși o spuse ca pe o glumă. Alma îi dădu cafea de cicoare și *mandelbrot* și îl puse la curent cu noutățile locale, dintre care unele îl întristară. Hans Grueber căzuse mort în lanul de grâu în luna august.

— Inima, cred, spuse Gustav.

Iar Suzy Gilbert, care insista întotdeauna ca Rob J. să rămână la prăjiturile de cartofi care îi cădeau greu la stomac, murise după o naștere, luna trecută.

Erau oameni nou-veniți în oraș, familii din New England și din Statul New York. Și trei familii de catolici, proaspăt imigrați din Irlanda.

— Nici măcar nu vorbesc *der langvich,* zise Gus, și Rob J. nu-și putu stăpâni zâmbetul.

După-amiaza, intră călare pe aleea Mănăstirii Sf. Francisc de Assisi, trecând prin ceea ce era de acum o turmă respectabilă de capre.

Miriam cea Feroce se înclină în semn de salut. El se așeză pe scaunul episcopal și îi povesti ce i se întâmplase. Ea a fost extrem de interesată să afle despre Lanning Ordway și despre scrisoarea acestuia către reverendul David Goodnow din Chicago.

Îi ceru permisiunea să copieze numele lui Goodnow și adresa.

— Există persoane care abia așteaptă să afle această informație, spuse ea.

În schimb, îi spuse și ea despre lumea ei. Mănăstirea prospera. Avea patru călugărițe noi și o pereche de novice. Credincioșii veneau acum duminica la slujbă. Dacă vor continua să vină coloniști, în curând vor avea și o biserică catolică.

El bănui că ea aștepta o vizită, fiindcă nu stătuse prea mult și sora Mary Peter Celestine îi servi cu un platou de prăjituri proaspete cu brânză de capră excelentă. Și cafea adevărată, prima pe care o gusta de mai mult de un an, cu lapte gras de capră.

— Vițelul cel gras, maică superioară?

— E bine că te-ai întors acasă, răspunse ea.

Cu fiecare zi se simțea mai puternic. Nu exagera, ci se scula târziu, mânca hrană bună cu plăcere, se plimba prin fermă. În fiecare după-amiază vedea câțiva pacienți.

Totuși, trebui să se reobișnuiască încet cu viața bună. În a șaptea zi de când sosise acasă, brațele și picioarele îl dureau, la fel și spatele. Râse și îi spuse lui Sarah că nu mai era obișnuit să doarmă într-un pat.

Stătea în pat în primele ore ale dimineții când simți cum i se zbate ceva în stomac și încercă să ignore senzația, fiindcă nu vroia să se scoale. În cele din urmă știu că trebuia s-o facă și era la

jumătatea scărilor când începu să horcăie și o trezi pe Sarah.

Nu reuși să ajungă la privată, ci ieși în afara potecii și vomită în iarbă, ca un soldat beat, gemând și horcăind în timp ce dădea totul afară din el.

Ea îl urmărise în jos pe scări și afară și îl supără că a fost surprins în halul în care era.

— Ce-i? întrebă ea.

— Apă… în tren, gâfâi Rob J.

Mai avu trei crize în cursul nopții. Dimineața înghiți ulei de castor ca să-și curețe boala din trup, iar când sosi seara și era la fel, luă sare Epsom. Ziua următoare ardea de febră și începură niște dureri de cap teribile și știu ce îl lovise înainte ca Sarah să-l dezbrace în seara aceea ca să-l îmbăieze și să vadă amândoi petele roșii de pe abdomenul lui.

Când îi spuse, ea primi vestea cu calm.

— Ei, bine, noi am mai îngrijit oameni cu febră tifoidă și i-am scăpat. Spune-mi despre dietă.

Lui îi era silă să se gândească la mâncare, dar îi spuse.

— Carne fiartă, cu legume, dacă poți să faci rost. Sucuri de fructe. Dar în anotimpul ăsta…

Mai erau câteva mere într-un butoi în pivniță. Alden o să le zdrobească, îi spuse ea.

Își făcu de lucru, preferând să muncească în loc să-și lase timp să fie îngrijorată, dar după alte douăzeci și patru de ore știu că avea nevoie de ajutor, fiindcă nu reușise să doarmă aproape deloc, cu căratul ploștilor, fiertul lenjeriei, spălatul și schimbatul lui continuu ca să lupte cu febra. Îl trimise pe Alden la mănăstirea catolică să ceară ajutorul surorilor. Veniră două – ea auzise că munceau întotdeauna în perechi – una tânără, cu o față de copil, pe nume sora Mary Benedicta, și o femeie mai în vârstă, înaltă și cu un nas lung, care spuse ca era maica Miriam Ferocia. Rob J.

deschise ochii și le văzu și zâmbi, iar Sarah se duse în camera băieților și dormi șase ore.

Camera bolnavului a fost păstrată curată și mirosind plăcut. Călugărițele erau bune surori medicale. Când se aflau deja acolo de trei zile, temperatura lui Rob J. scăzu. La început, toate trei se bucuraseră, dar cea vârstnică îi arătă lui Sarah că scaunele aveau sânge și ea îl trimise pe Alden călare la Rock Island după dr. Barr.

Până veni acesta, scaunele erau aproape numai din sânge, iar Rob J. era foarte palid. Era în a opta zi de la primul semn al bolii.

— A avansat foarte repede, îi spuse dr. Barr, de parcă erau la o întrunire a Societății Medicale.

— Se întâmplă așa uneori, răspunse Rob J.

— Poate chinină, sau calomel? zise dr. Barr. Unii cred că e malarică.

Rob J. îi explică greu că nici chinina, nici calomelul nu aveau vreun efect.

— Febra tifoidă nu e malarică, zise cu efort.

Tobias Barr nu făcuse atâtea studii anatomice ca Rob J., dar știau amândoi că hemoragia severă însemna că intestinele erau ciuruite de perforații provocate de tifoidă și că ulcerele vor deveni și mai pronunțate, nu vor trece.

— Ți-aș putea lăsa niște pudră Dover, spuse dr. Barr.

Pudra Dover era un amestec de ipeca și opiu. Rob J.

Clătină din cap și dr. Barr înțelese că dorea să fie conștient cât mai mult posibil, în propria lui cameră, în propria lui casă.

Era mai ușor pentru Tobias Barr când pacientul nu știa nimic și putea lăsa o speranță într-o sticluță, cu instrucțiuni despre când și cum trebuie luată. Îl bătu pe umăr pe Rob J. și își lăsă mâna mai mult timp acolo.

— Vin din nou mâine, spuse, compunându-și o anume figură; trecuse prin asta de atâtea ori

înainte. Dar ochii îi erau grei de regret.

— Nu te putem ajuta în alt fel? o întrebă Miriam Ferocia pe Sarah. Sarah le spuse că e baptistă, dar cele trei femei îngenunchează un timp toate în holul din fața camerei bolnavului și se rugară împreună. În seara aceea, Sarah le mulțumi surorilor și le trimise acasă.

Rob J. se odihni liniștit până spre miezul nopții, când mai sângeră puțin. Îi interzisese să aducă preotul, dar acum ea îl rugă din nou să vorbească cu reverendul Blackmer.

— Nu, pot s-o fac la fel de bine ca Ordway, spuse el limpede.

— Cine e Ordway? întrebă ea, dar Rob J. păru prea obosit ca să mai răspundă.

Ea se așeză pe patul lui. El își scoase mâna de sub cearșaf și ea i-o luă în mâna ei și în curând căzură amândoi într-un somn ușor. Puțin înainte de două dimineața, ea se sculă brusc și a fost imediat conștientă de răceala mâinii lui.

Pentru o vreme stătu cu el, apoi își adună puterea și se ridică. Aprinse lămpile și îl spălă pentru ultima oară, curățind ultima hemoragie care îi luase viața. Îl bărbieri și făcu toate lucrurile pe care i le arătase cum să le facă pentru alții în timpul atâtor ani și îl îmbrăcă în cel mai bun costum. Acum era prea larg, dar știa că n-are nicio importanță.

Ca o bună nevastă de doctor, adună cearșafurile care erau prea însângerate ca să mai poată fi fierte și le legă într-un alt cearșaf, ca să le ardă mai târziu. Apoi încălzi apă și își pregăti o baie fierbinte în care se spălă bine cu săpun, plângând. La ivirea zorilor, era îmbrăcată în haine bune și așezată pe un scaun în ușa bucătăriei. De îndată ce îl auzi pe Alden deschizând ușa la grajd, se duse la el și îi spuse că soțul ei nu mai e și îi dădu mesajul să-l ducă la telegraf, în care își chema băiatul acasă.

VI

DOCTORUL DE ȚARĂ

2 mai 1864

58

Sfătuitori

Când se trezi, Șaman a fost asaltat în mod uluitor de două emoții contrare: valul crud și rapid al realității că Pa nu mai era și sentimentul de siguranță al casei părintești, ca și când fiecare părticică a trupului și a minții sale fusese menită acestui spațiu și acum își ocupa ușor și firesc locul cuvenit, în perfectă ordine. Vibrația pereților casei sub o pală de vânt din prerie era o senzație pe care o cunoștea; la fel, atingerea pernei și a cearșafurilor aspre pe pielea lui, mirosurile micului dejun care pluteau până la etaj și îl ademeneau în jos pe scări, până și sclipirea familiară a soarelui galben fierbinte în rouă ierbii din spatele grădinii. Când ieși din privată, a fost tentat de poteca spre râu, dar mai trebuia să treacă multe săptămâni până ce vremea avea să fie destul de caldă pentru înotat.

Când se întorcea spre casă, Alden ieși din grajd și îi făcu semn să se oprească.

— Cât o să rămâi, Șaman?

— Nu știu sigur, Alden.

— Păi, uite ce e. Sunt o grămadă de garduri de plantat între pășuni. Doug Penfield a arat deja brazdele, da' am întârziat cu mieii și o duzină de alte treburi, cu tot ce s-a întâmplat. Aș avea nevoie să m-ajuți cu plantatul portocalilor Osage. Poate c-o să-ți ia cam patru zile.

Șaman clătină din cap.

— Nu, Alden, nu pot.

Când văzu privirea iritată a bătrânului, simți nevoia nevinovată de a explica, dar se abținu. Alden încă îl mai privea pe fiul mai mic al șefului,

căruia să-i spună ce să facă, cel surd, care nu era chiar așa de bun la munca fermei ca Alex. Refuzul constituia o schimbare a poziției lor, unul față de celălalt și încercă s-o îmbuneze:

— Poate o să muncesc ceva la fermă peste vreo două zile. Dar dacă nu reușesc, tu și Doug va trebui să vă descurcați singuri, mai spuse, și Alden se întoarse și plecă de lângă el cu o privire rănită.

Șaman și mama sa schimbară zâmbete reținute când se așeză pe scaun.

Se obișnuiseră să vorbească despre lucruri neimportante, sigure. El o felicită pentru cârnații de casă și pentru ouă, perfect pregătite, un mic dejun cum nu mai mâncase de când plecase de acasă.

Ea îi spuse că văzuse ieri trei stârci cenușii în drumul spre oraș.

— Cred că anul ăsta sunt mai mulți ca niciodată. Poate au fost alungați din alte locuri de război, zise Sarah.

El stătuse treaz până târziu, cu jurnalul tatălui său. Erau întrebări pe care ar fi vrut să i le pună mamei lui și știu că era trist că nu putea s-o facă.

După micul dejun petrecu ceva timp cu fișele medicale ale tatălui său. Nimeni nu ținea fișe medicale mai bune ca Robert Judson Cole. Frânt de oboseală sau nu, tatăl său își completa întotdeauna fișele înainte de a se duce la culcare, iar acum Șaman putu face o listă amănunțită a tuturor celor pe care tatăl său îi tratase în cele câteva zile după întoarcerea sa acasă.

O întrebă pe mama lui dacă îl putea folosi pe Boss și trăsurica în ziua aceea.

— Vreau să trec pe la cei pe care i-a vizitat Pa. Febra tifoidă e o boală foarte contagioasă.

Ea dădu din cap.

— E o idee bună să iei calul și trăsurica. Și prânzul tău? întrebă.

— O să împachetez câțiva din biscuiții tăi și o să-i pun în buzunar.

— El făcea adesea asta, spuse ea, cu voce scăzută.

— Știu.

— O să-ți împachetez ceva de mâncare.

— Dacă vrei, mamă, ar fi bine.

Se aplecă și o sărută pe frunte. Sarah stătu nemișcată, dar luă mâna fiului ei și i-o strânse tare. Când îi dădu drumul în cele din urmă, Șaman a fost din nou izbit de cât de frumoasă era.

Primul loc în care se opri a fost o fermă a unuia, William Bemis, care își lovise spinarea pe când ajuta la nașterea unui vițel. Bemis șchiopăta și avea gâtul țeapăn, dar zise că e mai bine.

— Deși aproape am terminat unsoarea puturoasă pe care mi-a dat-o tatăl tău.

— Ați avut cumva febră, domnule Bemis?

— La naiba, nu. M-am lovit doar la spinare, de ce să fac febră? Se încruntă la Șaman. O să-mi iei bani pe vizita asta? Eu n-am trimis după doctor.

— Nu, domnule, nu plătiți nimic. Mă bucur că vă simțiți mai bine, spuse Șaman, și îi mai dădu o porție din „unsoarea puturoasă”, ca să-l lase pe pacient mulțumit.

Încercă să includă opriri pe care știa că tatăl său le-ar fi făcut doar ca să dea bună ziua unor vechi prieteni. Ajunse la ferma Schroeder puțin după amiază.

— La timp pentru prânz, îi spuse Alma bucuroasă și strânse din buze dezamăgită când el îi spuse că avea prânzul la pachet.

— Ei, păi adu-l înăuntru și mănâncă-l în timp ce mâncăm și noi, zise ea și el așa făcu, bucuros de companie. Sarah îi dăduse friptură rece de miel, un cartof dulce copt și trei biscuiți umpluți cu miere. Alma aduse un platou cu prepeliță friptă și ștrudele cu piersici.

— N-o să refuzi ștrudelele pe care le-am făcut cu ultimele mele conserve de piersici, spuse ea, și el luă două și o porție de prepeliță.

— Tatăl tău știa să nu vină cu mâncare la pachet în casa mea la vremea prânzului, îi spuse Alma morocănoasă, îl privi drept în ochi. Acum o să rămâi în Holden's Crossing, să fii doctorul nostru?

Întrebarea îl făcu să clipească. Era firească, o întrebare pe care ar fi trebuit să și-o pună și el singur, dar pe care o evitase.

— Păi, Alma… nu prea m-am gândit, spuse cu lașitate.

Gus Schroeder se aplecă spre el și îi șopti, de parcă împărtășea un secret:

— De ce nu te gândești?

La jumătatea după-amiezii, Șaman era la familia Snow. Edwin Snow cultiva grâu pe o fermă din partea de nord a orașului, cam la cea mai mare distanță de ferma Cole la care putea fi cineva și să facă încă parte din Holden's Crossing. El fusese unul dintre cei care trimiseseră după „Doc Cole" când se răspândise vestea că acesta se întorsese acasă, fiindcă Ed avea un deget de la picior urât infectat. Șaman îl găsi plimbându-se fără urmă de șchiopătare.

— A, piciorul e bine, spuse el voios. Tatăl tău a pus-o pe Tilda să mi-l țină în timp ce el l-a deschis cu cuțitașul lui și cu mâna lui bună, sigură ca de stâncă. L-am muiat în săruri, cum mi-a zis, ca să scot puroiul. Ciudat că ai venit tocmai azi, totuși. Tilda nu se simte bine.

O găsiră pe doamna Snow hrănind puii, arătând de parcă n-avea puterea să azvârle boabele de porumb. Era o femeie mare, solidă, cu fața roșie, și admise că îi era „puțin cald". Șaman văzu de îndată că avea febră mare și simți ușurarea ei când i se ordonă să stea la pat, deși protestă tot drumul spre casă că nu era nevoie.

Îi spuse că o duruse în spate în ultimele două zile și îi pierise pofta de mâncare.

Șaman a fost înțelegător, dar trebui să se forțeze să vorbească normal când îi spuse să se

odihnească, fiindcă domnul Snow putea avea grijă de pui și de restul orătăniilor. Le lăsă o sticlă de tonic și spuse că o să treacă din nou a doua zi. Snow încercă să protesteze când refuză plata, dar Șaman a fost ferm.

— Nu costă nimic. Nu e ca și cum aș fi doctorul vostru regulat, am trecut doar pe aici, spuse el, incapabil să accepte bani fiindcă tratase o boală care poate fusese luată de la tatăl lui.

La Mănăstirea Sfântului Francisc de Assisi făcu ultimul popas din ziua aceea.

Maica Miriam păru sincer bucuroasă să-l vadă. Când îl invită să se așeze, el alese scaunul incomod de lemn pe care stătuse în cele câteva ocazii când venise acolo cu tatăl său.

— Deci, zise ea. Te uiți la ce mai e pe acasă?

— Fac chiar mai mult astăzi, încerc să aflu dacă tatăl meu n-a dat febră tifoidă și altcuiva din Holden's Crossing. Nu cumva dumneata sau sora Mary Benedicta ați avut vreun simptom?

Maica Miriam clătină din cap.

— Nu. Nici nu cred că o să avem. Suntem obișnuite să îngrijim oameni cu toate felurile de boli, cum era și tatăl tău. Probabil că și tu ești la fel acum, *Ja?*

— Da, cred că sunt.

— Cred că Dumnezeu are grijă de cei ca noi.

Șaman zâmbi.

— Sper să aveți dreptate.

— Ai tratat multe cazuri de febră tifoidă în spitalul tău?

— Am avut și noi partea noastră din boala asta. Ținem bolnavii cu boli transmisibile într-o clădire separată, departe de ceilalți.

— *Ja,* asta e bine, spuse ea. Povestește-mi despre spitalul tău.

Așa că el îi povesti despre Southwestern Ohio Hospital, începând cu surorile, fiindcă ea ar fi putut fi mai interesată de asta, trecând apoi la doctori și chirurgi și la patologie. Ea punea

întrebări bune, care îl ajutau. Îi povesti despre munca lui la chirurgie cu dr. Berwyn și despre cea la patologie cu Barney Megowan.

— Deci ai o pregătire bună și experiență, de asemenea. Și ce-ai să faci acum? Ai să rămâi în Cincinnati?

Șaman se trezi spunându-i ce îl întrebase Alma Schroeder și cât de nepregătit fusese ca să răspundă.

Maica Miriam îl privi cu interes.

— Și de ce ți se pare așa de greu să dai un răspuns?

— Cât am trăit aici, m-am simțit mereu incomplet, un băiat surd care creștea printre oameni ce puteau să audă. L-am iubit și l-am admirat pe tatăl meu și mi-am dorit să fiu ca el. Am tânjit să mă fac doctor, am muncit și am luptat, deși toată lumea – inclusiv tata – mi-au spus că n-o să reușesc. Visul meu dintotdeauna a fost să devin doctor. Am ajuns deja dincolo de locul unde se termină visul. Nu mai sunt incomplet, m-am întors în locul pe care îl iubesc. Pentru mine, locul ăsta va aparține întotdeauna doctorului adevărat, tatăl meu.

Maica Miriam încuviință din cap.

— Dar el nu mai e, Șaman.

Șaman nu spuse nimic. Simți cum îi bătea inima, ca și cum ar fi primit vestea pentru prima oară.

— Vreau să faci ceva pentru mine, îi spuse ea. Arătă spre jilțul de piele. Stai acolo, unde stătea el totdeauna.

Șovăitor, aproape țeapăn, el se ridică de pe scaunul de lemn și se așeză pe cel tapițat. Ea aștepă o clipă.

— Nu e chiar așa de neconfortabil, cred?

— E destul de confortabil, spuse el serios.

— Și îl ocupi foarte bine. Ea zâmbi ușor și apoi îi dădu un sfat aproape identic cu cel al lui Gus Schroeder. Trebuie să te gândești la asta, îi spuse.

În drum spre casă, se opri la familia Howard și cumpără o sticlă de whisky.

— Îmi pare rău de taică-tu', murmură stânjenit Julian Howard și Șaman mulțumi din cap, conștient că niciunul dintre ei doi nu avusese nevoie de celălalt. Mollie Howard spuse că ea crede că Mal și Alex și-au croit drum până în Armata Confederată, fiindcă ei n-auziseră absolut nimic despre Mal de când fugiseră băieții.

— Cred că dacă erau pe undeva de partea astălaltă a liniei frontului, unu' din ei ar fi trimis o vorbă acasă, zise ea, și Șaman îi spuse că și el credea că așa e.

După cină se duse cu sticla în baraca lui Alden, în semn de ofrandă de pace. Ba chiar își turnă și el puțin într-unul din paharele nespălate, știind că lui Alden nu-i plăcea să bea singur când mai era cineva cu el. Așteptă până ce Alden bău mai multe pahare înainte ca discuția să se întoarcă la fermă.

— De ce tu și Doug Penfield aveți atâta bătaie de cap cu munca la fermă anul ăsta?

Cuvintele țâșniră cu forță.

— Asta se pregătea demult! Abia dacă vindem vreun animal, cu excepția câtorva miei vecinilor pentru cina de Paște. Așa că turma crește cu fiecare an și sunt mai multe animale de spălat și tuns și dus la păscut. Am încercat să-l fac pe tatăl tău să se gândească la asta chiar înainte să plece în armată, da' n-am reușit niciodată.

— Păi, hai să vorbim noi doi despre asta acum. Cât luăm pe livra de lână? întrebă, scoțându-și carnețelul și un creion din buzunar.

Aproape o oră stătură și discutară despre calități de lână și prețuri și despre cam cum o să fie piața după război și el estimă aria de pășune de care avea nevoie o oaie și zilele de muncă și costul pe zi. Când termină, Șaman avea un carnet plin de însemnări.

Alden era îmblânzit complet.

— Acu', dacă o să-mi spui că Alex se va întoarce curând, se schimbă treaba, fiindcă băiatul ăsta e un muncitor adevărat. Da' adevărul e că poate e mort pe undeva pe acolo, prin țara caldă, și știi că s-ar putea să fie așa, Șaman.

— Da, așa e. Dar până n-aud altceva, mă gândesc la el ca fiind în viață.

— Ei, Doamne, bineînțeles. Da' mai bine să nu-l pui la socoteală când îți faci planurile, asta vreau să zic.

Șaman oftă și se ridică să plece.

— Uite ce e, Alden. Mâine după-masă trebuie să plec din nou, dar o să-mi petrec dimineața plantând portocalii Osage, spuse el.

În dimineața următoare era pe câmp devreme, în haine de lucru. Era o zi frumoasă pentru munca în aer liber, uscată și răcoroasă, cu un cer mare plin de nori albi. Nu mai făcuse muncă fizică de mult timp și simți că i se încordează mușchii înainte de a termina de săpat prima groapă.

Nu plantase decât trei arbuști când mama lui veni călărind prin prerie pe Boss, urmată de un cultivator suedez de sfeclă, pe nume Par Swanson, pe care Șaman îl știa din vedere.

— Fiica mea, țipă omul înainte să ajungă la Șaman. Cred că și-a rupt gâtul.

Șaman luă calul mamei sale și îl urmă pe fermier. Era o distanță călare cam de douăsprezece minute până acasă la Swanson. Din scurta descriere, îi era groază de ce putea să găsească, dar când ajunseră stabili repede că fata era în viață și în mari dureri.

Selma Swanson era o micuță cu păr cânepiu, mai mică de trei ani. Îi plăcea să meargă cu tatăl ei pe semănătoare. În dimineața aceea, echipa lor speriase un șoim mare care tocmai se hrănea cu un șoarece de câmp. Șoimul zburase brusc, speriind caii. În timp ce țâșniseră înainte, Selma își pierduse echilibrul și căzuse. Luptând să

controleze animalele, Par văzuse că fiica lui fusese lovită de colțul semănătoarei în timp ce cădea.

— De unde stăteam eu, parcă a lovit-o în gât, zise el.

Fetița își ținea brațul stâng cu mâna dreaptă, strâns peste piept. Umărul stâng era împins înainte.

— Nu, spuse Șaman după ce o examină. E clavicula.

— Ruptă? întrebă mama ei.

— Păi, îndoită și poate puțin crăpată. Nu vă faceți griji. Ar fi fost grav dacă erați dumneavoastră sau tatăl ei. Dar la vârsta ei, oasele se îndoaie ca nuielele și se vindecă foarte repede.

Clavicula era afectată nu departe de locul unde se articula cu sternul și scapula. Cu niște cârpe pe care i le dădu doamna Swanson, confecționă o eșarfă pentru brațul stâng al Selmei și apoi legă brațul suspendat de trunchi cu altă cârpă, ca să imobilizeze clavicula.

Copilul se liniștise până termină de băut cafeaua pe care doamna Swanson o avusese fierbinte pe sobă. Era aproape de mulți dintre cei pe care vroia să-i vadă în ziua aceea și i se păru lipsit de sens să se mai ducă acasă ca să plece apoi din nou, așa că își începu direct vizitele.

O femeie pe nume Royce, soția unuia dintre coloniștii cei noi, îi dădu plăcintă cu carne drept dejun. Era după-masa târziu când se întoarse la ferma de oi. Trecând pe lângă terenul pe care începuse să muncească de dimineață, văzu că Alden și Doug Penfield ridicaseră bariera vie și o linie lungă, amenințătoare de tulpini verzi de portocali Osage se întindea deja în prerie.

59

Tatăl secret

— Doamne ferește, șopti Lillian. Niciunul din familia Geiger nu arăta vreun semn că ar fi contactat febră tifoidă, spuse ea.

Șaman se gândi că fața ei arăta oboseala produsă de lupta pe care o dădea cu ferma și gospodăria, în lipsa soțului ei. Deși afacerea cu farmacia avusese de suferit, ea continuase chiar o parte din comerțul lui Jason, importând medicamente pentru Tobias Barr și Julius Barton.

— Problema e că Jay obișnuia să primească mare parte din materiale de la compania farmaceutică a familiei sale, din Charleston. Și, evident, Carolina de Sud e închisă pentru noi acum din cauza războiului, îi spuse ea lui Șaman, turnându-i ceai.

— Ai aflat vești de la Jason de curând?

— Nu de curând.

Nu părea în largul ei, de câte ori el întreba de Jason, dar înțelese că era firesc să șovăie în a vorbi prea mult despre soțul ei, ca să nu dezvăluie ceva ce i-ar face rău lui Jason, sau să scape vreo informație militară, sau să-și pună în primejdie familia. Era dificil pentru o femeie să locuiască într-un stat unionist în timp ce soțul ei lucra în Virginia cu confederații.

Lillian a fost mult mai deschisă când discutară despre cariera medicală a lui Șaman. Era la curent cu progresele lui la spital și cu promisiunile care i se făcuseră acolo. Se părea că mama lui îi împărtășise veștile primite de la el în scrisori.

— Cincinnati e un loc așa de cosmopolit, spuse Lillian. Ar fi minunat pentru tine să-ți faci o

carieră acolo, să predai la școala de medicină și să ai o clientelă selectă. Jay și cu mine suntem foarte mândri de tine. Tăie felii subțiri din prăjitură de cafea și îi umplu din nou farfuria. Ai idee când o să te întorci acolo?

— Nu sunt sigur.

— Șaman. Ea își puse mâna pe mâna lui și se aplecă în față. Te-ai întors când a murit tatăl tău și ai avut grijă de toate foarte bine. Acum trebuie să începi să te gândești la tine și la cariera ta. Știi ce-ar fi vrut tatăl tău să faci?

— Ce, mătușă Lillian?

— Tatăl tău ar fi dorit să te întorci la Cincinnati și să-ți reiei cariera. Trebuie să te întorci acolo cât mai curând posibil! spuse ea solemn.

Știa că ea are dreptate. Dacă avea de gând să plece, ar fi fost cel mai bine s-o facă fără întârziere. În fiecare zi era chemat la diverse case pe măsură ce oamenii ajungeau la el, ca răspuns la faptul că era din nou un doctor în Holden's Crossing. De fiecare dată când trata pe cineva, era ca și cum s-ar fi legat cu un nou fir, ca într-o pânză de păianjen. Era adevărat că astfel de fire puteau fi rupte; când avea să plece, dr. Barr putea prelua tratamentul tuturor celor care aveau nevoie de ajutor medical. Dar pacienții se adăugau la sentimentul lui că erau lucruri aici pe care n-ar fi vrut să le lase neterminate.

Tatăl său ținuse o listă de nume și adrese, iar Șaman o parcurse cu atenție. Îi scrise despre moartea tatălui său lui Oliver Wendell Holms, la Boston, și unchiului Herbert, pe care nu-l văzuse niciodată și care nu avea să-și mai facă griji de acum încolo că fratele său mai mare se va întoarce în Scoția să-și reclame pământul.

Orice clipă liberă, Șaman și-o petrecea citând jurnalul, captivat de aspecte ale personalității tatălui său care îl excitau și erau necunoscute. Rob J. Cole scrisese despre surditatea fiului său cu

neliniște și tandrețe și Șaman simți căldura dragostei lui când citi. Durerea tatălui său când descria moartea Makwei-ikwa și morțile ulterioare ale lui Cel-Ce-Vine-Cântând și Lunei îi treziră sentimente pe care le îngropase adânc. Șaman reciti raportul tatălui său privind autopsia Makwei-ikwa, întrebându-se dacă i-a scăpat ceva la primele lecturi și încercând să determine dacă tatălui său îi scăpase ceva în timpul examinării și dacă el ar fi făcut altfel în cazul în care ar fi condus el însuși autopsia.

Când ajunse la volumul ce acoperea anul 1853, a fost zguduit. În sertarul de la scrinul tatălui său găsi cheia adăpostului săpat în spatele grajdului și se duse cu ea în grajd și descuie lacătul mare și intră în adăpost.

Era un simplu adăpost, un loc unde mai fusese de sute de ori înainte. Rafturile de pe perete conțineau rezerve de doctorii, tonice și plante agățate în mănunchiuri uscate, moștenirea de la Makwa. Mai era bătrâna sobă cu lemne, nu departe de masa de autopsii unde îl asistase pe tatăl său de atâtea ori. Tăvi de drenaj erau atârnate în cuie pe pereți. Într-un alt cui, bătut într-unul din stâlpii de lemn, era agățat vechiul pulover maroniu al tatălui său.

Adăpostul nu fusese măturat și șters de praf de mai mulți ani. Pretutindeni erau pânze de păianjen, dar Șaman le ignoră. Se duse spre locul din perete pe care îl crezu potrivit, dar când trase de scândură aceasta nu se mișcă. Era o rangă în fața grajdului, dar nu a fost nevoie să se ducă după ea, fiindcă de îndată ce încercă scândura următoare, aceasta se desprinse cu ușurință și la fel și multe altele.

Era ca și cum s-ar fi uitat în gura unei peșteri. Era prea întuneric în adăpost, o lumină naturală cenușie de la unica fereastră mică și prăfuită. La început deschise larg ușa adăpostului, dar lumina tot nu a fost suficientă și aduse lampa, în care mai era puțin ulei, și o aprinse.

Când o ținu în deschizătură, aceasta aruncă umbre mișcătoare în camera secretă.

Șaman se târî înăuntru. Tatăl lui o lăsase curată. Încă mai conținea un castron, o cană și o pătură veche strânsă, pe care Șaman o recunoscu, fiindcă fusese a lor foarte demult. Era un loc strâmt și Șaman era un bărbat mare, cum fusese și tatăl său.

Cu siguranță că și unii dintre sclavii fugiți fuseseră solizi.

Stinse lampa și se făcu întuneric în spațiul secret. Încercă să-și imagineze că intrarea era pecetluită și că lumea de afară era o haită stârnită care îl va vâna. Că alegerea era între un animal de povară și un animal hăituit.

Când se târî afară după scurt timp, luă puloverul maro din cui și îl îmbrăcă, deși se făcuse deja cald afară. Avea mirosul tatălui său.

În tot timpul acela, se gândi, în toți anii în care el și Alex locuiseră în casă, se ciondăniseră, făcuseră pozne și fuseseră preocupați doar de nevoile și dorințele lor, tatăl său purtase cu el acest secret imens. Trăise această experiență singur. Șaman simți o nevoie copleșitoare să vorbească acum cu Rob J., să-i împărtășească dragostea și admirația sa. În camera sa de la spital plânsese scurt când primise telegrama despre tatăl său. Dar fusese sobru în tren și se ținuse tare în timpul funeraliilor și după, de dragul mamei sale. Acum se sprijini cu spatele de peretele grajdului, lângă camera secretă, și se lăsă să alunece în jos până ajunse să stea pe podeaua murdară ca un copil și, ca un copil care își cheamă tatăl, se lăsă în voia durerii, cu conștiința că liniștea sa va fi de acum încolo și mai singuratică decât a fost vreodată.

60

Un copil cu crup

Au fost cruțați. Nu mai apărură alte cazuri de febră tifoidă în Holden's Crossing. Trecură două săptămâni și nicio erupție nu se ivi pe corpul Tildei Snow. Febra îi scăzu repede, fără hemoragie și fără alt semn de boală. Când Șaman trecu s-o vadă într-o după-amiază, o găsi îngrijind porcii.

— A fost o gripă urâtă, dar i-a trecut, îi spuse el soțului ei.

Dacă Snow ar fi vrut să-l plătească acum, ar fi acceptat banii, dar în loc de asta fermierul îi dădu două gâște pe care le tăiase, jumulise și curățase special pentru Șaman.

— Am o hernie veche care mă supără, îi spuse Snow.

— Lasă-mă să văd.

— N-aș vrea să mă tratez până mă apuc de prima coasă la fân.

— Când o să fie asta? Șase săptămâni?

— Cam așa.

— Vino să mă vezi atunci, la dispensar.

— Cum, o să mai fii aici?

— Da, spuse el și îi zâmbi larg lui Snow și așa se decise să rămână pentru totdeauna, în liniște și fără șovăială, fără măcar să-și dea seama prea bine de hotărârea pe care o luase.

Îi dădu mamei sale gâștele și îi sugeră să-i invite la cină pe Lillian și pe băieții ei. Dar Sarah spuse că nu era un moment potrivit pentru Lillian să vină la ei la masă chiar acum și că mai bine mâncau păsările doar ei doi cu cei doi angajați ai lor.

În noaptea aceea Șaman scrise două scrisori separate către Barney Megowan și Lester Berwyn, exprimându-și recunoștința pentru ceea ce făcuseră pentru el la școala de medicină și la spital și explicând că renunța la poziția sa din spital pentru a prelua pacienții tatălui său din Holden's Crossing. Șaman scrise că va locui permanent în Holden's Crossing de acum încolo și îl rugă pe dr. Barr să-i sponsorizeze intrarea în Societatea Medicală Rock Island County.

Îi spuse și mamei sale de îndată ce termină scrisorile și văzu bucuria și ușurarea ei că nu va fi singură. Ea veni la el și îl sărută repede pe obraz.

— O să le spun femeilor de la biserică, zise ea, și Șaman zâmbi, știind că n-o să mai fie nevoie de niciun fel de alt anunț.

Se așezară și făcură planuri. Avea să folosească dispensarul și adăpostul din grajd cum le folosise și tatăl său, dând consultații dimineața la dispensar și făcând vizite la domiciliu în fiecare după-amiază. Va păstra aceeași schemă de prețuri pe care o stabilise tatăl său, fiindcă nu era exagerată și totuși le asigurase întotdeauna confortul.

El se gândise și la problemele fermei și Sarah îl ascultă explicându-i sugestiile sale. Apoi dădu din cap a aprobare.

În dimineața următoare se așeză în baraca lui Alden și bău o cafea îngrozitoare în timp ce îi explica acestuia că a decis să mai reducă turma.

Alden ascultă atent, cu ochii la Șaman, în timp ce pufăia din pipă.

— Înțelegi ce vrei, nu? Știi că prețul lânii va rămâne ridicat, cât va mai ține războiul. Și că dacă reduci turma, o să scadă și profiturile?

Șaman dădu din cap.

— Mama și cu mine înțelegem că unica alternativă ar fi să mărim afacerea, asta cerând mai mult ajutor și mai multă administrare și niciunul nu vrem asta. Meseria mea e medicina, nu oieritul. Dar nici nu vrem ca ferma Cole să rămână

vreodată fără oi. Așa că am vrea să cercetezi tu turma și să separi cele mai bune animale pe care le vom păstra și le vom înmulți. O să îmbunătățim turma în fiecare an ca să obținem lână din ce în ce mai bună, ca să ne asigurăm că vom continua să luăm un preț bun. O să oprim exact numărul de oi de care tu și Doug Penfield puteți avea grijă.

Lui Alden îi străluceau ochii.

— Ei, asta-i ceea ce numesc eu o decizie înțeleaptă, spuse el și îi umplu din nou ceașca lui Șaman cu cafea oribilă.

Uneori era foarte greu pentru Șaman să citească jurnalul, prea dureros să se strecoare în mintea și emoțiile tatălui său. Au fost momente când îl împinse deoparte pentru câte o săptămână întreagă, dar se întorcea mereu la el, simțind nevoia să citească și paginile următoare, fiindcă știa că vor fi ultimul său contact cu tatăl lui. Când termină de citit întreg jurnalul, nu avea nicio informație nouă despre Rob J., doar amintiri.

Era o lună ploioasă de iunie și o vară ciudată și toate erau timpurii, recoltele pe câmp și fructele din pomi și plantele din pădure. Populația de iepuri și alte rozătoare se înmulți exploziv, iar animalele omniprezente își făceau vizuina în iarba din apropierea caselor și mâncau lăptuca și florile din grădina lui Șaman Cole. Umezeala îngreuia cositul fânului și iarba crescu înaltă și putrezi pe câmp, creând un mediu prielnic pentru mii de insecte care îl mușcau pe Șaman și îi sugeau sângele când călărea la vizite, în ciuda acestui fapt, i se părea minunat să fie doctor la Holden’s Crossing. Îi plăcuse să fie doctor și la spitalul din Cincinnati; dacă avea nevoie de ajutor și confirmarea din partea unui doctor mai în vârstă, avea întregul personal la îndemână, doar să întrebe. Aici era complet singur și nu știa niciodată cu ce se va confrunta în ziua următoare. Era esența practicii medicale și îi plăcea la nebunie.

Tobias Barr îi spuse că Societatea Medicală Districtuală era defunctă, fiindcă majoritatea membrilor ei erau pe front. Sugeră ca, în lipsa acesteia, el, Șaman și Julius Barton să se întâlnească o seară pe lună pentru cină și o discuție profesională; prima seară de acest fel le produse o bucurie mutuală, principalul subiect al discuției fiind pojarul, care începuse să apară în Rock Island, dar nu și în Holden's Crossing. Căzură de acord că era necesar să li se atragă stăruitor atenția pacienților, fie ei tineri sau bătrâni, că pustulele nu trebuiau scărpinate și rupte, oricât de iritante ar fi fost; tratamentul urma să fie făcut cu comprese calmante cu salvie, băuturi reci și pudre Seidlitz. Ceilalți doi părură interesați când Șaman le spuse că la spitalul din Cincinnati tratamentul includea și gargară cu alaun, ori de câte ori exista și afectare respiratorie.

La desert, ajunseră la politică. Dr. Barr era unul dintre mulții republicani care considerau că Lincoln e prea blând cu sudiștii. Aplauda nota de reconstrucție Wade-Davis, care cerea măsuri punitive severe față de Sud la sfârșitul războiului, și pe care Camera Reprezentanților o adoptase în ciuda obiecțiilor lui Lincoln. Încurajați de Horace Greeley, disidenții republicani se adunaseră la Cleveland și căzuseră de acord să-și nominalizeze propriul candidat la președinție, pe generalul Jolm Charles Fremont.

— Chiar crezi că generalul o să-l poată înfrânge pe domnul Lincoln?

Dr. Barr clătină din cap înnegurat.

— Nu, dacă e încă război. Nimic nu face ca un președinte să fie reales mai mult decât războiul.

În iulie ploile se opriră în sfârșit, dar soarele era fierbinte și preria scoase aburi, se pârjoli și deveni cafenie. Pojarul ajunsese în cele din urmă și la Holden's Crossing și Șaman începu să fie sculat noaptea din pat ca să vadă unele dintre victime, deși epidemia nu a fost atât de violentă ca cea din

Rock Island. Mama lui îi spuse că pojarul măturase orașul și în anul precedent, omorând o jumătate de duzină de oameni, inclusiv mai mulți copii. Șaman se gândi că poate o formă severă a bolii ajuta cumva la producerea unei imunități parțiale în anii următori. Se gândi să-i scrie doctorului Harold Meigs, fostul său profesor de medicină din Cincinnati, întrebându-l dacă observația sa ar putea avea vreo valoare teoretică.

Într-o seară apăsătoare, liniștită, care se sfârși printr-o furtună cu tunete și fulgere, Șaman se duse la culcare simțind vibrațiile ocazionale ale câte unui tunet puternic și fiind silit să deschidă ochii ori de câte ori odaia era străbătută de lumina albă a fulgerelor. În cele din urmă, oboseala birui intemperiile naturii și el adormi, atât de adânc încât, atunci când mama lui îl scutură de umăr, îi luă mai multe secunde să înțeleagă ce se întâmplă.

Sarah ridică lampa ca să-și lumineze buzele.

— Trebuie să te scoli.

— Cineva cu pojar? întrebă el, trăgându-și deja hainele.

— Nu. A venit Lionel Geiger să te ia.

El deja se încălțase și ieși afară.

— Ce s-a întâmplat, Lionel?

— Băiețelul soră-mii. Gâfâie. Încearcă să respire, scoate un sunet urât, ca o pompă care trage apă.

Ar fi durat prea mult s-o ia prin pădure pe Poteca Lungă și prea mult să ia trăsurica sau să înșeueze unul din caii lui.

— Iau calul tău, îi spuse lui Lionel și se și aruncă în șa, galopând în josul aleii, apoi un sfert de milă pe drumul principal și apoi pe aleea din fața casei Geiger, strângând tare trusa medicală ca să n-o piardă.

Lillian Geiger aștepta la ușa din față.

— Pe-aici.

Rachel. Așezată pe pat în vechea ei cameră, cu un copil în poală. Băiețelul era foarte albastru.

Încerca fără putere să respire.

— Fă ceva. O să moară.

De fapt, lui Șaman i se păru că băiatul era pe moarte. Deschise gura copilului și își băgă primele două degete pe gâtul acestuia. Fundul gâtului și intrarea în laringe erau acoperite de o membrană mucoasă urâtă; o membrană ucigașă, groasă și cenușie. Șaman o rupse și o trase afară cu degetele.

Imediat copilul trase aer zgomotos în piept.

Mama lui îl strânse în brațe plângând.

— O, Doamne, Josua, te simți bine?

Respirația ei era grea, părul ciufulit. Totuși, incredibil, era Rachel. O Rachel mai bătrână, mai femeie. Care avea ochi numai pentru copil.

Băiețelul arăta deja mai bine, mai puțin albastru, recăpătându-și culoarea normală pe măsură ce oxigenul îi umplea plămânii. Șaman puse palma pe pieptul copilului și o ținu acolo să simtă forța bătăilor inimii; apoi îi luă pulsul și câteva clipe ținu câte o mânuță mică în mâinile lui mari. Băiețelul începuse să tușească.

Lillian intră în cameră și Șaman îi vorbi.

— Cum sună tusea?

— Adâncă, spartă, ca un… lătrat.

— Șuieră?

— Da, la sfârșitul fiecărei crize, ca un fluierat.

Șaman dădu din cap.

— Are crup cataral. Pune apă la fiert și fă-i băi calde tot restul nopții, ca să i se regleze mușchii respiratori. Și trebuie să respire în abur. Scoase una dintre doctoriile Makwei din geantă, un ceai de rădăcina-șarpelui și gălbenele. Fierbeți-o și dați-i-o s-o bea îndulcită și cât de fierbinte posibil. O să-i țină laringele deschis și o să-i ajute tusea.

— Mulțumim, Șaman, spuse Lillian, apăsându-i mâna.

Rachel nu păru să-l vadă deloc. Ochii ei injectați păreau înnebuniți. Cămașa îi era pătată de sputa copilului.

În timp ce se îndrepta spre ieșire, mama lui și Lionel apărură pe Poteca Lungă, Lionel ducând felinarul care atrăsese un roi enorm de țânțari și molii. Buzele lui Lionel se mișcau și Șaman ghici ce întreba.

— Cred că o să-i fie bine, spuse. Stinge felinarul și gonește insectele înainte să intri în casă.

O luă și el tot pe Poteca Lungă, un drum pe care îl făcuse de atâtea ori pe întuneric, încât n-avea nicio reținere. Din când în când, câte un fulger întârziat mai lumina vârfurile copacilor departe în pădure.

Ajuns înapoi în camera lui, se dezbrăcă mecanic, ca un somnambul. Dar când se trânti pe pat, nu putu adormi. Amorțit și confuz, stătu cu ochii la tavanul întunecat și la pereții negri și, oriunde se uita, vedea aceeași față.

61

O discuție francă

Când se duse la casa Geiger în dimineața următoare, ea îi răspunse la ușă, purtând o rochie albastră de casă ce părea nouă. Părul îi era pieptănat cu grijă. El îi simți parfumul ușor, amețitor, când ea îi luă mâinile.

— Bună, Rachel.

— … îți mulțumesc, Șaman.

Ochii ei erau neschimbați, minunați și adânci, dar el observă că încă erau încețoșați de oboseală.

— Ce face pacientul meu?

— Pare să fie mai bine. Tușea nu mai e așa de înspăimântătoare ca înainte.

Îl conduse în sus pe scări. Lillian stătea lângă patul nepotului ei cu un creion și câteva foi de hârtie maronie, distrându-l cu desene și povești. Pacientul, pe care Șaman nu-l văzuse în noaptea trecută decât ca pe o ființă umană bolnavă, era în dimineața asta un băiețel mic, cu ochii negri și păr șaten, cu pistrui care ieșeau în evidență pe fața lui palidă. Părea să aibă vreo doi ani. O fetiță, cu câțiva ani mai mare, dar semănând remarcabil cu fratele ei, stătea la picioarele patului.

— Ei sunt copiii mei, spuse Rachel. Joshua și Hattie Regensberg. Și acesta e doctorul Cole.

— Încântat de cunoștință, zise Șaman.

— Bună. Băiatul îl privi neliniștit.

— Bună dimineața, răspunse Hattie Regensberg. Mama spune că nu auzi și că trebuie să ne uităm la dumneata când îți vorbim și să spunem cuvintele clar.

— Da, e adevărat.

— De ce nu ne auzi?

— Sunt surd pentru că am fost bolnav când eram mic, spuse Șaman fără să se supere.

— Și Joshua o să surzească?

— Nu. Joshua n-o să surzească, e sigur.

În câteva minute le putu asigura că Joshua e mult mai bine. Băile și aburii îi scăzuseră febra și avea pulsul puternic și regulat, iar când Șaman plasă stetoscopul și îi spuse lui Rachel ce să asculte, ea nu auzi raluri. Șaman puse stetoscopul la urechile lui Joshua și îl lăsă să-și asculte bătaia propriei inimi, apoi a fost rândul lui Hattie să ia stetoscopul și să-l pună pe stomacul fratelui ei, anunțând că nu auzea decât „ghiorăituri”.

— Asta fiindcă îi e foame, spuse Șaman, și o sfătui pe Rachel să-l pună pe băiat pe o dietă ușoară, dar hrănitoare, timp de o zi-două.

Le spuse lui Joshua și lui Hattie că mama lor știa câteva locuri foarte bune de pescuit pe râu și îi invită să viziteze ferma Cole, ca să se joace cu mieii. Apoi își luă la revedere de la ei și de la bunica lor. Rachel îl conduse la ușă.

— Ai copii frumoși.

— Sunt frumoși, nu-i așa?

— Îmi pare rău de soțul tău, Rachel.

— Mulțumesc, Șaman.

— Și îți doresc noroc în căsătoria ta iminentă.

Rachel păru uimită.

— Ce căsătorie iminentă? întrebă, tocmai când mama ei apăru pe scări.

Lillian trecu prin hol calmă, dar culoarea aprinsă din obrajii ei era ca un avertisment.

— Ai fost greșit informat, n-am niciun plan de căsătorie, spuse Rachel răspicat, suficient de tare ca s-o audă și mama ei și fața îi era palidă când își luă la revedere de la Șaman.

În după-amiaza aceea el călărea pe Boss spre casă, când depăși o siluetă solitară de femeie mergând pe drum și, de aproape, recunoscu rochia de casă albastră. Rachel purta pantofi grosolani de

drum și o bonetă veche care să-i apere fața de soare. El o strigă și ea se întoarse și îl salută calmă.

— Pot să merg și eu cu tine?

— Da, te rog.

Așa că el coborî din șa și merse ținând calul de frâu.

— Nu știu ce a apucat-o pe mama, să-ți spună că urmează să mă mărit. Vărul lui Joe a arătat ceva interes, dar n-o să ne căsătorim. Cred că mama mă tot împinge spre el fiindcă vrea să aibă copiii un tată cumsecade cât mai curând.

— Se pare că există o conspirație între mame. A mea a neglijat să-mi spună că te-ai întors și sunt sigur că a făcut-o intenționat.

— E pur și simplu o insultă din partea lor, spuse ea și el văzu că avea lacrimi în ochi. Își închipuie că suntem proști. Sunt conștientă de faptul că am un fiu și o fiică ce au nevoie de un tată evreu. Și cu siguranță că ultimul lucru de care ai tu nevoie e o evreică în doliu, care mai are și doi copii.

El îi zâmbi.

— Sunt copii foarte drăguți. Și cu o mamă foarte drăguță. Dar e adevărat, nu mai sunt un băiat infatuat de cincisprezece ani.

— M-am gândit des la tine după ce m-am măritat. Mi-a părut așa de rău că ai suferit.

— Mi-a trecut repede.

— Eram niște copii, care s-au întâlnit într-o perioadă dificilă. Mie îmi era așa de groază de măritiș, iar tu ai fost un prieten atât de bun. Îi zâmbi. Când erai un băiețel, ai spus că vei ucide ca să mă aperi. Iar acum suntem adulți și mi-ai salvat fiul. Ea îi puse o mână pe braț. Sper să rămânem prieteni credincioși pentru totdeauna. Cât vom trăi, Șaman.

El își drese vocea.

— O, sunt sigur că așa va fi, spuse reținut. Un timp merseră în liniște, apoi Șaman o întrebă dacă nu vrea să se urce pe cal.

— Nu, prefer să-mi continuu plimbarea.

— Bine atunci, o să încalec eu, fiindcă am multe de făcut înainte de cină. La revedere, Rachel.

— La revedere, Șaman, răspunse ea și el încălecă și se depărtă, lăsând-o să meargă gânditoare pe șosea, în spatele lui.

El își spuse că ea e o femeie puternică și practică și are curajul să privească lucrurile în față, așa cum sunt, și se hotărî să învețe de la ea. Avea nevoie de compania unei femei. Îi făcu o vizită Robertei Williams, care suferea de „o boală femeiască” și începuse să bea în exces. Ferindu-și ochii de manechinul de croitorie cu fese de fildeș, întrebă de fiica ei și află că Luciile se măritase cu un factor poștal, cu trei ani în urmă, și locuia la Davenport.

— Face câte un plod în fiecare an. Vine să mă vadă numai când vrea bani, fata asta, îi spuse Roberta.

Șaman îi lăsă o sticlă de tonic.

Chiar în clipa în care căzuse în cea mai profundă nemulțumire, a fost strigat pe Strada Principală de Tobias Barr, care stătea în trăsura lui cu două femei. Una dintre ele era micuța lui nevastă blondă, Frances, iar cealaltă nepoata lui Frances, care venise în vizită de la St Louis. Evelyn Flagg avea optsprezece ani, era mai înaltă decât Frances Barr, dar la fel de blondă ca ea și avea cel mai perfect profil feminin pe care îl văzuse Șaman vreodată.

— Îi arătăm lui Evie împrejurimile, ne-am gândit că i-ar plăcea să vadă Holden’s Crossing, spuse dr. Barr. Ai citit *„Romeo și Julieta”,* Șaman?

— Păi, da, da, am citit-o.

— Ai menționat cândva că, dacă știi o piesă, îți place să vezi și spectacolul. O companie e în turneu în Rock Island săptămâna asta și tocmai alcătuiam o partidă pentru teatru. Vii și tu?

— Mi-ar plăcea, spuse Șaman și îi zâmbi lui Evelyn, al cărei zâmbet de răspuns a fost tulburător.

— Atunci începem cu o cină ușoară la noi, la ora cinci, spuse Frances Barr.

Își cumpără o cămașă albă nouă și o cravată neagră subțire și reciti piesa. Familia Barr îi mai invitase pe Julius Barton și pe soția sa, Rose. Evelyn purta o rochie albastră care se potrivea cu părul ei blond. Câteva momente, Șaman se chinui încercând să-și amintească unde mai văzuse recent nuanța aceea de albastru, apoi realiză că la rochia de casă a lui Rachel Geiger.

Ideea lui Frances Barr despre o cină ușoară era compusă din șase feluri de mâncare. Lui Șaman i-a fost greu să poarte o conversație cu Evelyn. Când îi punea câte o întrebare, ea era tentată să răspundă cu un zâmbet, iute, nervos și cu o înclinare sau un clătinat din cap. Vorbi de două ori din proprie inițiativă, o dată ca să-i spună mătușii ei că friptura era excelentă și a doua oară în timpul desertului, când îi împărtăși lui Șaman că era moartă după piersici și pere și era recunoscătoare că nu se coc amândouă în același anotimp, ca să nu fie nevoită să aleagă între ele.

Teatrul era plin și seara era fierbinte, ca o veritabilă seară de sfârșit de vară. Ajunseseră chiar înainte să se ridice cortina, fiindcă cele șase feluri le luaseră ceva timp. Tobias Barr cumpărase bilet și pentru Șaman, drept care alesese secțiunea centrală a rândului al treilea și abia se așezară, că actorii și începură replicile. În prima pauză îi însoți pe dr. Barr și dr. Barton afară și, în timp ce așteptau la rând ca să folosească privata din spatele teatrului, căzură de acord că piesa era interesantă ca producție. Dr. Barton era de părere că actrița care o juca pe Julieta e însărcinată. Dr. Barr spuse că Romeo purta un bandaj pentru hernie pe sub colanți.

Șaman se concentrase la buzele lor, dar în timpul actului doi o studie pe Julieta și nu văzu nicio bază pentru supoziția doctorului Barton. Pe

de altă parte, nu era nicio îndoială că Romeo purta într-adevăr o centură pentru hernie.

La sfârșitul actului doi, ușile au fost deschise ca să intre aer curat și se aprinseră lămpile. El și Evelyn rămaseră la locurile lor și încercară să vorbească. Ea spuse că se ducea des la teatru în St. Louis.

— Mă inspiră mersul la teatru, pe tine nu?

— Ba da. Dar mă duc rar, spuse el absent. În mod curios, Șaman se simțea privit. Cu binoclul de operă, studie spectatorii de la balcon din partea stângă a scenei, apoi din dreapta. În a doua lojă pe dreapta le văzu pe Lillian Geiger și pe Rachel. Lillian purta o rochie cafenie de pânză cu mâneci de dantelă albă mari, în formă de clopot. Rachel stătea chiar sub o lampă, alungând mereu cu mâna moliile atrase de lumină, iar Șaman putu s-o examineze de aproape. Părul îi era pieptănat cu grijă, periat pe spate și strâns pe ceafă într-un coc strălucitor. Purta o rochie neagră ce părea de mătase; se întrebă când avea să renunțe la doliu în public. Rochia nu avea guler și avea mâneci scurte, bufante. El îi studie brațele rotunde și pieptul plin și se întoarse din nou la fața ei. În timp ce o privea, ea își luă ochii de la mama ei și se uită în jos spre locul unde stătea el. O clipă lungă îl observă privind-o prin binoclu, apoi își feri privirea în timp ce ușierii începură să stingă lămpile.

Actul Trei păru nesfârșit. În timp ce Romeo îi spunea lui Mercuțio *„Curaj, bărbate. Durerea nu poate fi prea mare”,* deveni brusc conștient că Evelyn Flagg încearcă să-i spună ceva. Îi simți respirația caldă și ușoară la ureche în timp ce șoptea, iar Mercuțio răspundea: *„Nu, nu e atât de adâncă precum o fântână, nici atât de largă precum o ușă de biserică; dar e destulă, va face treaba”.*

Își luă binoclul de la ochi și se întoarse spre fata care stătea lângă el în întuneric, uimit că niște copii mici ca Joshua și Hattie Regensberg își

puteau aminti principiile cititului pe buze, în timp ce ea nu.

— Nu pot să te aud.

Nu era obișnuit să șoptească. Fără îndoială, vocea lui a fost prea tare, fiindcă bărbatul care stătea în fața lui în rândul al doilea se întoarse și-l privi.

— Îmi cer scuze, șopti Șaman. Speră din tot sufletul că de data asta vorbise mai încet și își puse binoclul din nou la ochi.

62

La pescuit

Șaman se întreba cum de puteau oamenii ca tatăl său și George Cliburne să întoarcă spatele violenței, în timp ce altora le era imposibil s-o facă. Nu trecuseră decât câteva zile de la spectacolul de la teatru când se trezi călărind din nou spre Rock Island, de data asta ca să vorbească despre pacifism cu Cliburne. Cu greu îi venea să creadă în revelația jurnalului că George Cliburne era persoana lucidă și curajoasă care aducea sclavi fugiți la tatăl său și apoi îi recupera pentru a-i conduce la următoarea ascunzătoare. Negustorul îndesat, chelios, nu părea un erou sau tipul de persoană care să riște totul pentru un principiu, chiar împotriva legii. Șaman era plin de admirație pentru omul secret de oțel care locuia în trupul dolofan de vânzător de magazin, al lui Cliburne.

Cliburne dădu din cap când își formulă rugămintea la magazinul de semințe.

— Bine, tu poți să pui ce întrebări vrei despre pacifism și o să stăm de vorbă, dar cred că ar fi potrivit să începi prin a citi câte ceva despre subiect, și îi spuse casierului că se întoarce repede.

Șaman călări după el până la casa lui și în curând Cliburne alesese mai multe cărți și un tratat din bibliotecă.

— Poate ți-ar plăcea să vii o dată la întâlnirea Prietenilor.

În sinea sa, Șaman se îndoia că i-ar plăcea, dar îi mulțumi lui Cliburne și călări spre casă cu noile cărți. Se dovediră a fi aproape o dezamăgire, fiind majoritatea despre quakeri. Societatea Prietenilor fusese fondată aparent în Anglia anilor 1600, de

către un individ pe nume George Fox, care credea în „lumina interioară a Domnului”, care sălășluia în inimile oamenilor obișnuiți. Potrivit cărților lui Cliburne, quakerii se ajutau unul pe celălalt prin dragoste și prietenie. Nu erau amatori de crezuri și dogme, priveau viața întreagă ca pe ceva sfânt și nu urmau vreo liturghie specială. Nu aveau preoțime, ci credeau că laicii sunt capabili de a primi Sfântul Duh; o componentă de bază a religiei lor era că respingeau războiul și luptau pentru pace.

Prietenii fuseseră persecutați în Anglia, iar numele lor fusese inițial o insultă. Adus în fața unui judecător, Fox îi spuse acestuia să „tremure la cuvântul Domnului”, iar judecătorul îl numise „quaker”[24]. William Penn își fondase o colonie în Pennsylvania ca paradis pentru Prietenii englezi persecutați și, timp de trei sferturi de secol, Pennsylvania nu avusese miliție, doar câțiva polițiști.

Șaman se întrebă cum reușiseră să se descurce cu bețivii. Când puse deoparte cărțile lui Cliburne, nu aflase prea multe despre pacifism și nici nu fusese atins de „lumina interioară”.

***

Luna septembrie veni călduroasă, dar senină și proaspătă și el își luă obiceiul de a merge de-a lungul râului de câte ori putea când se ducea la vizite, ca să se bucure de lumina soarelui strălucind pe undele mișcătoare ale apei și de frumusețea păsărilor de baltă cu picioare lungi, mai puține acum, fiindcă mare parte deja zburaseră spre sud.

Într-o după-amiază călărea încet spre casă când văzu trei figuri familiare sub un copac de pe malul râului. Rachel scotea cârligul dintr-un pește în timp ce fiul ei îi întindea minciogul, iar când ea aruncă prada înapoi în râu în loc s-o pună în minciog, Șaman văzu pe fața lui Hattie că era

supărată. Îl întoarse pe Boss de pe drum și se îndreptă spre ei.

— Salut, voi, cei de acolo! spuse.

— Salut, răspunse Hattie.

— Nu ne lasă să păstrăm niciun pește, zise Joshua.

— Pariez că erau numai pești buni pentru pisică, zise Șaman și zâmbi.

Rachel n-avusese voie niciodată să aducă acasă plevușcă fiindcă nu era *kasher,* lipsindu-i mărimea. El știa că pentru un copil cea mai importantă parte era să-și vadă familia cum mănâncă peștele prins de el.

— Am fost în fiecare zi acasă la Jack Damon, fiindcă se simte rău. Știți locul ăla unde râul face un cot în dreptul casei lui?

Rachel zâmbi.

— Cotitura aia cu multe stânci?

— Chiar acolo. Am văzut niște băieți care au prins niște bibani frumoși acolo ieri, sub stânci.

— Îți rămân datoare. O să-i duc acolo mâine.

El observă că zâmbetul fetiței semăna foarte mult cu al ei.

— Păi, mi-a părut bine să vă văd.

— Și nouă! zise Hattie.

El își duse mâna la pălărie și întoarse calul.

— Șaman, Rachel făcuse un pas spre cal, uitându-se în sus spre el. Dacă te duci mâine la Jack Damon pe la prânz, vino să mănânci cu noi un picnic.

— Bine, s-ar putea să vin dacă pot, zise el.

În ziua următoare, când scăpă de respirația greoaie a lui Jack Damon și călări spre râu, văzu imediat trăsurica maronie a mamei ei și iapa cenușie legată la umbră, păscând iarbă grasă.

Rachel și copiii pescuiseră pe stânci și Joshua îl luă pe Șaman de mână și îl trase spre locul unde șase bibani negri, de dimensiunea potrivită pentru

mâncat, înotau într-o bulboană umbrită, înșirați pe o ață de undiță legată de un copac.

Rachel luase o bucată de săpun de cum îl văzuse și se spălă pe mâini.

— Prânzul promite să aibă gust de pește, zise ea voioasă.

— Nu mă deranjează deloc, spuse el, și așa era. Aveau ouă fierte, castraveți murați, limonadă și prăjituri de melasă. După prânz, Hattie anunță serioasă că era vremea de somn și ea și fratele ei se întinseră pe o pătură la umbră și se culcară.

Rachel curăță resturile prânzului, punând totul într-o plasă de pânză.

— Poți să iei una din undițe și să pescuiești, dacă vrei.

— Nu, răspunse el, preferând să stea și să vadă ce spunea ea în loc să urmărească un fir de undiță.

Ea dădu din cap și își îndreptă privirea spre râu. Un stol mare de rândunele zbură deasupra apei, probabil trecând dinspre nordul îndepărtat, se răsuci și ciripi în cor și sărută apa înainte de a se depărta.

— Nu e extraordinar, Șaman? Nu e minunat să fii acasă?

— Ba da, Rachel.

Vorbiră o vreme despre viața la oraș. El îi spuse despre Cincinnati și îi răspunse la întrebările despre școala medicală și despre spital.

— Și ție ți-a plăcut la Chicago?

— Mi-a plăcut să am teatrele aproape, și concertele. Cântam la vioară într-un cvartet în fiecare joi. Joe nu era muzical, dar mă încuraja. A fost un om foarte bun, spuse ea. A fost foarte grijuliu cu mine când am pierdut un copil, în primul an după ce ne-am căsătorit.

Șaman dădu din cap.

— Apoi a venit Hattie, și războiul. Războiul a răpit tot timpul liber al familiei mele. Eram mai puțin de o mie de evrei la Chicago. Optzeci și patru de bărbați au alcătuit Compania Evreiască și

am adunat fonduri ca să-i echipăm complet. Au devenit Compania C a Regimentului 82 Illinois de infanterie. Au luptat și au fost distinși la Gettysburg și în alte locuri și eu am participat la asta.

— Dar tu ești vara lui Judah P. Benjamin, iar tatăl tău e un sudist înfocat!

— Știu. Dar Joe nu era, și nici eu. În ziua în care a sosit scrisoarea mamei mele în care îmi spunea că tata a plecat la confederați, aveam bucătăria plină de „Societatea femeilor evreice de ajutorare a soldaților”, care făceau bandaje pentru Uniune. Ridică din umeri. Apoi a venit Joshua. Și a murit Joe. Și asta e toată povestea mea.

— Până acum, zise Șaman, și ea îl privi.

El uitase linia vulnerabilă a obrazului ei neted sub pomeții proeminenți, buza de jos plină și cum ochii ei căprui întunecați străluceau de umbre și lumini. Nu avusese intenția să pună următoarea întrebare, dar îi ieși din gură fără să-și dea seama:

— Deci ai fost fericită în căsnicie?

Ea studie îndelung râul. Pentru o clipă lui i se păru că pierduse răspunsul, dar ea se întoarse spre el.

— Mi-ar fi plăcut să spun că am fost satisfăcută. Adevărul e însă că am fost resemnată.

— Eu n-am fost niciodată satisfăcut sau resemnat, spuse el uimit.

— Tu nu te dai bătut, lupți totdeauna, de asta ești Șaman. Trebuie să-mi promiți că n-o să-ți permiți niciodată să devii resemnat.

Hattie se trezi și își lăsă fratele adormit pe pătură. Veni la mama ei și i se ghemui în poală.

— Promite-mi, zise Rachel.

Șaman zâmbi.

— Îți promit.

— De ce vorbiți ciudat? întrebă Hattie.

— Vorbesc ciudat? întrebă el, mai mult pentru Rachel decât pentru Hattie.

— Da, zise Hattie.

— Ești mai gutural decât erai înainte să plec eu, spuse cu grijă Rachel. Și pari să-ți controlezi mai puțin vocea.

El dădu din cap și îi spuse ce greutate întâmpinase când încercase să șoptească la teatru în timpul reprezentației.

— Te-ai ținut de exerciții? întrebă Rachel.

Păru zguduită când el recunoscu că nu se mai ocupase de dicția lui de când părăsise Holden's Crossing pentru școala de medicină.

— N-am avut timp pentru exerciții de vorbire. Am fost prea ocupat încercând să devin doctor.

— Dar acum nu trebuie să te complaci! Trebuie să-ți reiei exercițiile. Dacă nu le faci din când în când, o să uiți cum trebuie să vorbești. O să lucrez cu tine la vorbirea ta, dacă vrei, cum făceam cândva.

Ochii ei erau serioși când tăcu și se uită le el, briza de pe râu umflându-i părul despletit, cu fetița având ochii și zâmbetul ei, sprijinită pe sâni. Ținea capul sus și gâtul ei zvelt, frumos, îi aminti lui Șaman de o leoaică pe care o văzuse într-un tablou.

Știu că pot s-o fac, Miss Burnham.

Își aminti de fetița care se oferise să ajute un băiețel surd să învețe să vorbească și își aminti de cât de mult o iubea.

— Ți-aș fi recunoscător, Rachel, spuse țeapăn Șaman, atent să accentueze ultima silabă din „recunoscător" și să-și scadă vocea la sfârșitul propoziției.

Se hotărâră să se întâlnească într-un punct pe la mijlocul Potecii Lungi, între cele două case ale lor. El era sigur că ea nu-i spusese lui Lillian că lucra din nou cu el, iar el nu văzu niciun motiv să-i menționeze ceva despre asta mamei sale. În prima zi, Rachel apăru la trei, ora stabilită, însoțită de amândoi copiii, pe care îi puse să culeagă alune de-a lungul cărării.

Rachel se așeză pe o pătură pe care o adusese cu ea, cu spatele sprijinit de un stejar, iar el stătu cuminte cu fața la ea. Exercițiul pe care îl alese a fost să-i spună o propoziție lui Șaman, care i-o citea de pe buze și o repeta cu intonația și accentul potrivite. Ca să-l ajute, ea îi ținea degetele și i le strângea ca să-i arate unde un cuvânt sau o silabă trebuiau accentuate. Mâna ei era caldă și uscată și tot atât de profesională cum ar fi fost ținând fierul de călcat sau o rufă ce trebuia spălată. Propria lui mână i se părea transpirată și fierbinte, dar îndepărtă acest gând din mintea sa și se concentră asupra sarcinilor pe care i le dădea ea. Dicția lui avea mult mai multe probleme decât se temuse și confruntarea cu ele nu era deloc o plăcere. Se simți ușurat când se întoarseră copiii, luptându-se cu un coș pe jumătate plin cu alune. Rachel spuse că o să le spargă cu un ciocan când vor ajunge acasă, apoi, vor coace o pâine cu alune pe care s-o împartă cu Șaman.

El trebuia să se întâlnească și a doua zi cu ea pentru noi exerciții, dar în dimineața următoare, când termină cu dispensarul și porni călare la vizite, descoperi că Jack Damon ceda în sfârșit în fața tuberculozei. Stătu cu muribundul, încercând să-i ușureze suferința. Când se termină totul, era prea târziu ca să mai ajungă la timp la întâlnirea cu Rachel, așa că porni spre casă prost dispus.

Ziua care urmă a fost sâmbătă. În casa Geiger, Sabatul se respecta cu sfințenie și știa că n-o s-o întâlnească pe Rachel în ziua aceea, dar după ce termină munca la dispensar, Șaman parcurse singur exercițiile.

Se simțea fără sens și, într-un fel care nu avea nimic de-a face cu munca sa, era nemulțumit de viața lui.

În după-amiaza aceea se întoarse la cărțile lui Cliburne și citi mai mult despre pacifism și mișcarea quakerilor, iar duminică dimineața se sculă devreme și călări spre Rock Island.

Negustorul de grâne tocmai își termina micul dejun când ajunse acasă la Cliburne. George primi înapoi cărțile și îl servi cu o ceașcă de cafea și dădu din cap fără să fie surprins când Șaman îl întrebă dacă putea veni și el la întrunirea quakerilor.

George Cliburne era văduv. Avea o menajeră, dar aceasta era liberă duminica, iar el era un om ordonat. Șaman așteptă până își spălă vasele de la micul dejun, pe care i le lăsă lui să le șteargă. Îl duseră pe Boss în grajd și el merse cu Cliburne în trăsurica acestuia, iar pe drum George îi spuse câte ceva despre întâlnire.

— Intrăm în casa de întruniri fără să vorbim și ne așezăm, bărbații într-o parte, femeile în alta. Asta ca să nu fim distrași de nimic, presupun. Oamenii stau în liniște până ce Domnul lasă asupra unuia povara suferinței lumii, și atunci acesta se ridică pur și simplu și vorbește.

Cliburne îl sfătui cu tact pe Șaman să se așeze în mijloc sau în spate. Nu aveau să stea împreună.

— E un obicei ca cei mai în vârstă, care au activat în societate mulți ani, să stea în față. Se aplecă spre Șaman confidențial. Unii quakeri ne spun Prietenii Grei, spuse el și zâmbi.

Casa de întruniri era mică și banală, o construcție cu rame albe la ferestre și fără scară. Înăuntru erau pereți albi, o podea cenușie. Bănci vopsite într-o culoare închisă erau aranjate de-a lungul a trei pereți ca să formeze un V pătrat, permițându-le tuturor să stea unii cu fața la ceilalți. Patru bărbați erau deja așezați. Șaman își alese o bancă din spate, aproape de ușă, ca cineva care testează apa adâncă punând degetul de la picior în cea mai puțin adâncă dintre gropi. În fața lui stăteau vreo zece femei și opt copii. Toți „bătrânii” erau bătrâni; George și cinci dintre Prietenii Grei stătură pe o bancă pe o mică platformă, înaltă de un picior, din fața lor.

Se făcu o liniște care semăna cu cea din lumea lui Șaman.

Din când în când, oamenii veneau și se așezau fără să vorbească. În cele din urmă nu mai veni nimeni și erau unsprezece bărbați, paisprezece femei și doisprezece copii, după cât numără Șaman.

Și tăceau.

***

Era odihnitor. Se gândi la tatăl său și speră că își găsise pacea.

Se gândi la Alex.

Te rog, se gândi în liniștea perfectă pe care acum o împărțea cu Alex. Dintre sutele de mii de morți, te rog, cruță-mi fratele. Te rog, adu-l înapoi acasă pe fratele meu nebun și drag care a fugit.

Se gândi la Rachel, dar nu îndrăzni să se roage.

Și la Hattie, care avea zâmbetul și ochii mamei ei și care vorbea întruna.

Se gândi la Joshua, care nu spunea multe, dar părea mereu să se uite la el.

Un bărbat între două vârste se ridică de pe bancă la numai câțiva oameni distanță de el. Era slab și fragil și începu să vorbească.

— Războiul ăsta cumplit începe în sfârșit să se stingă. Foarte, foarte încet, dar de-acum simțim deja că nu va ține la infinit. Multe din ziarele noastre cer alegerea generalului Fremont ca președinte. Spun că președintele Lincoln va fi prea blând cu Sudul când se va semna pacea. Mai spun că nu e timp pentru iertare, ci e momentul răzbunării pe cei din statele sudiste.

Iisus a spus „Tată, iartă-i pe ei, că nu știu ce fac”. Și a mai spus „Dacă dușmanului tău îi e foame, dă-i să mănânce, dacă îi e sete, dă-i să bea.”

Trebuie să iertăm păcatele ambelor părți în acest război îngrozitor și să ne rugăm ca în curând cuvintele psalmului să devină adevărate, ca mila și

adevărul să se întâlnească, și dreptatea și pacea să se împlinească.

Binecuvântați fie cei care jelesc, căci vor fi mângâiați.

Binecuvântați fie cei săraci cu duhul, căci a lor va fi împărăția Cerurilor.

Binecuvântați fie cei însetați de dreptate, căci de ea vor avea parte.

Binecuvântați fie cei miloși, căci vor primi la rândul lor mila.

Binecuvântați fie făcătorii de pace, căci ei vor fi numiți Copiii Domnului.

Se așeză și se așternu din nou o liniște albă.

O femeie se ridică aproape chiar în extremitatea sălii opusă lui Șaman. Spuse că încerca să găsească iertarea pentru o persoană care greșise amarnic față de familia ei. Își dorea ca inima ei să se elibereze de ură și să arate îndurare și dragoste recunoscătoare, dar în sinea ei se ducea o luptă, fiindcă nu vroia să ierte. Își îndemna prietenii să se roage pentru a-și regăsi puterea de a ierta.

Se așeză și o altă femeie se ridică, de data asta în colțul îndepărtat, așa că Șaman nu-i putu vedea gura suficient de clar ca să priceapă despre ce vorbi. După un timp, stătu și ea și rămaseră cu toții tăcuți până ce un bărbat se ridică de pe banca de lângă fereastră. Era la vreo douăzeci de ani, cu o față serioasă. Spuse că trebuia să ia o decizie importantă care avea să-i afecteze tot restul vieții.

— Am nevoie de ajutorul Domnului și de rugăciunile voastre, zise el și se așeză.

După asta, nu mai vorbi nimeni. Timpul se scurse încet și apoi Șaman îl văzu pe George Cliburne întorcându-se spre bărbatul de lângă el și scuturându-i mâna. Era semnalul pentru sfârșitul adunării. Mai mulți dintre cei așezați lângă Șaman îi strânseră mâna și se produse o mișcare generală înspre ușă.

Fusese cel mai bizar serviciu religios la care asistase Șaman vreodată. Pe drumul de întoarcere spre casa lui Cliburne, a fost gânditor.

— Deci un quaker trebuie să se arate iertător față de orice crimă? Cum rămâne atunci cu satisfacția când justiția învinge răul?

— A, noi credem în dreptate, spuse, Cliburne. Nu credem însă în răzbunare sau în violență.

Șaman știa că tatăl său tânjise multă vreme să răzbune moartea Makwei și evident că simțea și el aceeași dorință.

— Ai fi violent dacă ai vedea pe cineva gata să-ți împuște mama? întrebă, dar a fost pus la punct când Cliburne chicoti.

— Mai devreme sau mai târziu această întrebare ni se pune tuturor celor care ne preocupăm de pacifism. Mama mea a murit demult, dar dacă aș ajunge vreodată într-o astfel de situație aș avea încredere că Domnul mi-ar arăta cel mai bun lucru de făcut.

Vezi tu, Șaman, tu n-o să respingi violența fiindcă îți spun eu ce îți spun. N-o să vină de aici, spuse atingându-și buzele. Și nici de aici. Atinse fruntea lui Șaman.

Dacă se va întâmpla, trebuie să vină de aici. Bătu ușor cu palma pe pieptul lui Șaman. Așa că până atunci poți să continui să-ți încingi sabia, spuse, de parcă Șaman ar fi fost un roman sau un vizigot și nu un bărbat surd care fusese respins de la serviciul militar. Când și dacă vei lepăda sabia, va fi pentru că nu vei avea de ales, mai zise Cliburne și plescăi din limbă când trase de hățuri ca să grăbească armăsarii.

63

Sfârșitul jurnalului

— Suntem invitați la ceai în după-amiaza asta la familia Geiger, îi spuse lui Șaman mama sa. Rachel a zis că trebuie neapărat să venim. Ceva în legătură cu copiii și alunele?

Așa că, în după-amiaza aceea, parcurseră Poteca Lungă și apărură în salonul familiei Geiger. Rachel aduse o pelerină de toamnă nouă din lână de culoare verde crud ca să i-o arate lui Sarah.

— Împletită din lâna Cole!

Mama ei i-o făcuse fiindcă anul ei de doliu se încheiase, spuse ea, și toată lumea o felicită pe Lillian pentru frumusețea lucrului.

Rachel pomeni că o va purta în lunea următoare cu prilejul unei călătorii la Chicago.

— O să stai mult? întrebă Șaman, și ea spuse că nu, va sta doar câteva zile.

— Afaceri, spuse Lillian pe un ton încărcat de dezaprobare.

Când Sarah remarcă repede aroma minunată a ceaiului englezesc, Lillian oftă și spuse că era norocoasă că îl avea. Aproape că nu mai exista cafea în întregul Sud și niciun pic de ceai de soi.

— Jay spune că ceaiul și cafeaua se vând în Virginia cu cincizeci de dolari livra.

— Deci ai primit din nou vești de la el? întrebă Sarah.

Lillian dădu din cap.

— Scrie că e bine, slavă Domnului.

Fața lui Hattie strălucea când mama ei aduse înăuntru pâinea, caldă încă, din cuptor.

— Noi am făcut-o! anunță ea. Mama a pus ce trebuie și a amestecat, iar Joshua și mine am turnat

alunele!

— Joshua și *cu* mine, spuse bunica ei.

— *Bubbie,* da' tu nici măcar n-ai fost în bucătărie!

— Alunele sunt pur și simplu delicioase, îi spuse Sarah fetiței.

— Hattie și mine le-am strâns, zise mândru Joshua.

— Hattie și cu mine, spuse Lillian.

— Nu, *Bubbie,* tu nu erai, a fost pe Poteca Lungă și Hattie și mine am adunat alune în timp ce mama și Șaman au stat pe pătură și s-au ținut de mână.

A fost un moment de tăcere.

— Șaman a avut câteva dificultăți cu vorbirea, spuse Rachel. Are nevoie de puțin exercițiu. Îl ajut din nou, cum făceam cândva. Ne-am întâlnit în pădure pentru ca Joshua și Hattie să se poată juca în apropiere, dar îl voi chema și acasă, ca să folosim pianul pentru exerciții.

Sarah dădu din cap.

— E un lucru bun pentru Robert să-și exerseze vorbirea.

Lillian dădu și ea din cap, dar foarte țeapănă.

— Da, ce noroc că ești acasă, Rachel, spuse și luă ceașca lui Șaman și o reumplu cu ceai englezesc.

În ziua următoare, deși nu-și dăduse întâlnire cu Rachel, când se întorcea spre casă de la vizite, pe Poteca Lungă, o întâlni venind din direcție opusă.

— Unde sunt prietenii mei?

— Au ajutat la curățenia de toamnă și au ratat somnul de după-amiază, așa că dorm acum.

El se întoarse și merse alături de ea.

Pădurea era plină de păsări și văzu într-un copac o pasăre cardinal pregătindu-se să cânte.

— M-am certat cu mama. Ar fi vrut să ne ducem la Peoria pentru „vacanța luminată", dar eu am refuzat să mă duc acolo și să fiu scoasă la mezat

pentru burlacii eligibili și văduvi. Așa că vom petrece sărbătorile acasă.

— Bine, spuse el calm, și ea zâmbi. Cealaltă ceartă, îi spuse ea, fusese din cauză că vărul lui Joe Regensberg se căsătorea cu altcineva și făcuse o ofertă pentru a cumpăra Compania de fierărie Regensberg, de vreme ce n-o putuse obține prin căsătorie. De asta se ducea la Chicago – îi mărturisi ea – ca să vândă compania.

— Mama ta o să se liniștească. Te iubește.

— Știu. Vrei să facem câteva exerciții?

— De ce nu? El îi întinse mâna.

De data asta detectă un tremur ușor al mâinii ei când se atinseră. Poate că oboseala după curățenie o extenuase, sau poate cearta. Dar îndrăzni să spere că era mai mult decât atât și percepu un fluid de recunoaștere trecând între degetele lor, iar mâna i se mișcă involuntar în mâna ei.

Lucrau asupra controlului respirației necesar pentru a rosti adecvat mica explozie a literei p și el repeta serios o propoziție fără sens despre un pointer perfect care pândește o potârniche perturbată, când ea clătină din cap.

— Nu, uite cum fac eu, spuse și îi plasă palma pe gâtul ei.

Dar tot ce simți el sub degete a fost carnea caldă a lui Rachel.

Nu a fost ceva intenționat; dacă s-ar fi gândit la asta, n-ar fi făcut-o. Își lăsă palma să alunece până îi cuprinse cu blândețe obrazul și se aplecă spre ea. Sărutul a fost infinit de dulce, sărutul visat și dorit fără măsură al unui băiat de cincisprezece ani cu fata de care era îndrăgostit fără speranță. Dar în curând de veniră un bărbat și o femeie care se sărută și foamea reciprocă a fost un șoc pentru el, atât de contradictorie față de controlul permanent al prieteniei veșnice pe care i-o oferise ea, încât i-a fost frică să îi acorde prea mult credit.

— Rachel… șopti când se desprinseră unul de altul.

— Nu. O, Doamne.

Dar când se strânseră din nou în brațe, ea îl sărută scurt pe toată fața, săruturile căzând ca o ploaie fierbinte. El îi sărută ochii, nu nimeri gura și îi sărută colțul gurii și nasul. Simți cum trupul ei se încordează în contact cu trupul lui.

Rachel se lupta cu șocul propriu. Îi puse o mână tremurândă pe frunte și el își mișcă fața până ajunse să-și apese buzele în palma ei.

O văzu spunând cuvinte ce-i fuseseră familiare cândva demult, cuvintele pe care Dorothy Burnham le folosea ca să indice finalul fiecărei zile de școală.

— Cred că asta e tot pentru azi, spuse ea cu respirația întretăiată.

Se întoarse cu spatele la el și Șaman rămase acolo privind-o cum dispărea repede după o cotitură a Potecii Lungi.

În seara aceea începu să citească ultima parte a jurnalului tatălui său, observând cu groază și mare tristețe cum se stingea încet existența lui Robert Judson Cole, prins în războiul teribil de-a lungul lui Rappahannock, descris de tatăl său cu caligrafia lui mare, limpede.

Când Șaman ajunse la descoperirea lui Lanning Ordway de către Rob J., rămase un timp fără să mai citească. Era greu pentru el să accepte că, după atâția ani de căutări, tatăl său intrase în contact cu unul din cei care provocasem moartea Makwei.

Stătu treaz toată noaptea, citind și întinzându-se ca să vadă mai bine la lumina lămpii.

Parcurse de mai multe ori scrisoarea lui Ordway către Goodnow. Chiar la ivirea zorilor ajunse la sfârșitul jurnalului – și al tatălui său. Zăcu în pat complet îmbrăcat timp de o oră întreagă, în singurătate. Când o simți pe mama lui în bucătărie, coborî la grajd și îl rugă pe Alden să vină înăuntru.

Le arătă amândurora scrisoarea lui Ordway și le spuse cum o găsise.

— În jurnalul lui? I-ai citit jurnalul? întrebă mama sa.

— Da. Vrei să-l citești și tu?

Ea clătină din cap.

— N-am nevoie s-o fac, am fost soția lui, îl cunoșteam.

Amândoi văzură că Alden era dărâmat și nu se simțea prea bine și ea turnă cafea pentru toți trei.

— Nu știu ce să fac în legătură cu scrisoarea.

Șaman îi lăsă pe amândoi s-o citească pe îndelete.

— Păi, ce poți să faci? spuse Alden nervos.

Alden îmbătrânea rapid, realiză Șaman. Sau bea prea mult, sau nu mai rezista cum trebuie la whisky. Mâinile lui tremurânde împrăștiară zahărul când își puse în ceașcă.

— Tatăl tău a încercat cât a putut să facă legea să acționeze la ce s-a întâmplat cu femeia Saukă. Crezi că ei o să fie mai interesați acum fiindcă ai numele cuiva în scrisoarea unui mort?

— Robert, când o să se termine o dată cu asta? spuse cu amărăciune mama lui. Oasele femeii aceleia au zăcut atâția ani în pământul nostru și voi doi, tatăl tău și acum tu, n-ați fost capabili s-o lăsați să se odihnească în pace și nici să ne lăsați pe noi ceilalți să ne liniștim. Nu poți să rupi pur și simplu scrisoarea, să pui capăt durerii ăsteia vechi și să lași morții să se odihnească?

Dar Alden clătină din cap.

— Nu vreau să vă supăr, doamnă Cole. Da' omu' ăsta n-o să asculte de rațiune sau de bunul simț când e vorba de indienii ăia, nu mai mult ca tatăl lui. Suflă în cafea, ridică ceașca la gură cu amândouă mâinile și luă o înghițitură care probabil îl fripse. Nu, o să se ocupe de asta până la moarte, ca un câine care roade un os, cum a făcut și taică-său. Se uită la Șaman. Dacă sfatul meu contează cât de cât, ceea ce nu cred, ar trebui să te duci până

la Chicago când o să poți și să-l cauți pe Goodnow ăsta, să vezi dacă poate să-ți spună ceva. Altfel, o să înnebunești de atâtea gânduri și o să ne înnebunești și pe noi.

Maica Miriam Ferocia nu a fost de acord. Când Șaman călări până la mănăstire în după-amiaza aceea și îi arătă scrisoarea, ea dădu din cap.

— Tatăl tău mi-a spus despre David Goodnow, spuse ea calmă.

— Dacă reverendul Goodnow e chiar reverendul Patterson, ar trebui tras la răspundere pentru moartea Makwei.

Maica Miriam oftă.

— Șaman, tu ești doctor, nu polițist. Nu poți să-l lași pur și simplu pe omul ăsta judecății Domnului? Avem nevoie disperată de tine ca doctor. Se aplecă înainte și îl fixă cu privirea. Am vești proaspete. Episcopul nostru a trimis vorbă că ne va da fonduri ca să construim aici un spital.

— Maică superioară, dar asta e o veste minunată!

— Da, minunată.

Zâmbetul îi lumina bătrânei întreaga față, se gândi Șaman. Își amintea din jurnalul tatălui său că ea primise o moștenire după moartea tatălui ei și o oferise bisericii și se întrebă dacă episcopul nu avea să-i trimită propria ei moștenire, sau o parte din ea. Dar bucuria ei nu tolera existența cinismului.

— Oamenii din regiune vor avea un spital, spuse ea strălucind. Surorile din mănăstire vor îngriji bolnavi la spitalul Sfântului Francisc de Assisi.

— Și eu voi avea un spital pentru pacienții mei, unde să-i trimit.

— De fapt, sperăm că vei avea mai mult decât atât. Surorile au căzut de acord. Am dori să fii directorul medical al spitalului.

El amuți pentru o clipă.

— Mă simt onorat, maică, spuse în cele din urmă. Dar aș sugera ca director medical un doctor cu mai multă experiență, mai bătrân. Și știți că nu sunt catolic.

— Cândva, când am îndrăznit să visez la asta, am sperat că tatăl tău va fi directorul nostru medical. Dumnezeu l-a trimis pe tatăl tău la noi să ne fie prieten și doctor, dar tatăl tău nu mai e. Acum, Dumnezeu te-a trimis pe tine. Ai o bună educație și talent și deja ai acumulat destulă experiență. Tu ești medicul din Holden's Crossing și tu ar trebui să conduci acest spital. Ea zâmbi. Cât despre tinerețea ta, noi credem că ești cel mai bătrân tânăr din câți am cunoscut vreodată. Va fi un spital mic, de numai douăzeci și cinci de paturi și vom crește și noi cu el.

Aș vrea să-ți dau un sfat. Nu mai șovăi să te apreciezi la adevărata ta valoare, căci alții te apreciază. Și nici nu ezita să aspiri la orice țel, căci Domnul a fost darnic cu tine.

Șaman se simți stânjenit, dar zâmbi cu siguranța unui doctor căruia tocmai i s-a promis un spital.

— E plăcerea mea să vă cred întotdeauna, maică superioară, spuse el.

64

Chicago

Șaman împărtăși conversația cu maica superioară numai mamei sale, iar Sarah îl surprinse și îi încălzi sufletul cu mândria pe care o arătă.

— Ce bine va fi să avem aici un spital și să-i fii tu director! Ce fericit ar fi fost tatăl tău!

El o înștiință că fondurile pentru construcție nu vor fi livrate de către episcopia catolică până ce nu vor fi întocmite și aprobate planurile pentru spital.

— Între timp, Miriam Ferocia m-a rugat să vizitez mai multe spitale și să le studiez administrația, îi spuse el.

Știu imediat unde se va duce și ce tren va lua. În ziua de luni călări până la Moline și aranjă să-l lase pe Boss într-un grajd timp de câteva zile. Trenul de Chicago oprea în Moline la 3,20 după-amiază, numai cât să încarce marfa sosită cu vaporul de la Fabrica de unelte agricole John Deere, iar pe la 2,45 Șaman aștepta deja pe platforma de lemn.

Când sosi trenul, se urcă în ultimul vagon și porni spre locomotivă, căutând. Știa că Rachel luase trenul din Rock Island doar cu câteva minute înainte și o găsi cu trei vagoane mai în față, singură. Se pregătise s-o salute cu nonșalanță, să glumească pe seama întâlnirii lor „întâmplătoare”, dar fața ei se goli de sânge când îl văzu.

— Șaman… e ceva rău cu copiii?

— Nu, nu, deloc. Merg la Chicago cu afaceri personale, spuse, supărat că nu se gândise că acesta va fi rezultatul surprizei sale. Pot să stau cu tine?

— Bineînțeles.

Dar după ce își așeză valiza în suportul pentru bagaje lângă a ei și se așeză, erau amândoi stânjeniți.

— În legătură cu ce s-a întâmplat ieri pe potecă, Șaman…

— Mi-a plăcut foarte mult, spuse el ferm.

— Nu pot să te las să-ți faci o idee greșită.

Din nou, se gândi el disperat.

— Cred că și ție ți-a plăcut foarte mult, spuse și o văzu înroșindu-se.

— Nu despre asta e vorba. Nu trebuie să ne complăcem în astfel de… situații care nu fac decât ca realitatea să pară mai crudă.

— Care e realitatea?

— Sunt evreică văduvă cu doi copii.

— Și?

— Am jurat că n-o să-i mai las niciodată pe părinții mei să-mi aleagă un soț, dar asta nu înseamnă că voi fi irațională în alegerea mea.

Îl duru. Dar de data asta nu avea să se lase îndepărtat cu lucruri rămase nespuse.

— Te-am iubit aproape toată viața mea. N-am întâlnit nicio altă femeie a cărei înfățișare și al cărei spirit să mi se pară mai frumoase. E o bunătate în tine de care am nevoie.

— Șaman. Te rog. Ea se întoarse cu spatele la el și privi pe fereastră, dar el nu se opri.

— M-ai făcut să-ți promit că nu voi fi niciodată resemnat sau pasiv în viață. N-o să mă resemnez în a te pierde din nou. Vreau să mă însor cu tine și să le fiu tată lui Joshua și Hattie.

Ea rămase cu spatele la el, privind câmpurile și fermele pe lângă care treceau.

El spusese ce avea de spus, așa că scoase din buzunar un jurnal medical și începu să citească despre etiologia și tratamentul tusei convulsive. Imediat, Rachel scoase setul ei de lucru de sub scaun și începu să croșeteze. El văzu că făcea un pulover mititel din lână albastru închis.

— Pentru Hattie?

— Pentru Joshua.

Se priviră lung unul pe altul, apoi ea zâmbi ușor și își reluă lucrul.

Lumina pieri înainte să fi călătorit cincizeci de mile și conductorul veni și aprinse lămpile. Nici nu era ora cinei când li se făcu prea foame ca să mai amâne masa. Șaman avea la pachet pui fript și plăcintă cu mere, iar Rachel pâine, brânză, ouă fierte și patru mici pere dulci. Împărțiră plăcinta lui și ouăle și fructele ei. El avea apă bună într-un bidonaș.

După ce trenul se opri la Joliet, conductorul stinse lămpile și Rachel adormi pentru un timp. Când se trezi, capul ei era pe umărul lui Șaman și el o ținea de mână. Ea își trase mâna dar își lăsă capul pe umărul lui încă un timp. Când trenul trecu din întunericul preriei într-o mare de lumini, ea stătea dreaptă, aranjându-și părul, cu o agrafă în dinții albi, puternici. Când termină, îi spuse că erau în Chicago.

Luară o trăsură de la gară până la Illinois House Hotel, unde avocatul lui Rachel îi rezervase o cameră. Șaman se înregistra și el tot acolo și i se dădu camera 508 la etajul cinci. O conduse până la camera ei, 306, și dădu bacșiș valetului.

— Mai vrei ceva? Cafea, poate?

— Nu cred, Șaman. Se face târziu și am multe de făcut mâine. Nu acceptă nici să se întâlnească la micul dejun. Ce-ar fi să ne vedem aici mâine la trei și să-ți arăt orașul înainte de cină?

Așa că el îi spuse că e în regulă și o lăsă. Urcă până la 508, își despachetă lucrurile și le puse în dulap. Apoi coborî cele cinci etaje ca să folosească privata din spatele hotelului, care era încurajator de curată și bine întreținută.

Pe drumul înapoi se opri un moment la etajul trei și privi spre coridorul care ducea la camera ei, apoi urcă celelalte două etaje.

Dimineața, imediat după micul dejun, căută strada Bridgeton, care se dovedi a fi într-un cartier de meșteșugari cu case de lemn. La numărul 237, o femeie tânără, arătând obosită, îi deschise ușa, ținând în brațe un bebeluș în timp ce un alt băiețel o ținea de fustă.

Clătină din cap când Șaman întrebă de reverendul David Goodnow.

— Domnul Goodnow nu mai locuiește aici de peste un an. Am auzit că e foarte bolnav.

— Știți unde s-a dus?

— Da, e într-un… fel de spital. Noi nu l-am cunoscut niciodată. Trimitem banii de chirie la spital, în fiecare lună. Așa am aranjat cu avocatul dânsului.

— Ați putea să-mi dați numele spitalului? E important să-l văd.

Ea dădu din cap.

— Îl am scris în bucătărie. Plecă pentru scurt timp și se întoarse trăgându-și fiul după ea și ținând în mână o bucată de hârtie. E la Azilul Dearbom, spuse. Pe strada Sabie.

Semnul era modest și demn, o tăbliță de bronz pe coloana centrală care se ridica deasupra unui zid scund de cărămidă roșie:

Azilul Dearbom
Pentru alcoolici
Și bolnavi psihic

Clădirea era un edificiu cu trei etaje din cărămidă roșie, cu gratii groase de fier la ferestre.

Dincolo de ușa de mahon era un vestibul neluminat, cu o pereche de scaune din păr de cal și, dincolo de acesta, într-un birou mic, un bărbat între două vârste stătea la o masă, înregistrând vizitele într-un registru cu coperte de piele. Dădu din cap când auzi cererea lui Șaman.

— Domnul Goodnow n-a mai avut un vizitator de Dumnezeu știe când. Nici nu știu dacă a avut

vreodată unul. Semnați în cartea de oaspeți și o să vorbesc cu dr. Burgess.

Doctorul Burgess apăru câteva minute mai târziu, un omuleț scund, cu păr negru și o mustață subțire, caraghioasă.

— Sunteți rudă sau prieten cu domnul Goodnow, doctore Cole? Sau faceți o vizită profesională?

— Cunosc oameni care îl cunosc la rândul lor pe domnul Goodnow, spuse cu prudență Șaman. Sunt doar pentru puțin timp la Chicago și m-am gândit să-l vizitez.

Dr. Burgess dădu din cap.

— Orele de vizită sunt după-amiaza. Dar pentru un medic ocupat putem face o excepție. Vă rog să mă urmați.

Urcară un etaj și dr. Burgess bătu la o ușă încuiată, care a fost deschisă de un îngrijitor solid. Individul îi conduse pe un coridor lung, unde femei palide stăteau sprijinite de ambii pereți, vorbind singure sau privind în gol. Ocoliră o baltă de urină și Șaman văzu fecale întinse pe podea. În unele dintre camerele pe lângă care treceau erau femei legate cu lanțuri de perete. Șaman petrecuse patru săptămâni triste în Azilul Statului Ohio pentru bolnavi psihic când făcuse școala de medicină, și nu a fost surprins de privelișteе sau de mirosuri. Era bucuros că nu putea auzi sunetele.

Îngrijitorul descuie o altă ușă și îi duse pe alt coridor, în saloanele bărbaților, care nu arătau mai grozav. În cele din urmă, Șaman a fost condus într-o cămăruță cu o masă și câteva scaune de lemn și i se spuse să aștepte.

Doctorul și îngrijitorul se întoarseră imediat, escortând un bărbat în vârstă, îmbrăcat în pantaloni de lucru cu nasturi lipsă la șliț și o jachetă murdară, pusă direct peste maiou. Era netuns și părul cărunt de pe față era neras și neîngrijit. Avea un zâmbet ușor pe buze, dar ochii lui priveau o țintă nedeterminată.

— Iată-l pe domnul Goodnow, spuse dr. Burgess.

— Domnule Goodnow, eu sunt doctorul Robert Cole.

Zâmbetul rămase același. Ochii nu îl vedeau.

— Nu poate vorbi, spuse dr. Burgess.

Cu toate astea, Șaman se ridică de pe scaun și se apropie de el.

— Domnule Goodnow, ai fost vreodată Eliwood Patterson?

— N-a mai vorbit de peste un an, spuse răbdător dr. Burgess.

— Domnule Goodnow, ai ucis-o dumneata pe femeia indiană pe care ai violat-o în Golden's Crossing? Când ai fost acolo pentru Ordinul Drapelului cu Stele și Dungi?

Doctorul Burgess și îngrijitorul se holbară la Șaman.

— Știi unde-l pot găsi pe Hank Cough?

Dar nu primi niciun răspuns.

— E sifilide. O parte din creierul său a fost distrusă de pareză, spuse dr. Burgess.

— De unde știți că nu se preface?

— Noi îl vedem aici tot timpul și știm. De ce s-ar preface cineva ca să ajungă să trăiască așa?

— Cu ani în urmă, acest om a luat parte la o crimă îngrozitoare, inumană. Nu-mi place să văd cum scapă de pedeapsă, spuse Șaman cu un ton amar.

David Goodnow începuse să scoată sunete nearticulate. Doctorul Burgess îl privi și clătină din cap.

— Nu cred că a scăpat de pedeapsă, spuse el.

Șaman a fost condus înapoi prin saloane și către ușă, unde dr. Burgess îi ură politicos la revedere și menționă că azilul primea cu bucurie pacienți de la medicii din Illinois-ul de vest. Se depărtă de locul acela, clipind în lumina strălucitoare a soarelui. Duhorile orașului erau mirosuri plăcute, prin

contrast. Capul îi vâjâia și merse pe jos câteva străzi, adâncit în gânduri.

Simțea că a ajuns la un capăt de drum. Unul dintre oamenii care o distruseseră pe Makwa-ikwa era mort. Celălalt, din câte tocmai văzuse, era prizonier într-un iad pământean, iar despre al treilea nu se mai știa nimic.

Miriam Ferocia avusese dreptate, se gândi el. Era timpul să-i lase pe ucigașii Makwei în grija judecății Celui-de-Sus și să se concentreze asupra medicinei și a propriei sale vieți.

Luă un tramvai cu cai până în centrul orașului și un alt tramvai cu cai până la Spitalul Chicago, care îi aminti de cum îl văzu de spitalul său din Cincinnati. Era un spital bun și spațios, cu aproape cinci sute de paturi. Când ceru să-i vorbească directorului medical și îi explică scopul său, a fost tratat cu o plăcută curtoazie.

Medicul-șef îl duse la un chirurg senior și cei doi îi împărtășiră opinia lor privind echipamentul și dotarea de care ar avea nevoie un spital mic. Administratorul spitalului îi recomandă firme care ar putea oferi marfă la prețuri rezonabile. Și Șaman vorbi cu menajera-șefă despre numărul de cearșafuri necesare pentru a menține fiecare pat curat. Își notă cu grijă totul în carnețelul său.

Puțin înainte de ora trei, când se întoarse la Palmer's Illinois House Hotel, Rachel era așezată în hol, așteptându-l. Din clipa în care îi văzu fața, știu că avusese o zi bună.

— S-a terminat, compania nu mai e de acum responsabilitatea mea, spuse ea.

Îi mai spuse că avocatul făcuse o treabă minunată pregătind actele necesare și mare parte a banilor obținuți din vânzare fuseseră depuși pentru Hattie și Joshua.

— Ei, bine, trebuie să sărbătorim, spuse el, și dispoziția cenușie în care se afla după activitățile din dimineața aceea se topi ca prin farmec.

Luară prima trăsură frumoasă dintr-un lung șir aflat în fața hotelului.

Șaman nu dori să vadă sala de concerte sau noile docuri. Un singur lucru îl interesa la Chicago.

— Arată-mi locurile pe care le știai când locuiai aici, spuse el.

— Dar va fi așa de plictisitor!

— Te rog.

Așa că Rachel se aplecă în față și dădu indicații vizitiului și porniră.

La început a fost stânjenită când îi arătă magazinul de instrumente de unde cumpărase corzi și un arcuș nou pentru vioara ei și reparase cheile. Dar începu să-i placă după aceea să identifice magazinele de unde își cumpăra pantofii și pălăriile și croitorul de cămăși unde comandase câteva pentru ziua tatălui ei. Merseră vreo douăzeci de blocuri, până îi arătă un edificiu impunător și îi spuse că era Congregația Sinaiului.

— Aici cântam în cvartetul meu joia și veneam la slujbe în serile de vineri. Aici ne-am căsătorit eu și Joe.

Era sinagoga *Kehilath Anshe Maarib,* unde mătușa lui Joe, Harriet Ferber, era membră marcantă.

— Cu patru ani în urmă, Joe și câțiva alți membri s-au desprins de sinagogă și au fondat Sinaiul, o congregație de iudaism reformat. Au renunțat la mare parte din ritualuri și tradiții și au creat aici un scandal enorm. Mătușa Harriet a fost furioasă, dar ruptura n-a fost atât de gravă și am rămas apropiați. Când a murit după un an, am botezat-o pe Harriet cu numele ei.

Îl îndrumă pe vizitiu spre un cartier de căsuțe mici, dar confortabile și, pe strada Tyler, îi arătă o casă cu acoperiș de țigle cafenii.

— Aici am locuit.

Șaman își aminti cum arăta ea atunci și se aplecă înainte, încercând să și-o imagineze pe

fetița din memoria sa în casa aceea.

La cinci case mai departe erau mai multe magazine.

— O, trebuie să ne oprim! spuse Rachel. Părăsiră trăsurica și intrară într-o băcănie care mirosea a mirodenii și a sare, unde un bătrân cu barbă albă și fața rumenă, aproape la fel de mare ca Șaman, veni spre ei, strălucind de încântare în timp ce-și ștergea mâinile pe șorț.

— Doamnă Regensberg, ce bine-mi pare să vă revăd!

— Mulțumesc, domnule Freudenthal. Și eu mă bucur să vă văd. Aș vrea să iau câte ceva să-i duc mamei acasă.

Cumpărară mai multe varietăți de pește afumat, măsline negre și o bucată mare de halva cu alune. Băcanul îi aruncă lui Șaman o privire pătrunzătoare.

— *Ehr is nit ah Yiddisheh*[25], observă el către ea.

— *Nein,* spuse ea. Apoi, cum era de așteptat o explicație. *Ehr is ein guten freind*[26].

Șaman n-avea nevoie să cunoască limba ca să înțeleagă despre ce era vorba. Simți o umbră de resentiment, dar realiză aproape imediat că întrebarea bătrânului făcea parte din realitatea care venea cu ea, ca și Hattie și Joshua. Când el și Rachel fuseseră copii într-o lume inocentă, existau puține diferențe de combătut, dar acum erau adulți și diferențele trebuiau acceptate.

Așa că, atunci când ea primi pachetele de la băcan, el îi zâmbi bătrânului.

— O zi bună, domnule Freudenthal, spuse și o urmă pe Rachel afară din magazin.

Duseră pachetele la hotel. Era vremea cinei și Șaman înclina spre sala de mese a hotelului, dar Rachel spuse că știe un loc mai bun. Îl duse la Parkman Cafe, un mic restaurant la ceva distanță de mers pe jos de hotel. Era neostentativ și avea prețuri medii, dar mâncarea și serviciul erau bune.

După cină, când el o întrebă ce dorea să facă mai departe, ea spuse că vroia să se plimbe pe malul lacului.

Briza adia dinspre apă, dar căldura verii se întorsese pentru scurtă vreme în aer. Cerul era acoperit cu stele strălucitoare și luna era în ultimul pătrar, dar era prea întuneric pentru el ca să-i vadă gura, așa că nu vorbiră.

Cu o altă femeie acest fapt l-ar fi făcut să se simtă neliniștit, dar știa că Rachel lua tăcerea lui drept firească din lipsa vizibilității.

Se plimbară pe faleza de lângă lac până ea se opri sub un felinar și arătă în față la un șuvoi de lumină galbenă.

— Aud o muzică încântător de proastă, o mulțime de talgere!

Când ajunseră la locul luminat, li se dezvălui o priveliște ciudată, o platformă rotundă, cât locul de muls dintr-un grajd, pe care erau fixate animale pictate. Un bărbat slab, cu o față brăzdată de vreme, învârtea o manetă mare.

— E o cutie muzicală? întrebă Rachel.

— *Non,* e *un carrousel.* Fiecare alege un animal și călărește pe el, *tres drole, tres plaisant,* spuse omul. Fiecare rundă – douăzeci de cenți, domniță.

Rob stătu pe un urs cafeniu. Rachel, pe un cal pictat într-un roșu îndoielnic. Francezul mormăi, învârti maneta și începură imediat să se rotească.

În centrul caruselului era atârnat un inel de un stâlp, deasupra unei tăblițe care spunea că oricine putea prinde inelul în timp ce era așezat pe un animal în mișcare va căpăta un tur pe gratis. Cu siguranță că era în afara razei majorității călăreților, dar Șaman își întinse trupul lung. Când francezul îl văzu pe Șaman încercând să prindă inelul, mișcă maneta mai repede și caruselul prinse viteză, dar Șaman apucă inelul la a doua încercare.

Câștigă mai multe runde pe gratis pentru Rachel, dar în curând proprietarul ceru o pauză ca să-și odihnească brațul, iar Șaman coborî de pe

ursul său și preluă maneta, învârti din ce în ce mai repede și calul cei roșu trecu de la trap la galop. Rachel își aruncă părul pe spate și țipă râzând ca un copil când trecu pe lângă el, cu dinții ei albi strălucind. Nu era nimic copilăresc în atracția pe care o exercita asupra lui. Nu numai Șaman era vrăjit; francezul arunca priviri fascinate în timp ce își strângea lucrurile să închidă.

— Sunteți ultimii clienți din 1864, îi spuse lui Șaman. E *fini* pentru sezon. În curând va veni înghețul.

Rachel rămase călare pentru unsprezece runde. Era evident că îl ținuseră prea târziu pe proprietar; Șaman îi dădu bacșiș când plăti și acesta îi dărui lui Rachel un vas din sticlă albă pe care era pictat un buchețel de trandafiri.

Se întoarseră la hotel ciufuliți de vânt și zâmbind.

— M-am simțit așa de bine, spuse ea la ușa camerei 306.

— Și eu. Înainte să mai apuce să spună altceva, ea îl sărută ușor pe obraz și ușa de deschise și se închise în urma ei.

În propria lui cameră, el stătu întins pe pat o oră întreagă, complet îmbrăcat. În cele din urmă se sculă și coborî cele două etaje. Ei îi luă ceva timp să răspundă la ciocănitul lui în ușă. Aproape că-și pierduse curajul și se întorsese să plece, dar în cele din urmă ușa se deschise și ea apăru în cămașă. Stătură privindu-se unul pe altul.

— Intri tu sau ies eu? spuse ea. El văzu că era nervoasă.

Intră în camera ei și închise ușa.

— Rachel, spuse, dar ea îi acoperi gura cu mâna.

— Când eram o fetiță, îmi plăcea să merg pe Poteca Lungă și să mă opresc într-un anume loc perfect unde pădurea merge până aproape de râu, pe partea tatălui meu, la granița dintre fermele noastre. Îmi spuneam că tu o să crești repede și o

să construiești o casă acolo și o să mă salvezi de la măritișul cu un bărbat bătrân cu dinții stricați, îmi imaginam copiii noștri, un fiu ca tine și trei fiice cu care tu ai fi fost iubitor și plin de răbdare, lăsându-le să meargă la școală și să stea cu noi până ce vor fi pregătite să ne părăsească.

— Te-am iubit toată viața mea.

— Știu, spuse ea și, în timp ce el o sărută, degetele ei începură să-i desfacă nasturii de la cămașă.

Lăsară lampa aprinsă, ca ea să-i poată vorbi și ca să se vadă unul pe altul.

După ce făcură dragoste, ea adormi la fel de ușor ca o pisică și el stătu treaz și o privi cum respira. În cele din urmă ea se trezi și făcu ochii mari când îl văzu.

— Chiar după ce am devenit soția lui Joe… chiar și după ce am devenit mamă, am continuat să visez la tine.

— Într-un fel, am știut. De asta a fost și mai greu.

— Mi-e teamă, Șaman!

— De ce, Rachel?

— Ani de zile am îngropat orice speranță cu privire la noi… știi ce face o familie evreiască, dacă cineva se căsătorește în afara credinței? Acoperă oglinzile cu pânze și intră în doliu. Spune slujba pentru morți.

— Nu-ți fie teamă. O să le explicăm și vor înțelege.

— Și dacă n-or să înțeleagă niciodată?

El simți un junghi de frică, dar întrebarea trebuia înfruntată.

— Dacă n-or să înțeleagă, atunci va trebui să iei o decizie, spuse.

Se priviră unul pe altul.

— Niciun fel de resemnare toată viața… pentru niciunul din noi, spuse Rachel. Corect?

— Corect.

Înțeleseră că făcuseră un angajament, mai serios decât orice alt legământ și se lipiră unul de altul și se strânseră în brațe, ca și cum fiecare s-ar fi agățat de o stâncă salvatoare.

Ziua următoare, în trenul ce mergea spre vest, discutară.

— Am nevoie de timp, spuse Rachel.

Când el întrebă cât de mult timp, ea spuse că vroia să-i spună personal tatălui ei, nu într-o scrisoare.

— N-ar trebui să dureze mult. Toți simt că războiul e aproape sfârșit.

— Te-am așteptat atâta vreme. Cred că mai pot să aștept acum, spuse el. Dar nu vreau să mă întâlnesc cu tine pe ascuns. Vreau să vin să te iau de acasă și să ieși cu mine. Și vreau să petrec timp cu Hattie și Joshua, ca să ne cunoaștem bine.

Rachel zâmbi și înclină din cap.

— Da, spuse și îl luă de mână.

Era așteptată de Lillian la Rock Island. Șaman coborî la Moline și se duse la grajd să-și ia calul. Călări în susul râului treizeci de mile și trecu râul Mississippi la Clinton, Iowa, cu feribotul. În noaptea aceea rămase la Randall Hotel, într-o cameră bună, cu cămin de marmură și apă curentă rece și fierbinte. Hotelul avea în spate o privată minunată de cinci etaje din cărămidă, accesibilă de la toate nivelele. Dar în ziua următoare scopul vizitei sale se dovedi o dezamăgire, când se duse să inspecteze Spitalul Inman. Era mic, ca spitalul plănuit pentru Holden's Crossing, dar era murdar și prost întreținut, o lecție despre ceea ce nu trebuie să faci. Șaman scăpă de acolo cât putu de repede și plăti căpitanul unei bărci să-i ducă pe el și pe Boss pe râu până la Rock Island.

O ploaie rece începu să cadă în timp ce călărea spre Holden's Crossing, dar se încălzi cu gândul la Rachel și la viitor.

Când ajunse în cele din urmă acasă și după ce se ocupă de cal, intră în bucătărie și o găsi pe mama sa stând foarte dreaptă pe marginea scaunului ei obișnuit. Era evident că abia îl aștepta să se întoarcă, fiindcă vorbele îi țâșniră de pe buze de cum îl văzu intrând:

— Fratele tău trăiește. E prizonier de război, spuse Sarah.

65

O telegramă

Lillian Geiger primise în ziua precedentă o scrisoare de la soțul ei. Jason scria că văzuse numele caporalului Alexander Bledsoe pe o listă cu prizonieri de război confederați. Alex fusese capturat de forțe unioniste pe 11 noiembrie 1862 la Perryville, Kentucky.

— Din cauza asta Washington-ul nu a răspuns scrisorilor noastre în care întrebam dacă au un prizonier Alexander Cole, spuse Sarah. A folosit numele primului meu soț.

Șaman era exuberant.

— Cel puțin poate fi încă în viață! O să scriu imediat, să aflu unde îl țin!

— Asta ar dura luni. Dacă e încă în viață, a fost prizonier timp de aproape trei ani. Jason scrie că în lagărele de prizonieri condițiile sunt îngrozitoare, în ambele tabere. Spune că ar trebui să încercăm să-l scoatem pe Alex imediat.

— Atunci o să mă duc personal la Washington.

Dar mama lui clătină din cap.

— Am citit în ziar că Nick Holden vine la Rock Island și Holden's Crossing să vorbească în favoarea realegerii lui Lincoln. Du-te la el și roagă-l să te ajute să-ți găsești fratele.

Șaman era nedumerit.

— De ce ne-am duce la Nick Holden în loc de propriul nostru congresman sau senator? Tata îl disprețuia pe Holden, fiindcă a contribuit la distrugerea Saukilor.

— Nick Holden este probabil tatăl lui Alex, spuse ea calmă.

Pentru o clipă, Șaman a fost ca lovit de trăsnet.

— … Am crezut întotdeauna… Vreau să spun, Alex crede că tatăl lui natural e cineva pe nume Will Mosby.

Mama lui îl privi. Era foarte palidă, dar avea ochii uscați.

— Nu aveam decât șaptesprezece ani când a murit primul meu soț. Eram singură într-o baracă în mijlocul preriei, în locul care e acum ferma Schroeder. Am încercat să duc singură gospodăria, dar nu aveam puterea necesară. Pământul m-a biruit repede. Nu aveam bani. Nu existau slujbe și erau foarte puțini oameni în împrejurimi pe vremea aceea. La început m-a găsit Will Mosby. Era un criminal și pleca pentru perioade lungi, dar când se întorcea, era întotdeauna plin de bani. Apoi a început să vină Nick.

Erau amândoi bărbați frumoși, cu farmec. La început, am crezut că nu știau unul de altul, dar când am rămas însărcinată s-a dovedit că știau amândoi și că fiecare pretindea că celălalt e tatăl.

Lui Șaman i-a fost greu să vorbească.

— Nu te-au ajutat deloc?

Ea avu un zâmbet amar.

— Nu cât să se observe. Cred că Will Mosby mă iubea și în cele din urmă s-ar fi însurat cu mine, dar ducea o viață fără odihnă, primejdioasă și și-a ales tocmai momentul acela ca să se lase ucis. Nick s-a ținut deoparte, deși întotdeauna am avut convingerea că el e tatăl lui Alex. Alma și Gus au venit și au cumpărat pământul și bănuiesc că a știut că ei mă vor întreține.

Când am născut, Alma era acolo, dar biata de ea se pierde mereu în situații de urgență și a trebuit să-i spun eu ce să facă. După ce s-a născut Alex, câțiva ani am avut o viață foarte proastă. La început m-au lăsat nervii, apoi stomacul, și după asta am făcut pietre la rinichi. Clătină din cap. Tatăl tău mi-a salvat viața. Până să apară el, nu am crezut că pe lume există bărbați buni și gentili.

Adevărul e că am păcătuit. Când tu ți-ai pierdut auzul, am știut că eram pedepsită pentru greșeala mea și că eu eram vinovată și abia suportam să stau în preajma ta. Te iubeam așa de mult și conștiința mă rodea așa de tare! Se întinse și îi atinse fața. Îmi pare rău că ai avut o mamă așa de slabă și de păcătoasă.

Șaman îi prinse mâna.

— Nu, nu ești slabă și păcătoasă, ești o femeie puternică și ai avut nevoie de curaj adevărat ca să supraviețuiești. Ca să nu mai spunem că ți-a trebuit curaj ca să-mi spui povestea asta. Surditatea mea nu e din vina ta, Ma. Dumnezeu nu vrea să te pedepsească. N-am fost niciodată mai mândru de tine și nici nu te-am iubit mai mult ca acum.

— Îți mulțumesc, Șaman, spuse ea și atunci, când o sărută, obrazul ei era ud.

Cu cinci zile înainte de sosirea lui Nick Holden în Rock Island, Șaman îi lăsă un bilet la președintele Comitetului Republican districtual. În el spunea că dr. Robert Jefferson Cole ar fi recunoscător pentru prilejul de a discuta cu comisionerul Holden într-o problemă de mare și urgentă importanță.

În prima zi a turneului politic, Șaman se duse la casa imensă a lui Nick din Holden's Crossing, unde un secretar dădu din cap când își spuse numele.

— Comisionerul vă așteaptă, spuse omul, și îl conduse pe Șaman în birou.

Holden se schimbase de ultima oară de când îl văzuse Șaman. Era viguros, dar părul său cărunt se împuținase și o țesătură de vene îi apăruse în colțurile nasului, însă era încă un bărbat bine și afișa siguranța de sine ca pe un costum de haine bine croit.

— Ei, pe Dumnezeu, tu ești cel mic, cel mai tânăr, nu-i așa? Și ești doctor acum? Mă bucur cu adevărat să te văd. Să-ți spun ce, simt nevoia de un

prânz bun, țărănesc. Vino cu mine la cantina Annei Wiley și lasă-mă să-ți ofer un dejun a la Holden's Crossing!

Șaman citise destul de curând jurnalul tatălui său, așa că îl vedea pe Nick prin ochii și rândurile lui Rob J. și ultimul lucru pe care l-ar fi dorit era să împartă pâinea cu el. Dar știa de ce se află acolo, așa că suportă să fie târât la cantina pensiunii de pe Strada Principală, în trăsura lui Nick. Bineînțeles, trebuiră să coboare mai întâi la magazinul general, unde Șaman aștept până ce Nick dădu mâna cu fiecare om de pe prispă, ca un bun politician, și se asigură că fiecare făcu cunoștință cu „bunul meu prieten, doctorul nostru".

La sala de mese, Anna Wiley făcu multă zarvă în jurul lor și Șaman a fost nevoit să mănânce friptura ei la cuptor, care era bună, și plăcintă cu mere, care era ordinară. Și în cele din urmă ajunse să-i spună lui Nick Holden despre Alex.

Holden ascultă fără să-l întrerupă, apoi dădu din cap.

— A fost prizonier trei ani, nu-i așa?

— Da, domnule. Dacă e încă în viață.

Nick scoase un trabuc din buzunarul interior al hainei și îi oferi și lui. Când a fost refuzat, mușcă un capăt și și-l aprinse, suflând mici rotocoale de fum spre Șaman.

— De ce ai venit la mine?

— Mama s-a gândit că o să fii interesat, spuse Șaman.

Holden îi aruncă o privire și dădu din cap. Zâmbi.

— Tatăl tău și cu mine… Știi, când eram tineri, am fost buni prieteni. Am petrecut timpuri grozave împreună.

— Știu, spuse rece Șaman. Ceva în tonul său îl avertiză pe Nick să renunțe la subiect. Acesta dădu din nou din cap.

— Ei, bine, spune-i mamei tale că îi transmit numai bine. Și mai spune-i că mă voi ocupa personal de această problemă.

Rob îi mulțumi. Când ajunse acasă scrise congresmanului și senatorului lor, rugându-l să-l ajute să-l găsească pe Alex.

La câteva zile după întoarcerea de la Chicago, atât Șaman, cât și Rachel le comunicară mamelor lor că se hotărâseră să fie împreună.

Sarah subție din buze când auzi, dar dădu din cap fără surprindere.

— Vei fi foarte bun cu copiii ei, cum a fost și tatăl tău cu Alex. Dacă o să ai și tu copii cu ea, vor fi botezați?

— Nu știu, Ma. Încă n-am ajuns acolo.

— Eu aș discuta despre asta dacă aș fi în locul vostru.

A fost tot ce avu să-i spună despre relația lui cu Rachel.

Rachel în schimb nu a fost atât de norocoasă. Ea și mama ei se certau adesea. Lillian era politicoasă cu Șaman când venea la ei, dar nu-i arătă niciun pic de căldură. El îi lua pe Rachel și pe copii cu trăsurica de câte ori era posibil, dar natura conspiră împotriva lui și vremea se strică. Așa cum vara venise devreme și fierbinte, aproape fără primăvară, la fel iarna căzu prematur peste prerie în anul acela. Luna octombrie a fost înghețată. Șaman găsi în grajd patinele tatălui său; le cumpără copiilor patine „duble” de la Haskin’s și îi luă să patineze pe Mlaștina Bizonului, acum înghețată, dar era prea frig pentru jocuri în aer liber, în ziua alegerilor căzu zăpada. Lincoln a fost reales fără probleme și, în ziua de optsprezece ale lunii, un viscol se abătu asupra orașului Holden’s Crossing și pământul se acoperi de un strat alb care avea să dureze până primăvară.

— Ai observat paralizia lui Alden? îl întrebă mama sa pe Șaman într-o dimineață.

De fapt, el îl urmărea pe Alden de ceva vreme.

— Are boala Parkinson, Ma.

— Ce Dumnezeu e asta?

— Nu știu ce provoacă tremuratul, dar boala afectează controlul asupra mușchilor.

— O să-l omoare?

— Uneori provoacă moartea, dar nu prea des. Mai probabil că o să se înrăutățească încet. Poate că va cădea în pat.

Sarah înclină bărbia.

— Păi, bietul de el e prea bătrân și bolnav ca să mai conducă ferma. Va trebui să ne gândim să-l punem șef pe Doug Penfield și să mai angajăm pe cineva să-l ajute. Putem să ne permitem?

Îl plăteau pe Alden cu douăzeci și doi de dolari pe lună și pe Doug Penfield cu zece. Șaman făcu rapid în minte niște calcule și aprobă din cap.

— Și ce se va întâmpla cu Alden?

— Păi, o să stea în baraca lui și o să avem grijă cum trebuie de el, bineînțeles. Dar va fi greu să-l convingem să nu mai facă munca grea.

— Cel mai bun lucru ar fi să-l rogi să facă alte treburi mici, care să nu ceară prea mult efort, spuse ea vicleană și Șaman a fost de acord.

— Cred să am o treabă de-asta pentru el chiar acum, zise el.

În seara aceea, duse „scalpelul lui Rob *J.*” în baraca lui Alden.

— Are nevoie de ascuțit, nu-i așa? spuse Alden, luându-i-l din mână.

Șaman zâmbi.

— Nu, Alden, îl păstrez eu singur ascuțit. E un bisturiu chirurgical care a fost în familia mea timp de secole. Tatăl meu mi-a spus că în casa mamei sale era păstrat într-o ramă acoperită de sticlă, agățată de perete. Mă întrebam dacă n-ai putea face o ramă pentru mine.

— Nu văd de ce n-aș putea. Alden răsuci scalpelul între degete. Bună bucată de oțel, asta.

— Este. Are o margine minunată.

— Aș putea să-ți fac un cuțit ca ăsta, dacă te interesează încă unul.

Șaman se arătă intrigat.

— Ai vrea să încerci? Ai putea face unul cu o lamă mai lungă și mai îngustă?

— Nu cred că e o problemă, spuse Alden, și Șaman se strădui să nu observe cum îi tremura mâna când îi înapoie scalpelul.

Era foarte greu să fie atât de aproape de Rachel, și totuși atât de departe. Nu exista niciun loc în care să poată face dragoste. Se afundau în zăpada mare din pădure, unde se luau în brațe unul pe altul ca niște urși și schimbau săruturi înghețate și mângâieri grosolane cu mănușile. Șaman deveni prost dispus și morocănos și observă că lui Rachel îi apăruseră cercuri negre sub ochi.

Când se despărțea de ea, Șaman făcea plimbări lungi, într-o zi își croi drum pe Poteca Scurtă și observă că porțiunea din monumentul funerar al Makwei-ikwa care ieșea din zăpadă era crăpată. Vremea aproape șterse semnele ca feriga pe care tatăl său și Alden le săpaseră în lemn.

Simți testamentul furios al Makwei ridicându-se din pământ, prin stratul de zăpadă. Cât era imaginația sa, cât conștiința?

Am făcut tot ce-am putut. Ce mai pot face în plus? În viața mea sunt mai multe decât faptul că tu nu-ți poți găsi odihna, îi spuse el nervos și se întoarse, înotând prin zăpadă, înapoi spre casă.

În după-amiaza aceea se duse acasă la Betty Cummings, care avea reumatism sever la amândoi umerii. Își legase calul și se îndrepta spre ușa din spate când văzu, chiar lângă magazie, o urmă dublă și o serie de semne ciudate.

Sări peste un morman înghețat și îngenunche să se uite mai bine.

Urmele din zăpadă erau de formă triunghiulară. Se scufundau în suprafață vreo opt centimetri și

variau ușor în adâncime.

Aceste răni triunghiulare în albul zăpezii erau lipsite de sânge și erau mai multe decât unsprezece.

Rămase îngenuncheat, cu ochii la ele.

— Doctore Cole?

Doamna Cummings ieșise afară și se aplecă peste el, cu fața îngrijorată.

Spuse că urmele erau făcute de bețele de schi ale fiului ei. Își făcuse schiurile și bețele din fildeș. Ascuțind vârfurile până deveniseră punctiforme.

Erau prea mari.

— E totul bine, doctore Cole?

Ea se înfioră și își strânse șalul pe lângă umeri și el a fost dintr-o dată rușinat că ținea în frig o bătrână reumatică.

— Totul e perfect, doamnă Cummings, spuse și se ridică, urmând-o în bucătăria caldă.

Alden făcuse treabă bună cu suportul pentru scalpelul lui Rob J. Îl făcuse din stejar și obținuse de la Sarah o rămășiță de catifea albastră pe care să monteze bisturiul.

— N-am găsit însă o bucată de sticlă mai veche. A trebuit să cumpăr una nouă de la Haskins. Sper că e bine.

— E mai mult decât bine. Șaman era foarte încântat. O să-l agăț în holul din față, spuse.

A fost însă și mai încântat să vadă scalpelul pe care Alden i-l făcuse urmându-i instrucțiunile.

— L-am turnat dintr-o bucată veche de fier. Mai e destul oțel acolo pentru încă două-trei cuțite, dacă te mai interesează.

Șaman se așeză cu creion și hârtie și desenă un cuțit de sondare și o furcă de amputație.

— Crezi că ai putea să le faci?

— Fără îndoială.

Șaman îl privi gânditor.

— În curând o să avem aici un spital, Alden. Asta înseamnă că o să avem nevoie de

instrumente, paturi, scaune – tot felul de lucruri din astea. Cum ar fi să iei pe cineva să te ajute să faci toate astea pentru noi?

— Păi, mi-ar face plăcere, dar… Nu cred că o să am timp.

— Da, văd. Dar dacă am angaja pe cineva să muncească la fermă cu Doug Penfield și ei doi să se întâlnească doar de două ori pe săptămână cu tine ca să le spui ce să facă?

Alden se gândi, apoi dădu din cap.

— Ar fi bine.

Șaman ezită.

— Alden… cum stai cu memoria?

— La fel de bună ca a ta, presupun.

— Te rog, spune-mi cât îți amintești de bine unde era fiecare în ziua în care a fost omorâtă Makwa-ikwa.

Alden oftă din greu și ridică ochii spre cer.

— Încă te preocupă, văd. Dar, după câteva rugăminți, cooperă. Păi, să încep cu tine. Erai adormit în pădure, din câte mi s-a spus. Tatăl tău era plecat să-și viziteze pacienții. Eu eram la Hans Grueber să-l ajut să taie porcul în schimbul boilor lui pe care ne lăsa să-i folosim la arat și însămânțat, iar acum la fertilizat câmpul… Ia să vedem, cine a mai rămas?

— Alex. Mama mea. Luna și Cel-Ce-Vine-Cântând.

— Păi, Alex era plecat undeva, la joacă, la pescuit, nu știu. Mama ta și Luna… îmi amintesc, curățau cămara, pregătind-o pentru atârnatul cărnii când aveam să tăiem și noi porcul. Indianul cel mare muncea cu turma și mai târziu în pădure. Se înclină spre Șaman. Cum ți se pare memoria mea?

— Jason a fost cel care a găsit-o pe Makwa. Cum și-a petrecut Jay ziua?

Alden era indignat.

— Ei, ei, de unde dracu’ vrei să știu? Dacă vrei să afli despre Geiger, întreab-o pe nevastă-sa.

Șaman dădu din cap.

— Cred că așa o să fac, zise.

Dar când se întoarse în casă, toate celelalte gânduri i-au fost alungate din minte, fiindcă mama lui îi spuse că venise călare Carroll Wilkenson cu un mesaj pentru el. Venise la oficiul de telegraf din Rock Island.

Degetele lui tremurau la fel de rău ca ale lui Alden când rupse plicul. Suna ca un mesaj concis, de afaceri:

Caporalul Alexander Bledsoe, Regimentul 34 Louisiana Puști Călare, în prezent întemnițat ca prizonier de război în Tabăra de prizonieri Elmira, New York. Vă rog, căutați-mă, dacă vă mai pot ajuta în vreun fel. Noroc. Nicholas Holden, Cms al S. U.A., Afaceri Indiene.

66

Tabăra Elmira

În biroul președintelui de la bancă, Charlie Aderson privi la suma de pe cererea de retragere și strânse din buze.

Deși erau banii lui Șaman, el îi spuse fără ezitare lui Aderson motivul pentru care și-i retrăgea, fiindcă știa că putea avea încredere în bancher.

— Voi avea nevoie de fonduri ca să-l ajut. Aderson dădu din cap și ieși din birou. Când se întoarse, aduse un teanc de bancnote într-un mic săculeț de pânză. Avea și o centură pentru bani pe care i-o întinse lui Șaman.

— Un mic dar din partea băncii pentru un prețuit patron. Împreună cu urările noastre din inimă și câteva sfaturi, dacă ne permiteți. Păstrați banii în centură și purtați-o direct pe piele, sub haine. Aveți pistol?

— Nu.

— Păi, ar trebui să cumpărați unul. Aveți ceva distanță de mers și sunt o grămadă de indivizi periculoși care ar ucide fără să stea pe gânduri pentru atâția bani.

Șaman îi mulțumi bancherului și puse centura și banii într-o mică plasă de pânză pe care o adusese cu el. Călărea în josul Străzii Principale când își dădu seama că avea un pistol, Coltul 44 pe care tatăl său îl luase de la un confederat mort ca să împuște un cal și pe care îl adusese acasă din război. În mod normal, lui Șaman nu i-ar fi trecut prin minte să călătorească înarmat, dar nu-și putea permite riscul de a fi oprit în a-l găsi și ajuta pe Alex, așa că întoarse calul și călări înapoi până la

magazinul Haskins, unde cumpără o cutie de muniție pentru 44. Gloanțele și revolverul erau grele și ocupau loc în singura valiză pe care și-o luă în afară de geanta medicală, când părăsi Holden's Crossing în dimineața următoare.

Luă un vapor în jos pe râu până la Cairo și apoi porni spre est pe calea ferată. De trei ori trenurile lui avură lungi întârzieri sau au fost oprite ca să facă loc trenurilor cu trupe. Trecură patru zile și nopți de călătorie grea. Zăpada dispăruse când plecase din Illinois, dar nu și iarna, iar frigul aprig care stăpânea în vagoanele ce se clătinau îi pătrunse lui Șaman până la oase. Când ajunse în cele din urmă la Elmira era epuizat de călătorie, dar nu zăbovi să facă baie sau să-și schimbe hainele înainte de a încerca să-l vadă pe Alex, fiindcă simțea nevoia irezistibilă să se asigure că fratele lui era în viață.

La ieșirea din gară trecu de o caleașcă elegantă și luă în schimb o trăsurică, fiindcă se putu așeza lângă vizitiu ca să audă ce-i spune. Acesta îi comunică mândru că populația orașului ajunsese la cincisprezece mii. Parcurseră un orășel plăcut, cu case mici, până la un cartier din marginea Elmirei, și în josul străzii Water, de-a lungul unui râu pe care omul spuse că îl numeau Chemung River. În curând, ajunseră la gardul de lemn al închisorii.

Vizitiul era mândru de așezământul local și își exersă talentul de ghid. Îi spuse lui Șaman că gardul era construit din scânduri „din partea locului", înalte de douăsprezece picioare, și străjuia douăzeci și opt de acri unde trăiau peste zece mii de confederați captivi.

— Au fost până la douăsprezece mii de rebeli aici pe la început, zise el.

Îi arătă că la patru picioare de vârful gardului era o pasarelă pe care patrulau santinelele.

Mânară în josul străzii West Water, unde antreprenorii făcuseră din tabără o grădină

zoologică umană. Un turn de lemn înalt de trei etaje, cu scări ce duceau la o platformă suspendată, permitea oricui dădea cincisprezece cenți să se uite peste gard la bărbații prizonieri.

— Inițial au fost două turnuri aici. Și o grămadă de standuri cu răcoritoare. Vindeam prăjituri, biscuiți, alune, limonade și bere celor care priveau prizonierii. Da' blestemata de armată le-a închis.

— Păcat.

— Mda. Vrei să te oprești și să urci să arunci o privire?

Șaman clătină din cap.

— Lasă-mă la intrarea principală a taberei, te rog.

La poartă era o santinelă de culoare cu un aer foarte milităros. Se părea că majoritatea santinelelor erau negri. Șaman urmă un soldat până la camera comandamentului, unde se prezentă unui sergent și ceru permisiunea să vadă un prizonier pe nume Alexander Bledsoe.

Sergentul se sfătui un timp cu un locotenent care stătea la un birou într-un oficiu mititel, apoi ieși bombănind că sosise un mesaj de la Washington în ceea ce-l privea pe dr. Cole, ceea ce îl făcu pe Șaman să se gândească mai îngăduitor la Nicholas Holden.

— Vizitele n-au voie să depășească nouăzeci de minute.

I se spuse că soldatul îl va conduce la fratele său în cortul Opt-C, așa că îl urmă pe negru peste ierburile înghețate adânc în mijlocul taberei. Oriunde întorcea privirea erau prizonieri, neliniștiți, mizerabili, prost îmbrăcați. Înțelese imediat că erau pe jumătate morți de foame. Văzu doi bărbați stând în fața unui butoi întors cu fundul în sus și jupuind un șobolan.

Trecură pe lângă o serie de barăci de lemn. În spatele barăcilor erau șiruri de corturi, iar în spatele corturilor un spațiu liber, care era în mod evident folosit ca latrină în aer liber, fiindcă cu cât

Șaman se apropia mai tare, cu atât creștea duhoarea.

În cele din urmă, soldatul negru se opri în fața unui cort.

— Ăsta e Opt-C, spuse el, și Șaman îi mulțumi.

Înăuntru găsi patru bărbați cu fețele ciupite de ger.

Nu-i cunoștea și primul său gând a fost că unul dintre ei purta același nume cu Alex și că bătuse atâta drum pentru o confuzie de identitate.

— Îl caut pe caporalul Alexander Bledsoe.

Unul dintre prizonieri, un bărbat-băiat ale cărui mustăți negre erau mult prea mari pentru fața lui scheletică, făcu un gest spre ceva ce părea a fi un morman de zdrențe. Șaman se apropie cu fereală, de parcă s-ar fi așteptat să dea peste un animal feroce sub cârpele murdare – două pungi de mâncare, o bucată de tapiserie, ceva ce poate fusese cândva o haină.

— Îi ținem fața acoperită din cauza frigului, spuse cel cu mustața neagră și se întinse și dădu la o parte una dintre pungi.

Era fratele său și, totuși, nu era el. Șaman ar fi putut trece pe lângă el pe stradă fără să-l recunoască, fiindcă Alex era enorm de schimbat. Era foarte slab și vârsta îi fusese săpată pe față de experiențe la care Șaman nici nu voia să se gândească. Șaman îi luă mâna. Alex deschise ochii și se uită fix la el, fără să-l recunoască.

— Bigger, spuse Șaman, și nu reuși să continue.

Alex clipi din ochi uluit. Apoi trezirea se târî încet în mintea lui și își făcu loc ca fluxul ce pune stăpânire pe un țărm ros de ape și începu să plângă.

— Ma și Pa?

Au fost primele cuvinte pe care i le spuse Alex și Șaman minți imediat și instinctiv.

— Sunt amândoi bine.

Frații stătură ținându-se de mâini. Erau așa de multe de spus, atâtea întrebări și răspunsuri, încât

la început nu putură scoate niciun cuvânt. În curând, cuvintele îi veniră pe buze lui Șaman, dar Alex nu putu ține pasul. În ciuda excitării sale, începu să alunece înapoi în somn, fapt care îi arătă lui Șaman cât de bolnav era.

Se prezentă celorlalți patru bărbați, aflând la rândul său numele lor. Berry Womack din Spartamburg, Carolina de Sud, scurt și vânjos, cu păr blond, lung, murdar. Fox J. Byrd din Charlottesville, Virginia, care avea o față somnoroasă și piele cutată, de parcă ar fi fost cândva mult mai gras. James Joseph Waldron din Van Buren, Arkansas, agitat, inimos și cel mai tânăr dintre ei, nu mai mare de șaptesprezece ani, ghici Șaman. Și Barton O. Westmoreland din Richmond, Virginia, băiatul cu mustață mare, care îi strânse mâna cu putere și îi spuse lui Șaman să-l numească Buttons.

În timp ce Alex dormea, Șaman îl examină.

Nu mai avea piciorul stâng.

— … A fost împușcat?

— Nu, domnule, spuse Buttons. Eram cu el. Mai mulți dintre noi au fost transferați aici cu trenul din tabăra de prizonieri de la Point Lookout, Maryland, pe 16 iulie… Și, în Pennsylvania, la Sholola, a avut loc un accident de tren oribil… Patruzeci și opt de prizonieri de război și șaptesprezece paznici federali au fost uciși. I-au îngropat pur și simplu în câmp lângă calea ferată, ca după o bătălie.

Optzeci și cinci dintre noi am fost răniți. Piciorul lui Alex a fost zdrobit așa de tare, că i l-au tăiat direct. Eu am avut mare noroc, doar un umăr scrântit.

— Fratele tău s-a simțit destul de bine un timp, zise Berry Womack. Jimmie-Joe i-a făcut o cârjă și se mișca binișor cu ea. El era sergentul-medical în cortul ăsta și a avut grijă de noi toți. Ne-a spus că a învățat ceva medicină din ce-a văzut la tatăl său.

— Îi spunem Doc, spuse Jimmie-Joe Waldron.

Când Șaman ridică piciorul lui Alex, văzu că el era sursa necazurilor fratelui său. Amputația fusese prost făcută. Piciorul nu era încă cangrenat, dar jumătate din ciotul înfășurat în zdrențe era nevindecată; sub cicatrice, era puroi…

— Ești doctor cu adevărat? întrebă Waldron când văzu stetoscopul. Șaman răspunse că e. Puse diafragmul stetoscopului pe pieptul lui Alex pentru Jimmie-Joe și a fost ușurat să afle din raportul lui Waldron că plămânii erau curați. Dar Alex era febril și pulsul său era slab și filiform.

— Toată tabăra e pestilențială, domnule, spuse Buttons. Varicelă. Febre de tot felul. Malarie, mai multe varietăți de friguri. Ce crezi că nu e în regulă cu el?

— Piciorul lui e mortificat, spuse Șaman cu voce grea.

Era evident că Alex mai suferea și de malnutriție și de frig, ca și ceilalți din cort. Îi spuseră lui Șaman că unele corturi aveau sobe de tablă și câteva pături, dar cele mai multe nu aveau niciuna nici alta.

— Ce mâncați?

— Dimineața, fiecare primește o bucată de pâine și o bucată mică de carne proastă. Seara, o bucată de pâine și o ceașcă din ceea ce ei numesc supă, apa în care a fiert carnea proastă de dimineața, spuse Buttons Westmoreland.

— Fără legume?

Ei clătinară din cap, dar el știa dinainte răspunsul. Semnele de scorbut îl izbiseră de cum intrase în tabără.

— Când am sosit aici, eram zece mii, spuse Buttons. Tot aduc mereu prizonieri, dar din cei zece mii de la început n-am mai rămas decât cinci mii. Sunt foarte ocupați cu morții și au un cimitir enorm chiar lângă tabără. Mor cam douăzeci și cinci pe zi.

Șaman se așezase pe pământul rece și ținea mâinile lui Alex, privindu-i fața. Alex dormea

întruna, prea adânc.

În cele din urmă, paznicul băgă capul în cort și îi spuse că se sfârșise timpul.

În camera comandamentului, sergentul ascultă impasibil cum Șaman se prezentă ca medic și îi descrise simptomele fratelui său.

— Aș dori să mă lăsați să-l iau acasă. Știu că dacă va rămâne prizonier, va muri.

Sergentul scotoci într-o cutie și scoase o fișă, pe care o studie.

— Fratele dumitale nu poate fi eliberat pe cuvânt de onoare. Aici a fost „inginer". Așa le spunem noi celor care au încercat să sape un tunel ca să evadeze.

— Tunel! se miră Șaman. Cum a putut să sape? Nu mai are decât un picior.

— Are două mâini. Și înainte de a veni la noi, a evadat dintr-o altă tabără și a fost recapturat.

Șaman încercă să rămână rațional.

— Nu asta ai fi făcut și dumneata? Nu asta ar face orice bărbat de onoare?

Dar sergentul clătină din cap.

— Avem regulile noastre.

— Pot să-i aduc câteva lucruri?

— Nimic ascuțit sau de metal.

— E cumva vreo pensiune prin apropiere?

— E una, opt mile la vest de intrarea principală. Închiriază camere, spuse sergentul, iar Șaman îi mulțumi și își recuperă bagajele.

De îndată ce Șaman se află în camera închiriată și scăpă de gazda sa, scoase o sută cincizeci de dolari din centură și îi puse în buzunarul hainei. Găsi un vizitiu care se arătă bucuros să-l ducă la oraș pe noul chiriaș pentru o taxă. La oficiul de telegraf, Șaman îi trimise un mesaj lui Nick Holden la Washington. *Alex e grav bolnav. Trebuie asigurată eliberarea lui sau va muri. Rog ajutor.*

Găsi un grajd mare și închirie un cal și o căruță cu coviltir.

— Pe o zi sau pe o săptămână? întrebă grăjdarul. Șaman închirie pe o săptămână și plăti în avans.

Magazinul general era mai mare decât Haskin's și își umplu căruța cu lucruri pentru oamenii din cortul lui Alex: lemn de foc, pături, un pui umplut, o bucată de șuncă afumată, șase pâini, doi săculeți de cartofi, un sac de ceapă, varză.

Sergentul făcu ochii mari când văzu „cele câteva lucruri" pe care Șaman le adusese fratelui său.

— Deja ți-ai folosit cele nouăzeci de minute pe ziua de azi. Te rog, descarcă ce-ai adus și pleacă.

În cort, Alex dormea încă. Dar pentru ceilalți a fost ca un Crăciun din vremurile bune. Își chemară și vecinii. Bărbații din vreo duzină de corturi veniră și luară legume și lemne de foc. Șaman ar fi vrut ca lucrurile pe care le adusese să însemne o diferență reală pentru bărbații din cortul Opt-C, dar ei aleseră să împartă cu alții aproape tot.

— Aveți o oală? îl întrebă pe Buttons.

— Da, dom'le! Buttons scoase o oală imensă, foarte uzată.

— Gătiți o supă din carne de pui, ceapă, varză, cartofi și puțină pâine. Contez pe voi să-i dați să bea din ea cât mai multă posibil.

— Da, dom'le, așa o să facem! spuse Buttons.

Șaman ezită. O cantitate alarmantă din mâncare dispăruse deja.

— Mai aduc mâine. Încercați să mai păstrați ceva și pentru aici, în cort.

Westmoreland dădu din cap sobru. Amândoi erau conștienți de condiția neformulată cu voce tare care fusese subînțeleasă și acceptată: mai presus de orice, Alex trebuia hrănit. Gazda lui Șaman îi umplea mereu carafa cu apă și îi spunea să bea, cu atâta plăcere în voce, de parcă i-ar fi oferit vin. Apa avea gust plăcut, dar nu era cu nimic deosebită, după părerea lui Șaman.

— Chiar și fântânile din tabăra de prizonieri au apă excelentă. Asta nu e puțin lucru. Fratele tău a

fost cumva la Point Lookout, ca mulți alții din tabără?

Șaman dădu din cap.

— O să-ți spună că apa de la Point Lookout era otravă.

Șaman nu se putu abține să nu-i spună că, în ciuda apei minunate, un mare număr de prizonieri mureau în tabăra Elmira.

Gazda dădu din cap.

— Apa singură nu poate asigura sănătatea. Principala prioritate a Guvernului e să susțină războiul, nu să hrănească prizonierii.

Oftă și îi mărturisi confidențial că toată lumea știa că tabăra avea un chirurg care era un prost exemplu pentru profesiunea doctorului Cole și era posedat de demoni care îl făceau să consume multe dintre doctoriile pe care guvernul le furniza pentru prizonieri.

— Trebuie să încerci să-l scoți pe fratele dumitale de acolo cât mai curând posibil.

Când se duse din nou în tabără în dimineața următoare, Alex dormea și Jimmie-Joe îl veghea. Jimmie-Joe îi spuse că mâncase mare parte din supă.

Când Șaman îi aranjă păturile, Alex se trezi speriat și Șaman îl bătu pe umăr.

— E-n regulă, Bigger. E doar fratele tău.

Alex închise ochii din nou, dar după un moment vorbi.

— Bătrânul Alden mai trăiește?

— Da.

— Bine… Alex deschise ochii și văzu stetoscopul ieșind din traista medicală. Ce faci cu traista lui Pa?

— … Am împrumutat-o, spuse răgușit Șaman. Acum sunt și eu doctor.

— Nu mai spune! zise Alex, de parcă erau copii și se lăudau cu lucruri imaginare.

— Da, sunt, răspunse el și își zâmbiră unul altuia înainte ca Alex să adoarmă din nou.

Îi luă pulsul lui Alex fără să-l bage de fapt în seamă, știind că nu poate face nimic acum în legătură cu el. Trupul nespălat al lui Alex puțea în general, dar când Șaman descoperi bontul amputat și se aplecă să-l miroasă, simți că inima i se prăbușește. Lunga experiență alături de tatăl său și apoi alături de Lester Berwyn și Barney Megowan îl învățase că nu era nimic bun în legătură cu ce unii chirurgi mai puțin luminați numeau „puroiul lăudabil”. Șaman știa că puroiul într-o incizie sau într-o rană însemna adesea începutul otrăvirii sângelui, abceselor sau cangrenei. Știa ce trebuie făcut, dar știa că nu o poate face într-o tabără de prizonieri. Își acoperi fratele cu două dintre păturile noi și stătu acolo ținându-i mâinile și privindu-i fața.

Când soldatul îl dădu afară după o oră și jumătate, Șaman mână calul închiriat și căruța spre est pe șoseaua ce se întindea de-a lungul râului Chemung. Ținutul era mai deluros ca Illinois și mai împădurit. Cinci mile mai jos de marginea orașului ajunse la un magazin general a cărui firmă spunea că e al lui Barnard. Înăuntru, cumpără câțiva pesmeți și o bucată de brânză drept masă de prânz, apoi mâncă și două bucăți de plăcintă cu mere bună și bău două cești de cafea. Când îl întrebă pe proprietar despre locuri de înnoptat în zonă, acesta îl îndemnă să meargă la doamna Pauline Clay în josul drumului, lângă satul Wellsburg.

Casa se dovedi a fi mică și nezugrăvită, înconjurată de pădure. Patru tufe de trandafiri erau înfășurate în saci de făină și legați cu sfoară ca să nu înghețe. O tăbliță mică pe stâlpul porții spunea: „Camere”.

Doamna Clay avea o față deschisă, prietenoasă. Îl compătimi imediat când auzi de fratele lui și îi arătă camera. Tăblița ei ar fi trebuit să fie la singular, observă el imediat, fiindcă nu erau decât două dormitoare.

— Fratele dumitale ar putea lua camera de oaspeți, iar dumneata ai lua-o pe a mea. Eu dorm des pe canapea.

A fost evident luată prin surprindere când el îi spuse că vroia să închirieze întreaga casă.

— O, mi-e teamă că… Dar făcu ochii mari când el îi dezvălui cât era dispus să plătească. Spuse deschis că o văduvă care se luptă cu existența de ani de zile nu poate refuza o asemenea generozitate și că s-ar putea muta în casa surorii ei din sat în perioada cât frații Cole vor ocupa casa ei.

Șaman se întoarse la magazinul lui Barnard și cumpără provizii din belșug, iar în timp ce le căra în casă în după-amiaza aceea, doamna Clay se muta deja.

În dimineața următoare, sergentul a fost morocănos și ostentativ de rece, dar era evident că armata auzise câte ceva de la Nick Holden sau poate de la unii dintre prietenii lui.

Sergentul îi dădu lui Șaman o hârtie tipărită care conținea o eliberare formală pe cuvânt de onoare, în care se promitea că, în schimbul libertății lui Alex, „subsemnatul nu va mai purta niciodată arme împotriva Statelor Unite ale Americii”.

— Pune-l pe fratele tău să semneze asta și poți să-l iei.

Șaman se arătă îngrijorat.

— Poate nu va fi în stare să semneze.

— Ei bine, regula spune că trebuie să-și dea cuvântul, altfel nu e eliberat. Nu-mi pasă cât e de bolnav, dacă nu semnează, nu pleacă nicăieri.

Așa că Șaman duse cerneală și un toc în cortul Opt-C și avu o conversație cu Buttons în fața cortului.

— Va semna Alex hârtia asta dacă poate s-o facă?

Westmoreland se scărpină pe bărbie.

— Păi, mulți sunt dornici s-o semneze ca să scape de aici, alții o consideră o înjosire. Nu știu ce simte fratele tău.

Cutia în care fusese varza era aruncată pe pământ lângă cort, așa că Șaman o întoarse cu fundul în sus și puse pe ea hârtia și călimara. Înmuie tocul și scrise repede în josul paginii: Alexander Bledsoe.

Buttons dădu din cap aprobator.

— Așa e bine, doctore Cole. Dă-i naibii fundul afară din iadul ăsta.

Șaman îi puse pe toți colegii de cort ai lui Alex să scrie pe o hârtie numele și adresa celor dragi și promise că le va scrie să le comunice că oamenii erau în viață.

— Crezi că poți să treci scrisorile dincolo de linii? întrebă Buttons Westmoreland.

— Cred că da, o dată ce ajung acasă.

Lăsă hârtia sergentului și se grăbi să-și ia bagajul de la pensiune. ÎI plăti pe argat să umple căruța cu fân moale și mână înapoi în tabără. Un sergent negru și un soldat îi supravegheară pe prizonieri cum îl încărcară pe Alex în căruță și îl acoperiră cu pături.

Bărbații din cortul Opt-C îi strânseră mâna lui Șaman și își luară la revedere de la camaradul lor.

— Pe curând, Doc!

— La revedere, bătrâne Bledsoe!

— Dă-i dracului pe toți!

— Fă-te bine!

Alex, ai cărui ochi rămaseră închiși, nu le răspunse.

Sergentul îi goni și soldatul se urcă pe capră și luă frâiele, mânând calul până la poarta principală a taberei. Șaman îi studie fața întunecată, serioasă, și zâmbi, amintindu-și ceva din jurnalul tatălui său.

— Ziua Jubileului, spuse.

Soldatul a fost întâi uimit, apoi zâmbi și el, arătându-și dinții albi, frumoși.

— Cred că ai dreptate, omule, spuse și îi trecu frâiele.

***

Osiile căruței erau uzate. Așezat în fân, Alex a fost zdruncinat. Țipă de durere și gemu când Șaman trecu de poartă și întoarse în șosea.

Calul duse căruța dincolo de turnul de observație, dincolo de zidurile închisorii. De pe pasarelă, un soldat cu pușcă îi privi țintă în timp ce se depărtau.

Șaman ținu calul la pas. Nu putea merge repede fără a-l tortura pe Alex, dar se mișca încet și fiindcă nu vroia să atragă atenția asupra lor. Într-un mod irațional, se simțea ca și când în orice moment lungul braț al Armatei Statelor Unite avea să ajungă și să-l tragă pe fratele lui înapoi și nu respiră de-a binelea până când zidurile închisorii nu dispărură complet din vedere și trecură de linia orașului, ieșind din Elmira.

67

Casa din Wellsburg

Casa doamnei Clay era primitoare. Era atât de mică, încât nu avu prea multe de învățat despre ea și îi deveni repede familiară, de parcă Șaman s-ar fi aflat acolo dintotdeauna.

Făcu un foc iute în sobă, încât fierul forjat al căminului se înroși imediat, apoi încălzi apă în cele mai mari vase de gătit ale doamnei Clay și umplu cada, pe care o așeză lângă foc.

Când Alex se trezi așezat în apă ca un bebeluș, ochii i se lărgiră de plăcere.

— Când ai făcut ultima oară o baie adevărată?

Alex clătină încet din cap. Șaman înțelese că era atâta timp de-atunci, încât nu-și mai amintea. Nu îndrăzni să-l lase pe Alex să stea în apă să se înmoaie, de frică să nu înghețe și să se îmbolnăvească pe măsură ce se răcea apa, așa că îl spălă cu o cârpă și săpun, încercând să ignore că Alex avea coastele ieșite și tari ca marginea căzii sub cârpă și având grijă să fie cât mai delicat posibil cu piciorul mortificat.

După ce îl scoase pe fratele lui din baie, îl așeză pe o pătură lângă foc și îl șterse bine cu un prosop, apoi îl îmbrăcă într-o cămașă de noapte din flanelă. Cu câțiva ani în urmă, a-l căra pe fratele său în brațe în sus pe scări ar fi fost o sarcină dificilă, dar Alex slăbise atât de mult, încât nu întâmpină nicio dificultate.

De îndată ce Alex a fost așezat pe pat în camera de oaspeți, Șaman trecu la treabă. Știa exact ce are de făcut. Nu avea niciun rost să mai aștepte, iar întârzierea putea fi periculoasă.

Scoase totul din bucătărie, cu excepția mesei și a unui scaun, îngrămădind celelalte scaune și chiuveta uscată în hol. Apoi frecă pereții, podeaua, tavanul, masa și scaunul cu apă fierbinte și săpun tare. Spălă instrumentele chirurgicale și le întinse pe scaun, la distanță mică de masă, ca să-i fie la îndemână. La sfârșit își tăie unghiile scurt și se spălă pe mâini.

Când îl aduse din nou jos pe Alex și îl puse pe masă, fratele lui părea atât de vulnerabil, încât pentru o clipă Șaman a fost zguduit. Era foarte sigur în legătură cu ceea ce făcea, în afară de asta. Adusese cu el cloroform, dar nu era prea sigur asupra cantității pe care trebuia s-o folosească, fiindcă trauma și malnutriția îl slăbiseră pe Alex atât de mult.

— Ce? se plânse amețit Alex, zăpăcit de transportul repetat.

— Respiră adânc, Bigger.

Stropi cu cloroform și ținu conul deasupra feței lui Alex, cât de mult timp îndrăzni. Te rog, Doamne, se gândi el.

— Alex! Mă auzi? Șaman îl ciupi pe Alex de braț, îl bătu ușor pe obraz, dar acesta dormea adânc.

Șaman n-avu nevoie să se gândească sau să plănuiască. Se gândise deja pe îndelete și plănuise totul cu grijă, își alungă toată emoția din minte și se așternu să facă ceea ce trebuia.

Vroia să păstreze cât de mult posibil din picior, tăind în același timp suficient cât să se asigure că porțiunea înlăturată va conține tot țesutul și osul infectat.

Făcu prima incizie circulară opt centimetri mai jos de inserția cvadricepsului și prepară un lambou bun pentru ciotul rămas, oprindu-se din tăiat numai ca să lege venele safene mare și mică, venele tibiale și vena peronieră. Tăie tibia cu aceleași mișcări ca cel care taie un vițel. Tăie apoi și fibula

și partea infectată a piciorului a fost complet separată – o treabă corectă, curată.

Șaman făcu un bandaj strâns cu fețe curate, ca să asigure un bont cu o formă corespunzătoare. După ce termină și asta, îl sărută pe Alex, care era încă inconștient, și îl duse înapoi în pat.

Un timp stătu pe marginea patului și își privi fratele, dar nu apăru niciun semn de complicații, nu greață sau vomă, nici strigăte de durere. Alex dormea din greu, ca un muncitor care își merită odihna.

În cele din urmă Șaman scoase afară din casă bucata de picior tăiată, înfășurată într-un șervet, împreună cu o cazma pe care o găsise în pivniță. Se duse în pădurea din spatele casei și încercă să îngroape segmentul amputat, dar pământul era înghețat bocnă și cazmaua aluneca pe suprafața sticloasă. În cele din urmă, adună lemne și făcu o movilă, ca să ofere bucății de picior un funeraliu viking. Puse bucata de carne deasupra și îngrămădi și mai multe crengi peste ea și le stropi cu gaz din lampă. Când aprinse un chibrit, focul izbucni. Șaman rămase în apropiere cu spatele sprijinit de un copac, cu ochii uscați și cuprins de o emoție înfiorătoare, convins că în cea mai bună dintre lumi un om n-ar trebui să taie și să ardă piciorul fratelui său mai mare.

***

Sergentul din camera de serviciu a taberei de prizonieri era familiarizat cu ierarhia militară din regiunea sa și știa că acest sergent-major gras, cu pieptul ca un butoi, nu era staționat în Elmira. În mod obișnuit i-ar fi cerut unui soldat venit din altă parte să raporteze unitatea în care făcea serviciul militar, dar atitudinea acestui bărbat și mai ales ochii lui spuneau clar că se afla aici ca să obțină informații și nu ca să le furnizeze.

Sergentul știa că sergenții-majori nu erau niște dumnezei, dar era perfect conștient de faptul că ei conduceau armata. Cei câțiva care erau cei mai

bine priviți în armată ar fi putut aranja foarte bine un post bun sau, dimpotrivă, unul de pedeapsă într-un fort izolat. Puteau băga sau scoate un om din armată și puteau clădi sau distruge cariere. În lumea reală a sergentului, un sergent-major era mai înfricoșător decât un ofițer, așa că se grăbi să fie amabil.

— Da, domnule, Saru Majuh, spuse vioi, după ce examină fișele. L-ați scăpat pentru doar o zi și ceva. Tipul ăsta e bolnav rău. Nu mai are decât un picior. Fratele lui e un doctor, îl cheamă Cole. L-a luat de aici într-o căruță ieri dimineață.

— În ce direcție a luat-o?

Sergentul îl privi și clătină din cap.

Grăsanul mormăi, scuipând pe podeaua curată. Părăsind camera de serviciu, încălecă pe frumoasa sa iapă cafenie de cavalerie și mână spre poarta principală a închisorii. O zi avans nu însemna nimic, când fratele ducea cu el un invalid. Nu era decât o șosea; n-o puteau lua decât într-o direcție sau în cealaltă. Alese să o ia spre nord-vest. Din când în când, de câte ori trecea pe lângă un magazin sau o fermă sau alt călător, se oprea și făcea cercetări. În felul acesta trecu prin satul Horseheads, apoi prin satul Big Flats. Nimeni din cei cu care vorbi nu-i văzuse pe oamenii pe care îi căuta.

Sergentul-major era un cercetaș cu experiență. Știa că atunci când o urmă e atât de invizibilă, cel mai probabil că e o urmă greșită. Așa că întoarse calul și porni în direcția opusă. Trecu de tabăra de prizonieri și de orașul Elmira. Două mile mai departe, un fermier își aminti că văzuse căruța lor. La alte două mile de marginea orașului Wellsburg ajunse la un magazin general.

Înăuntru, proprietarul zâmbi când îl văzu pe soldatul gras apropiindu-se grăbit de sobă.

— Frig, nu-i așa?

Când sergentul-major ceru o cafea neagră, i-o servi dând din cap.

Dădu din nou din cap când omul îi puse întrebarea.

— A, desigur. Au tras la doamna Clay, o să vă spun cum să ajungeți acolo. Un tip tare simpatic, doctorul Cole. A venit pe-aici să cumpere mâncare și altele. Prieteni de-ai dumitale, nu?

Sergentul-major zâmbi.

— O să-mi facă plăcere să-i văd, zise.

În noaptea ce urmă operației, Șaman stătu pe scaun lângă patul fratelui său și ținu lampa aprinsă toată noaptea. Alex dormi, dar somnul său a fost neliniștit, torturat de durere.

Spre zori, Șaman ațipi și el pentru scurt timp. Când deschise ochii în lumina cenușie, îl văzu pe Alex uitându-se la el.

— Hei, Bigger.

Alex își trecu limba peste buzele uscate și Șaman aduse apă și îi susținu capul cât bău, lăsându-l să ia doar câteva înghițituri.

— Mă întrebam… zise Alex în cele din urmă.

— Ce?

— Cum o să mai pot… să-ți trag un șut în fund… fără să cad în nas?

Ce bucuros a fost Șaman să-i vadă din nou zâmbetul șmecheresc!

— Ai mai ciopârțit ceva din piciorul meu, nu-i așa?

Ochii lui Alex erau acuzatori, ceea ce îl duru pe Șaman, care se simțea epuizat.

— Da, dar în schimb am salvat altceva, cred.

— Ce anume?

— Viața ta.

Alex căzu pe gânduri, apoi dădu din cap. După o clipă adormi din nou.

În prima zi după operație, Șaman schimbă pansamentul de două ori. De fiecare dată mirosi bontul și îl examină, terifiat că ar putea descoperi duhoarea sau semnele de infecție, fiindcă văzuse

mulți murind infectați la câteva zile de la amputație. Dar nu era niciun miros, iar țesutul roz de deasupra tăieturii părea neafectat.

Alex aproape că nu avea febră, dar avea puțină energie și Șaman nu se încrezu prea mult în puterea de recuperare a fratelui său. Începu să petreacă mult timp în bucătăria doamnei Clay. La jumătatea dimineții îi dădu lui Alex puțină șuncă, iar la prânz un ou fiert. La scurt timp după prânz, afară începură să cadă fulgi albi, deși. Zăpada acoperi curând pământul, așa că Șaman făcu o trecere în revistă a proviziilor pe care le făcuse și decise să facă un drum cu căruța până la magazin, în caz că urmau să rămână înzăpeziți. Într-un scurt interval în care Alex se trezi, îi explică ce avea de gând să facă, iar acesta dădu din cap că a înțeles.

Era plăcut să mergi prin pădurea mută, înzăpezită. Motivul real pentru care plecase era să cumpere o potârniche pentru supă; spre dezamăgirea lui, Barnard nu avea potârniche de vânzare, dar avea niște carne de vită frumoasă din care putea face o supă hrănitoare, iar Șaman îi spuse că se va descurca și cu ea.

— Prietenul vostru v-a găsit? întrebă vânzătorul, tăind grăsimea de pe carne.

— Prieten?

— Soldatul acela. I-am spus cum să ajungă de aici la casa doamnei Clay.

— A! Când a fost asta?

— Ieri, cu vreo două ore înainte să închid. Un bărbat mare, gras. Barbă neagră. Multe trese, spuse atingându-i brațul. N-a venit? Se uită la Șaman îngustând ochii. Cred că n-am făcut rău că i-am spus unde sunteți?

— Nu, sigur că nu, domnule Barnard. Oricine ar fi fost, probabil că s-a decis că nu mai are timp să ne viziteze și a plecat mai departe.

Ce mai vroia armata acum? se gândi Șaman părăsind magazinul.

La jumătatea drumului spre casă avu dintr-o dată sentimentul că e privit. Rezistă tentației de a se întoarce pe capră și de a se uita îndărăt, dar în câteva minute opri calul și coborî să-și facă de lucru la o roată. În același timp, aruncă o privire lungă în urma lui.

Era greu să vezi ceva prin ninsoarea deasă dar vântul răscoli fulgii într-o spirală înaltă și Șaman văzu că un călăreț îl urmărea, la distanță.

Când ajunse acasă, îl găsi bine pe Alex. Deshămă calul și îl băgă în grajd și descărcă apoi căruța. Se duse să pună carnea pe sobă să fiarbă în apă, cu cartofi, morcovi, ceapă și napi.

Era îngrijorat. Se întreba dacă să-i dezvăluie lui Alex ce aflase și în cele din urmă se așeză pe pat și îi spuse.

— Așa că s-ar putea să primim o vizită din partea armatei, concluzionă el.

Dar Alex clătină din cap.

— Dacă era armata, te-ai fi trezit cu ei la ușă imediat… Unul ca tine, venit să-și scoată o rudă din închisoare, trebuie să fie bine căptușit cu bani. Mai probabil după asta umblă tipul… îmi închipui că n-ai un pistol?

— Ba da.

Se duse și scotoci în traistă după Colt. La insistențele lui Alex, curăță arma sub supravegherea fratelui său și o încărcă, asigurându-se că mai are o încărcătură de rezervă la îndemână. Când puse pistolul pe noptieră, era și mai îngrijorat ca la început.

— De ce mai așteaptă omul ăsta și ne supraveghează?

— Cercetează… se asigură că suntem singuri aici. Studiază lumina lămpii noaptea ca să afle în ce dormitor suntem… lucruri din astea.

— Cred că facem prea mult caz de povestea asta, spuse Șaman încet. Poate tipul care a pus întrebări despre noi e din serviciul de spionaj al

armatei și vrea să se asigure că nu vrem să ajutăm alți prizonieri să evadeze. Probabil că nici n-o să mai auzim vreodată de el.

Alex ridică din umeri. Dar și lui Șaman îi era greu să-și creadă propriile cuvinte. Dacă era să aibă necazuri, ultima situație la care s-ar fi gândit era să fie încolțit în casa asta lângă fratele lui slăbit și proaspăt amputat.

În după-amiaza aceea îi dădu lui Alex lapte cald îndulcit cu miere. Vroia să-l hrănească forțat cu pudinguri sățioase, ca să-și pună carnea la loc pe oase, dar știa că asta îi va lua ceva timp. Alex adormi din nou și, când se trezi după câteva ore, dori să-i vorbească.

Încet, Șaman află ce i se întâmplase după ce plecase de-acasă.

— Eu și Mal Howard am ajuns la New Orleans pe un șlep. Ne-am ciondănit în legătură cu o fată și el a plecat singur să se înroleze în Tennessee. Alex se opri și se uită la fratele lui. Știi ce s-a întâmplat cu Mal?

— Ai lui n-au primit niciun cuvânt.

Alex dădu din cap fără să fie surprins.

— Atunci eram gata să mă întorc acasă. Mai bine o făceam. Dar erau unități de recrutare confederate peste tot, așa că m-am înrolat. Mi-am spus că știu să călăresc și să trag cu pușca, așa că m-am înscris la cavalerie.

— Ai văzut multe lupte?

Alex dădu din cap sobru.

— Destule pentru doi ani. Am fost așa de furios pe mine când am fost capturat în Kentucky! Ne-au ținut într-o închisoare din care putea fugi și un copil. Mi-am așteptat șansa și am șters-o. Am fost liber timp de trei zile, furând mâncare din grădini și alte de-astea. Apoi m-am oprit la o fermă și am cerut ceva de mâncare. O femeie mi-a oferit micul dejun și eu i-am mulțumit ca un gentleman, n-am făcut nicio mișcare nepotrivită către ea, ceea ce a

fost probabil o greșeală! O jumătate de oră mai târziu am auzit haita de câini pe care o puseseră pe urmele mele. Am fugit într-un lan imens de porumb. Porumb verde, înalt, plantat înghesuit, de nu puteam să trec printre rânduri. A trebuit să frâng cocenii ca să-mi fac loc, așa că arăta de parcă trecuse un urs pe-acolo. Am stat în porumb aproape toată dimineața, fugind de câini. Am început să cred că n-aveam să mai ies de-acolo. Apoi am ajuns la capătul opus al lanului și acolo erau doi soldați yankei rânjindu-mi cu puștile ațintite spre mine.

De data asta, federalii m-au trimis la Point Lookout. A fost cea mai groaznică tabără de prizonieri! Mâncare proastă sau deloc, apă rea și te împușcau mortal dacă te prindeau mai aproape de patru pași de gard. Am fost al naibii de bucuros când s-au hotărât să mă mute de-acolo. Dar după aia, bineînțeles, a fost accidentul de tren. Clătină din cap. Nu-mi amintesc decât un zgomot mare, un scrâșnet și o durere în picior. Am fost inconștient un timp, iar când m-am trezit îmi tăiaseră deja piciorul și eram în alt tren, în drum spre Elmira.

— Cum ai reușit să sapi tunelul după ce te-au amputat?

Alex rânji.

— Asta a fost ușor. Am aflat că un grup de băieți săpa un tunel ca să iasă. Mă simțeam destul de bine zilele alea și am preluat și eu un tur de săpat, am săpat două sute de picioare, drept pe sub zid. Ciotul meu nu se vindecase și l-am tot murdărit în tunel. Poate de-asta am avut necazuri cu el după aia. N-am putut pleca și eu cu ei, bineînțeles, dar zece oameni au fugit și n-am auzit să fi fost prins vreunul. Obișnuiam să adorm fericit, cu gândul la cei zece băieți liberi.

Șaman trase aer adânc în piept.

— Bigger, spuse el. Pa e mort.

Alex rămase tăcut o clipă, apoi înclină din cap.

— Cred că am știut de când am văzut traista lui la tine. Dacă ar fi fost în viață și sănătos, ar fi venit el după mine în loc să te trimită pe tine.

Șaman zâmbi.

— Da, ai dreptate.

Îi spuse fratelui său ce se întâmplase cu Rob J. înainte de moarte. În timp ce-i povestea, Alex începu să plângă încetișor și îl luă pe Șaman de mână. Când povestea se termină, stătură liniștiți, cu mâinile încă încleștate. Mult după ce Alex adormise, Șaman stătu acolo și nu-i dădu drumul la mână.

Ninse până spre seară. După căderea nopții, Șaman se duse pe rând la toate ferestrele și se uită afară. Lumina lunii strălucea pe zăpada neatinsă, fără urme.

Până în momentul acela își inventase singur o explicație. Credea că soldatul cel gras fusese trimis să-l caute fiindcă cineva avea nevoie de doctor. Poate că pacientul murise sau își revenise, sau poate că omul găsise alt medic și nu mai avea nevoie de dr. Cole.

Era plauzibil și îl făcea să se simtă mai bine. Îi dădu lui Alex o farfurie de supă groasă la cină, cu un biscuit muiat în ea. Fratele lui adormi liniștit. Șaman se gândise să doarmă în noaptea aceea în patul din camera cealaltă, dar ațipi pe scaun lângă patul lui Alex.

Dimineața devreme – văzu la ceasul de lângă pistolul de pe noptieră că era 2,43 – a fost trezit de Alex. Ochii fratelui său erau sălbatici. Alex se dăduse pe jumătate jos din pat.

— *Cineva sparge o fereastră la parter,* îi mimă Alex cu buzele.

Șaman dădu din cap. Se ridică și luă pistolul, ținându-l cu mâna stângă, o unealtă nefamiliară. Așteptă, cu ochii pe fața lui Alex. Își imaginase Alex? Poate visase? Ușa dormitorului era închisă.

Poate auzise sunetul țurțurilor de gheață care se frângeau?

Dar Șaman stătu nemișcat. Întregul său trup deveni mâna de pe capacul pianului și simți pașii apăsați.

— E înăuntru, șopti el.

Acum începu să simtă cum urca, note ascendente pe scală.

— Urcă scările. O să sting lampa.

Văzu că Alex înțelesese. Ei știau configurația dormitorului, iar intrusul nu, un avantaj în întuneric. Dar Șaman era disperat, fiindcă pe întuneric nu putea vedea buzele lui Alex.

Luă mâna fratelui său și și-o puse pe propriul picior.

— Când auzi că intră în cameră, strânge-mă, îi spuse și Alex dădu din cap.

Unica cizmă a lui Alex era pe podea. Șaman își mută pistolul în mâna dreaptă și cu stânga ridică cizma, apoi se aplecă și suflă în lampă.

Trecu un timp ce păru foarte lung. Nu era nimic altceva de făcut decât să aștepte, încremeniți în întuneric.

În cele din urmă, crăpăturile din jurul ușii dormitorului se schimbară din galben în negru. Intrusul suflase în lampa de pe peretele din hol, ca să nu i se vadă silueta în ușă.

Încolțit în această lume perfect mută, Șaman simți când omul deschise ușa după curentul de aer rece care îl izbi.

Iar mâna lui Alex îl strânse de picior.

Aruncă cizma de-a curmezișul camerei, către peretele opus.

Văzu cele două scântei gemene, una după alta și încercă să îndrepte coltul greu spre locul de unde izbucniseră. Când apăsă pe trăgaci, revolverul îi tresări în mână și își folosi amândouă mâinile ca să țină pistolul în timp ce apăsa pe trăgaci din nou și din nou, simțind zvâcnirile clipind la fiecare scânteie, mirosind respirația diavolului. Când

încărcătura se termină, simțindu-se mai gol și mai vulnerabil ca niciodată, Șaman stătu și așteptă să simtă mușcătura teribilă a focului de răspuns.

— Ești bine, Bigger? întrebă în cele din urmă, ca un prost, incapabil să audă răspunsul. Se precipită spre masă după chibrituri și în cele din urmă aprinse lampa cu mâini tremurânde.

— În regulă? îl întrebă din nou pe Alex, dar acesta îi arătă cu degetul spre omul de pe podea. Șaman era un trăgător prost. Dacă bărbatul ar fi putut, i-ar fi împușcat pe amândoi, dar nu mai putea. Șaman se apropie de el acum de parcă ar fi fost un urs vânat a cărui moarte era incertă. Propria lui acțiune sălbatică era evidentă, fiindcă erau găuri în perete și podeaua era făcută țăndări. Gloanțele intrusului rataseră cizma dar distruseseră sertarul de sus al șifonierului de arțar al doamnei Clay. Omul zăcea pe o parte ca adormit, un soldat gras cu barbă neagră, cu o privire surprinsă pe fața moartă. Unul dintre gloanțe îl nimerise în piciorul drept, chiar la nivelul de unde Șaman tăiase piciorul lui Alex. Celălalt îl lovise în piept, drept în inimă. Când Șaman îi palpă carotida, carnea gâtului era caldă încă, dar pulsul lipsea.

Alex nu mai avea resurse și se prăbuși nervos. Șaman se așeză pe pat și îl strânse în brațe pe fratele său, legănându-l ca pe un copil, în timp ce acesta tremura și plângea.

Alex era sigur că, dacă mortul va fi descoperit, se va întoarce la închisoare. Vroia ca Șaman să-l ducă pe grăsan în pădure și să-l ardă, cum arsese piciorul lui.

Șaman îl îmbărbătă și îl bătu pe spate, dar gândea rece și clar.

— Eu l-am ucis, nu tu. Dacă cineva va avea probleme, nu ești tu acela. Dar omul acesta va fi dat dispărut. Proprietarul magazinului știe că venea la noi și poate că mai știu și alții. Camera asta a suferit stricăciuni și e nevoie de un tâmplar, care nu-și va ține gura. Dacă îl ascund sau îi

distrug cadavrul, risc să fiu spânzurat. N-o să-l mai atingem deloc.

Alex se calmă. Șaman stătu cu el și vorbiră până ce lumina cenușie pătrunse în cameră și putu stinge lampa. Își duse fratele la parter și se culcă pe sofaua din salon, sub pături calde. Umplu soba cu lemne și reîncărcă arma, pe care o așeză pe un scaun lângă Alex.

— Mă întorc cu armata. Pentru numele lui Dumnezeu, te rog, nu împușca pe nimeni până nu te asiguri că nu suntem noi.

Îl privi pe fratele său drept în ochi.

— O să ne chestioneze repetat, pe fiecare separat și împreună. E important să spui adevărul exact în legătură cu totul. În felul ăsta nu vor putea răstălmăci declarațiile noastre. Înțelegi?

Alex dădu din cap și Șaman îl bătu ușor pe obraz și ieși din casă.

Zăpada era până la genunchi și luă căruța. Era un căpăstru agățat în grajd și el îl luă și i-l puse calului și încălecă pe spinarea lui fără șa. O bucată bună după ce trecu de magazinul lui Barnard, a fost greu să înainteze prin zăpada mare, dar după ce intră în Elmira, zăpada fusese bătătorită de tăvăluguri și i-a fost mai ușor.

Se simțea amorțit, și nu de frig. Pierduse pacienți pe care crezuse că-i va salva și asta îl preocupa întotdeauna. Dar nu ucisese niciodată o altă ființă umană.

Ajunse prea devreme la oficiul telegrafic și trebui să aștepte până la șapte să se deschidă. Apoi îi trimise un mesaj lui Nick Holden.

Omorât soldat în legitimă apărare. Rog trimite autorități civile, militare la Elmira imediat, cu asigurările tale privind caracterul meu și al lui Alex Bledsoe Cole. Cu recunoștință, Robert J. Cole.

Se duse direct la biroul șerifului Districtului Steuben și raportă un homicid.

68

Zbaterea în păienjeniș

În scurt timp, casa doamnei Clay se umplu de lume. Șeriful, un bărbat îndesat cu păr cărunt, pe nume Jesse Moore, suferea de dispepsie matinală, se încrunta ocazional și râgâia frecvent. Era însoțit de două ajutoare, iar mesajul său către armată adusese repede cinci militari: un prim-locotenent, doi sergenți și o pereche de soldați. În jumătate de oră, sosi maiorul Olivier P. Poole, un ofițer inimos, cu ochelari și mustață neagră, subțire. Toți se grăbiră să-i dea raportul – era clar că el e șeful.

La început soldații și civilii își petrecură timpul uitându-se la cadavru, tropăind în susul și în josul scărilor cu cizmele lor grele și conversând în șoaptă, cu capetele lipite. Risipiră toată căldura din casă și cărară înăuntru zăpadă și gheață, un dezastru pentru podelele de lemn cernite ale doamnei Clay.

Șeriful și oamenii lui erau atenți, militarii – foarte serioși, iar maiorul – politicos, dar rece.

Sus, în dormitor, maiorul Poole examină găurile de glonț din podea, perete, sertarul dulapului și corpul soldatului.

— Nu-l poți identifica, doctore Cole?

— Nu l-am mai văzut niciodată.

— Presupui că avea intenția să te jefuiască?

— N-am nici cea mai mică idee. Tot ce știu e că am aruncat cizma aceea în peretele camerei pe întuneric și el a tras, iar eu am tras în el.

— Te-ai uitat în buzunarele lui?

— Nu, domnule.

Maiorul se apucă să o facă, punând conținutul buzunarelor soldatului pe pătura de la picioarele

patului. Nu erau prea multe: o cutie de tutun Clock-Time; o batistă mototolită și murdară; șaptesprezece dolari și treizeci și opt de cenți; și o legitimație militară pe care Poole o citi și i-o trecu lui Șaman.

— Numele îți spune ceva?

Legitimația era eliberată sergentului-major Henry Bowman Korff, Comandament, Armata S.U.A., Sectorul de Est, Elizabeth, New Jersey.

Șaman o citi și clătină din cap.

— N-am văzut sau n-am mai auzit de numele ăsta vreodată, spuse onest.

Dar câteva minute mai târziu, când porni să coboare scările, realiză că numele stârnise ecouri îngrijorătoare în mintea sa. Pe la jumătatea drumului își dădu seama de ce.

Niciodată de acum încolo nu va mai fi nevoit să facă speculații privindu-l pe al treilea bărbat care fugise din Holden's Crossing în dimineața în care Makwa-ikwa fusese violată și ucisă. Nu mai trebuia să caute un bărbat gras pe nume „Hank Cough". Hank Cough îl găsise el pe Șaman.

Imediat, medicul legist veni să declare mortul decedat legal. Salutul său către Șaman a fost rece. Toți oamenii din casă îi arătau o opoziție fățișă sau mascată și Șaman îi înțelese sursa. Alex era inamicul lor; luptase împotriva lor, probabil ucisese nordiști și până de curând fusese prizonierul lor de război. Iar acum fratele lui Alex omorâse un soldat unionist în uniformă.

Șaman se simți ușurat când încărcară cadavrul voluminos pe o targă și îl cărară cu greu în jos pe scări și afară din casă.

Atunci abia începu ancheta serioasă. Maiorul se așeză în dormitorul în care avusese loc lupta. Lângă el, pe un alt scaun de bucătărie, un sergent nota interogatoriul. Șaman stătu pe marginea patului.

Maiorul Poole îl întrebă despre convingerile sale și Șaman îi spuse că singurele două organizații în care se înscrisese vreodată erau Societatea pentru abolirea sclaviei în timp ce era la colegiu și Societatea Medicală a Districtului Rock Island.

— Ești un Copperhead[27], doctore Cole?

— Nu sunt.

— N-ai nici măcar o mică simpatie pentru Sud?

— Nu cred în sclavie. Vreau ca războiul să se termine fără alte suferințe pentru ambele părți, dar nu sunt suporter al cauzei Sudului.

— De ce a venit sergentul-major Korff în casa asta?

— N-am idee.

Se hotărâse aproape instantaneu să nu pomenească nimic de crima de demult asupra unei femei indiene în Illinois și de faptul că trei bărbați și o societate politică secretă fuseseră implicați în violul și uciderea ei. Era totul prea vechi, prea tainic. Înțelegea că a dezvălui lumii această poveste ar fi însemnat să-l facă neîncrezător pe acest ofițer de armată antipatic, invitând astfel la o mulțime de riscuri periculoase.

— Ne ceri să acceptăm că un sergent-major din Armata Statelor Unite a fost ucis în timp ce comitea un jaf armat.

— Nu, nu vă cer să acceptați nimic. Domnule maior Poole, credeți că i-am trimis invitație acestui om să spargă un geam în casa mea închiriată, să intre ilegal în camera fratelui meu bolnav și să tragă cu pistolul?

— Atunci de ce a făcut-o?

— Nu știu, spuse Șaman, și maiorul se încruntă la el.

În timp ce Poole îl interoga pe Șaman, în salon locotenentul îl chestiona pe Alex. În același timp, cei doi soldați și ajutoarele șerifului cercetau grajdul și casa, inspectau bagajul lui Șaman, goleau sertare și dulapuri.

Din când în când, se făcea câte o pauză în interogatoriu și cei doi ofițeri se sfătuiau.

— De ce nu mi-ai spus că mama dumitale e sudistă? îl întrebă maiorul Poole pe Șaman după o astfel de pauză.

— Mama mea s-a născut în Virginia, dar a trăit mai mult de jumătate din viață în Illinois. Nu v-am spus asta fiindcă nu m-ați întrebat.

— Acestea au fost găsite în trusa dumitale medicală. Ce sunt, doctore Cole? Poole înșiră pe pat patru bucăți de hârtie. Fiecare are un nume de persoană și o adresă. O persoană sudistă.

— Sunt adresele rudelor colegilor de cort ai fratelui meu din tabăra de prizonieri Elmira. Oamenii aceștia au avut grijă de fratele meu și l-au menținut în viață. Când se va termina războiul, le voi scrie să aflu dacă au supraviețuit. Și, dacă da, le voi mulțumi.

Interogatoriul se continuă la nesfârșit. Adesea, Poole repeta întrebări pe care le mai pusese și Șaman repeta aceleași răspunsuri.

La prânz, oamenii plecară să mănânce la magazinul lui Barnard, lăsându-i în casă pe cei doi soldați împreună cu un sergent. Șaman se duse la bucătărie și găti o supă, apoi îi duse o farfurie lui Alex, care arăta primejdios de epuizat.

Alex îi spuse că nu poate să mănânce.

— Trebuie să mănânci, e felul tău de a continua să lupți! îi spuse Șaman cu voce fierbinte, iar Alex înclină din cap și începu să-și îndese zeama groasă în gură.

După prânz, interogatorii schimbară locurile, maiorul chestionându-l pe Alex, iar locotenentul pe Șaman. La mijlocul după-amiezii, spre iritarea ofițerilor, Șaman ceru o pauză în anchetă și schimbă fără să se grăbească pansamentul lui Alex, în fața unui public numeros.

Spre uimirea lui Șaman, maiorul Poole îl rugă să-i însoțească pe trei dintre soldați la locul din

pădure unde arsese bucata amputată din piciorul lui Alex. Când le arătă locul, săpară în zăpadă și scotociră prin resturile carbonizate până găsiră câteva bucăți albite de tibie și fibulă pe care le puseră într-un șervet și le luară cu ei. Oamenii plecară târziu după-amiază. Casa deveni ușurător de aerisită, dar nesigură și violată. O pătură fusese întinsă pe fereastra spartă. Podelele erau murdare și aerul păstra duhoarea pipelor și a trupurilor lor.

Șaman încălzi supa de came. Spre plăcerea lui, Alex afișă brusc o foame reală și îi dădu fratelui său porții mărite de bere, legume și pâine. Asta îi făcu și lui poftă și, după supă, mâncară și pâine cu unt și cu gem și sos de mere, iar Șaman făcu cafea proaspătă.

Șaman îl cără pe Alex la etaj și îl puse în patul doamnei Clay. Se ocupă de nevoile fratelui său și stătu lângă el până târziu, dar în cele din urmă se duse în camera de oaspeți și căzu epuizat pe pat, încercând să uite că erau urme de sânge pe podea. În noaptea aceea dormiră puțin.

În dimineața următoare nu mai veniră nici șeriful, nici oamenii săi, dar soldații apărură înainte ca Șaman să apuce să strângă resturile micului dejun.

La început, păru că ziua risca să fie o repetare a celei precedente, dar dimineața abia începuse când un bărbat bătu la ușă și se prezentă ca fiind George Hamilton Crockett, un comisioner adjunct al Statelor Unite pentru Afaceri Indiene, staționat în Albany. El se așeză cu maiorul Poole și discutară îndelung, arătându-i ofițerului o serie de hârtii la care reveniră de mai multe ori în cursul conversației lor.

În cele din urmă, soldații își adunară lucrurile și își îmbrăcară mantalele. Conduși de un maior Poole morocănos, se retraseră.

Domnul Crockett mai rămase un timp să vorbească puțin cu frații Cole. Le spuse că fuseseră subiectul unui mare număr de mesaje de

telegraf de la Washington, care sosiseră la biroul lui.

— Incidentul e nefericit. Armatei îi e greu să înghită faptul că a pierdut pe unul de-al ei în casa unui soldat confederat. Sunt obișnuiți să-i ucidă la rândul lor pe confederații care-i ucid.

— Au demonstrat clar intenția asta cu interogatoriul și insistența lor, spuse Șaman.

— Nu aveți de ce să vă temeți. Evidența e prea clară. Calul sergentului-major Korff era legat în pădure, ascuns. Urmele lui în zăpadă mergeau de la cal la fereastra din spatele casei. Sticla spartă, fereastra găsită deschisă. Când i-au examinat corpul, încă mai ținea pistolul, din care se trăseseră două focuri.

În efervescența pasiunilor din vreme de război, o investigație nescrupuloasă poate trece cu vederea dovezi puternice într-un astfel de caz, dar nu când părți interesate importante sunt atente și urmăresc ancheta îndeaproape.

Crockett zâmbi și le transmise salutările călduroase ale onorabilului Nick Holden.

— Comisionerul m-a rugat să vă asigur că va veni personal la Elmira dacă va fi nevoie. Sunt bucuros să-l pot informa că o astfel de călătorie nu va fi necesară.

În dimineața următoare, maiorul Poole îl trimise pe unul dintre sergenți cu mesajul că fraților Cole li se cerea să nu părăsească Elmira până ce investigația nu va fi oficial încheiată. Când sergentul a fost întrebat cât ar putea dura asta, răspunse politicos că nu știe.

Așa că rămaseră în căsuță. Doamna Clay auzise imediat ce se întâmplase și făcuse o vizită cu fața palidă, privind lung, fără un cuvânt, la fereastra spartă și îngrozită la găurile de glonț din podeaua pătată de sânge. Ochii i se umpluseră de lacrimi când văzuse sertarul distrus al dulapului.

— A fost al mamei mele.

— O să am grijă să fie reparat și să fie totul în ordine în casă, spuse Șaman. Ne puteți recomanda un tâmplar?

Ea trimise pe cineva în după-amiaza aceea, un bărbat vârstnic, deșelat, pe nume Bert Clay, văr cu răposatul ei soț. Acesta bombăni, dar se apucă imediat de lucru. Cumpără un geam de dimensiunea potrivită și repară repede fereastra. Stricăciunile din dormitor au fost mai dificile. Scândurile sfărâmate din podea trebuiră înlocuite, iar partea pătată de sânge dată la rindea și relustruită. Bert spuse că va umple găurile din perete cu ghips și va zugrăvi încăperea. Dar când se uită la sertarul dulapului, clătină din cap.

— Nu po' să-l fac. Ăsta e arțar ochi-de-pasăre. Poate că aș putea să găsesc o piesă de felul ăsta pe undeva, dar va fi *scumpă.*

— Fă rost, spuse Șaman zâmbind rece.

Reparațiile durară o săptămână. Când Bert termină, doamna Clay veni și inspectă totul cu atenție. Dădu din cap și îi mulțumi lui Bert și îi spuse că e în ordine, inclusiv sertarul dulapului. Dar a fost rece cu Șaman și el înțelese că locuința ei nu va mai fi niciodată aceeași pentru ea. Toți cei pe care îi întâlnea erau reci. Domnul Barnard nu mai zâmbea și nu mai sporovăia când Șaman se ducea la magazin și văzu cum oamenii îl priveau pe stradă și își spuneau ceva unii altora. Animozitatea generală îl enerva. Maiorul Poole îi confiscase Coltul când începuse ancheta și atât Șaman, cât și Alex se simțeau descoperiți. Șaman se culca seara cu vătraiul și un cuțit de bucătărie pe podea lângă pat și încerca mereu să detecteze vibrațiile produse de eventuali intruși.

La capătul a trei săptămâni, Alex luase în greutate și arăta mai bine, dar era disperat să ajungă departe de locul acesta; au fost ușurați și fericiți când Poole le trimise vorbă că pot pleca. Șaman îi cumpărase fratelui său haine civile și îl ajută să se îmbrace, ridicând pantalonul stâng și

prinzându-l cu un ac, ca să nu-l încurce. Alex încercă să meargă cu ajutorul cârjelor, dar avu dificultăți.

— Simt că o iau într-o parte cu așa de mult din picior lipsă, spuse și Șaman îl asigură că se va obișnui.

Șaman cumpără o roată mare de brânză de la domnul Barnard și o lăsă pe masă pentru doamna Clay, un cadou de îmbunare. Aranjase să returneze căruța și calul grăjdarului la gară și Alex călători până acolo întins pe paie, la fel cum părăsise tabăra de prizonieri. Când sosi trenul, Șaman îl cără în brațe și îl așeză pe un scaun lângă fereastră, în timp ce ceilalți pasageri se uitau fix sau, dimpotrivă, își fereau privirea. Vorbiră puțin, dar când trenul își croi drum afară din Elmira, Alex își puse mâna pe brațul fratelui său, un gest care spunea infinit de mult.

Călătoriră spre casă pe o rută mai la nord decât cea pe care o folosise Șaman ca să vină la Elmira. Șaman ținti spre Chicago în loc de Cairo, fiindcă nu credea că vor mai prinde râul Mississippi neînghețat când aveau să ajungă în Illinois. Călătoria a fost grea. Clătinatul trenului îi provoca lui Alex dureri continue, rebele. Schimbară de mai multe ori trenul și Alex a fost cărat dintr-un vagon în altul în brațele fratelui său. Trenurile aproape că nu veneau și nu plecau niciodată după orar. De mai multe ori, trenul în care se aflau a fost tras pe o linie auxiliară și trebuiră să stea să aștepte trecerea vreunui convoi militar. O dată, pentru aproape cincizeci de mile, Șaman reuși să obțină locuri în fotolii tapițate într-un vagon-salon, dar majoritatea voiajului stătură pe scaune tari de lemn. La vremea când ajunseră în Erie, Pennsylvania, Alex avea pete albe în colțul gurii și Șaman știu că fratele său nu putea suporta să călătorească mai departe.

Luă o cameră la hotel, pentru ca Alex să se poată odihni o vreme pe un pat moale.

În seara aceea, în timp ce-i schimba pansamentul, începu să-i spună lui Alex o parte din lucrurile pe care le aflase din jurnalul tatălui său.

Îi povesti soarta celor trei bărbați care o violaseră și o omorâseră pe Makwa-ikwa.

— Cred că e vina mea că Henry Kroff a venit după noi. Când am fost la azilul din Chicago, unde e ținut David Goodnow, am vorbit prea mult despre criminali. Am întrebat de Ordinul Drapelului cu Stele și Dungi și de Hank Cough și am lăsat impresia că aveam de gând să le fac cât de multe necazuri puteam. Cineva din personal trebuie să fi fost membru al Ordinului – poate toți cei din conducerea azilului sunt fără îndoială că i-au trimis vorbă lui Korff și el s-a hotărât să vină după noi.

Alex tăcu o vreme, apoi privi îngrijorat spre fratele său.

— Dar Șaman… Korff a știut unde să ne caute. Ceea ce înseamnă că cineva din Holden's Crossing l-a informat că ai plecat spre Elmira.

Șaman dădu din cap.

— M-am gândit mult la asta, spuse calm.

Ajunseră la Chicago la o săptămână după ce părăsiseră Elmira. Șaman îi trimise o telegramă mamei sale, spunându-i că îl aduce pe Alex acasă. Îi dezvălui că Alex pierduse un picior și o rugă să-i aștepte la tren.

Când trenul ajunse la Rock Island o oră mai târziu, ea era pe peronul gării cu Doug Penfield. Șaman îl cără pe Alex jos din vagon și Sarah își îmbrățișă fiul plângând, fără un cuvânt.

— Lasă-mă să-l pun jos, e greu, se plânse Șaman în cele din urmă și îl puse pe Alex pe scaunul trăsuricii. Alex plânsese și el.

— Arăți bine, Ma, reuși să spună până la urmă.

Mama lui se așeză lângă el și îl luă de mână. Șaman luă hățurile, iar Doug încălecă pe calul lui, care venise legat în spatele șaretei.

— Unde e Alden? întrebă Șaman.

— A căzut la pat. I-a fost tot mai rău, Șaman, paralizia e mult mai urâtă. Și a alunecat și a căzut rău acum câteva săptămâni, când tăiam gheață pe râu, îi spuse Sarah.

Alex privea în jur nesățios în timp ce mergeau. La fel și Șaman; se simțea ciudat. Așa cum casa doamnei Clay avea să pară de acum încolo diferită pentru stăpâna ei, la fel fusese schimbată și viața lui. De când plecase de acolo omorâse un om. Lumea părea desfigurată.

Când ajunseră acasă la căderea serii, îl puseră pe Alex în vechiul lui pat. El zăcu acolo cu ochii închiși, cu o plăcere imensă pe față.

Sarah gătise pentru întoarcerea fiului risipitor, îl hrăni cu pui fript și piure de cartofi și morcovi. Nici nu terminaseră bine de mâncat când Lillian sosi alergând pe Poteca Lungă, ducând o tavă cu friptură.

— Zilele tale de foame s-au sfârșit! îi spuse lui Alex, după ce îl sărută și îi ură bun-venit acasă.

Îi spuse că Rachel rămăsese cu copiii, dar avea să vină să-l vadă dimineața.

Șaman îi lăsă vorbind, mama sa și Lillian lipite de Alex atât cât le permiteau scaunele. Se duse până la baraca lui Alden. Când intră, Alden dormea și aerul mirosea a whisky prost. Șaman ieși ușor și o luă pe Poteca Lungă. Zăpada fusese bătătorită și înghețase și aluneca pe alocuri. Când ajunse la casa Geiger, prin fereastra din față o văzu pe Rachel citind lângă foc. Când bătu la geam, ea scăpă cartea din mână.

Se sărutară de parcă unul din ei era pe moarte. Ea îl luă de mână și îl trase pe scări până în camera ei. Copiii dormeau câteva uși mai încolo, fratele ei Lionel repara un ham în grajd și mama ei ar fi putut sosi în orice clipă, dar făcură dragoste pe patul lui Rachel cu hainele pe ei, tandru și hotărât, cu o recunoștință disperată.

Când el se întoarse acasă pe potecă, lumea era din nou un loc drept și neted.

69

Numele de familie al lui Alex

Șaman simți un pumnal în inimă când îl văzu pe Alden la treburile fermei. Avea o rigiditate în gât și în umeri pe care n-o avusese când plecase el de acasă și fața lui părea o mască răbdătoare, imobilă, chiar și când crizele de necurmat erau severe. Făcea totul încet și deliberat, ca un om care se mișcă sub apă.

Dar mintea îi era limpede. Îl găsi pe Șaman în adăpostul din grajd și îi dădu caseta pe care o făcuse pentru scalpelul lui Rob J. și pentru noul bisturiu pe care Șaman îl rugase să-l facă. Îl făcu pe Șaman să se așeze și îl puse la curent cu felul în care trecuse ferma prin iarnă – numărul de animale, cantitatea de nutreț consumată, prospectul pentru mieii de primăvară.

— L-am pus pe Doug să ducă lemne tăiate în atelierul de zahăr, ca să putem fierbe sirop de îndată ce începe dezghețul.

— Bine, spuse Șaman. Se întări pentru sarcina neplăcută și îi spuse apoi lui Alden, ca din întâmplare, că îl instruise pe Doug să găsească un muncitor bun care să-i ajute la muncile de primăvară.

Alden dădu încet din cap. Bolborosi un timp lung până își curăță gâtul, apoi scuipă cu grijă.

— Nu mai sunt așa de în putere ca altădată, spuse, de parcă i-ar fi dat cu blândețe o veste nouă.

— Păi, lasă pe altcineva să are în primăvara asta! Nu e nevoie ca șeful fermei să facă munca grea când putem să-i punem pe cei mai tineri să-și folosească mușchii, spuse Șaman, și Alden dădu din nou din cap înainte să iasă din adăpost.

Șaman văzu că îi luă mult timp să înceapă să meargă, ca un om care se hotărăște să urineze, dar nu poate. Dar apoi, când porni, arăta ca și când picioarele lui se mișcau independent cu repezeală, iar restul lui Alden era tras pur și simplu după ele.

Șaman a fost bucuros să se întoarcă la munca sa. Indiferent de cât de corect încercaseră surorile să aibă grijă de pacienții lui, ele nu putuseră ține locul doctorului. Timp de mai multe săptămâni munci din greu, recuperând operațiile amânate și făcând mai multe vizite la domiciliu în fiecare zi decât obișnuise înainte.

Când se opri la mănăstire, Maica Miriam Ferocia îl întâmpină cu căldură și îi ascultă povestea despre întoarcerea lui Alex cu bucurie calmă. Avea și ea noutăți. Arhiepiscopia trimisese vorbă că bugetul preliminar a fost autorizat și le cereau să înceapă construcția spitalului.

Episcopul revăzuse el însuși planurile și le aprobase, dar îi sfătuise să nu construiască spitalul pe pământul mănăstirii.

— Spune că mănăstirea e prea inaccesibilă, prea departe de râu și de drumurile principale. Așa că trebuie să căutăm un loc.

Se aplecă în spatele scaunului și îi întinse lui Șaman cărămizi grele de culoare gălbuie.

Erau dure și aproape sunară când le lovi una de alta.

— Ce zici de ele?

— Nu prea mă pricep la cărămizi, dar mi se pare că arată minunat.

— Vor face ziduri ca de fortăreață, spuse călugărița. Spitalul va fi răcoros vara și călduros iarna. Aceasta e cărămidă vitrificată, atât de densă încât nu absoarbe apa. Și e disponibilă aproape, de la un om numit Rosswell, care a construit un cuptor de ars cărămidă lângă carierele sale de argilă. Are destulă gata ca să putem începe construcția și e dornic să fabrice mai multă. Zice

că dacă vrem o culoare mai închisă, poate afuma cărămizile.

Șaman cântări cărămizile care păreau solide și reale, de parcă ar fi avut în palme chiar zidurile spitalului însuși.

— Cred că nuanța asta e perfectă.

— Și eu la fel, spuse maica Miriam Ferocia și își zâmbiră larg unul altuia cu plăcere, ca niște copii care împart o prăjitură.

Târziu, în noaptea aceea, Șaman stătu în bucătărie și bău cafea cu mama lui.

— I-am spus lui Alex despre… relația lui cu Nick Holden, zise ea.

— … Și cum a reacționat?

Sarah ridică din umeri.

— Pur și simplu a… acceptat. Zâmbi descurajată. A spus că e mai bine să-l aibă pe Nick drept tată decât pe un bandit mort.

Ea tăcu o vreme, dar apoi se întoarse din nou spre Șaman și el văzu că era nervoasă.

— Domnul reverend Blackmer pleacă din Holden's Crossing. Conducătorul Bisericii baptiste din Davenport a fost chemat la Chicago și congregația i-a oferit locul vacant lui Lucian.

— Îmi pare rău. Știu că îl prețuiai mult, iar acum biserica de aici va trebui să-și caute un nou preot.

— Șaman, spuse ea. Lucian m-a rugat să vin cu el. Să mă mărit cu el.

El îi luă mâna, care era rece.

— … Și tu ce vrei să faci, mamă?

— Am devenit… foarte apropiați de când s-a prăpădit soția lui. Când am rămas văduvă, el a fost un izvor de putere pentru mine. Strânse tare mâna lui Șaman. L-am iubit pe tatăl tău total. Îl voi iubi toată viața.

— Știu.

— În câteva săptămâni se va împlini un an de la moartea lui. M-ai disprețui dacă m-aș recăsători?

El se ridică și se apropie de ea.

— Sunt o femeie care are nevoie să fie soție.

— Vreau doar să fii fericită, spuse el, și își petrecu brațele după umerii ei.

Ea se luptă să se elibereze din îmbrățișare, pentru ca el să-i vadă buzele.

— I-am spus lui Lucian că nu ne putem căsători până când Alex nu va fi bine și nu va mai avea nevoie de mine.

— Ma, o să-i fie mai bine dacă n-o să te mai ții atâta după el.

— Crezi?

— Sunt sigur.

Fața ei începu să strălucească. Lui i se păru pentru o clipă că o vede așa cum era când era tânără și inima i se opri.

— Îți mulțumesc, dragul meu Șaman. O să-i spun lui Lucian, spuse ea.

Bontul lui Alex se vindeca frumos. Era răsfățat peste măsură de mama lui și de doamnele de la biserică. Deși luase în greutate și oasele nu-i mai ieșeau pe sub piele, zâmbea rar și ochii lui ascundeau umbre.

Un bărbat pe nume Wallace începuse să-și creeze o reputație și o afacere înfloritoare în Rock Island ca fabricant de membre false și, după multe rugăminți, Alex a fost de acord să fie dus acolo. Atârnate pe perete în atelierul lui erau mostre de mâini, picioare, gambe și brațe de lemn, alcătuind o colecție fascinantă. Fabricantul de membre avea fața rotundă, ce face de obicei ca purtătorul ei să fie calificat drept chefliu, dar era foarte serios cu munca sa. Petrecu mai mult de o oră măsurând în timp ce Alex stătea jos, mergea, flecta un genunchi, flecta ambii genunchi, îngenunchea, întindea piciorul, mergea, se întindea ca pentru somn. Apoi Wallace le spuse să revină pentru piciorul fals după șase săptămâni.

Alex era numai unul dintre cei schilodiți de război. Șaman îi vedea de câte ori se ducea la oraș, foști soldați cu părți din trup lipsă și mulți dintre ei cu suflete otrăvite. Vechiul prieten al tatălui său, Stephen Hume, se întoarse general cu o stea, cucerind o promovare pe câmpul de luptă ca general de brigadă la Vicksburg, cu trei zile înainte de a primi un glonț chiar sub cotul drept. Nu pierduse brațul, dar rana îi distrusese nervii și membrul respectiv nu-i mai era de niciun folos, așa că Hume îl purta mereu de gât într-o eșarfa neagră, de parcă ar fi avut în permanență un braț rupt. Cu două luni înainte de întoarcerea acasă a lui Hume, onorabilul Daniel P. Allan, judecător al Curții din Illinois, aflat în circuit, murise, iar guvernatorul îl numi pe erou în locul său. Judecătorul Hume începuse deja să audieze cazuri. Șaman văzu că unii dintre foștii soldați aveau capacitatea de a se întoarce la viața civilă fără să clipească, în timp ce alții aveau probleme care îi bântuiau și îi handicapau.

Încercă să se consulte cu Alex de câte ori trebuia luată o decizie privitoare la fermă. Ajutorul plătit era încă greu de obținut, dar Doug Penfield găsi un bărbat pe nume Billy Edwards, care mai lucrase la oi în Iowa. Șaman vorbi cu el și văzu că era puternic și dornic să muncească și mai avea și o bună recomandare din partea lui George Cliburne. Șaman îl întrebă pe Alex dacă dorea să-l intervieveze pe Edwards.

— Nu, nu vreau.

— Nu crezi că ar fi bine s-o faci? La urma urmei, omul va lucra cu tine când o să te întorci la munca fermei.

— Nu cred că o să mă întorc la munca de la fermă.

— A?

— Poate o să lucrez cu tine. Aș putea să fiu urechile tale, ca tipul ăla de care mi-ai povestit din Spitalul Cincinnati.

Șaman zâmbi.

— N-am nevoie permanent de urechi. Pot împrumuta urechile cuiva de câte ori e cazul. Serios, ai idee ce vrei de fapt să faci?

— … Nu prea știu.

— Ei, bine, ai timp destul să te hotărăști, îi zise Șaman și a fost bucuros să renunțe pe moment la discuție.

Billy Edwards era un muncitor bun, dar când se oprea din lucru, era un guraliv. Vorbea despre calitatea solului și încrucișarea oilor, despre prețurile recoltelor și despre avantajele pe care ți le oferea o cale ferată în apropiere. Dar apoi aduse vorba și despre întoarcerea indienilor în Iowa și cu asta atrase atenția lui Șaman.

— Ce vrei să spui, că s-au întors?

— Un grup amestecat de Sauki și Mesquaki. Au părăsit rezervația din Kansas și s-au întors în Iowa. Ca grupul Makwei-ikwa, se gândi Șaman.

— … Au cumva probleme cu oamenii din zonă?

Edwards clătină din cap.

— Nu. Nimeni de fapt nu le poate face probleme. Ăștia sunt indieni *deștepți,* care și-au cumpărat pământul cu acte în regulă. Au plătit bani gheață. Rânji. Sigur, pământul pe care l-au cumpărat e aproape cel mai prost din stat, mai mult argilă. Dar ei și-au ridicat barăci pe el și au plantat câteva câmpuri. Și-au construit un mic orășel, îi spun Tama, după unul din șefii lor, din câte am auzit.

— Unde e orașul ăsta indian?

— Cam la o sută de mile vest de Davenport. Și puțin spre nord.

Șaman știu imediat că vroia să se ducă acolo.

Câteva dimineți după aceea, evită cu grijă să-l întrebe pe Comisionerul S.U.A. cu Afaceri Indiene despre Saukii și Mesquakii din Iowa. Nick Holden apăru la ferma Cole într-o splendidă trăsură nouă cu vizitiu. Când atât Sarah cât și Șaman îi

mulțumiră pentru ajutor, Holden a fost politicos și prietenos, dar era clar că venise să-l vadă pe Alex.

Petrecu dimineața în camera lui Alex, așezat lângă pat. Când Șaman își termină treaba la dispensar pe la prânz, a fost surprins să-i vadă pe Nick și pe vizitiul său ajutându-l pe Alex să se urce în trăsură.

Au fost plecați toată după-amiaza și o parte a serii. Când se întoarseră, Nick și omul său îl conduseră pe Alex până în casă le urară tuturor un bună seara politicos și plecară.

Alex nu vorbi prea mult despre evenimentele din ziua aceea.

— Ne-am plimbat puțin. Am stat de vorbă. Zâmbi. Adică mai mult a vorbit el și eu am ascultat. Am mâncat bine la cantina Annei Wiley. Ridică din umeri. Dar părea dus pe gânduri și se duse la culcare devreme, obosit de activitățile zilei.

În dimineața următoare, Nick și trăsura se prezentară din nou. De data asta, Nick îl luă pe Alex la Rock Island și în seara aceea Alex descrise prânzul și cina rafinate de la hotel.

În a treia zi au fost la Davenport. Alex veni acasă mai devreme decât din celelalte două călătorii și Șaman îl auzi cum îi ura lui Nick drum bun spre Washington.

— O să ținem legătura, dacă se poate, spuse Nick.

— Fără îndoială, domnule.

În seara aceea, când Șaman urcă să se culce, Alex îl strigă în camera lui.

— Nick vrea să mă recunoască, spuse.

— Să te recunoască?

Alex dădu din cap.

— În prima zi când a venit aici mi-a spus că președintele Lincoln i-a cerut să-și dea demisia, ca să poată numi pe altcineva în locul lui. Nick zice că a sosit timpul să se întoarcă aici și să se așeze la casa lui. Nu dorește să se căsătorească, dar i-ar plăcea să aibă un fiu. Pretinde că totdeauna a știut

că el e tatăl meu. Am petrecut trei zile ducându-ne peste tot în jur, să-i inspectăm proprietățile. Mai are și o fabrică de creioane rentabilă în Pennsylvania și încă multe altele. Vrea să-i fiu eu moștenitor și să-mi schimb numele în Holden.

Șaman se simți trist și supărat.

— Păi, ai zis că nu vrei să te ocupi de munca pământului.

— I-am spus lui Nick că n-am nicio îndoială cine e tatăl meu. Tatăl meu e omul care m-a șters la fund și mi-a suportat toate prostiile tinerești fără să clipească, cel care m-a învățat disciplina și dragostea. I-am spus că numele meu e Cole.

Șaman atinse umărul fratelui său. A fost incapabil să vorbească, dar dădu din cap. Apoi îl sărută pe Alex pe obraz și se duse să se culce.

În ziua când piciorul artificial le fusese promis, se întoarseră în atelierul de membre. Wallace sculptase frumos piciorul, ca să poată ține un ciorap și un pantof. Bontul lui Alex se potrivea în suport și membrul a fost legat de el cu mici curele de piele deasupra și sub genunchi.

Din prima clipă în care își puse proteza, Alex o urî. Simțea dureri groaznice când o purta.

— Asta din cauză că bontul tău e încă sensibil, spuse Wallace. Cu cât vei purta mai mult proteza, cu atât ciotul va dezvolta un calus mai repede. În curând n-o să te mai doară deloc.

Plătiră și luară piciorul de lemn cu ei acasă. Dar Alex îl puse în dulapul de pe hol și nu vru să-l poarte și când mergea se târa cu ajutorul cârjei pe care i-o făcuse Jimmie-Joe în tabăra de prizonieri.

Într-o dimineață, la jumătatea lui martie, Billy Edwards manevra o căruță cu bușteni lângă curtea din fața grajdului, încercând să întoarcă perechea de boi împrumutată de la tânărul Mueller. Alden stătea în spatele căruței, sprijinit în baston și zbierând instrucțiuni către Edwards.

— Dă-i înapoi, băiete! Dă-i înapoi!

Billy ascultă. Era rezonabil să-și închipuie că, de vreme ce Alden îi ordonase să dea căruța înapoi, bătrânul se va da la o parte. Cu un an în urmă, Alden ar fi făcut asta ușor și fără probleme, dar acum, deși mintea îi spuse să se ferească din calea răului, boala sa nu permise mesajului să ajungă repede la picioare. Un buștean proiectat din spatele căruței îl lovi în partea dreaptă a pieptului cu forța unei ghiulele și se trezi aruncat înapoi la mai mulți metri, zăcând neajutorat în zăpada murdară.

Billy năvăli în dispensar în timp ce Șaman tocmai examina o nou-venită pe nume Molly Thomwebl, a cărei sarcină rezistase călătoriei lungi de la Maine.

— E Alden. Cred că l-am omorât, spuse Billy.

Îl cărară pe Alden înăuntru și îl așezară pe masa din bucătărie. Șaman își tăie drum printre haine și îl examină cu grijă.

Palid la față, Alex își părăsi camera și coborî scările țopăind. Privi întrebător spre Șaman.

— Are mai multe coaste rupte. Nu putem să-l îngrijim în baraca lui. O să-l pun în camera de oaspeți și o să mă mut înapoi cu tine în camera noastră.

Alex aprobă din cap. Se dădu de-o parte și privi cum Șaman și Billy îl cărară pe Alden sus la etaj și îl puseră în pat.

Puțin mai târziu, Alex avu ocazia, în cele din urmă, să fie urechile lui Șaman. Ascultă intens pieptul lui Alden și raportă ce auzi.

— O să se facă bine?

— Nu știu, răspunse Șaman. Plămânii nu par să fie atinși. Coastele rupte pot fi suportate de o persoană sănătoasă și puternică. Dar la vârsta lui și cu boala pe care o are…

Alex dădu din cap.

— O să stau cu el să-l îngrijesc.

— Ești sigur? Pot să-i cer surori maicii Miriam.

— Te rog, aș vrea s-o fac, spuse Alex. Am destul timp liber.

Așa că, în afară de pacienții care-și puneau încrederea în Șaman, el mai avu acum doi membri ai casei sale care aveau nevoie de el. Deși era un medic sufletist, descoperi că a avea grijă de ei nu era același lucru cu a avea grijă de alții. Se trezi grăbindu-se să-și termine responsabilitățile fiecărei zile, iar când se întorcea acasă seara umbrele păreau mai lungi și mai întunecate.

Totuși, existară și momente luminoase. Într-o după-amiază, spre încântarea lui, Hattie și Joshua veniră singuri să-l viziteze. Era prima lor călătorie fără însoțitor pe Poteca Lungă și erau demni și serioși când îl întrebară pe Șaman dacă nu are timp să se joace cu ei. A fost bucuros și onorat să colinde prin pădure cu ei timp de o oră, să vadă primii toporași și urmele clare ale cerbului.

Alden avea dureri. Șaman îi dădu morfină, dar cel mai bun analgezic pentru Alden era distilat din malț.

— În regulă, dă-i whisky, îi spuse Șaman lui Alex, dar cu moderație. Ai înțeles?

Alex dădu din cap și se ținu de promisiune. Camera bolnavului începu să aibă mirosul de whisky atât de caracteristic lui Alden, dar nu avea voie să bea decât două măsuri la prânz și două seara.

Din când în când, Șaman sau Lillian îl înlocuiau pe Alex la căpătâiul lui Alden. Într-o seară, Șaman preluă îngrijirea și se așeză pe pat, citind un jurnal de chirurgie care îi sosise din Cincinnati. Alden era neliniștit, ațipind și trezindu-se ca după un coșmar. Când era pe jumătate adormit mormăia și conversa cu persoane necunoscute, susținând astfel dialoguri despre fermă cu Doug Penfield, înjurând hoții de miei. Șaman studie bătrâna față zbârcită, ochii

obosiți și nasul mare, roșu, cu nări păroase, gândindu-se cum era Alden prima oară când îl cunoscuse, puternic și capabil, fostul luptător de târg care îi învățase pe băieții Cole să-și folosească pumnii.

Alden se mai liniști și dormi adânc un timp, iar Șaman termină de citit articolul despre fracturile „în lemn verde” și tocmai începea să citească despre cataracta ochiului, când ridică privirea de pe paie și îl văzu pe Alden uitându-se la el calm, cu ochii limpezi, într-un scurt moment de luciditate.

— Nu mi-am închipuit că o să încerce să vă omoare, spuse Alden. Am crezut doar că o să vă sperie.

70

O călătorie la Nauvoo

Împărțind din nou aceeași cameră, uneori Șaman și Alex se simțeau iar ca doi copii. Întinși în pat fără să doarmă, într-o dimineață, la apariția zorilor, Alex aprinse lampa și îi descrise fratelui său sunetele trezirii la viață a firii – ciripitul de dragoste al păsărilor, clinchetul grăbit al pârâurilor în drumul lor spre mare, mugetul râului, trosnetul bucăților uriașe de gheață care se spărgeau. Dar mintea lui Șaman nu era la starea naturii. În loc de asta, el cântărea în minte natura firii umane și își amintea unele lucruri, punea cap la cap coincidențe care brusc păreau să se lege cu un sens anume. De mai multe ori se sculă din pat în mijlocul nopții și plecă prin casa liniștită, peste podelele reci, ca să consulte jurnalele tatălui său.

Și îl îngriji pe Alden cu atenție specială și cu un soi ciudat de tandrețe fascinată, cu o preocupare nouă și rece. Uneori se uita la bătrânul lor angajat de parcă atunci l-ar fi văzut pentru prima oară.

Alden continuă să dormiteze neliniștit. Dar într-o seară, când Alex ascultă cu stetoscopul, ochii i se lărgiră.

— E un sunet nou… de parcă cineva ar freca între degete două șuvițe de păr.

Șaman dădu din cap.

— Sunetele astea se numesc raluri.

— Ce înseamnă?

— Ceva nu e în regulă cu plămânii lui, spuse Șaman.

Pe 9 aprilie, Sarah Cole și Lucian Blackmer se căsătoriră în Prima Biserică Baptistă din Holden’s

Crossing. Ceremonia a fost oficiată de reverendul Gregory Bushman, al cărui loc din Davenport avea să-l preia în curând Lucian. Sarah purta cea mai bună rochie gri a ei, pe care Lillian o înveselise adăugându-i guler și manșete de dantelă albă, pe care Rachel le terminase de împletit doar cu o zi înainte.

Domnul Bushman vorbi bine, evident încântat să căsătorească un confrate întru Christos. Alex îi spuse lui Șaman că Lucian își declară jurământul pe un ton încrezător de preot, iar Sarah pe al său cu voce mică, tremurândă. Când ceremonia se sfârși și mirii se întoarseră cu fața, Șaman văzu că mama lui zâmbea în spatele voalului scurt.

După slujba de căsătorie, congregația se mută la ferma Cole. Mulți dintre congregați veniră la petrecere cu câte o farfurie sau tavă acoperite, dar Sarah și Alma Schroeder gătiseră, iar Lillian copsese prăjituri toată săptămâna în vederea evenimentului. Oamenii mâncară întruna și Sarah se arătă fericită.

— Am terminat șuncile și cârnații din magazie. Anul ăsta va trebui să vă ocupați de tăiatul animalelor de primăvară, îi spuse ea lui Doug Penfield.

— Va fi plăcerea mea, doamnă Blackmer, spuse Doug galant, primul care o numea așa.

Când plecă și ultimul oaspete, Sarah își luă valiza pregătită dinainte și își sărută fiii. Lucian o duse în trăsurica lui la casa parohială, unde aveau să stea doar câteva zile, până se mutau la Davenport.

La scurt timp după aceea, Alex se duse la dulapul său din hol și scoase din el piciorul fals. Și-l legă fără să ceară ajutor. Șaman se așezase în birou, citind reviste medicale. La fiecare minut, Alex trecea prin fața ușii deschise, traversând toată lungimea holului cu pași șovăielnici. Șaman simțea impactul piciorului fals ridicat prea sus și

apoi coborât, conștient de durerea pe care fiecare pas i-o provoca fratelui său.

Când intră în dormitor, Alex adormise deja. Ciorapul și pantoful erau încă pe piciorul fals, aruncat pe podea lângă celălalt pantof al lui Alex, arătând ca și când acolo îi era locul.

În dimineața următoare, Alex purtă proteza la biserică, un cadou de nuntă pentru Sarah. Frații Cole nu se duceau de obicei la biserică, dar mama lor îi rugase să meargă la slujba din duminica aceea ca parte a participării la căsătoria ei și nu își luă ochii de la primul ei născut cât timp el parcurse lungimea bisericii până la rândul din față unde stătea de obicei familia preotului. Alex se sprijinea într-un baston pe care Rob J. îl păstra ca să-l împrumute pacienților. Din când în când, își trăgea piciorul fals și uneori tot îl mai ridica prea sus. Dar nu se clătină și nu căzu și își croi drum cu demnitate până ajunse la Sarah.

Ea stătu între cei doi fii ai ei, privindu-și noul soț cum oficiază în fața enoriașilor. Când ajunse la momentul legământului, acesta își exprimă recunoștința față de cei care i se alăturaseră în celebrarea căsătoriei sale. Spuse că Dumnezeu îi îndreptase pașii spre Holden’s Crossing și acum Dumnezeu îl îndepărta de aici și le mulțumi celor care făcuseră ca sarcina lui aici să fie atât de plină de însemnătate.

Tocmai se încălzise și menționa numele câtorva care îl ajutaseră în munca Domnului, când sunete amestecate începură să pătrundă în biserică prin ferestrele pe jumătate deschise. La început au fost aclamații slabe, apoi strigăte răgușite. O femeie țipă, apoi urmară o serie de alte țipete.

Ușa bisericii se deschise brusc și intră Paul Williams. Se grăbi spre altar, până la preot, căruia îi șopti ceva grăbit.

— Frați și surori, spuse Lucian. Părea să-și găsească greu cuvintele. Un mesaj telegrafic a fost

primit la Rock Island… ieri, Robert E. Lee a capitulat în fața generalului Grant.

Un zumzet străbătu adunarea. Unii se ridicară. Șaman văzu că fratele său se lasă pe spate în strană, cu ochii închiși.

— Ce înseamnă asta, Șaman? îl întrebă mama lui.

— Înseamnă că s-a sfârșit de-adevăratelea, Ma, răspunse el.

În următoarele patru zile, lui Șaman i se păru că, oriunde se ducea, oamenii erau beți de pace și speranță. Chiar și cei grav bolnavi zâmbeau și vorbeau de zilele bune ce aveau să vină și era peste tot exuberanță și veselie, dar și tristețe, fiindcă fiecare știa pe cineva care căzuse în război.

Când se întoarse acasă în joia aceea după ce își făcu vizitele, îl găsi pe Alex atât încrezător, cât și speriat, fiindcă Alden dădea semne care îl nedumereau. Alden deschisese ochii și era conștient. Dar Alex spuse că ralurile din pieptul lui erau mai groase.

— Și mi se pare cald.

— Ți-e foame, Alden? îl întrebă Alex.

Alden îl privi, dar nu răspunse. Șaman și Alex îl ridicară pe pernă și îi dădură puțină supă, cu dificultate însă, fiindcă tremuratul lui se înrăutățise; îl hrăniseră numai cu supă și lichide în ultimele zile, fiindcă lui Șaman îi era frică să nu aspire mâncarea în plămâni.

Adevărul era că Șaman avea prea puține doctorii pentru el care să-i facă vreun bine. Turnă terebentină într-un vas cu apă fierbinte și făcu un cort dintr-o pătură, în care puse vasul și fața lui Alden. Alden inspiră fumul timp îndelungat și sfârși prin a tuși atât de râu, încât Șaman scoase vasul afară și nu mai încercă a doua oară tratamentul acesta.

Bucuria cu gust amar a acelei săptămâni se transformă în oroare în după-amiaza de vineri,

când Șaman intră călare pe Strada Principală. Își dădu seama la prima vedere că se petrecuse o catastrofă teribilă. Oamenii stăteau adunați în grupuri mici și vorbeau. O văzu pe Anna Wiley, sprijinită de unul din stâlpii de la intrarea pensiunii ei, plângând. Simeon Cowan, soțul lui Dorothy Burnham Cowan, stătea pe capra căruței sale cu ochii pe jumătate închiși, ciupindu-și buza între arătător și-degetul mare.

— Ce e? îl întrebă Șaman pe Simeon. Era sigur că pacea fusese anulată.

— Abraham Lincoln e mort. Împușcat noaptea trecută într-un teatru din Washington de un blestemat de actor.

Șaman refuză să accepte o veste ca asta, dar descălecă și primi confirmare din toate părțile. Deși nimeni nu cunoștea amănunte, povestea părea să fie adevărată și el călări spre casă și îi împărtăși faptul lui Alex.

— Vicepreședintele o să-i ia locul, spuse Alex.

— Fără nicio îndoială că Andrew Johnson a și depus jurământul.

Stătură mult timp în salon fără să vorbească.

— Biata noastră țară, spuse Șaman în cele din urmă. Ca și cum America s-ar fi zbătut multă vreme să supraviețuiască celor mai teribile obstacole, iar acum se împiedicase de o piatră.

***

Un timp cenușiu. Când își făcea vizitele la domiciliu, fețele erau sumbre. În fiecare seară suna clopotul bisericii. Șaman îl ajută pe Alex să se urce pe Trude și Alex călări; era prima oară când se urca pe un cal de când fusese capturat. Când se întoarse, îi spuse lui Șaman că tânguitul clopotului se auzea până departe în prerie, un sunet trist și singuratic.

Așezat singur pe patul lui Alden după miezul nopții, Șaman ridică ochii de pe cartea pe care o citea și văzu că bătrânul îl privea.

— Vrei ceva, Alden?

El clătină din cap aproape imperceptibil.

Șaman se aplecă peste el.

— Alden, îți amintești atunci când tata a ieșit din grajd și cineva a tras pe lângă capul lui. Și tu ai cercetat prin pădure și n-ai găsit pe nimeni?

Alden nu clipi.

— Tu ai tras cu pușca în tata.

Alden își trecu limba peste buze.

— Am tras pe lângă… ca să-l sperii, să se potolească.

— Vrei apă?

Alden nu răspunse. Apoi:

— De unde știi?

— Ai spus ceva în timp ce erai bolnav, care m-a făcut să înțeleg o mulțime de lucruri. Cum ar fi de ce m-ai grăbit să mă duc la Chicago să vorbesc cu David Goodnow. Știai că e nebun de legat și mut. Că n-aveam să aflu nimic.

— … Ce altceva mai știi?

— Știu că ești băgat în chestia asta. Până la gât.

Din nou mica mișcare din cap.

— N-am omorât-o eu. Eu… Alden se încovoie sub criza teribilă de tuse și Șaman îi ținu o tăviță în care scuipă o cantitate de mucus cenușiu cu firișoare roz. Când se opri din tușit, era alb și epuizat și închise ochii.

— Alden, de ce i-ai spus lui Korff unde am plecat?

— Nu vroiai să renunți deloc. I-ai speriat rău la Chicago. Korff a trimis pe cineva să mă vadă, o zi după plecarea ta. Le-am spus unde te-ai dus. Am crezut că doar o să vorbească, să te sperie. Cum m-au speriat și pe mine.

Se pierdea din nou. Șaman avea o avalanșă de întrebări pe buze, dar știa cât de bolnav e Alden. Stătu și cumpăni între supărarea pe care o simțea și jurământul pe care îl făcuse. În cele din urmă îl privi, își înghiți cuvintele în timp ce Alden rămase cu ochii închiși, scuipând din când în când puțin sânge sau tremurând din tot corpul.

Aproape o jumătate de oră mai târziu, Alden reîncepu singur să vorbească.

— Eu am condus Partidul American aici… În dimineața aceea, l-am ajutat pe Grueber… măcelarul. Am plecat devreme să-i întâlnesc pe ei trei. În pădurea noastră. Când am ajuns acolo, ei deja… o avuseseră pe femeie. Ea zăcea acolo și i-a auzit vorbind cu mine. Am început să țip. Le-am zis: „Cum o să mai pot să stau aici acum?" Le-am zis că ei plecau, ce le păsa, dar indianca mă putea băga în mare necaz. Korff n-a scos nicio vorbă. A scos lama pur și simplu și a omorât-o.

Șaman nu-l putu întreba nimic chiar atunci. Simțea cum tremură de mânie. Ar fi vrut să geamă ca un copil.

— M-au avertizat să-mi țin gura și au plecat călare. Am venit acasă și mi-am împachetat câteva lucruri într-o cutie. M-am gândit că voi fi nevoit să fug… nu știam unde. Dar nimeni nu mi-a dat nicio atenție și nici nu mi-a pus vreo întrebare după ce au găsit-o.

— Ai ajutat chiar la înmormântarea ei, mizerabilule, spuse Șaman. Nu se putu abține. Poate că tonul vocii sale îl atinse pe Alden mai mult decât cuvintele. Închise ochii și începu să tușească. De data asta, tusea nu cedă.

Șaman se duse să aducă ceai de rădăcină neagră și chinină, dar când încercă să i le dea, Alden mestecă și scuipă, udându-și cămașa, care trebui să fie schimbată.

Câteva ore mai târziu, Șaman stătu și își aminti de angajatul lor cum îl știuse de o viață. Artizanul care făcea undițe și patine de gheață, expertul care îi învățase să vâneze și să pescuiască. Bețivanul irascibil.

Mincinosul. Omul care păcătuise prin viol și crimă.

Se ridică și luă lampa și o ținu deasupra feței lui Alden.

— Alden. Ascultă-mă. Cu ce fel de cuțit a înjunghiat-o Korff? Ce armă a fost, Alden?

Dar pleoapele rămaseră închise. Alden Kimball nu dădu niciun semn că ar fi auzit vocea lui Șaman.

Spre dimineață, oriunde îl atinse pe Alden simți febră mare. Alden era inconștient. Când tuși, sputa era abundentă și, de data asta, de un roșu viu. Șaman puse degetele pe încheietura mâinii lui Alden și pulsul era accelerat, 108 bătăi pe minut.

Îl dezbrăcă pe Alden și îl spălă cu un burete cu alcool și când ridică privirea văzu că se iviseră zorile. Alex se uita prin ușa întredeschisă.

— Doamne! Arată groaznic. Are dureri?

— Nu cred că mai poate simți ceva.

I-a fost greu să-i spună lui Alex și acestuia și mai greu să asculte ce i se spunea, dar Șaman nu lăsă nimic deoparte.

Alex lucrase împreună cu Alden multă vreme, împărțind munca murdară și crudă a fermei, fiind instruit în sute de treburi gospodărești și depinzând de bărbatul mai vârstnic pentru stabilitate în perioadele când se simțea un bastard fără tată și se răzvrătea împotriva autorității paterne a lui Rob J. Șaman știa că Alex îl iubește pe Alden.

— O să raportezi autorităților?

Alex părea calm. Numai fratele său știa cât de tulburat era în realitate.

— N-ar avea niciun rost. Are pneumonie și avansează repede.

— E pe moarte?

Șaman dădu din cap.

— Pentru el, mă bucur, spuse Alex.

Se așezară și discutară ce șanse aveau să-i înștiințeze supraviețuitorii. Niciunul dintre ei nu știa nimic despre soția mormonă și despre copiii pe

care angajatul lor îi părăsise înainte de a veni să muncească pentru Rob J.

Șaman îl rugă pe Alex să cerceteze baraca lui Alden și el se duse s-o facă. Când se întoarse, clătină din cap.

— Trei sticle de whisky, două undițe, o pușcă. Unelte. Un harnașament pe care îl repara. Rufe murdare. Și asta. Întinse o hârtie. O listă cu membrii locali. Cred că sunt ai Partidului American din oraș.

Șaman nu o luă.

— Mai bine dă-i foc.

— Ești sigur?

El dădu din cap.

— O să-mi petrec tot restul vieții aici, având grijă de ei. Când intru ca doctor în casele lor, nu vreau să știu care din ei e un „Nu Știu Nimic”, zise el, și Alex dădu din cap și duse hârtia de acolo.

Șaman îl trimise pe Billy Edwards la mănăstire cu numele mai multor pacienți care trebuiau văzuți la domiciliu și cu rugămintea să meargă maica Miriam Ferocia să-i vadă. Când muri Alden, pe la jumătatea dimineții, el dormea. Până se trezi, Alex îi închisese deja ochii lui Alden, îl spălase și îl îmbrăcase în haine curate.

Când au fost anunțați, Doug și Billy veniră și stătură câteva clipe lângă patul mortului, apoi se duseră la grajd și începură să meșterească un sicriu.

— N-o să-l îngrop aici, la fermă, spuse Șaman.

Alex tăcu o vreme, dar apoi dădu din cap.

— L-am putea duce la Nauvoo. Cred că încă mai are prieteni printre mormonii de acolo, spuse el.

Sicriul a fost dus la Rock Island în trăsură și plasat pe puntea unui șlep. Frații Cole stătură alături pe o grămadă de grape de plug. În ziua aceea, în timp ce un tren începu să poarte trupul lui Abraham Lincoln pe un drum lung și încet spre

vest, trupul angajatului a fost purtat pe apă în josul râului Mississippi.

La Nauvoo, sicriul a fost debarcat pe chei și Alex rămase lângă el până ce Șaman se duse într-o clădire apropiată și explică rugămintea lor unui individ pe nume Perley Robinson.

— Alden Kimball? Nu-l cunosc. Trebuie să obțineți permisiunea doamnei Bidamon ca să-l îngropați aici. Așteaptă. Mă duc s-o întreb.

Se întoarse imediat. Văduva profetului Joseph Smith îi spuse că îl cunoștea pe Alden Kimball ca mormon și fost locuitor al orașului Nauvoo și că acesta putea fi îngropat în cimitir.

Micul cimitir era în interiorul ținutului. Râul nu se vedea din el, dar erau copaci și cineva care știa să folosească o coasă ținea iarba tăiată. Doi tineri săpară groapa și Perley Robinson, care era mai vârstnic, citi interminabil din Cartea Mormonilor în timp ce umbrele după-amiezii se lungeau.

După aceea, Șaman încheie socotelile. Costurile înmormântării ajungeau la șapte dolari, inclusiv 4,59 dolari pentru săpat.

— Pentru alți douăzeci de dolari o să am grijă să aibă o piatră frumoasă, zise Robinson.

— Bine, spuse repede Alex.

— În ce an s-a născut?

Alex clătină din cap.

— Nu știm. Pune să se graveze doar „Alden Kimball. Mort în 1865”.

— Să vă mai spun ceva. Sub asta, pot să-i pun să scrie „Sfânt”.

Dar Șaman îl privi țintă și clătină din cap.

— Doar numele și data, zise el.

Perley Robinson spuse că o barcă era gata să vină. Scoase un steag roșu ca să-i semnaleze să acosteze și în curând stăteau pe scaune pe punte, în timp ce soarele apunea spre Iowa pe cerul sângeriu.

— Ce l-a făcut să se amestece cu cei de la „Nu Știu Nimic”? întrebă Șaman în cele din urmă.

Alex răspunse că nu era surprins.

— A știut întotdeauna să urască. Era îndârjit în legătură cu multe lucruri. Mi-a spus de mai multe ori că tatăl lui s-a născut în America și a murit argat în Vermont și că și el avea să moară tot argat. Îl scotea din sărite să-i vadă pe imigranți cum cumpără pământ.

— Ce l-a oprit? Pa l-ar fi ajutat să-și cumpere și el un loc al lui.

— Era ceva din interior. Noi am avut o părere mai bună despre el, toți anii ăștia, decât a avut el însuși, spuse Alex. Nu-i de mirare că bea atât. Dacă te gândești ce avea de îndurat nenorocitul de el.

Șaman scutură din cap.

— Când mă voi gândi la el, mi-l voi aminti bătându-și joc în secret de Pa. Și dând informații despre mine unui om despre care știa că e un ucigaș.

— Asta nu te-a oprit să-l îngrijești la fel de conștiincios și după ce ai aflat, observă Alex.

— Da, păi… spuse Șaman cu un ton amar. Adevărul e că pentru a doua oară în viața mea am simțit nevoia să omor pe cineva.

— Dar n-ai făcut-o. În schimb, ai încercat să-l salvezi, îl privi pe Șaman… în tabăra Elmira i-am îngrijit pe oamenii din cortul meu. Când erau bolnavi, am încercat să mă gândesc ce ar fi făcut Pa și să fac și eu același lucru pentru ei. Asta m-a făcut fericit.

Șaman dădu din cap.

— Crezi că aș putea deveni medic?

Întrebarea îl înmărmuri pe Șaman. Făcu o pauză lungă înainte de a răspunde. Apoi încuviință din cap.

— Cred că da, Alex.

— Nu sunt un student așa de bun ca tine.

— Ești mai inteligent decât vei vrea tu să recunoști vreodată. Nu ți-ai dat osteneala să înveți

prea mult la școală, dar dacă acum muncești tare, cred că poți s-o faci. Mi-ai putea fi învățăcel.

— Aș vrea să studiez cu tine cât de mult trebuie ca să fiu pregătit în chimie și anatomie și ce crezi tu că mai e nevoie. Dar după aceea aș vrea mai degrabă să mă duc la o școală de medicină, cum ați făcut tu și Pa. Mi-ar plăcea să merg în Est. Poate să studiez cu prietenul lui Pa, dr. Holmes.

— Ai plănuit deja totul. Te gândești la asta de mai mult timp.

— Mda. Și n-am fost niciodată așa de speriat, spuse Alex, și zâmbiră amândoi, pentru prima oară după multe zile.

71

Daruri de familie

Pe drumul de întoarcere de la Nauvoo trecură prin Davenport și o găsiră pe mama lor stingherită, părăsită, stând în mijlocul cutiilor și bagajelor nedespachetate, în micuța casă parohială de cărămidă de lângă biserica baptistă. Lucian plecase deja să-și îndeplinească îndatoririle pastorale. Șaman văzu că Sarah avea ochii roșii.

— Ceva nu e în regulă, Ma?

— Nu. Lucian e cel mai cumsecade bărbat și ne sprijinim unul pe celălalt. Mă aflu unde mi-am dorit, dar… e o mare schimbare. E totul nou și mă sperie și m-am prostit puțin.

Dar a fost fericită să-și vadă fiii.

Plânse din nou când îi spuseră de Alden. Părea să nu se mai poată opri.

— Plâng și fiindcă mă simt vinovată, nu doar pentru Alden, spuse ea când încercară s-o liniștească. Nu mi-a plăcut niciodată Makwa-ikwa și nici nu m-am purtat frumos cu ea. Dar…

— Cred că știu cum o să-ți redăm buna dispoziție, zise Alex.

Începu să-i desfacă bagajele și Șaman i se alătură. În câteva minute, ochii ei se uscară și trecu să-i ajute.

— Nici nu știți unde trebuie să le puneți!

În timp ce despachetau, Alex îi spuse despre hotărârea lui de a face medicină și Sarah se arătă extrem de încântată.

— Rob J. ar fi fost așa de fericit!

Le arătă căsuța. Mobila era cam prăpădită și nici nu era destulă.

— O să-l rog pe Lucian să ducă la grajd unele piese și o să-mi aduc câteva din mobilele de la Holden's Crossing.

Făcu o cafea și tăie o prăjitură cu mere adusă de una dintre enoriașele „ei". În timp ce mâncau, Șaman mâzgăli câteva cifre pe dosul unei notițe vechi.

— Ce faci acolo? întrebă Sarah.

— Am o idee. Îi privi, neștiind cum să înceapă, apoi puse pur și simplu întrebarea. Ce-ați zice să donăm un sfert din pământul nostru noului spital?

Alex tocmai înghițea o bucată de prăjitură și rămase cu furculița în aer, bombănind ceva. Șaman împinse furculița în jos, ca să poată vedea gura fratelui său.

— A șaisprezecea parte din întreaga fermă? spuse din nou Alex.

— După socotelile mele, dacă oferim pământul, spitalul ar putea avea treizeci de paturi în loc de douăzeci și când.

— Dar, Șaman… douăzeci de acri?

— Am redus din turmă. Și va rămâne destul pământ pentru pășune, chiar dacă am vrea să mărim din nou numărul de animale.

Mama lui se încruntă.

— Va trebui să ai grijă să nu plasați spitalul prea aproape de casă.

Șaman respiră adânc.

— Casa e în sfertul de pământ pe care l-aș da spitalului. Ar putea avea propria ieșire la râu și acces separat la drumul principal.

Ei îl priviră fără să spună nimic.

— Tu vei locui aici de-acum, îi spuse mamei sale. Eu voi construi o casă nouă pentru Rachel și copii. Și, îi spuse lui Alex, tu vei fi plecat ani de zile, studiind și căpătând experiență. Aș transforma casa noastră în clinică, un loc unde pacienții nu atât de bolnavi ca să fie internați ar putea veni să vadă un doctor. Am avea camere de examinare în plus și camere de așteptare. Poate birourile

spitalului și o farmacie. I-am putea spune Clinica memorială Robert Judson Cole.

— O, mi-ar plăcea asta, zise mama, și el o privi în ochi și știu că o câștigase de partea lui.

Alex dădu și el din cap.

— Ești sigur?

— Da, spuse Alex.

Era târziu când părăsiră casa parohială și luară feribotul peste Mississippi. Când recuperară calul și trăsurica de la grajdul din Rock Island se lăsase întunericul, dar cunoșteau bine drumul și o luară spre casă în noapte. Când ajunseră la Holden's Crossing, nu era o oră potrivită pentru ca Șaman să se ducă la mănăstirea Sf. Francisc de Assisi. Știa că nu va putea dormi în noaptea aceea și că se va duce acolo devreme în dimineața următoare. Abia aștepta să-i spună maicii Miriam Ferocia.

Cinci zile mai târziu, patru supraveghetori se iviră pe sfertul de secțiune cu instrumentele lor de măsurat. Nu exista niciun arhitect în zona dintre râuri, dar constructorul cu cea mai bună reputație era un individ pe nume Oscar Ericsson, din Rock Island. Șaman și maica Miriam Ferocia se întâlniseră cu Ericsson și discutaseră pe îndelete. Constructorul înălțase o primărie și mai multe biserici, dar mare parte a experienței sale se rezuma la case individuale și magazine. Era prima ocazie care i se oferea de a construi un spital și asculta cu atenție tot ce îi spuseră. După ce studiară schițele inițiale pe care acesta le întocmi, știură că și-au găsit constructorul.

Ericsson începu să împartă locul și să sugereze traseul potecilor și al drumurilor de acces. Drumul dintre debarcader și clinică avea să treacă drept prin fața barăcii lui Alden.

— Tu și Billy ar trebui s-o dărâmați și să tăiați bușteni în lemne de foc, îi spuse Șaman lui Doug Penfield și aceștia se și apucară de treabă. Când prima echipă a lui Ericsson veni să curețe aria de

construcție a spitalului era ca și când baraca n-ar fi existat vreodată.

În după-amiaza aceea, Șaman era în trăsurică, mânându-l pe Boss la vizitele medicale, când întâlni diligența de la grajdul din Rock Island venind din sens opus. Pe capră, lângă vizitiu, stătea un bărbat și Șaman le făcu cu mâna. Trecură mai multe secunde până ce își dădu seama cine era bărbatul și îl întoarse pe Boss într-un U rapid, grăbindu-se să-i ajungă din urmă.

Când îi ajunse, îi făcu semn vizitiului să oprească și coborî într-o clipă din trăsurică.

— Jay, strigă el.

Jason Geiger coborî și el de pe capră. Slăbise, nu era de mirare că nu-l recunoscuse imediat.

— Șaman? întrebă el. Doamne, tu ești.

Nu avea valiză, doar o traistă de pânză, pe care Șaman o mută în trăsurică sa.

Jay se urcă și se lăsă pe spate, părând să adulmece aerul.

— Mi-a lipsit. Se uită la traista medicală și înclină din cap. Lillian mi-a scris că ești doctor. Nici nu știi ce mândru am fost să aud asta. Tatăl tău trebuie să se fi simțit… Nu putu să continue.

Apoi spuse:

— Tatăl tău mi-a fost mai apropiat ca frații mei.

— Totdeauna s-a simțit norocos că ai fost prietenul lui.

Geiger dădu din cap.

— Te așteaptă?

— Nu. N-am știut nici eu că voi veni până acum câteva zile. Trupele unioniste au venit la spitalul meu cu propriul lor personal medical și ne-au spus pur și simplu că putem pleca acasă. M-am îmbrăcat în haine civile și m-am urcat în tren. Când am ajuns la Washington, cineva a spus că trupul lui Lincoln se află depus în rotonda Capitoliului și m-am dus acolo. Nici nu poți să-ți închipui ce mulțime era. Am stat la coadă toată ziua.

— I-ai văzut corpul?

— Câteva clipe. Era foarte demn. Îți venea să te oprești și să-i spui ceva, dar te împingeau imediat mai departe. Mi-a trecut prin cap că dacă cineva din mulțimea aia mi-ar fi văzut uniforma cenușie din traistă, aș fi fost sfâșiat în bucățele. Oftă. Lincoln ar fi fost un vindecător. Acum mă tem că cei veniți la putere vor folosi moartea lui ca să târască Sudul în praf.

Se opri, fiindcă Șaman întorsese calul și trăsura pe aleea ce ducea de la șosea la casa Geiger. Șaman îl trase pe Boss la ușa laterală, pe care o foloseau de obicei cei ai casei.

— Intri? întrebă Jay.

Șaman zâmbi și clătină din cap. Așteptă până ce Jay își luă traista din șaretă și urcă apăsat scările. Era casa lui și intră fără să bată, iar Șaman plescăi ușor din buze către Boss, s-o ia din loc.

În ziua următoare, Șaman așteptă până își termină treburile la dispensar apoi străbătu pe jos Poteca Lungă până la casa Geiger. Când bătu, ușa din față a fost deschisă de Jason însuși și, dintr-o privire, Șaman înțelese că Rachel îi spusese tatălui ei.

— Intră.

— Mulțumesc, Jay.

Faptul că cei doi copii recunoscură vocea lui Șaman și veniră în fugă de la bucătărie, Joshua prinzându-i-se de un picior și Hattie de celălalt, nu îmbunătăți deloc lucrurile. Lillian apăru grăbită după ei și îi îndepărtă, dând din cap în același timp, în semn de salut. Îi luă înapoi în bucătărie, în timp ce ei protestau.

Jay îl conduse în salon și îi arătă spre unul din scaunele din păr de cal, pe care Șaman se așeză ascultător.

— Nepoții mei se tem de mine.

— Încă nu te cunosc. Lillian și Rachel le-au vorbit tot timpul de tine. Bunicul încoace și

Zaydeh încolo. De îndată ce o să facă legătura dintre tine și acel bunic grozav, vor fi cu totul altfel. Îi trecu prin cap că Jay Geiger s-ar putea să nu aprecieze să fie sfătuit în legătură cu propriii lui nepoți în situația dată și se gândi să schimbe subiectul. Unde e Rachel?

— A ieșit să se plimbe puțin. E cam… supărată.

Șaman dădu din cap.

— Ți-a spus despre mine.

Jason încuviință.

— Am iubit-o toată viața mea. Slavă Domnului, nu mai sunt un copil… Jay, știu de ce ți-e frică.

— Nu, Șaman. Cu tot respectul, n-ai să știi niciodată. Acești doi copii au sângele marilor preoți. Trebuie să fie crescuți ca evrei.

— Vor fi. Am discutat asta pe larg. Rachel nu va renunța niciodată la credința ei. Joshua și Hattie vor putea fi educați de tine, cel care a educat-o și pe mama lor. Mi-ar plăcea să învăț ebraica împreună cu ei. Am studiat-o puțin la colegiu.

— Te vei converti?

— Nu… de fapt, mă gândesc să devin quaker.

Geiger nu spuse nimic.

— Dacă familia ta ar fi locuit într-un oraș cu ai voștri, te-ai putea aștepta la partide potrivite pentru copiii tăi. Dar tu i-ai dus în lume.

— Da, pentru asta mi-am asumat responsabilitatea. Acum trebuie să-i duc înapoi.

Șaman clătină din cap.

— Nu vor merge. Nu pot s-o facă.

Expresia de pe fața lui Jay nu se schimbă.

— Eu și Rachel ne vom căsători. Și dacă o vei răni mortal drapând oglinzile în negru și citind rugăciunea pentru morți, o să-i cer să-i ia pe copii și să vină cu mine, departe de aici.

Pentru o clipă, se temu de furia legendară a lui Geiger, dar Jay dădu din cap.

— Mi-a spus în dimineața asta că va veni cu tine.

— Ieri mi-ai spus că tatăl meu a fost mai apropiat inimii tale decât frații tăi. Știu că iubești familia lui. Știu că mă iubești și pe mine. Nu ne putem iubi unul pe celălalt pentru ceea ce suntem?

Jason era palid.

— Se pare că trebuie să încercăm, spuse cu greu. Se ridică și îi întinse mâna.

Șaman îi ignoră mâna întinsă și îl strânse în brațe. După o clipă, simți mâna lui Jason bătându-l pe umăr, într-o mișcare emoționată, liniștitoare.

În a treia săptămână a lui aprilie iarna se întoarse în Illinois. Temperatura scăzu și începu să ningă. Șaman își făcu griji pentru mugurii fragili ai piersicilor. Construcția spitalului se opri, dar el și Ericsson parcurseră casa Cole și hotărâră împreună unde trebuiau așezate rafturi și dulapuri pentru instrumente. Căzură de acord cu bucurie că era nevoie doar de foarte puțină construcție structurală pentru a transforma casa într-o clinică.

Când ninsoarea se opri, Doug Penfield profită de avantajul frigului ca să înceapă tăierile de primăvară, cum îi promisese lui Sarah. Șaman trecu pe lângă abatorul în aer liber din spatele grajdului și văzu trei porci agățați de picioarele din spate pe un stâlp înalt. Își dădu seama brusc că erau prea mulți; Rachel n-avea să folosească șuncă sau costiță afumată în casa lor și zâmbi la gândul schimbărilor complexe pe care viața lui începea să le întrevadă. Porcii fuseseră deja sângerați, curățați, opăriți și pârliți. Erau roz-alburii și, când trecu prin dreptul lor, a fost oprit brusc de trei mici răni identice, în venele mari de pe gâturile lor, pe unde se scursese sângele.

Răni triunghiulare, ca cele lăsate pe zăpadă de vârfurile schiurilor.

Fără să fie nevoie să le măsoare, Șaman știu că rănile acestea erau de mărime potrivită.

Stătea transfigurat și le privea când se ivi Doug, cu ferăstrăul de carne.

— Găurile astea. Cu ce le-ai făcut?

— Cu împungătorul de porci al lui Alden. Doug îi zâmbi. E un lucru tare ciudat. L-am rugat pe Alden să-mi facă și mie unul, de prima oară de când am tăiat animale aici. L-am rugat și l-am tot rugat. Tot timpul mi-a zis că o să-mi facă. Zicea că știe că e mai bine să împungi porcii decât să le tai gâtul. Că a avut un împungător și l-a pierdut. Dar mie nu mi-a făcut niciodată unul.

Când am dărâmat baraca lui, l-am găsit sub o scândură din podea. Poate l-a pus jos în timp ce repara scândurile și a uitat de el și l-a acoperit cu vreo scândură. Nici n-am mai avut nevoie să-l ascut.

Într-o clipă era în mâna lui Șaman. Era instrumentul al cărui rost îl nedumerise pe Barney Megowan când încercase să îl deseneze în laboratorul de patologie al Spitalului Cincinnati, după descrierea rănilor Makwei. Era lung de vreo cincisprezece centimetri. Mânerul era rotund și neted, ușor de ținut. După cum ghicise tatăl lui Șaman în timpul autopsiei, ultimii patru centimetri ai lamei se ascuțeau spre vârf, astfel că rana se lărgea cu cât împingeai mai mult arma în carne. Cele trei muchii sclipeau amenințător, din oțel bine ascuțit. Lui Alden îi plăcuse întotdeauna să folosească oțel bun.

I se păru că vede brațul ridicându-se și căzând. Ridicându-se și căzând. De unsprezece ori.

Ea n-ar fi țipat sau gemut. Își spuse că ea trebuie să se fi închis adânc în interiorul ei, în acel loc unde nu mai era durere. Spera cu disperare să fi fost adevărat.

Șaman îl lăsă pe Doug cu treburile sale. Luă instrumentul cu el pe Poteca Scurtă, ținându-l cu grijă departe, de parcă s-ar fi putut schimba în șarpe, să se întoarcă și să-l muște. O luă printre copaci, trecu de mormântul Makwei și de *hedonoso-te-ul* în ruină. Pe malul râului, ridică brațul în sus și zvârli.

Obiectul se învârti o dată și încă o dată, înotând prin aerul primăvăratic, strălucind tot timpul în soare ca o sabie aruncată. Dar nu era Excalibur. Niciun braț și nicio mână trimise de Sus nu se înălțară să-l prindă și să-l rotească. În loc de asta, căzu în apă în locul cel mai adânc, aproape fără zgomot. Șaman știa că râul nu-l va mai scoate la lumină și o povară pe care o purtase ani de zile – atât de mult încât aproape nu mai era conștient de ea – i se ridică de pe umeri și zbură ca o pasăre.

72

Începuturi

Pe la sfârșitul lui aprilie, zăpada dispăruse complet, chiar și în cotiturile secrete ale râului unde pădurea arunca umbră deasă. Mugurii piersicilor fuseseră atinși puțin de îngheț, dar o viață nouă se lupta să scoată colții verzi către floare de sub vârfurile înnegrite. Pe 13 mai, când la ferma Cole avea loc o mică ceremonie de începere a arăturilor de primăvară, vremea era călduță. Curând după prânz, Sfinția-sa reverendul James Duggan, episcop al diocezei din Chicago, coborî din tren la Rock Island, însoțit de trei monseniori.

Au fost întâmpinați de maica Miriam Ferocia; două trăsuri închiriate îi duseră la fermă, unde oamenii se adunaseră deja. Grupul cuprindea majoritatea doctorilor din zonă, surorile-călugărițe de la mănăstire și preotul care le era confesor; părinții orașului; politicieni asortați, inclusiv pe Nick Holden și pe congresmanul John Kurland; mai mulți cetățeni. Vocea maicii Miriam a fost fermă când le ură bun venit, dar accentul ei era mai puternic decât de obicei, ceea ce se întâmpla mai ales când era nervoasă.

Îi prezentă pe prelați și îl rugă pe episcopul Duggan să rostească invocația.

Apoi îl prezentă pe Șaman, care îi conduse într-un tur la fața locului. Episcopul, un bărbat rubicond cu o față rumenă, încadrată de o coamă bogată de păr cenușiu, a fost evident plăcut impresionat de ce văzu. Când ajunseră la locul de construcție a spitalului, congresmanul Kurland vorbi scurt, descriind ce va însemna prezența

spitalului pentru oamenii din partea locului. Episcopul Duggan primi o lopată de la maica Miriam și o înfipse în pământ cu gestul cuiva care mai făcuse asta și înainte. Apoi, a fost rândul maicii să scoată o lopată de pământ, apoi al lui Șaman, și urmară politicienii și mulți alții care vroiau să le povestească nepoților și copiilor lor că săpaseră fundația Spitalului Sf. Francisc.

După inaugurarea fundației, merseră cu toții la o recepție la mănăstire. Se făcură mai multe vizite – în grădină, la turma de oi și capre de pe câmp, la grajduri și, în cele din urmă, se ajunse în clădirea mănăstirii.

Miriam Ferocia avusese o sarcină dificilă, dorind să-și onoreze episcopul cu ospitalitatea cuvenită, fără însă să pară risipitoare în ochii acestuia. Reușise admirabil, folosind produsele lăcașului lor ca să facă mici pateuri cu brânză, servite calde pe platouri, cu ceai și cafea. Totul părea să fi ieșit foarte bine, dar lui Șaman i se părea că Miriam Ferocia era din ce în ce mai neliniștită. Văzu că îl fixa pe Nick Holden, care se așezase în jilțul de piele, lângă masa maicii superioare.

Când Holden se ridică și se depărtă, ea păru să-l aștepte concentrată, uitându-se mereu la episcopul Duggan.

Șaman îi cunoscuse pe episcop la fermă și îi vorbise. Acum se apropie și, când se ivi ocazia, i se adresă.

— Excelență, observați, în spatele meu, un jilț mare de piele cu brațe de lemn sculptat?

Episcopul păru surprins.

— Da, îl văd.

— Excelență, acest scaun a fost transportat peste prerie într-o căruță, de către călugărițe, când au sosit aici. Ele îl numesc scaunul episcopului. A fost visul lor ca într-o zi episcopul lor să vină să le viziteze și au dorit ca, atunci când va veni, să aibă un scaun potrivit pe care să se odihnească.

Episcopul Duggan dădu din cap serios, dar ochii îi sclipeau.

— Doctore Cole, cred că vei ajunge departe, spuse el.

Era un om circumspect. Se duse mai întâi la congresman, cu care discută despre planurile de viitor ale armatei, acum că războiul se sfârșise. După câteva minute, se apropie de Miriam Ferocia.

— Vino, maică, spuse. Să stăm puțin de vorbă.

Trase un scaun de lemn lângă jilțul de piele, în care se scufundă cu un oftat de plăcere.

În curând, erau adânciți într-o conversație despre afacerile sfântului lăcaș. Maica Miriam Ferocia stătea dreaptă pe scaunul de lemn, iar ochii ei cântăreau faptul că episcopul stătea în jilț comod, aproape regește – cu spatele bine sprijinit, cu brațele odihnindu-se confortabil pe laturile sculptate. Sora Mary Peter Celestine, servind pateuri, observă fața strălucitoare a maicii superioare. Îi aruncă o privire sorei Mary Benedicta, care turna cafea, și amândouă zâmbiră.

În dimineața de după recepție, șeriful și un ajutor al său veniră cu o căruță la ferma Cole, purtând corpul unei femei grase între două vârste, cu păr castaniu, lung, murdar. Șeriful nu știa cine e. Fusese descoperită moartă în spatele unui vagon de marfă încuiat, care adusese o comandă de zahăr și făină la magazinul lui Haskin.

— Ne-am închipuit că s-a târât în spatele vagonului la Rock Island, dar nimeni nu știe de unde a venit și nici altceva în legătură cu ea, spuse șeriful.

O duseră în adăpost și o puseră pe masă, apoi salutară și plecară.

— Lecție de anatomie, îi spuse Șaman lui Alex.

O dezbrăcară. Nu era curată și Alex privi cum Șaman îi pieptăna paiele și gunoaiele din păr. Șaman folosi scalpelul pe care Rob J. îl făcuse pentru el ca să facă incizia în Y pentru deschiderea

toracelui. Folosi costotomul și îndepărtă sternul, explicând totul, ce era fiecare parte și ce făcea și, când ridică privirea, văzu că Alex se lupta să-și țină firea.

— Indiferent cât e de murdar trupul uman, e un miracol în fața căruia trebuie să ne minunăm și pe care trebuie să-l tratăm cum se cuvine. Când o persoană moare, sufletul sau spiritul – pe care grecii îl numeau *anemos* – părăsește trupul. Oamenii s-au întrebat întotdeauna dacă și sufletul moare sau se duce în altă parte. Zâmbi, amintindu-și cum tatăl său și Barney îi transmiseseră același mesaj și simți o imensă plăcere să fie el acum cel care dădea ștafeta mai departe. Când Pa a studiat medicina, a avut un profesor care i-a spus că spiritul părăsește trupul cum cineva părăsește o casă în care a locuit. Pa a spus că trebuie să tratăm corpul cu demnitate, din respect pentru persoana care a locuit în el.

Alex dădu din cap. Șaman îl observă aplecându-se peste masă cu interes real și văzu că pe fața lui Bigger începuse să revină culoare în timp ce privea mâinile fratelui său.

***

Jay se oferise să-l instruiască pe Alex la chimie și farmacologie. În după-amiaza aceea stăteau pe veranda casei Cole și repetau elementele, în timp ce Șaman, alături, citea un jurnal și ațipea din când în când. Au fost obligați să lase cărțile deoparte, iar Șaman să renunțe la speranța unui somn, căci sosi Nick Holden. Șaman văzu că Alex îl salută politicos pe Nick, dar fără căldură.

Nick venise să-și ia rămas-bun. Încă mai era comisioner pentru Afaceri Indiene și se întorcea la Washington.

— Asta înseamnă că președintele Johnson te-a rugat să rămâi? întrebă Șaman.

— Numai pentru o vreme. O să-și pună repede în loc oamenii lui, nu te teme, spuse Nick, făcând o grimasă. Le spuse că tot Washington-ul se agita

la zvonul că exista o legătură între fostul vicepreședinte și asasinarea lui Lincoln.

— Spun că s-ar fi descoperit un bilet către Johnson, purtând semnătura lui John Wilkes Booth. Și că, în după-amiaza crimei, Booth a trecut pe la hotelul lui Johnson și a întrebat de el la recepție, ca să afle însă că Johnson nu era în hotel.

Șaman se întrebă dacă reputațiile erau asasinate la Washington la fel de ușor ca președinții.

— Johnson a fost întrebat în legătură cu poveștile astea?

— A preferat să le ignore. Acum se poartă ca un președinte și vorbește despre recuperarea deficitului creat de război.

— Cel mai mare deficit creat de război nu poate fi recuperat, spuse Jay. Un milion de bărbați au fost uciși sau răniți. Și mai mulți vor muri, fiindcă sunt trupe confederate care nu s-au predat încă.

Contemplară acest gând teribil.

— Ce s-ar fi întâmplat cu țara asta dacă n-ar fi fost războiul? se întrebă brusc Alex. Ce-ar fi fost dacă Lincoln ar fi lăsat Sudul să se despartă în pace?

— Confederația n-ar fi avut viață lungă, spuse Jay. Sudiștii își investesc încrederea în propriul lor stat și nu într-un guvern central. Ar fi început certurile aproape imediat. Confederația s-ar fi împărțit în mai multe grupe mici regionale și, cu timpul, acestea s-ar fi separat în state individuale. Cred că toate statele, unul câte unul și la cererea lor proprie, cu umilință și jenă, s-ar fi întors în Uniune.

— Uniunea se schimbă, spuse Șaman. Partidul American a avut foarte puțină influență la ultimele alegeri. Soldații născuți în America și-au văzut camarazii irlandezi sau nemți sau scandinavi murind în luptă și nu mai sunt dispuși să-i asculte pe politicienii bigoți. Ziarul *Daily Tribune* din Chicago spunea că „Nu Știu Nimic” sunt terminați.

— Și călătorie sprâncenată, zise Alex.

— A fost doar încă un partid politic, spuse Nick neutru.

— Un partid politic care a dat naștere la alte grupuri mai dubioase, spuse Jay. Dar nu vă temeți, trei milioane și jumătate de foști sclavi se răspândesc peste tot în căutare de slujbe. Vor apărea noi societăți teroriste îndreptate împotriva lor, probabil cu aceleași nume pe listele de membri.

Nick Holden se ridică să plece.

— Apropo, Geiger, buna ta soție a primit vreo veste de la celebrul său văr?

— Dacă am ști unde se află Judah Benjamin, comisionere, crezi că ți-am spune dumitale? întrebă calm Jay.

Holden zâmbi cu surâsul lui.

Era adevărat că salvase viața lui Alex și Șaman îi era recunoscător. Dar recunoștința n-avea să-l ajute vreodată să-l și placă pe Nick. În adâncul inimii sale, spera fierbinte ca tatăl fratelui său să fi fost tânărul bandit Will Mosby.

Nu-i trecu prin minte să-l invite pe Holden la nuntă.

Șaman și Rachel se căsătoriră în ziua de 22 mai 1865, în salonul casei Geiger, împreună doar cu familiile lor. Nu a fost nunta pe care și-ar fi dorit-o părinții lor. Sarah îi sugerase lui Șaman că, de vreme ce tatăl său vitreg era preot, ar fi un gest de unitate a familiei ca Lucian să fie rugat să celebreze căsătoria. Jay îi împărtășise fiicei lui opinia sa că singurul mod în care o evreică putea să fie căsătorită era de către un rabin. Nici Rachel, nici Șaman nu-i contraziseră, dar au fost căsătoriți de judecătorul Stephen Hume. Hume nu se putea descurca să țină foile doar cu o mână, așa că Șaman trebui să împrumute un pupitru de la biserică, sarcină ușurată de faptul că încă nu fusese angajat un nou preot. Stătură în fața judecătorului cu copiii. Mânuța transpirată a lui Joshua strângea arătătorul lui Șaman. Rachel, într-o rochie de nuntă

din brocart albastru, cu un guler mare de dantelă crem, o ținea de mână pe Hattie. Hume era un om bun, care le făcu urări frumoase, și totul se termină repede. Când îi declară soț și soție și le dori „Mergeți în pace și bucurie”, Șaman chiar asta înțelese. Timpul stătu în loc și își simți sufletul înălțându-se cum nu i se întâmplase decât o dată în viață, când parcursese tunelul dintre Școala Medicală a Policlinicii Cincinnati și Spitalul Southwestern Ohio, în prima sa zi de medic.

Șaman se așteptase ca Rachel să-și dorească să meargă la Chicago sau în alt oraș în călătorie de nuntă, dar ea îl auzise spunând că Saukii și Mesquakii se întorseseră în Iowa și, spre plăcerea lui, îl rugă să meargă să-i viziteze pe indieni.

Aveau nevoie de un animal pe care să-și încarce proviziile și culcușul. Paul Williams avea un mânz cenușiu cu fire blândă în grajdul său și Șaman îl închirie pentru unsprezece zile. Tama, orașul indian, era la vreo sută de mile depărtare.

Calculă că vor călători vreo patru zile până acolo și alte patru înapoi și vreo două zile vor vizita orașul.

La câteva ore după căsătorie se așternură la drum, Rachel pe Trude, Șaman pe Boss și trăgând după el calul de povară al cărui nume Williams le spusese că ar fi Ulise, „fără ofensă pentru generalul Grant”.

Șaman s-ar fi oprit din călătorie când ajunseră la Rock Island, dar erau îmbrăcați pentru drum greu, nu pentru hotel, iar Rachel vroia să-și petreacă noaptea în prerie. Așa că trecură caii peste râu cu feribotul și călăriră până la vreo zece mile de Davenport.

Urmară o șosea îngustă și prăfuită, printre câmpuri mari proaspăt arate, de sol negru, dar mai erau încă bucăți de prerie între zonele cultivate. Când ajunseră la o arie de iarbă netăiată, cu un pâlc de pădure și un pârâu, Rachel se apropie călare și îi făcu semn cu mâna.

— Ne-am putea opri aici?

— Să găsim casa fermierului.

Trebuiră să mai călărească o milă. Cu cât se apropiau de casă, cu atât iarba era înlocuită de arii desțelenite care sigur aveau să fie semănate cu porumb. În curtea din fața magaziei, un câine galben se repezi lătrând la cai. Fermierul punea o lamă nouă la plug și se încruntă suspicios când Șaman îi ceru permisiunea să înnopteze lângă pârâu. Dar când Șaman se oferi să plătească, refuză.

— Vreți să faceți focul?

— Așa ne-am gândit. Totul e verde.

— A, da, n-o să se împrăștie. Apa izvorului e bună de băut. Dacă mergeți puțin mai sus, o să găsiți lemne de foc.

Așa că îi mulțumiră și se întoarseră la locul ales. Scoaseră șeile împreună și îl descărcară pe Ulise de povară. Apoi Șaman făcu patru drumuri să aducă lemne, în timp ce Rachel întindea tabăra. Așternu o piele veche de bizon pe care tatăl ei o cumpărase cu ani în urmă de la Câinele-de-Piatră. Pielea maronie se vedea printre smocurile de blană rare, dar era cel mai potrivit așternut între ei și pământ. Peste ea, întinse două pături țesute din lână de la ferma Cole, fiindcă vara era la o lună distanță.

Șaman aprinse focul cu niște pietre. Puse apă de izvor și cafea într-un vas și îl așeză la fiert. Stând pe șei, mâncară resturi reci de la masa lor de nuntă – felii roz de carne de miel, cartofi, morcovi dulci. Ca desert, avură prăjitură albă cu glazură de whisky și apoi se traseră lângă foc și băură cafeaua neagră. Stelele începuseră să se arate pe măsură ce cădea întunericul, apoi apăru luna în primul pătrar.

Deodată ea își puse cana jos și căută săpun, o cârpă și un prosop și dispăru în întuneric.

N-avea să fie prima oară când făceau dragoste și Șaman se întrebă de ce se simțea atât de ciudat. Se dezbrăcă și se duse în partea cealaltă a izvorului să

se spele în grabă și o așteptă sub pături, pe pielea de bizon, când ea i se alătură; pielea lor păstra încă răceala apei, dar se încălzi. El știa că ea alesese locul de foc astfel ca patul lor să fie în afara luminii, dar nu-i păsa. Îi rămânea astfel numai ea și mâinile, gurile și trupurile lor. Făcură dragoste pentru prima oară ca soț și soție și apoi rămaseră culcați pe spate, ținându-se de mână.

— Te iubesc, Rachel Cole, spuse el.

Puteau vedea tot cerul ca o cupolă peste pământul plat. Stelele, joase, erau albe și imense.

În curând făcură din nou dragoste. Când terminară, de data asta Rachel se ridică și fugi spre foc. Culese o crenguță și o ținu în jar până se aprinse. Apoi se întoarse și îngenunche atât de aproape, încât el îi putu vedea pielea de găină dintre sânii cafenii și lumina torței transformându-i ochii în pietre prețioase.

— Și eu te iubesc, Șaman, îi spuse ea.

În ziua următoare, cu cât se afundau mai mult în Iowa, cu atât era mai mult spațiu între ferme. Drumul trecea printr-o fermă de porci vreo jumătate de milă și duhoarea era atât de grea, că simțiră că o pot atinge, dar apoi a fost din nou pământ înverzit și aer proaspăt.

O dată, Rachel încremeni în șa și ridică mâna.

— Ce-i?

— Un urlet. Poate fi un lup?

El spuse că era probabil un câine.

— Fermierii trebuie să fi alungat lupii, cum au făcut și la noi. Lupii au dispărut ca bizonii și indienii.

— Poate că înainte să ne întoarcem acasă vom vedea vreun miracol al preriei, spuse ea. Poate un bizon, sau o pisică sălbatică, sau ultimul lup din Iowa.

Trecură prin câteva orășele. La prânz, ajunseră la un magazin general și mâncară pesmeți și brânză tare și piersici conservate.

— Ieri am auzit că soldații l-au arestat pe Jefferson Davis. L-au prins în Fort Monroe, Virginia, și l-au luat în lanțuri, le spuse proprietarul magazinului. Scuipă pe propria lui podea. Sper să-l spânzure pe nemernic. Scuzați, doamnă.

Rachel dădu din cap. Era greu să arate ca o doamnă când scurgea sucul de piersici din cutie.

— L-au prins și pe secretarul său de stat? Judah P. Benjamin?

— Pe evreu? Nu, pe el nu l-au prins încă, din câte știu.

— Bine, spuse limpede Rachel.

Ea și Șaman luară cutiile goale să le folosească pe drum și se îndreptară spre cai. Băcanul rămase în ușă și se uită lung după ei, cum se depărtau pe drumul prăfuit.

În după-amiaza aceea, traversară râul Cedar cu grijă să nu se ude, ca apoi să fie muiați până la piele de o ploaie subită de primăvară. Era aproape întuneric când ajunseră la o fermă și se adăpostiră în grajd. Șaman se simțea ciudat de încântat, amintindu-și noaptea nunții părinților săi, a cărei descriere o citise în jurnalul tatălui său. Sfidă vremea ca să ceară permisiunea de a sta acolo, care i-a fost repede acordată de fermier, al cărui nume era Williams, dar care n-avea nicio legătură cu potcovarul din Holden's Crossing. Când Șaman se întoarse, doamna Williams se grăbi după el cu o jumătate de oală de supă lăptoasă, în care înotau cartofi, morcovi și țelină, și cu pâine proaspătă. Îi părăsi cu atâta grabă, încât au fost siguri ca știa că sunt proaspăt căsătoriți.

Dimineața următoare a fost foarte senină și mult mai caldă. După-amiază devreme ajunseră la râul Iowa. Billy Edwards îi spusese lui Șaman că, dacă urmau cursul apei spre nord, aveau să-i găsească pe indieni. Malul râului era pustiu și, după un timp, ajunseră la un loc cu apă limpede, puțin

adâncă și cu banchiză de nisip. Se opriră și își legară caii. Șaman se dezbrăcă repede și se aruncă în apă.

— Vino! o chemă el.

Ea nu îndrăznea. Totuși, soarele era fierbinte și râul arăta de parcă n-ar mai fi fost încercat de om. În câteva minute, Rachel se ascunse în niște tufișuri și își scoase tot de pe ea, în afară de corsetul de bumbac. În apa rece țipă și se jucară ca niște copii. Pânza udă i se lipi de corp și în curând el se întinse după ea, dar ei i se făcu frică.

— Sigur o să vină cineva să ne vadă! spuse și ieși în fugă din apă.

Își puse rochia și își agăță corsetul pe o creangă la uscat. Șaman avea cârlige și o undiță în bagaj și, după ce se îmbrăcă, le găsi și scoase câteva râme de sub o buturugă. Merse în susul apei până la un loc potrivit și, în scurt timp, prinsese o pereche de bibani pătrați, de mărime medie.

La prânz mâncaseră ouă fierte din proviziile bogate ale lui Rachel, dar peștele avea să-i hrănească la cină. El îl curăță imediat.

— Ar fi mai bine să-i gătim acum ca să nu se strice și să-i împachetăm într-o pânză să-i luăm cu noi, spuse el, și făcu un mic foc.

În timp ce bibanii se prăjeau, veni din nou la ea. De data asta ea lăsă la o parte orice prudență. Nu-i păsa că apa râului și frecatul cu nisip nu scoseseră mirosul de pește din mâinile lui, nici că erau în lumina zilei. El îi ridică rochia lipsită de corset și făcură dragoste îmbrăcați în iarba fierbinte de pe malul râului, ea cu susurul rapid al apei în urechi.

Câteva minute mai târziu, în timp ce Rachel întorcea peștele să nu se ardă, o plută se ivi de după cotitura râului. Pe ea erau trei bărbați bărboși, desculți, îmbrăcați doar în pantaloni zdrențuiți. Unul din ei îi făcu leneș cu mâna și Șaman îi răspunse.

De îndată ce pluta dispăru, ea se grăbi spre locul unde combinezonul atârna ca un stindard alb, semn

de ceea ce făcuseră. Când el veni după ea, se întoarse și îl privi.

— Ce se întâmplă cu noi? spuse. Ce se întâmplă cu mine? Cine sunt eu?

— Ești Rachel, îi spuse el, cuprinzând-o în brațe. O spuse cu atâta satisfacție, încât, când o sărută, ea zâmbea.

73

Tama

Devreme, în dimineața celei de-a cincea zile, ajunseră din urmă un călăreț. Când se apropiară de el să-i ceară lămuriri, Șaman văzu că era îmbrăcat obișnuit, dar călărea pe un cal bun și avea o șa scumpă. Avea părul lung și negru și pielea de culoarea cleiului încins.

— Ne puteți spune drumul spre Tama? întrebă Șaman.

— Mai mult decât atât. Acolo mă duc și eu. Mergeți cu mine, dacă vreți.

— Mulțumim frumos.

Indianul se înclină în față și mai spuse ceva, dar Șaman clătină din cap.

— Mi-e greu să vorbesc în timp ce călărim. Trebuie să-ți văd gura. Sunt surd.

— A!

— Dar soția mea aude foarte bine, spuse Șaman. Zâmbi larg și bărbatul îi zâmbi la fel și se întoarse spre Rachel și duse vârfurile degetelor la pălărie. Schimbară câteva cuvinte, dar majoritatea timpului călăriră toți trei într-un acord tacit, în dimineața caldă.

Când ajunseră la un iaz mic, se opriră totuși și lăsară caii să bea apă și să pască iarbă, în timp ce își dezmorțeau picioarele și acum făcură cunoștință cum trebuie. Bărbații își strânseră mâinile și aflară că străinul era Charles P. Keyser.

— Locuiești în Tama?

— Nu, am o fermă la opt mile de aici. Sunt indian Potawatomi, dar am fost crescut de o familie de albi după ce ai mei au murit toți de febră. Nici măcar nu vorbesc dialectul indian, cu

excepția câtorva cuvinte în Kickapoo. M-am însurat cu o femeie pe jumătate Kickapoo, pe jumătate franțuzoaică.

Spuse că mergea la Tama o dată la câțiva ani să petreacă vreo două zile.

— Nu știu exact de ce. Ridică din umeri și zâmbi. Chemarea pieii roșii, cred. Șaman dădu din cap.

— Animalele noastre au mâncat destulă iarbă, nu ți se pare?

— Ba da. Nu vrem să ne lase în drum catârii ăștia, nu-i așa? zise Keyser și se urcară pe cai și își reluară călătoria.

Pe la jumătatea dimineții, Keyser îi conduse direct în Tama. Cu mult înainte să ajungă la grupul de barăci construite într-un cerc larg, au fost urmăriți de copilași cu ochii căprui și de câini lătrând.

În curând, Keyser semnală oprirea și descălecară.

— Îl anunț pe șef că am venit, spuse el, și se îndreptă spre o casă alăturată.

Până se întoarse însoțit de un bărbat solid între două vârste, cu pielea roșie, deja se adunase o mică mulțime.

Bărbatul spuse ceva ce Șaman nu putu citi după buze. Era în engleză, dar acesta strânse mâna lui Șaman când i-a fost întinsă.

— Sunt doctorul Robert J. Cole din Holden's Crossing, Illinois. Aceasta e soția mea, Rachel Cole.

— Dr. Cole? Un tânăr ieși din mulțime și îl privi atent pe Șaman. Nu. Ești prea tânăr.

— … Poate l-ai cunoscut pe tatăl meu?

Ochii omului îl cercetară.

— Tu ești băiatul surd?… Tu ești, Șaman?

— Da.

— Eu sunt Micul-Câine. Fiul Lunei și al lui Cel-Ce-Vine-Cântând.

Șaman a fost bucuros când își strânseră mâinile, amintindu-și cum se jucaseră împreună când erau copii.

Bărbatul îndesat spuse ceva.

— Acesta e Medi-ke, Broasca-Țestoasă-Pocnitoare, șeful orașului Tama, spuse Micul-Câine. Vrea ca voi trei să poftiți în baraca lui.

Broasca-Țestoasă îi făcu semn Micului-Câine să vină și el, iar celorlalți să plece. Baraca lui era mică și mirosea ca după un prânz recent cu carne prăjită. Pături chitite arătau unde dormeau locuitorii casei și o perdea de pânză acoperea un colț. Podeaua murdară era tare și măturată și se așezară direct pe ea, în timp ce soția lui Medi-ke-wapansee, Mica-Lumină, le servi cafea neagră foarte dulce, cu aroma schimbată de alte ingrediente. Avea gustul cafelei pe care o făcea Makwa-ikwa. După ce Mica-Lumină îi servi, Broasca-Țestoasă îi spuse ceva și ea ieși din casă.

— Aveai o soră, Femeia-Pasăre, îi spuse Șaman Micului Câine. E și ea aici?

— A murit, cu mult timp în urmă. Mai am o soră, Salcie-Verde, cea mai mică dintre noi. E cu soțul ei la rezervația din Kansas. Nimeni altcineva din Tama nu mai fusese cu grupul din Holden's Crossing, le spuse Micul-Câine.

Broasca-Țestoasă le spuse prin Micul-Câine că era un Mesquaki și că erau aproape două sute de Mesquaki și Sauki în Tama. Apoi lansă un torent de cuvinte și se uită din nou spre Micul-Câine.

— Spune că rezervațiile sunt foarte rele, ca niște cuști uriașe. A trebuit să uităm că Rock Island a fost Sauk-e-nuk, marele oraș al Saukilor și că Davenport a fost Mesquake-nuk, marele oraș al Mesquakilor. Lumea s-a schimbat. Am plătit bani fețelor-palide pentru opt acri aici și l-am pus pe guvernatorul alb al Iowei să semneze actul ca martor.

Șaman încuviință din cap.

— Asta e bine, spuse, și Broasca-Țestoasă zâmbi. Era evident că înțelegea parțial engleza, dar continua să folosească propria limbă, în timp ce fața îi deveni dură.

— Spune că guvernul pretinde întruna că ne-a cumpărat vastele pământuri. Tatăl-Alb pune mâna pe pământurile noastre și dă triburilor în schimb monede mici în loc de bani de hârtie. Ne înșală chiar și la monede, dându-ne bunuri ieftine și ornamente și spunând că Mesquakii și Saukii sunt plătiți în natură. Mulți dintre ai noștri lasă lucrurile nefolositoare să putrezească pe pământ. Noi le spunem să pretindă cu voce tare că nu vor accepta decât bani și să vină aici să cumpere mai mult pământ.

— Aveți probleme cu vecinii albi? întrebă Șaman.

— Nicio problemă, răspunse Micul-Câine și îl ascultă apoi pe Broasca-Țestoasă. Spune că noi nu suntem un pericol. Oriunde se duc ai noștri să vândă ceva, albii pun monede în scoarța copacilor și le spun indienilor că pot păstra monedele dacă le pot lovi cu săgeata. Unii dintre oamenii noștri zic că e o insultă, dar Broasca-Țestoasă o permite. Broasca-Țestoasă vorbi și Micul-Câine zâmbi larg. Spune că asta îi păstrează pe unii dintre noi buni țintași cu arcul.

Mica-Lumină se întoarse, aducând un om într-o cămașă de bumbac ruptă și pantaloni pătați de lână cafenie, cu o batistă roșie legată în jurul frunții. Acesta spuse că e Nepepaqua, Somnambulul, Sauk și vraci. Somnambulul nu era omul care să piardă timpul.

— Ea spune că ești doctor.

— Da.

— Bine. Vrei să vii cu mine?

Șaman dădu din cap. El și Rachel îl lăsară pe Charles Keyser să bea cafea cu Broasca-Țestoasă. Se opriră numai ca să ia traista lui Șaman. Apoi îl urmară pe vraci.

Traversând satul, Șaman văzu imagini familiare, care se potriveau cu cele din amintirea sa. Nu văzu *tipi*-uri, dar erau câteva *hedonoso-te*-uri în spatele barăcilor. Oamenii purtau majoritatea haine vechi de-ale albilor; mocasinii rămăseseră cum își amintea, deși mulți dintre indieni purtau cizme sau bocanci militari.

Somnambulul îi conduse la o baracă din partea opusă a satului. Înăuntru, o femeie tânără, slabă zăcea gemând, cu mâinile pe abdomenul proeminent.

Avea ochii tulburi și părea ieșită din minți. Nu răspunse când Șaman îi puse câteva întrebări. Avea pulsul rapid, puternic. El se temu, dar când îi luă mâinile în ale lui, simți mai multă vitalitate decât se așteptase.

Ea era Watwaweiska, Veverița-Cățărătoare, spuse Somnambulul. Soția fratelui său. Sorocul pentru prima ei naștere venise în dimineața de ieri. Din vreme, ea își alesese un loc uscat și moale în pădure și se dusese acolo. Durerile groaznice veniseră din nou și din nou și ea se forțase cum o învățase mama ei, lăsându-se pe vine. Când se rupsese apa, picioarele și rochia i se udaseră, dar nimic altceva nu se mai întâmplase. Agonia nu se sfârșea și copilul nu ieșise. La căderea nopții, celelalte femei o căutaseră, o găsiseră și o aduseseră aici.

Somnambulul nu putuse s-o ajute.

Șaman ridică rochia udă de sudoare și îi examină corpul. Era foarte tânără. Sânii, deși grei de lapte, erau mici, iar bazinul era îngust. Vulva era bombată, dar nu se vedea creștetul copilului. Apăsă blând cu degetele pe abdomenul ei, apoi își scoase stetoscopul și îi întinse piesele de urechi lui Rachel. Când puse diafragmul pe abdomenul Veveriței-Cățărătoare, concluziile pe care le trăsese cu ochii și mâinile au fost confirmate de urechile lui Rachel.

— Copilul vine invers.

Ieși afară și ceru apă curată și Somnambulul îl conduse printre copaci, până la un izvor. Vraciul se uită curios cum Șaman își spală mâinile și brațele cu săpun cafeniu.

— Face parte din tratament, spuse Șaman, și Somnambulul acceptă săpunul și îl imită.

Când se întoarseră în baracă, Șaman scoase cutia sa de seu curat de oaie și își unse mâinile. Introduse un deget în canalul de naștere, apoi un altul. Se mișcă încet în sus. La început nu simți nimic, dar apoi fata avu un spasm și pumnul lui strâns a fost împins afară. Un picior al copilului se mișcă sub degetele lui și, în jurul lui, simți cordonul înfășurat. Cordonul ombilical era tare și bine strâns și nu încercă să elibereze piciorul până ce nu se termină contracția. Apoi, ajutându-se grijuliu cu cele două degete, desfășură cordonul și trase piciorul în jos.

Celălalt picior era mai sus, ridicat spre peretele canalului, îl prinse în timpul contracției următoare și îl trase până ce două mici picioruțe roșii apărură din corpul tinerei mame. Picioarele ieșiră în întregime și curând putură vedea că era un băiețel. Apăru și abdomenul copilului, cu cordonul ombilical. Dar ieșirea se opri când umerii și capul micuțului se blocară în canal ca dopul în gâtul unei sticle.

Șaman nu putu trage copilul mai departe, nici nu reuși să mai ajungă să țină carnea mamei departe de nările copilului. Îngenunche, cu mâna în canal, căutând o soluție, dar simțea că bebelușul se sufocă. Somnambulul avea o traistă a sa într-un colț al barăcii și scoase din ea o curea lungă de vreo patru picioare. Cordonul se termina în ceva ce semăna cu capul plat, urât al unei vipere, cu ochi din mărgele negre și colți din fildeș. Somnambulul mișcă „șarpele” ca să pară că se târăște pe corpul Veveriței, până ce capul ajunse aproape de fața ei, unduindu-se. Vraciul cânta ceva în limba lui, dar

Șaman nu încercă să-i citească buzele. O privea pe Veverița-Cățărătoare.

Văzu cum ochii fetei se fixează asupra șarpelui și se lărgesc. Vraciul făcu șarpele să se întoarcă și să se târască în jos pe corpul ei până ce ajunse chiar deasupra locului unde se afla copilul.

Șaman simți o tresărire în canalul de naștere.

Văzu că Rachel deschidea gura să protesteze și o avertiză din ochi să tacă.

Colții atinseră burta Veveriței. Deodată Șaman simți o lărgire. Fata împinse cu o forță teribilă și copilul ieși atât de ușor, că nu a fost nevoie de niciun efort ca să-l scoată afară. Buzele și obrajii copilului erau albastre, dar începură să se înroșească imediat. Cu un deget tremurând, Șaman îi curăță gura de mucoase. Fețișoara micuță se strâmbă indignată și gura se deschise. Șaman simți cum abdomenul copilului se strânge să aspire aer și știu că ceilalți auzeau un țipăt slab, ascuțit. Poate era în fa major, fiindcă burtica vibră exact ca pianul Lillianei când Rachel apăsa clapa a cincea din coadă.

El și vraciul se duseră din nou la izvor să se spele. Somnambulul părea mulțumit, iar Șaman era gânditor. Înainte de a părăsi baraca, examinase din nou curelușa ca să se asigure că era doar atât.

— Fata a crezut că șarpele îi va devora copilul, așa că l-a născut ca să-l salveze?

— Cântecul meu spune că șarpele e un *manitou* rău. Dar *manitou* cel bun a ajutat-o.

El realiză că lecția însemna că știința poate duce medicina până la o limită. Că e ajutată enorm dacă există credință și în altceva. Era un avantaj pe care vraciul îl avea asupra medicului, fiindcă Somnambulul era și preot, și doctor.

— Ești Șaman?

— Nu. Somnambulul îl privi. Ai auzit de „corturile înțelepciunii”?

— Makwa ne-a povestit de șapte corturi.

— Da, șapte. Pentru unele lucruri, eu sunt în al patrulea cort. Pentru mult mai multe însă sunt în primul cort.

— Vei deveni Șaman într-o zi?

— Cine să mă învețe? Wabokieshiek e mort. Makwa-ikwa e moartă. Triburile sunt împrăștiate, Mide'wiwin nu mai există. Când eram tânăr și vroiam să devin alungător de duhuri, am auzit de un Sauk bătrân, aproape șaman, în Missouri. L-am găsit și am petrecut doi ani acolo. Dar a murit de pojar, prea devreme. Acum caut bătrâni, ca să învăț de la ei, dar sunt puțini și nu știu cele mai multe lucruri. Copiii noștri învață engleza în rezervații și „cele șapte corturi ale înțelepciunii" sunt pierdute.

El îi spunea că nu aveau școli de medicină cărora să le trimită cereri de înscriere, realiză Șaman. Saukii și Mesquakii erau doar niște rămășițe, prădate de propria religie, de medicina lor, de trecut.

Avu o scurtă viziune terifiantă cu o hoardă cu pielea verde măturând întreg pământul de rasa albă și lăsând doar câțiva supraviețuitori vânați, fără nimic altceva decât zvonuri despre o fostă civilizație și abia slabe ecouri despre Hipocrate, Galen, Avicenna, Iehova, Apollo și Iisus.

Părea că întregul sat aflase imediat despre nașterea copilului. Nu erau un popor expansiv, dar Șaman simți aprobarea lor în timp ce trecea printre ei. Charles Keyser veni la el și îi mărturisi că fata fusese un caz similar cu nașterea care îi omorâse soția cu un an înainte.

— Doctorul n-a ajuns la timp. Singura femeie acolo era mama mea, și ea nu știa mai mult ca mine.

— Nu trebuie să te simți vinovat. Uneori, pur și simplu, nu putem salva pe cineva. A murit și copilul?

Keyser încuviință din cap.

— Mai ai și alți copii?

— Două fete și un băiat.

Șaman bănui că unul din motivele pentru care Keyser venise la Tama era să-și caute o soție. Indienii din Tama păreau să-l cunoască și să-l aprecieze. De mai multe ori cei care treceau pe lângă ei îl salutară, spunându-i Charlie Farmer.

— De ce îți spun așa? Nu sunt și ei tot fermieri?

Keyser rânji.

— Nu ca mine. Tatăl meu mi-a lăsat patruzeci de acri din cel mai negru sol din Iowa pe care l-ai văzut. Desțelenesc optsprezece acri și mare parte le semăn cu grâu de iarnă. Când am venit prima oară aici, am încercat să le arăt oamenilor ăstora cum să cultive pământul. Mi-a luat un timp să pricep că nu vroiau o fermă de om alb. Cei care le-au vândut pământul ăsta și-au închipuit sigur că i-au păcălit, fiindcă e din cel mai prost. Dar ei culeg buruienile și tufișurile și gunoaiele, le fac mormane și le lasă să putrezească în aer uneori ani în șir. Apoi plantează semințele, în găuri făcute cu bățul în loc de arături. Grădinile lor le dau destulă mâncare. Ținutul e plin de animale mici, iar râul Iowa dă pește bun.

— Chiar duc viața bună din vremurile de altădată pe care au venit s-o caute, spuse Șaman.

Keyser înclină din cap.

— Somnambulul zice că te-a rugat să mai doftoricești vreo câțiva. Mi-ar face plăcere să te ajut, doctore Cole.

Șaman îi avea deja pe Rachel și pe Somnambul care să-l asiste. Dar îi trecu prin minte că, deși Keyser arăta ca ceilalți locuitori din Tama, el nu se simțea pe deplin în largul lui și poate avea nevoie de compania altora veniți din afară. Așa că îi spuse fermierului că i-ar fi recunoscător pentru ajutor.

Toți patru alcătuiră o mică ciudată caravană, mergând de la o baracă la alta, dar curând deveni evident că se completau perfect unul pe altul. Vraciul obținea acceptul pacienților și își intona rugăciunile. Rachel ducea o pungă cu dulciuri fierte și era deosebit de pricepută în a câștiga

încrederea copiilor, iar Charlie Keyser, cu puterea sa și mâinile sale mari, blânde, îi ținea nemișcați pe cei care trebuiau să stea liniștiți.

Șaman extrase un număr de dinți stricați și a fost răsplătit cu priveliștea pacienților scuipând sânge, dar zâmbind fiindcă sursa de continuă tortură dispăruse dintr-o dată.

Deschise abcese, tăie un deget mare de la un picior negru, infectat, și Rachel a fost ocupată să asculte cu stetoscopul piepturile celor care tușeau. Pe unii dintre ei, el îi instrui să ia siropuri, dar alții aveau tuberculoză și a fost nevoit să-i spună Somnambulului că nu putea face nimic pentru ei. Văzură, de asemenea, o jumătate de duzină de bărbați și câteva femei care erau amețiți de alcool, iar Somnambulul spuse că mai erau și alții care ar fi beți dacă ar putea găsi niște whisky.

Șaman era conștient că mult mai multe piei-roșii fuseseră răpuse de bolile omului alb decât de gloanțele sale. Variola, în special, făcuse prăpăd printre triburi în ținutul împădurit și la câmpie și el adusese la Tama o cutie mică de lemn pe jumătate plină cu coji de la vacile cu variolă.

Somnambulul a fost foarte interesat când Șaman îi spuse că avea un leac pentru prevenirea variolei. Dar Șaman trebui să se chinuie mult să-i explice exact ce trebuia să facă. Le va zgâria brațul și va introduce în rană mici cojițe de la variola vacilor. O bășică roșie, pruriginoasă va apărea în acel loc, de mărimea unui bob de mazăre. Se va transforma într-o umflătură cenușie, ca un ombilic, cu o zonă mare în jur, care va fi roșie, tare și fierbinte. După inoculări, majoritatea oamenilor vor fi bolnavi timp de trei zile de variola vacilor, o boală mai benignă decât vărsatul de vânt, dar care le va oferi imunitate față de boala mortală. Cel mai probabil că cei inoculați vor avea dureri de cap și febră. După boala scurtă, umflătura se va mări, se va închide la culoare și se va usca, apoi coaja va

cădea aproximativ în ziua a douăzeci și una, lăsând o cicatrice roz.

Șaman îi spuse Somnambulului să explice oamenilor toate astea și să-i întrebe dacă vor să fie tratați. Vraciul se întoarse foarte repede. Toți vroiau să fie protejați de vărsat de vânt, raportă el, așa că se apucară să inoculeze întreaga comunitate.

Sarcina vraciului a fost să asigure mișcarea cozii de oameni către doctorul alb, asigurându-se că toți știau ce îi așteaptă.

Rachel stătu pe o buturugă și folosi două bisturie ca să fărâmițeze cojile din cutia de lemn în bucățele foarte mici. Când un pacient ajungea la Șaman, Charlie Keyser îi lua mâna stângă și o ridica, expunând brațul cu partea internă, locul cel mai puțin supus la riscul de a suferi lovituri accidentale sau de a fi scărpinat. Șaman folosi un bisturiu ascuțit ca să facă zgârieturi superficiale în piele, pe care plasa apoi mici bucățele de coji de la vaci.

Nu era complicat, dar trebuia făcut cu grijă și coada se mișca încet. Când soarele apuse în cele din urmă, Șaman declară o pauză. Un sfert din locuitorii Târnei mai trebuiau inoculați, dar el le spuse că la doctor s-a închis și să revină dimineața.

Somnambulul avea instinctele unui preot baptist de succes și în noaptea aceea adună oamenii ca să-i onoreze pe vizitatori. Un foc de sărbătoare a fost aprins în loc deschis și oamenii se strânseră în jurul lui, așezați pe pământ.

Șaman stătu la dreapta vraciului. Micul-Câine, între Șaman și Rachel, ca să poată traduce pentru ei. Șaman văzu că Charlie stătea cu o femeie zveltă, zâmbitoare, iar Micul-Câine îi spuse că era o văduvă cu doi băieți mici.

Somnambulul ceru ca doctorul Cole să le spună despre femeia care le fusese șaman, Makwa-ikwa.

Șaman era conștient de faptul că toți cei de față știau cu siguranță mai multe decât el despre

masacrul de la Bad Axe. Ce se întâmplase unde râul Bad Axe întâlnea râul Mississippi le fusese probabil povestit în jurul altor focuri de mii de ori și avea să mai fie. Dar el le spuse că printre cei uciși de Cuțitele Lungi fusese un bărbat pe nume Bizonul-Verde, al cărui nume Somnambulul îl traduse ca Ashtibugwa-gupichee, și o femeie numită Unirea-Râurilor, Matapya. Le spuse cum fiica lor de zece ani, Nishwri-kekawi, Două-Ceruri, își luase fratele nou-născut de sub focul puștilor Armatei Statelor Unite și al tunului și înotase în josul lui *Masesibowi,* ținând copilul de ceafă cu dinții ca să nu se înece.

Șaman povesti cum fetița Două-Ceruri o găsise pe sora ei, Femeia-înaltă, și cum cei trei copii se ascunseseră în tufișuri ca iepurii până ce fuseseră descoperiți de soldați și cum un soldat luase bebelușul sângerând cu el și acesta nu mai fusese văzut niciodată.

Și le mai spuse că cele două fete Sauke fuseseră duse la o școală creștină din Wisconsin și că Femeia-înaltă fusese lăsată grea de un misionar, fiind văzută pentru ultima oară în 1832, când fusese luată și dusă pentru a deveni servitoare într-o fermă a albilor mai jos de Fort Crawfort. Și că fata pe nume Două-Ceruri evadase din școală și își croise drum până în orașul Profetului, unde șamanul Nor-Alb, Wabokieshiek, o luase în casa sa și o ghidase prin „cele șapte corturi ale înțelepciunii” și îi dăduse un nume nou, Makwa-ikwa, Femeia-Urs.

Și că Makwa-ikwa fusese șamanul poporului ei până ce fusese violată și ucisă de trei oameni albi în Illinois, în 1851.

Indienii ascultară serioși, dar nimeni nu plânse. Erau obișnuiți cu povești pline de oroare despre cei dragi lor.

Trecură din mâna în mână o tobă de apă, până ce ajunse la Somnambul. Nu era toba de apă a Makwei, care dispăruse când Saukii părăsiseră

Illinois-ul, dar Șaman văzu că era la fel. Își trecuseră toba împreună cu un singur băț, iar acum Somnambulul îngenunche în fața ei și începu s-o lovească în salve de câte patru bătăi ritmice și să cânte:

Ne-nye-ma-wa-wa,
Ne-nye-ma-wa-wa,
Ne-nye-ma-wa-wa,
Ke-tu-ko-ko-na-na.
O bat de patru ori,
O bat de patru ori,
O bat de patru ori,
Bat în toba noastră de patru ori.

Șaman privi în jur și văzu că oamenii cântau cu vraciul și mulți țineau pietre în mâini și le scuturau în ritmul muzicii, la fel cum Șaman scutura cutia de țigări plină cu prundiș la ora de muzică, pe vremea când era un băiețel.

Ke-te-ma-ga-yo-se lye-ya-ya-ni,
Ke-te-ma-ga-yo-se lye-ya-ya-ni,
Me-to-se-ne-ni-o lye-ya-ya-ni,
Ke-te-ma-ga-yo-se lye-ya-ya-ni,
Binecuvântează-ne când vii,
Binecuvântează-ne când vii,
Poporul, când vii,
Binecuvântează-ne când vii.

Șaman se aplecă în față și își puse mâna pe toba de apă, chiar sub capacul ei. Când Somnambulul o lovi, a fost ca și când ar fi ținut un tunet între palme. Se uită la gura vraciului și văzu cu plăcere că știa cântecul, era unul din cântecele Makwei, și cântă și el cu ei:

…Wi-a-ya-ni,
Ni-na ne-gi-se ke-wi-to-se-me-ne ni-na
… Oriunde vei merge
Vin cu tine, fiul meu.

Cineva aduse un buștean și îl azvârli în foc, trimițând o coloană de scântei galbene spre cerul întunecat. Căldura focului se amesteca în aer cu cea a nopții și îl făcu să se simtă amețit, gata să aibă viziuni. Se uită după soția lui, îngrijorat pentru ea, gândind că mama lui Rachel ar fi fost furioasă de felul cum arăta fiica ei.

N-avea nimic pe cap, părul îi era încâlcit, fața strălucitoare de sudoare și ochii îi sclipeau de încântare. Niciodată nu-i păruse mai feminină, mai umană, mai vrednică de a fi dorită. Ea îi observă privirea și zâmbi, în timp ce se aplecă spre Micul-Câine să vorbească. O persoană înzestrată cu auz i-ar fi pierdut cuvintele în tunetul tobei și al cântecului, dar Șaman îi citi cu ușurință pe buze: „E *la fel de bine ca și când ai vedea an bizon!”*

Dimineața următoare, Șaman se strecură afară devreme, fără s-o trezească pe soția sa și se îmbăie în râul Iowa în timp ce rândunelele zburau în picaj ca să se hrănească la suprafața apei cu mici insecte subțiri cu trupurile aurii.

Era abia după răsărit. Copiii deja se strigau și urlau prin sat și, trecând prin fața caselor, văzu femei desculțe și câțiva bărbați plantându-și peticul de grădină în răcoarea dimineții. La marginea satului se întâlni față în față cu Somnambulul și stătură amândoi relaxați și conversară ca o pereche de servitori de la țară care s-au întâlnit în timpul cumpărăturilor de dimineață.

Somnambulul îi puse întrebări despre înmormântarea și mormântul Makwei. Șaman nu se simți prea în largul său când răspunse.

— Eram doar un copil când a murit ea. Nu-mi amintesc multe lucruri, spuse el.

Dar din citirea jurnalelor tatălui său putu să-i spună că groapa Makwei fusese săpată dimineața și ea fusese îngropată după-amiaza, în cel mai bun veșmânt al ei. Cu picioarele spre vest. Coada unei femele de bizon fusese pusă în mormânt.

Somnambulul aprobă din cap.

— Ce se află la zece pași nord-vest de mormântul ei?

Șaman îl privi uimit.

— Nu-mi amintesc. Nu știu.

Fața vraciului era tensionată. Bătrânul din Missouri, cel care fusese aproape șaman, îl învățase despre moartea șamanilor, spuse el. Îi explicase că, de câte ori e îngropat un șaman, patru *watawinonas,* duhuri ale răului, își fac culcușul la zece pași nord-vest de mormânt. *Watawinonas* fac de veghe cu rândul – un duh e tot timpul treaz, în timp ce celelalte trei dorm. Nu-i pot face rău șamanului, spuse Somnambulul, dar cât timp sunt lăsate să rămână acolo, ea nu-și poate folosi puterile pentru a-i ajuta pe cei vii care vin să-i ceară ajutorul.

Șaman fluieră ușor. Poate dacă ar fi fost crescut cu credința în astfel de lucruri, ar fi fost mai tolerant. Dar în timpul nopții se trezise întrebându-se ce se întâmplă cu pacienții săi. Iar acum își dorea să termine treaba aici și să pornească spre casă suficient de devreme ca să poată înnopta în locul bun de pe malul râului unde se opriseră și la venire.

— Ca să-i alungi pe *watawinonas,* îi spuse Somnambulul, trebuie să le găsești culcușul și să-l arzi.

— Da. Așa o să fac, promise Șaman și Somnambulul păru ușurat.

Micul-Câine se arătă și întrebă dacă poate lua locul lui Charlie Farmer când aveau să se apuce de zgâriat brațe. Spuse că în noaptea trecută, imediat după stingerea focului, Keyser părăsise Tama.

Șaman a fost dezamăgit că acesta nu-și luase rămas-bun. Dar îi făcu semn Micului-Câine că va fi în ordine.

Începură devreme să facă și restul inoculărilor. Merse ceva mai repede decât în ziua precedentă fiindcă Șaman căpătase experiență. Aproape

terminaseră când o pereche de cai bălani traseră o căruță de fermă în piața satului. Keyser o conducea și în spatele căruței erau trei copii, holbându-se la indieni cu mare interes.

— Ți-aș fi recunoscător dacă i-ai zgâria și pe ei împotriva vărsatului, spuse Charlie și Șaman acceptă bucuros.

Când restul oamenilor și cei trei copii au fost inoculați, Charlie îi ajută pe Șaman și pe Rachel să-și adune lucrurile.

— Mi-ar plăcea să-i aduc o dată pe copiii mei să viziteze mormântul șamanului, spuse el. Șaman îi răspunse că vor fi binevenițI.

Nu dură prea mult să-l pregătească pe Ulise de drum. Primiră un dar de la soțul Veveriței-Cățărătoare, Shemago, Lancea, care veni cu trei sticle mari de whisky pline cu sirop de arțar, pe care au fost bucuroși să-l primească. Sticlele erau legate cu același fel de curea din care fusese făcut șarpele vraciului. Când Șaman le agăță în spinarea lui Ulise peste celelalte bagaje, arătau de parcă el și Rachel erau în drum spre o mare sărbătoare.

El îi strânse mâna vraciului și îi spuse că se vor întoarce primăvara următoare. Apoi le strânse mâinile și lui Charlie, lui Broaștei-Țestoase, Micului-Câine.

— Acum ești *Cawso-wabeskiou,* spuse Micul-Câine.

Cawso-wabeskiou, Șamanul-Alb. Îi făcu plăcere lui Șaman, fiindcă știu că Micul-Câine nu îi folosea pur și simplu porecla.

Mulți dintre indieni ridicară mâinile în semn de rămas-bun iar Șaman și Rachel le răspunseră în timp ce urmau drumul paralel cu râul, împreună cu cei trei cai, ieșind din Tama.

74

Trezit în zori

Timp de patru zile după întoarcerea lor acasă, Șaman plăti prețul doctorului plecat în vacanță. Dispensarul său a fost asaltat de pacienți în fiecare dimineață și în fiecare după-amiază, iar seara vizită nenumărați alți bolnavi care cădeau în sarcina sa, pentru a se întoarce la casa Geiger noaptea târziu, obosit.

Dar cam în a cincea zi, într-o sâmbătă, valul de pacienți se subție până ce el deveni mai mult sau mai puțin ocupat cum era de obicei înainte, iar în dimineața de duminică se trezi în camera lui Rachel cu sentimentul încântător că avea timp să respire. Ca de obicei, se sculă înaintea tuturor, își adună hainele și coborî scările, în salon, unde se îmbrăcă în liniște înainte de a ieși afară pe ușa din față.

Merse pe Poteca Lungă, oprindu-se în pădure unde oamenii lui Oscar Ericsson curățaseră terenul pentru casa cea nouă și pentru grajd. Nu era locul în care stătuse Rachel când era fetiță și își făcuse vise; din nefericire, visele fetițelor nu țineau cont de regulile construcției și Ericsson inspectase locul și clătinase din cap. Se hotărâseră la un loc mai potrivit, o sută de iarzi mai încolo, pe care Rachel îl declarase suficient de corespunzător visului ei. Șaman ceruse permisiunea de a cumpăra terenul de construcție, dar Jay insistase că e un dar de nuntă. Atât el cât și Jay se purtau unul cu altul cu căldură și considerație sofisticată în zilele acelea și problema avea să se rezolve cu blândețe.

Când ajunse la terenul spitalului, el văzu că fundația era aproape complet săpată. În jurul ei,

mormane de pământ alcătuiau un peisaj cu mușuroaie uriașe. Groapa părea mai mică decât își imaginase el clădirea spitalului, dar Ericsson îi spusese că fundațiile par totdeauna mai mici. Fundația avea să fie din piatră cenușie dintr-o carieră de lângă Nauvoo, adusă cu plutele pe Mississippi și de la Rock Island, cu un car cu boi, un proiect periculos care îl îngrijora pe Șaman, dar pe care constructorul îl acceptă fără probleme.

Trecu de casa Cole, pe care Alex avea s-o părăsească în curând. Apoi păși pe Poteca Scurtă, încercând să și-o imagineze folosită de pacienții care vor veni la clinică pe apă, cu barca. Mai trebuiau făcute unele schimbări. Contemplă sauna care brusc i se păru într-o poziție nepotrivită. Se decise să facă o schiță atentă a felului în care erau așezate pietrele plate, apoi să ia pietrele și să reconstruiască sauna în altă parte, pentru ca Joshua și Hattie să poată trăi experiența de a ști cum e să stai în căldura excesivă până nu mai reziști și ești nevoit să alergi să te arunci în apa râului.

Când se întoarse spre mormântul Makwei, văzu că stâlpul de lemn era așa de crăpat și de ros de ploi, încât semnele ca feriga nu se mai vedeau. Inscripțiile erau păstrate într-unul dintre jurnale și se hotărî să facă un monument mai durabil și să construiască un fel de barieră în jurul mormântului.

Semințele de primăvară încolțiseră. În timp ce smulgea grașiță albăstruie și mușchi de stepă care își făcuseră loc printre mlădițele de crini, se trezi spunându-i Makwei că unii dintre oamenii ei erau în siguranță în Tama.

Furia rece pe care o simțise acolo, dacă fusese sau nu din adâncul lui, dispăruse. Tot ce simți acum a fost liniștea. Dar… Mai era ceva.

Se ridică și se luptă o vreme cu impulsul. Apoi localiză nord-vestul și începu să se depărteze de mormânt, numărând pașii.

Când parcurse zece pași, se trezi în mijlocul ruinelor *hedonoso-te-ului.* Casa lungă se deteriorase în cursul anilor și acum era o grămadă prăbușită, neregulată, de bușteni înguști și fâșii de scoarță mucedă de copac, cu iederă sălbatică printre ele.

N-avea niciun sens, își spuse el, să înconjure mormântul, delimitându-l, să mute sauna și să lase aici mormanul ăsta urât. Merse pe potecă până în grajd, unde era un bidon mare cu gaz de lampă. Era aproape plin și îl duse cu el și îl goli. Lemnul din grămadă era ud de mușchi, dar chibritul său aprinse focul din prima încercare, iar gazul arse cu flacără vie.

Într-o clipă, întregul *hedonoso-te* a fost înghițit de flăcările hulpave, albastre și galbene, și o coloană de fum negru gros se înălță drept în sus, fiind abătută de briză spre râu.

O erupție înțepătoare de fum negru bolborosi ca o bubă coaptă și primul demon, cel care era treaz, țâșni sus și pieri. Șaman își imagină un țipăt singuratic, demonic, furios, șuierător. Una câte una, celelalte trei creaturi ale răului, trezite atât de brusc, se ridicară în aer ca niște păsări de pradă înfometate care simt mirosul cărnii, *watawinonas* îndreptându-se spre alt loc, cu aripi de fum mânios.

Dinspre mormântul alăturat, Șaman simți ceva ca o vibrație.

Se apropie și simți văpaia căldurii, ca focul unei ceremonii Sauke și își imagină cum fusese locul acesta când tânărul Rob J. Cole îl văzuse pentru prima oară, prerie neatinsă întinzându-se între râu și pădure. Și se gândi la ceilalți care trăiseră aici, Makwa, și Luna, și Cel-Ce-Vine-Cântând. Și Alden. În timp ce focul ardea din ce în ce mai slab, cântă în minte: *Hi-la-ye ke-wi-ta-mo-ne i-no-ki-i-i, ke-te-hici-ga-vo-se.* Duhuri, vă vorbesc vouă acum, trimiteți binecuvântarea voastră asupra mea.

În curând nu rămase decât un strat subțire de cenușă din care se mai ridicau crâmpeie de fum. Știa că iarba va acoperi locul repede și că nu va mai rămâne nicio urmă a fostului *hedonoso-te.*

Când a fost destul de sigur că poate abandona focul, duse bidonul în grajd și o luă înapoi. Pe Poteca Lungă întâlni o figură mică, întristată, căutându-l. Ea încerca să se depărteze de un băiețel mic care căzuse și își julise genunchiul. Băiețelul șchiopăta după ea ca un cățel. Plângea și îi curgea nasul.

Șaman îi șterse nasul lui Joshua cu batista lui și îi pupă genunchiul lângă julitura însângerată. Promise că o să-l facă bine când ajung acasă. O ridică pe Hattie pe umeri, cu picioarele de după gâtul său și îl luă pe Joshua în brațe și porni. Acestea erau singurele două spirite din lume care contau pentru el, aceste două spirite bune care puseseră stăpânire pe sufletul său. Hattie îl trase de urechi ca să-l facă să meargă mai repede și el tropăi ca Trude. Când îl ciupi atât de tare, că îl duru, el îl propti pe Joshua pe picioarele ei, ca să nu cadă, și începu să galopeze ca Boss. Și galopă, galopă în timp, pe o melodie perfect ascunsă – o muzică nouă, minunată și triumfală pe care numai el putea s-o audă.

***

Notele autorului

Saukii și Mesquakii încă mai trăiesc și azi în Tama, Iowa, pe propriul lor pământ. La cei optzeci de acri cumpărați inițial s-au adăugat considerabil și alții. Vreo cinci sute șaptezeci și cinci de nativi americani locuiesc azi pe o arie de trei mii cinci sute de acri de-a lungul râului Iowa. În vara lui 1987 am vizitat așezarea de la Tama împreună cu soția mea, Lorraine. Don Wanatee, atunci director executiv al Consiliului Tribal, și Leonard Young Bear (Tânărul-Urs), un remarcat artist nativ american, mi-au răspuns cu răbdare la toate întrebările. În conversații ulterioare, la fel au făcut și Muriel Racehill, actuala directoare executivă, și Charlie Old Bear (Bătrânul-Urs).

Am încercat să prezint evenimentele din timpul Războiului Șoimului-Negru cât mai aproape posibil de faptele istorice. Conducătorul războinic cunoscut ca Șoimul-Negru – traducerea literală a numelui său Sauk, Makataime-shekiakiak, este Șoimul-Vrabie-Negru – este un personaj istoric. Șamanul Wabokieshiek, Nor-Alb, a fost, de asemenea, un personaj real. În această carte el devine o figură fictivă după ce întâlnește fata care avea să devină Makwa-ikwa, Femeia-Urs.

Pentru vocabularul Sauk și Mesquakie folosit în acest roman, m-am bazat în principal pe un număr de publicații de început ale Biroului de Etnologie Americană al Institutului Smithsonian.

Perioada de început a organizației caritabile cunoscute sub numele de Dispensarul Boston a fost, în mare măsură, așa cum am descris-o. M-am folosit însă de drepturile mele de autor în ceea ce privește salariile medicilor angajați temporar. Deși scara de plăți e autentică, compensația nu a început

până în 1842, mulți ani după ce Rob J. este prezentat ca salariat care îngrijește săracii. Până în 1842, a fi medic la Dispensarul Boston echivala cu un fel de internat fără plată. Condițiile erau atât de grele printre cei săraci, încât tinerii doctori s-au răzvrătit. Mai întâi au cerut plată, apoi au început să refuze să mai viziteze pacienții din mahalale. În schimb, Dispensarul Boston s-a mutat într-un sediu și a devenit o clinică, pacienții venind astfel ei la doctori. La vremea când am cunoscut Dispensarul Boston, la sfârșitul anilor ’50 și începutul anilor ’60, ca editor științific al vechiului ziar din Boston, *Herald*, acesta devenise o clinică-spital bine cunoscută și era în asociere administrativă cu Pratt Diagnostic Clinic, Spitalul plutitor pentru nou-născuți și copii și Școala Medicală Tufts, ca Centrul Medical Tufts-New England. În 1965, spitalele componente au fost reunite și absorbite în instituția distinsă din prezent, cunoscută ca New England Medical Center Hospitals. Davin W. Nathan, fost arhivar al centrului medical, și Kevin Richardson, de la Departamentul de Afaceri Externe al centrului medical, mi-au furnizat informații și material istoric.

În timp ce scriam *Șaman*, am găsit o cantitate neașteptată de informații chiar la mine acasă și le sunt recunoscător prietenilor apropiați, vecinilor și concetățenilor mei.

Edward Gulick a discutat cu mine despre pacifism și mi-a povestit despre Elmira, New York. Elizabeth Gulick mi-a împărtășit gânduri despre Societatea Prietenilor și mi-a permis să citesc câteva din scrierile ei despre ritualul religios al quakerilor. Don Buckloh, conservator al resurselor la Departamentul de Agricultură al S.U.A., mi-a răspuns la întrebările despre fermele din vestul-mijlociu. Soția lui, Denise Jane Buckloh, fostă soră Miriam la Eucharist, OCD, mi-a dat detalii despre

catolicism și viața zilnică a unei călugărițe în mănăstire.

Donald Fitzgerald mi-a împrumutat cărți de referință și mi-a oferit o copie a jurnalului din Războiul Civil al străbunicului său, John Fitzgerald, care la șaisprezece ani a plecat de acasă din Rowe, Massachusetts, la Greenfield, douăzeci și cinci de mile mai jos de Mohawk Trail, ca să se înroleze în armata unionistă. John Fitzgerald a luptat cu Regimentul de Voluntari 27 Massachusetts, până a fost capturat de către confederați și a supraviețuit mai multor tabere de prizonieri, inclusiv Andersonville.

Theodore Bobetsky, fermier de o viață, ale cărui pământuri se învecinează cu ale noastre, mi-a dat informații despre tăierea porcilor. Procurorul Stewart Eisenberg a discutat cu mine sistemul de eliberare pe cauțiune folosit de curțile din secolul al XIX-lea, iar Nina Heiser mi-a permis să împrumut colecția ei de cărți despre nativii americani.

Walter A. Whitney Jr. Mi-a dat o copie a unei scrisori scrise pe 22 aprilie 1862 de către Addison Graves tatălui său, Ebenezer Graves Jr., din Ashfield, Massachusetts. Scrisoarea este o relatare a experienței lui Addison Graves ca soră medicală voluntară pe vaporul-spital *War Eagle*, care a dus răniții Uniunii de la Pittsburgh Landing, Tennessee, la Cincinnati. Ea a stat la baza capitolului 48, în care Rob J. Cole este chirurg-voluntar pe vaporul-spital *War Hawk.*

Beverly Presley, cartograf și bibliotecar-geograf la Universitatea Clark, a calculat distanța străbătută în timpul călătoriilor vapoarelor-spital, reale sau imaginare.

Facultatea Departamentului Clasic de la Colegiul Sfintei Cruci m-a ajutat cu mai multe traduceri din latină.

Richard M. Jakowski, VMD, profesor asociat la Departamentul de Patologie al Tufts-New England

Veterinary Medical Center, din North Grafton, Massachusetts, a răspuns întrebărilor mele privitoare la anatomia câinelui.

Sunt recunoscător Universității Massachusetts din Amherst pentru că a continuat să-mi acorde privilegiile facultății privind accesul la toate bibliotecile sale și, de asemenea, îi sunt recunoscător lui Edia Holm de la Biroul de împrumuturi între biblioteci al aceleiași instituții. Mulțumesc Societății Americane a Anticarilor, din Worcester, Massachusetts, pentru că mi-a oferit acces la colecțiile sale.

Am primit ajutor și material de la Richard J. Wolfe, curator de cărți rare și manuscrise, și de la Joseph Garland, bibliotecar la Countway Medical Library de la Harward Medical School, și m-am bucurat de împrumuturi pe termen lung de la Biblioteca Lamar Soutter a Universității din Massachusetts, Școala de Medicină, în Worcester. Mulțumesc, de asemenea, personalului de referință de la Biblioteca Publică Boston și de la Boston Athenaeum pentru ajutorul lor.

Bemard Wax, de la Societatea Americană de Istorie a Evreilor de la Universitatea Brandeis, mi-a dat informații despre Compania C din Regimentul 82 Illinois, „Compania Evreiască”.

Sursa mea pentru limbajul idiș a fost soacra mea, Dorothy Seay.

În vara lui 1989, eu și soția mea am vizitat mai multe câmpuri de luptă din Războiul Civil. În Charlottesville, profesorul Erwin L. Jordan Jr., arhivar al Bibliotecii Alderman de la Universitatea Virginia, mi-a oferit ospitalitatea bibliotecii și mi-a dat informații despre spitalele Armatei Confederate. Condițiile medicale din timpul Războiului Civil, bătăliile și evenimentele din *Șaman* sunt bazate pe realități istorice. Regimentele în care a servit Rob J. sunt fictive.

În majoritatea timpului cât am scris această carte, Ann N. Lilly a fost membră în personalul de

conducere atât la Biblioteca Forbes din Northampton, cât și la Sistemul Regional de Biblioteci, Western, Massachusetts. Adesea mi-a căutat titluri în biblioteci și a adus cărți de la ambele instituții la casa ei din Ashfield. Le mulțumesc, de asemenea, Barbarei Zalenski, de la Biblioteca Memorială Belding din Ashfield, și personalului Bibliotecii Memoriale Field din Conway, Massachusetts, pentru ajutorul lor în cercetare.

Federația de Planificare Familială a Americii mi-a trimis material privind fabricarea și folosirea prezervativelor în anii 1800. La Centrul de Control al Bolilor, Atlanta, Georgia, Robert Cannon, M.D., mi-a dat informații privind tratamentul sifilisului în perioada romanului meu, iar Asociația Americană pentru boala Parkinson m-a informat despre această boală.

William McDonald, absolvent al Institutului de Tehnologie Massachusetts, Departamentul de Metalurgie, mi-a spus despre metalele folosite pentru fabricarea instrumentelor în perioada Războiului Civil.

Analiza lui Jason Geiger privind ceea ce s-ar fi întâmplat dacă Lincoln ar fi permis Confederației să se desprindă de Uniune fără război, exprimată în Capitolul 72, este bazată pe opinia regretatului psihograf Gamaliel Bradford în biografia lui Robert E. Lee, scrisă de el *(Lee the American*, Houghton Mifflin, Boston, 1912).

Îi mulțumesc lui Dennis B. Gjerdingen, președintele Școlii Clarke pentru surzi din Northampton, Massachusetts, pentru că mi-a permis accesul la personalul și biblioteca acestei școli. Ana D. Crist, fostă bibliotecară la Școala Clarke, mi-a permis să împrumut cărți pe lungi perioade de timp. Îi sunt în mod special recunoscător lui Marjorie E. Magner, care a petrecut patruzeci și trei de ani predând copiilor surzi. Ea mi-a oferit o serie de imagini din interior

și, de asemenea, a citit manuscrisul cărții, pentru a verifica acuratețea sa în ceea ce privește surzenia.

Mai mulți doctori din Massachusetts au fost generoși în ajutorul pe care mi l-au acordat la această carte. Albert B. Gikinis, MD, medicul legist al Districtului Franklin, Massachusetts, a discutat pe îndelete cu mine despre viol și crimă și mi-a permis să împrumut textele lui de patologie. Joel F. Moorhead, MD, directorul medical al policlinicii Spitalului Spaulding și instructorul clinic în medicină de reabilitare la Școala Medicală Tufts, a răspuns întrebărilor mele despre boală și traumatism. Wolfgang G. Gilliar, DO, director de program în medicină de reabilitare la Centrul de recuperare Greenery și instructor de reabilitare la Școala Medicală Tufts, mi-a vorbit despre fizioterapie. Internistul familiei mele, Barry D. Poret, MD, mi-a furnizat informații și mi-a pus la dispoziție cărțile sale de medicină. Stuart R. Jaffee, MD, urolog-șef la St. Vincent Hospital în Worcester, Massachusetts și profesor-asistent de urologie la Universitatea din Massachusetts, Facultatea de Medicină, mi-a răspuns la întrebările despre litocenoză și a citit manuscrisul cărții pentru acuratețe medicală.

Îi sunt recunoscător agentului meu literar, Eugene H. Winick de la Melntosh & OHS, Inc., pentru prietenia și entuziasmul său, și doctorului Karl Blessing, de asemenea, Geschaftsfiihrer la Droemer Knaur Publishing Company din München. *Șaman* este cea de-a doua carte dintr-o proiectată trilogie despre dinastia medicală Cole. Încrederea timpurie pe care dr. Blessing a arătat-o primei cărți a trilogiei, *Doctorul* a făcut ca aceasta să devină un best-seller în Germania și în alte țări și m-a încurajat enorm în a scrie *Șaman.* Pentru eforturile lor în numele acestei cărți le mulțumesc lui Peter Mayer, Elaine Koster și Robert Dressen de la Penguin Books USA. Raymond Phillips a făcut o treabă minunată în editarea lucrării.

În multe aspecte, *Șaman* este un proiect de familie. Fiica mea, Lise Gordon, a editat *Șaman* înainte ca aceasta să ajungă la publiciști. Este meticuloasă, dură, chiar și cu propriul ei tată, și m-a încurajat formidabil. Soția mea, Lorraine, m-a ajutat să pregătesc manuscrisul și, ca de obicei, mi-a dăruit dragoste și sprijin total. Fiica mea Jamie Beth Gordon, fotografă, mi-a îmblânzit teama de aparatul de fotografiat în timpul unei sesiuni foto speciale și hilare, când m-a fotografiat pentru cataloagele publiciștilor și copertele cărții. M-a ajutat și cu notițele și fișele ei. Și telefoanele frecvente de la mare distanță ale fiului meu, Michael Seay Gordon, au venit invariabil când aveam nevoie de suportul pe care mi-l oferă el întotdeauna.

Acești patru oameni sunt partea cea mai importantă a vieții mele și ei au mărit de cel puțin zece ori bucuria mea de a termina acest roman.

Ashfield, Massachusetts
20 Noiembrie 1991

Cuprins

I

1

2

II

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

III

22
23
24
25
26
27
28
29
IV
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
V
45
46
47

48

49

50

51

52

53

54

55

56

57

VI

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

74

Notele autorului

Cuprins

{1} Cel mai mare (lb. engl.)

{2} Jurnalul Semestrial de Medicină al Noii Anglii.

{3} Jurnalul American de Științe Medicale.

{4} Old Horny (engl.) = joc de cuvinte: bătrânul cu coarne, totodată „horny” însemnând, în argou, erectil, aţâţător.

{5} Rocky (engl.) = stâncos.

{6} Holden’s Crossing (engl.) = traversarea lui Holden (vadul lui…)

{7} Mică (germ.)

{8} Personaj al lui Fenimore Cooper.

{9} Pentru numele Domnului! (germ.)

{10} Joc de cuvinte între „Sarah Two” și „Sarah too”, „two” (engl.) – doi și „too” (engl.) – de asemenea.

{11} Marele Rob (engl.)

{12} Frate (engl.)

{13} Cel mai mare (engl.)

{14} Whig = partid istoric din Anglia, opus partidului Tory; azi, liberal-conservator.

{15} Și despre alte cazuri de mușcături de animale bizare.

{16} Stars and Strips – simbolul steagului american.

{17} Sneeze (engl.) = strănut.

{18} Cough (engl.) = tuse.

{19} Catedrală (engl.)

{20} Copilul e bolnav (engl.) sau, schimbând accentul, Copilului îi e rău.

{21} pound = 0,454 kg.

{22} Joc de cuvinte: bitch (engl.) = cățea, dar și femeie ușoară.

{23} Pretty Boy – băiat drăguț (engl.)

{24} De la „to quake” (engl.) – a se cutremura, a dârdâi.

{25} Nu e evreu (idiș).

{26} Nu… E un prieten bun (idiș).

{27} Partizan secret al sudiștilor în timpul Războiului de Secesiune.

Table of Contents

I

1

2

II

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

III

22

23

24

25

26

27

28

29

IV

30

31

32

33

34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
V
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
VI
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71

72
73
74
Notele autorului
Cuprins

Table of Contents

I 5

1 6

2 15

II 25

3 26

4 36

5 42

6 52

7 58

8 63

9 71

10 80

11 84

12 87

13 92

14 102

15 110

16 117

17 124

18 155

19 160

20 166

21 174

III 179

22 180

23 192

24 207

25 212

26 222

27 234

28 247
29 258
IV 276
30 277
31 288
32 299
33 310
34 322
35 330
36 344
37 353
38 361
39 371
40 382
41 391
42 399
43 412
44 421
V 431
45 432
46 442
47 451
48 459
49 474
50 481
51 485
52 494
53 506
54 523
55 534
56 539
57 543
VI 557
58 558

59 567
60 571
61 578
62 585
63 596
64 603
65 617
66 627
67 640
68 653
69 663
70 674
71 686
72 695
73 707
74 723
Notele autorului 727
Cuprins 734